

6

7-a

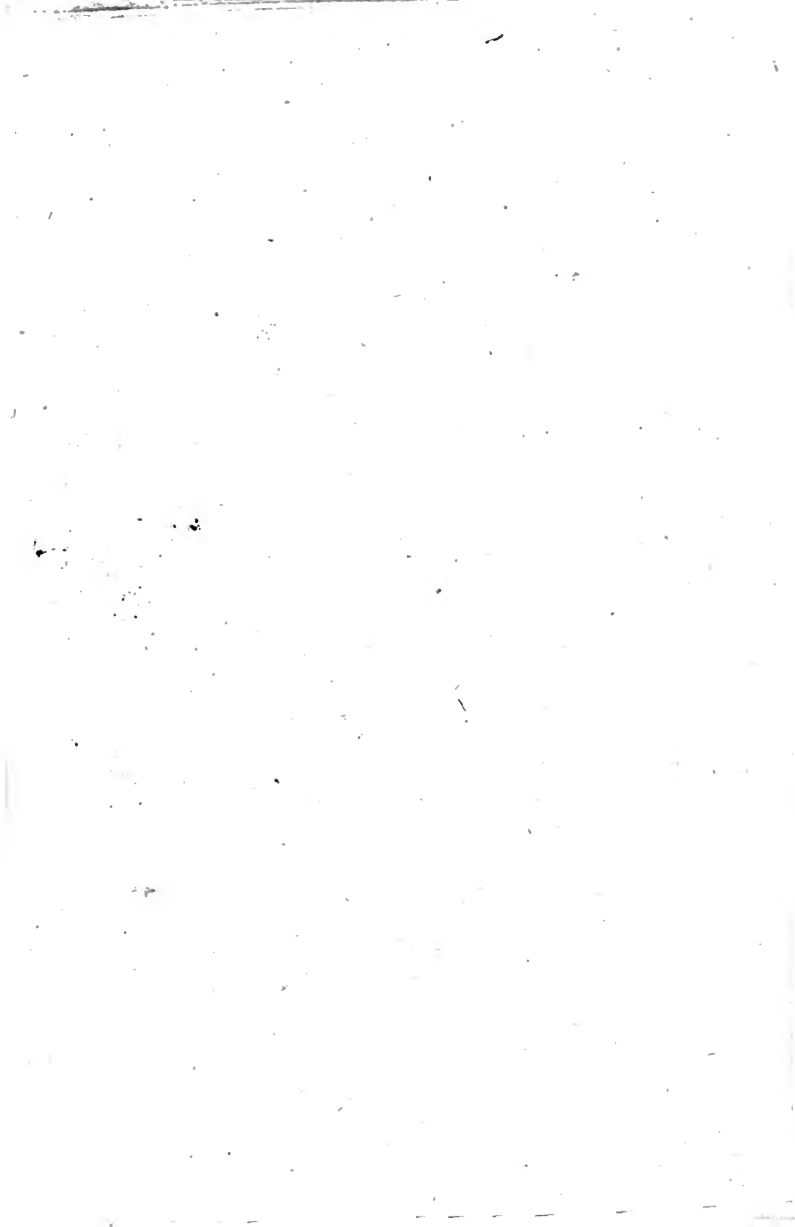
6

C-7.2.5

2
F
15

**MATTHAEI
AIMERICHII**

SPECIMEN VETERIS ROMANAE LITTERATURAE

DEPERDITAE, VEL ADHUC LATENTIS:

S E U

SYLLABUS HISTORICUS, ET CRITICUS

**VETERUM OLIM NOTAE ERUDITIONIS
ROMANORUM AB URBE CONDITA
AD HONORII AUGUSTI EXCESSUM:**

**EORUM IN PRIMIS, QUORUM LATINA OPERA,
VEL OMNINO, VEL EX PARTE DESIDERANTUR.**

**ACCEDUNT OPPORTUNAE ADNOTATIONES, MULTA COROLLARIA,
ET NONNULLAE DISSERTATIONES.**

*Contenta in hoc Opere, quibus Bibliotheca Vetus Latina
Fabricii, etiam ab Ernesto aucta, et emendata, in
multis commodior, uberior, et expeditior reddi
potest, post Praefationem indicantur.*

P A R S I.

FERRARIAE MDCCLXXXIV.

EX TYPOGRAPHIA HAEREDUM JOSEPHI RINALDI

Superiorum Permissu.

Supplementum

Nullum majus felicitatis specimen arbitror, quam semper omnes scire cupere, qualis fuerit aliquis. C. Plin. Secundus Hist. Nat. lib. 35. c. 2.

Vetustas non pauca depravat: multa etiam tollit. Varro in Prooem. ad lib. 4. de Lingua Lat.

O! quàm egregia COMPLURIMUM Opera in occulto jacent. Ex L. An. Sen. in Consol. ad Albinam.

Cum constet ex vet. Auctorum, qui supersunt, lectione, alios praeterea innumerabiles scripsisse, quorum libri intercidisse creduntur; nota habere eorum nomina oportet, ut si quid eorum ad bibliothecae Praefectum perferetur, minime negligatur. Ex Joan. Bapt. Cardona, Episc. Ausetano, postea Dertoso in Catalonia, in Comment. de Regia Escorialis S. Laurentii celebri Bibliotheca.

^P
A. X. Ω

NYNQVAM . INTERMORITVRAE . MEMORIAE
VIRI . IMMORTALITATE . DIGNI

IOANNIS. SANTANDERII

NATALIVM . AC . DOCTRINAE . SPLENDORE . CLARISSIMI
MORVM . GRAVITATE . RELIGIONE . ET . PRVDENTIA . SPECTABILIS
INTER . HISPANOS . HONORARIOS . FIDEI . QVAESITORES

ADSCRIPTI

ET . REC^{te} . PRIMARIAE . MATRITENSIS . BIBLIOTHECAE
PRAEFECTI

FATIS . FVNCTI . VIII . KAL . OCTOB . AN . SALVTIS
CICIDCCCLXXXIII . AETATIS . LXXI

QVOD . ILLE . DVM . VIXIT . VIROS . LITTERATOS . CONSILIO
OPR . LIBRIS . ADIVVARE . PRO . VIRILI . PARTE . STVDVERIT
EOSDEMQUE . AD . ILLVSTRANDAM . HISPANIAM
EXCITARE . ATQUE . INFLAMMARE . NON . DESTITERIT
QVOD . EO . DVCE . SVB . CATHOLICI . REGIS . CAROLI . III

AVSPICIIS . ET . EXPENSIS

FVSORIA . TYPORVM . ET . ARCHETYPORVM . ARTE
CVM . TYPOGRAPHIA . AD . SVMMVM . NITOREM
ATQUE . ELEGANTIAM . IN . HISPANIIS . PERDVCTA
IN . OBSCVRO . IACENTIA . MVLT . MANVSRIPTA
TVM . GRAECA . TVM . ARABICA

ALIAQVE . IAM . RARA . ET . VIX . INVENTA . OPERA
HISPANA . ET . LATINA

AB . IMMINENTI . INTERITV . VINDICATA . ET
DENVO . VVLGATA . TYPIS . FVERINT

QVOD . LITTERARVM . AMORE . FLAGRANS . HONORES
AMPLISSIMQS . INFVLAS . A . REGE . NOSTRO

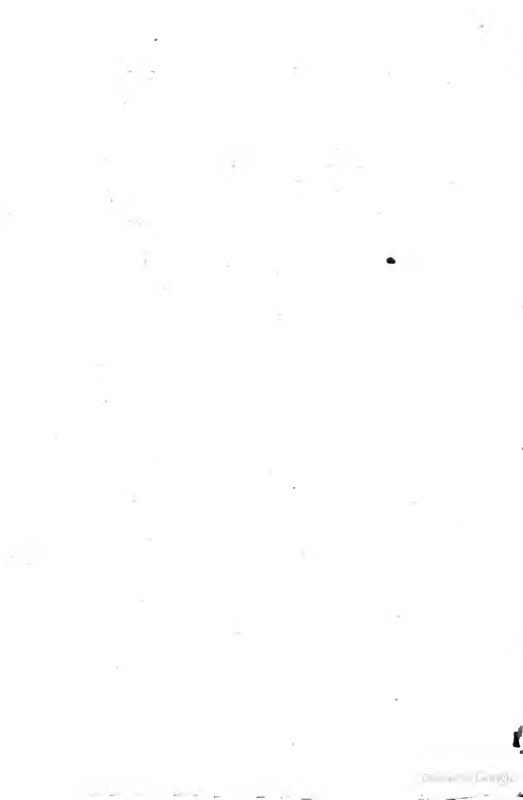
IN . LITTERATOS . MVNIFICENTISSIMO . OBLATAS
MODESTE . RECUSAVERIT

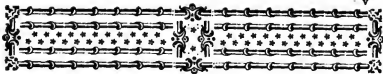
VETERIS . LITTERATVRAE . DE . QVA . BENEMERITVS . FVIT
NOMINE

HVIVS . SYLLABI . HISTORICI . ET . CRITICI . AVCTOR
PVBLICVM . AMORIS . ET . GRATI . ANIMI . TESTIMONIUM
QVOD . VIVENTI . DEBEBAT . MORTVO . PRAESTARE . CVPIENS

H . M . SINGVLARI . IN . PROSPERIS . ET . ADVERSIS
AMICO . CARISSIMO

L . ET . MOERENS . P

Q. MODERATI CENSORINI

AD LECTOREM VETERIS ROMANAE LITTERATURAE
NOSCENDAE STUDIOSUM

PRAEFATIO, ET ANTEOCCUPATIO.

Pus istud, Lector benevole, quod: *Specimen Veteris Romanae litteraturae deperditae* (a), vel adhuc latentis, seu *Syllabus Hist.*, et *Criticus* cet. inscribitur: quodque *Commentarius Critico-Historicus de ortu, vita, et fato veteris Rom. Litteraturae* posset non inscite appellari, tibi offero: quin ex eo Auctor, sanguine mihi conjunctissimus, ingenii laudem ambiat, licet non-

nullam saltem mereatur commendationem laboris: quo nempe constare poterit, si desint alia, Hispanum hominem, in Italia diu commorantem, vitam ignavo otio deditam, quantumvis multa ad hoc allicerent, neutiquam transegiſſe. Collectos namque, et ad Alphabeti litterarum seriem redactos, ordinatosque videbis in hoc *Syllabo*, seu Indice ad normam *Lexicorum* lucubrato, ad MDCC., et eo amplius veteres Litteratos Romanos, non praetermissis doctis foeminis, a Roma condita ad Honorii Rom. Imperatoris e vita decessum, ad an. Christi scilicet ccccxxiii., quorum Latina Opera, vel nulla, vel non omnia, vel fracta, mutila, aut affecta ad nos pervenerunt: quod ea nempe, vel temporum injuria, barbarorum incursionibus, librariorum inertia, vel etiam hominum eruditorum in eis disquirendis lassitudine, aut in bibliothecas, et tabularia difficili aditu, ac denegato ob justas causas Codicum antiquorum examine, adhuc lateant, aut penitus interierint. Eos autem Romanos litteratos appellat Auctor, de quibus constat, vel Romae, aut in Latio natos, ac educatos, aut ori-

(a) Deperditum dicitur, quod in rerum natura esse desiit. Ita *Gajus*, sive *Gajus*, antiquus Jurisconsultus. Vide in *Digestis*. L. Deperditum 11. lib. 1. tit. 3. de pet. haered., ubi dictum *Gai* ex lib. 6. ad Edictum Provinciale. *Mirror*, a diligentissimo *Forcellino* id omis- sum, verbo *Deperdo*, in magno *Lexico* suo.

gine Romanos fuisse, (quod ex eorum nominibus dignosci potest,) vel qui, quamvis exteri, aut Romae, aut in provinciis Rom. Imperio subjectis, honorifica obire munia, aut familiaritate, amicitia, vel litterario commercio cum Romanis floruerunt. Et iccirco inter Rom. litteratos recenset complures viros doctrina insignes variarum nationum, tum Christianae, tum ethnicae professionis, qui, vel Romae, vel in coloniis Romanis docuerunt, vel scripserunt, aut litteras inibi sub claris magistris didicerunt. Quamquam, si cum Sidonio Apollinare *Epist. 6. lib. 1.* loqui velimus, totum Rom. Imperium Roma erat: praesertim post Antoninum Caracallam (a), Rom. Imperatorem, qui, quod Meoenas olim Augusto consuluerat, jus Rom. civitatis omnibus, qui sub Rom. ditione vivebant, largitus est: adeout Roma, Romani Imperii caput, et Imperii sedes, unica totius orbis Romani civitas a Sidonio (b) dicatur, in qua soli servi, quibus jus illud competere non potest, et barbari, qui Romanis legibus non parebant, peregrini in ea dicerentur: ut mittam illud Senecae ad Albinam, Pop. Romanum in omnes provincias colonias misisse, et ubicunque vicit, Romanum habitare: ut mittam etiam S. Hieron. (c) ad *Principiam Virginem*, qui Romam, civitatem vocat, in qua *Orbis quondam populus fuit*.

II. Jam vero, ut ad propositum redeam, nonnullos Operum, quae deperdita creduntur, codices antiquos in archivis, in bibliothecarum veterum scriniis, ac in locis aliis cum pulvere, blattis, tineisque pugnantes superesse non dubito: qui si diligenter quaererentur, forsitan, ut delitescentes olim alii, invenirentur, typisque mandari possent cum ingenti reipub. litterariae emolumento. Novimus quot, et Poggius, et Pithaei, et Ant. Augustinus, et Sirmondus, et M. Welserus, et Schottus, et Turrianus, et Antuerpienses agiographi, et Baluzius, et Muratorius, et Le Quien, et Zacharia, et Mansius, et viri alii industrii amore litterarum accensi, tum prioci, tum medii aevi Opera Latina invenerint, quae magnam lucem attulerunt plurimis prorsus ignotis, aut quae adhuc in obscuro erant. Priscorum

(a) *Non Antoninus Pius, ut multi tradunt, hoc jus valde honorificum toti Romano Imperio largitus est. Ita Panvinus ex Dione. Imperatoris Constitutio refertur lib. 1. Digest. sub titulo: De statu hominum.*

(b) *Sidonii dictum placuit Justiniano Imp., qui illud citat in Novella 78. Ab an. V. C. 663. lex lata fuerat, qua universae Italiae jus Romanae Civitatis impertitum fuit. Processu temporis hoc jus datum fuit Hispanis, et Gallis: concessum tandem toti Rom. Imperio ex Historicis Rom. novimus.*

(c) *S. Hier. in Epitaphio Marcellae.*

itaque litteratorum Roman. nomina, et titulos, aut genera editorum ab eis Latino. Operum, quae hodieum, vel latent, vel jam perierunt, quaeque saltem non pauca oblivionis caligine obducta etiam apud multos ex eruditis sunt, in lucem profert Auctor, citatis fere semper, non solum antiquis Scriptoribus, quorum lucubrationes adhuc exstant, qui nonnunquam ex professo, plerumque obiter, sparsim, et aliud agentes de illis Operibus, ac de eorum Auctoribus, vel aequalibus, vel non valde prioribus aetate meminerunt, sed etiam libris, et saepe capitibus, in quibus de eis loquantur. Quod quidem omittere potuisset exemplo copulurium, qui similes Auctorum collectiones ediderunt, arbitrantium, satis esse, vel Auctores nominare, ex quibus, quae tradunt, acceperunt, vel ne hoc praestare quidem opus esse, illud L. Senecae usurpantium in *Ludo de morte Claudii* = *Quis unquam ab Historico jure testes exegit?* Praesertim cum experimento compertum sit, in scriptis eorum, qui id non omisere, vel varias esse citationes ob variatum in diversis editionibus ordinem capitum, et librorum antiquorum, vel multas falsas inveniri in iudicatis libris, et capitibus, quod ad numeros attinet, qui notantur. Id ne in hoc *Syllabo* eveniat Auctor curavit diligenter: cum norit, in notis arithmetice errare esse facillimum, etiam in Arabicis: quibus, tanquam minus errori typographico obnoxiiis, quam Romanis, uti voluit in Auctorum eorumque Operum citationibus: unus autem, aut alter error est humanae condonandus imbecillitati.

III. Quantum laboris impendendum Auctori fuerit, tum in colligendis, tum in atrendis, et ordinandis Lexico-graphorum more antiquorum Litteratorum nominibus, tum item in indicandis, non sine testibus, eorum scriptis, ille velim aestimet, qui in conquirendis veterum Scriptorum dispersis testimoniis, vel in texendis librorum Indicibus versatus fuerit. Qui labor improbus adeo, acque aerumnosus alteri ex Scaligeris videbatur, ut saepe diceret, poenam ad trimeses damnatis subeundam posse in eum, nihil imminuta legum poenalium severitate, a Judicibus, vel a Principe commutari: quod proculdubio in causa est, cur videamus tot libros, vel sine Indicibus, quibus posset lector ad inveniendam, et relegenda notabilia plurimum adjuvari, vel cum hujusmodi, quibus paucissima indicantur. Profecto si Fabricii Bibliotheca vetus Latina, ab Ernesto emendata, et aucta, ordine alphabetico, saltem in fine, digesta fuisset, et commodior legentibus, et expeditior evasisset, fructusque uberior ex ea percipi potuisset: praesertim si notitia plurimorum prisci aevi Romanorum, doctrina insignium, vel Fabricius, vel Ernestus addidisset.

IV. Nihilominus non deerunt Critici obducti supercilii, qui hunc ab Auctore susceptum laborem frustra esse pronuncient. Cum enim eorum Operum in hoc *Syllabo* fiat praesertim mentio, ex quibus, vel quia jam amplius non exstant, vel quia adhuc latent, fructum

nullum capere nunc queamus, contentent forsitan, non multum re-
ferre eorum Auctores noscere, qui nihil possunt nobis ad litterarum
patrimonium augendum elargiri, nosque doctrina, et eruditione sua,
quantacunque ea demum fuerit, reddere doctiores. De iis autem, in-
quient, quid attinet, iuvare scire, atri ne illi, an albi fuerint?
Supervacaneum porro putabunt, investigare, an Opera, quae nusquam
gentium inveniuntur edita, docta atque curiosa antiqui Scriptores no-
bis reliquerint, vel utrum eleganter, an secus fuerint ea lucubrata?
Haec fortassis illi, qui parum amice de hoc Opere iudicabunt. Spec-
ciosa, fateor, sunt ista, et quae commovere eos possunt, qui specie,
vel similitudine veri contenti, in rerum intima penetrare negligunt.
Quibus satisfactum iri spero, si dixerò 1. posse notitiam horum Au-
ctorum, et Operum, ad manum habitam, eos, qui bibliothecas, sive
privatas, sive publicas curant juvare, et excitare ad quaerenda, quae
exstant, et adhuc latent, ac ad minime spernendum, si quid ex iis
ad eos perferetur, quod prudentissime admonet vir Illustrissimus, et
doctissimus Dertosanus Praesul, cujus monitum initio hujus *Syllabi*
est allatum: ita tamen ut diligenter examinetur, quod reperum di-
citur, spurium ne sit, ac subdititium, an genuinum? cum constet,
nunquam defuisse, nec porro defuturos in repub. litteraria, qui vile
metallum pro auro, et adulterinas merces pro legitimis venundent,
2. quis non videt, rem non sapiente solum, (quod ait Ecclesiasti-
cus cap. 39.), sed, et Sapientiae studioso dignam esse, antiquorum
sapientiam, et litteraturam exquirere, et virorum olim nominatorum,
seu praeceptorum litterarum memoriam, vel denuo excitare, vel tue-
ri, vel posteris conservatam tradere? eorum in primis, quorum vigi-
liae, atque labores suo aevo reipub. litterariae profuere, quorum scili-
cet exemplo, atque eruditione, qui proxime sunt eos consecuti non
parum profecerunt: adeo ut possimus illos cum L. An. Seneca (a).
Praeceptores humani generis, a quibus tanti boni initia fluxerunt,
non immerito appellare. Aequum autem est, nos in Magistros gra-
to animo esse.

V. Et sane si res digna Historico visa est, memoriam eorum po-
steris tradere, qui vel Regali, vel Imperatoria, vel Consulari, vel
Censoria, vel Praetoria, aut Tribunitia potestate, vel etiam tyran-
nica dominatione noti atque tiquitus in orbe fuerunt, ac nomina eo-
rum, parentes, patriam, multa praeterea, quae gesserunt, minime ne-
cessaria, aut utilia, nota esse Historici accuratiores voluerunt: si cum
voluptate legimus fictas fabulas, etiam illas, ex quibus nulla utilitas
duci potest: si homines infima fortuna, nulla spe rerum gerendarum:
si opifices denique, et rustici historicis delectantur, ut ait Tul-

^a (a) Vide Senecam Epist. 65. ad Lucil., et Vitruvium in Praef. lib. 9.

Nus (a): si inquam supra dictorum hominum mentio, ac recordatio ab Historicis facta nobis est gratissima, quamvis eorum non pauci, non modo nihil subjectis populis profuerint, sed multum obfuerint, civium fortunis, honori, vitae, ac libertati insidiantes, aut vim inferentes; quanto magis, viro a disciplinis non abhorrente dignum, gratumque Lectori censebimus, eorum nota habere nomina, ac aliis tradere, vel memoriam instaurare, qui ingenio, et eruditione minime vulgari instructi, Grammaticam, Poesim, Mathesim, Philosophiam, Medicinam, Jurisprudentiam, Oratoriam, aut Theologiam illustarunt, ac rem litterariam industria sua promoverunt, licet eorum Scripta penitus interciderint, vel nos lateant, vel solum fragmenta aliquot supersint, vel eorum tantum Operum titulos notos habeamus.

VI. Ac, (ut rem magis urgeam, et morosorum Criticorum objectiones dispellam) si inutile, ac supervacaneum neutiquam reputamus, ab oblivione vindicare, ac nomina proferre eorum, quos non postremum locum inter antiquos Pictores, Caelatores, Architectos, Statuarios in arte sua habuisse, et opera aliqua non contemnenda posteris reliquisse constat, tametsi ea jamdiu perierint, vel solum fracta, ac mutila supersint: quin etiam veterum Romanorum immensa aedificia jam collapsa, non sine voluptate, ac tacita quadam veneratione intuemur: veteres item picturas jam pene abolitas, et statuas detruncatas, a Graecis, vel Romanis artificibus confectas, libenter inspicimus; cur amabo, eos qui Veterum Litteratorum memoriam renovant, et de eorum lucubrationibus mentionem faciunt, commendatione fraudabimus, quamvis eorum Opera amplius forsitan non exstant? Cur item frustra esse arbitramur, titulos, sive inscriptiones, seu genera talium Operum noscere, licet haec, vel latere, vel interciderisse constet, vel mutila, ac lacunis hiantia tantum supersint, eaque integra inter desiderata numerentur?

VII. Jam: si quis forte mirabitur, Auctorem in veteribus hisce, et rancidis Scriptoribus, et Scriptis memorandis tempus contrivisse, quod insumere potuisset in novis, et recentibus, quae novitate sua et doctrina mentem pascunt, oblectantque; continuo mirari desinet si dixerit, haec ab innumeris hodie praestari, et ante hoc aevum plures praestitisse, quin ullo in numero habuerint Scriptores illos, quorum Opera perierunt, vel latent. Addo, varia esse hominum ingenia, et studia. Sunt nempe, semperque futuri sunt ex disciplinarum studiosis, quibus nova placeant: sunt, qui litterariis antiquitatibus delectentur. Idem in rebus litterariis fere evenit, quod in ceteris rebus, quae sensibus sunt subjectae, in quibus varia esse ho-

(a) *Vide Cic. l. 5. de Finibus.*

minum studia, et vota nemo est, qui nesciat, modo non ea sit mentis inopia, ut non valeat ex hominum factis satis patentibus eorum studia, et intimas affectiones interpretari.

VIII. Plures namque ubique reperies, quibus yolupe est, novas urbes, nova magnifica aedificia, novas arces, et militares machinas, novas imagines ex arte depictas, novas statuas affabre elaboratas inspicere: contra alios cernes, qui veterum aedificiorum, magnificarum nempe Romanarum aedium, (quae instar parvarum urbium, teste Olympiodoro, ante Gothicam irruptionem Romae visebantur) rudera, thermas insuper, circos, theatra, templa magnifica, falsis nummibus dicata olim exstantia, et nunc solo aquata, seu eorum reliquias videre gestiant, ut etiam semesas, ac mutilas statuas, prisca rubiginosa arma, et numismata, in fragmentis marmorum pene abolitas Inscriptiones: celebres item antiquas urbes jam pene deletas, aut funditus eversas: oppida demum, et flumina, quae ab antiquis Historicis, et Poetis ob insignia aliqua facta, quae in illis, vel prope illa contigerunt, commemorantur, ea antiquitatis merito prae novis aestimantes. Quod adeo verum est, ut non defuerit, qui ex Italia solvens, ad campos, ubi Troja fuit, se contulerit, maris fluctibus, longa, et periculosa navigatione, se committens, ut Xanthum, et Simoenta, famosa apud Homerum flumina, videret, et ex eorum fluentis biberet, ut item saxum aliquod ex antiquae Trojae ruinis domum reportaret. Necesse non est haec referre, nonnullos esse, qui monumenta id genus multo aere mercentur, ut Musaeum erigant his mercibus repletum, felicesque ac beatos se credunt, et magnos thesauros se habere autumant, cum plures antiquitatis reliquias domi collectas habent. Neque vero sibi minus in illis plaudunt, quam Horatii avarus ille in contemplandis nummis, quos repositos in arca sua habebat. Adeo verum est, quod aiebat ille.

Mille hominum species, et rerum discolor usus:

Velle suum cuique est, nec voto vivitur uno.

Desine igitur mirari, Lector, si Auctor novis olim delectatus, ad vetera nunc animum verterit: praesertim ea producendo, quae, et nova forsitan erunt nonnullis, et quibus nova olim ab eo tradita possit hisce veteribus confirmare. Notum nempe fiet hoc *Syllabo* typis edito, quam recte in *Paradoxis de Vita, et Mortae Latinae linguae*, quod Opus Auctor nuper edi curavit, affirmatum sit, potuisse priscos Christianos, et Ecclesiae Patres plura Latina Opera, quae suo tempore exstabant, legisse, in quibus, et vocabula, quae nunc barbara, et syntaxes, quae nunc distortae videntur, et quibus ipsi utuntur, legebantur, eosque perperam tanquam corruptores Latinae linguae ab hodiernis Criticis postulari.

IX. Illud etiam constabit, ex indicatis hoc *Syllabo* Scriptoribus, quam strenuam scilicet, non plebeja modo, sed, et equestris, et patricii juvenum Romanorum Ordinis ingenia in addiscendis discipli-

nis navarint operam, quamque ingentes litterarias divitias antiqui Romani, ex quo non arma solum, sed et litteras tractarunt, posteris reliquerint, quas invidiosa tot saeculorum exactorum vetustas nobis eripuit, quasque Fortuna una cum Rom. Imperio subvertit, ac tantum non penitus abolevit. Quod documento litteratis nonnullis esse poterit, quo praepudicia sua deponant, falsumque reputent Sallustii illud: (a) *Ingenii praeclara Opera, ut animam, immortalia esse*: quod video a plurimis (b) inculcatum, et usurpatum in studiorum suorum commendationem. Videret nempe Sallustius, et qui cum eo ex antiquis senserunt, si ad vitam revocarentur, et hunc *Syllabum* legere non dedignarentur, non plura solum ingeniosa eorum Opera, sed et innumerabilia aequalium suorum, ut etiam aliorum, qui cum fama eruditionis illos praecesserunt, aut post illos floruerunt, vel periisse, vel ignota esse. Agnoscerent insuper, litteraria quantumvis pretiosissima Opera, ut ortum ita, et occasum, non secus atque alia Fortunae bona, tandem habere: illudque verissimum reputarent, quod sub persona Pythagorae cecinit Ovidius (c).

Tempus edax rerum, tuque invidiosa vetustas,

Omnia destruitis, vitiataque dentibus aevi,

Paullatim lenta consumitis omnia morte.

Illud nihilominus mihi valde mirum est, et Lectori hujus *Syllabi* fore arbitror, antiquos primarios, et summates Romanos, tantis opibus, et deliciis affluentes, tot negotiis domesticis, civilibus, militaribus publicis distentos, tam impense in litteras incubuisse, ac tot Opera lucubrasse, quibus disciplinas omnes ingenuas excoluisse, et illustrasse palam faciunt, quin de eorum eruditione, et singulari doctrina ambigere nos sinant.

X. Superest nunc, ut in fine hujus Praefationis nonnulla moneam, quibus aliquot scrupulis, et dubiis occurram. 1. Auctorem hoc *Specimen veteris Rom. litteraturae* cet. *Syllabum* etiam *Historicum*, et *Criticum* appellare, non quod eorum omnium, quorum nomina atexit, historiam, et crasim afferat, seu judicium suum, aut antiquorum, de eorum doctrina, ac merito ab eis editorum Operum interponat. De nonnullis namque solum Litteratos fuisse, et Scriptores ex testimonio aequalium, vel non multo posteriorum, qui eorum lucubrationes, cum exstabant, versare potuerunt, exploratum habet: quin eorum patriam, professionem, Scripta, et acta ex illis colligere certo potuerit, cum de iis nihil illi dicant. De aliis nota solum est lit.

(a) *Sallust. initio belli Jugurthini.*

(b) *L. Sen. in Consol. ad Polybium c. ult. Mart. l. 10. Epig. 2. Plin. Caec. l. 4. Epist. ad Maximum.*

(c) *Metamorphoseon l. 15.*

teraria professio, Poetas nempe, Rhetores, Philosophos, Jurisconsultos, Oratores cet. fuisse: ac pronum est conjicere, eos, si quidem nonnulla ediderunt, quibus famam doctrinae sibi conciliarunt, a professione sua in editis Operibus neutiquam recessisse. Complurium autem patriam, litterariam professionem, sectam, munia in Repub. obita, honores item, variam fortunam, et Scripta: dicta demum, et facta memorabilia ex veterum testimoniis novimus, ut etiam mortis genus, annos, quos vixerunt, et judicium, quod de illis prisci Scriptores consignatum reliquerunt, quae Auctor indicare non praetermittit. Animadvertit tamen suis locis, non adeo caecam fidem adhibendam testimonio etiam synchronorum, ut vera protinus credamus, quae ipsi promunt de ejusdem praesertim professionis, aut de adversae, suaeve sectae, aut nationis Scriptotibus, qui una cum ipsis floruerunt: cum verendum sit, ne in judicando, vel gratiae, vel odio aliquid concedant. Constat quippe, prisci aevi Litteratos, ut nunc aevi nostri, amicis, et fautoribus, inimicis item, atque invidis non caruisse. *Divinum* Homerum (a) appellant Graeci, de cujus patria plures certant civitates, et nihilominus apud Eustathium legimus, Neucratem quemdam ejus aequalem, ut ei detraheret, scripsisse. Homerum *Iliados*, et *Odysseae* Opera ex Memphitica bibliotheca in Vulcani fano teposita surripuisse, ac ut sua venditasse, quae cujusdam Poetriae, cui nomen *Phantasia*, Opera erant: quod proculdubio Neucratis phantasiae commentum fuit. Quis Lucretio fidem habeat affirmanti, suae sectae ducem Epicurum Philosophis omnibus praeferendum? aut quis multum tribuat iis, qui Ciceronis, et Virgili famam scriptis suis obscurare voluerunt?

XI. Quod attinet ad Auguralem, et Aruspicinam, Magiam, Astrologiam, quam Judiciariam dicunt, et alias, siquae sunt, vanas artes, earumque professores, qui a Roma condita ad Honorii tempora de illis scripserunt, (quod de haeretitis, et schismaticis dictum habeas, quibus in hoc *Syllabo* locum tribuo) illud scias velim, (ut hunc etiam scrupulum eximam): ab Auctore eos commemorari: non quod memoria illos dignos censeat ob Opera saltem, quibus suos errores propagarunt, aut promoverunt: sed, ut, si forte ea, inveniantur, ab iis legendis abstinemus, vel caute legamus, vel conburamus. Medicos imitatur, et sequitur Auctor, qui non salutare tantum herbas scriptis suis indicant, sed, et noxias. Illas, quibus utamur; istas autem, ut devitemus, si vita, et valetudo nobis careat sint: quae secundo loco monere Lectorem placuit.

XII. Praemoneo tandem, Auctorem in hoc *Syllabo* nonnunquam sub dubio res sibi parum exploratas tradere: quia religio ipsi est.

(a) Sunt etiam, qui dicant, ab Homero Palamedis, in Castris perempti, Poemata discerpta, aut exusta fuisse.

dubia, ut certâ dare, nonnunquam etiam verisimilia, et conjecturas æqui. Hæc namque in antiquis, et de quibus nihil traditum invenitur, locum habere debent, vel omnino in rerum investigatione rejiciendæ, ac contemnendæ: quod nemo prudens arbitratur. Illis ductus Auctor statuere non veretur, Opera præcipua Græcorum, ea maxime, quæ de rebus Romanorum Romæ scribebantur, vel in provinciis Romæ subjectis, protinus in Latinum, vel ab ipsis Auctoribus, vel ab aliis, eorum suasu, et ductu, conversæ, ut a Romanis, Græci sermonis ignaris, vel parum in eo versatis, legi possent. Ex (a) Cicerone namque novimus, plures ex Romanis, etiam ex Philosophis præsertim Epicureis, quorum Roma, et Romanæ Occidentis provinciae redundabant, non modo Græcam linguam non didicisse, sed eam omnino non amasse, ac penitus neglexisse. De multis autem Græcorum Operibus scimus, ea in Latinum versâ a priscis fuisse: in vertendis enim ex aliis in suam linguam optimis Scriptis adeo diligentes Romani erant, ut Senatusconsulto fuerint (b) Magonis opera, et aliorum Poenorum ex Punica lingua conversâ in Latinam. Quin etiam illud arbitror, multa Opera, quæ origine nobis Græca, seu Græco sermone scripta videntur, versiones antiquas ex Latino fuisse, quorum Latina autographa, vel temporum, vel hominum injuria perierunt: ut enim Græca in Latinum, ita Latina in Græcum versâ multa fuisse in dubium verti nequitiam potest.

XIII. Quod si ex me quaesieris, qui, aut cur factum fuerit, ut tot Latina Opera, vel Latino sermone primum edita, vel ex Græco in Latinum conversâ perierint, cum tot Græca exemplaria etiam antiquissimorum Auctorum ætatem tulerint, et adhuc permanserint? In promptu est causa. Barbaros nempe in Occidente, ubi copia erat exemplarium Latinorum, non in homines solum, in moenia urbium et oppidorum sævisse, sed, et in archiva, in bibliothecas cum privatas tum publicas, in quibus innumera Latina volumina recondita erant, omnia ferro, flammisque vastantes, arque corrumpentes. Contra vero in Græcia, unde, vel ex Græco imperio a Turcis occupato Græci codices ad nos pervenerunt, contigit. Ut enim ex Historicis accepimus, tanquam rem memoratu dignam: cum Gotthi, Athenis captis, et prædatis, ingentem vim librorum coacervassent, et eos flammis tradere constituissent, tunc ex his unus: *abstineamus*, inquit, *manus ab hac noxa, et integra hæc volumina relinquamus, in quæ Graeci homines studiosius incumbentes, minus idonei ad bella*

(a) Vide Cic. l. 5. Tusc. QQ., ubi de Amasiano, et Epicureis Romanis loquitur.

(b) Hæc Opera 28. libros de re rustica continebant, citatos a Columella de eodem argumento scribente.

fiant. Quam mentem utinam Barbaris, qui Occidentis provincias infestant, Deus indidisset: quo factum fuisset, ut plura priscorum Latinorum Opera haberemus, a quibus nunc destituti, multa ab antiquis litteratis Rom. inventa, multaue sapienter, et eleganter in omni disciplinarum genere ab eisdem lucubrata nos latent. Si ea ad aevum nostrum delata fuissent, possemus Graecorum Opera cum Latinorum lucubrationibus conferre, ac sine temeritatis nota judicare, utrum Romani, ut armis, ita etiam litteris fuerint Graecis superiores? Qui enim putant, unum tantum, aut alterum ex litteratis Romanis posse in Historia, in Poetica, in Oratoria, ac disciplinis aliis Graecis opponi: de re satis obscura, ac parum explorata mihi videntur judicare. Nonnunquam Auctor in hoc *Syllabo* res Theologicas tradit, et de Sacris Litteris disserit, quin falcem in alienam messem injiciat. Multa enim ad Sacras Litteras, et Theologica spectantia Philologicae indaginis sunt: ut mittam, Auctorem pro onere ei injuncto, in schola olim Sacrarum Litterarum Interpretis munere functum, et publica auctoritate, solemniq; ritu jus de Theologicis, et Sacris Litteris disserendi nactum fuisse.

XIV. In nonnullis Operibus, quae tanquam desiderata indicantur, ut etiam in recensendis litteratis Romanis, quos ante Honorii excessum floruisse dicuntur, si quid erraverit Auctor, qui (homo cum sit, humani nihil a se alienum putat) gratias, quas poterit maximas, et aget, et habebit cuivis, qui errata ejus emendarit. Cupit enim, vel a postremo mortalium doceri. Id praestare poterunt, qui plura antiquorum Latinorum, et Graecorum Opera, quam ipse legerit, pluresque Auctores consuluerit, quod iis continget, qui libros selectos, et magno numero apud se habent, vel sine magnis incommodis copiosas bibliothecas frequentare cum libertate potuerint, et ii praecipue, qui curam earum gerunt. Prodigio simile est, in Historicis, et Chronologicis nunquam labi. Lapsi sunt Cicero, Livius, Eusebius, Mariana, Sallianus, Baronius, quem Pagius emendavit. Lapsus est Pagius, quem in pluribus emendatum dedisset, si fata si-vissent, amicus, et sodalis meus J. Matthaëus Garzon Chronologorum suae aetatis nulli forsitan secundus, qui in Notis, et Correctionibus Idatii, variisque Dissertationibus, nondum editis, illustrati, 60., et eo amplius errores circa Hispanorum praesertim res adnotaverat in annis 90. Chronici Idatiani, quos excurrerat. Quod si nonnullos Auctor in

(a) Vide Baptistam Egnatium in Vita Claudii Rom. Imperat., et Gallieni successoris. Barbarorum saevitiae tribuendum, quod vix inveniantur antiqua Latina exemplaria Conciliorum Orientalium, quae proculdubio in scriniis, et tabulariis Romanae, et aliarum Occidentis Ecclesiarum asservabantur.

hunc *Syllabum* mittat, qui inter Romanos litteratos recenseri non debent, pro *Corollario* accipias velim. Romanus Saryricus C. Lucilius, qui multo saepe Urbem destruxit, aiebat, ea, quae scriberet, nec ab indoctissimis, nec a doctissimis legi velle. Illi, quod nihil intelligerent: hi, quod plusquam ipse. Auctor contra a doctissimis legi optat, ut ab iis, si erraverit, in viam possit reduci. Nonnulla *Paradoxa*, in *Corollariis*, et *Dissertationibus* exposita, virorum sapientum, et eruditorum iudicio submittitur Auctor: quae si saltem probabilia reputarint illi post lectas Auctoris rationes; aliorum, qui partium studiis, et praepjudicatis opinionibus se abduci sinunt, satyricos sermones non timebit. Recte Italus quidam aiebat, non in morbis solum sed, et in ratione cogitandi, loquendi, et scribendi contagia esse. *Corollaria* non pauca in hoc *Syllabo*, non interrupto litterarum Alphabeti ordine, ab antiqua Romanorum litteratura non prorsus aliena, invenies, legi non indigna. *Corollarii* autem vocabulo utitur Auctor secundum Varronis sententiam lib. 1. de lingua Lat., ubi ait *Corollarium* dici, quod additum est supra mensuram, praeterquam, quod debitum est, seu tanquam Auctarium quoddam a corollis nomen deductum. Id monitum velim, nequis putet, *Corollaria* dici Mathematicorum more, qui Consectaria *Corollaria* appellant, minus Latina significatione.

XV. Ad extremum te, Lector humanissime, etiam atque etiam oro, ut aequi bonique consulas iusto fortasse prolixior, sed necessariam hanc nostram Praefationem, faveasque lucubrationi huic, quam, si tibi lubitum fuerit, poteris *Lexicon*, sive *Dictionary*, vocabulo jam recepto, Romanae antiquae litteraturae, aut Romanorum veterum Eruditorum appellare. Non te latet, plura edita hac nostra aetate linguis vernaculis *Dictionaria* omnium Disciplinarum, et Artium: adeo ut Seculum hoc nostrum *Seculum Dictionary* vulgo dici soleat. Nosti etiam, horum nonnulla ex multis, et magnae molis voluminibus constare, ac non parvo venire. Non itaque extra morem Seculi, et abs re futurum arbitraberis, Latinum unum aliquod, aut alterum non magnae molis nunc edi, quod ad manum sit iis, qui veterum Scriptorum notitia delectantur, et quibus Latinus sermo prae vernaculis in pretio est. Auctor non immemor Graeci proverbii (a) *Magnus liber magnum malum*, plura obiter, et breviter attingit, ne in molem nimiam Opus extrescat, indicatis fontibus antiquiorum Scriptorum, quos consuluit, unde aquas possis haurire copiosiores. Raro ad rivos Recentiorum te deducet; cum tardi sit ingenii, ut ait Tullius, fontes non attingere, et rivos consecrari. Vale, et litterariis Auctoris vigilis fave.

(a) Μεγας βιβλος μεγα κακόν.

PRAECIPUA, QVAE IN HOC SYLLABO
ORDINE ALPHABETICO SPARSIM TRADUNTUR:

- I. **B** Revis notitia, et iudicium de veteribus Romanis Litteratis, tum ethnicae, tum christianae professionis, etiam minus notis, quorum Opera in publicis, et privatis Rom. bibliothecis ante Honorii excessum legebantur, allatis eorum nominibus, et rebus secundum litterarum ordinem.
- II. Tituli, ac genera complurium Operum, quae nunc desiderantur, et citata, vel indicata inveniuntur in Scriptoribus ejusdem aetatis, vel non multo posterioris, quorum testimonia adducuntur.
- III. Bibliothecarum publicarum, et privatarum insigniorum, quae Romae ante Honorium fuerunt, mentio.
- IV. Multa de antiquiorum Romanorum pronuntiatione, et scriptura per signa vocum, et per signa rerum, sive per Alphabeti litteras, et sine litteris, deque immutata orthographia, et pronuntiatione.
- V. Nonnulla de Magistratibus, qui sine Rom. litteratura, neque Romae, neque in provinciis Rom. Imperii obtineri poterant, deque ritibus, et sacris vet. Romanorum, ut etiam de luxu, magnificis aedificiis, spectaculis, et divitiis eorundem.
- VI. Singulares, vel parum communes Auctoris opiniones circa usum promiscuum Latinae, et Graecae linguae, ac vet. Romanorum litteraturae, oculatiorum Criticorum iudicio, expositae, et submissae.
- VII. Indicantur praecipuae haereses, et earum Auctores, qui ab Apostolorum praedicatione ad Honorii aetatem Ecclesiam perturbaverunt.
- VIII. Plura Dicta, et Facta memorabilia parum obvia, ad Historiam Litterariam, Oeconomicam, Civilem, Militarem, et Ecclesiast. illius aevi spectantia.
- IX. Opera Latina antiqua, quae diu latuerant, a quibus, et ubi inventa fuerint.

AB

Abas scripsit *Troica* citata a Servio in lib. 9. *Aeneidos* Virgilii. Non liquet, an sit is *Abas* Sophista, qui praeter *Rhetorices praecepta*, reliquit, teste Suida, *Commentarios Historicos*. De hoc in Hephestionis cujusdam novis Historiis, quas legit Photius, et in Bibliotheca sua summam refert, traditur, *Abante* citato: Candaulis Lydiorum regis uxorem, cujus pulchritudo imprudenti marito exitiosa fuit, quaeque mira oculorum acie pollebat, nomine *Abronem* dictam fuisse. *Abantis* opera desiderantur. De aetate, in qua floruit, et de ejus patria nihil Servius, nihil Suidas, nihil Hephestio tradunt. Solum constat, a Servio citatum ante Honorium vixisse.

Ablavius, sive *Ablabius* insignis Politicus, ob suam doctrinam, et morum probitatem, seu veram, seu simulatam, Constantino M. carus: *Pila fortunae* dictus, eo quod Fortuna eum tum secundis, tum adversis casibus mire exercuerit, eundem extollens, ut majori ruina praecipitem ex alto ageret. Humili quippe loco, et genere natus Bizantii in Thraciae finibus (quae Civitas non multo post magnificis aedificiis aucta a Constantino Magno, et valde ampliata Constantinopolis, ac nova Roma dicta fuit, et Sedes Imperii facta) per varios gradus ad Praetoriam (a) Praefecturam, quae summa dignitas et Imperatori proxima erat, ante Consulatum (b) ascendit, ac parum abfuit, quin a Constantino Caesar, et filiorum in Imperio Socius crearetur. Eum unum delegit Imperator, ut sub Constantio filio adolescente provincias, quae ei in divisione Imperii obtigerant, administraret, et *Ablavii* filiam Olympiadem filio Constanti despondit: quo, non multo post mortem patris, fatis functo, Constantius frater eam Arsaci Armeniae regi, quem sibi devinctum cupiebat, in uxorem dedit. Ita Ammianus Marcellinus. Exstant Constantini M. ad *Ablavium* Praef. praet. Epistolae, in quibus cum Patrem appellat, quo, ut praecipuo

(a) Ad Praetoriam Praefecturam eligebantur ab Imperat. Rom. viri fidei, magni Politici, ac in Jure periti. Erant namque Praef. praet. intimi Imperatorum Consilarii, et supremi majorum Causarum Judices sine appellatione cum jure vitae, et necis, in cujus signum gladius ipsis ab Imperatoribus publice tradebatur. Qui hoc munere fungebantur, salutem ante Constantinum, praetorianis militibus, et aerario praerant.

(b) Ad Consulatum, ac ad alios Magistratus viam sibi Romani muniebant Jurisprudentia, et Oratoria facultate. Vide in suis litteris verba Consules, Oratores, Praefect. praet.

- ERR I

4

honoris titulo, et amoris signo Romani Imperat. Praefectos praef. ornabant. In *Codice Theod.* a Jacobo Gothofredo illustrato exstant plures Constantini leges ad *Ablavium*, ut *lex 5. de Naviculariis* lata an. Christi 326., et eodem an. *l. 6. de Episcopis: lex 2. de Judaeis* an. 330., et an. sequenti *lex 1. de Repudiis, l. 1. de Expositis, et l. 1. de Episcop. judicio*, Coss. Basso, et *Ablavio*. Tandem *l. 5. de Apparitorum Militarium filii* lata an. Christi 333. Inter opera S. Greg. Nyseni legitur *Oratio*, sive *Epist.* satis proluxa de *Trinitate* ad *Ablavium*, in qua dissolvuntur argumenta philosophica, sive dubia ab *Ablavio* proposita contra *Trinitatem* in *Epist.* ad eum, quae non exstat. Desiderantur etiam *Epistolae Ablavii* ad provinciarum Praesides, et Episcopos, quibus leges Constantini ad se directas promulgabat. In collectione *veterum Epigramm.*, quae partim integra, partim mutila, et huius ex antiquis codicibus, et inscriptionibus emendata edidit Petrus Pithaeus, indicantur nonnulla *Ablavii*, Viri Consularis: et Sidonius Apoll. *lib. 5., Epist. 8.* meminit, et affert *Consulis Ablavii* Distichon Satyricum, quod foribus palatii Constantini affixisse dicitur, et erat huiusmodi:

Saturni aurea secla quis requirat?

Sunt haec gemmae, sed Neroniana.

qui Versus, ut arbitror, fragmentum sunt Poemati longioris, quod desideratur. Haec *Ablavius*, ut Constantinum a crudelitate, et saevitia revocaret post Crispi filii, et Faustae necem. Ex quibus intelligitur; eum non solum Jurisconsultum, Politicum, Oratorem, et Philosophum, sed Poetam etiam fuisse. In Libanii *Epist.* mentio fit ejusdam *Ablavii*, sed nescio an hujus? Ejus sane mentionem fecit parum honorificam Eunapius in *Vita AEdesii Phil.*, in qua de Sopatri nece agit, cujus auctorem *Ablavium* facit, et hac occasione multa in *Ablavium* Christianum, et Constantinum M. scribit homo ethnicae superstitioni addictissimus. Vide *Sopater* in litt. S. Constantino, et *Ablavio* in somnis apparuit S. Nicolaus Myrensis Praesul adhuc vivens, eisdem notam faciens innocentiam 3. Tribunorum postera die capite plectendorum, quos *Ablavius* damnaverat. De quo vide Hist. Eccl. Post Constantini patris obitum Constantius a se removit *Ablavium* instigatione forsitan Arianorum, quibus Constantius erat addictus, ut Imperatorem sibi obnoxium magis haberent. *Ablavius* secessit in Villam magnificam, quam sibi aedificarat, ubi privatam vitam agebat; verum Constantius veritus, ne illic res novas machinaretur, ac ejus ambitiosas artes suspectas habens, ad eum milites misit, qui illum tanquam recens a Constantio creatum Caesarem salutarent. Cum vero hac salutatione delinquit, et elatus militibus jubet sibi purpuram a Constantio, ut credebat, missam afferi, qua indueretur: introgressi milites alii jam parati strictis gladiis eum trucidarunt, et proprii cruoris purpura induerunt, et insepultum reliquerunt. Hic magni *Ablavii* tragicus finis post tot felicitates: *Ablavii* casus,

AB

et similes, quos in hoc *Syllabo*, indicabo, nos docent, quam lubricum sit mundialis gloriae, et honorum fastigium, aureamque mediocritatem magnae fortunae praeferendam; recte item Horatium in altera ex *Odis* suis cecinisse:

*Fortuna saevo laeta negotio, et
Ludum insolentem ludere pertinax,
Transmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc aliis benigna.*

Ablavii nomen non parum commendat, quod neptem habuerit S. Olympiadem filiam Olympiadis Arsacis regis uxoris, de qua dixi. Vide *Tatianus* in *T.* ubi de *Ablatio* Ethnico, forsitan nostri consanguineo fit mentio.

Corollarium I.

AC

Academici Philosophi vocabantur, qui dogmata nulla in opinabilibus sectabantur, in utramque partem de his disserentes. In omnibus nempe, quae sub varias Philosophorum opiniones cadebant dubii, nihil se scire affirmabant, nisi se nihil scire more socratico. A Pyrrhonicis eo differebant, quod de evidentissimis non dubitabant: a Dogmaticis autem, quod nullum proprium Dogma habebant. Vide Cic. in *QQ. Acad.* ubi plura de veteri, et nova Academia. Ciceroni haec secta prae aliis placuit, quia maiorem eloquentiae campum ad in utramque partem disserendum de omnibus ei praebebat, et quia Romanus Plato, vel Carneades latinus audire ambiebat: quod assecutus scriptis suis mihi quidem, et aliis videtur. *Lib. 3. de Off. c. 2.* ait Cic. = Nobis autem nostra Academia magnam licentiam dat: ut quodcunque maxime probabile occurrat, id nostro jure liceat defendere = Christiani Platonici, seu Academici, qui Socratem, et Platonem pro ducibus, et oraculis habent, difficulter tueri possunt nonnulla Platonis, et Socratis, ut quae de Uxorum communitate tradunt, ac de voto Socratis AEsculapio gallum sacrificandi. Ut haec recte dicta et facta tueri possint ad aenigmata recurrunt in his dictis et factis involuta, et statuunt ad litteram non intelligenda.

Accius, sive *Actius* (Navius) Augur Rom. antiquissimus, et in Augurali arte insignis sub Tarquinio Prisco Rom. rege. De eo mentionem faciunt praeter Rom. Histor. Cicero *l. 1. de Divin.* et Lactantius *lib. 2. Divinarum Instit.*, ubi de falsis miraculis Ethnicorum, inter quae recensetur, quod *Accius* Augur novacula cotem secuerit spectante Tarquinio, et populo, ad ostendendam augurii veritatem, et suam in arte augurali peritiam. Cic. *l. 2. de Natura Deorum*, meminit de lituo Augurali *Accii* Navii sub rege Hostilio. Statuam habuit Navius in Comitio ad laevam Curiae, ubi dicitur cotem discidisse. Sub ea statua erat locus subterraneus, quem *Puteum* appellabant, illicque erat ara, et *Accii* novacula. Si quid de Arte Augurali lucubravisset, deperditum est.

Accius sive *Actius* (nam utroque modo editum invenies) antiquus Poeta latinus, qui floruit secundum Ricciol. an. 260. ante Christum. Plura Poetica edidit, sed pauca ejus carmina supersunt satis rudi latinitate. Cicero in *Epist.* quadam ad Paetum l. 9. *Epist. Fam.* indicat, *Attellanas* ab eo editas, nisi si *Oenomaus Trag.* sit: Varro etiam in libris *de lingua latina* plura citat ex *Accio* in *Attellanis*, et Persius Sat. 1. citat *Briseidem*, *Accii* librum, quem *venosum*, seu tumidum vocat. Verum hic liber Tragoedia forsitan erat alterius *Accii*. Macrobius l. 1. *Saturn.* de eo ait *Annales* scripsisse, ex quibus nonnullos Versus affert. M. Val. Mart. de eodem scripsit, non latine loqui, sed vomere latinitatem. En Mart. Epigr. lib. 11. in Chrestillum, cui sola rancida Carm. placebant.

Carmina nulla probas, molli quae limite currunt,

Sed quae per salebras, altaque saxa cadunt,

Et tibi, Maconio res carmine major habetur

Luceilei Columellae heic situ' Metrophanes' st (a)

Autonitusque legis terrai frugiferai,

Accius, et quidquid Pacuviusque vomunt.

Vis imiter veteres, Chrestille, tuosque Poetas.

Dispeream, si scis carmina quid sapiant.

Martiali assentitur Auctor *Dial. de antiquis, et recentibus Oratoribus*, sive Quintiliani sit, sive Taciti. Ait namque, ab Oratore exigi poeticum decorem, non *Accii*, et Pacuvii veterino inquinatum, sed ex Horatii, Virgilii, et Lucani sacrario prolatum. In collectione Fragmentorum veterum Poetarum, Pisauri edita, antiquus hic *Accius Attellanarum* scriptor cum minus antiquo *L. Accio* Tragoeo elegantiore, de quo postea plura dicentur, confunditur. Etenim versus, et omnia fragmenta ex *Attellanis, Annalibus, et Tragoeidiis L. Accio* tribuuntur sine discretionem ulla.

Accius, Actius, sive Attius (nam hac varietate legitur hujus nomen typographorum, ut puto, incuria) M. Pacuvii aetate floruit ad an. ante Christum 135. Scripsit Tragoeodias, ex quibus cum *Atreus* inscriptam Pacuvio emerito Poetae legeret, ac is eam laudans adderet, nonnulla in ea duriuscula, et subacida esse: confestim reposuit *Accius*, idem ingenii evenire, quod pomis: quae dura acerbique nascuntur, et postea matura fiunt. Iecirco, se nequitiam poenitere, quod sua initio duriuscula viderentur. Ita Gel. l. 13. C. 2. NN. Decius Brutus tanti ejus versus faciebat, ut eis templa, et monumenta publica ornaret. Praeter Varronem *de lingua latina* Nonium, Priscianum, et alios Grammaticos, qui plura de *Actio*, sive *Actio* Poeta Tragico afferunt citatis variis ejus Tragoeidiis, quas longum esset referre: de eo meminerunt Horat. lib. 1. Sat. 10., et Cic. in *Bruto*, ac lib.

(a) Hic versus est Lucii Poetae Satyrici Horatio antiquioris.

2. de *Natura Deorum* versus aliquot ejus affert de Argonautarum vehiculo viso a pastore non sine admiratione. Idem lib. 1. de *Divin.* alios versus adducit ex Poem. *Brutus*. Tandem in *QQ. Academic.* initio, in lib. de *Of. c. 9.*, et in postrema *Epist. lib. 7. Famil.* varios versus ex diversis ejus Tragoediis a Cicerone descriptos invenies, ut mittam alias Ciceronis citationes. Macrobi. lib. 6. *Saturn.* affert *Actii* versum ex *Philoctete Trag.* Gellius lib. 7. cap. 9. *Noct. Attic.* citat *L. Actii Sotadicorum lib. 1.* Ovid. videtur de hoc cecidisse *Elegia 1.*

Ennius arte carens, animosique Accius oris

Casurum nullo tempore nomen habent.

Ab hoc, sive *Actio*, sive *Attio* dictum traditur: Nihil credo *Auguribus*, qui verbis aures alienas ditant, et suas auro locupletant domos. In Scriptoribus antiquis, qui de hoc Poeta meminerunt, (saltem in exemplaribus, quae vidi) saepius *Actius*, et *Accius*, quam *Attius* legitur: licet in nonnullis *Attius* inveniat. Ex tot *Tragoediis* hujus Poetae, quae citantur ab antiquis, nulla integra ad nos pervenit. Fragmenta solum supersunt, quae Stephani, viri eruditi, et celebres Typographi collegerunt.

Accii cujusdam Historici, et Oratoris Sisennae amici meminit Cic. in *Exordio lib. 1. de legibus*, quem in multis reprehendit.

Accius sive *Actius (L)* Poeta Romae notus Ciceronis aevo. De eo narrat Val. Max. lib. 3. *Fact. et Dict. memorab.* J. Caesari ampliss. Viro in Poetarum collegium venienti non assurrexisse. Non quod majestatis ejus esset immemor, sed quod in comparatione communium studiorum aliquanto superiorem se esse confideret: quapropter insolentiae crimine caruit, quia ibi voluminum, non imaginum certamina exercebantur. Nonnulli arbitrantur, hunc Caesarem, non C. Julium Dictatorem, sed Caesarem Strabonem, qui Mariano bello periit, fuisse. Verum indicia, quae affert Valer. sunt Caesaris postea Dictatoris perpetui, et Rom. Imp. Inter Historicorum Fragmenta fit mentio *Accii Historiae*. Vel de hoc, vel de antiquiore *Accio* Poeta narrat Plin. l. 34. *Hist. Nat.* quod cum statura brevis esset, maxima forma statuum in Camaenarum aede sibi posuit.

Actius (T) Pisauensis Orator, laudatus a Cic. in *Bruto*. Accusavit Cluentium a Cic. defensum. Ejus *Orat. desid.* Pisauenses contendunt hunc fuisse filium *L. Accii* junioris, et nepotem *L. Accii* antiquioris, hosque omnes Colonos Pisauenses fuisse: adduntque in Pisauensi agro inventas Inscriptiones, in quibus tritum *Acciorum* fit mentio, et insuper fundum *Acciorum* reperiri. Forsitan 3. hi ex familia antiquissimi Poetae *Accii Attellanarum* scriptoris fuerunt, et ejus familia Pisaurum se transtulit, cum colonia fuit deducta an. V. C. 366.

Corollarium II.

In citandis hisce Poetis, et aliis antiquis, qui *Actii* vel *Accii* nomen habebant, magna est confusio, orta ex eo, quod librarii, typo-

graphi, vel typographiae correctores cum perinde nunc pronunciari videant, sive per *ct*, sive per duplicem *c* *Accius* scribatur; perinde item esse putent sive uno, sive alio modo edi: nescientes procul dubio apud antiquos Romanos, consonantes duplicem sonum non habuisse, et quae per *t* scribebant per *c* pronunciassent, etiamsi post *t* sequerentur binae vocales, quarum prima esset *i* sicut per *t* pronunciabant, (quod nunc etiam obtinet) cum postea unica, aut binae vocales sequebantur, quarum prima non esset *i*: quocirca diverso sono pronunciabant *Actius*, et *Accius*, et personarum confusio per ea nomina significatarum tollebat, constanter retenta ea nomen diversa orthographia nunc a librariis neglecta ex vitiata pronunciatione.

Jam vero in Praenominibus, Nominibus, et Cognominibus aliorum Auctorum ex variis capitibus oritur etiam confusio: qua fit, ut Opera, quae unius sunt, aliis non semel tribuantur, vel ut iidem citentur qui diversi sunt, vel tamquam diversi, qui iidem prorsus sunt. Primum caput est, vel ignorantia, vel incuria librariorum describentium, vel typographorum, et typographiae correctorum, qui unam litteram pro alia inconsiderate in Nominibus substituunt. Idem dico de Praenominibus, et Cognominibus, si ea citatus Auctor habuerit. Secundum caput est similitudo, vel ut ita dicam, idemitas Nominum, et Cognominum, quibus Auctores appellantur: praesertim cum Romani Praenomina solis primis litteris notarent: saepe una, nonnunquam primis duabus, vel tribus (vide Plut. in *Problemm.*, et verbo *Notae* in *N*). Haec confusio notatur a Plutarcho, adducto nomine *Spurius*, quod per *Sp* consignabatur, quae Scriptura etiam *sine patre* significabat. Haec confusio tolleretur, si constanter Auctores parum noti cum suo Nomine, Praenomine, et Cognomine, si illa haberent, citarentur cum orthographia non vitiata: nam pauci sunt, qui in Praenomine, Nomine, et Cognomine conveniant, nisi forte sint pater, et filius, et tunc notari debebat, quatenam sint patris, quatenam filii. Tolleretur etiam, si fax Cronologiae adhiberetur.

In Auctoribus magis notis, seu quorum Opera, sunt notissima, haec cura adhibenda non est. Sive enim *Tullius*, sive *Cicero* citetur in vulgatis ejus Operibus, nulla dubietas, confusio nulla imminet, licet ejus filius *M. Tullius Cicero*, ejus frater *Q. Cicero*, ejus libertus *Tiro Tullius*, et alter, ejus librarius *Laurea Tullius*, omnes Viri litterati, alique Romani *Tullii* nomine appellarentur. Idem esto de *livio* Patavino notissimo Histor. Rom. licet fuerint alii *Livii* nomen habentes. Nonnulli ob Nominum similitudinem putarunt, C. Caesarem, de quo Cicero in *libris de Oratore*, ut de homine facetissimo loquitur, C. Jul. Caesarem Dictatorem fuisse, non animadvertentes, hunc posteriorem fuisse C. Caesarem de quo illic sermo est. 3. caput unde oritur etiam confusio est, quod Auctores habentes Nomen, et Praenomen saepe citantur praemisso Nomine ad Praenomen:

saepe ab uno Scriptore citatur solum Nomen, et ab alio solum Praenomen, nulla facta nominis mentione: et hinc lector videns diversas has citationes in errorem facile inducitur, maxime in Auctoribus parum notis, putando, diversos Auctores a diversis, vel ab eodem etiam Scriptore (si hic citandi rationem eandem non servat) indicari; cum idem Auctor sit, nunc citatus cum solo Namine, nunc cum solo Praenomine, 4. caput est Nominum, et Cognominum commutatio per adoptiones. Adoptatus enim propriae familiae relicto Cognomine, et proprio etiam Namine, adoptantis Nomen, et familiae Cognomen assumebat. Sic Novatus, filius M. Senecae postea Gallio est appellatus, quia adoptatus a Gallione. Haec in antecessum adnotare pigritum non est occasione ex *Actiū*, *Acciū*, et *Attiū* nominibus arrepta, ut lectori mirum non sit, si nonnunquam in indicandis Auctoribus, et eorum Operibus in decursu hujus *Syllabi* incertus animi haeream, cum de illis sermonem instituo, qui eisdem Nominibus appellantur. Si legitimae, et antiquae credantur Inscriptiones Pisarenses de *Acciorum* familia, *Acciū* Nomen per duplex *c* est scribendum, et libertinorum familiam esse affirmat Eusebius, de *L. Accio* Tragoedo loquens in *Chronicis*.

Corollarium III.

Acclamations. Inter Romanos litteratos, praesertim post Asinium Pollionem, qui Augusti aeo floruit, in more positum fuisse constat Opera sua cum doctis amicis privatim communicata, et secundum eorum judicium emendata publice postea recitare convocatis viris eruditis, ut hac ratione de Operis recitati merito periculum fieret. Cum Opus legebatur auditoribus gratum, *Acclamationibus* commendari solebat. Formulae autem usitatae acclamandi, quarum meminit Cicero *lib. 3. de Oratore*, et ridet Persius *Satyra 1.* erant *Bene: Praeclare: Belle: Festive: Non potest melius: Pulchre: Recte: Euge*. Hic mos obtinuit etiam inter Christianos, cum Conciones sacrae, sive Homiliae in templis recitabantur. De his *Acclamationibus* meminerunt Sancti Doctores Augustinus, et Chrysostomus, qui lachrymas magis, quam hos plausus excitare in auditorio cupiebant suis concionibus. Mos iste publice recitandi inter antiquos Romanos post Asinium, qui primus convocavit frequentiam ad sua Opera recitanda, diu vixit: cum Plin. Caecil. in altera ex *Epistolis* suis *lib. 1.* Senecioni amico scribat: *Magnus proventus Poetarum: fere diebus omnibus Aprilis aliquis recitavit*. His autem recitationibus Viri primarii Urbis, et Imperatores ipsi praesentes saepe erant, ut Scriptorum industriam, et litterarum studia promoverent. Erant etiam publica Poetarum certamina, quae commissiones appellabant, in quibus honores, et praemia, et saepe coronae victoribus decernebantur, ut in *Syllabi* hujus decursu videbitur. Horat. in *Epist. ad Pisones*, seu de Arte Poetica et *lib. 1. Sat. 10.* mentionem facit Maetii Tarpae celebris Judicis tempore Augusti harum Poeticarum Commissionum. Vide Statius. in *S.*

Acholius Histor. scripsit libros aliquot de Actis Valeriani Imperatoris, sub quo floruit functus muncie Magistri admissionum. Ita Vopiscus. Scripsit etiam *Vitam Severi Alexandri* teste Lampridio. Ejus *Hist.* desiderantur.

Acilius (C) scripsit *Annales*, de quibus fit mentio in Collectione veterum Historicorum, quorum fragmenta supersunt. Citatur etiam a Servio in *Virg. Aeneid.* 4.

Acilius (L) *Ictus*, De eo meminit Cic. de *Amicitia* tradens, cum fuisse sapientem, et prudentem in Jure civili.

Acro (Helenius) antiquus Grammat. Horatii interpres. Exstant *Comment.* in *Horatium* sub *Acronis* nomine. Verum Reinesias censet, esse supposititios, et ab aliquo posteriori Scriptore parum latino lucubratos. Sunt qui ei tribuant in *Persium Scholia*.

Corollarium IV.

Acta Senatus Romani, et Magistratum, ut etiam publica *Acta*, et eventus notabiles Urbis, et Provinciaum Imperii in Tabulas, et Diaria referebantur ab Scribis ad id delectis, qui magna cura, et culta latinitate id praestabant. In Ciceronis *Epist. famit. lib. 8.* est Coelii ad Cic. Epistola continens exemplar *Actorum* in Senatu, ut de illis Cicero absens certior fieret, illicque nomina Scribarum notantur. *Acta* publica diurna Urbis citantur ab Asconio in Commentariis, ad *Orationes* Ciceronis. In his *Actis* etiam res minus notabiles, et rumores parum certi de rebus minoris momenti indicabantur. In Schedis Ludovici Vives inventum fuit insigne Tabularum diurnarum Urbis fragmentum, quod protulit Reinesius inter suas Inscriptiones. In Fastis Capitolinis sunt fragmenta *Actorum* inscriptorum in marmorum reliquiis, inventis Romae an. Christi 1547. quae sub auspiciis Alex. Card. Farnesii repositae in Capitolio fuerunt. In illis consignantur Magistratus, Bella, Foedera, Triumphi, et rerum aliarum memoriae, et tempora ab an. V. C. 120. ad an. 765. Quae omnia, ut etiam Monumentum Ancyranum de rebus Octaviani Augusti videri possunt in *Thesauro Veterum Inscriptionum*. *Acta* Senatus, cum occulta manere expediebat, a Senatoribus scribebantur. *Acta* diurna, seu Ephemerides Urbis, ut etiam *Acta* Senatus mittebantur ab amicis ad Praesides Provinciae, et ad belli duces, ad alios item Politicos absentes cupidos sciendi res Urbis, et Imperii. Existimo namque ex omnibus Imperii provinciis mitti Romam solita, quae in illis scitu digna contingebant. His *Actis* sive Diariis respondent Diaria, quae nos *Gazetas*, *Folia*, et *Mercurios* vocamus. De *Actis* praefatis fit saepe mentio in *Epist. Cic.*, in *Livii Hist.*, ac in *Annal.*, et *Histor. Taciti*, ubi indicatur, veteres *Annalium*, et *Historiarum* Rom. Scriptores ea *Diaria* sive *Acta* consuluisse: quod etiam ex variis locis Dionysii Halicarn. colligi potest. Cicero in *libris Epist.* ad Q. Fratrem narrat *Acta* in Senatu, et Urbe variis diebus, ut *Epist. 1. lib. 2.* unius diei *Acta*; in *3. Epist.* ejusdem libri alia, et

alia in aliis *Epist.* ut de his frater certior fieret cum Asiam gubernabat. Vide *Annales*, *Fasti*, *Libri*, *Notarii*, *Scribae* in suis litteris. Hoc differebant *Acta* Senatus ab Urbis *Diariis*; quod illa publica auctoritate consignabantur, fabulis, atque mendaciis rejectis: contra vero Urbis, et Imperii *Diaria*, quae fabulas etiam, et falsos rumores, ut nostra folia publica, saepe continebant; quod ex 1. *Caelii Epist.* ad Ciceronem lib. 8. *Epist. Famil.* constat. Omnes fere *Caelii Epistolae* ad Ciceronem continent narrationes *Actorum Urbis*; et Senatus: quod facit *Caelius*, ut fidem suam liberet, quam discedenti in Provinciam Ciceroni has res sciendi cupido dederat, ut testatur *Caelius Epist.* 1. dicti libri.

Actius vide *Actius*.

Actius (C) Orator Copponium beneficii postulavit. Ita in fragmento *Tabularum*, sive *Ephemeridum* diurnarum antiquarum Urbis, quod affert *Funcius* in *Tract. de virili aetate lat. linguae* C. 1. In eodem fragm. fit mentio ad 5. Kal. Septemb. *Divinationis* inter *Actium*, et *Sepasium* minorem de accusando Copponio, in qua *Divinatione Actius* victor evasit contra *Sepasium*, eo quod *Sepasii* uxor, soror esset natus Copponii.

Aculeo (C) propinquus, et familiaris M. Tul. Cic., qui lib. 1. de *Orat.* et lib. de *Cl. Orat.* eum laudat, ut peritissimum in Jure Civili, de ejus operibus silens.

Acuticus (M) Poeta cujus meminit Cic. de *Cl. Orat.*

AD

Adamitae haeretici Gnosticorum germina, quae pullularunt 2. Eccl. Saeculo, nudi sine sexuum separatione in loca occulta, et subterranea conveniebant, illicque orabant, vel nefanda patrabant, putantes, ea nuditate se Adamum, et Evam, in paradiso nudos innocentem degentes, imitari. Horum scripta pro secta sua nulla supersunt.

NOTA.

Conjicio in hunc Syllabum haeresiarchas, et haeticos litteratos, qui intra prima 4. Ecclesiae Saecula, seu usque ad Honorii Augusti tempora Catholicam Ecclesiam pravis suis dogmatibus, erroribus, et fraudibus perturbant, etiam illos qui ex Oriente prodierunt: quia verisimile est, eos ad propagandam sectam suam inter Romanos, et ignaros linguarum Orientalium latino sermone plura scripsisse, vel scribere fecisse, quae merito omnia fere perierunt.

Adrianus, sive *Hadrianus*, patria Tyrius, Sophista docuit Athenis, unde a M. Antonio, cui charus erat, fuit Romam perductus.

Adrianus, sive *Hadrianus* (Aelius) Trajani Consobrinus, et Hispanus genere Rom. Imper., qui ob magnum Graecarum litterarum studium, et morum Graecanicorum affectationem *Graeculus* vulgo appellabatur. Fuit Orator, Poeta, Histor., Philos., Grammat., Jurisconsultus, Mathemat., et Astronomorum sui temporis facile princeps. Primus Caesarum barbam nutriti more Graecorum Philosophorum, barba, et

Pars I.

pallio insignitorum. Volebat in omni disciplinarum, et artium genere omnibus superior videri, adeo ut invidium suum animum dissimulare nesciret, cum videbat aliquem in arte sua eminere. Plures in Senatu, et Castris *Orat.* habuit, quae desid. Citatur ab A. Gellio *lib. 10. c. 13.* ejus *Oratio* in Senatu habita pro Italicisibus, ex quibus oriundus erat, quae desid., ut etiam *Historia*, quam edidit de rebus suis. In *Orat. pro Italicen.* egit de jure Municipiorum, et Coloniarum, in qua *Orat.*, ut Gellius testatur, videtur Municipia Coloniarum praetulisse. A Vegetio Renato citantur ejus *de re militari Commentarii* qui desid. In Poesi adeo versatus erat, ut versus ex tempore funderet, tum serios, tum jocularis, et facetos. Florus quidam Poeta ei familiaris notae dicacitatis, non ignorans, *Adrianum* provincias imperii peragrandum libenter inter Britannos, et Scythas versatum fuisse, haec *Caesum* ei recitabat.

*Ego nolo Caesar esse,
Ambulare per Britannos,
Scythicas pati pruinas, cet.*

Audit ab Adriano his versibus, confestim versibus ejusdem metri Floro respondit:

*Ego nolo Florus esse:
Ambulare per tabernas,
Latitare per popinas,
Calices pati rotundos.*

Vide Spartianum in *Adriano*, ubi multa de ejus universali doctrina, et de versibus ejusdem. Obiit post 22. imperii annos, et 72. aetatis, an. Christi 138. spontanea morte. Morti proximus hos versiculos canebat cum Anima sua loquens:

*Animula, vagula, blandula,
Hospes comesque corporis:
Quae nunc abitis in loca?
Pallidula, rigida, nudula,
Nec ut soles dabis jocos.*

Quibus versibus ostendit, non prave sensisse de Animorum immortalitate. Suidas tradit, cum multa Poemata reliquisset. Laudandus *Adrianus*, quod in Christianos non saevierit, feceritque cessare persecutiones, et vexationes in Christianos persuasus Quadrati, et Aristidis Apologiis. De eo narrant Historici, uno tempore scribere, dictare, audire, et cum familiaribus solitum confabulari: quae si vera sint, oportet, cum magno ingenio praeditum fuisse. (Vide *Favorinus* in *F.*) Verum ejus ingenium, doctrinam, et famam denigravit, Antinoos puero, quem insano, et nefando amore prosequabatur, divinos honores decernens, et templum defuncto dedicans. Quo facto etiam Ethnici prudentiores eum insanum reputarunt.

Corollarium V.

Aedes Romanorum illustrium atria habebant, in quibus Majorum imagines expositae erant, quae in funebri pompa defunctorum ex familia afferri solebant.

Aediles. Cura aedium publicarum, et privatarum, aquaeductuum, cloacarum, ludorum publicorum, annonae, loca in theatro assignandi, et ne fraus fieret in ponderibus, et mensuris ad *Aediles* spectabat. Desiderantur Edictiones aediliciae innumerae. Hic magistratus sella curuli utebatur.

Aedituus (Val.) Poeta Epigramm. Afferuntur ab A. Gel. *Noct. Att. l. 19. c. 9.* bina *Aeditui* Epigr. amatoria, quae in venustate, et suavitate opponi posse optimis Graecorum de simili argumento contendebat Ant. Julianus Hispanus Rhetor, et Gramm. doctiss., qui ea in convivio Athenis velans caput, more Socratico, eo quod amatoria essent, recitavit, ut eorum amicis litteratis reprimeret Graeci cujusdam Asiatici, illie accumbentis, audaciam, et jactantiam, qua latinos Poetas Graecis longe inferiores fuisse non sine conviciis affirmabat. Alia *Aeditui* Epigrammata desid. . Laudatur a multis antiquis, et Varro nonnullos ejus versus citat.

NOTA.

Ex Gellii narratione colligi potest : Graecos, et Asiaticos, post Tiberrum praesertim, qui multum studuit per Imperii provincias, etiam Orientis, latinam linguam propagare, latinae, sive Romanae litteraturae expertes non fuisse, ac in scriptis Romanorum etiam poeticis versatos fuisse. Vide *Claudius* in C. : *Latina lingua* in L.

Corollarium VI.

Aegyptii fama doctrinae ab antiquis temporibus floruisse dicuntur praesertim postquam Hebraei ex Chaldaea Aegyptum incoluerunt. De Aegyptiorum ingenio, et doctrina, deque Alexandrinorum moribus, et omnium disciplinarum Scholis vide Cael. Rhodig. *l. 6. lect. antiq. c. 3. et 4.* Complures *Aegyptios* Romae, et in provinciis Romana litteratura insignes fuisse constat, inter quos Claudianus sub Honorio merito recensetur.

Aelianus (Claudius) Phil., Rhetor, et Historicus Romae docuit sub Severo Alexandro Caesare Rhetoricam. Plura Graece edidit, ut *Historiae Animalium libros 17.* : nisi si illi, qui ad nos pervenerunt sint antiqua versio ex latinis ab eo primum editis : nam ipse latinus erat. Quidquid de hoc sit nullus dubito, quin illico vel ab ipso, vel ab alio ex Graeco in Latinum Opus illud de *Animalibus* versum fuerit, ut etiam *libri variarum Histor.*, et de *Providentia* contra Epicurum, ut Romanis Graecae linguae ignavis usui esse possent. Verum antiquae istae versiones latinae desid. Erat patria Praenestinus, et laudatur a Philastrio, quod, eum Romanus esset, tam probe atticissaverit, quodque peregrinam linguam tam bene noverit, eaque in scriptis suis usus fuerit : quod argumento esse potest, paucos inter Ro-

manos fuisse, qui Graecam linguam perfecte scirent.

Aelianus (Maecius) Medicus insignis Italus, qui primus, Galeno teste, theriaca contra pestem usus fuit. Ejus curandi methodum laudat Galenus. Scripta, siqua ille edidit, latent, vel perierunt.

Aelius (C) scripsit *Commentt. in Carmina Saliaria*. Ita Varro de *lingua lat. lib. 6. c. 1. Commentarii Aelii* desid. Si hi *Commentt.* ad nos pervenissent, multa nunc ignota de antiqua lat. lingua, nobis essent explorata.

Aelius vel, ut alii scribunt, *Elius*, insignis lat. Gramm. Ex ejus sententia Varro ait: *intempestam noctem* dici, cum tempus agendi est nullum: quod alii *concupium noctis* appellant, eo quod fere omnes tunc cubent. Alii quod omnes tunc sileant *silentium noctis*, quod Plautus *conticinium* vocat. Hic *Aelius* mihi videtur esse, idem cum eo, qui sequitur.

Aelius (L) *Stylo*, sive *Stolo* dictus, Varronis Magister teste Cicerone, et Philosophus Stoicus, quem aliqui perperam *Laelium* vocant jungentes L praenominis *Lucius*, cum nomine *Aelius*, quod ignorantiae, vel librariorum, vel typographorum tribui debet. L. hic *Aelius* multum laudatur a Cic. in *Bruto*. De eo tradit, Equitem Rom. eruditissimum in Graecis, et Latinis litteris, ac in Antiquitatibus peritiss. fuisse. Tradit etiam, eum, quin Oratorem in foro ipse ageret, pro aliis varias *Orationes* lucubrasse. Tandem ait, se adolescentem perstudiose eum audivisse. L. hujus *Aelii* opera nulla leguntur.

Aelius (Sextus) antiquus Jurisconsultus. De eo ut Jura civibus praescribente loquitur Cic. de *Senect.* Fuit Cos. et ob suam singularem prudentiam *Catus* ab Ennio in *Annal.* appellatus. Edidit *Commentt. in leges 12. Tabularum*, qui desid. In his forsitan continebatur juris priscum *Aelianum* dictum, in quo novae formulae juris tradebantur. *Aeliorum* gens pauperrima erat, adeout 16. ex eadem familia una domuncula claudebatur: quod, ut puto, contingebat, cum prisca paupertas Romae vigeat, et in honore erat, quae, immodico luxu postea inavalescente, et morum corruptela, ludibrio fuit.

Aelius (Pub.) Sexti frater etiam Jurisconsultus, et Cos. vide de utroque Gravinam in Opere de *Orig. Juris Civilis*.

Aemilianus (Sicinius) Orator, et accusator Apulcii, de quo hic in *Apologia pro se*. Ejus *Oratio* desideratur.

Aemilius (Paullus) Vir litterarum studiosus, qui primus, teste S. Isidoro *lib. 6. Orig.*, Romam magnam copiam librorum advexit an. V. C. 586. devicto Perseo Macedoniae rege, praeter ditissimam auri, et argenti praedam, de qua postea Verbo *Aerarium*.

Aemilius (M. Lepidus) vel *M. Aemilius Lepidus*, *Porcina* dictus Pont. Max. et summus Orator, cujus *Oratt.* desid. nam quae affertur a Sallustio Crispo in Fragmentis, quae supersunt *lib. 1. Histor.* qua Pop. Rom. hortatur, ut arma sumat contra Syllam, ea, inquam, licet *M. Aemilio* Lepido tribuatur, a Sallustio historica libertate fuit lucubra-

ta expressis stylo suo *Aemilii* sententiis. Hic missus fuit a Senatu Alexandriam Aegypti, ut educaret, regeret, et tutaretur defuncti regis Ptolemaei filium, quem moriens pater sub tutela Pop. Rom. testamento suo reliquit. Cic. in *Bruto*, seu de *Cl. Orat.* ut bonum Scriptorem eum commendat. Vide *Lepidus* in *L.* Ex Gente *Aemilia* fuit Scipio Africanus Junior, adoptatus a filio Scipionis Africani antiquioris.

Corollarium VII.

Aerarium Populi Rom. in quo aurum, et argentum Reip. reposita erant, ut etiam Acta publica, Senatusconsulta, et libri Elephantini, in quibus descriptae erant 35. Urbis Tribus, situm erat in templo Saturni, ubi Censores creati jurabant, et quo conveniebant Legati exteri Romam missi. Septem annis ante 3. bellum Punicum erant in *Aerario* undecim mil., et 100. auri librae, et 92. mil. librarum argenti non signati praeter pecunias, seu metallum jam signatum, ad nummos aureos, et argenteos redactum. Cato Censorius ex Hispania redux, devictis antiquis Cataloniae, et Celtiberorum populis, Romam adsportavit, et in *Aerarium* intulit 148. millia librarum argenti: auri autem Oscensis 540. libras an. V. C. 560. plus minus. Post superatum a P. Aemilio Persen, seu Perseum, tantum auri, et argenti a Paulo Aemilio in *Aerarium* fuit illatum, ut nulum tributum imperatum deinceps fuerit usque ad Hirtii, et Pansae consulatum. Ita Plin. in *H. N.* Jam vero an. V. C. 648. a Q. Caepione Cos., Tolosa in Galliis praedata, in *Aerarium* adsportata fuerunt 110. mil. auri pondo: argenti autem quinquies decies centena millia, quae ex illa Civitate ablata fuerunt. Ita Justinus. *Aerarium*, quod sacrosanctum erat, et ex quo nihil extrahi poterat, nisi urgente bello contra Reipub. hostes, vel ad Opera publica, expilatum fuit a C. Jul. Caesare initio belli Civilis. Senatu frustra reclamante, et *Aerario* Praefectis contranitentibus. Vide *Fiscus* in *F.*

Aerius antiquus haeresiarcha, qui 4. Ecclesiae seculo praeter Arianismum, quo imbutus fuerat, alios errores innoxit, quos Orthodoxi Patres damnarunt, et refutarunt. *Aerii* non paucos errores nunc amplectuntur Lutheriani, et Calviniani, licet scripta *Aerii*, et veter. Sectarum perierint. De hac haeresi S. Epiphani., et Theodoretus egerunt.

Aeserninus Orator, qui rogatus noluit CN Pisonem malefici in Germanicum Caesarem, cujus in Asia legatus fuerat, accusatum sub Tiberio defendere. Ita Tac. *l. 3. Annal.* *Aesernini* Oratt. nullae supersunt.

Aesopus celebris Rom. Histrio, Tragaediarum Actor, Roscio coaevus. Fuit Roscio gravior in gestu: Roscius autem citatior. Macrobi in *Saturn.* indicare videtur, tunc Histrionicam professionem inter turpes non habitam, licet Gellius contra sentire videatur. *Aesopus* filium ditissimum reliquit ex proventibus artis suae, sed adeo prodigum, ac luxui deditum, ut unionem ingentis pretii uxoris suae aceto liquefactum coenae apposuerit bibendum. Ita Horat. *Vib. A. Serin.* dicens.

*Filius Aetopi detractum ex aure Metellae
(Scilicet ut decies solidum exsorberet) aceto
Diluvis insignem taceam .*

Corollarium VIII.

Aetates Latinae linguae, sive Latino. um Scriptorum varie à variis describuntur, qui tamen fere, diversis licet verbis, in idem conveniunt, si unum aut alterum ex Casticis excipias, Sunt qui *Aetates* Latinae linguae in Antiquissimam, Antiquam, Perfectam, et Imperfectam, dividant, ut Cardinalis Adrianus in aureo suo libello *de Sermone Latino*: Sunt qui in Infantiam, Adolescentiam, virilem *Aetatem*, Senescentem, et Senium partiantur, ut Funeius. Sunt qui in Ferream, Aeneam, Argenteam, Auream, et rursus decrescente integritate, et cultu. Latinae linguae, ab Aurea in Argenteam, Aeneam, et Ferream *Aetatum* Latinae linguae tempora distribuunt: quae divisio Dominico de Colonia de *Arte Rhet.* scribenti placuit. Antiquissima *Aetas*, sive, eam Infantiam, sive Ferream appelles, dicitur, quae coepit a Roma condita ad Livii Andronici tempora, qui primus exclusisse dicitur latinum sermonem. Aut qua, Aenea, sive Adolescentia, a Livio Andronico ad Plauti, et Catonis Censorii tempora. Argentea a Plauti, et Catonis temporibus usque ad Ciceronis ortum. Aurea demum illa dicitur, quae 100. fere annos duravit a Ciceronis ortu, seu a Syllae temporibus ad Augusti excessum, quae etiam *Augustaea Aetas* appellatur. Post Augusti obitum sensim latini sermonis integritas corrumpi coepit, in pejus ruere, et retro labi, ac veluti ex auro in argentum, ex argento in aes, et ferrum redire. Nonnulli confundunt *Aetatem* Auream cum Aenea, et Argentea, quae Auream praecesserunt, adeo ut Auream *Aetatem* annos circiter 130. durasse putent: et hi inter *Aetatis* Aurae Scriptores recensent Livium Andronicum, Fab. Pictorem, Sex. et CN. Gellium, Actium, Pacuvium, Naevium, Caecilium, Ennium, qui vix inter Scriptores *Aetatis* Argenteae numerari merentur, si Cicronem, aliosque Ciceronis aevi, et posterioris Scriptores audiamus. Illud merito Q. Moder. Censorinus in *Paradoxis de Vita, et Morte lat. linguae* minatur, quod qui praefatos Scriptores Ethnicos in Aurea *Aetate* ponunt, Christianos antiquos Latinos Scriptores, qui elegantius, et nitidius, quam illi, scripserunt ab Argentea *Aetate* post Auream excludant, et in Aeneam, Ferream, et Luteam rejiciant. Vide Actius, Andronicus, Caecilium, Latinus sermo, Lingua, Naevius, Pacuvius in suis litteris. De *Aetate* ad Magistratus Romanos obtinendos requisita, vide *Magistratus* in *M.*

Aeterianus Grammaticus citatur a Macrobio l. 3. *Saturn.* super verbum quodam Virgilii perperam a nonnullis emendato, vel potius corrupto.

Aethicus Christianus Scriptor post Constantinum M. Descriptionem Cosmographicam edidit secutus ordinem servatum ab orbis dimensuris sub Jul. Caes. et Augusto. Haec Descriptio desid.

Actius vide Anomi.

Actius (Pastor) Senator , qui apud Cestium declamabat . Ita M. Sen. l. 1. *Contr.* 3.

Actius haereticus, Antiochenae Eccl. Diaconus, a Leonzio ordinatus (cum antea Aurifex esset) sub Constantio Imp. una cum Eunomio plura dogmata insana, et pestifera sparsit praeter Arianismum, quo etiam infectus erat. Docebat enim, nullum peccatum imputari fidem habentibus, solamque fidem sine operibus ad salutem aeternam satis esse. Purgatorium etiam negabat, sibi que revelata aiebat, quas Apostolis Deus celaverat. Plures ex his erroribus renovarunt Lutherus, et Calvinus, quos olim Ecclesia in *Actio* damnaverat. Relegatus a Constantio *Actius*, ab exilio fuit a Juliano Apostata non multo post revocatus. Vide Hist. Eccles. *Actii* scripta nulla supersunt.

Actolus (Alexander) a Servio in *Virg.* citatur ejus lib. inscriptus *Musae*.

AF

Afer (Domitius) Orator Romae clarus, qui summis honoribus et eloquentiae laude ornatus sub Nerone obiit. Ita Tac. lib. 14. *Annalium*. Fabii Quintiliani magister fuisse dicitur, vel Romae, quo forsitan adolescens Quintilianus a Patre missus fuit, vel in Hispania, quo *Domitius*, vel ex Italia, si Romanus erat, vel ex Africa, si inde *Afri* nomen traxit, concesserat. Laudatur Domitius *Afer* a Quint. lib. 10. *Instit. Orat.* ut praestantissimus in toto genere dicendi, et qui in numero vetetum haberi posset. Ejusdem maturitati commendat lib. 12., et princeps fori, ac omnium, quos novit Oratorum summus ab eodem, fortasse discipuli affectu, appellatur. Scripsit hi nos *libros de Testibus*. Ita Quint. lib. 5. Ejus de Virgilio judicium exponit lib. 10. Ibidem tradit Quint. duas *Orat.* habuisse: unam pro Laelia: pro Cloantilla alteram. Oravit etiam pro Voluseno Catalo, eo contra Libetrum Claudii Imper. Ue venustiss. in narrationibus laudatur lib. 6. *Instit.* De ejus urbane dictis scriptos libros testatur idem Quint., et in senectute auctoritatem perdidisse: ut existimo, quia accusationes suscepit virorum clarissimorum, quod Tacitus scribit, nisi si de alio ejusdem nominis loquatur, quod vix crediderim. *Afri*. OO desid.

Afer (Septimius) Poeta. De eo legi, quin adnotare succurrerit, in quonam scriptore, Jani laudes panxisse.

Afranius celeberris Poeta Com. qui P. Terentii jam senis temporibus floruit ad an. ante Christum 170. Scripsit Comoedias Togatas non paucas, quarum nonnullae mutilae leguntur. Citatur a Festo. in *Reputato*, ac ab aliis antiquis cum laude memoratur. Cic. ejus elegantiam, et ingenium commendat. Verum Quintil. acerrimi judicii, et notae probitatis vir in *Instit. Orat.* cum notat ut juvenutis corruptorem ob impudica sua Carmina. Plures ejus Comoediae citantur a Grammat. antiquis. Sedigitius de eo non meminit in *Judicio Comitorum*.

Afranius Orator coaevus Quintil., qui ejus dicendi vim laudat lib. 12. Instit. Orat. Ejus Oratio desid.

Afrania (5) Licinii Buccionis uxor. Haec prona ad lites contrahendas pro se semper apud Praetores verba fecit, et orabat non sine magna impudentia. Ita Val. Max. lib. 8. c. 3. Ex quo intelligitur, eam et eloquentia, et Rom. Juris peritia instructam fuisse. Nihil tamen ab ea scriptum superest.

Africanus (Sex. Caecilius) vide *Caecilius* in C. diversus ab *Africanus*, qui teste Lampridio fuit Alex. Severo a Consil. et Papiniani discipulus.

Africanus (Jul.) Christ. Hist. Origenis aequalis, et amicus. Scripsit Historiam ab origine Mundi ad Macrinum Imperatorem. Photii aevo legebantur ejus *Historiae*. Nunc autem sola fragm. supersunt. Scripsit etiam ad Origenem de Susannae historia *Epistolam*.

Africanus Vir eloquens causarum in foro Patronus assiduus sub Valente Imper. a quo fuit occisus. De eo Ammianus Marcel.

AG

Agathenus Medicus magister Archigenis, de quo postea.

Agatherius (Claudius) Medicus, et Phil. praeclarus Cornuti Phil. amicus, et valde familiaris. Eum Persius Poeta Satyricus cum admiratione audiebat in Cornuti aedibus ob eximiam suam doctrinam, cum Persius ad Cornutum magistrum ibat. Ita Suct. in *Persii Vita*, *Agatherii* OO desid.

Agellius (non confundendus cum A. Gellio quod nonnulli faciunt) *Historiarum* libros edidit, quorum fragm. citantur in *Collect. veterum Histor. fragmentorum*.

Agnetae haeretici, ita dicti ab ignorantia, quam Deo, et Christo stultissime tribuebant. Eorum Auctor, et dux fuit quidam Theophronius prope finem 4. Eccl. seculi. Eorum Scipio perierunt.

Agricola (Jul.) Cornelii Taciti socer, eloquio, prudentia, et militari virtute insignis, qui in sinu matris Juliae Procillae Matronae ornatissimae per omnem honestarum artium cultum, ut ait Tacitus, pueritiam, et adolescentiam transegit. Sub Tito, et Domitiano Imperatt. Britanniae Praefectus, et Dux Rom. exercitus in ea provincia fuit, ubi multa egregie facta fuisse ab eo narrat Tacitus in ejus *Vita*. Pacata Provincia, et finita Praefectura, Romam redux singulari prudentia, et moderatione sua Domitiani invidentiam, et crudelitatem, quam magni Viri alii, eo dominante, subibant, expertus in se non est. Quod impetravit fugiens omnem in ingressu strepitum, et pompam: cum principe, de rebus gestis suis non loquens: in secessu vivens: Clientum comitatum, et salutationes detrectans, ac tanquam privatus agens, ab omni fastu remotus. Hoc servato vitae instituto, minime suspectus Domitiano, licet saepe ab inimicis, et delatoribus accusatus, semper evasis absolutus, et apud suos tranquille obiit multis in reipub. meritis, et bonorum omnium laudibus or-

natus. Vide Corn. Tacitum in *eius vita*. *Orationes*, quas in Castris in Senatu, et Foro habuit, desid.

Corollarium IX.

Agricultura. Hanc non pauci ex antiquis Rom. etiam litteratis, et Patriciis exercuerunt, quorum nonnulli ex aratro, et ligonibus ad Consulatam, et Dictaturam evocati narrantur, in militari nempe arte non minus quam in agrorum cultu periti. Plures Rom. de *Agricultura*, praeter notos, et quorum opera leguntur, scripserunt, ut in decursu hujus *Syllabi* ostendam. Verum eorum scripta adhuc latent, vel perierunt. *Agricultura*, licet inter Artes liberales non censeatur: digna tamen visa est, uti etiam Venatio, et Ars militaris eidem affinis, quae ab ingenuis exerceretur, quod de artibus aliis sedentariis Romani antiqui non putarunt. Vide *Romulus* in *R.*

Agrippa (Menenius) antiquus Orator, de quo fit mentio in *Dial. de Orat. antiquis, et recent.* De eo etiam meminit T. Liv. l. 2. *Hist.* ubi narrat, *Agrippae* hujus *Oratione* Rom. plebem, quae Patriciorum odio, vexationibus excitata, in sacrum montem secesserat, cum Patribus in gratiam fuisse reductam. Haec, et aliae *Agrippae Orat.* desid.

Agrippa (M. Vipsanius) Aug. Caes. intimus amicus, et gener. Vir fuit egregius, et belli, et pacis artibus clarus, cujus consiliis, et opera in difficilioribus rebus Aug. utebatur felici successu. Edidit *libb. de Vita sua*, quorum secundus citatur a Philargyro in *Comment. ad Virg. Georg.* Edidit etiam *Descriptionem Orbis terrarum*: ex quo opere plura hausit Plin., quae habentur *lib. 3., 4., et 6. Hist. N.*, in quibus saepe dictum opus citat. ut item l. 35. *Orationem* magnificam *Agrippae*, maximo Civium dignam, de tabulis omnibus, et signis, quae Romae asservabantur, publicandis. Haec, et alia Opera *Agrippae* desid. Fuit, ut in vincendis hostibus, et in aliis extra domum felix, ita domi infelicissimus ob nota Juliae uxoris adulteria. Plurima aedificia publica fuerunt ab eo Romae exstructa propriis expensis, et alia ornata post 3. suum Consulatam. Praeter *Pantheon*, quod adhuc exstat, Deo, B. Virg. et Sanctis omnibus nunc, ut olim falsis Diis; dicatum, et aquae Virginis ductum, ab eo factum, unius anni spatium purgavit omnes aquarum Romanarum ductus, eosque refecit, exstructis 130. castellis ad aquarum spiramina: Item disposuit 700. lacus, seu aquarum receptacula ad usum artificum, et hortorum Urbis irrigationem: et super haec aedificia, quae 400. ornavit columnis marmoreis, 300. collocavit parvas statuas, partim aeneas, partim marmoreas. Ita Plinius in *H. N.*

Agrippina (Julia) Neronis Caesaris mater ex Domitio Nerone, cui ante Claudium Caesarem nupta fuit. Scripsit *Hist. vitae suae*, et suorum. Citatur a Plin. l. 7. *H. N.* et a Tac. l. 4. *Ann.* Chaldaei (sic Astrologos Judiciarios appellabant) ab ea consulti de filii Neronis fortuna, responderunt, eum imperaturum post Claudium, cujus privignus erat: at. ab eo occidendam matrem: quibus illa amore filii,

et ambitu excaecata: occidat, dixit, dummodo imperet: adeo imperium, quod Britannico, filio Claudii ex Messallina, debitum erat filio suo Neroni contingere optabat. Chaldaeorum vaticinium verum evasit. Nero imperavit, post Claudii excessum (ante Claudii obitum sublato Britannico), et matrem Imperii filii cupidam occidit: quo ea suorum scelorum, et ambitionis immodicae poenas luit. Nam ipsa, et Claudium virum suum venenato boleto necaverat, et ejus consilio Britannicus veneno etiam periit, ut silentio praeteream infame, et nefandum commercium cum filio adolescente, ut eum jam imperantem sibi magis obnoxium haberet, et omnia pro arbitratu gubernaret. Post Agrippinae necem vulgatum fuit hoc Distichon satyricum in Neronem.

Quis neget Aeneae magna de stirpe Neronem?

Sustulit (a) hic matrem: sustulit ille patrem.

Agrippinae Historiae desid.

Agrippinus Carthagin. Praesul in Africa, a quo Agrippiniani haeretici tempore S. Stephani. 1. Rom. Pont. et Gallieni Imper. ad an. Christi 250. Negabat, assentientibus non paucis Africanis Patribus, validum esse baptismum ab haeret. collatum: qui error reprobatus fuit ab Stephano, et postea solemniter a Concil. Nicaenio l. damnatus. *Agrippini* scripta perierunt.

AL

Albigerius Carthag. Vates, cujus Vaticiniis saepe se interfuisse testatur S. August., qui narrat, eum, afflatu daemonis, quae quisque egisset, ac nonnulla, quae cogitasset exposuisse.

Albinovanus (C. Paedo) Poeta, qui fl. an. 35. ante Christi aera. De eo L. An. Sen. *Epist.* 123. ait, fuisse elegantissimum fabulatorem. M. Sen. in *Suasoriis* affert ejus *Poema* non integrum de Germanici Caes. navigatione per Oceanum. Ovid. eum divinum Poetam appellat plures ad eum ex Ponto *Epist.* scribens. Praeter *Poema* jam memoratum edidit *Thesida*, seu res gestas Thesei carm. heroico, de quo *Poemate* Ovid. lib. 4. de *Ponto Epist.* 10. meminit. Edidit insuper Epigrammata, de quibus non semel Mart. Ex his pauca ad nos pervenerunt fragmenta. Supersunt tamen *Paedonis Elegiae* de morte Drusi ad Liviam Augustam, quam nonnulli Ovidio adscribunt, et Fragmentum *Elegiae* de morte Meecenatis. Diversus ab hoc est.

Albinovanus (Celsus) Horatii amicus, et Tiberii scriba, ad quem est Horatii *Epist.* lib. 1. Utrum is sit Celsus Poeta plagiarium, de quo Hor. in *Arte*, et in *Epist.* ad J. Florum an non? incertum sum. Vide *Celsus* in C. Dacierius in Notis ad Hor. hunc cum Paedone confundit.

(a) *Acumen Epigrammatis, valde laudati in ambiguo sustulit positum erat. Similes verborum ambiguitates in usu erant Ciceronis aetate.*

Albinovanus (M. Tul.) Orator postulavit de vi Sestium, quem Cicerō defendit. *Albinovani* Actio, ut aliae ejus *Oratt.* desid.

Albinus (Aelius) Pompei Magni aequalis, vel eo non multo posterior, Poeta Epicus, qui ternos CN. Pompei triumphos hexametris celebravit. Priscianus Gramm. l. 7. affert 3. versus ex hoc opere, quod desid.

Albinus (Clodius) Poeta, scripsit *Georg.* et *Fabulas Milesias*, quae desid. Septimius Severus Imper. in *Epist.* quadam ad Senatum cum notat dicens, immerito litteratum cum putari, eo quod in *Fabulis Apulejanis* consenuerit. Videtur Senator fuisse.

Albinus (Furinus) vir eruditione sua notus, alter ex interlocutoribus in Macrobbii *Saturnalibus*.

Albinus (A. Posthumius) Orator, et Histor. Catoni Cens. coevus. De eo Cic. in *Bruto*, et in *Oratore*, Gellius lib. 11. c. 8., et Macr. in *Saturn.* l. 2. meminerunt. Scripsit Graece Historias, veniam orans, si minus recte Graeco sermone scriberet, cum Romanus esset, a quo, ut aiebat, Graeca Oratio alienissima erat. Eum irrisit Cato haec legens, et ei dicens = Nae tu, Aule, nimium nugator es, qui maluisti culpam deprecari, quam culpa carere = Vide Gel. ubi supra, et Macr. lib. 1. *Saturn.* Forsitan inter *Hist.* *Albini* numerari debet *liber de Aeneae adventu in Italiam*, cujus fit mentio in Collectione Fragmentorum veterum Historicorum. In *Codice Theodosiano* animadverti, plures inveniri *Albinos* commemoratos, qui vel Coss., vel Praefecti praet. fuerunt a Constantini M. aetate ad Honorium. Appianus Alexand. saepe *Albini* cognomen addit Decimo Bruto.

Albinus (Spurius) Orator, cujus meminit Cic. de *cl. Oratt.* affirmans, suo tempore complures legi *Spurii Albini* Orationes, quae nunc desid. A Boetio in Praef. ad lib. Arist. 1. *Periherm.* citatur quidam. *Albinus* Geometra, et Dialecticus, cujus aetatem ignoro. Forsitan Honorio fuit posterior, ut fuere plures alii ejusdem nominis, de quibus non curo, quos inter celebratur a Menkenio Parisiensis ille *Albinus Logicorum rite patrinus* ridiculo Epitaphio notissimo insignitus.

Albinus (Caecina) vir litteratus, de quo a Macr. in *Saturn.*, et a Numatiano in *Itinerario* suo, ut etiam in *Vet. Inscriptione* fit mentio. Is fuit Praef. pr. sub Honorio, qui ad eum direxit *legem ultimam de Naviculariis* in *Cod. Theod.* Idemque adducitur a Macrobo. interlocutor in suis *Saturn.*

Albinus Ethnicus Pontifex, teste S. Hier. ad Laetam, vir eruditus, qui ex Christiana Coniuge filiam habuit Christianam, S. Hieronymi discipulam, et S. Paullae nurum.

Albicus Phil. scripsit librum de *Deorum Imaginibus*.

Albutius Rhetor. De eo declamante M. Sen. in *Praef. ad lib. 7. Controv.*, et in *Suass.* multa perquam ridicula narrat. In *Praef. ad lib. 3. Controv.* tradit, eum cum Codice sediase auditorem apud Fabianum longe eo juniorem. Verum id *Albutii* sciendi studium com-

mendat, et indicat, Fabiani doctrinam non parvi fecisse. In *libris Declamationum* testatur Seneca, eum declamando raro controversiam implevisse. Ejus *Declamationes*, ut et aliorum innumerabiles, perierunt.

Alethius Quaestor, et Poeta, quem Claudianus offendit, eo quod ejus versus noraverit. Vide Claudiani longum Epigr. in *Alethium*.

Alexander Aegaeus, Peripat. Phil. Neronis Magister, Neronem appellabat *lutum sanguine subacium*, ob ejus crudele ingenium.

Alexander Gramm. Virgilii interpres citatur a M. Val. Probo in *Scholiis ad Bucol. et Georg. Virgilii*. Forritan is. erat *Alexander* Maroni admodum charus, et ab eo *Alexis* dictus, ad quem est *Ecloga*, *Alexis* inscripta. Donatus in Virgilii vita tradit, hunc *Alexim* fuisse puerum, Asinii Pollionis servum, Virgilio ab eodem dono datum, quia agnovit, Pueri ingenio Virgilium delectari. *Comment. Alexandri* in Virg. desid.

S. *Alexander* Rom. Pont. er M., doctrina, et sanctitate illustris, qui magnam Romanae nobilitatis partem ad Christum suis monitis, eloquentia, et vitae exemplis traxit. Ecclesiam optimis institutis regebat ad an. Christi 116. Antiqua namque Martyrologia testantur, eum sub Trajano passum; licet in Breviario Rom. ad diem 3. Maji legatur Ecclesiae praefuisse sub Adriano, qui Trajano in Imperio successit. Vide Hist. Eccl.

S. *Alexander* Patriarcha Alexandr., qui primus et Arium damnavit, et eum ab Ecclesia ob pertinaciam suam segregavit.

S. *Alexander* Episc. et Martyr, qui Bibliothecam in Hierosolymitana Ecclesia extructam, et libris instructam reliquit. Ita Hist. Eccl.

Alexander Monachus, vir cruditus, qui, teste S. Hieron. in *Epist.* ad eum, et Mimerium, de *Canina facundia* ad Christi desertitudinem transmigravit.

Alfenus (Varus) Jurisconsultus magni nominis, Servii Sulpicii in Jure discipulus. *Gel. lib. 6. NN. c. 5.* cum citans, notat ejus errorem in verbis antiquis latinis interpretandis: recte ne, an secus? Castici dijudicent. Illud memoratu in *Alfeno* dignum, quod cum Cremoenae sutor esset, sutrina relicta, Romam se contulit, ut Juri Civili navaret operam: quod iam feliciter ei contigit, ut eximia morum probitate, doctrina, et ingenio suo nixus per varios gradus ad Consulatum, aspirante constanter populari aura, ascenderit; quo munere tanto cum omnium plausu perfunctus fuit, ut mortuus publicis expensis fuerit elatus. Edidit *libb. Collectaneorum*, et *Digestorum*, qui integri non exstant. In *Pandectis* leguntur fragmenta horum Operum, quibus nihil tersius, compitius, atque elegantius secundum Jurisconsultos.

Alfius, sive *Alphius* Rhetor memoratus a M. Sen., ut *Declamator in Controv.* Vix crediderim hunc fuisse foeneratorem illum Alium, cujus meminit Hor. in *lib. Epodon* eum irridens, et ejus avaritiam, atque inconstantiam notans.

Algebra sublimis ignota veteribus Romanis videtur fuisse.

Alimentus (L. Cincius) Histor., cujus mentio fit a T. Livio initio l. 7. *Hist., lib. 21., et 30.,* ubi eum maximum Auctorem vocat, et antiquorum monumentorum diligentem Collectorem. Illic agit Livius de Clavo magna cum solemnitate a Dictatore fixo ad pestem aver-tendam. In plerisque exemplaribus *Alimentus* corrupte appellatur. Scripsit *lat. Hist. de Gorgia Leontino*. Macrobi. citat. ejus de *Fastis libram l. 1. Saturna*. Ejusdem Opus de *re milit.* citatur a Gel. *lib. 10. c. 4. NN.*, et a Vegetio in *Ope* e suo sub eodem tit. Festus citat ejus *lib. de verbis priscis*. Scripsit etiam *libb. Mystagicon, de Comitibus*, ac de *Consulatum potestate*, qui libri desid. Vide Macrobi. loco citato.

Alipius, sive *Alypius* Tagast. in Africa Episc. S. Aug. discipulus, amicus, et comes in Italia. Ad eum, et ad S. Aug. est *Epist. S. Hieron.*, in qua dicitur, per eos Caelestianam, seu Pelagianam haeresim fuisse jugulatam. Interfuit variis Africae Conciliis, et fuit alter ex Episc. electis ad conferendum, et disputandum Carthagine cum Donatistis, Praeside Trib. et Notario Marcellino jussu Honorii Imper. Obiit post Honorium. *Alipii Scripta* desid.

Alpinus Poeta Trag. notatus ab Hor. ob suum stylum turgidum *Sat. 10. lib. 1.,* ubi haec:

Turgidas Alpinas jugulat dum Memnona, dumque

Disfrigit Rhœni luteum caput. cer.

Alpini turgida Carm. ad nos non pervenerunt.

AM

Amasianus Phil. Epicur. Rom., qui plura Opera phil. in lucem edidit, quae, quamquam parum eleganti latinitate scripta, Romae cum plausu legebantur. Vide Cic. initio *Acad. QQ. De Romanis Epicureis* ait Cic. omnino Graecam linguam neglexisse, ac sermonis latini elegantiam. De *Amasiano* indicat, principem fuisse inter Rom. Sectae Epicureae, quae Romanis voluptuosis, et luxui deditis maxime probabatur.

S. *Ambrosius* Ambrosii civis Rom. Galliae Praefecti filius, a pueritia optimis disciplinis eruditus, Aemiliae regimini a Valentiniano I. Christ. Imperatore admotus fuit. Adhuc catechumenus post Auxentium Arianum Praesulem in Episcopum Mediolan. Eccl. mirabiliter electus fuit, cum populum dissidentem, ac tumultuantem pro novi Praesulis electione Caesaris auctoritate ad Concordiam revocabat. Valentinianus valde probavit, quod Ministrum suum in Episcopum Mediolanenses elegerint. Christi Baptismate lotus, ac sacris ordinibus initiatus, curam gregis sui Arianismo infecti suscepit, eumque sanae doctrinae pabulo reficere jugi Verbi Dei praedicatione, doctissimis Scriptis, et vitae exemplo impense studuit. Christianis Imperatoribus valde acceptus ob suam prudentiam, doctrinam, et sanctitatem, Arianismum ex Mediolanensi Dioecesi sua expulit, et plures leges Impe-

ratorias contra Ethnicam superstitionem adhuc vigentem, ac contra haeticam insaniam impetravit. Huic eximio latinae Eccl. Doctori debet Ecclesia S. Augustinum antea Manichaeum, et multos alios haeticos, et Ethnicos ad Christianam, et Catholicam fidem conversos. Ejus Scripta sunt notissima, quorum multa arbitror ad nos non pervenisse. Inter ea, quae leguntur, sunt plures Hymni, quibus Ecclesia in diurno officio utitur. Sunt etiam nonnullae funebres Orationes praeter Sacrae Paginae doctissimam, et utilissimam expositionem. Vide *Gratianus*, *Symmachus*, *Theodosius* in suis litteris. Obiit sanctissime an. Christi circiter 397. post an. 22. Episcopatus. Vide Hist. Eccl.

Amelius natione Ethruscus Phil. Platon. Plotini auditor, Origenis Ethnici Phil., et Porphyrii Romae condiscipulus Aureliani Imperat. temporibus. Scripsisse traditur libros 100. *Observationum* ex Plotini doctrina, et disputationibus: item *lib. de differentia doctrinae Plotini, et Numenii*. Demum *libb. 30. contra apochripum lib. Zostriani*. Ita Bruckerus in Hist. Phil. Plura ejus OO. desid. vel mutila ad nos pervenerunt.

Ammon Geometra, qui post dimensionem Urbis sub Honorio testatus est, ejus circuitum 22. milliaria comprehendisse - Ita Olympiodorus Histor.

Ammonius Christianus Phil. qui Alexandriae publicus Philosophiae Professor auditores habuit Plotinum Lycopolitanum, et Origenem Adamantium. Fuit secta Platonicus. De eo vide Coelium Rhodig. l. 1. *lectt. antiq. c. 5*. Forsitan hic fuit *Ammonius*, quem Plutarchi magistrum fuisse tradit Eunapius in *Praefatione ad Vitas Phil.* et de quo saepe meminisse ait Plutarchus in libris suis. Edidit *Concordiam Evangelistarum*, cujus antiqua Versio lat. desid. A S. Isidoro in *Origin.* citatur *Ammonius* Alexand. Praesul, qui *Canones Evangeliorum* scripsit.

Amoenus Poeta, qui, teste Ricciolio, fl. in fine 4. Eccl. seculi.

Corollarium IX.

Amphitheatrum Romanum erat locus publicus Romae complectens veluti bina Theatra. Nam, quemadmodum Theatrum erat figurae semicircularis, ita *Amphitheatrum* erat figurae integri circuli: ac, ut in Theatro fiebant spectacula Poetica, Comica, et Tragica ad populi oblectationem, ac etiam nonnunquam in eo nova opera Poetica recitabantur; ita in *Amphiteatro* fiebant ludi gladiatorii, venationes, cum feris belluis pugnae, ac conflictus nautici, seu Naumachiae aquis in *Amphitheatri* aream deductis. Spargebatur arena per *Amphitheatri* plateam, ut pugnantes possent pedes firmare, ac non ita pronus casus esset. Praeter *Amphitheatrum* Vespasiani (quod adeo excelsum erat, teste Plinio in *H. N.* ut visus hominis vix culmen attingeret, et ex cujus lapidibus, qui integri restabant ex Gothorum, qui illud combusserunt, strage, Romae moenia sub Roderico rege resecta fuerint, ut Cassiodorus narrat) erant etiam in provinciarum civitati-

ribus erecta *Amphitheatra*, quae statuis, columnis, et vario alio ornatu decorabantur. Vide *Theatra* in *T. Romae* plurā erant *Amphitheatra*, et *Theatra*, multorum millium spectantium capacia. *Amphitheatrum* Vespas. in medio Urbis situm, a Vespas. exstructum, a Tito filio dedicatum, et a Domitiano ornatum, 87. hominum millia capiebat intra ambitum suum. Vide Rom. Histor. et Mart. in *libro de Spectaculis*.

Amptius (*T*) Historicus, cujus *Hist. fragm.* affertur inter fragmenta veterum Historicorum. Forsitan hic est *Amptius*, (unius litterae in nomine detractio) de quo postea.

Amptius (*T*) tanquam Scriptor citatur a Suet. in *C. J. Caes. Vita c. 77.* ubi narrat quae de C. J. Caesaris dictis nimis impotentibus *Amptius* scripta reliquit. *Amptii* scripta desid.

AN

Anagnostae, sive lectores erant servi, vel liberti eruditi, dicti ab *Studiis* Romanorum. Eorum manus erat legere aliquid cum Heri, vel coenabant, vel deambulabant, vel lectione, aut scriptioe fatigati erant, et nonnunquam etiam cum noctu, vel a somno excitabantur, vel somnum capere non poterant: quod indicat quam impense Romani, etiam illustres, litteris darent operam.

Corollarium X.

Analogia. Hac in latino sermone uti saepe opus est, cujus haec vis, teste Quintil. *Instit. Orat. l. 1.* ut id, quod dubium est, ad aliquid simile, de quo non quaeritur, referat, ut incerta certis prober: Itaque non ratione nititur, sed exemplo, nec lex est loquendi, sed observatio, ut ipsam *Analogiam* nulla res alia fecerit, quam consuetudo. Haec Quintil. *Analogiam* vocat Vitruvius *Proportionem*. Cic. autem ait, *Analogiam*, quae Graeca vox est, latine *comparationem* *proportionemve* dici posse. Alibi *similitudinem* vocat.

Anatolius vir doctus, et in Jure peritus, qui laudatur ab Eunapio in *Vitis Phil. et Sophistarum*. Non liquet, an is fuerit *Anatolius* Christianus doctiss., qui sub Probò floruit, de quo Eusebius, et S. Hier. loquuntur. *Anatolius* fuit Praef. pr. Illyrici, et ad eum sunt leges directae a Cristt. Imperatt. in *Cod. Theod.*

Andro Musicus, et Geometra, M. Aurelii Imp. magister,

Andromachus Pater, Neronis Medicus, filio ejusdem nominis, et professionis clarior. Fuit Poeta, et a Galeno affertur ejus de *Theriaca* Poema Neroni dicatum. Scripsit etiam de Medicamen. compositis ad externos affectus curandos, cujus Operis meminit Galenus, qui testatur de *Andromacho*, fuisse eloquentem, et valde eruditum.

Andromachus filius Romae Medicus, qui soluta *Orat. de Theriaca* scripsit, ut puto, eadem quae Pater Carminē. Hoc scriptum in Galeni Operibus exstat. Forsitan alia edidit, quae latent, vel perierunt.

Andronicus (L. Livius) Livii Salinatoris libertus, et Poeta latinus antiquus, qui ornare coepit latinum sermonem varia lucubran-

do circiter an. V. C. 513. Scripsit *Comoed.* et *Tragoedias*, quarum ipse, et Actor, et Auctor erat. Edidit etiam *Annales* versibus, ac Evhemerum, et Homerum primus in latinum convertit. Supersunt tantum nonnulla *Andronici* fragmenta, quae indicant ejus rusticam latinitatem. Citatur a Gel. lib. 3. c. 16. *NN.* et ab aliis antiquis. Gel. l. 7. c. 7. affert versum unum, et alterius dimidium *Andronici* ex Homeri *Odyssea* ab ipso versa. Cic. in *Bruto* testatur, cum inepte scripsisset, et Fabulas, seu *Comoedias* parum lectu dignas dedisse. Titulos *Comoed.*, et *Tragoed.* *Livii Andron.* vide apud Collectores fragmentorum, quae ex veteribus Poetis supersunt. Vide *Aetates* in *Corollario* antea posito. Non confundendus *Livius Andron.* cum alio *Andronico* Grammatico, qui Romae post eum docuit.

Andronicus Poeta sub Juliano Imper. De eo Ammianus Marcellinus ait, fuisse variis disciplinis instructum, et Carminum splendore notum. Verum splendida haec Carm. in obscuro jacent, vel interciderunt.

Andronicus (Pompilius) Gramm., qui Romae sine plausu docuit, et, cum profectus Cumas multa lucubrasset, egestate pressus *Annales* a se scriptos 16. milibus nummum vendidit, quos Orbilius redemit, et sub Auctoris nomine vulgavit, ne alius ex laboribus non suis laudem sibi doctrinae conciliaret. Vide Suet. de *Ill. Gramm.* Obiit pauperimus.

Angelici haeretici temporibus Severi Imperat., et Victoris. i. Rom. Pont. *Angelici* vocabantur, eo quod Angelos indebito honore, et superstitioso cultu prosequerentur. Eorum Scripta pro sua secta perierunt.

Corollarium XI.

Angeli ab Ethnicis Romanis, et Graecis *Genii*, et *Daemones* appellabantur. Suntque nonnulli Critici inter Christianos adeo superstitiosi purae, ut ajunt, latinitatis sectatores, qui pro Angelo *Genum* scribere malunt, merito a Mureto notati. De *Angelis* bonis, et malis, seu *Daemonibus*, seu *Geniis*, ut ipsis placet, beneficis, et maleficis, superioribus, et inferioribus plura Phil. Platonici, qui etiam, ut Peripatetici, et multi ex Christ. *Angelos* Intelligentias appellant. Viderur, ex antiquissima traditione, *Angelos*, sive *Genios* tutores, et custodes hominum, belluarum, elementorum, astrorum, et plantarum Ethnicis notos fuisse. De *Genio Socratis* vide Apulejum, qui de *Genio*, seu *Daemonio Socratis* scripsit. Vide etiam Dioz. Laetium in *Socratis vita*, qui narrat ejus dictum de Spiritu, quem habebat, quique ei futura praedicebat.

Annaeus. Plures Viros doctissimos *Annaca* gens, ex Corduba Patricia Colonia in Hispania, Romae dedit, ut M. *Annaeum* Senecam, et 3. ejus filios: item *Annaeum* Lucanum, *Annaeum* Florum, et Tragoedum Senecam, si diversus fuerit a L. *Anaeo* Seneca Philos., de quibus in suis locis. Addi posset *Annaeus Cornutus* Phil. in Africa natus.

Corollarium XII.

Annales Romani ab initio Urbis conditae scribebantur, et custodiebantur ab Erhnicae superstitionis Pontificibus: quod ita factum fuit usque ad Mucium Pontif. quo tempore Roma fuit a Gallis capta, et praedata, ac *Annales*, et libri alii combusti: quod accidit an ab. V. C. 365. ut Livius testatur *lib. 6. Hist.* initio. Cicero *l. 2. de Orat.* tradit, hos *Annales* ab Urbis initio scribi coeptos diligenter a Pontiff. Max. et *lib. 1. de legg.* hos *Annales* laudat, ut summe jucundos: *quibus*, inquit, *nihil potest esse jucundius*. Interpretes Ciceronis non pauci putant, hunc Cic. locum esse corruptum: nam vix credere possunt de illis *Annalibus*, qui rusticissima latinitate scripti erant, quique, ut intelligerentur, Delio natatore indigebant. Cic. dixisse (nisi forte ironice) nihil illis jucundius esse posse: idcirco arbitrantur, illic non *jucundius*, sed *jejunius* Cic. scripsisse. Verum alii Critici primam lectionem, quam in omnibus antiquis exemplaribus inveniri ajunt, mordicus tuentur dicentes, Ciceroni, et Viris doctis Historiae amatoribus nihil jucundius esse veritate, simplicitate, et antiquitate, quae doris in *Annalibus* illis eminebant. Quod si genuina sit haec lectio, forsitan Cic. de posterioribus *Annal.* vel posterius scriptis nitidiore latinitate locutus est. Constat namque ex Livio, *Annales* fuisse postea continuatos. Verum posteriores, si Livio fidem habeamus, male continuati fuere, quod attinet ad factorum veritatem, vel deperditi, qui accuratius erant scripti: et iccirco saepe haeret Livius in Consulum serie, et non semel errat dum *Ann.* sequitur. Idem Livius initio *l. 6.* queritur, quod *Annales* seu scripturas authenticas consulere non possit, et quod sibi necesse sit recurrere ad *Ann.* seu scripturas privatas, in quib. multa dubia occurrunt, cum invicem pugnantia in Consulum, et annorum numeratione in illis legantur. Dionysius Halicarn. accuratius, quam Livius, post eum Rom. Historias scripsit, praesertim antiquas, et ait, se consuluisse sapientiores Romanos, et antiquos Historicos Catonem, Fabium Pictorem, Val. Anriatem, Licinium Macrum, Aelios, Laelios, Calphurnios, nec ut athenicos citat *Annal.* Pontif. *Libros Antiquit. Rom.* scripsit Dionys. Romae, ubi 22. ann. commoratus fuit. Haec fere omnia ex Joan. Vergara, Canonico Toler. doctiss. Vide *Acta: Fasti: Libri: Pontifices: Scriba* in suis litteris. Quo differant *Annales*, et Historia, vide apud Gel. *lib. 5. cap. 15. NN.*

Annalis Juraeconsultus, et vir Praetorius a Triumviris proscriptus, qui apud clientem laritans, a filio proditus fuit, quo occiso, ejus bona proditori filio adjudicata fuerunt a Triumviris.

Annejus (M.), Ciceronis Legatus in Asia, laudatur a Cic., ut sibi necessarius in bello, quod parabat, ob scientiam rei militaris. Vide *Epist. Cic. ad Thermum Propraer. lib. 13. Epist. fam.*

Annejus Poeta, Gellii amicus, qui Fescenninos versus dicitur edidisse. De eo Gel. *l. 20. c. 7.*, ubi avert ejus dicta de felium oculis.

Pars I.

4

et ostreis, quae, luna crescente, crescunt, et decrescente minuuntur; quod contra evenire caepis ait: quae, luna decrescente, cōgeminant, et crescente minuuntur. Idem Gel. *L. 9. c. 10.* de eo narrat, laudasse verecundos, et pudicos Virg. versus de Vulcano, et Venere, et *lib. 7. cap. 7.* commendat ejus ingenii amoenitatem, peritiam in veteribus litteris, et in sermone suavitatem: illicque plura de praepositione *Ad*, cum est particula intentionem significans in vocabulis *Admodum, Adjatim, Adjabre* cet. *Anniani OO* desid.

Annianus Celedensis Diaconus scripsit libb. aliquot pro Pelagiana haeresi, de quibus S. Hieron. in *Epist. ad Alipsum*, et S. August. Libri illi perierunt.

Annus Cymber scriptor, cujus meminit Augustus Caesar reprehendens obscurum M. Ant. styllum. Vide Suet. in *Aug. c. 80.*

Annus (L) alter ex Praetoribus, et Proceribus populi Latini, qui in Romanos rebellaverat. *Annii* Oratio ad suos memoratur a Livio *libri 8.* initio. Legatus fuit ad Rom. Senatū cum alio Praetore, ut denunciaret Romanis, Latinos, qui cum Campanis ab eis defecerant, pacem cum Romanis non inituros, nisi alter ex annuis Rom. Consulibus ex populo Latino eligeretur.

Anomi, Anomaci, seu *Anomiani* haeretici 4. Eccl. Seculo orti, Aetium, et Eunomium secuti, qui docebant, nihil aliud ad salutem requiri, nisi Deum cognoscere. Ipsi autem blaterabant, se non modo Deum cognoscere, sed comprehendere. Ita S. Epiphanius *Haeresi 76.*

Anquilinus Comoediographus Poeta: cujus *Comoediae* nullae supersunt, vel latent.

Anser Poeta amicus M. Ant. Triumviri, cujus res gestas versibus consignavit, ob quod donatus fuit a M. Ant. agro Falerno. Ejus mentionem facit Propertius *l. 2. Eleg. ult.* Servius in *Eclog. 6.* Virg. obscure *Anserem* taxat, ut etiam Cicero *Philip. 13.* Ovidius *l. 2. Trist.* cum Cinna procaciorē appellat. *Anseris* Caem. desid.

S. *Antherus*, natione Graecus, Rom. Pont. et M. passus sub Maximo 3. Eccl. Seculo. Curavit, ut Acta, et Passiones Martyrum a Rom. Notariis ad id designatis scriberentur. Scripsit etiam ad Episcopos Toletanos, et Bacticos *Epist.* de non transferendis Episcopis ex una sede in aliam, et de aliis ad disciplinam spectantibus.

Anthianus, sive *Antianus*, sive *Anthius* (Furius) ex Oppido Antio ita appellatus, fuit Jurisconsultus incertae aetatis, qui scripsit *libb. 5. ad Edictum*, ex cujus Scriptis sunt in *Pandectis l. 62. de pactis, l. 40. de dolo malo*, et *l. 80. de rei vindicatione*.

Antias (Furius) antiquus Rom. Poeta, et Hist., sive *Annalium* Scriptor. citatur a Gellio variis in locis, et Macrobio, qui in *Saturn.* testatur, Virg. ex cujus *Annalibus* hexametro versu scriptis plura mutuatum. Vide alia de hoc verbo *Furius*.

Antidico-Miriani haeret. dicebantur, qui B. Mariae Dei Genitrici detrahentes, eam, vel semper Virginem fuisse negabant, ut Elvidius,

et Jovinianus, vel eam Dei Matrem non esse tradebant, ut Nestoriani, qui omnes sunt ab Ecclesia anathemate percussi.

Antigonus professione Statuarius, de arte sua, et de Pictura scripsit. Ita Plin. l. 34. H. N. Ejus Scripta desid.

Antinachus, Poeta tumidus, cujus poesi pop. Rom. delectabatur. De eo Catullus in *Epigr. de Smyrna Cinnæ*. Videtur de rebus Trojanorum Carmina edidisse, et Poemati suo heroico fecisse initium versu illo ab Hor. memorato, et eidem parum probato:

Fortunam Priami cantabo, et nobile bellum.

Opera *Antinachi* ad nos non pervenerunt.

Antiochus Tiberio Claudio Caesari a bibliotheca latina Apollinis. Ita ex antiqua Inscriptione.

Antiochus, Phil. Academ. auditus Romae a Cic., qui de eo meminit. Plut. in *Lucullo* eum vocat eruditiss., eloquentiss., et ingeniosissimum. Scripsit *lib.* ad Lucilium Balbum, quo ostendebat, Stoicos solis verbis a Peripatet. discrepare. Hic *lib.* desid.

Antipater (L. Caelius) Histor. Sisenna antiquior. Scripsit de *Bello Punico*, et commendatur a Cic. in *Oratore*, ubi ait, eum primum fuisse exornatorem Historiae, cum ante eum Historici essent tantum narratores. De eo etiam fit mentio a Gel. *lib.* 20. c. 24., et *lib.* 15. c. 14. a Val. M., qui *lib.* 1. c. 7. eum vocat certum Rom. Historiae auctorem. De eodem Cic. l. 1. de *legibus* = Paullò inflavit vehementius, habuitque vires agrestes ille quidem, atque horridas sine nitore, et palæstra: sed tamen admonere reliquos potuit, ut accuratius scriberent = Vivebat Gracchorum ætate. Adrianus Imp. cum Sallustio præferebat. Fuit eloquens, Jurisperitus, et L. Crassi, ac aliorum magister. Ejus OO. desid.

Antipater Atticus, patria Tyrius, Panaetio posterior. Scripsit binos libb. de *Divinat.* De eo Cic. l. 1. de *Divin.*, ubi notat quid in *Panaetii libris de Off.* notarit. Obiit Athenis.

Antipater (Sidonius) Poeta extemporalis laudatus a Cic. l. 3. de *Orat.* sub persona Crassi.

Antipater (Gallus), ineptus Histor. citatus a Trebellio Pollione. Ejus Hist. non extant, vel latent.

Corollarium XIII.

Antiquarii illi dicebantur Augusti ævo, qui antiqua vocabula latina jam exsoleta, vel loquentes, vel scribentes usurpabant, quos Aug. reprehendebat, quia videbantur his verbis admirationem magis de se captare velle, quam legentium instructionem. Ob affectatam verborum antiquitatem in stylo reprehenditur a multis Sallustius. Favorinus cuidam verba antiqua usurpanti inter loquendum, et laudanti mores antiquorum, dixit: *Vive moribus antiquis; at loquere verbis praesentibus, ut intelligi possis, vel si intelligi non vis, tace.* Vide Gel. *lib.* 1. c. 10. NN. Augustus etiam M. Ant., et Tiberium affectatae antiquitatis notavit. Nihilominus uno, aut altero verbo an-

tiquo uti solebant Augusti aetate, etiam qui eleganter scribebant in signum non spretae venerandae antiquitatis.

Antistius, vir Praetorius, et Poeta, scripsit probrosa carm. in Nerone Imper., eaque in convivio apud Ostorium Scapulam recitavit. Accusatum in Senatu, contra Marulli sent. de eo necando, defendit Paetus Trasca, qui in insulam deportandum publicatis bonis censuit, quod Senatusconsulto factum fuit. Ita Tac. *lib. 14. Ann.*

Antoninus (T. Aelius), Pius dictus, optimus Rom. Imp., qui ab studio sapientiae laudem meruit. M. Aurelium Phil. adoptavit, et ei filiam in uxorem dedit. Fuit pacis amans, et alter *Numa* appellatus. Illud in eo singulare: quod Christianos insectatus non fuit, et semper vera de se audire cupiebat, adulatores aversatus. Mirtebat viros probos, et fidos per Urbem, qui populi de se dicta colligerent: et saepe ex eorum relationibus actiones suas in melius commutabat. Ad provincias omnes, Rom. imperio subjectas, misit Rhetores et Phil. docentesque honoribus affecit, et ad diligenter docendum, assignatis annuis salariis, et concessis immunitatibus, excitavit. Ita Historici ejus vitae. Imperavit feliciter an. 22., et menses aliquot, et febrī supremum diem obiit in villa sua, an. Christi 161. aetatis 70. Eutropius obiisse ait an. act. 78., et imperasse an. 24. Habemus *Antonini Itenerarium* non integrum, quod nonnulli ei tribuunt, licet sint, qui ignoto alteri *Antonino* illud Opus adscribant. Franciscus Baco a Verulamio Angliae Cancel. in libb. *de Augm. scientiarum* ait, fuisse subtilem, et scholasticum, ac inde *Cymini sectorem* appellatum. Celebratur ejus dictum = Malo civem unum servare, quam 1000. hostes perdere. =

Antoninus vide *Aurelius*.

Antonius (M), M. Antonii Triumviri avus, Orator, ante Ciceronis aevum eloquentiae laude clarus. Cic. in *Oratore* de eo ait: *Hic primas Oratorum patrum nostrorum tribuebat actas*. Accusatus de incestu, cum Quaestor in Asiam iturus esse, pro se oravit, et fuit absolutus. Val. Max. *l. 3. c. 7.* hujus *Orat.* meminit, quae *Oratio*, ac aliae ab ipso habitae desid., ut etiam liber de *Arte Rhet.*, quem scriptum ab eo ait Quintil. *lib. 3. Instit. Orat.* De ejus eloquentiae vi, qua milites, ad eum obruncandum missi, obtupefacti gladiis districtos in vaginam incruentos reculerunt, vide Val. Max. *l. 2. c. 9.* Nihilominus occisus fuit a Trib. P. Annio, qui, expertus ejus vocis, crudele imperium peregit tempore belli civilis inter Marium, et Syllam.

Antonius (M), Triumvir, milit. virtute insignis, et Oratoriae artis non imperitus. Fuit Cos. cum C. J. Caes. rerum potito, cui fuit ultra modum in reipub. perniciem addictus. Suam in Caesarem singularem propensionem non dissimulat in *Epist.* ad Cic., quae legitur in libris *Epist.* Cic. ad Atticum *lib. 10.* In ea ait, se post Caesarem Ciceronem diligere, eumque hortatur, ne partes Pompeji sequatur Italianam relinquens. In ea Epistola lectissimam foeminam Tulliolam Cice-

ronis filiam appellat. Post Caesaris necem Rom. Imperii dominationem affectavit, et Reipub. hostis a Senatu habitus est, excitante contra eum Senatorum animos Cicerone *Philippicis suis*. Post nonnulla praelia inter Octavianum adolescentem, C. J. Caes. haeredem, (cui legiones veteranorum Caesaris addictae erant, et pro Repub. stabant) et M. Ant. ac Lepidum, qui suos exercitus habebant, rebus inter eos compositis, Triumviratus coaluit specie constituendae Reip., et revera ad eam opprimendam: nam plures annos arbitrato suo Rempub. administrarunt eum nece optimorum multorum Civium. Verum, mortuo Lepido, rursus inter Octavianum, et Antonium inimicitiae exarsere, et ex dominandi in utroque cupiditate. Tandem M. Ant. Cleopatrae Aegypti reginae amoribus irretitus, et ab Octaviano praelio Actiaco victus sibi mortem conscivit an. V. C. 723., quo omnia in potestatem Octaviani reciderunt. Vide Plut. in *M. Ant. Vita*, et Cic. in *Philipp.*: in quib. tamen plura exaggeravit Cicero contra Ant. ut ei odium, et invidiam Senatorum, et populi conflaret. Citatur *M. Ant.* a Suet. ut Scriptor rerum Octaviani postea Aug. Caes. V. Suet. in *Augusto* c. 63. Alibi citat Suetonius *Epist. M. Ant.* et, inter alia, fragm. impudentissimae *Epist.* ad Aug. affert. Habuit etiam plures *Orat.*, quibus eloquentiam minime vulgarem ostendit, ut intelligere est ex *Orat.*, quam, occiso Caesare, ad populum habuit, prolata veste Caesaris, pugionibus perforata, et sanguine ejus tinctata. Ea namque ita plebem ad vindicandam Caesaris necem permovevit, ut arreptis accensis sacibus ad Conjuratorum aedes comburendas perrexerit, et parum abuit, quin Capitolium, quo se receperant Conjurati, flammis corumperet. Oravit etiam contra Cic. priusquam ad Mutinam expugnandam iret: quam *Orationem* expendit, et refutat Cicero *Philippica* 2. Librum edidisse dicitur de *sua ebrietate*. Haec autem omnia perierunt. Supersunt solum nonnullae ejus *Epistolae* inter Ciceronianas, et una ad Senatum scripta eum in castris erat, et bellum Reipub. inferebat, quam affert Cic. in *Philippicis*. In ea usus fuit superlativo *piissimus*, quod, licet non probatum Ciceroni, postea usu obtinuit, et latia civitate, donatum fuit. Brutus in *Epist.* quadam ad Cic. lib. 11. *famil.* in Castris scripta ait, a se interceptos *M. Ant.* quosdam libellos, qui desid.

Antonius (Jul.) Poeta, teste Horatio, non vulgaris, Antonii Triumviri filius, quæ, mortuo patre, veniam ab Aug. rerum potito impetravit, et Praetor Romae sub Aug. fuit an. V. C. 741., quod indicat, eum, et Oratorem, et Jurisperitum fuisse. Cum in Aug. postea conjurasset, ejus jussu morti addictus fuit. Ad eum est Horatii *Ode* 1. lib. 4., qui cum *Julum*, non *Julium*, vocat, Metri, ut arbitror necessitate. Ab Horatii antiquis Commentatoribus citatur *Antonius* quidam, qui Heroico Carmine 12. libris *Diomedas* scripsit, et alia *Orat.* soluta. Forsitan erat *Julius Antonius*.

Antonius quidam, Romae Rethoricae Magister, et postea magni no-

minis Orator in fine 4. Sec. Eccl. a Symmacho laudatur in *Epist.*

S. Antonius Abbas, *Magnus* dictus, Monachorum in Aegypto Pater, Constantino M. et filiis valde charus ob suam sanctitatem, et doctrinam, qua Arianos est insectatus. Exstant in *Biblot. PP.* nonnullae ejus *Epist. asceticae* ad Monachos, in latinum versae ex Aegyptiaca lingua. Aliae multae, ut arbitror, desid. quae Constantini aeco legebantur. Vide Hist. Eccl. Litterarum commercium habuit cum Constantino Magno. Obiit centenarius. Memorantur multa ejus monita Ascetica ut. lissima.

AP

Apelles, Tragoedus celebris, flagellis caedi a C. Caligula jussus, eo quod suspensus nonnihil manserit interrogatus ab eo coram Jovis simulacro, quisnam esset melior, Jupiter an C. Caligula?

Apelles, Marcionis discipulus, novos errores invenit. Inter alios docebat, Christum ex B. Virgine corpus non assumisse, et sine corpore ad Coelos ascendisse. Vivebat circa finem 2. Eccl. Sec. Ejus scripta perierunt.

Apelejus (L.) Gramm., ab Efcio Calvino Rom. equite ditiss. quadringenis annis conductus, multos Romae docuit. Ita Suet. de *Ill. Gramm.*

Aper. In *Dial. de Orator.* *Aper* partes Oatoriae contra Poeticam agit. Laudatur a Quint. ceu praestantiss. Orator verborum arte. Verum notat in eo, quod sit in compositione longus, in metaphoris immodicus, et nimius in cura verborum. Ejus *Oratt.* desid.

Aphrodisius (Scribonius) Orbilii discipulus, Scriboniae, primae Augusti uxoris Servus, qui ab ea manumissus ob suam doctrinam, Romae docuit eodem tempore, quo Verrius Flaccus, cujus libros de *Orthographia* rescripsit.

Apicius (Coelius). Eques Rom. ditiss., qui patrimonium fere totum comessionibus consumpsit. Opus edidit de re *Coquinaria* dignum gula, et ingenio suo. Opus istud integrum non habemus; parum tamen ex illo deest: caput nempe 4. Verum, ut nihil dissimulem, sunt qui dicant, Opus de re *Coquinaria*, quod habemus sub *Apicii* nomine, ejus non esse, nisi fortasse Compendium aliquod ab aliquo parum latino ex majori *Apicii* Opere concinnatum. Nonnulla enim, citata ex *Apicio*, in dicto Opere non leguntur. Nam *lib. 6. c. 7.* de Phoenicotero loquens Auctor nihil de ejus lingua tradit, quam exquisiti saporis esse, secundum *Apicium*, ait *Plin. lib. 10. c. 48.* His accedit, quod latinitas *Apicii* seculo suo patum conveniens cernitur. A Mart. fit mentio *Apicianae* gulae in *Epigr. lib. 2.*, et altero *lib. 5.* Vixit hic insignis luro L. An. Senecae aetate. De eo narrat in *Consol. ad Helviam*, vel *Albinam* Matrem, eum, devorato patrimonio ditissimo, tunc primum rationes inspexisse. Computans autem sibi super futurum, solvendo creditoribus debita, Sestertium centies, ac velut in ultima fame victurus, si Sestertio centies vixisset (100. nempe, et 50. Scutorum millibus), veneno sumpto vitam

sponte finivit. Ita Sen. addens = quanta luxuria erat, cui Sestertium centies paupertas fuit = Dicitur in gulam consumpsisse 15. centena milia scutorum. Vide Nieupoort de *Ritiibus antiquis Rom.* Tres hujus nominis diversae aetatis, gula insignes, ab Histor. recensentur: in quibus tamen non legitur de re coquinaria scripsisse alium praeter unum Coelum.

Apollinaris, Hieropolitanae Eccl. Sacerdos, scripsit contra Origenem. Ita S. Hieron. in *Epist. ad Mignum*.

Apollinaris (Aurel.) Hist. scripsit res Cari R. Imp., Numeriani, et Carini patris. Ita Vopiscus in *Vita Numeriani*. Non liquet, utrum versibus, an soluta oratione scripsetit. Sed videtur carminibus eas scripsisse. De eo enim dicitur, fuisse Jamborum scriptorem. Ejus OO desid.

Apollinaris Rhetor doctiss. Laodiceanae Urbis Praesul, postea haereticus in fine 4. Eccl. Sec. Docuit primum, Christum corpus ex B. Virg. sine anima sumpsisse. Postea, accepisse quidem animam cum corpore, sed sine mente, cujus loco erat Verbum divinum. Damnatu fuit hic error a S. Damaso Papa in Conc. Rom. an. Christi 373.

Apollinaris OO per.

Apollinaris tanquam Scriptor Medicus citatus, et consultus a Marcello Medico. Vide *Marcellus* in *M*.

Apollinaris (Sulpic.), quem Gellius in adolescentia sectabatur, et suum vocat, videtur Grammaricus, et Historicus insignis fuisse. Vide Gel. lib. 13. c. 18., ubi legitur *Apollinaris* hujus de Familia Porcia *Dissert.* habita in Tiberii bibliotheca. Eum interrogavit Gel. de genitivis *Nostri Vestri*, an dicendum *Habeo curam Vestri*, vel potius *Habeo curam Vestrum*? Cui interrogationi satisfecit *Apollin.* multis allatis latinorum Scriptorum exemplis pro utroque genitivo. Vide Gel. l. 20. c. 5. NN. Fuit Poeta, Jurisconsultus, et magister Pertinacis R. Imp. Supersunt nonnulla ejus Carmina, quae affert Donatus in *Vita Virg.* Dicere solebat, homo vanus, se unum Sallustium intelligere. Non liquet, an is sit *Apollinaris*, ad quem Mart. plura *Epigr.* scripsit, et quem virum doctiss., et optimum Criticum fuisse indicat. Vide Mart. l. 5. *Epigr.* ubi testatur, sibi multum *Apollin.* fuisse, et infine lib. 4. *Virum doctum*, et nihil eo exactius, eruditiusque esse ait. Gel. l. 11. c. 15. NN a se consultum tradit circa vim nominum in *undus*, ut *laetabundus*, *ludibundus*, *siuibundus* cet. Hujus sunt *Argumenta Comoediarum* Terentii, versibus expressa.

Apollochorus, Siccensis Medicus in Africa, plura de *Medicina* edidit, ex quib. non pauca sumpsit Plin., quae promit libb. 20., 23., et 24. *Hist. N.*

Apollochorus, Rhetor, et sectae Rhetorum Auctor, Augusti Caes. Magister, cujus praecepta Valgius, et Atticus Rhetores ejus discipuli diligenter tradidere. Primus Latine: secundus Graece. Vide *Valgius* in *V. De eo Suet. in Augusto* c. 79. Fuit Pergamenus, et magnus Ora-

tor. Eum Turrinus Clodius Rhetor summam legem dicendi reputabat. Vide M. Sen. in *Proo:mio l. 10. Controv.* editionis Gothofredi, qua utor. Accusatus Romae beneficii, ab Asinio Pollione defensus fuit, et postea Massiliae docuit. Ejus *Oratt.*, et *Declamm.* desid.

Apollonius, Chalcidensis Phil. M. Aurelii Antonini Magister. Eum domi manentem invisere saepe solebat M. Aurelius jam Imperator, ut eum philosophantem audiret.

Apollonius, P. Crassi libertus, laudatur a Cicer. ut magno ingenio, et eruditione praeditus in *Epist. ad C. Caesarem* in Hispania bellum gerentem adversus Pompeji M. filios, cui eum commendat. Res C. Caesaris Graece scribere in animo habeoat. Fuit auditor Diodori Phil. Stoici in aedibus Ciceronis.

Apollonius Rhetor Martiali coaevus, memoratus a Mart. in *Epigr.* de eo, quod legitur *lib. 1.*

Apollonius Rom. Senator Christianus scripsit opuscula nonnulla contra ethnicam Roman. superstitionem. Ita S. Hier. Dicitur recitasse in Senatu *Orat.*, sive *Apologiam* pro Christ. religione, et Senatus decreto obtruncatus fuisse Commodô imperante. Post obtruncatum *Apollonium*, fulmine tactum Capitolium, cum insigni bibliotheca, ac multis vicinis domibus conflagrav. Ita Euseb. in *Chron.*

Apollonius Phil. Pythagoreus Cocceji Nervae R. Imp. familiaris.

Apollonius, Mindius Phil. citatus a L. An. Sen. *QQ. NN. l. 7. c. 3.* ajebat, Chaldaeos putasse, Cometæ stellas errantes esse: in quam opinionem nunc Astronomis probatam, et indubitatam habitam, inclinât Sen. loco cit. Seneca non dicit, quo in Opere id traderet *Apollonius*. Forsitan in Opere aliquo Astronomico, et Physico quod desid.

Apollonius Medicus scripsit de Medicamentis facile parabilibus Citatur a Galeno ejus lib. de his, et ab Actio ejus collyrium ad Carbunculos memoratur *l. 7. c. 30.*

Apollonius, Christ. Scriptor diversus a Senatore, de quo supra, scripsit contra Montanum, Priscillam, et Maximillam.

Apollonius Thyaneus Phil. magicis praestigiis Romae sub Domitiano notissimus, et ab Ethnicis, ut patiaror miraculorum celebratus. Romae in Carcerem trusus, et exilii poena damnatus, praestigiis suis Domitiano sibi conciliato, in Urbe mansit, eidemque factus familiaris Artibus suis Domitianum excitavit (quo eum perderet) ad insectandos Christianos, et morte afficiendos consanguineos Christi sectatores: imperio ab ipso post se destinatus. Hi fuerunt Flav. Clemens ejus patruelis, vir Consularis, et filii, Rom. Pop. ob morum probitatem acceptissimi, quorum praesidio Imperatoris, omnibus ob suam crudelitatem, et alia flagitia invisi, salus nitebatur. Vide *Domitianus* in *D.* Si non mentitur Philostratus in *Apollonii Vita*, non male sentiebat hic Phil. de Deo. Ajebat enim, recte philosophantes, adveniente aurora, debere cum Deo versari: precedente die, de

Deo loqui : reliquum tempus humanis rebus , et sermonibus dare .
Apollonii hujus scripta nulla supersunt . Vide Hist. Eccl. Vide etiam multa de eo in lat. Tragoedia *Flavia* Cl. Stephonii , saepe cum plausu data , in qua fraudes , et praestigiae *Apollonii* graphice poetico stylo describuntur . Aurelium Imper. auctoritate sua ab eversione Thianae Civitatis removit , eum in tentorio salutans , et cum eo latine loquens . Ita Vopiscus in *Aureliano* .

Corollarium XIV.

Apologiae multae pro Christianis , et Christiana Religione a Christianis litteratis primis Eccl. Seculis scriptae fuerunt , et oblatae Ethnicis Rom. Imperat. ex quibus nonnullae supersunt , et aliae , vel latent , vel perierunt . De his *Apologiis* meminit S. Hier. in lib. de Eccl. Scriptoribus , sive de *Viris Illustribus* .

Apophthegmata , sive acuta illustrium Romanorum antiquorum dicta collegit Plutarchus , ut etiam Graecorum , et Regum , ac Principum Barbarorum legi digua ,

Corollarium XV.

Apotheosis , sive *Deificatio* , ut ita dicam , Romanorum Imperat. Ethnicorum , qua *Divi* postea appellabantur , magna solemnitate cum variis ceremoniis in funere Imperatorum fiebat . Hos ritus , et ceremonias describit Herodianus lib. 4. post narratam mortem Severi Imper. Eos ritus narrat Italo serm. Menochius in *Stoicis* suis Cent. 6. c. 93. citato Herodiano . De funeris ceremoniis , tum in cremando cadavere , tum in sepeliendo , vide Nieupoort infine Opetis de *Ritibus Romanorum* .

Appianus , Alexandrinus Historicus , edidit sub Hadriano Imperatore 12. libros Historicos , ex quibus 9. tantum supersunt . Videtur eos Graeco sermone edidisse , qui tamen , ut arbitror , illico in latinum versi fuerunt . Vide dicta in Praefatione num. 12. , et verbo *Aelianus* : quae quidem verisimilia magis videntur , cum scripta historica erant . Ut enim Cicero recte animadvertit , Historiarum lectione delectantur etiam opifices , et foeminae , quae Romae proculdubio , ut etiam opifices , expertes Graeci sermonis erant , si unam , aut alteram excipias . Quid ? quod etiam Romae non pauci ex viris litteratis Graeci sermonis ignari fuerunt . Ait enim Cic. , ut alibi dictum est , multos Romae , maxime ex Phil. Epicureis , Graecas litteras omnino non amasse , et de Catone Censorio , viro doctissimo , constat , eum valde senem Graecas litteras didicisse , earum antea prorsus ignarum . Neque Graeca lingua adeo facilis est etiam iis , qui latine sciunt , ut non multo studio opus sit ad eam addiscendam . Erant sane Romae multi Graeci : at hi cum Romanis loquentes non Graece , sed Latine loquebantur . Ferrariae multis ab hinc annis sunt non pauci Hispani , et paucissimi sunt ex Ferrariensibus , qui Hispanum sermonem intelligant , et pauciores , qui Hispano sermone loquantur . His addere possem , Vulgus inductum Romanorum , ne Latinum quidem sermonem ele-

Pars I.

gантиorem probe intellexisse: quemadmodum nunc Vulgus provinciarum Italiae cultum Italum sermonem, quem Etruscum vocant, vix intelligit. Vide Q. Moderatum Censorinum in *Paradoxis de Vita, et Morie Lat. Linguae, Dissert. 2.*, et ad eam *Annotationes*.

Appion, Gramm. Romae celebris, quem ob suam jactantiam Tiberius Caesar *Cymbalum Mundi* appellabat. Viri philautiam repressere Philo, et Flav. Josephus Hebraei, qui contra eum scripserunt. *Plin. H.N. lib. 35. et 36.* ait, *Appionem* scripsisse de *Metallica disciplina*, et de *Aegypti Pyramidibus*, et nullus dubito, quin de nonnullis ad Grammaticam spectantibus scripserit. Vivebat adhuc sub Caligula. Vide *Sen. Epist. 89.* Ejus Opera perierunt, vel latent. Si Opera de *Metallica Disciplina* Alchimiam continebant, jussu Diocletiani combusta fuerunt cum aliis de eodem argumento, si verum nos docet Cael. Rhod. *Lect. antiq. lib. 7. c. 7.* Ex quo intelligitur, veteres Rom. hanc artem non neglexisse.

Appius Caecus ex gente Claudia, priscus Rom. Orator, et Poeta, nepos, aut pronepos Appii Cl. Decemviri. De *Appio Caeco* fit mentio in *Dial. de Oratoribus*, et de eodem testatur Tullius, in Senatu dissuasisse pacem cum Pyrrho, Epirotarum rege, et aquas Romam deduxisse. Vide Cic. in *Bruto*. Idem, cum esset Censor an. ab V. C. 441, Appiam viam, ab eo sic dictam, quadrato lapide stravit, a porta Capena ad usque Capuam, aut Brundisium. Sallustius antiquitatis amator in *Epist. ad C. J. Caesarem de Repub. ordinanda* citat illud Appii in Carminibus: *Faber unusquisque fortunae suae*: et puto hujus Appii Carmina citasse. Nam Carmina Appii Caeci valde probata Panaetio fuisse testatur Cic. *l. 4. Tusc. QQ.* Haec Carm. desid., ut etiam ejus *Orat.* Forsitan hic Appius citatur a S. Hier. in Epistola ad Mimerium, ubi Oratoriam forensem Caninam facundiam ex Appio vocat. Pomponius tradit, Appium in aliquot vocabulis scripsisse litteram R pro S, et primum dixisse *Furius, Valerius* pro *Fusius, Valerius*, quod intelligendum arbitror de *Appio Cl. Caeco*. Is fuit *Crassus* etiam dictus. Vide *Crassus* in C, ubi de eo alia.

Apronius, Christ. Scriptor, ad quem est S. Hieron. *Epist.*, in qua indicatur, eum contra haereticos scripsisse. Sed contra quos, neque quaenam fuerint ejus Scripta? non dicit. *Apronii* Scripta desid.

Aprunculus, Gallus Orator, cujus meminit Amianus Marcel.

Apuleius (L) natione Afer Medaurensis, Phil. Platonicus, Jurisconsultus, Poeta, et Orator Graece, et Latine doctus, scripsit plura versa, et prorsa Oratione, quorum non pauca interciderunt, ut *Epigrammata: libb. de Conviva, de Piscibus, de Herbis, de Genitura Animalium*. Fuit Magiae postulatus, et *Apologiam* pro se vulgavit cultiore latinitate ea, qua *Fabulam de Asino aureo* scripsit, in qua, ut Criticis nonnullis visum est, stylum et sermonem, asino dignum usurpavit: quod nimis exaggerari alii existimant. Romae, et Athenis commoratus, insigniores Oratores suae aetatis coluit. Vivebat in fine

1. Eccl. Saeculi, licet alii posteriorem eum faciant. De eo meminit Lactantius l. 5. *Instit. Divin.*, et Septimius Severus Imperator in *Epist.* quadam ad Senatum. Sunt qui extollant: sunt qui multum deprimant ejus latinitatem. M. Ant. Muretus non omnino male de ea sentit. Nonnulla ejus Epigrammata parum pudica exstant in *Anthologia latina* Collectionis Pisaurensis, in qua Flores non pauci pessime olentes sunt.

Apulejus (Faustinus), praecedentis filius. Ei adscribit pater *librum de Mundo*, qui inter *L. Apulei Opera* legitur, et de eo testatur (forsitan affectu patris) litteratum non vulgarem fuisse.

Apulejus (Caecil. Minutianus), vir doctus, scripsit nonnulla, quorum fragmenta supersunt, in quibus de Ovidio, et Virgilio meminit. De Virg. ait, a virgis, vel a vergiliis, constellatione coelesti, nomen traxisse. Unde postea magna illa inter otiosos Criticos contentio: utrum Maro *Vergilius*, an potius *Virgilius* appellatus sit?

AQ

Aquila, Mecoenatis libertus, qui complures *Notas* invenit loco vocum ad res significandas. Ita S. Isidorus in *libris Orig.* Vide *Notae* in *N.*

Aquila, qui scripsit de *Ethrusca disciplina*, citatur a Plinio lib. 2., et 11. *H. N.* Ejus Scripta desid.

Aquila (Jul.), Jurisconsultus, reliquit *lib. Responsorum*, cujus fragmenta in *Pandectis* leguntur. Hugo Grotius putat, ante Severum Imperat. vixisse.

Aquila, antiquus Rom. Rhetor inter recensitos, et collectos a Francisco Pithaeo. Hic male a nonnemine confunditur cum *Aquila* liberto Mecoenatis, quo multo posterior fuit: et si Runkenio credimus, post Antoninos floruit ante Constantinum M. Scripsit de *Figuris sententiarum*, et de *elocutione librum*, cujus initium desideratur. *Aquila* Orthographiam laudat Cassiod. de *Orthog.* scribens.

Aquilinus, Phil. Platonius Romae Plotini auditor una cum Origene Ethnico (quem nonnulli cum *Adamantio* Christiano confundunt) cum Amelio, et Porphyrio condiscipulis. Ita Eunapius in *Porphyrii vita*.

Aquilus (C), Jurisconsultus, et Judex apud Romanos magnae auctoritatis. Vide Val. M. l. 8. c. 2. Plin. narrat, eum in Viminali domum habuisse multo pulchriorem domibus L. Crassi, et Q. Catuli in Palatino sitis.

Aquilus, familiaris, et collega Ciceronis, scripsit de *Dolo malo Formulas juris*. Ita Cic. lib. 3. de *Off.*, qui eum definiendi peritum vocat. Forsitan idem est cum C. *Aquilio Gallo*, de quo verbo *Gallus* in G.

Aquilus (P), Orator, et Trib. pl., qui accusavit Villium Triumvirum nocturnum, eo quod nocturnas vigilias parum diligenter curasset: quo ostenso, et probato, negligentiae in munere suo fuit damnatus. *Aquilii Or.* desid.

Aquinus, malus Poeta, si Catullo, ejus fortassis aemulo, fides habenda. Subiratus Catullus amico suo Licinio Calvo, quod ad se misisset librum, in quo plura Carmina insulsa erant, minatur Calvo, se ei vicem redditurum his versibus, inter alios hac occasione ad Licin. Calvum missos.

*Nam si luxerit, ad librariorum
Curram scriinia; Caesios, Aquinos
Suffenum, omnia colligam venena:
Ac te his suppliciis remunerabor.*

AR

Arabici, haeretici, impugnati, et correcti ab Origene Adamantio, docebant 2. Saeculi Eccl. initio, Animas cum Corporibus mori, atque dissolvi, et in fine Mundi resurrecturas. De his haerett. S. Aug. agit lib. de *Haeresibus* c. 83. Ejus Auctor fuit Berillus Bostrensis Episc.

Arbiter (T. Petron.), patria Massilien. Eques Rom. et Scriptor egregius, si ab impudicis abstinuisset. Laudatur a Criticis ejus latinitas aureo seculo digna, licet tempore Neronis scripserit. Verum nonnulli tradunt, ante Neronem etiam floruisse fama doctrinae. Praeter *Satyricon*, quod superest, Menippaeo more scriptum, sed multis lacunis intercissum, edidit *Specimen belli civilis* inter Caes. et Pompejum Epico Carmine, cujus initium est etiam amara *Satyra* in Romanorum luxum, et avaritiam. In *Praefatione*, quae soluto sermone ab Auctore fuit edita, dicitur, hoc *Poema* esse furentis animi vaticinationem, et liberi spiritus impetum, ac manum ultimam non recepisse. Ex quo liquet, Carmen istud affectum ab Auctore relictum. Tacitus *Ann. l. 16.* affirmat, eum fuisse Bithyniae Pro-Cos., et mox Cos. factum a Nerone, cujus impudicitiae, et libidinum *Petronius* arbiter erat, et promotor, ac eo nomine Neroni valde carus: verum ab aemulo Tigellino, ejusdem furfuris aulico, majestatis, seu conjurationis in Neronem postulatum, hujus jussu demum fuisse occisum. Ita Tacitus. Ejus mors consignatur an. Christi 68: V. C. 818. Super sunt non pauca Fragmenta Poet. Operum *Petronii*, quae *Satyricon* adjuncta sunt in editione, quam vidi. Ex ejus Scriptis intelligitur, eum secura Epicureum fuisse. Operum *Petronii* pars maxima inventa fuit in Biblioth. Jurisconsulti Traguriensis. Nicolai Cappici in Dalmatia, a Petro Petito Traguriensi, qui ea Opera edens fictum nomen *Marini Statilii* usurpavit. Citatur *Petronius* a S. Hier. in *Epist.* ad Demetriadem, ubi illud affert ex Petronio = Non bene olet, qui bene semper olet = quod itidem usurpat Martialis in quodam *Epigr.* Citatur etiam *Petronius* a Macrobio, a Servio, et aliis, illudque ejus Distichon valde celebratur:

Quisquis habet nummos, securo naviget aura,

Fortunamque suo temperet arbitrio.

quod potuit ex Horatio mutatis verbis usurpare. Ait namque Horatius,

Et genus, et formam regina pecunia donat

et alibi *Uno minor Jove dives*

Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum.

NOTA.

Sunt, qui putent, *Arbitri* agnomen ei inditum, eo quod arbiter fuerit deliciarum Neronis, qui, teste Tacito, nihil amoenum, nihil molle ad voluptatem putabat, quod *Petronius* non probaret. Sunt etiam qui dicant, *Arbitri Satyricon* esse sub fictis nominibus graphicam descriptionem morum Neronis, Aulicorum, ac Romanorum sub Nerone omni luxuriae inservientium. Quae Romanorum vitia describit etiam S. Paullus coaevus Scriptor in *Epist. ad Rom.*: quam nonnemo dicit, vix sine *Petronii Arbitri Satyrici* lectione recte exponi posse: quod perperam dictum existimo. S. Paullus divino afflatus Spiritu gravibus, et pudicis verbis in vitia Romanorum invehitur, ac eorum impudicitiam, et libidines brevi sermone arguit, et damnat: ab operibus tenebarum ad Opera luce digna traducere illos cupiens, quin impudicas vitiorum imagines menti legentium vivis coloribus repraesentet: quod postremum (ut testantur, illi quibus otium, et voluntas fuit bonas horas perdere in *Satyrico Petronii* legendo) *Petronius* fecit, usque ad nauseam libidinosam Romanorum facta fuso sermone, et impudico describens, licet in ea Satyrice invehatur. Nempe non tanti erat esse tam disertum.

Arcadius, Rom. Imper. Theodosii M. Filius, et Honorii frater. In Inscriptione Claudiano Poetae a Rom. Senatu posita *doctissimus* appellatur. In *Cod. Theod.* leguntur plures *leges* ab ipso latae. Hoc parum sapiens fuit, quod uxoris impotentiae nimium tribuens, S. Joan. Chrysost. Constantinop. Praesulem doctissimum, et sanctissimum, semel, et iterum, ea instigante, relegavit. Obiit an. Christi 408. aetatis 31. relicto filio Theodosio Juniore, postea Imperatore.

Archagathus, praeclarus Romae Medicus, et primus, qui cum plausu a Romanis, parum in Medicinae professores propensis acceptus fuit, adeout, et jus Quiritium ei dederint, et domicilium, in quo habitaret. Florebat in arte Chirurgica, et *Vulnerarius* appellabatur. Verum, cum postea viderent Romani, nonnunquam secundum artis praecepta membra putrida resecare, ut aegrotantibus mederetur, non assueti his curationibus, *Carnificem* cum appellarunt, et sunt qui dicant, a Rom. fuisse lapidatum, pristinumque odium in Medicos reumississe: quod tantum erat, ut dicat Plinius *H. N. l. 29.* initio; per 600. annos (forsitan est error in numeris), et eo amplius, Medicis Romanos caruisse. Non quod Medicinam odio haberent, sed eos aversarentur (Graecos plurimum) qui Medicinam questu exercerent. Plin. haec narrans multa mala in Medicos scribit, ac multos suae aetatis nominat. Ast potuisset etiam contra Professores aliarum artium multa dicere: cum nulla sit Ars, in qua non sint aliqui mali commatis Professores. Medici tandem, etiam ante Plinii tempora, magno in pretio Romae sunt habiti: quod non ignorabat Plin., et

tacere illic non debebat. V. *Musa in M.*

Archelaus, Philos., et Histor. quem vocat Sen. l. 6. c. 12. NN. QQ. diligentem Antiquitatum investigatorem. Scripsit de *Terraemotibus*, et de *Ventorum vi*. *Archelai* summi Astrologi, praedictionibus non utentis, (qui fortasse alius non erat ab eo, quem Seneca laudat, quique aetate Panaetii, et Cassandri flor.) meminit Cic. de *Divin.* l. 2.

Archigenes, celebris Romae Medicus sub Domitiano, Nerva, et Trajano, discipulus Agatheni. Obiit an. natus 76. In hunc Galenus invenitur, ejus nonnulla parum probans. Nihilominus eum laudat lib. 2. de *Composit. Pharmacorum secundum locos*. Juvenalis de eo meminit Sat. 6. Plura scripsit, quorum fragm. collegit Tetratius.

Architecti. Plures Rom. de Architectura ante, et post Vitruvium scripsisse, saltem vertendo in Lat. Graecos, et aliarum nationum Scriptores, nullus dubito; at paucissima illius aevi Opera latina de nobili hac arte supersunt, quae ordines Doricum, Atticum, Corinthiacum, et Communem exponant. Ex Sacris litteris, et ex Aegyptiorum monumentis plura Graeci, et Romani de Architectura haurire potuerunt. Vide Plin. lib. 36. H. N., ubi de *Architectis*, et Sculptoribus. Vide etiam *Artifices: Fufidius* in suis locis.

Archontici, haeret. sub S. Pio. R. Pont., et Antonino Pio, R. Imp., qui docebant, Mundum non a Deo, sed ab Archangelis fabricatum. Hujus dogmatis primus Auctor habetur Simon Magus, quem sunt sectati cum Menandro, et Saturnino, Cerinthiani, et Carpocratiani.

Argentaria (Polla), Lucani Uxor, et Poetria, a qua adjutus Lucanus dicitur in emendandis primis *Pharsaliae* libris. De ea Sidon. Apollin. Epist. 10. lib. 2.: *Reminiscere quod saepe Corinna versum cum suo Nasoue complevit: Argentaria cum Lucano*. De ea etiam meminit Statius in *Praef. ad lib. 2. Sylv.* ubi in Pollae gratiam Genethliacum Lucani, natali die ejus jam defuncti recurrente, canit. *Argentariae* etiam, seu Pollae mentionem Mart. facit *Epigram. ad Lucani diem natalem*. Nulla *Argentariae* Carm. ad nos perven. nisi si Lucani aliqua *Argentariae* sint.

Argentarius, Rhetor, ex cujus forsitan genere *Argentaria*, de qua antea, fuit. De eo non semel M. Sen. in *Controv.* ejus *Scntt.* referens. Fuit Caestii discip. et simius: parum tamen Caestio gratus, quia ejus *Scntt.* saepe immutabat. Jurabat per Manes Caestii adhuc viventis. Erat Graecus, semper tamen latine declamabat. Ita M. Sen.

Corollarium XVI.

Argentea aetas latinae linguae numerari solet ab Augusti obitu ad Adriani tempora: scilicet ab anno Christi 14. ad an. Christi 117. Nonnulli eam prorogant usque ad Antoninum Pium, ad annum Christi nempe 138. Qui post ea tempora latine scripserunt ad aetates aeneam, et ferream, et tandem ad luteam, et barbaram pertinere, seu ad senescentem, senilem, et decrepitam aetatem Critici

arbitrantur. Non negant tamen, in aenea etate, et etiam in ferrea fuisse nonnullos, inter quos Lactantius Firmianus, qui possent aliis argentae aetatis non paucis praeferi. Vide *Aetates* supra.

Aristides, Atheniensis, teste S. Hieron., vir eloquentissimus, edidit Apologiam pro Christiana Religione, et eam profitentibus, quam obtulit, non sine fructu, Adriano Imperatori. Haec *Apologia* desid.

Aristo, Jurisconsultus laudatus a Plinio Caecil. in *Epist.* ut fons publici privatiq. Juris, ac insuper omnigenae doctrinae, et eruditionis. Ejus OO. non exstant, vel latent.

Aristocles, Megarensis Sophista sub Trajano, et Adriano, teste Saïda, de *Arte Oratoria* scripsit, ut etiam *Epistolas*, et *Declamationes* ad Imperatores, quae omnia desid.

Aristocras (Petronius Magnes), Philosophus, Cornuti, Persii magistri, familiaris, et amicus. Ejus doctrinam valde commendabat Persius, qui saepe eum in Cornuti aedibus disserentem audiebat. Vide Suet. in *Persii Vita*.

Aristotelici Philosophi non pauci ex Romanis antiquis fuerunt. *Peripatetici* dicebantur, quia ambulando disputabant. Cic. lib. 3. de *Off. c. 2.* ait, eosdem olim cum Academicis fuisse: quod fortasse dicit, quia eorum Auctor Aristoteles Platonis auditor fuit.

Aristus Chirurgus, qui de arte sua scripsit, citatur ab Scribonio largo, Medico insigni Rom.

Arithmetica ars magna cura, ut testatur Hor. in *Satyris*, a Romanis pueris addiscebatur.

Arius, natione Afer Lybicus, Eccl. Alexandrinae Presbyter, infensissimus Christi filii Dei divinitatis hostis, et Arianismi una cum Eusebio Nicomediensi Praesule Auctor. Docebat, solum Patrem in Trinitate esse verum Deum. Ejus sectatores innumera Opera latina, et linguis aliis ediderunt ad suum errorem per Orientem, et Occidentem disseminandum. Verum haec Opera interciderunt exceptis fragmentis aliquot, quae leguntur in Actis Conciliorum et Scriptis Patrum, qui Arianos impugnaverunt. Nihilominus in magna Conciliorum Collectione, aut in Bibliotheca PP. impugnata legitur integra *Arii* Epistola ad Eusebium, ni fallor, Nicomed. valde vehemens, in qua suum errorem inculcat. *Arii* Scripta fuerunt Constantini M. jussu igni tradita post Nicaenum Concilium 1. an. Christ. 325, a 300., et eo amplius, Patribus celebratum, in quo *Arii* doctrina fuit damnata sub S. Silvestro Rom. Pont. Vide *Athanasius* suo loco. Obiit in sua impietate *Arius* an. Christi 336. plus minusve. Sunt, qui dicant, in exilio: alii tradunt, ab exilio reducem in publicis latrinis Constantinopoli impuram animam exhalasse: quod postremum de *Ario* altero, primi discipulo, nonnulli affirmant. Consule Historicos Eccles., qui late Arianismi Historiam narrant. Meretur inter eos legi Ludovicus Mainbourg, qui eleganti Gallico sermone Arianismi Historiam, et turbas in Ecclesia ab Arianis excitatas perscripsit. Exinctum

Arianismum excitare conati sunt in Polonia Sociniani superioribus seculis, nostro proximis. Hieron. Osorius, Algarb. Episc. in Lusitania, culta, et mascula eloquentia *Arii* errorem exagitavit *lib. 3. de Vera Sapientia*, quod innumeri alii more Scholastico postea praestiterunt. Constantinus M. Arianos *Porphyrianos* appellabat, quia ante *Arium* Porphyrius Christi divinitatem scriptis suis oppugnavit. Ab aliis *Eusebiani* dicti fuerunt a sectae Coryphaeo Eusebio.

Arnotius, Afer, vir doctus, Lactantii Firmiani in Rhetorice magister, plura edidit contra Ethnicos, quae exstant. Ejus Opus de *Rhetorica Instit.* desid. Floruit in fine 3. Sec. Eccl. Non capio, quamobrem Vossius eum *Christianum Varronem* appellarit. Si sic appellasset Tertull., S. Hieron., S. August., vel Boetium, non multum equidem repugnarem. Scribebat contra Ethnicos imperante Diocletiano, cum saevam Carnificinam in Christianos exercebat.

Arrianus, Jurisconsultus egregius, *libb.* edidit de *Interdictis*, et de *re milit.* Ad hunc scriptae creduntur Plinii Caec. *Epist.* ad *Arrianum*, in quibus doctrinam ejusdem commendans, ad eum mittit librum a se lucubratum, quem cupit ab *Arriano* emendari. V. Plin. Caec. *lib. 1. Ep. 2. Arriani OO.* desid.

Arrianus, Histor. sub Hadriano. Scripsit *Historias* Graece, quarum antiqua Latina versio proculdubio facta, ut a Romanis legi possent, desid. *Philalethes* dicebatur, quia veridicus in suis narrationibus: quae dos in plerisque Graecis Historicis desideratur, si Juvenali credimus.

Arrianus, Nicomed. Phil., Epicteti discip. scripsit *libb.* aliquot continentes doctrinam, quam ab Epicteto Romae docente acceperat ad Stoica dogmata pertinentem, et *Manuale*, Epicteti Sentt. varias tradens. Inter has *Sentt.* plures sunt Christiano Phil. non indignae. V. *Epictetus* in *E.*

Arruntius, Hist. sub Aug. Edidit *Historiam de Bello Punico*, affectato Sallustiano stylo. L. An. Sen. eum capit *Epist. 114.* ad Lucil. Ejus *Hist.* desid., cujus tamen nonnulla fragm. affert Seneca in dicta *Epist.* ad ostendendam ejus affectatam, et putidam Sallustii imitationem.

Arruntius (L), Orator, et Senator egregiis artibus ornatus, quem Augustus de Successoribus suis in Imperio loquens, dignum dixit esse principe loco: ob quod dictum Tiberio suspectus fuit. V. Tacitum *lib. 1. Ann.*, qui *lib. 6.* tradit de *Arruntio* iterum discernens, se interemisse frustra dehortantibus amicis, ad quos Orationem habuit ante mortem plura eis praedicens. Hujus *Orat.* Sentt. affert Tac. dicto *l. 6. Orationes*, et *OO.* alia *Arruntii*, siqua edidit, desid.

Arruntius (T), Orator, expetitus patronus a CN. Pisone, veneficii in Germanicum, veneno sublatum, accusato. Vide Tac. *Ann. 4. 3.*

Arsenius, Vit doctus, Rom. Eccl. Diaconus, morum probitate insignis, S. Damaso Papae, et Theod. M. charus. Theodosius S. Da-

masi commendatione, eum institutioni filiorum praefecit, qui, patris jussu, coram *Arsenio* magistro sedente; et docente stabant. *Arsenius*, postea, aula relicta, ad Eremum se contulit, ubi monasticam vitam professus sanctissime obiit. Vide Hist. Eccl. In *Bibliot. PP.* exstat *Arsenii Exhortatio* ad Monachos.

Artemidorus Pergaeus, C. Verris medicus, *Cornelius* dictus. V. Cic. in *Verrinis*.

Corollarium XVII.

Artes ludicae; vide *Circitores* in C. *Artes* ingenuae, et *Disciplinae* post *Typographiae*, *Acus nauticae*, novi *Orbis*, *Horologii rotari*, *Telescopii*, *Microscopii*, *Pulveris pyrii*, *Tormentorum bellicorum*, *machinae electricae*, et aliarum machinarum Romanis, et Graecis antiquis ignorarum inventionem, multis partibus auctae sunt postremis hisce *Seculis*, incrementa earum promovente *Scriptis* suis *Francisco Bacone* a *Verulamio* insigni *Anglo*, cui plus fortasse debent incrementi humanae *Scientiae*, quam ulli ex antiquis *Ethnicis*, *Graecis*, et *Romanis*. *Obstupescerent* isti, si *vira* eis redderetur, ad inventa, et doctrinam *Christianorum*, quos illi obtusos, stolidos, rusticos, barbaros, idiotas, fatuos (a), ignaros, asinarios, maleficos, praestigiatos, *Atheos*, aliisque probis insectabantur, ut eos tanquam generis humani pestes exterminarent. Nihilominus *Machina Volatilis* recens inventa, quae tor admiratores habet, videtur antiquis nota fuisse, eaque apud illos visa: quod colligi potest ex *fabula Icarum*, et ex *Columba lignea volante Architae Tarentini*. *Virgilius* in fine *lib. 6. Aeneidis* indicat, Romanos superandos ab aliis in *Statuaria*, *Sculptura*, *Oratoria*, *Astronomia*. *Excudent alii*, cet.

Arthemon, *Rhetor*, cujus declamantis *Sent.* affert *Sen.* in *Controuersiarum libris*.

Corollarium XVIII.

Artifices. Antiqui *Rom.* in *Pictura*, *Sculptura*, *Architectura*, *Statuaria* *Graecos*, et *Aegyptios* neuriquam exaequarunt, si vera sunt, quae de *Zeuxi*, *Apelle*, *Praxitele*, *Mirone*, *Scopa*, et *Graecis* aliis narrantur. Si item quae de *Aegyptiis* tradit *Trismegistus* exaggerata non sint: *Deorum* scilicet finxisse simulacra, quae et articulas ederent voces, et progredierentur sponte sua. Inter *Mathematicos practicos*, ut vocant, et machinarum singularis artificii effectores vix unus invenitur, qui *Architae Tarentino*, et *Archimedi* possit opponi. Qui magnifica aedificia *Romae* construxere fere omnes, aut *Graeci*, aut *Aegyptii* fuerunt, licet nonnulli *Romani* *Architecti* etiam a *Graecis* acciti *Athenas* fuerint ad aedificia aliqua perficienda. Vide C. *Plin. Hist. N. l. 36*. Nihilominus *Martialis* in quodam *Epigram.* indicat

(a) Vide Cl. *Mamachium Dominicanum*, *Sacri Palatii Magistrum* *lib. 1. Antiq. Christ. c. 2.*

obrua ingenia Architecturae addici oportere. Vide *Epig. ad Lusum l. 5.*
Corollarium XIX.

Aruspices, sive, ut alii scribere malunt, *Haruspices* (quorum nugaria disciplina ab Etruscis ad Rom. transivit) ex victima ante mactationem, ac deinde ex praecordiis, ex flamma, fumo, et ex aliis forte inter sacrificandum contingentibus futura, sive prospera, sive adversa praenunciabant. Tres tantum initio Romae fuerunt a Romano instituti; procedente autem tempore ad 15. numerabantur, ex quibus Collegium *Aruspicum* coaluit. Nunquam *Aruspices* tanto in honore fuerunt, quanto *Auzures*, quorum Collegium Sacerdotale ex Viris doctissimis, et primariis Urbis constabat. *Aruspicum*, et Augurum libri, cadente ethnica superstitione sub Christiani Impetatoribus, combusti publica auctoritate fuerunt. Constantinus M. primus fuit, qui legem tulit contra *Aruspices*, et Augures Romanos, quam, (metu proculdubio popularis seditionis occasione plurum extraordinariorum eventuum, per ea tempora a Rom. observatorum) abrogavit, cum Roma adhuc valde Idolis esset addicta. Cic. l. 1. de *Divin.* multa disputat de *Auguriis*, et *Auspiciis*, quae, licet ipse Augur esset, non magni facere satis indicat, adducitque in libri fine versus aliquot contra Augures, *Aruspices*, somniorum interpretes, et alios divinos, et conjectores: quos versus vide verbo *Augures*.

Corollarium XX.

AS

As, seu aeris libra, fuit nummus Romanus aeris antiquissimus, cujus partes primus signasse dicitur Tarquinius Superbus postremus Romanorum rex. De *Assis* partibus, sive de 12. uncis, in quas *As* particheatur, ut etiam quodcunque totum solidum, exempli gratia Haereditas, vide Justiniani *Institutiones* in tit. de *Haered. instituendis*. Vide etiam Nieupoort de *Rutibus Roman.* Badaeus insignem *Tract.* de *Asse* edidit, ex quo posteriores Scriptores omnia fere sumptuerunt. De eo etiam multa, ut de aliis Romanorum monetis, videri possunt apud Annalistam Atagoniae Zuritam in *Tractatu* singulari de *Monetarum valore*.

Ascolius (forsitan *Acholius*) Thessalon Praesul, qui Theodos. M. periculose aegrotantem baptizavit. Eum jam a morbo liberatum confirmavit, et verbis, et scriptis ad Catholicam Religionem contra Arianorum perfidiam, fraudesque tuendam. Hisce monitis pius, et Catholicus Imperator Arianis templa ademit, et ritu catholico dedicari voluit, legesque tulit contra haereticos, et in primis contra Arianum dogmatis sectatores: illud insuper statuens, ut non aliam in Imperio Rom. profiteri liceret ritu publico praeter Catholicam Religionem.

Astlapo, Patrensis Medicus, commendatur a Cicerone in *Epist.* ad Sulpicium ob suam doctrinam, et fidelitatem, quas expertus fuerat in valetudine suorum. Vide *lib. 13. Epist. fam.*

Asclepiades, Caecus Philosophus, ex quo cum quaereretur, quid boni ei caecitas attulisset? respondebat, ut puero uno sim comitator. Ita Cic. *Tusc. QQ. lib. 5.*

Asclepiades, illustris Romae Oratoriae, et Medicinae Professor, qui nova methodo usus, suavia remedia aegrotantibus praescribebat. Singularium ab eo factarum curationum fama in Mithridate, Ponti rege Medicinae artis studioso, desiderium accendit apud se *Asclepiadem* habendi, eumque magnis praemiis ad se invitavit. Dicere de se solebat, se non aegre amissurum optimi Medici opinionem, quae de ipso erat, si Romani aliquando eum aegrotantem viderent. Nec aegrotavit unquam, donec valde senex lapsu scalarum interiit ante an. V. C. 663. Non confundendus cum *Asclepiade*, celebri Romae Gram. Pompei. M. aetate. De Medico loquitur cum laude Corn. Celsus: Galeno autem fuit parum probatus. Apulejus in *Florida* eum vocat uno Hippocrate inferiorem. Scripsit de *Vino* aegrotis dando: quod Opus a Plinio citatur *lib. 23. H. N.* Scripsit etiam lib. unum de *Musis*, et magnis laudibus celebravit Herbam, quae a Botanicis *Anthemis* appellatur. De ejus Schola agit Plin. *II. N. l. 14., 20., et 30.* Scribonius Largus maximum Medicinae auctorem eum vocat, eoque, et medico, et amico utebatur Crassus. Vide Cic. *l. 1. de Oratore*, ubi *Asclepiadis* eloquentia laudatur.

Aspicius, Ravennas, Demetriani fil. Romae docuit sub Alex. Severo. Scripsit varias Orationes contra Aristonem, et maledicos.

Asper Gram. edidit *Commentarios* in Virgil. et Sallustium. Ita S. Hieron. in priorie Apologia contra Ruffinum. Floruit ante Adrianum, et *Velius Longus* etiam appellabatur. Scripsit de *Orthographia*.

S. *Asterius*, Amaseae Praesul sub Honorio, cujus exstant politissimae *Homiliae* circa an. Christi 400. lucubratae. Alia Scripta latent, vel intercid.

AT

Athanasius, Orator, cujus facundiam excellentem laudat Diomedes Gram. ei libros suos dedicans.

Athanasius, Alexandrinus primum Diaconus, et postea Antistes, ob suam doctrinam, et sanctitatem Arianis formidabilis, et Catholicae Ecclesiae magnum decus. Arianorum insidias, et rabiem fugiens, in Gallias, vel sua sponte, vel Constantini, ab Arianis in Athanasium calumniis excitati, jussu secessit, et hac occasione Romam perrexit, ut illic de rebus Orientalis Ecclesiae cum R. Pontif. ageret. Plura scripsit contra Arianos (qui saepe eum ad necem quaesiverunt) pro Nicaeana fide, quae scripta proculdubio illico, vel ab ipso, vel ab alio in latium veisa fuerunt, ut antidoti loco essent in Occidente contra fraudes, et errores Arianorum, qui dogma suum, praesertim sub Constantio, et Valente Imper., qui eis favebant, spargere per universum Orbem satagebant. S. Hieron. ad Laetam scribens de filiolae Paullae institutione ei curandum dicit, ut *grandiuscula Cypriani opuscula semper in manu teneat, Athanasii Epistolas, et Hilarii libros*
f 2

inoffenso decurrat pede. Ex quo liquet, Epistolas *S. Athanasii* latine scriptas tunc temporis legi potuisse. Vide Hist. Eccl. Vide etiam *Arius*. *S. Athanasii* Symbolum, quo Ecclesia utitur, videtur vel primum latine lucubratum a *S. Athanasio* pro Occidentis Ecclesia, vel antiquissima versio esse: perperamque a nonnullis Criticis *S. Athanasio* adjudicatur. Illud *Satanasii Symbolum* novi Ariani appellant, quia nempe eorum, et aliorum haereticorum haereses jugulat. Plura exstant *S. Athanasii* opera, quorum saltem antiquae Versiones Latinae interciderunt. Obiit, sedatis tempestatibus contra illum exortis, plenus meritis Alexandriae an. Christi 372. Ita Pagius: Pontificatus an. 46. Socrates obiisse tradit Coss. Gratiano secundum, et Probo, qui Consularatus responderet an. 371. Nonnulli Critici negant, *S. Athanasii* esse notum Symbolum, quia Nestorii, et Eutichetis haereses post Honorium exortae in illo damnantur. Verum hoc pacto Symbolum Apostolicum negari posset, Apostolorum esse.

Corollarium XXI.

Athei putabantur ab Ethnicis quotquot, vel dictis, vel scriptis, vel peregrino cultui addicti Ethnicam superstitionem, Deosque a Poetis confictos irridebant, licet Deum unum rerum Auctorem agnoscerent, et colerent: quocirca Christianos, ut Atheos insectabantur. Mente Atheos paucos fuisse inter Rom. antiquos arbitror: licet Cicero suspicetur, Epicureos solo legum metu, et invidiosi Atheismi nominis devitandi causa Deos agnovisse, et coluisse. Existimo etiam, viros doctos Rom., praesertim Philosophos, unum verum Deum agnovisse, turbamque Deorum, ut figmenta Poetica apud se contempsisse, licet, ne populari persuasioni contradicere, (quod valde periculosum erat) viderentur, eorum superstitionem publice amplecterentur, seseque recepto inter eos jamdiu cultui accomodarent. Cicero in *libris de Natura Deorum*, et de *Divinatione* satis indicat, quo loco superstitionum tot Deorum cultum haberet, more Academico de Diis disputans. Seneca etiam in suis *Tractatibus*, et *Epistolis* saepe de Deo loquitur, ut Christianus: adeo ut videri possit, eum in sacris libris peregrinum non fuisse. Romulus Romanis praecepit Deorum cultum rejectis Poeticis figmentis de Deorum nefariis facinoribus, et Plato non probabat Homeri de Diis fabulosas narrationes, quae mores corrumpebant.

Athenagoras, Christ. Phil., et Presbyter, scripsit Apologiam pro Christiana Religione, et Legati munere functus fuit pro Christianis Orientis ad Romanos Imperatores 2. Eccl. Seculo. Vide Hist. Eccles.

Athenais, Leontii Phil. filia doctissima, et formosissima, postea Eudocia, vel *Eudoxia* dicta. Vide *Eudoxia* in E.

Corollarium XXII.

Athenae. Cicero sub persona Crassi lib. 3. de Oratore ait. Athenis jam diu doctrinam Atheniensium interuisse; domicilium tantum in

illa Urbe remanere studiorum, quibus vacant Cives: peregrini fruuntur, capti quodammodo Urbis nomine, et auctoritate. Sinesius etiam in suis *Epist.*, hanc exterorum curiositatem lepide cavillatur. De Athenien. studio, et expensis in Spectaculis, vide *Histriones* in *H.*, et Plutarchum in Tract. de *Athenien. gloria*. Idem Plut. in *Demosthenis vita* narrat, eum dicere solitum = O! Minerva, Urbis Athenarum dea tutelaris: ut quid, tribus belluis pessimis delectaris, noctua, dracone, et populo = Athenis viguit Ostracismi lex, postea abrogata, qua Viri eminentes patria exire cogebantur. Hac lege (Athenis magis, quam exulibus noxia, et ignominiosa, qua eximiis virtutibus exilium, et viris nequam triumphus de optimis Civibus decernebatur) extorres patria vixerunt (praeter Aristidem, Justum cognominatum, qui post 10. an. exilii fuit revocatus) Themistocles in Perside, Iphicrates in Thracia, Conon in Cypro, Timotheus in Lesbo, Chabrias in Aegypto. Exilio isto, quod viris optimis gloriosum erat, cum testimonium esset eorum insignis probitatis, fiebat, ut saepe Cives improbi, et ignobiles Magistratibus Reip. praeficerentur: quo nihil magis exitiosum Reip. esse potest. Id viderunt tandem Athenien., et legem illam antiquarunt. Hanc ob rem mirum multis videtur, alterum ex hujus Seculi illuminati Philosophis hanc legem in Christianorum regnis desiderare. Athenas Romani antiqui contendebant, ut illic ingenuis disciplinis, Oratoria praesertim, et Philosophia erudirentur. At nonnulli mollitiam, luxum, fallendi artes, seu Graecam fidem, et vitia alia magis, quam doctrinas utiles domum ex Graccia adsportabant. Vide *Cato Censorius* in *C.* Athenis Cicronis aevo declamabatur Graece, et Latine: quod etiam indicat Lampridius de suo aevo. Vide *Epist. Marci*, Ciceronis filii ad Tironem. Idem, ut arbitror fiebat etiam, (praesertim post Tiberium, cui, ut sequentibus Imperat. cordi erat latinam linguam per totum Imperium propagare) non solum in Romanorum Coloniae minoris notae, sed etiam in praecipuis Asiae, et totius Orientis Urbibus, ut Nicomediae, ubi latinam Rhet. Lactantius docuit, Alexandriae, Tarsi, Berythi, et Constantinopoli, ubi Romani Jurisconsulti Jus Civile docebant, et latini Magistri alias disciplinas.

Athenaeus, Grammat. Naucratis, qui sub M. Antonino, teste Suida, edidit libros *Dipnosophistarum* inscriptos. De eo ait Salmasius, fuisse Graecorum Plinium ob multam eruditionem, qua ejus Opera referta sunt.

Athenaeus, Phil. Peripat. sub Aug. clarus, natione Cilix.

Athenodorus, S. Gregorii Thaum. frater, Origenis discip. Vide *Gregorius* in *G.*

Athenodorus, Aug. familiaris, et valde gratus, qui eum monuit, ne quid iratus diceret, aut faceret, fierive decerneret donec secum tacitus omnes percurrisset litteras Alphabeti: quo monito Aug. ad iram pronus, et vindictam, mitis factus est. Nescio an is sit *Athe-*

notorius, Sardonis filius, citatus a Cic. in *Epist. ad Appium Pulchrum*.
Atilius, Poeta citatus a Varrone una cum Trabea, et Caecilio, teste Charisio *lib. 2.* in fine.

Atilius (I.), Jurisconsultus, tanta apud Rom. fama prudentiae, et civilis doctrinae, ut primus a Populo fuerit latino epitheto *Sapiens* appellatus. cum antea Sapientes *Sophi* dicerentur.

Atta (T. Quintius), Poeta Com. ab Hor. memoratus. Ejus *Comediae* ab antiquis Gramm. citantur, et laudantur: quarum tamen unus tantum, aut alter versus superest. Obiit an. ab V. C. 676. Romae suas Fabulas dabat temporibus Pomponii Bononiensis, et Plo-
 tii Rhetoris.

Attalus Medicus, de quo Plin. *lib. 33. c. 8. H. N.*

Attalus, Vir eruditus, qui tam magnifice de se sentiebat, ut egregius Poeta, Orator, Declamator, Caussidicus, Mimographus, Gramin. Cantor, Musicus, Astrologus, Histor. videri veliet. Eum irridet, et graphice describit Mart. hoc *Epig. l. 2.*

Declamas belle: Caussas agis, Attale, belle:

Historias bellas: Carmina bella facis.

Componis belle Mimos: Epigrammata belle:

Bellus Grammaticus: bellus es Astrologus.

Et belle cantas, et saltas, Attale, belle:

Bellus es arte lyrae: bellus es arte pilae.

Nil bene cum facias, facis attamen omnia belle.

Vis dicam quid sis magnus es ardore.

Attalus, Phil. Sroicus Romae clarus, quem adolescens auditur L. Sen., qui ejus *Senti.* refert in *Epist. ad Lucilium*. Fuit eloquentiae laude notus, et solum vertit a Sejano circumscriprus sub Tiberio. De eo L. Sen. *Ep. 100.*, et M. Sen. *Suas. 2.*, ubi magnae virum eloquentiae cum appellat. *Attali OO.* nulla supersunt, vel latent.

Attejus, Praetextatus, Libertinus, Athenis natus, et Gniphonis auditor, *Philologus* dictus. De eo agebat Attejus Capito, fuisse inter Rhetores Gramin., et inter Gramm. Rhetorem. Coluit in primis Sallust., cujus magister in ejus adolescentia fuerat, et Asin. Pollionem, quos Historias scribentes dicitur adjuvisse: alteri traditis dicendi praeceptis: alteri *Breviarium rerum Romanarum*, a se confectum, et nondum editum cum eo communicando. Auditores habuit Appium Claudium, et Appium Pulchrum fratres. Pollao agebat, mortuo jam Sallustio, *Attejum* collegisse vocabula antiqua, et exsoluta a Sallustio usurpata in Hist. suis. Haec ex Suet. Edidit *Attejus Hillem*, Opus, quod in 800. libb. digesserat, omni doctrinarum genere refertos. Ego existimo, hos libros fuisse commentarios, in quos coniecit ea, quae ex libris a se lectis excerpebat. Hi *Commentarii* desid. ut etiam Epistolae, quas scripsit ad Lucium Hermannum.

Atticus (Jul.), tanquam celeberr. Scriptor sui temporis citatur a Cölumella *de re rust. c. 1.*, et floruisse indicat una cum Corn. Celso,

quem etiam citat *C. 17. lib. 3.* Citatur etiam a Plin. in *Hist. N.*, et de *Vitis* binos libb. scripsisse traditur. Forsitan diversus non fuit ab *Attico*, qui sequitur.

Atticus, Ovidii amicus Poeta, qui nonnulla Ovidii Poemata videtur emendasse, ut colligitur ex *Epist.* Ovidii ad eum, quae habetur *lib. 2. de Ponto*.

Atticus (Ant.), Rhetor, de quo M. Sen. in *Suas.*

Atticus (T. Pompon.), intimus M. Tul. Cic. amicus, et propinquus affinitate: soror quippe, aut filia *Attici* nupserat Ciceronis fratri. Erat Vir Graecae, et Latine doctiss. a patre suo Equite Rom. dicti, et in primis litterarum studioso omnibus doctrinis, quibus pueri informari solent, diligenter eruditus. Ita Corn. Nepos in ejus *Vita*. Ei primas in Graeco, et Lat. sermone Cicero deferebat, ejus ceras miniatulas timens, ut testatur Cicero in *Epist. ad Atticum*. Fuit ab omni ambitu in Republica alienus. Et cum tempore belli civilis inter Caes., et Pompejum alii in factionibus, et armis essent; ille litterarum studiis domi navabat operam, nec Pompejanis addictus, nec Caesarianis, sed omnibus diversarum partium charus, quia in utroque beneficus, cum ejus opera, vel pecunia indigebant. Plura edidit soluto, et alligato pedibus sermone. Cic. in *Epist.* ad eum meminit *Epigrammatum* ab *Attico* in Amalthaeo villa positorum. Scripsisse etiam fertur de *Imaginibus illustr. Virorum*, quibus subscripsit breviter Carmin. eorum laudes continentia, et haec fortasse sunt *Epigramm.* de quib. Cic. Eodem teste in *Oratore* edidit *Annales*, 700. annorum res continentes, quos citat Corn. Nepos in *Attici vita*, quosque citat etiam Cic. de *Cl. Orat.* ab *Attico* in nonnullis dissentiens, et veniam ab eo, quo cum loquitur, urbane orans. Lucubravat praeterea *Catonis vitam*, et *lib. de Magistratibus*, et *Famil. Rom.* Haec, et alia commemorata a Corn. Nepote in ejus *Vita* desid., et supersunt solum fragm. aliquot. Tiro Tul. Ciceronis libertus collegit, et digessit in *16. libb. Epist. Cic. ad Atticum*, ex quibus, ut etiam ex *Epist. familiaribus*, Historia Rom. illorum temporum innotescit. Vide *Epist. 12. lib. 9. ad Att.* Plurima beneficia Atheniensibus contulit cum Athenis versaretur, quibus magnum Civium illorum amorem sibi conciliavit. Obiit voluntaria inedia an. V. C. 722: ante Christum 32., aetatis 77., frustra dissuadentibus ejus consilium amicis, qui hominem in omnes beneficum, et nemini non charum diu vivere optabant. Verum dolores acerbiss., quibus afflictabatur, et quibus frustra mederi studuit, morte pejores ipsi visi sunt, nec tantis doloribus digna salus. Multa ad eum sunt Cic. Opera, ut de *Amic.* de *Senect.* cet.

Atticinius, Jurisconsultus citatur in *tit. de Haered. instit. Justinianarum Institut.* Docuit, servos posse haeredes institui etiam manentes in servitute: quae Opinio probatur Justiniano. Hic Jurisconsultus Paullo Jurisconsulto fuit antiquior, et inter Vet. Jurisconsultos laudatur in eo titulo.

Artilius, Gramm. Novocomensib. sua bona reliquit moriens (Ita ex antiqua Inscript. a Novocom. ei posita): quod forsitan Plinii Caecilii exemplo fecit, ut illic Magistris recens stabilitis Minervae augeretur, quo alacrius docerent. Vide *Plinius* in *P.*

Attius, Histor. loquaciss., Orator prolixus, et usque ad impudentiam, et nauseam importunus. De eo Cic. *l. 1. de legib.* Ejus *Hist.*, et *Orat.* desid. Forsitan hic est.

Attius, sive *Actius*, cujus meminit Quint. *lib. 8. c. 3.*, et *lib. 1.*, ubi ait, usque ad *Attium*, et ultra portectas Syllabas geminatis vocalibus scribi solitas. Meminit etiam Terentianus Maurus, qui ait, *Attium* geminis vocalibus natura longas syllabas scribere noluisse, cum aliunde brevitatis, et longitudo syllabarum agnosci posset. Ex quibus apparet, immutatam sensim Orthographiam inter antiquos Rom.: loco namque duplicatae vocalis postea apex supra vocalem positus, vel omissus fuit, quo brevitatem, ac longitudinem syllabarum ostendebant. Huic tribuitur *Medea* Tragoedia perperita, nisi si alterius *Attii* sit.

Attracinus, Orator, qui accusavit de vi M. Caelium defensum a Cic. De eo fit mentio a Cic. in *Orat. pro M. Caelio*. Vide *Plotius* in *P.* *Attracini* Actio sive *Orat.* desid. Obiit sub Aug., ut adnotatur in *Chron. Euseb.* Nonnulli eum *Attratinum* vocant.

AU

Aulaeus, heret., Vir alias vitae inculpabilis, docuit ex perperam intellectis Sacrae Scripturae locis, Deum corporeum esse. Ejus Sectatores *Antropomorphitae* dicti sunt, qui dogma suum, cadente 4. Eccl. Seculo, propagabant scriptis variis, quae perierunt.

Aufidius (Q), Mensarius Romae tabernae argentariae ad scutum Cymbrium, foro, et Roma cecidit oppressus vi magna aeris alieni. Verum retractus ex itinere causam dicere coactus est apud P. Fontejum Balbum Praet. Urb.: ac cum liquidum factum esset, cum nulla fecisse detrimenta: jussus est in solidum totum aes dissolvere. Ita in *Diario Urbis*, cujus fragm. adest Sponius.

Aufidius (Bassus), Phil. valde senex, qui mortem tranquille expectabat, et de ea sapienter loquebatur affirmans, eam timendam non esse ob var. causas, quas adest L. Sen. *Epist. 30. ad Lucil.*

Aufidius (CN), Vir praetorius luminibus captus, laudatus tanquam valde eruditus a Cic. *lib. 5. de Fin.* Idem *l. 5. Tusc. QQ.* ait, *Hist.* scripsisse, et in litteris vixisse.

Corollarium XXIII.

Augures, quorum munus erat ex volatu, pastu, cantu, colore, et tripudio avium futura praedicere, ac de coelo servare, seu ex tonitru, et fulguribus, fulminibusque fausta, vel infausta praenunciare, magno in honore apud Rom. erant. Primum, quia totum Sacerdotium scientiam non vulgarem exigere credebatur, ut populo Auguralis disciplina, quae vanissima erat, in pretio esset, cum eam a viris doctis exultam viderent: quamobrem Viri primarii, et doctiss.

ad hoc Sacerdotium eligebantur. Cicero *Augurum* juris scientiam valde extollit dicens = Qui sermo, quae praecepta, quanta notitia antiquitatis scientia Juris Augurum? Multae etiam, ut in homine Romano, litterae = 2. quia dum viverent privari Sacerdotio non poterant, ne sacra evulgarentur, quae revera prudentibus ludibrio erant. 3. quia Romani adeo superstitiosi erant, ut nihil alicujus momenti aggredi auderent, sive publicum, sive privatum negotium esset, inconsultis *Auguribus*. Ad eos spectabat templorum consecratio, post dedicationem ab eo, qui illud voverat, Consule, vel Imperatore cum consensu Senatus factam, Pontifice verbis praecedente solemnibus, dum dedicans postem templi manu tenebat. Illi *Auspices* etiam appellabantur, et Auguria *Auspicia*; licet postea hae Lat. Voces ad alia significanda fuerint ampliatae. Romulus primum 3. tantum Augures instituit. Processu temporis unus additus, et an. V. C. 454. ex plebe 5. adjecti sunt 4. Patriciis. Tandem Sylla Augurum numerum ad 15. auxit, quorum primus Patricius, Auguralis Collegii Magister dicebatur. Vide *Aruspices*. De *Auguribus*, et *Aruspici*bus haec Navius:

Nam istis, qui linguam avium intelligunt,

Plusque ex alieno jecore, sapiunt, quam ex suo,

Magis audiendum, quam auscultandum censeo.

Vide Cic. in fine l. 1. de *Divin.* Celebres Augures Romae fuerunt Accius Navius, Marcius, et Vectius, de quibus in suis litteris.

Augurinus (Sentius Falco), Poeta valde laudatus a Plin. *Carc. lib.*

4. *Ep. 27.* Ejus Poemata desid. Imitatus est in *Epigr.* Catullum, et Calvum Licinium. Erat patria Romanus, morum probitate notus. Celeberrimus Marchio Maffei cum Veronensem arbitratur,

S. *Augustinus* (Aurel.), Eccl. Doctor insignis, ingenio et doctrina nulli ex Graecis, et Latinis secundus, Tagaste in Africa natus, et educatus: Rhetoricam primum Carthagine docuit: deinde Romam profectus est: et tandem ad Rhet. docendam Mediolanum accitus fuit, cum adhuc Manichaeus esset. Vide dicta Verbo *Ambrosius*, ac ejus vitam, a Possidio scriptam, et ab Hist. Eccl. Innumera Opera doctiss., quae exstant, edidit, quibus Eccl. et Orbem universum illustravit. Nonnulla tamen ab eo scripta interciderunt, ut *lib. de Grammatica*, quem Mediolani scriptum amisit, vel Mediolani reliquit in Africam redux. De illo agit in *libb. Retract.* Desider. etiam *Soliloquia*: nam quae sub S. *August.* nomine leguntur, ejus non sunt. Opus de *Animae immortal.*, quod scripserat, dignum publica luce non censuit, ut ipse fateatur. Affectum etiam habemus ejus *lib. de Haeresibus* ad Quodvuldeus: quod Opus vel morte praeventus, vel aliis distentus absolvere forsitan nequivit. Hipponensis Episc. sanctissime obiit nonnullis post Honorii excessum annis, licet, sub Honorio praesertim, flourerit doctrina, et sanctitate clarus. Vixit an. 76., in Episcopatu 36., post conversionem 43.

Augustus Caes. Vide *Octavius*, sive *Octavianus* in O.

Pars I.

8

Avianus (Flav.), *Avienus* vulgo dictus, Hispanus genere, floruit sub M. Theod., cui, ut putant nonnulli, suas *Fabulas* adhuc privato dicavit: licet alii censeant dicatas fuisse Macrobio, qui rei vestiariae Theod. Imp. et filiorum Praef. *Theodosius* etiam appellabatur. De eo meminit hic in *Saturn.* suis. et Servius in *Comment. ad 10. lib. Aeneid. Virg.*, ubi ait de eo, Livium, et Virgilium jambis expressisse. Verum fortasse non de *Aviano* hoc, qui a multis *Avienus* dicitur, id testatus est Servius, sed de Ruffo *Avieno* Festo, Aratorum interprete, ejusdem aevi, qui de *Geographia* versibus hexametris, et alio carminum genere libros aliquot de *Ora maritima* scripsit ad Probum. In Macr. *Saturnalibus* alter ex Interlocutoribus est quidam *Avienus*, sive *Avianus* secundum varias lectiones, qui creditur Flav. *Avianus* noster fuisse. *Aviano*, sive *Avieno* multa tribuuntur Opera, quorum non pauca leguntur, et forsitan alterius ejusdem nominis sunt.

Avitus, Poeta, cujus verum nomen erat *Stertinus*, teste Val. Martiali. Ad cum est Mart. *Epigr. lib. 9.*, quod sic incipit.

Note, licet non vis, sublimi pectore Vates.

Ex quo intelligitur, nonnullos Romae Poetas, et Scriptores non nomen suum, sed aliud ab ipsis confictum Operibus suis praefixisse, ut ignoti essent. Illic *Avitus*, sive *Sertinius*, Val. Mart. imaginem in bibliotheca sua collocaverat: quo ostendebat, quanti faceret ingenium, et Scripta Martialis. *Aviti*, sive *Sertinii* OO. nulla supersunt. Forsitan Plin. Caec. l. 8. *Epist. 23.* de hoc *Avito*, qui coaevus Plinio fuit, loquitur, *Aviti* ejusdem mentionem faciens.

Avitus (Q. Octav.) edidit volumina, quibus ostendebat, quoniam versus, et unde Virg. acceperit ab aliis Poetis, quod etiam praestitit Macrob. in *Saturn.* Volumina illa desid.

Avitus (Alphius). De eo Terentianus Maurus meminit. Sunt qui putent, Alphium Flavum, de quo in *F. Avitum* etiam fuisse nuncupatum. Alphius *Avitus* scripsit binos libb. *Virorum excellentium*, quos citat Terent. Maurus, et liber horum secundus citatur variis in locis a Prisciano. Hi libri desid.

Avitus (Lollianus), cujus *Epist.* ad Apulejum scripta ab hoc laudatur in *Apologia* pro se edita.

Avitus, Bracarensis Presbyter in Hispania, quem Tarracone natum tradit Mariana de *Rebus Hisp. l. 4.* E Graeco Luciani in Lat. vertit narrationem de inventionem reliquiarum S. Stephani, et *Epist.* praemisit ad Palconium Bracaren. Episc., ad quem an. 416. per Orosium reliquias misit. Alia *Aviti* OO. desid.

Aurelianus (Caelius), Afer, Siccensis Medicus Methodicus illustris sub Septimio Severo, cujus plura Opera perierunt.

Aurelianus, Imper. Rom. Christianus, et viris doctis favit. Vide *Samosathaeus* in S. Occisus an. 6. Imperii fuit.

Aurelius, Poeta Neroni charus, cui Nero annuam pecuniae summam constituit, ut luxuriam ejus foveret. Prodegerat enim patri-

monium satis amplum luxuriose vivens. Versibus suis Neroni, cui in moribus valde similis erat, adulabatur, quo Neronis gratiam sibi conciliavit. Illi versus perierunt, vel latent.

Aurelius (M), *Antoninus* nomine, quia ab Antonino Pio adoptatus, et *Philosophus* dictus ob magnum Stoicae Philosophiae studium, cui a puero per totum vitae suae cursum deditus fuit. Ejus ingenio, et doctrina captus Antoninus Pius, filiam suam Faustinae ei in matrimonium dedit, et cum uxore pro dote Imperium. Fuit vir prudentiss., et virtutibus moralibus insigniter ornatus: cui in convivio Deorum nihil objectum, nisi quod nimia sua prudentia, et patientia impudicos uxoris mores tulisset. Fuit etiam belli, et pacis artibus clarus. Scripsit 12. libb. de rebus suis, in quibus multa ad Erlicam Phil. spectantia tradidit. Plures *Orat.* quas in Castris, et in Senatu habuit desid. Imperavit an. 19., et obiit fere Sexagenarius. Hoc famam suam obscuravit, quod Christianos divexaverit, quorum armis, et ad Christum precibus Marcomannicum bellum in Germania feliciter confecit. Venum postea mitior in Christianos factus, satis clementer de illis Ephesi in Conventu publico locutus est, et ad Praesides scripsit, citans Antonini Pii edictum de non vexandis Christi, si nihil contra Rom. Imperium tentarent. Vide Euseb. *Hist. Eccl. l. 4. Epist.*, quae sub ejus nomine leguntur, a Guevara, editae, confictae reputantur. Plura tamen documenta idonea ad mores formandos in eis inveniuntur. Obiit an. Christi 180. Dicere solebat: *Eos, qui Reipub. praesunt, cogitare debere, rem populi se gerere; non suam*: quod dictum alii Adriano tribuunt.

Auruncanus, Poeta Satyr. memoratus a Juven. *Sat. 6.* Ejus *Satyrarum* desid.

Ausonius (Jul.), Valentiniani Imp. Medicus, pater Ausonii, de quo mox. Scripsit libb. aliquot de *Medicinalibus* laudatos a Vindiciano, et Marcello, qui *libri* non comparent. Ejus honorificentissimam mentionem facit filius in Carminibus suis. Apud Aquitanos magna sapientiae fama claruit.

Ausonius (Decimus Magnus), praeced. filius, Poeta, et Rhetor Burdegalsensis, Gratiani Caesaris, et S. Paullini, Nulae postea Episc., magister. Plura *Ausonii* Poemata leguntur vario metro lucubrata, sed multa desid., ut *Tetrasticha* ab Heliogabalo Imp. ad Gratianum. Ex *Idyllis* 20. maxima pars septimi, et lascivior ad Bissulam amicam perit. Nec ad nos pervenerunt ejus *Fasti*, quos ad filium direxit. A Gratiano Cos. designatus, Orationem Eucharisticam ad eum habuit pro suo Consulari, qua ostendit, se parum in Oratorio stylo exercuisse, et magis versa, quam prorsa *Oratione* valuisse. De eo dici potest, ex illis alterum fuisse, qui, propitia fortuna, ex professorio munere ad Consulatam evecti sunt, ut alii, adversante fortuna, ex regali sede ad Scholam sunt deducti: quod Dionysio Siculo tyranno accidit, qui Coringhi pueros post regnum mercede docuit, ut

sedaret famem, ludum litterarium aperiens. Sunt variae *Epist.* carmine scriptae *Ausonii* ad S. Paullinum, et hujus ad *Ausonium*, quem puro discipuli suasu militiae tandem Christi nomen dedisse, quo proculdubio gravior, et acceptior optimo Christ. principi Gratiano evasis. In vivis erat adhuc an. 392., quo an. *Epist.* ad S. Paullinum scripsit. Institutus Graece, et Latine fuit ab ejus patruo Aemilio M. Arboreo, et a Tiberio Minervo. In *Ausonii* Carminibus leguntur plura nomina Professorum Burdegal: Grammaticorum nempe, Rhetorum, et Poetarum, qui in illis Scholis floruerunt, ut etiam unius, ac alterius ex Scholis Tolosanis, et Narbonensibus.

Corollarium XXIV.

Littera *A* in omnibus Alphabetis, saltem linguarum magis notarum, prima est, quia sonum hujus litterae primum in infantia ore exprimimus. Hanc litteram sine immutatione in figura acceperunt Romani a Graecis: hi ab Hebraeis cum aliqua immutatione. Per *A* notabant Romani antiqui in scripturis, praesertim in tabulis marmaris, et numismatibus, *Atrogo*, *Absolvo*, *Augustus*, *Augusta*, *Aulus*, *Aurum*, *Annus*, et alia. Vide *Coroll.* de littera *C*.

BA

B *Abilus*, Astrologus, a Nerone consultus de Stella crinita, sive Cometa, qui singulis noctibus apparebat, in causa fuit exitii multorum illusterium Roman. Ita Suet. in *Nerone*.

Bacchiarius, Monachus Hispanus, S. Augustini aeo scripsit ad *Januarium de recipiendis lapsis*. Scripsit etiam contra Priscillianistarum errores. Haec Opera illustrata fuerunt a Canonico Florio. Alia, siqua edidit, desid.

Balbillus, seu *Batillus*, seu *Batilius* (C). De eo Plin. in *Praef. ad lib. 10. H. N.*, et L. Sen. l. 4. *Nat. QQ.* Scripsit Itinerarium suum, et res Aegypti, cui praefuit sub Nerone. A Seneca laudatur, ut vir optimus, et in omni litterarum genere rarissimus. Ejus Scripta desid.

Balbinus (Decimus Celsus), Orator, et Poeta, postea Rom. Imper. a Senatu electus, et iccirco Militibus parum acceptus, a quibus tandem militari coirione occisus fuit. Ejus OO. desid. Imperavit integrum an. cum Max. Pupieno et Gordiano puero. Hunc (cui milites favebant ob memoriam patris, vel avi in Africa occisi) cum amoliri ab imperio *Balbinus*, et Pupienus saragerent, a militibus fuerunt interfeceri an. Christi 238. Ita Perav. in *Ration. temp.* ex Capitolio, Herodiano, Eutropio, et Zosimo.

Baltus (Q. Lucil.), Philosophus, Stoicae doctrinae inter Rom. princeps. Hujus in Jure Civili alumnus fuit Serv. Sulpicius, qui plures *Balti sent.* scriptis suis inseruit. Laudatur a Cic. in *Bruto*, ut doctus, et ut consideratae rarditatis vir. Ait etiam Cic. de *Nat.*

Deorum l. 1., eum comparatum fuisse in Stoica disciplina cum excellentibus Graecis. Ejus *OO.* desid.

Balbus (Ampius). Cic. ad eum post Civile bellum inter Caes., et Pomp. Roma exulem scribit, eundem consolans, et ad spem erigens, veniae a Caesare impetrandae. Fuit vir doctus, et qui Historiam scribebat, qua virorum fortium facta memoriae mandabat. Ita Cic. in *Epist. ad eum lib. 6. Fam.* A Caesarianis, ad invidiam ei conflandam, Tuba belli Civilis appellabatur.

Balbus (Corn.), Hispanus Romae celebris, amicus Ciceronis, Pompei M., et Caesaris. Inter Cic. *Epist. Famil.* sunt plures Cic. ad *Balbum*, et huius ad Cic. Scripsit plura, quae desid., ut *Ephemerides* (a) Caesaris, et *Exegeticon*. De eo ut *Ephemer.* Scriptore Sidonius Apollin. *lib. 6. Ep. 14.* Citatur etiam a Macrobi. *lib. 3. Saturn.* Vel hic, vel qui sequitur, huius nepos, theatrum magnificum Romae construxit. Vide alia de eo in *Apologet. Dissert.* Xaverii Lampillas.

Balbus (Corn.), praecedentis nepos. Is primus extorotum Romae triumphavit, ac Pont. Max. fuit: quod Sacerdotium, inter Romanos praecipuum, non nisi viris doctissimis in Jure, et in sacris ritibus Ethnicae superstitionis versatissimis conferebatur. Sub Patruī disciplina educatus, ejus Civilis, et militaris disciplinae aemulus fuit.

Balbus (Laelius), Orator truci ingenii, et eloquentiae sub Tiberio. Promptus quippe erat ad insontes accusandos, teste Tacito *l. 6. Ann.* Accusavit, et perdidit Scaurum. Ipse vero cum accusatore alio insigni Servilio, Oratore eidem valde simili, in Insulam fuit deportatus, et ambo aqua, et igne interdicti ob acceptam pecuniam a Vario quodam, Ligure, ne accusaretur.

Balista Romae olim docuit: postea lattociniis infamis evasit, ob quae lapidibus in sepulchrum ejus coniectis coopertus fuit. In eum Virg. adhuc adolescens hoc Epitaphium scripsit:

Monte sub hoc lapidum jacet Balista sepultus.

Nocte, dieque tuum carpe viator iter.

Balista alter laudatur in binis *Epist.*, (quas affert Trebellius Pollio) a Valeriano Imper., qui in altera ei gratias agit, quod ab eo praecepta ad Remp. recte gubernandam accepisset: quod indicat Valeriani humanitatem, et gratum animum adversus Magistrum suum.

Barbarus, Rhetor. Ejus Sentt. affert Sen. in *Suasoriis*.

Corollarium I.

Barbarismus est vitium in dictione tantum, ut *Soloecismus* vitium in oratione. Cum advenae, et peregrini homines Athenis Graece loqui conarentur, in absonas voces eos prorupisse, tradit Strabo, unde in usum venit, ut qui inepte loquerentur *Barbari* dicerentur:

(a) Sunt qui putent, Ephemerides Caes. esse Balbi Corn. Theophrastis, de quo fit mentio a Capitolino.

quod etiam inter Romanos obtinuit. Hinc *Barbarismus*, in quem incidere etiam eos puto, qui *Soloeccismus* admittunt. Vide *Soloeccismus* in S. Ante aetatem Augusti in usu non erat vox *Barbarismus*. Vitium sermonis, quod *Barbarismus* dicitur, in quem incidunt, qui barbare loquuntur, appellabant Romani antiqui *Rusticitatem*, seu Rusticum sermonem, eoque vitio loquentes rustice loqui dicebantur. Ira Gel. lib. 13. cap. 6. NN. cirans Nigidium in *Comment. Grammat. De Barbarismo*, quo vitio puritas Latinae linguae corrumpitur, agunt Cornificius lib. 4. *Rhetor. ad Herennium Quintil. lib. 1. Inst. Orat.*, et Mart. l. 6. Epig. in *Cinnamum*, ubi haec habet ludens in variato *Cinnami* nomine.

Cinnam, Cinname, te jubes vocari.

Non est hic, rogo, Cinna barbarismus?

Tu si Furius ante dictus esses,

Fur ista ratione diceris.

Ovidius, in Ponto latine loquens, barbaris Getis barbarus erat, quia ab illis ejus sermo non intelligebatur. Ita Ovid. ipse scribens = *Barbarus hic ego sum, qui non intelligor ulli*. Ad Ovidii dictum hoc forsitan respexit S. Paulus in *Epist. 1. ad Corinthios cap. 14.* : *Si ego nescivero virtutem vocis, ero, et cui loquor barbarus, et qui loquitur mihi Barbarus*. Arbitror enim, S. Apostolum, Rom. Civem, non Graecos solum Poetas, quos citat in sermonibus ad Gracos, sed, et Latinos, quos non citat, legisse. Haec ostendunt, dictionem *Barbarus* varie usurpari, et Barbariem in sermone linguis omnibus ab eas non intelligentibus adscribi.

DISCEPTATIO DE SECLIS,

quae a Criticis BARBARA appellantur.

Barbara Secula a Criticis non infimi subsellii appellantur, quae post Honorium sunt excursa usque ad instauratas litteras: eo quod Latina lingua sensim post Barbarorum in Occidentis provincias Rom. Imperii irruptiones a sua puritate, et recto usu deflexerit, admixta pluribus vocibus, et phrasibus Barbarorum: quo factum est, ut corrupte homines etiam docti scriberent, et loquerentur, ac Romana litteratura vix excoleretur. Sunt tamen, qui opinentur, per summam injuriam ob vitiatum sermonem Latinum ea Secula *Barbara* appellari, licet in eum multa vocabula peregrina irrepserint, quin examinare velint, utrum multitudo horum vocabulorum exaggeretur: hisque rationibus ad ita opinandum adducuntur 1. quia temporibus Ap. Claudii Decemviri, in quibus leges 12. Tabularum digestae, ac perscriptae fuerunt, et posterioribus Livii Andronici, Naevii, Pacuvii, Accii antiquioris, Ennii, Plauti, Lucilii, Lucretii, ac etiam Ciceronis aeo, plura barbara vocabula in Latinum sermonem irrepserant, quin *Barbara* ea Secula appellantur: ut mittant, Dionysium Halicarn. affirmare lib. 1. *Antiq. Rom.* Latinam linguam ex Graeca, Aetolica in primis, et ex barbaris linguis, Aboriginum scilicet, Etru-

scorum, Sabinorum, Oscorum, cet. coaluisse: eam autem plane barbaram non esse. 2. quia Latina lingua, qua utebantur Itali, Galli, Hispani, Afri in Seculis, quae *Barbara* appellantur, non erat magis dissimilis Latinae, qua Augusti aetate, et paullo posteriore Romani scribebant, quam esset lingua, qua loquebantur, et scribebant antiqui Romani, de quibus Cic. ait, male latine locutos, et Mart. vomuisse Latinitatem: quin propterea ea Secula *Barbara* vocentur, quin immo a nonnullis Criticis inter aureae aetatis Scriptores recensentur, qui temporibus illis floruerunt. 3. conferantur scripta edita 5., 6., 7., 8., et posterioribus Seculis ante instauratas litteras cum Saliarum carminibus, cum legibus 12. Tabularum, cum variis antiquis Inscriptionibus, Historiis, Annalibus, veterino inquinatis, quorum fragmenta supersunt: et notum fiet, illa minus distare, quam haec a latinitate Seculi Ciceroniani. Ad intelligenda multa scripta Latina antiqua, quae ante Syllae aetatem fuerunt edita, doctis opus erat interpretibus, teste Quintiliano de suo aevo loquente: Scripta autem S. Leonis Papae, S. Gregorii M., S. Petri Chrysologi, S. Prosperi, Boetii, Cassiodori, S. Isidori Hispalensis, Bedae, Eghinardi, Paulli Diaconi, et aliorum infinitorum, qui Seculis, quae vocantur *Barbara* floruerunt, nullo adhibito interprete, intelligeret Quintilianus, si revivisceret, et Christianus fieret. Vix enim ullum inveniret vocabulum in multis ex his, quod suo tempore in usu non esset, vel quod analogia defendi non posset, nisi cum de rebus Ecclesiasticis Christianorum, quae ignotae erant Ethnicis, loquuntur, quibus rebus, non minus, quam novis rebus aliis, nova vocabula secundum Tullium imponi debebant: nullas constructiones inveniret, quae tolerabiles non sint. In his non inveniret elegantias aevi Ciceroniani. Verum neque sordes notare posset priscorum Scriptorum Romanorum. Non legeret in illis, neque in Scholasticis aevi posterioris: in S. Anselmo nempe S. Bernardo, Petro Lombardo, Alberto M. S. Thoma, Joan. Salisburgensi, voces istas: *Amptuat*, *Redamptuat*, *Dapatilia comisse*: *Jani Cusones*, *Duonos Ceruses*, *Deivos Janos venet.*, quae in Carminibus Saliaribus leguntur. Nec *rem navebous marid. Consol. prinus gessit*, ut in columna rostrata Duillii: nec *Sei hemonem fulmin occisiu: Em pro Eum: Endo pro In: Oloe pro Ille, Ollie pro Illic*, et similia, ut in 12. Tabulis, et in variis veteribus Inscriptionibus, et Libris: nec *Dachrymas: Noegeum: Antlo: Gnarigavit: mea puera: Sorctus: Mulier quisquis es: Fitum est* cet. ut in Livio Andronico: nec ut in Pontificalibus libris: *lupus foeta: hic ovis: agnus foemina: Porricio: Irpeterio: Tripudium Solistinum: Simpulus*: nec ut in Naevio: *Viveio: Dacebo pro Vivam: Dicam: Sardare: Rutuba*: nec, ut in CN. Gellii *Annalibus: Paucabus Puerabus, Orcabus, Pudicabus: Portabus: Ossum*: nec, ut in Pacuvio, *Certisso pro certum reddo: Maero, as, are pro Conaristo, as: Adiutor, aris pro Ajuvo, as: Accepso pro Accepero*: nec, ut in Actio: *Celebresco: Celeranter: Magnitas: Expergo*:

⁸⁶
Perpetuando: Manuatus: Luctus Lucti, alia: nec, ut in Ennio: Audifitis: Pinos, rectosque Cupressus: Homoneni: sas pro suas: Celcrissimus: Fossare: Lactificum gau: verani pro verum dicunt: Altisonum caeli: Topper: Vultu pro vultus: Sanguen: Tarantantara, et alia: nec, ut in Sisenna, Muliebre, et Virile sexus: Sputatitica: nec, ut in Catone Censorio, quem Plutarchus Rom. Demosthenem appellavit, Siemps: Tertio pedato: plerus Aboriginum: Gelum Crassum: Quaesun-que Romae regnavissent: Terminum janum fuit: Firur: Sepelitus: Pulchralibus: Beneficissimus: Pueris in Indos tellos pascellos fura: Donicum pro Donec: coepiam loqui: Volim pro velim: Tiburchinabundus: Lurchabundus cet.: nec, ut in Quadrigario: Recordavit eum patriae: Habentia ne: Prior bellum: Prior joedus: Potestur: Diurnare: Sermonari: Fruisci sua omnia: Copior aris: Inernius: De subito: Interitis pro occisis: Congermenasco cet.: nec, ut in Plauto: Absente notis: Expedito: Mentitor: Dormito: Aperite aliquis: Deator Deos pro Testor Deos: Beto pro Eo: Expetere preces a Deo pro Deum precari: Creduas pro credas: Abmitto pro omitto: Benedice, et Benedicens: Deliquum pro Minus: Declinavi me extra viam: Potesse pro Posse: Excuratus: Cispello: Incomito: Decello pro Decipio: Vicissatim: Delenificus: Quid tibi hanc curatio est rem: innumera alia hujusmodi, quorum nonnulla etiam in Terentio leguntur. Vide Terentius in T. Similia usurpat Lucretius, in quo sunt Duratus equus pro ligneus equus de Equo Trojano: Arterium ii pro Arteria ae: Parvissimus: Tricorporatus: Creperus pro Durius: Promitum pro Proprie: Tuignur pro Tuemur: Possido pro Possideo: Tonitralia: Adulo as: Bucera secla: Travio pro Transco: Tuditare pro malleo percutere: Conisco: Clinamen: Remasse: Fluvidulum pro Fluidum: Alid pro Aliud: Blanditus us pro Blanditiae, alia aequae auea. Neque a sordibus abstinuit Lucilius, in quo Talipedans: Cinesfactus: Virosa mulier: Pestilitas: Demagis pro Valde magis: Milli ablat. a Mille, alia: ut nihil dicam de innumeris durissimis, obscurissimis, exsoletis, et horridis repertis in Varrone, et Sallustio Augustei aevi Scriptoribus laudatissimis, de quibus Q. Moder. Censor. in Paradoxis de Vita, et Morte Latinae Linguae (a). 3. Tunc temporis in

(a) Signis Auctorem reprehendere velit, eo quod vitia aliquot ex innumeris, quibus scatet veterum Ethnicorum, qui cum fama doctrinae Romanae floruerunt, Latinitas, operose collegerit, et exposuerit; reprehendat primum Criticos operose colligentes veterum Christianorum, et Patrum, qui latine scripserunt, vitia, ut eorum pravam Latinitatem notent, et eos ferreos, luteos, barbaros Scriptores, et Latinae linguae corruptiores appellent, quantumvis horum vitia in verbis, et syntaxi multo leviora, et rariora sint, quam admissa ab Ethnicis Latinis, quo-

Barbaris, quae vocant, *Seculis*, vernacula erat Latina lingua, ac per eam commercium habebant saltem per litteras Itali cum Gallis; hi cum Hispanis, et Afris. Item Concionatores Latino sermone utentes intelligebantur ab Italis, Gallis, et Hispanis, apud quos usque ad 14. Ecclesiae Seculum non alio sermone (saltem in Italia) verbum Dei enunciabatur. Nunc, facta linguarum divisione, hoc commercium utilissimum difficile redditum est, cessante Latinae linguae usu. Haec autem, licet admista esset multis barbaris vocabulis, minus distabat a latinitate argenteae saltem aetatis, quam distent nunc lingua Vernaculae, quae *Romanenses* appellantur, et filiae linguae Rom. habentur. Hae vero de origine sua adeo gloriantur, ut ea praestantior habeatur, quae magis ad Latinam, seu Romanam accedit, quaeque parenti optimae similior est: et ideo Itali contendunt, suam linguam Vernaculam ceteris praestare. Sit ita. (licet Hispani aliqui (a) reclament) At nemo unus dicet, has novas linguas Vernaculas similiores, et proximiores esse linguae Latinae, quae in usu erat apud Rom. bonae aetatis, ea Latina lingua, quae in *Seculis Barbaris* ab Scriptoribus usurpabatur. Praestabat igitur haec lingua linguis omnibus Vernaculis postea exortis. 4. Licet corrupta esset Latinitas *Barbarorum Seculorum* propter admistas plures peregrinas voces, ac, si velis, barbaras, maxime in privatis Scripturis per ignaros Tabelliones, et rusticos Scribas factis; nemo tamen ullus disitebitur, Vernaculas linguas nunc vigentes, ex Latina ortas, multo plura peregrina

rum non pauci inter aureae aetatis Scriptores numerantur, dissimulata tenebrosa, sordida, rustica, et prava Latinitate, qua usi sunt. Requirit etiam a Criticis hujus illuminati Seculi in judicando de praeiis Christianis Latinis Scriptoribus majorem aequitatem, et prudentiam. Exagerando quippe barbariem veterum Christianorum, et Patrum fit, ut adolescentes (viri etiam) a lectione Sacrarum Litterarum, et ab evolvendis SS. Patribus avertantur, hosque contemnant, unde postea pravae opiniones circa christiana dogmata facilius adoptantur a destitutis Sacrarum Scripturarum, et SS. Patrum lumine, siue quo nullum Seculum potest, nisi falso, illuminatum appellari; multo minus illud, in quo tot libri pleni pestilentiae, et veneni leguntur contra Christianam religionem, in quibus, exceptis hystorionicis dictionibus, nihil novi adducitur, quod a Porphyrio, a Juliano Apostata, et Ethnicis aliis dictum non sit, et obiectum in dogmata Christianorum, quodque ab antiquis Christianis Scriptoribus refutatum non fuerit invictis rationibus.

(a) Vide Marianam lib. 1. Cap. 5. Hist. Hisp. Alter ex Stephanis Parisiensibus, viris eruditis, et typographis, scripsit librum de praestantia linguae Gallicae, quam Italae praeferendam contendit, quia Graecae magis similis, quam Italae.

Pars I.

h

vocabula admista habere, quàm Latinam *Seculorum Barbarorum*: adeo ut majori ex parte ex barbaris vocabulis sint conflatae: ac proinde fateri debemus, has magis corruptas esse, quàm fuerit Latina lingua in Seculis, quae *Barbara* dicuntur. Haec cum indubitata sint: quarebat Q. Mod. Censorinus, qui Paradoxis de Latina lingua delectatur, quo jure Secula illa propter usum Latinae linguae barbaris aliquot vocabulis deturpatae, *Barbara Secula* appellamus, et non potius *Barbara* nostra haec Secula dicimus, in quibus lingua Romanensi utimur, multo pluribus peregrinis, ac barbaris vocabulis inquinata, ut et Syntaxi a Latina magis remota, magisque eidem contraria, quàm fuerit Syntaxis Latinae linguae, qua Scriptores *Seculorum Barbarorum* usi sunt? Si dicatur: linguas hodiernas Vernaculas suos canones, et regulas habere, ad quatum amussim scribentes, qui lucubrationes suas Vernaculas edunt elegantium Scriptorum laudem promerentur, ac iccirco nefas esse, eos *Barbaros* dicere, et Vernaculas linguas a Romana ortas *Barbaras* appellare: hac ratione, agebat, vulgarem Graecam, quae nunc in Graecia viget, *Barbaram* dicere non licebit, nec eos, qui ea utuntur *Barbaros* dicere, modo secundum Canones Artis suae (nam suam Grammaticam lingua vulgaris habet, quam in Hispania legerat) lucubrationes suas, et sermones, quantumvis multis Turcicis, et barbaris aliis vocibus inquinatos, edant. Profecto si cultiores Graeci reviviscerent, et ad suos redirent, vix eos loquentes caperent, et tanquam Barbaros eos contemnerent, eorum sermonem audientes. Utrum autem idem contingeret, si antiqui Romani, et majores nostri, qui aliquot retro Seculis ante instauratas litteras vixerunt, e sepulcris excitarentur, et sermonem Gallicum, Hispanum, Italum, qui de origine sua ex Romano sermone gloriantur, audirent? Illis dijudicandum relinquitur, qui barbariem Seculorum ab excessu Honorii ad instauratas litteras excursorum exaggerant, quique nullo in pretio habent illorum Seculorum Scriptores, alias doctissimos, qui etiam, quia minus pura latinitate utebantur, *Barbaros* eos appellant, eorum Opera tantum non abolita cupientes. Haec olim mecum Q. Moderatus Censorinus, qui quovis pigrore contendebat, Tullium, ac J. Caesarem, si in has luminis auras revocarentur, et legerent accuratiora Scripta *Seculorum Barbarorum*, et elegantiora opera Hispanae, Gallicae, Italicae scripta: Secula ista proculdubio, quod ad sermonem attinet, magis *Barbara* esse, quam praecedentia affirmaturos. Bedam quippe, Eginhardum, Paullum Diaconum, alios Scriptores illius aetatis intelligerent: nos aurem vernaculis nostris linguis eleganter loquentes Getas, aut Trogloditas arbitrarentur, idest *Barbarissimos* (a) (si novo hoc superlativo uti fas

(a) *Plautus a Psenus fecit Poenior, Poenissimus: cur non item*

est) reputarent: quin etiam corrupto Seculorum nostrorum iudicio, et gustui irascerentur, aiebat, cum cernerent, pulcherrimam Latinae linguae faciem tam foede commutatam, ut jam vix ea in Vernaculis nostris Romanensibus ejus lineamenta agnoscantur, licet hae legitimas Latinae linguae filias se esse glorientur, ac de similitudine cum parente sua inter se contendant. His addebat, Ludovicum Nogarolam, Italum doctissimum (cujus Vitam in *Scriptoribus Veronensibus* Marchio Maffejus edidit) ad Bernardinum Donatum scribentem eum orasse, ne Italico sermone, quem barbarum vocat, scriberet, sed Latino, vel Graeco: *Illud*, inquebat, *omnibus precibus abs te oro, mi Bernardine, ne barbaro isto sermone posthac, sed Graece, aut Latine perscribas. Non enim soleo hanc linguam, quam Etruscam vocant, inter doctos homines probare.* Quid de Gallico, et Hispano Sermone dixisset eruditus iste Italus, quem non pudebat Italum Sermonem elegantiorum, quique minus a Latino differre, quam Gallicus, et Hispanus creditur, *Barbarum* appellare? Haec cum exposuisset Censorinus, et ego objecissem, dicta sua non sine risu a Criticis hodiernis excipienda: reposuit, nodosa dubia, et argumenta risu non solvi, sed firmis rationibus, quas exspectat ab iis, qui, cum praefatorum Seculorum barbariem ob vitia nonnulla in Verbis, et Syntaxi Latinae linguae tueri pergant; *Barbara* tamen appellare Secula post instauratas litteras decursa, in quibus, (praesertim in nostro) omnia fere etiam abstrusiora disciplinarum Vernaculis linguis scribuntur, neutiquam audebunt. Illud vero aequo animo ferre non poterat, quod nonnulli (a) Alembertiano afflato spiritu eo processerint, ut Latinae linguae Vernaculas ex ea natas praefiant, et non modo a possessione verae laudis, totque Seculorum, et provinciarum dominatu eam dejici, sed exterminari, vel ad Utopiam deportari, publicatis bonis, contendant, ut filiae dominantur. Verum propitio Apolline, et Musarum Senatu, ad quem Latina lingua sibi metuens, a corrupto horum iudicio, et hostili conatu provocavit, bonis patronis, et legum tibicinibus fulta (si vera sunt, quae ex Parnasso nunciantur) caussa cadere jam non timet, et ab omni prorsus metu est liberata. Eam namque in pretio, et honore futuram, dum pretium manebit litteris, Apollo

a Barbarus fieri poterit Barbarior, Barbarissimus? S. Hieron. *Plantii exemplo, fecit a Latinus, Latinior, Latinissimus. Quintiliano non probatur Celsus, qui Oratori non concedit nova vocabula fingere.*

(a) Contra Alembertium pro Latina lingua scripsit eleganter, et nerveose multas Epistolas Hieron. Ferrius in Ferrar. publico Gymnasio litterarum humaniorum nunc Professor: post quem doctis etiam, es cultis Epistolis Clementinus Vannetius, et Alexander Zorzius de eodem argumento disseruerunt.

edixit, et per omnes sui Imperii provincias jussit Edictum suum fatidicum promulgari: quo insuper cavere dicitur, nequis posthac audeat quicquam contra Jura Latinae linguae attentare, aut eam ulli ex Romanensibus Vernaculis ex ea natis posthabere. Sed *jocū* mittamus, (qui improbo labori unde unde expiscandi parum notos Rom. veteres litteratos est condonandus), et maneat, Secula, quae *Barbara* dicuntur, non immerito *Barbara* cum nostris collata appellari. Non quidem propter corruptam novis, et barbaris vocabulis, novamque Syntaxim Latinam linguam, sed ob multorum mores parum cultos, ac pene serinos ex barbaris propagatos: ob ignorantiam magis communem ingenuarum disciplinarum, quae Barbarorum incursionibus, diuturna dominatione, et bellorum fragore in provinciis olim Romani Imperii vix excolebantur, unde amuleta superstitiosa, et variae aliae persuasiones ortae erant: ob legum Romanarum magis rationi congruentium, vel neglectum, vel oblivionem, et tandem ob Jus barbaricum ubique vigens. Notum quippe est, usque ad Honorium III. Romanum Pont. more barbarico judicia exercita fuisse, in quibus delictorum probationes, et purgationes per ignem, per ductulum, per aquam ferventem, per ferrum candens factas ex Historiis scimus. Quae ratio reos damnandi, et absolvendi, quantum a recta ratione, atque Justitia sit aliena, quantamque barbaricem sapiat, nemo non videt. Minus erudita (a) sane ea Secula fuisse inficiabitur nemo, qui Historiam illius aetatis attigerit, et Secula, quae ante medium aevum excurrerunt, et posteriora inspiciat. Verum *Barbara* appellanda ob minus purgatam, et cultam Latinam linguam, et ob barbararum nonnullarum vocum admistionem; si rem sine praepjudiciis exa-

(a) In *Seculis* illis siquis Marte proprio supra exilem doctiorum eruditionem extraordinarios progressus, sive in *Physicis*, sive in *Mathematicis*, sive in *artibus aliis*, et *disciplinis ingenuis* fecisset, vel *Mundi Miraculum* appellabatur, vel *magicis instructus artibus* credebatur: qui autem contra inveteratos vulgi superstitiosos usus declamabat, haereticus audiebat. Utrum autem de *Illesonso Tostato*, *Abulensi Praesule*, qui an. aetatis suae 33. ad plures transivit ante instauratas litteras, perperam dictum fuerit: Illic stupor est mundi, qui scibile discutit omne? ab iis requirendum, qui innumera illius *Opera* versarunt, et cum *Crisi aliqua* legerunt. Obiit *Tostatus*, cum in vivis adhuc erat *Petrarcha*, et nondum *Typographia* inventa. In eo laudatur doctrina singularis, quam *Viri prudentes* merito praefereunt styli elegantiae. *Tostatus*, et alii *Viri docti*, qui multa, et de multis scripserunt, magis studebant res dare, quam verba. Illud curabant, ut ad caput legentium essent lucubrantes, quas edebant. Vide *L. An. Senecam ad Lucilium* Epist. 116.

minare non pigritum fuerit, statueret non possumus, nisi idem de nostris Seculis iudicemus, ut nihil dicam de Seculis Ciceronianum praecedentibus, quorum magna pars secundum insignes Criticos ad auream aetatem latinитatis spectat, quaeque *Barbara* appellare nemo audet ob rubiginosam, parum excultam, et pravam, sordidamque illius aevi Romanorum etiam doctorum latinitatem. Cujusmodi autem tunc temporis fuerit ineruditorum, seu vulgi Latinus Sermo ex eruditorum illius aetatis sermone potest aestimari. Qualiscunque tamen ille fuerit, nunquam adducar, ut credam (quod nonnemo, alias Vir sapientissimus, opinatus dicitur), sermonem nempe, proprium prisci Romanorum Vulgi, Italum, qui nunc viget, fuisse: quod joco magis, quam serio fortasse Vir doctissimus propugnabit.

Bardanes, Syrus natione, optimus primum Catholicus, qui, teste S. Hieronymo, Valentini errores scriptis suis refutavit, et postea eos amplexus est, iis Fatalistarum deliria addens. Vivebat cum fama doctrinae sub M. Aurelio Antonino, qui Virum tam eruditum ad Idolorum cultum trahere conatus est officiosis ad eum scriptis litteris. Opera *Bardanis* perierunt.

Basilides, acuti, sed pravi Vir ingenii, Menandri sectator, et Saturnini socius, ineunte 2. Eccl. Seculo, docebat, Simonem Cyrenaeum loco Christi crucifixum fuisse, et Christum specie tenus, non vere passum. Negabat Carnis resurrectionem, et nuptias virginitati in merito exaequabat. Commentus est insuper ridiculum Systema de Mundi opificio Sacris litteris contrarium. Fuit patria Alexandrinus, et filium habuit Isidorum nomine, quem haeredem suorum errorum reliquit. Hic moralia quaedam praecepta scripta edidit, quae omnium impuritatum cloacā vocat Clem. Alexandrinus in *Strom.* Obiit *Basilides* initio Imperii Adriani. *Isidorus* ejus filius confundendus non est cum Isidoro, Phil. Cynico, de quo postea in littera I.

S. *Basilus M.*, Ponticus, Praesul Caesarien. doctissimus, S. Gregorii Nyseni frater, et S. Greg. Nazianzeni Athenis Condiscip., et So-dalis. Floruit sub Juliano Apostata, Joviniano, Valentiniano, et Valente Ariano, qui frustra tentavit decretum de ejus exilio scribere, divinitus a consilio suo perficiendo impeditus. De eo multa Eccl. Historici. Ejus OO. sunt notiss. ex quibus *Hexaemeron* videtur imperfectum, seu nondum absolutum reliquisse, quod ejus frater S. Greg. Nysenus absolvit, vel complevit de hominis opificio scribens. Obiit an. Christi 379. nono Episc. anno.

Bassus (*Salaejus*), Orator, et Poeta Lyricus, cujus ingenio, et eruditione captus Vespasianus, Imp. minime prodigus, ei 50. auri Sesteritia largitus est. Ita in *Dial. de Orat.*, ubi ejus in pangendis Carminibus excellentia commendatur, ut etiam a Quintil. lib. 10. Imperatoris dono ejus egestas, qua premebatur, ut dicitur in *Dial. de Orat.*, fuit non parum sublevata.

Bassus (C), Gramm. Scripsit lib. de *Orig. Vocabul.*, quem citat Gel.

l. 2. *NN. c. 4.*, et l. 3. c. 19. Citatur etiam a Lactantio l. 1. *Div. Instit.*, et ab aliis. Sunt qui contendant, eum non *Cajum*, sed *Gabinum* fuisse nuncupatum, et *G.* praenominis a librariis commutatam in *C.* Citatur *G. Bassus* a Macr. in *Saturn.* l. 1. c. 9., et l. 3. c. 6. Scripsit de *Diis*. Fulgent. Planciades Gram. citat eum in *Satyris*. Ex quo intelligere est, eum Poetam Satyricum fuisse. Ejus *OO. desid.* Aliqui cum *Gravium* vocant: quae varietas ex eo oritur, quod Rom. praenomina sola prima littera consignare solebant, et saepe loco *G.*, et contra usurpabant: cum ante Carbilium *C.* pro *G.* scriberetur.

Bassus (Aufidius), Rhetor, et Histor., qui Quintiliani aevo flor., et scripsit *Belli Germanici Hist.* Laudatur, et notatur a Quintil. l. 10. *Instit. Orat.*

Bassus (Aufidius), praecedente antiquior, qui valde Senex erat, cum de eo Sen. loquebatur in *Epist.* ad Lucilium. Erat Philosophus. Vide *Aufidius* in *A. L. Seneca* eum vocat *Bassum Aufidium*, et de eo ait, fuisse Virum optimum, quassum, aetati oblectantem, infirmi corporis, et exsucci, ac senectutis pondere degravatum.

Bassus (Aufidius), Rhetor, de quo M. Sen. in *Suasor.*, ubi de *Morte Cicer.* Forsitan hic erat *Bassus*, de quo Seneca filius in *Epist.* qui in Juventute tempore M. Senecae declamabat, quique postea Philosophiae studiis se totum addixit, et fama Phil. tempore L. Senecae jam Senex clarus erat, ac Romae notus.

NOTA.

Ex his *Aufidiis* forsitan unus, *Aufidius Bassus* appellabatur, et alter *Bassus Aufidius*, ac L. Seneca de hoc; M. autem Seneca de primo mentionem fecit. Fieri etiam potuit, ut Rhetor, et Philosophus idem esset, ac ab uno Seneca sub *Aufidii*; ab alio sub *Bassi* nomine veluti praecipuo, ac magis vulgato citaretur: quo factum, ut de diversitate dubitetur: cum unus, et idem *Bassus* fuerit, de quo Senecae loquuntur. Adnotavi jam initio, saepe Auctores eosdem a diversis citari, nunc sub nomine, nunc sub praenomine, et nonnunquam sub solo cognomine, vel agnomine, unde nascitur confusio.

Bassus (Ventidius). Is e Mulione Praetor, Trib. pl. Pont. Max., et Cos. evasit, raro exemplo conjunctae cum virtute felicitatis. Idem, post multas feliciter obitas militares expeditiones, primus Romae de Parthis triumphavit. Hic triumphus, et munia amplissima, quibus est perfunctus, ostendunt, eum singulari prudentia, magna eloquentia, insigni doctrina, et militari virtute, aliisque dotibus claruisse, quibus obuere Mulionis nomen, et ministerium non potuit. In eum enim scripta, et disseminata per Urbem fuerunt Satyrica haec carmina, cum Consul fuit designatus,

Concurrere omnes Auspices, Aruspices:

Portentum inusitatum constatum est recens:

Nam mulos, qui fricabat, Consul facius est.

Verum is, qui mulos in humili fortuna olim fricabat, egregius miles, et dux factus, tribus praeliis Parrhos prostravit, gubernante Asian M. Ant.: Parrhos, inquam, a quibus tot Cladibus Romani affecti fuerant non sine magna Romae nominis ignominia. Vide *Crassus* in C. Vir iste egregius moriens publico funere fuit elatus: qui honores paucis Romae impertiebatur.

Bassus (Jun., sive Jul.) laudatur a M. Sen. tanquam Declamator in *Prooemio* l. 10. *Contr.*, ubi etiam ejus viria nonnulla notat.

Bassus alter, Poeta, Martialis aequalis, ad quem est Mart. *Epigr.* l. 5., quo indicatur, eum Scripsores fuisse Tragoediarum.

Bassus (Caesius) Poeta Lyricus, cujus mentionem fecit Persius, qui ad eum *Satyr.* 6. scripsit, cum ille in Sabino agro hiemaret. Laudatur a Quintil. l. 10., ubi eum post Horat. legi dignum in Lyricis censet. Addit tamen = sed eum longe praecedunt ingenia viventium = cum de eo jam defuncto verba faceret. Memoratur etiam a Prisciano, qui lib. 2. *Lyricorum Bassi* citat. Citatur demum a Diom. Gramm. *Bassi* Carmen. Combustus periit in villa sua, flammis, atque bitumen evomente Vesavio, cui proxima villa ejusdem erat. Vixit sub Nerone, et Galba, cum Persio amicitia conjunctus.

NOTA.

Alter ex praefatis, qui *Bassi* nomen praeferebant, vel ab his diversus, scripsit in Germanici *Phoenomena Comment.*, et citatur a Cael. Rhodig. lib. 18. *lect. antiq. Cap. 34.*, ubi de Dea Assyriorum disserit.

Bathillus, Poeta plagiarius, qui sibi attribuit versus quosdam Virgilii, sine Auctoris nomine, Augusti aedium valvis affixos. Qui versus adeo placuerunt Augusto, ut *Bathillum*, qui se Auctorem illorum faciebat, large muneratus fuerit. Versus erant hi, edati, cum Lucius Aug. populo daret pluvio tempore.

Nocte pluit tota: redeunt Spectacula mane:

Divisum Imperium cum Jove Caesar habet.

Virgilius factus certior de *Bathilli* plagio, deque Augusti in plagiarium beneficentia, affixit eosdem versus Augusti foribus, addito alio,

Hos ego versiculos feci: tulit alter honores,

adjungens initium alterius, et expectans a *Bathillo*, vel alio Poeta compleri. Initium versus erat: *Sic vos non vobis*: quem nemo absolvere scivit. Post dies aliquot Virgilius Versum illum ingeniosa varietate absolvit versibus illis notissimis (quos item Augusto notos esse, voluit, qui complementum expectabat) suo nomine subscripto:

Sic vos non vobis mellificatis aves:

Sic vos non vobis vellera fertis oves:

Sic vos non vobis mellificatis apes:

Sic vos non vobis fertis aratra boves:

quibus versibus notus fuit Augusto verus Auctor Distichi praefati, non sine ignominia *Bathilli*.

Bathillus, patria Alexandrinus. Mecoenatis libertus, de quo L. Sen.

NN. QQ. c. ultimo tanquam de Pantomimo loquitur dicens, a plurimis Pantomimos Philosophis praeferti. *Pantomimorum* Artem, primus Romam inexit ad populi oblectamentum Augustus Caesar, usus opera Pyladis, Cilicis genere, et *Bathilli* Alexandrini. Ita Suidas, *Macrobius* l. 2. *Saturn.*, et alii. Vide *Histrion* in *H.*

Bavius (M), Poeta Romae notus Augusti aetate, Virgilio, vel infensus, vel potum probatus. Vide *Maevius*. Obiit in Cappadocia. Ita Euseb. Caesarien.

Baulus (Q. Pompon.). Vide *Funambuli* in *F.*

BE

Bemarchus, Caesarien. Sophista, scripsit 10. libb. res gestas Constantini M. continentes.

Benevolus, Vir doctus, nobilis, et optimus Cathol. laudatus a S. Gaudenzio, Brixiano Praesule S. Ambrosii aetate. Erat Imperatoris Valentiniani Memoriae, et Scriniorum magister, qui maluit privatus Brixiae vivere, quam quidquam Catholicae Ecclesiae contrarium dictare, ut jubeat Ariana Imperatoris Valentiniani II. matet, impotens foemina, et Arianæ factioni valde addicta. Ad eum, cum Cathecumenus adhuc esset, misit quaedam Opera sua S. Gaudentius,

BI

Bibaculus (Furius) antiquus Poeta, qui fl. an. 125. ante Christi ortum. Afferuntur a Gel. l. 18. c. 9. *NN.* aliquot versus *Bibaculi*. Tac. l. 4. *Ann.* in alloquio Cremutii Cordi ad Senatum pro scriptis suis, de *Bibaculi* Satyricis Carminibus meminit, ut etiam *Macrobius* l. 6. *Saturn.* c. 1., qui ostendit, Virg. complura ex *Bibaculo* mutasse, aliqua contraxisse, et alia imitasse. Illic *Macrobius* affert versus non paucos ex *Bibaculi Annal.* *Bibaculi* integra Opera non supersunt.

Corollarium II.

Biblia Sacra Hebraica, et Graeca in Latinum, initio Eccl., a primis Christi Discipulis, Apostolorum jussu, conversa fuisse indubitatum est. Ante S. Augustini tempora, primis Eccl. Seculis, tot erant versiones factae, ut S. Doctor dicat, eos, qui ex Hebraeo in Graecum Sacras Scripturas verterunt, numerari posse: qui autem in Latinum, non posse. Ex quo liquido apparet, innumeras Versiones Lat. Sacrorum Bibliorum intercidisse: adeo, ut, ne Italiam quidem, quam Vulgatam antiquam Latinam appellabant, qua utebatur Rom. Ecclesia, quaeque communior erat, integram habeamus. Vide *Versiones* in *V.* Vide etiam Q. Moder. Cens. in *Parad. Dissert.* 3. Magnus Constantinus magnis sumptibus quaeri, describique curavit Libros Sacros, et Ecclesiasticos, quos persecutionum tempore Ecclesiae amiserant: multosque ex codicibus denuo conscriptis auro, et argento ornari jussit ad usum Ecclesiarum. Vide Euseb. in *Vita Constantini*.

Corollarium III.

Bibliothecae publicae Romae, Ethnicorum Rom. Imperat. temporibus, undetriginta numerabantur. Praecipuae erant Palatina, et Ulpia. Pri-

ma non semel fuit instaurata, una cum consumto flammis Capitolio semel, et iterum antea combusta. Vide *Domitianus* in *D. Ovidius l. 3. Trist. de Palat. Augusti Biblioth.* loquitur. Ex his *Biblioth.* nonnullae sola Graeca exemplaria continebant, et *Graecae Bibliot.* appellabantur, ut constat ex antiq. Inscriptionibus. *Bibliothecae* privatae, satis copiosae, erant innumerae, de quibus in decursu hujus *Syllabi* suis locis fit mentio. Suas etiam *Bibliot.* habebant Ecclesiae, praesertim post Constantinum. Ab antiquis Scriptoribus memorantur *Bibliothecae* Ecclesiarum Alexandr. Hierosolym., et Hipponensis in Africa: nec defuisse puto insignes Ecclesiae Romanae, Constantinopolitanae, Mediolanensi, Ravennatensi, et aliis Ecclesiis Urbium praecipuarum Rom. imperii: maxime cum olim Scholae publicae intra Ecclesiarum septa haberentur. I. Lipsius eruditum Syntagma edidit de antiquis *Bibliot.*, quod legi meretur. De eisdem Menochius in *Storici suis*. Seneca de *Tranq. animi lib. 1. c. 9.* reprehendit eos, qui Romae *Bibliothecas* libris refertissimas domi habebant ad ornatum, et pompam, quin libros legerent: quod etiam nunc non raro contingit. De *Bibliotheca* Charopini cujusdam, hominis ignari, et nullius ingenii, vide insigne Satyricum Epigr. Jani Nicii Erithraei in *Eudemia*, quod *Profusionum Philosophicarum*, a nobis Barcinone editarum, *Parte 3.* descriptum legitur. De Arpinati, et Antiati *Bibliot.*, quas in praediis illis habebat Cic., deque earum ornatu, vide *Epist. 4., et 8. lib. 4.* Cic. ad Atticum. Vide *Lucullus* in *L. Ptolemaei* regis Aegypti insignis *Bibliotheca*. Alexandrina a C. J. Caesaris militibus Alexandriam expugnantibus, casu combusta, a Cleopatra instaurata fuit.

Bibulus, Poeta laudatus ab Hor. *l. 1. Sat. 10.*

Bibulus, Histor. libellum edidit de gestis vitrici sui M. Bruti, ex quo Plut. nonnulla descripsit in *M. Bruti Vita*. Non liquet, an is sit.

Bibulus (M.), de quo Suet. in *Vita Caes. c. 9.* eum citans in *Editis*. Hujus, et praecedentium ejusdem Nominis OO. desid.

BL

Blandus, sive *Blandius*, Rhetor. Rom. Eques, qui primus ex Nobilibus Romae publice docuit, cum antea solum Liberti, Peregrini, et infimae plebis Romani publicas Scholas Romae haberent. Vide Sen. in *Prooen. l. 2. Controv.* Rhetoris hujus sentt. variis in locis affert Sen. in *Controv. Blandi Declamm., et Oratt.* intercid.

NOTA.

Blandus, magno judicio praeditus, non immerito putavit, indecorum non esse, docere ea, quae discere, et scire honorificum habetur, et munus publice docendi Viris ingenuis, et bene moratis magis convenire, quam ignobilibus, ac infimae sortis hominibus, plurimum male educatis: cum Discipuli mores Magistrorum referre soleant, illicque in vitae ratione plerumque similes evadant. Novcrat quid Alexandro M. accidisset, qui, et moribus; et incessu, Leonidis magistri vitia deponere non potuit, quibus in tenera aetate fuerat infectus *Pro-*
Pars I.

clavis est enim, ut ait S. Hieronymus, malorum accumulatio, et iccirco forsitan Cicero ipse inter tot negotia voluit, et Ciceronis sui, et fratris filii magister esse.

Blaesus (Jun.), Legatus Pannonicarum Legionum sub Augusto. Tacitus *l. 1. Ann.* summam refert ejus *Orat.* in Castris habitam, qua, Tiberii principatus initio, tumultuantes legiones pacavit. Ex quo intelligitur, eum Oratoriae artis experientiam non fuisse, quae laus communis erat inter primarios Rom. belli duces, ut etiam inter Politicos Magistratus.

Corollarium IV.

BO

Botanica, seu Scientia, aut Facultas tradens notitiam Herbarum, et aliarum Plantarum, ac earundem ingenitae vis, vel salubris, vel noxiae, est pars nobilissima, et utilissima Medicinae. Haec Scientia exculsa a Romanis fuit post Graecos, Arabes, et Aegyptios. Verum, invento, et peragrato novo Orbe, infinitis propemodum partibus aucta est. In *Hist. naturali Cataloniæ*, quam Matirri reliqui, exstat Catalogus bene longus Herbarum, et Plantarum, quae in Cataloniæ montibus, et humilibus locis nascuntur, singularibus virtutibus medicis pollentium. Narrabam in praefato opere, Galliarum regis Botanicum, paucis antea annis, Cataloniæ montes peragrasse, Pyrenaeos in primis, ut varias herbas singulares ex illis legeret, quas in Hortum Botanicum Regium Parisiensem deferret in eo pangendas.

BR

Bradeas, Orator, accusavit Herodem Articum apud Rom. Senatum, eo quod sororem, Rhegillam nomine, Herodis uxorem pregnantem, levem ob causam, verberari a Liberto jussisset, ex quo mors ei accidit, licet imprudentia Liberti hoc malum ei evenisset. Vide Cael. Rhodig. *Lectt. antiq. l. 20. c. 27.* *Bradeae* Oratio irrita ab Herode fuit, quia fere rota versabatur circa familiae suae nobilitatem, et de Causa fere nihil in ea dicebatur.

Bruteo, Declamator, memoratus a M. Sen. in variis *Controv.* ejus *Sentt.* referente. Fuit Porcii Latronis discip. A Seneca notatur uti aridus Declamator, et laudatur tanquam prudens controversiarum divisor. Ignoro, an is cum *Buteone* Rhetore confundatur errore typographico.

Brutianus (Lustricus), Poeta facundus a Mart. appellatur *lib. 4. Epigr.* ad Thalam. Videtur Graece, et Latine doctus fuisse, ac de *Epigrammate* scripsisse. Ei secundum esse opiat Mart. si ille *Latiae Mneruae sale* luset, *Cecropio satur lepore*: quibus verbis indicat Mart. eum Graecis carminibus pangendis delectari. De eo loquitur Plin. Caecil. *lib. 6. in Epist.* ad Titonium dicens, eum a familiari accusatum, in defensione vitium probum. et sincerum apparuisse.

Brutidius (Niger), Rhetor, et Histor. memoratus a M. Sen. in *Controv.* Scripsit Historiam, et ex ea refert Seneca nonnulla (*Suaso-*

ria 6.) de Morte Cicetonis. Tac. *lib. 3. Ann.*, et Juven. *Sat. 26.* de eodem meminerunt. Ejus *Hist.*, et *Declamatt.* desid.

Brutius, Orator, qui Roscium Amerinum accusavit, cum defendente Cicerone. Hic forsitan erat **Brutius** ille, apud quem se exercere latine declamando decreverat Marcus, Cicetonis filius, ut is, cum Athenis esset, ad Tironem scribebat.

Brutus (L. Jun.), primus Rom. libertatis assertor, et primus Romae Cos. cum Roma reges fuerunt expulsi, postquam Tarquinii Superbi regis filius Lucetiam, Bruti neptem, violavit. **Brutus** namque ex pectore Lucretiae extracto ense (quo illa ad ostendendam innocentiam suam, ac sibi vim illatam, se occidit) ad Populum *Orationem* habuit, qua Romanis persuasit, ut reges expellerent, ac ut regale dominium in perpetuum abolerent. Ita Livius ex antiquis rerum Roman. Scriptoribus ad an. V. C. 244. **Bruti Orationis** sententias affert Livius in fine *lib. 2. Hist.* Cicero de *Cl. Orat.* ait, ea, quae gessit **Brutus**, sine eloquentia perficere non potuisse. Filios suos, expulsos Tarquinius reducere ad pristinam eorum dominationem conatos, securi percussit, cum esset Cos. Ita Livius *l. 2.* Exactis regibus, nova regiminis forma per Consules, exceptis annis aliquot, obtinuit, viguitque usque ad Romani imperii occasum. Consulatum tamen auctoritas valde imminuta fuit post C. Jul. Caesarem, cum omnia in unius potestatem iterum reciderunt, amissa pristina libertate.

Brutus (Decimus), Augur, et Cos. De eo meminit Cic. in *Dial. de Amic.*; et in *Bruto*, seu de *Cl. Orat.* ait, fuisse Graecis doctum litteris, et Latinis. Is ad fugam compulsi M. Ant.: et ejus Libellos intercepti. Vide *Epist. D. Bruti* ad Cic. *lib. 21. Famil.* Vide etiam *Philipp. 5.*, et alias, ubi multa de eo Cicero.

Brutus (M.), Vir doctus, et Jurisconsultus, qui ante aevum Cicetonis floruit. De eo Cic. *lib. 2. de Orat.* ejus doctrinam commendans. Scripsit 3. *libb.* (alii 7. dicunt) de *Jure*. Pomponius in *Vitis Jurisconsultorum* tradit, eum cum Manilio, et P. Mucio Scaevola Jus fundasse an. ab V. C. 620.

Brutus (M.), a praecedenti diversus, Orator, et accusator vehemens, ac molestus. Ita Cic. in *Bruto*, ubi ait, eum ab stirpe degenerasse vitio pravae voluntatis.

Brutus (M. Jun.), Cicetonis amicus, et Romanae libertatis novus assertor, quantum in ipso fuit, sed successu parum felici. Is licet creditus C. Jul. Caesaris filius ex Servilia Catonis, cujus amoribus in adolescentia Caesar irretitus dicebatur, alter ex ejus occisoribus fuit. Erat Orator, et Philosophus, ac de eo testatur Sen. in *Consol. ad Helviam*, *Lib. de Virtute* edidisse. Scripsit insuper *Orat.* pro Rege Dejotaro, quae legebatur cum admiratione Quintil., vel Taciti aetate, ut traditur in *Dial. de Orat.* Cic. de *Cl. Oratoribus* (quod opus huic *Bruto* dicavit) eloquentiam ejus valde commendat. De eodem narratur, ante pugnam Philippicam, cum alii quiescerent in Castris, Polybius

Historiam in compendium redegis-
 se. Edidit praeterea *lib. de Officiis*
 citatum a Charisio. Item librum de *Patientia* citatum a Diomede;
Laudationem Appii Claudii: Orationem pro Milone exercitationis caus-
 sa, quam ab eo dictam nonnulli tradunt: *Epitomas* demum *Caelii*
Antipatri, et *Fannii Historiarum*: quae omnia desid., et solum su-
 persunt, nonnullae ejus ad Ciceronem *Epistolae*, innumeris aliis de-
 perditis. Quintil. *lib. 10.* affirmat, magnum cum, Phil., et Orat. fuis-
 se, sed praestantiorum Philosophum, quam Oratorem. In praelio a
 Caesarianis victus se interemit an V. C. 712. ante Christum 39., ae-
 tatis suae 37. Sub eo militavit Horatius, Trib. militum.

BU

Burgundio. Ad eum est Sidonii Apollinaris *Epist. lib. 9.* Scripse-
 rat C. Caesaris laudes. Quod scriptum intercidit.

Burrhus (Afranius), Praef. pr. sub Nerone, cujus juventutis rector
 una cum L. Annaco Seneca fuit. Erat Vir doctus, et Orator, qui
 tamen militari arte magis, et morum severitate, quam doctrina flo-
 rebat. Interiit, sumpto veneno pro remedio faucium male affecta-
 rum, sibi a Nerone misso. Vide Tac. *l. 13., et 14. Annal.*

Buta (Acilius), Jurisconsultus, et Vir Praetorius. De eo Seneca
 in *Epist.* Vide dicta Verbo *Montanus* in *M.* Huic, confitenti pau-
 pertatem suam post ingens consumptum patrimonium, dixit Tiberius
 Caesar: *Sero expectatus es*, alludens fortasse ad ejus somnum diurnum
 cujus Seneca meminit in *Epistolis*.

Buteo, Rhetor, de quo Seneca in *Controv.*, sed forsitan hic est *Bruteo*,
 de quo antea, et inscitia, vel incogitantia librariorum, aut
 typographorum, *Bruteo* pro *Buteo*, vel contra scriptum, editumque
 invenitur.

Corollarium V.

Prisca Romana aetas plura, quae postea scripta sunt per *V* con-
 sonans, scripsit per *B*, et contra ob harum litterarum in pronun-
 ciatione affinitatem, de qua libellum se vidisse Adamantii cujusdam
 Martyris testatur Lipsius *Var. lect. l. 2.*, quin dicat, cujus aetatis hic
 Auctor fuerit. Propter hanc affinitatem, in 12. *Tabulis* scriptum in-
 venit *Jotis* pro *Jovis*. In antiquis marmoribus inscriptum legimus
Sike pro *Sive*: *Citica* pro *Civica*: *Base* pro *Vase*. Item *Veneficium*
 pro *Beneficium*: et in *Pandectis* Florent. *Vestias* pro *Bestias*: *Vobem*
 pro *Bovent*: *Avco* pro *Ateo*, et alia hujusmodi. Quoniam vero af-
 finitatem habet etiam *B* in pronunciatione cum *P* plura vocabula
 nunc per *B*, nunc per *P* scripserunt, ut *Apsens* pro *Atsens*: *Obti-*
mus: pro *Optimus*: *Pleps* pro *Pleks*, *Subpono* pro *Suppono* cet. Il-
 lud mirum, quod, cum vix ullam affinitatem habeat *D* cum *B*; non-
 nulla, quae antea per *D* scripsere, postea per *B* scripta sunt, detra-
 cta vocali aliqua a priscis, et antiquatis Vocab., ut nunc *Bonus*,
 quod olim *Duonus*: *Bis* pro *Duis*: *Bellum* pro *Duellum*. Utium
 autem sicut scribebant, ita Romani pronuntiabant? non audet de-

cernere Quintilianus, qui de hoc videtur dubitare *l. 1. Orat. Instit.* Existimarim, viros doctos aliter pronunciasse: vulgi autem pronunciationem cum scriptura consensisse, ut nunc in Gallia evenit. Vide *Pronunciatio* in *P.* Existimarim etiam, multa in scripturis antiquis Rom. perperam scripta ab ignavis Librariis, et Lapidicis, ut nunc etiam contingit. Circa haec, uti circa modum pronunciandi, et loquendi, consuetudo certissima magistra est, utendumque plane sermone, ut nummo, cui publica forma est: omnia tamen haec exigunt acre iudicium. Ita Quintil. *Instit. Orat. lib. 1.*

CA

C *Caecilius*, celebris Romae caussarum Patronus initio 3. Sec. Eccl. Is est alter ex interlocutoribus in Dial. Octavius Minutii Felicis. Suasu amicorum suorum, Octavii, et Minutii, qui Christiani erant, Christi fidem amplexus est. Sacerdos postea factus, Cypriano, Rhetori amico praecipuus auctor fuit, ut Christianam Religionem profiteretur: quod cum fecisset, a *Caecilio* Christianam praecipis institutus, *Caecilii* nomen suo adjunxit, et *Caecilius Cyprianus* postea Sanctiss., et eloquentiss. Carthaginen. Praesul, et Martyr, appellatus est.

Caecilius (Q), Gramm Epirota, Attici libertus, qui primus Virgilium Comment. illustravit: Ita Suet. de *Ill. Gram.*

Caecilius, Orator. De eo Cic. in *Divinatione*, seu *Actione 1. in Verrem*, probans, eum accusatorem Verris, ut optabat, esse non oportere, eo quod Verris Quaestor in Sicilia fuisset, et forsitan Verris rapinarum participes. Videtur Judaeus secta fuisse, ac etiam genere. Cicero enim dixisse ei traditur, *Quid Judaeo cum Verre*, aludens ad Hebraeorum legem de sue non edendo.

Caecilius (Sextus), Vir doctus, et legum Rom. peritus, Juliani discipulus ei addictissimus. De eo Gel. *NN. AA. lib. 20. c. 1.*, ubi narrat Favorini, et *Sextii Caecilii Dissert.* de legibus 12. Tabul., quas defendit *Caecil.* contra Favorinum, qui earum duritiam, iniquitatem, et in nonnullis levitatem, atque rusticitatem notabat. Eum multis laudibus ornat Gel. De ejus scriptis Gel. nihil; licet dicat, eum in noscendis, et interpretandis Legibus populi Rom. usu, scientia, et auctoritate illustrem fuisse. Floruit sub Antoninis, et scripsit *Quaestionum libb. 9.*, *Epistolarum 20.*, quorum fragm. in *Pandectis Justiniani*.

Caecilius, Poeta Catulli aequalis. Eum Catullus Poetam tenerum, et Sodalem appellat his versiculis ad libellum suum,

Poetae tenero, meo Sodali

Velim, Caecilio, (a) Papyre, dicas

(a) Libellum Carminum Catulli papyro scriptum non membrana, seu Pergamena charta haec notes valim.

Ejus tenera Carm. desid.

Caecilius, Rhetor, citatur a Quintil. l. 9. *Instit.* ubi de *Figuris Verborum*, et lib. 5., ubi de *Argum.* Videtur de *Arte Rhetor.* scripsisse. Verum Ejus scripta, vel non exstant, vel latent.

Caecilius Medicus. De eo Plin. *H. N. libb.* 27., et 29.

Caecilius, Siculus, reprehensus a Plut., eo quod Ciceronem cum Demosthene contrulerit, rem supra vires aggressus. De eo Suidas, Pharchus Ciceronis Vitam cum Demosthenis vita confert: non eloquentiam unius cum alterius eloquentia, ingenue fassus, satis se in Latino serm. petitum non esse.

Caecilius (Statius), Poeta Comicus, Ennii Contubernalis, et amicus. Floruit ante Christi aeram an. 169. secundum Ricciolum: an. ab V. C. 574. secundum S. Hier. in Eusebii *Chron.* Scripsit 30. *Comoedias*, et eo amplius. Sedigitius eum facit Comicorum principem. Suo tempore, magno in pretio eum habitum, illud indicat, quod Terentius jussus sit primam suam *Comoediam*, ante quam populo daretur, legere *Caecilio* seni, et emerito Comoediographo. Cum ad *Caecilium* ivisset Terentius paupere veste indutus, eum contempsit *Caecilius*. Audiens autem *Caecilius* graves, et opportunas Terentii *Comoediae*, quae ei recitabatur, sententias, ac operis artificium, eum convivam in coena jam apparata voluit. Laudatur *Caecilius* a Sententiis gravitate. Verum, male Latine locutum affirmat Cic. in *lib. de Orat.* et in *Bruto*: ac in *Epist.* quadam ad Atticum *lib.* 7. malum Latinitatis Auctorem illum appellat. V. Gel. l. 2. *NN.* c. 23. A Cic., et Gellio nonnulli versus *Caecilii* afferuntur. Gel. l. 7. c. 7. affert versum ex *Comoedia Triumphus*, Obijt non multo post Ennium. Ejus *Comoediae* desid.

Caecina Vide *Cecina* infra.

Caelius, Orator, Ciceronis discipulus accerrimi ingenii, laudatus a Quintil. Eum accusavit Atracinus, contra quem pro Caelio oravit Cicero, et plures ad eum scripsit Epistolas, ac multo plures ille ad Cic. Vide *Rufus* in *R.*, ubi plura de eo, qui M. Caelius Rufus appellabatur.

Caesar (C), Orator valde eloquens, acutus, et facetus teste Cic. in *libb. de Orat.* Ejus *Trag.* laudat Cic. in *Bruto*: ex quo intelligitur, eum Poetam etiam fuisse. Periit in Cinnano civili bello, quo innotescit, male a nonnullis confundi cum C. Jul. Caes. posteriore. Vide Possev. in Apparatu ad omnium Gentium Hist. Val. Max. *lib.* 5. c. 3. ait, eum Cinnac traditum a S. Sextilio, quem reum olim C. Caesar defenderat, et sua eloquentia eripuerat. Occisus fuit, una cum fratre L. Cesare, a contraria factione. Nec *Oratt.* nec *Trag.* ejus ad nos pervenerunt.

Caesar (L), Vir Consularis, M. Antonii Triumviri avunculus, a Cic. valde laudatus, *Philippica* 2.

Caesar (C. Jul.), Orator, Poeta, belli Dux celeberrimus, et elegantissimus Histor. rerum, a se in bellis gestarum: quae tam insignes fuerunt, ut Plut. dicat, neminem clarissimorum Ducum, Regum, Imperatorum ei praefendum. Quod Plutarchi dictum magis mirandum, cum idem tantis laudibus Alexandrum M. ad Coelum evertit, ut ei parem videatur non invenire. Quidquid dicat Plutarchus, non deest, qui affirmet, in incerto esse, utrum Mundo, et Rom. Reip. magis profuisset, eum non nasci: cum in bello civili inter ipsum, et Pomp., teste Lipsio ex Plinio, 300. hominum millia perierint, et teste Caesare ipso, in bellis, quae contra Gallos, et postea contra Hispanos, Pompejanis partibus faventes gessit, undecies centena, et 902. hominum millia occiderit. Quod sane hominem Romae natum, et educatum, in centro scilicet, ut jactabatur, humanitatis, pudere, debebat, et fecisse, et narrare. Quotus enim quisque tam barbarus dux, ne inter Gothos, et Alanos quidem inventus est in barbaris, quae vocant, seculis, qui tantum humani sanguinis fuderit? aut qui majores strages in devictis Romani imperii provincias importarit? nemo ullus profecto. Gothi, quos barbaros antonomastice appellamus, humanissimi fuerunt, si eum Caesare, et nonnullis aliis Romanis ducibus conferantur. Recte Lucanus de C. Jul. Caes. l. 2. *Phurs*,

*Caesar in arma furens, nullas, nisi sanguine fuso,
Gaudet habere vias*

Sed nihil mirum, cum in ore semper haberet, regnandi avidus, illud Graeci Poetae.

*Si violandum est jus, regnandi causa violandum est:
In cacteris pietatem cole. cct.*

Eum tamen tanquam parum veridicum in rebus suis narrandis notabat Asin. Pollio. Praeter *Comment. de bello Gallico, et Civili*, qui omnium manibus teruntur, et a Cic. laudantur, alia scripsit, quae desid. ut binos de *Analogis libb.* ad Gramm. spectantes, Ciceroni dicatos: binos *Anticatores: libb. Epist.* ad C. Oppium, et Corn. Balbum, qui, cum ille esset absens, ejus res Romae procurabant. In his utebatur Notis, quas *Cyfras* appellamus, Alphabeti litterarum commutatione, ut ab iis solum, ad quos mittebantur, secreti gnaris, intelligerentur. Ita Gel. l. 17. c. 9., et Suet. in ejus *Vita: libb.* item alios *Epist.* ad Cicronem, ad Q. Paedum, ad Senatam, ad M. Ant. ad Pisonem, ad familiares, ad diversos: quas *Epist.* tanta facilitate lucubrasse dicitur, ut simul 3. et 4. de diversis argum. diceret. Reliquit affectum lib. postremum *Comment. de Bello Gallico*, quem supplevisse Iulium ait Suetonius. In *Praef.* multa in Caesaris laudem profert Hirt., atque, coactum Balbi precibus, seu vocibus, laborem illum suscepisse, ne inertiae accusaretur, stylum suum infra Caesaris elegantiam agnoscens.

Complures *Caesaris Oratt.* se legisse Cic. testatur in *Bruto*, eas com-

mendans. Inter eas, ut arbitror, censebatur *Omt.* pro Decio Samnito, ac pro Sextilio altera. Item ea, qua adolescens repetund. accusavit CN. Dolabellam, de qua Paediasus in *Divinat.*, et Val. Max. l. 6. c. 9. *Orationes* praeterea habitae in funere amitae suae Juliae, et uxoris Corneliae. Denum *Oratio* pro Bithynis, et *Rogatio* pro lege Plautia, de quibus Gel. l. 5. c. 13., et lib. 13. c. 3. NN Mitro plures in Castris ad milites habitas. Nam in militari eloquentia, ait Suet. in ejus *Vita* c. 55., cum, vel acquasse, vel superasse praestantiss. Oratores. Arimini locus ostenditur, unde *Orat.* ad milites suos habuit ante transirum Rubiconis, Romam versus cum exercitu contra leges proficiscens. *Oratio*, quam contra Dolabellam ann. aetatis suae 21. habuit, Quintilianus aevo cum admiratione legebat. Praeter Historica, et Oratoria, edidit *Astronomica*; fuit namque Astronomiae peritiss., et Stellarum, ac Constellationum numerum Latine perscripsit. Ita Jul. Firmicus. De *Caes. Astronom.* meminere Macrobi. l. 1. *Saturn.*, et Plin. lib. 18. a cap. 25. ad 29. H. N. Ad Astronomica, et auni correctionem, quam Julianam vocant, alludebat Cic. dicens: *Eclipsis erit, si Caesari placeat.* De anni correctione vide Suet. in ejus *Vita* c. 40., et Macrobi. l. 1. c. 13., et 14. *Saturn.*, et Plin. l. 12. H. N. Haec omnia interciderunt magno cum Reip. litterariae detrimento, ut etiam *Apophthegmata*, de quib. M. Tul. in *Epist.* ad Paetum lib. 9. *Famil. Ephemerides*, de quibus Servius in lib. 11. *Aeneid.*: *Libri Auspiciorum*, quorum decimussextus citatur a Macrobi. l. 1. *Saturn.* c. 16; *Auguralia* citata a Prisciano lib. 6.; quae forsitan sunt *Auspiciorum libri*. Alia composuit valde juvenis, quae Aug. vetuit publicari; nam Poesim etiam excoluisse constat, cum Herculis laudes, et *Tragoediam Oedipus* dicatur lucubrasse. A Donato, sive Suet. in *Vita Terentii* attulerunt Carmina Caesaris, quibus judicium suum de Terentii Comoediis expressit. Vide *Terentius* in T. Haec omnia ostendunt, cum (quod mirum est) aequae insignem in litterariis, ac in bellicis fuisse. Notae sunt militares res gestae Caes., quas Ant. Casanova cum rebus Alex. M. conferens, Caes. res Alexandrinis praefert Epigram., quod legi meretur. Finitis bellis ejus clementia in hostes olim suos, post victoriam, triumphos, et supremum rerum dominium, maxime enituit, et merito laudatur a Cic. in altera ex suis *Orationibus*. Nilominus Virum adeo insignem ausus est Carullus satis libere, et invective versibus suis, libidinis praesertim, notare: quod etiam praestiterunt milites in triumpho, quibus licebat in Ducem suum triumphantem dicteriis, contumeliosis carminibus, ac facetiis Saturnalitio more joculariter ferri. Quintilianus, et antiqui alii ejus eloquentiam parem Tullianae fururam fuisse putant, si tantum foro vacasset, et vix verba inveniunt, quibus ejus ingenium singulare, et elegantiam commendent. De ejus infelici fine ab Spurina praedicto, et ab ipso non credito, deque plebis ira in conjuratos, qui cum in Senatu, ob oppressam ab eo Romanam libertatem, occiderunt, ac de magnis hono-

ribus eidem fati functo attributis. V. *Suet. in Vita C. J. Caes. c. 84*: Senecam in *QQ. NN. l. 5. c. 18.*, et alios Rom. rerum Scriptores. Perit an. natus 56: Dictaturae initae an. 3. V. C. 710. Dicere solebat: miserum esse Senectutis monumentum recordationem crudelitatis. Ita Ammianus Marcel. *l. 19*.

Caesar (L), Senator Rom., et Orator. De *Oratione* ab eo habita in Senatu valde leni, cum de bello indicendo M. Antonio ageretur, loquitur Cic. *Philip. 8*. Erat M. Antonii propinquus.

Caesellius (A), Jurisconsultus Romae clarus, qui nec precibus, nec minis adduci potuit, ut formulam Juris componeret circa res a Triumviris in Triumviratu datas. De Caesaris temporibus libere loquebatur, dicebatque amicis eum de periculo monentibus ob suam in loquendo libertatem, se senem esse, et sine liberis, ac proinde nihil metuere, sibi quae fas esse libere, quae sentiret, loqui.

Caestius, Rhetor saepe memoratus a Sen. in *Controv.*, et *Suass. In Prooem. l. 3. Controv.* narrat rem plane ridiculam, quae ei contigit declamando, praesente ipso Seneca, qui eum miris facetiis ludibrio auditorum exposuit, quin Senecae cavillis quicquam urbanum, atque facetum reponere sciret, quo se tueretur: adeo ingenio tardus erat. Aliam magis adhuc ridiculam, a *Caestio* minime praevisam, ac multo minus expectatam narrat in postrema *Suas. de Morte Ciceronis*, quem infra se in eloquentia fuisse arbitrabatur: tam demisse de se sentiebat. Rem proferam eisdem fere verbis, quibus Seneca. Erat quidem *Caestius* Rhetor nullius ingenii, Ciceroni etiam infestus: quod illi non impune cessit. Nam cum Tullii filius Asiam obtineret, (homo, qui nihil ex paterno ingenio habuit praeter urbanitatem) coenabat apud eum *Caestius*. Marcus, cui, et natura, et ebrietas memoriam demperat, interrogabat, quis ille esset, qui in imo recumberet, seu quo nomine appellaretur? Et, cum saepe subjectum *Caestii* nomen excidisset: novissime Servus, ut aliqua nota memoriae ejus *Caestii* nomen insingeret, dixit hero iterum interroganti, quis in imo recumberet? hic est *Caestius*, qui negabat, patrem tuum litteras scire. Haec audiens Marcus, afferri flagra confestim jussit, et M. Tullio Ciceroni, patri suo, de *Caestii* corio satisfecit. Vide alia de *Caestii* mordacitate *lib. 7. Controversiarum*. Docuit Romae sub Aug., et Tib. Ejus discipuli tanti eum faciebant, ut Ciceroni, et omnibus Oratoribus eum praesferrent, Atheismi licet notatus, *Pius* appellabatur. Erat Graecus, et nunquam Graece declamabat.

Corollarium I.

Chaldaei appellabantur Genethliaci, seu qui ex certo stellarum positu, in quo unusquisque nascitur, praenunciabant vitae eventus, seu prosperos, seu adversos, ac vitae longam, vel brevem durationem. Saepe, ut mendaces ac nugivendi, Roma, et ex tota etiam Italia Senatusconsultis, et Imperantium edictis expulsi sunt. Vide Favonini Phil. in hos Romae habitam *Orat. apud Gel. l. 14. c. 1. NN.*

Pars I.

k

Chaldaeorum nomen eis inditum fuerat, quia putabantur astrorum Scientia, quam Chaldaei praecipue excoluerunt, ornati esse. Astronomia, et aliis disciplinis veri Chaldaei, seu in Chaldaea nati, a filiis Noe eruditi fuerunt. Hebraei in Chaldaea commorantes has artes, et disciplinas, a Chaldaea in Aegyptum transtulerunt, ac postea in Phoenices, qui easdem in Graeciam per Cadmum deduxerunt, et per Graecos ad Romanos. Graeci autem, ac Romani, qui haec non ignorabant, quique Hebraeorum volumina legebant, parum grato animo in Hebraeos fuerunt: cum vix primorum Magistrorum suorum, seu eorum, ex quorum libris plura sumpserant, fecerint mentionem in suis Operibus, nisi, ut eisdem detraherent: adeo de ipsis dici possit, quod de Ennio, Naevii plagiario in lib. de *Cl. Orat.* Tullius: plura sumpsisse ex Hebraeis, si fateantur: surripuisse, si fateri detrectent. Graecos autem, et Romanum Poetas, tum Philosophos de Hebraeorum fontibus potasse, satis indicant ejus Opera, et ostendunt Euseb. Caesar. in *Praepar. Evang.* Cyrillus Alex. in *Strom.*, et Tertullianus.

Cainiac, sive *Cainani*, sive *Cainini* haeret., qui colebant Cainum, Judam proditorem, Chore, Dathan., et Abiron, orti sunt ad medium Sec. 2. Eccl. sub Antonino Pio Imp., et S. Pio I. Rom. Pont. Eos refellit S. Epiph. *Haeresi* 38.

Cajus, Gram. de *Orig. Vocab.* citatur a Gel. l. 12. c. 17. NN.

Cajus, Rom. Presbyter, qui fl. 3. Eccl. Sec. initio. Scripsit contra Montanistas, cujus Scripta nonnulla conservavit Eusebius, quae in eo legi possunt.

S. *Cajus*, Rom. Pont. Diocletiani consanguineus, et sub eo pro Christo passus martyrium, qui ordinum gradus, quibus ad Episcopatum ascenderetur, ordinavit.

Cajus (T), Jurisconsultus. Bini ejusdem nominis Jurisconsulti celebres fuerunt, ac inter Jusisperitos dubitatur, cui ex duobus tribuendus sit *Liber Institutionum*, ex quo suos maxima ex parte hausit Justinianus, vel quicumque eius nomine *Institutiones Juris* lucubravit, illum *Cajum nostrum* appellans. Ex his alter scripsit *Comment. in leges 12. Tabul.*, quorum fragmenta in *Digestis* leguntur. Citatur etiam in *Pandectis* *Cajus* pro *Cajus*, qui scripsit ad *Edictum Provinciale* plures libros. Vide in *Dig. lib. 5. tit. 3. de petit. Haereditatis*.

Calatinus (Attilius), Jurisconsultus, et Judex in lite de triumpho inter Lutatium, et Valerium post devictam Poenorum classem prope Siciliam. V. Val. M. l. 2. c. 8. Hoc judicium satis fuse narrat Val. M. loco citato, in quo *Calatinus* litem dedit secundum Lutatium Consulem contra Valerium Praetorem, qui adlegabat, Consulcm tempore pugnae claudum in lectica jacuisse, seque Imperatoriis omnibus partibus functum in pugna fuisse.

Calenus (Q. Fusius), M. Ant. Triumviri amicus, qui post necem Caesaris in Senatu oravit pro M. Ant., ne hostis Reipub. habe-

retur. Contra eum disserit Cic. vehementer, *Philipp. 2.*, sed ut ait ipse illic, sine ira.

Calenus, v. *Sulpicia* in *S.*

Calidius (L. Jul.), Poeta, quo elegantiorum post Lucretii, et Catulli mortem Roma non vidit. Ita Corn. Nepos in *Vita Attici*. Propter ejus eximiam doctrinam, et singulare ingenium, ut a numero proscriptorum eximeretur post Civile bellum, Atticus curavit. Ita Corn. Nepos. Carmina *Calidii* non supersunt.

Calidius; Orator. De eo Caelius ad Cic. *l. 2. Epist. famil.* scribebat = *Calidius* in defensione sua fuit disertiss.: in accusatione satis frigidus = Non liquet, an is sit

Calidius, Orator, qui pro Ciceronis domo oravit, et memoratur a Quintil. *l. 10. Institut. Orat.* Nec liquet, utrum sit M. *Calidius*, de quo tanquam de singulari Orat. loquitur Cic. in *Bruto*, nisi quod in eo desiderat vim, atque contentionem ad movendum. Horum Orat. desid.

Caligula (C), Caesar, Germanici filius, Antii natus secundum Suetonium, Tiberii Successor in Rom. Imperio. Princeps initio optimus: postea monstrum saevitiae, et impudicitiae. Pro Rostris, adhuc Praetextatus, laudavit funebri Orat. proaviam Liviam defunctam, et postea Tiberium. Eloquentiae plurimum studuit, et attendit, teste Suet. in ejus vita c. 53; eruditioni minimum. Verum sine eruditione vix fieri potest, ut quis eloquens sit. Lenius, compitiusque scribendi genus contemnebat, et pessime de Scriptis aliorum judicabat. L. Senecae Scripta arenam sine calce appellabat, et T. Livium abolere cogitavit. Illud inter innumera crudelissima, et impudicissima facta sua in eo dignum laude, quod delatoribus aures non praebebat, nec eis fidem habebat, dicens: se nihil admisisse, ob quod de se quispiam male loqui posset, seu cui esse posset invisus. Verum ille interea ita se gerebat in Imperio, ut Variniano odio omnes cum prosequerentur. Tandem ferro occubuit an. natus 29. an. Christi 41. Imperavit triennio, et 10. mensibus, diebusque 8. Ita Suet. c. 59. qui addit c. *Ult.* notatum observatumque, Caesares omnes, quibus *Caj* praenomen inditum fuit, ferro periisse jam inde ab eo, qui Cinnanis temporibus fuit occisus. Domus, in qua occubuit, nocturnis terroribus infestata fuit donec eam ignis absumpsit. Periit cum *Cajo* uxor Caesonia, a Centurione confossa, et filia parieti allisa. De *Caligulae* prodigiosis expensis cum imperaret, vide Suet. in C. *Caligula*. Intra annum Vicies septiesmillies Sestertium absumpsit: immensas opes a Tiberio collectas.

Callimachus, Poeta UMBER, quem Romanum vocat Propertius lib. 4. Eleg. 1.

Umbria Romani patria Callimachi

Hunc puto alium fuisse a *Callimacho*, qui de Sacris antiquorum; Opus *Aetia* inscriptum edidit; quod Opus desid.

Callistratus (C), Jurisconsultus magni nominis, qui fl. a temporibus Septimii Severi Imp. usque ad Severi Alexandri tempora.

Calpenus (A), Senator, et olim in foro Caussidicus. De eo narratur, in ludis, quos Caesar rerum potitus Romae dedit, munus gladiatorum obisse, ac in arena depugnasse, non sine magna Senatus ignominia, et Ordinis Senatorii dedecore.

Calphurnia, Litiū Romae sedula, et importuna procuratrix. Hujus improbiras, et impudentia Judicibus permolesta, causam dedit. *Edicto*, quo cautum fuit, ne foeminae in foro causam dicerent, nec civilibus officiis, publicis negotiis, et procurationibus se immiscerent. De hoc *Edicto* Ulpianus.

Calpurnia, secunda Plinii Caecilii uxor, foemina litterarum studio dedita, et erudita. De ea Plin. lib. 4., et 6. *Epistol.* Mariti opera penes se habebat, lecitabat, et prope memoria tenebat. Versus Mariti cithara cantabat, et ei in foro oranti, velo secreta, aderat, ut laudes, et plausus Mariti audire posset: adeo Virum suum jam senem ipsa adhuc juvenis amabat.

Calpurnius, Poeta Com. De eo Plin. Caecil. lib. 5. *Epist.* 17. Fulgentius Gramm. citat, et affert versum *Calpurnii* ex Fabula *Phronesis*. Non liquet, an is sit

Calpurnius (T. Jul.), Poeta Siculus, qui misit ad Nemesianum Carthagin. *Eclogas* 7., cum ut Patronum, et fautorem suum colens sub *Meliboei* nomine. *Ecloga* 4. fateatur, se olim scripsisse Carmina, quibus inopiam suam testabatur. Carmina erant haec.

Frangere puer calamos, et inanes desere Musas.

..... quid enim tibi fistula reddet,

Quo tutere famem?

Haec olim: quod indicat, alia edidisse, quae desid. Eadem *Ecloga* 4. dicit *Meliboeo*, alia haec esse tempora, et fateatur, a *Meliboeo* se saturatum.

Calvisius (Sextus), laudatus a Cic. in *Bruto*, ut Scriptor ingeniosus, et elegans.

Calvinus, Scriptor Martiali parum probatus. Vide *Epigr.* ad *Creticum* lib. 6.

Calvus (C. Licinius), Orator Ciceronis aemulus, cum eo de eloquentiae principatu contendens. Ita Sen. lib. 7. *Contrav.* 4., et *Declam.* 4. lib. 3. in editione Gothofredi. Accusavit valde juvenis non semel, magno cum Civitatis totius concursu, Vatinius, a Cicerone defensum, tanta vehementia, et eloquentia, ut Reus eum interpellans, et ad Judices conversus exclamarit: *quid? an quia accusator meus eloquens est, ideo ego damnandus sum?* Ex quo intelligitur, cum eloquentia minime vulgari floruisse. In *Dial. de Oratoribus* traditur, cum unum, et 20. *Orationum libros* edidisse praeter *Epistolas*, quas vulgavit, quae omnia interciderunt. De eo Cic. in *Bruto* loquens notat, quod ejus *Orationes*, nimia cura elucubratae, exangues, et attenuatae

evadebant. Volebat nempe Attice dicere; at in modo etrabat, et errare alios faciebat. Quid autem sit Attice dicere exponit Cic. in *Oratore*. Si diu vixisset *Calvus* (obiit namque 30. aetatis anno) haec vitia forsitan emendasset: nec ipse omnia in Cicerone probabat, quem solum, et enervem reputabat, teste Auctore *Dial. de Orat.*, et teste Quint. *l. 12. c. 1.* ejus compositionem apud ipsum reprehendebat. Erat brevis statura, ob quod Catullus ejus amicus eum vocat *Salapusium disertum*. Non Orator modo, sed et egregius Poeta fuit. Gellius ejus Poeticorum operum meminit *l. 9. c. 12.*, et *lib. 19. c. 9.* NN: Meminit etiam cum laude Horatius. Scripsit *Calvus*, teste Suet. in *C. J. Caesaris Vita*, Carmina Satyr. in C. Jul. Caesarem. Is sciens, reconciliationem secum per amicos procurare *Calvum*, cum retum peteretur: primus ei scripsit, injuriam condonans, et cum eo amice agens: quo facto suam humanitatem Caesar ostendit, et in condonandis injuriis magnanimitatem, quam merito laudat Cic. in *Orat.* pro M. Marcello. Seneca in *Controv.* ait, *Calvi* carmina jocosa esse: Ovidius autem ea vocat lasciva. Ita *lib. 2. Trist.* De ejus *Epigramm.* loquitur Plin. Caec. *lib. 5. Epist.* et Gel. *l. 11. NN. c. 9.* Pedianus meminit elegantis *Calvi* Hendecasyllabi in Curionem, seu Curium, notum aleatorem. Illud singulare in jocosum, et lascivum Poeta Ethnico, quod narrat Plin. *lib. 6. Epist.* eum nempe plumbeam laminam renibus admodum gestasse ad venerea incitamenta comprimenda. Extant nonnulla, sed pauca admodum *Calvi* Carmina. Ex dictis de *Calvo* intelligere est, eum, si diu vixisset, inter celeberrimos litteratos Rom. recensitum iri. Quod enim ratio contingit, in parum matura aetate jam clarus Poeta, et Orator habebatur. In Poesi cum Catullo, qui eum plus oculis suis amabat, amice contendebat, ut constat ex Catulli Hendecasyllabis ad eum, et ex Horatio, qui eum cum Catullo componit. In Oratoria erat expetitus in foro, ut Patronus, etiam contra Ciceronem: et etiam, teste Quintil. *l. 10. c. 1.*, qui eum omnibus Oratoribus praeferrent. Quamobrem mirari subit, quod Auctor *Dial. de Oratoribus* affirmet, eum una, aut altera tantum *Oratione* satisfecisse: Cicero meminit ejus Hipponactaei praeconii, seu ejus Carminis mordacissimi, cujusmodi in suis inimicos Hipponax Poeta Graecus utebatur. Vide Cic. in *Epist.* ad Fabium Gallum *lib. 7. Famil.* De *C. Ivi* ingenio, et multis litteris agit *Epist. ult. l. 15.* ad Trebatium, nisi si de alio *Calvo* loquatur.

Camerinus, Poeta, scripsit Poema, quod est exorsus ab Hectore tracto, in quo Homerus *Iliada* finivit: quod Macer etiam fecit, Poema suum *Iliada* scribens. *Camerini* OO. desid. De eo meminit Ovid. *Epistola 16. lib. 4. de Ponto*.

Camillus (M. Furius), Orator, et Dictator creatus. Ejus *Orationis* de Tribunitia potestate meminit Livius *lib. 6. Hist.*

Canidia, Venefica insignis, in Magicis artibus versatissima, ad quam sunt Horatii Odae in *lib. Epodon*. Ejus libros, et peritiam, ac ejus

Carmina magica timere se fingit Horat., qui eam cavillatur. Exponit Hor. Ode 5. veneficas artes Sagarum.

Caninius, Poeta, qui versu scribebat *Bellum contra Deos*, seu *Gigantomachiam*. Ad eum est *Epist. Plin. Caecilii lib. 8.*, qua eum hortatur, ut pergat scribere, et Opus absolvat.

Candidus (Jul.), Vir litteratus, cujus est dictum illud non invenustum a Plinio Caecil. citatum *l. 5. Ep. 20.*: Aliud esse Loquentiam, aliud Eloquentiam: quo videtur probasse dictum Sallustii, a nonnullis notatum, de Catilina dicentis: in eo fuisse satis *Loquentiae: Sapientiae parum*.

Canius (C), Eques Rom. valde dives, non inficetus, et satis litteratus, fuit delusus a Pithio quodam Syracusano, qui ei villam vendidit. Rem narrat Cic. *l. 3. de Officiis c. 8.* Est digna lectu narratio.

Canius, Gaditanus Poeta, Vir admodum facetus, qui et alios facetiis suis ad risum excitabat, et ipse semper ridebat. Ita Mart. *lib. 3. Epigr. de eo dicens*.

Vis scire, quid agat Canius tuus? ridet.

Hoc Epigr. indicat, eum doctissimum fuisse, et insignem Poetam Epicum, Tragicum, Elegiacum, Historicum. Vide alia de *Canio* Verbo Rufus in R.

Corollarium II.

Canones innumeri Conciliorum, tum generalium, tum provincialium, et particularum, latine exarati ante Honorii excessum, desid.: inter quos multi canones Concilii Nicaeni I., cujus solum 20. supersunt ex antiqua latina editione. Franciscus Turrianus, Jesuita Hisp. edidit Versionem lat. Canonum Nicaeni Concilii, qui desiderabantur ex Arabico exemplari suo tempore invento inter Arabes, quibus Canonibus etiam Graeci carebant fraude Arianorum: qui quotquot poterant, exemplaria dicti Concilii flammis tradebant, vel discerpebant.

Canulejus (C), Trib. pl. an. V. C. 309. legem tulit de Connubio Patriciorum cum Plebeiis, et de Consule ex plebe deligendo, frenatibus Patriciis, qui omnia confundi, latis hisce legibus, clamabant. *Canulejus* Orat. pro his legibus ad populum habuit, et ratae fuerunt. Vide Livium *lib. 4. Hist.* Haec Or. desid.

Canutius (C), Rhetor testatur, se sequi in administr. Repub. sectam Isaurici. Ita Suet. de *Gram.*, et *Rhet.*

Capella, Poeta, ut videtur, Elegiacus, de quo Ovid. de Ponto *l. 4. Ep. 16.*

Caper (Flavius), antiquus Gramm., de quo S. Hier., et Charisius. Agraetius testatur, eum plura scripsisse, et praecipuum Cicero-nis commentatorem fuisse. Pauca opera Capri supersunt. S. Hieron. in 2. *Apologia in Rufinum* citat *Commentarios Capri*.

Capito, alter ex Accusatoribus Roscii Amerini, a Cic. defensi. Ejus Or. desid.

Capito (*Lucilius*), Orator, pro se dixit apud Iudices, accusatus a provincia, cui praefuerat. Verum damnatus fuit in iudicio de ipso facto. Ita Tac. *l. 4. Ann.*

Capito (*Sinnius*, sive *Sisinnius*, sive *Asinius*), nam ejus praenomen varie scribitur a *Capitone* huic citantibus, vel hi forsitan diversos citant ejusdem nominis cum diverso praenomine, ut saepe contingit. Verum similitudo praenominum *Asinius*, *Sisinnius*, *Sinnius* suspensionem facit, erratum a librariis, vel a typographis admissum in eo describendo. Citatur *Sinnius Capito* a Festo, ubi de Senibus Deponentis, et alibi. A Gellio *lib. 5. c. 2. NN.* citatur *Asinius Capito* Vir doctissimus, cujus plures *Epistolae* suo tempore erant in Biblioth. templi Pacis, et addit, in prima, scripta ad Pacuvium Labeonem, legi: *Pluria*, non *Plura* dici debere. Citatur etiam a Gel. cap. 10 *Asinius Capito* in litteris ad Clod. Thuscum, in quibus definitio Solaeicismi traditur. Lactantius *l. 6. Div. Inst.* citat *Sisinnii Capitonis lib. de Spectaculis*.

Capito, Rhetor, laudatur a M. Sen. in Prooem. *l. 10. Controv.*, qui liber in editione Patavina an. 1713. inscribitur quintus.

Capito (*Artejus*), Jurisconsultus doctiss., et notiss. Caesarum adulator, Labeonis, alterius insignis, et gravissimi Jurisconsulti, aemulus. Augusti gratia assentationibus sibi conciliata, Consulatum obtinuit, competitore Labeone devicto, sed sine plausu populi, qui Labeonem virum integerrimum, assentandi nescium, Consulem optabat. Post Augusti obitum, eadem arte usus, Tiberii gratiam etiam captavit. Vide *Pomponius* lit. P. Plures libros reliquit *Capito*, inter quos recensentur libri *Collectaneorum*, vel ut aliis placet *Conjectaneorum*. Gel. *l. 2. c. 24.* de *Capitone* meminit, et *lib. 14. c. 8.* citat lib. 259. *Conjectaneorum Capitonis*. Multos item scripsit de *Jure Pont.*, et *Comment. de Judiciis publ.* Obiit sub Tiberio.

Capito (*Titinnius*), Hist. laudatus a Plin. Caec. *l. 8. Ep. 12.* scripsit de Exsilio illustrium Virorum, quod Opus desid.

Capitolinus (*Jul.*), Hist. sub Dioclet., et Constantino M. Imper. scripsit *Vitas Imperat.*, sed ejus integras Hist. non habemus. De eo meminit Trebel. Pollio, ubi de Zenobia nobilissima, et formosissima Palmiren. regina, et Vopiscus in *Vita Probi Imperat.*

Carbilius (*Spurius*), Gramin. libertus Carbili, qui primus Romae uxorem repudiavit. Fuit inventor litterae G. teste Plut. in *Problem.*, ubi etiam ait, primum fuisse, qui ludum litterarium Romae aperuit: in quo (pace tanti Viri dictum sit) erravit Plutarchus: nam Romae, ut probabilissime arbitror, sub Regibus, et proculdubio Appii Claudii aevo, Decemviris Remp. gubernantibus, ludus litterarius etiam foeminiis apertus erat. Vide *Litterarii Ludi* in *L.*

Carbilius, Pictor, edidit opus in Pub. Virgilium, quod *Aeneidomastix* inscripsit.

Carbo (*C.*), bini fuerunt Oratores ejusdem praenominis, et nomi-

nis: Pater videlicet, et fil. Cic. in *Oratore* affert nonnulla, ex *Orati*. C. Carbonis, Caj filii, quo orante, ad ea verba, quae affert, magnus in concione excitatus fuit ciamor. In *Bruto* C. Carbonem eloquentiss. hominem vocat, quem Crassus, admodum adolescens, accusavit. *Orati*. hōrum desid.

Carcinus. Bini item ejusdem nominis fuerunt, et ambo Poetae Tragici. Forsitan ejusdem familiae. Eorum *Trag.* latent, vel per.

Cares (Oppius), in Gallia Grammat. ex Suet. de *Ill. Gramm.*

Carminius, ut curiosissimus, et eruditus citatur a Macrobio in *Satur.* l. 5. c. 19., ubi ejus affert verba ex 2. lib. de *Italia*. In dicto libro tradit, Ethruscos in condendis urbibus, seu potius in designando earum ambitu, aeneo vomere usos. Citatur etiam a Servio in *Virg.* ejus liber de *Elocutionibus*.

Carneades, Cyrenaicus Phil., et Orator eloquentiss. novae Academiae princeps. Cum ab Athenien. legatus Romam fuisset, et illic commoraretur; ad eum publice orantem Romani magno numero concurrerant. Cato Censorius Senarum monuit, ut ab ejus eloquentia caveret. Carneadis Socii in legatione fuerunt Crizolaus, et Diogenes Rhet., et Phil. De hac legatione, quoto contigerat an. Urbis conditae? tradidit Atticus in suis *Ann.* Vide Cic. ad Atticum *Epist.* 24. l. 12. Cic. in *QQ. Acad.* ait, contigisse an. V. C. 599. Fuit Zenonis, Stoicae sectae ducis, aequalis, et cerebrum helleboro purgabat ad subtilius contra Zenonem scribendum, et disputandum. V. Gel. l. 17. c. 15. Ab hoc diversus est *Carnedes* alter Athen. Phil. Anaxagorae auditor, de quo Cic. in *Oratore*, laudans ejus ingenium, et eloquentiam.

Carus (M. Aurel.), Imp. Probi Successor, qui se Romanum in litteris appellat. Romae probe disciplinis institutus per varios gradus ad Praefecturam Praetorii ascendit, et postea ad Imperium. Filium habuit doctiss. Numerianum, quem Socium in Imperio designatum, secum duxit Persas debellaturus. In hac expeditione, coorta tempestate, inter fulmina, et tonitrua in tentorio exanimatus interiit. Imperavit an. 1. Obiit an. Christi 283.

Cassander, summus Astrol. De eo Cic. lib. 2. de *Divin.*

Cassellius, sive *Casellius* (A), laudatur ab Hor. in *Arte* tanquam Jurisconsultus doctiss., et a Val. Max. lib. 8. c. 12. De eo etiam Cic. pro *Balbo*, ubi indicat, eum in Jure Praedicatorio versatum fuisse.

S. *Cassianus*, Forocornelien. Martyr insignis, stylis discipulorum, quos erudiebat, extinctus. De eo Prudentius canit.

Praefuerat studiis puerilibus: ex grege multo

Septus Magister litterarum sederat:

Verba notis brevibus comprehendere cuncta peritus,

Raptimque punctis dicta praepetibus sequi.

Cassianus, Monachus, Collator dictus, S. Joan. Chrysost. discipulus, et familiaris, non Scythia, ut multi putant, sed Gallus Provincia- lis, et forsitan Massilien., ut probant Holstenius, et Norisius. Fuit

Vir doctus, et Monasticae disciplinae peritus, quod probant ejus *Collationes*. Propendebat in Semipelagianorum errorem. Contra eum scripsit S. Prosper an. Christi 433. Floruit sub Honorio, licet post ejus excessum vixerit plures annos Massiliae in Monasterio, a se exstructo.

Cassius, Medicus cum laude citatus a Corn. Celso in *Praef. l. 1.*, et alibi. De eo meminit etiam Scribonius Largus Medicus, Claudii libertus. Cassium nuper se vidisse testatur Celsus, eum ingeniosissimum sui Sec. medicum vocans. Remedium efficax contra Culum, seu Ileum invenit.

Cassius (L. Longinus), Rom. Praetor, et Judex integerr., ejus tribunal Scopulus reorum appellabatur. Jus dicebat integro Sec., et eo amplius, ante Christ. aera. Ejus est illud, *cui bono fuerit*, a Cic. laudatum, et a Jurisconsultis, et Judicibus usurpatum tanquam norma ad recte de delictis patris judicandum. Verisimile est, eum Tracratum aliquem edidisse, quo hujus dicti ostenderet veritatem, et in judicando utilitatem.

Cassius, Annal. Scriptor, citatur a Gel. *l. 17. c. 21. NN.*

Cassius (C. Longinus), Jurisconsultus egregius, et Cos. sub Tiberio, Sabini discipulus, ejus sectae fuit, quae etiam ex eo *Cassiana* fuit appellata. A Nerone in Sardiniam deportatus, vixit usque ad Vespas. luminibus orbarus, et obiit Romae ab exilio redux. Hujus fit frequens mentio in *Corpore Juris*, et citantur ejus *Notae* ad Vitellium, et ad Ursejum ferocem, nisi si sint alterius *Cassii* antiquioris, de quo antea.

Cassius (C), Senator, et Orator. Oravit in Senatu eloquentissime contra interfectores Paediani Secundi Praef. Urbis sub Nerone. Ejus *Sent.* affert Tac. *Annal. l. 4.*, et *Annal. l. 12.* post initium ait = Ea tempestate *Cassius* ceteros praecebat peritia Legum =

Cassius (Longinus Dionys.), Porphyrii magister, ab Epist., et Consiliis Zenobiae Palmiren. reginae. Exstat ejus Opus de *Stylo sublimi*, quod in Gallicum serm. vertit Boileau Poeta Satyr. Alia edidisse, quae perierunt, nullus dubito. Eum supplicio affecit Valerianus, eo quod auctorem crediderit *Epistolae* ad Aurelianus scriptae a Zenobia: quod videtur viris doctis displicuisse. Vide Vopiscum in *Aureliano*.

Cassius (Dion), Alexandri Severi in Consulatu Collega, edidit *Hist. Rom. libb. 80.*, et separatim res a Trajano gestas, ac *Vitam Arriani Phil. Cassii* OO. integra non supersunt, nec Graece, nec Latine. Erat Alexandrinus. De eo Suidas.

Cassius (T). Ejus imaginem in Bibliot. sua habebat Heren. Severus; quod indicio est, eum valde doctum fuisse.

Cassius (L), Orator, qui CN. Plancium, defensum a Cic., accusavit. *Cassii* Or. desid. Non liquet, an is sit

Cassius (L), cui Pop. Rom. (teste Asconio, in *Cicer. pro Milone* Pars I.

Orationem) demandavit, ut quaereret de iudicio Virg. Vestalium a L. Metello, Pont. Max., et a Pontificum Collegio facto, in quo una Aemilia incestus fuit damnata, absolutis Marcia, et Licinia. *Cassius* has, et plures alias Vestales damnavit. Vide *Paeduceus* in *P.*

Cassius, Orator, et Declam., de quo Cic. in *Epist.* ad Voluminium, quae legitur lib. 7. *Famil.* Forsitan idem cum aliquo ex praeced. fuit. Sublatum esset dubium, si praenomen non omisisset Cicero.

Cassius, Poeta, *Ethruscus* dictus, qui cum scriniis, et libris suis fuit combustus. De hoc Hor. l. 1. *Sat.* 10. innuit, quotidie ante prandium 200. versus, et totidem post prandium, sed parum accuratos, scribere solitum: De ejus ingenio ait rapido amni ferventius fuisse. Eundem, nunc Parmensem, nunc Ethruscum vocat, nisi si, ut nonnulli putant, hi diversi Poetae fuerint: malum Poetam unum licet in poetando facilem; alterum autem optimum Poetam Trag., cujus erat *Tragoedia Thiestes*, multum a Quintil. laudata. Citantur a Plinio, et Suet. *Cassii Epistolae*, praeter *Elegias*, *Epigram.*, et *Tragoedias*. De Cacodacmone, qui *Cassio* Poetae apparuit, cum M. Ant., cujus partes sectabatur, ab Aug. fuit superatus, vide Val. Max. l. 1. c. 7. In fine Sec. 17. inventa fuerunt nonnulla *Carm. Cassii*, quae legi possunt in Suetonio ad usum Delphini. Cetera latent. Ejus Scripta jussu Augusti fuerunt a Vario combusta Athenis, ubi exulabat. Vide *Varius* in *V. Horatius* in *Epist.* ad *Tibullum* lib. 1. *Epistt.* indicat, Parmensem *Cassium* nobilem Poetam fuisse.

Cassius (C.), alter ex interfectoribus C. J. Caesaris, Ciceronis amicus, apud quem, ut puto, Graece declamare decreverat M. Cic. filius. Vide *Cicero* fil. in hac lit. Fuit M. Bruti amicus, et consanguineus, cui in Praeturae petitione postpositus fuit, quamvis Parthos vicisset. Hac de causa ortae fuerunt similitudines inter illos, quas deposuerunt conspirantes in C. J. Caes. necem. Victus ab Octavio, et M. Ant. in Philippica pugna, se occidit, an. V. C. 712: ante Christum 39. Ejus *Epistt.* ad Cic., vide lib. 15. *Epistt. famil. Cic.*

Cassius (Severus), Orator, et Declamator commendatus a Sen. in Prooemio l. 3. *Controv.* tanquam optimus Orator in foro, et tanquam mediocris Declamator. Forsitan id contingebat, quia minor cura ab eo in Declamationibus, quam in Orationibus ponebatur. Argumentum enim non fictitium, negotii gravitas, praesentia Judicum, auditorum frequentia, major aemulatio curam acuunt Oratoris, quae desunt in Scholis Declamatorum. Videtur floruisse Augusti aevi: nam de eo Aug. dixisse traditur: *Vellem Severus Cassius Forum meum accusasset*, quia multi a Severo *Cassio* accusati absolvebantur, et Forum Augusti, ab Architecto coeptum, nunquam absolvebatur. Utens ambiguo verbo *absolve* Aug. ludebat, et *Cassium* argute taxabat. Vide *Severus* in S. *Cassii* hujus Orat., et Declam. desid.

Castor (Agrippa), scripsit contra Basilidem haeret. sub Adriano. Ita, Eusebius.

Castrinius (T), Rhetor, A. Gellii, et Adriani Imp. magister. Laudatur a Gel. l. 12. c. 13. NN., ubi affertur *Castritii* iudicium de *Oratione Gracchana* in P. Popilium.

Cataphrygae, haeret. in Phrygia orti in fine 2. Eccl. Seculi, vel initio 3. Auctore *Montano*. Vitae austeritatem, et rigorem affectabant. Inducebant: novas ceremonias, et nova jejunia contra morem Ecclesiae. Negabant, salutem semel lapsos consequi posse. Foeminas ad sacros Ordines admittebant. Damnabant secundas nuptias. *Montanus*, Sectae Auctor, homo austerus, fanaticus, et vanus, plenum se Spiritu Sancto primum dictitabat, eodemque plenas duas insanas, quas seduxerat, foeminas, affirmabat: et demum, se Spiritum Paraclætum esse confidenter ajebat. Priscilla, et Quintilla, vel, ut aliis placet, Maximilla, se, et prophetiae dono praeditas jactabant, et multa bacchantium more praedicebant. Ab Asiae Episcopis illico errores isti, et eorum auctores damnati fuerunt. Nihilominus Tertullianus, magni, sed duri vir ingenii, *Montanistis* adhaesit, et pro illis scripsit, a Romanis quibusdam Clericis offensus. *Montani* Scripta nulla supersunt. Quae edidit Tertullianus pro secta *Montani*, saltem nonnulla, adhuc exstant. Vide *Tertullianus* in *T.* Vide etiam S. Hier. in *Epist.* ad Marcellam, ubi *Montanistas* breviter exagitat.

Cathari, haeret. praeter Novati errores, se sine peccato esse praedicabant mira jactantia, seque puros, seu *Catharos* appellabant. Dicebant etiam, infantes sine peccato gigni, et nasci, ac Baptismo non indigere.

Catharistae, haeret. alii, qui Manichaeorum deliriis alia de suo addebant, seque non modo puros dicebant, sed Purificatores, seu Mundatores aliorum se esse putabant. Unde ipsis *Catharistarum* nomen inditum. Initium habuit haec Secta, ac etiam praecedens, circa an. Christi 279.

Catharina, Virgo Alexandrina, et Martyr praeclara sub Maximino Imperat. passa. Fuit in tenera aetate humanis, et divinis litteris apprime crudita. Publice disputavit jussu Imperatoris cum Phil. Ethnicis doctioribus illius aetatis, ad id delectis, quorum multos sua eloquentia, et rationibus, ostensa Idolorum, et Ethnicae superstitionis vanitate, ad Christi fidem traxit.

Catiline (L. Sergius), Eques Rom. competitor Ciceronis in Consulatu, de quo Sallust. ait, multum loquentiae, et parum sapientiae habuisse. Contra eum, res novas, cum acre alieno oppressus, et vitiis coopertus esset, molientem, et in Rempub. cum multis aliis conspirantem, plura Cic. in *Orationibus*, et Sallust. in *Conjuracione Catilinae*. Victus fuit cum exercitu suo a C. Antonio, Collega Ciceronis in Consulatu, et olim Catilinae amico. Ei tribuitur *Oratio* in Ciceronem, de qua dubitatur, an legitima sit.

Catius, Phil. Epicureus, de quo tanquam parum antea defuncto loquitur Cicero in *Epist.* ad *Cassium* ejusdem sectae Phil. lib. 15. *Epist.*

famil. Videtur lib. scripsisse, in quo *Spectra* appellabat, quae Epicurus *Idola*.

Cato (Valer.), Gramm. Romae illustris, vulgo *Latina Siren* appellatus, praeter Grammatices praecepta, et lib. *Indignatio*, seu *Dirae* inscriptum, edidit Poemata varia, ex quibus maxime probabantur *Lydia*, et *Diana*. Primi mentionem fecit Ticia: alterius vero Cinnæ. Pauperimus obiit. Vide Suet. de *Ill. Gram.* Ejus OO. desid., *Diris* exceptis, quae supersunt.

Cato (M. Porcius), *Censorius* dictus, et a Plut. *Rom. Demosthenes* appellatus, Municipio Tusculo ortus. Scripsit plura, quorum pleraque desid.: supersunt tamen nonnulla fragm. ex libb. *Originum*, qui historici erant, ex libb. *de falsis pugnis*: ex *Carm. de moribus*: ex *Præceptis ad filium*: ex lib. *de Moribus Cl. Neronis*: ex libb. *de re militari*: ex *Comment. de Jure Civili*, et ex *Orationibus*, quae magno numero ab eo lucubratae, et dictae fuerunt. Ait enim Cic., se supra 150 Catonis *Orat.* collegisse, et legisse: quas tamen a paucis legi suo tempore in *Bruto* testatur: et in *Oratore* tradit, eas horridas, seu parum elegantes fuisse. Nihilominus laudat solidam, ac minime fucatan Catonis eloquentiam in lib. *de Cl. Orat.*, seu in *Bruto*, ut etiam ipsum Catonem, et ejus multiplicem doctrinam, praesertim lib. 3. *de Orat.* Cato ob morum severitatem, et gravitatem, quam Censor creatus a Romanis exigebat, multorum odio laboravit. Quater, et quadragies fuit accusatus, et pro se orans fuit semper absolutus. Senatus, ei Statuam Consularem in templo posuit cum inscriptione testante, restitutes ab eo bonos mores suo exemplo, et Censoria severitate. *Ast = vitium sine nemo nascitur: optimus ille*, inquit Horatius, *qui minimis urgetur.* = De prisco Catone tradit idem Horatius lib. 3. *od. 7.* saepe vini potui nimium indulisse. Praeter opera indicata affirmat Quintil. l. 3. *Instit.*, omnium primum de *Arte Rhet.* Romae scripsisse, cujus Operis, ne fragm. quidem vidi. In Scriptis suis utitur multis vocab. latinis satis duris, et obsoletis Ciceronis aeo. Cicero indicat, in ea haeresi fuisse (in qua postea fuisse affirmat posteriorem Catonem Bruti avunculum, et Ciceronis amicum), ut nullum sectaretur florem orationis. Homo nempe gravis, et morum antiquorum, omnem fucam, etiam in sermone, Viro Rom. parum dignum reputabat, omnemque affectationem (sine qua vix esse potest elegantia sollicite procurata): nihil autem odiosus affectatione. Forsitan ab elegantia itidem abstinerebat, quia suo aeo *Elegantia* vitii Vocabulum erat, non virtutis. Simplicitas illa priscorum Romanorum, quam adamabatur Cato, postea, corruptis luxu moribus, *Rusticitas* fuit appellata. *Elegantia* in sermone, seu accuratus, et quaesitus cultus ex Graecis ad Romanos manavit: Græcos autem, et eorum litteras adeo Cato oderat, ut in *Præceptis ad filium* haec legantur = *Dicam de istis Græcis. suo loco, Marce fili, quid Athenis exquisitum habeam, et quod bonum sit eorum litteras inspicere, non perdisce.* Vincam nequis-

simum, et indocile genus illorum, et hoc puta vatem dicere. Quandocunque ista gens suas litteras dabit, omnia corrumpet. Tum etiam magis si medicos suos huc mittet. Jurarunt inter se, barbaros necare omnes medicina: sed hoc ipsum mercede faciunt, ut fides eis sit, et facile disperdant. Nos quoque dictitant barbaros, et spurcius nos, quam alios opicos appellatione foedant =. Haec *Cato* mirabili sermonis perspicuitate, et sine fūco simplicitate. Videtur tamen in Senectute odium istud in Graecorum litteras deposuisse: nam eas valde senex didicit. Corn. Nepos, in Attici gratiam, *Catonis Vitam* scripsit, ut ipse Nepos testatur. De eo multa Plut. in ejus *Vita*. Cic. in *Dial. de Senect.* Livius item, et alii Rom. Scriptores antiqui. Fuit magnus Orator, optimus Senator Rom., et praeclarus Dux, qui Cos. factus, Cataloniae nostram cum exercitu suo Emporias, et deinde Tarracoenam Classe vectus, brevi pacavit. Non silenda dicta aliquot ejus memorabilia. Dicere solebat =. Aliis in rebus errata corrigi posse: in bello autem neutiquam, quia poena statim erratum sequitur. =. Ita etiam scriptum reliquit in Opere *de Re militari*. = Item =. Nihil agendo homines male agere discere. Item, = vitam humanam esse veluti ferrum, quod rubigine perit, nisi exerceatur. = Item =, se nunquam minus solum, quam cum esset solus. = Tandem =. Trium se poenitentia duci, si foeminae arcana retexisset: si navi perrexisset, quo pedes posset: demum si dies inanis, et in ignavo otio transigisset = Cic. de *Cl. Orat.* tradit, *Catonem* 85. an. natum e vita excessisse an. 604. ab V. C. ante Christum 149. Ita ex Plinio *l. 20. c. 1. H. N.* Livius tamen, et Plut. usque ad an. 90. vitam produxisse tradunt. Circa haec tempora Carthago, Corinthum, et Numantia Urbes a Romanis captae, et eversae fuerunt.

Cato (M), Censorii fil. Vir Praetorius scripsit libb. *de Jure Civili*, citatos a Jurisconsulto Paulo in lege 4. de *Verb. oblig.*, et a Gel. *l. 13. cap. 18. NN.*

Cato (M), Censorii nepos. Scripsit plures *Orat.*, quae avo tribuuntur. Fuit Cos. cum Q. Marrio Rege an. ab V. C. 638. Erat satis vehemens Orator. V. Gel. *l. 13. c. 18*

Cato (M), Catonis Uticensis pater, Jurisconsultus, et Judex Romae, cujus Sent. affert Cic. *l. 3. de Off.*, cum magna laude filii.

Cato (M), *Uticensis* dictus, M. Bruti avunculus, Phil. Stoicus perfectus, ut ait Cic. in *Praef. ad Paradoxa*, quique unus pro 100. millibus Ciceroni erat, ut scribit ad Atticum *l. 2. Ep. 5.*, et *Epist. 4. lib. 15. Famil.* Catoni ait, se cum omnibus, quos vidisset, et audivisset propter singulares ejus virtutes, quas tacitus miratur, anteferre, hocque se testimonium dedisse in omni varietate Scriptorum suorum. Nihilominus Vatinius, homo nequissimus ei in Praetura praelatus fuit magno cum reipub. dedecore: Tunc autem non Praetura Catoni, sed Cato Praeturae negatus fuit, ut ingeniose dixit Val. Max., de hac repulsa scribens. De eadem Satyrice loquitur Petronius

Arbiter in *Fragm.* Romani populi mores, et corruptelam notans. Idem Cic. in *Parad. praef.* ait, *Catonem* in Senatu, cum Sent. diceret, locos graves ex Philosophia tractasse abhorrentes ab usu forensi; consecutum tamen ut ea, quae diceret, etiam populo probarentur. Librorum Helluo a Tullio appellabatur. De ejus legendi aviditate insatiabili, vide Cic. *lib. 3. de Finib.* initio. Scripsit post ejus mortem Cicero librum inscriptum *Laus Catonis*, contra quem lib. duos *Anticatores* Caesar edidit. Partes Reip. secutus, victo Pompejo, se occidit Uticae in Africa an. V. C. 707, ne in Caesaris potestatem veniret, vel ne se, et Remp. sine pristina libertate videret. Jul. Caesar aegre tulit ejus mortem, quia, ei parcendo, Clementiae famam capere ambiebat, dicebatque, *Catonem*, se occidendo, gloriae suae invidisse. Fuit Censorii pronepos. Vide *Gel. l. 13. c. 18.*, ubi fuse de *Familia Porcia* disseritur. De eo ait Sen. *de Vita beata* cap. 21. quadragies Sestertium possedissee, cum antiquam Romanorum laudaret paupertatem, Curii, et Coruncani aetate vigentem. *Disticha* tribus libris comprehensa, optima Praecepta morum continentia, quae *Catonis* multò recentioris: quod satis apparet ex eo, quod Virgilium, Ovidium, Macrum, qui de *Herbis* scripsit, ac Lucanum laudet Auctor initio *lib. 2.* Cujuscunque ea sint, dignissima lectu sunt, et utilissima vitae ordinandae. Compendium etiam dici possunt Ethnicae disciplinae, Oeconomicae, et Politicae. Ad hujus Operis exemplar Cato Christianus editus est.

Catulus (Q), Orator, qui pro exsule Cicerone revocando in Senatu oravit, ejusque causam diligenter egit. De eo cum laude Cicero in *Oratione pro Sestio*.

Catulus (Q. Lutatius), Consul, Hist., et Orator, vicit una cum Mario Cymbros: postea periit in Syllano bello Civili. Cic. in *Bruto* laudat ejus Stylum Histor., et Orat., ut etiam incorruptam ejus in latino serm. integritatem: quae laus a plerisque Oratoribus neglecta ibidem dicitur. Quod Ciceronis testimonium velim notent Critici, qui putant, Ciceronis aeo omnes incorrupte latine locutos, praesertim eos, qui publicae causas agebant, et Eloquentiam, atque Oratoriam excolebant. Scripsit de Consulatu, et de rebus gestis suis, ac plures etiam *Orat.*: inter alias eam, qua laudavit Popiliam matrem, cui primum Romae hunc honorem tributum Mulieri putabat Antonius. (Vide Cic. *lib. 2. de Orat.* initio), quae omnia desid. Confundendus non est cum alio Q. Lutatius Catulo longe antiquiore, quo Cos. cum A. Manlio, pax cum Poenis facta fuit. Ignoro, an is sit

Catulus (Q), Poeta, de cujus versibus loquuntur Ovid., et Plin. Caeil. Cicero de *Nat. Deorum* affert *Epigr. Q. Catuli* in Roscium puerum: alterum de Theotimo puero, etiam *Catuli*, affert Gellius. Sed vereor, ne is sit Q. Catullus, de quo mox: facile enim unius litterae in nomine additione, vel detractio confusio oriri potest, cum duo

idem praenomen habent, et simile nomen, praesertim, si cognomine, vel agnomine, vel aliter non discernantur, ut antea adnotavi agendo de *Actiis*.

Catullus (Q), Poeta Mimographus, de quo vetus Scholiastes in Juvenalem *Sat. 8.* Polybius *l. 1.*, et Eutropius *lib. 2.* Citatur ejus *Phasma*, seu Spectrum, qui titulus est Fabulae, ab eo scriptae, de qua Juven. *Sat. 8.*, et *Sat. 13.* De eo videtur loqui Plin. *Caecil. lib. 5. Epist. 3.*

Catullus (Q), forsitan *Catulus*, Poeta suavissimus, antiquior, ut puto, Veronensi. Is alter fuit ex Poetis Latinis, quos Ant. Julianus Graecorum optimis de re amatoria opposuit in suavitate, et venustate. *Catulli* hujus *Epigr.*, recitatum in convivio a Juliano, affert Gel. *lib. 19. c. 9.*, ubi ea narrantur.

Catullus (C. Val.), Poeta Veron. laude dignissimus, si ab impudicis abstinuisset. Laudatur a Mart. variis *Epigr.* ab Ovidio *Trist. l. 2.*, a Gel. *l. 7. c. 2.* ab aliis. Ei epitheton *Docti* tribuitur. Verum in Carminibus suis non multum doctrinae utilis nobis tradit. Scripsit *Lyrica*, *Elegias*, et *Epigrammata*. Non omnia ejus Carm. ad nos pervenerunt, et quae supersunt, valde depravata sunt. Multos Romanos, tum Poetas, tum Oratores, et alios suis Carminibus proscidit, ac inter eos Mamurram, et C. Jul. Caesarem, in quem contumeliosissime invectus est. Illud mirum, a C. J. Caesare, quem versibus suis offenderat, eodem die ad coenam fuisse invitatum, et benigne, ut antea, exceptum, ut Suet. tradit. Servius in Virg. citat multa *Catulli* carmina, quae non exstant. *Ityphallica Catulli* (forsitan *Ipsithillica*, nam Ipsithillam juvenis amavit) citantur a Terentiano Mauro: et a Plin. *l. 28.* citatur *Catulli* carmen de *Incantamentis*: quae OO. desid. Obiit Romae an. aetatis 37: V. C. 705. S. Hier. in *Chron.* ait, obiisse an. aet. 30. Sunt, qui dicant, *Catullum* inventum, et primum editum a Bapt. Guarino Veron. Andreas Schotrus tradit, Toleti fuisse *Catulli* exemplar Matthaei Palmerii manu scriptum an. 1428, ab Antonio Covarrubias, Viro eruditissimo, sibi ostensum,

CE

Cebes, Poeta Virgilio valde charus, ei a Mecoenate, cum puer esset ingeniosus, et gratus Virgilio, dono datus, ac verisimile est, in poesi fuisse a Virg. eruditum. Vide Donatum in *Virgilli Vita*.

Cecina, sive *Caecina*, criminosum librum contra C. J. Caesarem edidit. Ita Suet. in *Vita Caesaris*. Hujus libri meminit *Caecina* exsul in *Epist.* ad Cic. *lib. 6. Famil.* non sine metu Caesaris irae, et vindictae. Ei Caesar ignovit, et Romam rediit, venia impetrata. Ejus ingenium, et eloquentiam, cujus a puero signa dabat, laudat Cic. in *Epist.* ad Furlanum Procos. *lib. 6. Fam.* Scripsit etiam de *Ethrusca disciplina*. Ita Plin. *lib. 2. H. N. Opera* praefata desid.

Celer, vide *Metellus* in *M.*, et adde sis, fuisse Galliae. Procos. cum exercitu.

Celer, Hispaniae Rector, cujus fidem, et iudicium de Poetis laudat Mart. l. 7. *Epigr.*

Celsinus (Jul.) A. Gelii amicus, et familiaris, Vir doctus, de quo Gel. l. 19. c. 7., et 10. *NN.*

Celsus (Juventius), Pater, et Filius in Medicinae arte valde eruditi.

Celsus (Juventius), Jurisconsultus, Celsi Jurisconsulti fil. Praeter 30. *Digest. libb.* reliquit alios de *Usucapionibus*, et 13. *Epist.* Florebat Trajani temporib., sub quo Cos. fuit, et sub Adriano, cui carus erat. Trajani jussu patri posita statua fuit; at in Juris doctrina superatus a filio dicitur. Pater sub Adriano, jussu Senatus, ultimo supplicio affectus fuit Bajis, quia in venatione insidias struxisse Adriano dicebatur. Quod S. C. parum Adriano placuit: Saltem hoc simulabat; questus, se non posse amicum servare.

Celsus (Maecianus), Jurisconsultus, qui ejusdem familiae cum praecedentibus creditur.

Celsus (M. Livius), Scholae Medicorum Tabularius. Ita ex Veteri Inscript.

Celsus, Scriptor plagiarius. De eo Hor. loquitur in Arte, seu in *Epist.* ad Pisones. In *Epist.* ad J. Florum haec habet, quibus Hor. indicat, *Celsum* plagii assuetum fuisse.

Quid mihi Celsus agit? monitus multumque monendus,

Privatas ut quaerat opes, et tangere vitet

Scripta palatinus quaecunque accepit Apollo.

Ne si forte suas. cet.

Anonimus quidam in *Italīs Epistolis* suis ad Cl. Tiraboschium, in quibus fuse, et erudite de A. Corn. Celso disserit, opinatur, Horatium loqui in dicta *Epist.* de A. Corn. Celso, quem Albinovanum, in *Epist.* ad eum ejusdem libri, Hor. appellat, et Scribam Tiberii ab Augusto designatum tradit, cum Tiberius in Armeniam an. V. C. 734 missus fuit.

Celsus (Jul.), Jurisconsultus, de quo Spartianus in *Adriano*. Forsitan hic est Jul. *Celsus*, cui tribuuntur *Commentarii de Vita C. J. Caesaris*.

Celsus, laudatus a Symmacho l. 10. *Epist.* Floruit sub Theodosio et Arcadio. Erat nobilis, et eruditus, dignusque Symmachi iudicio, qui ab Imperatoribus ornaretur praerogativa Consulari.

Celsus (Arunthus), Grammaticus, qui Virgilium, et Terentium *Scholii* illustravit. Ammianus loquitur de Celso quodam, Juliano Imperatori, jam inde ab Atticis studiis, noto, qui forsitan erat Arunthus iste Grammaticus.

Celsus (Apulejus) Scribonii Largi praeceptor in Medicina. Citatur a Largo scribente de *Compositione Medicamentorum* cap. 94., et 171. Fuit etiam Valentis Imper. magister, teste Largo, et Centuripis ortus dicitur fuisse.

Celsus, Phil. Ethnicus Epicuraeus, scripsit lib. contra Christ. Religionem, refutatum 6. libb. ab Origene Adamantio, rogato, ut *Celso* responderet, a quodam Ambrosio, Viro Sancto.

Celsus, Archetimo patre ortus sub Theod., et Arcadio, genere, eruditione, et voluntate laudabilis, et dignus, qui adjudicaretur ab Imperatt. Nobilibus cum potestate Consulari. Ita Symmachus in *Epistt.* Forsitan idem hic est cum *Celso*, de quo similia affert Symmachus, citatus lib. 10. *Epistt.* Verum hic videtur nondum nobilis fuisse; alter autem, ut nobilis laudabatur a Symmacho, cum de eo scribebat.

Celsus (A. Corn.), Medicus, seu potius Scriptor de rebus medicis sub primis Caesaribus. Eum Gallione priorem facit Quintilianus lib. 3. c. 2. Ex quo probat Anonimus doctissimus in *Epistolis* ad Cl. Tiraboschium, eum sub Augusto floruisse, et inter aurei Seculi Scriptores recensendum. Scripsit libros 8. de *Arte Medica*, qui exstant cum lacunis aliquot. Plura alia, quae scripsit, desiderantur, ut libri de *Jure Civili*, de *Philosophia*, (in qua teste Quintil. l. 10. Sceprios secutus est non sine cultu, et nitore) de *Re militari*, et de *Re rustica*, qui postremi citantur a Columella. Praeter Opera recensira, scripsisse de *Arte Rhetorica* testatur Quintil., et quidem accuratius, quam Gallio Pater, et alii quos nominat lib. 3. c. 1. Idem Quint. lib. 8. de novis Vocabulis disserens, ait = Audendum itaque. Non enim accedo *Celso*, qui Oratori fingi vetat =. Tandem eum citat lib. 9., ubi de *compositione*. Ejus nitor, et elegantia in latino sermone, quibus meruit *Medicus Cicero*, et *Latinus Hippocrates* appellari, persuadent, eum in optimo seculo latinitatis scripsisse. Romani suum faciunt: Veronenses suum. Mirari subit, Quintilianum lib. 12. de eo loquentem mediocre ingenium in eo agnovisse: cum de tam variis disciplinis scripserit, easdemque ingenio suo, et eleganti stylo illustrarit. Mediocria quippe ingenia tam varias disciplinas complecti non solent. S. Augustinus videtur de eo loqui in *Praefat. lib. de Haeresibus*, ubi tradit, *Celsum* quemdam 6 non parva volumina edidisse de Philosophis, qui usque ad sua tempora floruerunt, et varias Sectas condiderunt. Forsitan haec volumina erant, quae de *Philosophia* scripsit. Sunt qui dicant, fuisse Rhetorem alium, *Aurel. Corn. Celsum* dictum, cui tribuitur libellus de *Rethorica Institutione*, qui, non integer, exhibetur a Fabricio ex Popmae editione; verum Critici nonnulli supposititium hunc foetum putant, et fictum novum Rhetorem *Aurelium Corn. Celsum*. Anonimus Italus, supra laudatus, contendit, *Celsum*, de quo Horatius, et Ovidius tanquam de amico loquuntur in suis *Epistolis*, fuisse *Aulum Cornelium Celsum* nostrum: quod si verum sit, magis demonstratur, ad aurum Augusti seculum eum spectare. Contendit etiam, eum comitem, et a Sectaris Tiberii inter alios Viros doctos ab Augusto designatum, cum Tiberius ad Armeniam an. aetatis 20. perrexit cum imperio militari. Plin. in *H. N.* saepe eum citat.

Pars I.

m

Corollarium III.

Censores, a pop. R. eligebantur Viri illustres, docti, et ob vitae integritatem magnae auctoritatis. Ad eos spectabat populum lustrare, Civium censum facere, et abusus, ac pravae moris emendare. Poterant a Senatorio gradu deicere male moratos Senatores, ut etiam Equites ab equestri Ordine, et Plebejū suffragio privare. Quod non semel factum Historiae Rom. testantur. *Censorii* agnomen inditum fuit M. Porcio Catoni ob suam in corrigendis Romanorum Civium moribus constantiam, et severitatem, quae tamen multam ei invidiam, ac multorum odium conflavit, ut dictum est, ubi de Catone supra. Singulis quinquenniis populus lustrabatur, seu purgabatur a Censoribus in Campo Martio, sue, ove, et tauro circumductis, et mox immolatis: Iude *Lustrum* 5. ann. spatium.

Censorinus (Martius Rutil.), Orator, et Censor graviss. *Orationem* ad Pop. R. habuit, qua eum corripuit, quod contra veterem disciplinam cum bis Censorem elegisset. Censoriam etenim dignitatem, et potestatem, quia nimis magnam, non nisi semel uni conferre praeci Quirites consuevere. Ita Val. Max. l. 4. Haec *Oratio*, et aliae *Censorini* desid.

Censorinus, Scriptor 3. Eccl. Sec. sub Alex. Severo, Maximino, et Gordiano Imper. Praeter Opus eruditiss. de *Die natali*, scripsit de *Accentibus*, quod Opus citatur a Cassiodoro, et Sidonio Apollin. Opus de *Die natali* dicavit Q. Caelio, quem Virum Sanctiss. vocat, ac omnibus in sua Civitate ornatum honoribus, et plenum varia doctrina dicit. Ita Sidon. Apoll. in *Epist.* ad Polemum. *Censorino* huic tribuitur Opus de *Institutione Naturae*. Tribuitur eidem fragm. de *Metris*, quod exstat. A Prisciano l. 14. doctissimus Gramm. vocatur.

Censorinus, Rhetor memoratus a M. Sen. in *Praef.* l. 3. *Contr.*

Censorinus (C. Martius), Vir Consularis, omni laude ornatiss., ad quem est *Ode* 7. l. 4. Horatii, qui indicat, cum Carminibus delectatum. Obiit in Oriente secutus Cajum Caesarem, Augusti nepotem. Fuerat Cos. an. V. C. 746.

Centimanus (Claudius), Vir litteratus, qui excogitasse dicitur litteram Q. pinguioris soni gratia. Ita S. Isid. l. 1. *Orig.* Alii inventam, vel in frequentiore usum deductam a Calvo dicunt.

Cepio, vel *Caepio*, Orator, accusavit Majestatis Grannium Marcellum Bithyniae Praetorem. Ita Tac. l. 1. *Ann.*

Cerdo, haeresiarcha in fine 1., et initio 2. Eccl. Sec. Ponebat duo principia rerum creaturarum, seu duos Deos, unum boni; mali alterum auctorem, errores alios addens. Nulla supersunt *Cerdonis* scripta, et arbitrator, Manichaeos ex eo originem traxisse.

Cerealis (Jul.), Poeta laudatus a Mart. l. 11. *Epigr.*, ubi mentio fit Poematis *Cerealis* de *Gigant.*, et de alio, in quo de *Ruribus*, ut ait Mart. *Virgilio* proximis. Haec *Poemata* desid.

Cerealis, Orator, et dux partium Vitellii contra Vespas. De eo Tac. l. 4. *Hist.*

Cerellia, Foemina litterata, laudata a Cic. *Epist.* 21., et 22. l. 13. ad *Attic.*

Cerellius (Q), Vir plenus varia doctrina, vide *Censorinus*.

Cerilianus (Fab.), Histor. Scripsit solertissime tempora Carini, et Numeriani Rom. Imperatorum.

Cerinthus, Simonis Magi discipulus. Negabat Christi divinitatem. Cogebat Christianos ad servanda legalia Mosis, et mille annos post resurrectionem pollicebatur sensilium voluptatum. Contra eum dicitur S. Joannes suum Evangelium lucubrasse.

Cesennia, vel *Cesenna* uxor, aut amica *Getulici*, Poetria, quae dicitur *Getulicum* in pangendis Carminibus adjuvasse. Ita *Sidon. Apoll.* in *Epist.* ad *Hesperium*.

CH

Chalcidius, Christ. Scriptor. Edidit *Comment.* in *Timaeum* Plat. dicatOs Osio cuidam, cui tribuebat accuratiorem rerum divinarum notitiam (hunc puto fuisse *Hosium* Patrem Concil. dictum). Florebatur circa an. Christi 330.

Charicles, notus Romae Medicus sub *Tiberio*, cujus proximam mortem, ejus pulsum dissimulanter tentans, cognovit. Ita Tac. *lib. 6. Ann.*, et *Suet.* in *Tiberio* c. 72.

Charisius (Flav. Sosipater), Christianus antiquus Grammat. Edidit *Opus* inscriptum *Institutionum Grammaticarum* ad Filium *Libris* 5., qui integri ad nos non pervenerunt. Desunt namque nonnulla ex *lib. 1.*, et *5.* Scripsit etiam *Bacchanalia*, et *Vulcanalia*, quae desid. *Janus Parrhasius* dicitur primus *Charisium* edidisse, et sunt qui dicant, Opera quae sub *Diomedis* nomine, *Athanasio* cuidam, *Viro* eloquenti dicata, exstant, *Charisii* hujus esse.

Charisius (Aurel. Arcadius), Jurisconsultus, Libellorum Magister, ad quem *Carus*, *Carinus*, et *Numerianus* Imperatores de *Calumniae poena* rescripserunt an. post Christum 283: V. C. 1034. Ille saepe *Modestinum* citat in libris suis. Ejus Opera sunt: *De muneribus civilibus lib. Singul.* *De Officio Praef. praet. lib. Singul.* *De Testibus* item *lib. Singul.*, qui libri in *Pandectis* citantur. *Cujacius* eum Christianum putavit, illum forsitan cum *Charisio* Grammat. confundens.

Charmis, Massiliensis, Medicus Romae, citatus a *Plin. H. N. l. 29. c. 1.*, qui de eo ait, usum fuisse in curationibus balneis frigidis *Musae* exemplo.

Charus, Vir eruditus. Ad eum sunt *Ovidii Epist.*, ex quibus colligitur, eam nepotum Augusti Institutorem fuisse. Scripsit *Poema de Hercule*.

Charysius (Diocles), Rhetor, ejus meminit *M. Sen.* in *Controv. Chemia*, Vulgo *Alchimia*. Vide *Appion* in *A.*

Chromatius, Aquilejae Praesul, sanctitate, et doctrina clarus, teste *S. Hieron.*, qui ait, scripsisse *Comment.* in *S. Matthaei Evang.* Fuit *S. Hieron.*, et *S. Ambrosii* amicus.

Cicero (M. Tul.), ejus nomen insigne Viri elogium est. Natus Arpini an. V. C. 648. ex equestri familia. Praeter Opera doctissima, et elegantissima, quae exstant, plura edidit, ex quibus sola fragmenta supersunt: alia omnino interciderunt. Desiderantur ejus libri de *Republica*, et de *Gloria*, citati a S. Augustino in libris de *Civit. Dei* 2 L. An. Seneca, a Gellio, et aliis antiquis. Vertit ex Graeco in Latinum *Oeconomicum Xenophontis*, et alia, quae Versiones desid., ut etiam *Dialogus* inscriptus *Catulus*, et alter *Caecilius*, de quibus Quintil. l. 3. *Institut.*, qui testatur, scripsisse libros de *Arte Rhet.*, quos suppressit. Gellius lib. 1. c. 22. citat lib. Cicer. de *Jure Civili in artem redigendo*: qui desid., ut etiam libri 3. carmine lucubrati de *temporibus suis*, quos ad Lentulum se missurum spondet lib. 1. *Famil. Epist.* 1. ad Lentulum. Caremus etiam variis alis Poematibus, quorum mentio apud Plut., et Suet. in *Vita Terentii*. Talia sunt inscripta *Mirius*, *Glaucus*, *Lino*. Praeter *Aratea*, quorum fragmenta afert Cic. in libris de *Nat. Deorum*, Poema de suo Consulatu, ex quo 70., et eo amplius versus tanquam recitati a Ciceronis fratre leguntur lib. de *Divin.* Quintil. l. 8. afert duos Versus, ex Joculari quodam Ciceronis Opere, quod etiam desid. In libris *Academ.* QQ. multa desunt ex lib. 1., et omnia ex 2., et 3. Nonius putat lib. inscriptum *Lucullus* esse 4. *Acad.* QQ. Verum contrarium colligitur ex Cic. *Epistolis* ad Atticum lib. 13. In *Epistolis* ad Atticum mentionem facit Cic. voluminis 1 se lucubrati *Proemiorum*, ex quo *Prooemio* sumebat ad varia Opera, quae lucubrabat. Miserat ad Atticum librum de *Gloria* cum *Prooemio*, jam appposito lib. 3. *Acad.* QQ.: quod animadvertens emendavit alio *Prooemio*. Vide *Epist.* 6. ad Atticum lib. 15. De interlocutoribus in lib. de *Repub.* loquitur Cic. *Epist.* 15. lib. 4. ad Atticum. Libro autem 1. *Tusc.* QQ. afert locum Platonis ex 6. suo libro de *Repub.* Ipse de se testatur, vertisse in Latinum nonnullas Demosthenis, et Eschinis *Orationes*: quae Versiones non comparent sub Ciceronis nomine. Constat etiam, in Latinum vertisse *Timaeum* Platonis, et quaedam ex Homero, ut testatur ipse l. 5. de *Finibus*, ubi legitur Homeri locus de Sirenum cantu. De consolatione in morte *Tulliolae*, seu de *Luctu minuendo* multa scribit Cicero in *Epist.* ad Atticum. Utrum autem genuinum Ciceronis Opus sit, quod sub hoc titulo prodiiit Bononiae an. 1583? vide Dissertationes adhaerentes praedicto Operi, legi dignas, a Sigonio, et Riccobono lucubratas. In lib. de *Fato* desunt multa, et nonnulla in lib. de *Divin.* Servius in *Virg.* citat Elegiam Ciceronis *Tamelastris* inscriptam. Ex ejus *Orationibus* innumeris multae interciderunt, quarum mentionem facit Cic. in *Epist.*, et aliis Operibus, inter quas sunt *Orationes*, quibus restitit Metello Nepoti, Trib. pl., de quibus in *Epist.* ad Metellum Celerem ejus fratrem: *Oratio* pro Vatinio, quem antea acriter accusaverat: Binae pro Acilio, quem bis reum capitis, rebus salyis, defendit, de quibus in *Epist.* ad Curionem lib. 7. *Famil.*: aliae. Ex 59., quae

supersunt, nonnullae mutilae sunt, ut *Or. pro Roscio Comoedo*. In *Or. pro Fonteio* desunt multa. In *Or. contra L. Pisone*m praeter principium desunt nonnulla in medio, de quibus Hieton. Lagomarsinius ad Jacobum Facciolatum. In *Comment. Asconii* sunt fragmenta *Orationum* tum pro C. Cornelio majestatis reo (quae magnum plausum meruit teste Quintiliano l. 8.): tum pro M. Scauro, contra Catilinam, et C. Antonium. Opus inscriptum *Hortensius* de laudibus Philosophiae citatum in *Tusc. QQ.* ad nos non pervenit. Forsitan caretemus ejus *Epistolis*, nisi eas invenisset celebris Petrarcha. In *Epist. 5. lib. 15.* ad Atticum loquitur Cic. de *Epistolarum* suarum collectione a Tirole procurata, deque earum correctione ante editionem. Ex memoratis Operibus apparet, eum in Oratoria, in Philosophia, in Jure Civili, et Pontif. in Militari arte, in Poesi, et disciplinis omnibus versatum, et merito in Repub. Romana variis muniis ornatum fuisse. Fuit Cos. difficillimis Reip. temporibus. In Consulatu suo patefacta, et dissipata fuit, ejus vigilantia, et eloquentia, Catilinae conjunctio. Primus dicitur, qui Patris patriae, et Reip. conservatoris titulo ornatus fuit an. V. C. 691. Verum hic titulus, post exterminatos conjurationis Catilinae socios, magnam ei invidiam conflavit, finito Consulatu. Nam P. Clodii, et aliorum potentia, exsilium, et bonorum direptionem passus est. At majori, post annum exsilii, gloria Romam revocatus fuit, P. Lentulo Consule, Pompeio, et multis aliis pro eo orantibus in Senatu, frustra contranitentibus Clodio, et aliis aemulis Ciceronis.

De iis, quae a multis, praesertim Triumviratus tempore, in ejus Stylo notabantur, vide Quintil. lib. 12. *Instit.*, et in *Dial. de Oratoribus*. Vide etiam in P. verbo Pollio. De ejus luctuosa morte, quae accidit an. V. C. 711., ante Christum 42., aetatis ejus 64. jussu M. Antonii Triumviri, quem *Philippicis* exagitaverat, vide, praeter Plutarchum in *Vita Ciceronis*, et Rom. Histor., Marcum Sen. in *Suasor*. In adversis parum constanti animo fuisse, patet ex *Epistolis* ad Atticum. Ex *Epist.* ad Luccejum Historicum, et ex ejus Operibus apparet, eum gloriae cupidissimum fuisse, quantumvis in *Epist.* ad Catonem lib. 15. affirmet, se in actis suis Reipub. bonum solum spectasse, et gloriam contempsisse, licet res gloriosas egisset. In fine *libri de Cl. Orat.* plura tradit de studio, et labore suo in comparanda Eloquentia: in qua adeo excelluit, ut in Oratoria Romani haberent Tullium, quem Gracis Oratoribus opponerent. Ejus vero ingenium par Imperii Rom. magnitudini a C. J. Caesare dicebatur. Vide *Tullius: Tulliola* in T. Sexagenarius, repudiata Terentia, Popiliam juvenem, et divitem duxit: iis vero, qui eum cavillabantur, eo quod senex juvenem Virginem duxisset, quid responderet? ac de aliis ejus Apophthegmatibus, vide Plut. in *Apophtheg.*

Cicero (M.), praeced. filius non illiteratus, licet patre longe inferior, et doctrina, et ingenio, et moribus. Missus Athenas,

sub Cratippo Philos. Graeca studia cum Latinis conjunxit. Graece, et Latine declamare constituerat, cum Athenis esset: Graece apud Cassium: Latine apud Brutium. Ita ipse in *Epist.* ad Tironem. Vide *Epist.* 21. lib. 16. ad Famil. Haec *Epist.* Marci Cae. est ingeniose, et eleganter scripta, sed forsitan a Patre emendata, priusquam ederetur. Fuit una cum Augusto Cos., et Asiae Praefectus. Vide *Caesarius*. In Consulatu suo deici jussit, non repugante Aug. omnes statuas, et monumenta M. Ant., qui patrem occiderat, et Sc. factum, ne ullus ex Antoniis deinceps *Marcus* appellaretur.

Cicero (Q), Marci Tullii frater, Vir eruditus, et Poeta. Militavit in Gallia, et Britannia sub C. J. Ces., cui ob suam militarem virtutem charus fuit. De eo saepe loquitur Caesar in *Comment.* suis. Asiae praefuit cum laude, licet initio parum humanus esset in regimine provinciae: quod vitium fratris monitis emendavit. Ex *Epist.* M. Tullii ad eum colligitur, eum in animo habuisse *Historiam* scribere. Utrum autem *Hist.* ediderit? non liquet. In Vett. Tragicorum fragmentis a Pithaeo collectis leguntur Q. Cic. Versus de 12. *Signis Zodiaci*. In componendis *Tragoediis* videtur sese excuisse: nam 16. diebus, 4. *Tragoedias* absolvit. Vide Cic. *Epist.* 25. ad eum lib. 3. Haec *Trag.*, et multae *Epist.* ejus ad Cic., quarum fit a Cic. mentio lib. 3. *Epist.* ad eum, ut etiam innumerae aliae ad alios, desid. Ei Cic. primas concedit in pangendis Carminibus. Vide *Epist.* 4. lib. 3. *Epistol.* ad Q. fratrem. In eadem *Epist.* fit mentio bibliothecae Q. *Ciceronis*. Initio libri 2. de *Orat.* laudat ejus *Orationis* subtilitatem, et ornatum.

Cicero (L), Marci Tullii patruelis, adolescens, Antiochi Phil. Athenis auditor. De eo Cic. l. 5. de *finibus* initio.

Cinna, Poeta Epigr. Mart. aemulus. In eum sunt multa Mart. *Epigr.* Inter alia, en breve, et lepidum, quod legitur l. 3.

Versiculos in me narratur scribere Cinna.

Non scribit, cujus Carmina nemo legit.

Cinna (Helvius), Poeta praecclarus, qui ante Christum an. 12. floruit. Citatur a Gel. l. 9. c. 12., et lib. 19. c. 9. Hic per errorem occisus a plebe Rom. fuit post C. J. Caes. necem, et caput ejus hastae praefixum. Malo ei fuit *Cinnae* nomen. Nam Plebs putans, esse Corn. Cinnam Caesaris inimicum, eum occidit. S. Isidorus in libb. *Orig.* affert hujus *Cinnae* versus elegantiss. de *Malva*. De Poemate *Smyrna*, 9. annorum labore scripto a *Cinna*, meminit Quintil. l. 10., et Catullus *Cinnae* amicus haec habet de *Smyrna*.

Smyrna mei Cinnae nonam post denique messem,

Quam coepta est, nonamque edita post hyemem

Servius in *Virg. Georg.* ait = *Cinna* poeta optimus fuit, qui *Smyrnam* scripsit, quem libellum decem annis elaboravit =. Opus istud insigne desid.

Ciperus, antea pistor, et postea caussidicus. Vide Mart. l. 2. *Epigr.*

Corollarium IV.

Circitores vocabantur, qui ludicris artibus, praestigiis, et garrulitate sua popelli plausum, et admirationem ad victum captabant in circulis otiosorum. Hi fere Graeci erant, Romam convenientes, ut populum oblectarent, et crumenas emungerent. Nonnulli ex his, ut hodierni, jactabant, se arte medica, et aliis artibus instructos esse. Romani per contemptum eos Graeculos esurientes appellabant.

Corollarium V.

Circus, (in quo *Circenses* ludi dabantur populo per aurigas, cum curribus, et equis, velocissime a Carceribus ad metas contendentes, praemio velociori aurigae proposito) erat locus a Rom. valde frequentatus: *Circus* Flaminius praesertim, in quo plura aedificia erant, et magna copia statuarum illum ornantium. In eo erant templa Vulcani, Neptuni, et Herculis Musarum. *Circus* Maximus, ita dictus, quia amplitudine alios superabat, erat longus 450. passibus, et latus 125. : capax 260. mil. Spectatorum. In eo fiebant venationes, cursus equorum cum curribus, et sine curribus usque ad metas, quae erant parvae quaedam columnae in extremo *Circi* positae, circa quasolvebantur currus. Fiebant etiam navales pugnae super stagnantes aquas, intra *Circi* aream ex fluminibus, vel aquae ductibus derivatas. Fiebat demum Ludus Trojanus a pueris nobilibus equitantibus, in varias turmas divisus, et Trojana veste indutis. *Circus* Maximus erat exterius multis porticibus, innumeris columnis marmoreis, et statuis instructus, ac decoratus, et pavementum, seu area ita disposita, ut commode possent ludi a circumstante multitudine spectari. Saepe fuit variis casibus, ex parte saltem, corruptus, et ab Imperatoribus refectus, ac magis exornatus. Antoninus Heliogabalus eum chrysocola conseravit.

Cirinnus, Poeta Epigr., de quo cum laude Mart. lib. 8. Epig.

Civilis, Orator, et dux partium Vitellii contra Vespas. Vide Tacitum l. 4. Hist.

CI

Claranus. De eo Mart. loquitur, ut de Viro notae doctrinae V. *Crispus*.

Claudia, Statii Poetae uxor, et Poetria, a qua adjunctus dicitur Statius in suis Carminibus, teste Sidonio Apollinari.

Claudianus (Cl.), insignis Poeta sub Theod. M., et filiis. Fuit a Christi nomine alienus, ut ait S. Aug. l. 5. de Civ. Dei, ejus nonnulla Carm. afferens de Theod. M. victoria contra Eugenium Tyrannum. Verum Christ. Religionem demum amplexum eum fuisse, plura indicant, quae brevitati consulens missa facio. Praeter integra, quae supersunt ejus Poemata, alia mutila habemus: ut Poemata, de Locusta, et de Nilo: *Gigantomachia*: Panegyricus de Laud. Serenae reginae, ac postremum lib. de Laudibus Stiliconis. Statua ei posita fuit Romae in foro Trajani a Senatu cum inscriptione, qua indicatur eum

Notarium, et Tribunum fuisse sub Imperat. Honorio, et Arcadio : De ejus patria vaga est opinio. Verum probabilius est, cum Alexandrinum fuisse. In Prosperi *Chron. Consulari* dicitur, obiisse, Olibrio, et Probino, quibus catus erat, Coss. Hi autem Coss. fuerunt an. Christi 397. Ast Poemata ab eo recitata, vel lucubrata pro Olybrii, et Probini Consularu : pro Consularu item tertio, quarto, et sexto Honorii, qui postremus incidit in an. Christi 406., demonstrant, eum ineunte 5. Ecclesiae Seculo adhuc in vivis fuisse. Confundendus non est cum *Claudiano Mamerto*, Christ. Poeta, Viennensi in Gallia Presbytero, cui tribuitur Hymnus Passionis : *Pange lingua gloriosi* secundum Sirmondum in *Notis ad Sidenium*. Huic etiam nonnulli tribuunt Carmina in Christi laudem, et de Christi miraculis alia, Christiano Poeta digna, quae leguntur inter *Claudii Claudiani Opera*, licet alii dicta Carmina S. Damaso Papae adscribant. Inter Poetas Latinos, qui post Augusti aevum Romae florere ante Honorii excessum, vix unus, aut alter est, qui Claudiano palmam cedere non debeat in Poetica facundia, et venustate.

Claudius Caesar, Rom Imp. Lugduni in Gallia natus, C. Caligulae, ex fratre nepotis sui, in Imperio Successor, Vir litteratus fuit, et novas litteras in Latinum Alphabetum inducere tentavit. Vide *Litterae* in *L*. In adolescentia parum aptus imperio, et negotiis publicis virus est: scribere tamen *Historias* jam tum, hortante T. Livio, institutoe suo, coepit. Imperator creatus ostendit, se expertem non fuisse ingenuarum disciplinarum, quae hominem litteris deditum, et ingenio non vacuum ornare solent: licet Seneca, quem in Corsicam *Claudius* relegaverat, post hujus mortem, cum tanquam stolidum, aleatorem, iniquum Judicem, et hominem nullius ingenii depinxerit in *Ludo*, seu *Menippaea Satyra* de *Claudii Caesaris* morte: proculdubio, ut Agrippinae, secundae *Claudii* patris uxori, cui multum Seneca debebat, quaeque maritum venenato boleto extinxisse dicitur, assentaretur, utque inique se a Claudio in Insulam deportatum ostenderet. Vide *Seneca* in *S. Claudium* non pauca parum decora, et peritidula in vita sua privata, et cum Imperator esset, egisse, testatur Suet. in *ejus Vita*: licet, ut arbitror, nonnulla consuito, ut stultitiam simularet ob fines politicos sibi praefixos, admiseric: nam librum de *Simulata Stultitia* composuit. Quidquid de his sit, Imperator creatus magnifica, et utilia opera publica Romae reliquit: inter quae ductus aquae, quam *Claudiam* vocant, quorum vestigia adhuc supersunt, de quibus operibus Suet. loquitur *cap. 20. in Claudio*. De cura Urbis, et annonae, cui multum invigilavit, vide Suet. *cap. 18*. Scripsit lib. de *alea*, (quo ludo valde delectabatur,) praeter jam dictum de *simulata stultitia sub Caio*. Praeterea 43. lib. edidit *Histor.*, et 8. Volumina de Vita sua. Composuit etiam 20. lib. *Thuscarum Histor.*, et *Charchedonicon* lib. 8. graeco serm., quae omnia deeid. Si ad nos pervenirent *Hist.* de rebus Thuscorum, seu Ethrusco-

rum multa de antiquis Etruscis, quae nunc sunt obscura, nota haberemus. Vide Suet. c. 42. ejus *Vitae*. Imperavit an. 14.: obiit an. Christi 54. Vespas. in monte Caelio ei templum extruxit. Ad Agrippinam excusandam circa *Claudii* mortem, dici posset, *Claudium* edisse fungum ex illis, qui natura sua mortiferi sunt, inscia Agrippina, ab ignaro coco appositum Claudio, qui libenter boletis pascabatur.

Claudius (*Servius*), ejus *Commenti*. citantur a Gel. l. 12. c. 21. *NN*.

Claudius (*Appius*), ex gente Claudia, de qua Suet. initio *Vitae Claudii Caesaris*. Fuit alter ex Decemviris, qui Leges 12. Tabul., ex quibus Jus Rom. proflexit, ordinarunt, et promulgarunt. Hae Leges ab hoc Claudio, viro praestantis doctrinae pro temporibus illis, nondum multum excultis, digestae dicuntur. Vide *Leges* in *L. Tabulae* in *T*. Heic adnotare libet, eos qui antea *Claudii* appellabantur postea *Clodios* dictos fuisse, mutato diphthongo *Au* in *O*.

Claudius (*Appius*), Orator, et Jurisperitus, qui Milonem ambitus accusavit. Ita Asconius Paedianus. Arbitror, hunc fuisse *Appium Pulchrum*, P. Clodii fratrem. In *Bruto* eum Cic. appellat *Virum doctum in Jure Augurali, et publico*, ut etiam in Antiquitatibus, et Oratoria. Fuit Cos. cum P. Domitio, et obiit ante pugnam Pharsalicam, Acaiae Praef. a Pompejo creatus. Verisimile arbitror, eum accusasse Milonem, fratris instigatione. Notae sunt similitudines inter P. Clodium, et Milonem, qui tandem Clodium, qui ei, si Ciceroni credimus, in via insidias parabat, occidit. Vide Ciceronis *Orat. pro Milone*. In ea contendit Cic. Milonem, occidendo Clod., vim vi repulisse. *Oratio Appii Pulchri* de ambitu contra Milonem, et aliae *Orat.* desid. Vide *Pulcher* in *P.*, ubi alia de hoc *Appio Claudio*, seu *Clodio*.

Clemens, Alexand. Pantaeni discip., et ejus successor in Schola Christiana Alexandrina, ac magister Origenis, qui postea in eadem Schola sacras litteras docuit. Plura *OO.* doctiss. edidit contra Ethnicos, et varios haeret.: sed multa desid., et quae habemus ex ejus *Stromatibus* mutila sunt. Deest namque initium *lib. 1.*, et *8.*: quin immo *lib. octavus Stromatum* reputatur coagmentatus ex aliorum Operum fragmentis, et adjectus *7. libris* ad *Stromatum* complementum. Floruit initio 3. Eccl. Sec.

Clemens (*Terentius*), Juliani Jurisconsulti sectator, et ut videtur, eo familiariter usus in quaestionibus juris solvendis, a cujus sententiis vix discedit. Scripsit *libros 20.* ad *Legem Juliam*, et *Papiam*, quorum fragmenta in *Pandectis* supersunt. Integra Opera non exstant, vel latent.

Clemens, Poeta, Apulejo famil., et amicus, a quo suariss. eruditissimus, et suus appellatur. Edidit *Vitam Severi Alex. Rom. Imp.* optimis versib., quod *Poema* desid. Laudatur ab Apulejo in *Floridis*.

S. *Clemens*, Papa, et M., Apostolorum discip., et adjutor, cujus meminit S. Paullus in *Epist. suis*. Floruit 1. Eccl. Seculo, et initio

Pars I.

n

2. Nonnullas scripsit *Epist.* ad Eccl. Corinthiorum, quarum altera integra non exstat. Scripsit etiam *Lithurgiam*, qua ex S. Petri institutione Rom. Ecclesia urebatur, quaeque processu temporis multis est aucta. Plura ei tribuuntur *Scripta*, quae subdititia a Criticis censentur. Nonnulla ei tribuunt S. Paulli *Epist. ad Hebraeos*, quod non improbabile existimo, si intelligant, eo amanuensi usum S. Paulum ad eam scribendam: cum adjutor S. Paulli in Evangelio propagando fuerit. Obiit an. 3. Trajani, cujus jussu fuerat ad Cheronesum Pontii exsul missus, ubi martyrio fuit laureatus. Romae cognita eius morte, S. Anaclerus fuit ei in Rom. sedem subrogatus. Ita Hist. Eccl. Nihilominus S. Epiph. tradit, se Pontificatu abdicasse, cum in Pontum fuit deportatus.

Cleopatra, Aegypti celebris regina, Ptolemaei Auletis filia, M. Ant. Triumviro nupta post repudiatam ab Ant. Augusti sororem. Unionem ingentis pretii liquefactum potandum in coena dedit M. Antonio, quo cum navigabat vecta navigio immenso sumptu ornato: adeo luxu ea, et pompa delectabatur. Scripsit *Librum de Ornatu Corporis*, cujus fragm. affert Galenus de *Alopecis* agens. Victo M. Ant. ab Aug. Caesare, se interemit, ne in triumphum Romam a Victore abduceretur. Ita Rom. Hist. Filium habuit, quem *Caesarionem* appellabat, quia eum ex C. J. Caesare habuisse, cum, devicto Pompejo, Alexandriam expugnasset, ipsa testabatur, et multi credidere: cum notum esset, Caesarem Alexandriae commorantem, valde familiariter cum ea egisse, et in testamento videtur Caesar aliquid de hoc filio indicasse.

Clodia, Poetria, et Catulli amica, ficto nomine, *Lesbia*, a Catullo in *Carm.* suis appellata. Ita Sidon. Apoll. in *Epist.* ad Hesperium, et Mart. *lib. 8. Epigr.*

Clodius (P.), jurarus Ciceronis inimicus, Trib. pl., et Orator factiosus, qui Ciceronem Roma expulit, et ex tota Italia cum Trib. pl. esset. Erat ex clarissima Claudiorum familia, et plebejus esse voluit, ut Trib. pl. esse posset. Diem in Senatu eximebat orando, cum Senator erat, ut moram injiceret negotiis, et viris probis noceret. Ciceronem non modo exulare coegit, sed ejus domum Romae, ac villas incendit, bonis ejus publicatis. Accusavit incesti plures Virg. Vestales, defensas a Catone Uticensi. V. *Piso* in *P. Orat.* habuit contra Ciceronem, cum in patriam fuit ab exilio reductus torius Italiae plausu. Cui respondit Cic. *Oratione de Hirsapicium re. sponsis* an. V. C. 607. Occisus fuit a Milone, cliente, et amico Ciceronis. *Oratt. P. Clodii* desid. Vide *Claudius* supra.

Clodius (P.), alter posterior, Orator Mercenarius. Vide Tac. *l. 11. Ann.*

Clodius (Sabinus), Rhetor, solitus uno die declamare Graece, et Latine, sumpto pallio, cum Graece: sumpta toga, cum Latine declamabat. Ita Sen. *l. 9. Controv.* Ejus *Decl.* desid.

Clodius, Hist. scripsit *lib.* inscriptum *Index temporum*, citatum a Plut. initio *Vitae Numa*.

Clodius (Sextus), Orator male oculatus, et notae dicacitatis. Caelius fuit M. Ant. Triumviro, cujus fuerat in eloquentia institutor. Ei pro mercede laboris in eo docendo, ut nihil disceret, (si Ciceroni contra eum oranti credimus) duo millia jugerum, cum esset Cos. Ant. assignavit, addita immunitate. Ita Cic. in *Philippicis*.

CO

Corollarium VI.

Codex Theodosianus, libris 16. distinctus (M. Constantini, et sequentium Imperat. usque ad Theod. juniorem, cujus jussu fuit editus, Constitutiones, seu Leges continens, et Honorio imperante compositus) integer non est. Constitutiones, quae exstant, illius aevi Imperatorum, illustratae fuerunt, a Jacobo Gothofredo, insigni Jurisconsulto. Ejus tamen *Comment.* post ejus mortem editi fuerunt aliquot voluminibus in fol. cum *Legum Chronologia*, et Indicibus locupletissimis.

Codrus, Poeta pauperr. scripsit *Theseidem*, sive de *Gestis Thesei*. Vide Juven. Sat. 1., ubi eum *raucum* appellat, dicens:

Nunquam ne reponam?

Vexatus toties rauci Theseide Codri?

quibus indicat, saepe *Poema* illud tunc temporis solitum a *Codro* recitari, sed rauca voce.

Coelestinus, sive *Caelestinus* scripsit *Vitas Valeriani*, et *Gallieni* Imper., sub quib. fl. Ita Treb. Pollio.

Coelestius, acerrimus, et male ingeniosus Pelagianismi defensor, ac per Africum disseminator. Plura edidit, quorum fragm. in Operibus S. Aug. contra Pelagianos leguntur. Caetera perierunt.

Coelius (C), Orator magni nominis, Quintilian discipulus. Ejus *Orat.* desid.

Coeranius, Phil. non exigui meriti, laudatus ab Ammiano Marcello.

Coesius, Poeta pessimus, si Catullum audimus in *Carm. ad Licin. Calvum*. V. *Aquinus* in *A*.

Collyridiani, haeret. in fine 4. Eccl. Sec., indebito honore Dei Genitricem afficientes, eam, ut Deam colendo, et sacrificia, soli Deo debita, offerendo. *Collyridiani* appellabantur, eo quod collyridam, seu placentam super linteam in altum elatum, ex qua postea communicabant, B. Virgini, statis diebus, solemniter offerebant. Nulla horum *Scripta* exstant, quae legantur.

Corollarium VII.

Collegia. Olim praeter sacra, ac litterata Collegia Ethnicorum Pontificum, Curionum, XV. Virorum, Vestalium, Augurum, Haruspicum, Poetarum, Caussidicorum, Notariorum caet., erant Romae, et in Proviinciis Collegia Mercatorum, Naviculariorum. Cantorum, Veterinorum, Aurigarum Circensium, suis coloribus in veste distinctorum, et diversarum factionum, Opificum caet. De his, et aliis Collegiis fit mentio in *Historiis Rom.*, et antiquis *Inscriptionibus*.

Gladiatorum Collegia suas Scholas habebant, et Magistros, quos *Latistas* vocabant. Haec Collegia, Ordines, et Societates etiam appellabantur.

Corollarium VIII.

Coloniae innumerae per Rom. Imperii provincias a Romanis deducebantur, ad eas missis, multis incolis Urbis, praesertim egenis, quibus hoc pacto Urbs refertissima (imperante enim Claudio 6. miliones incolarum Romae erant, si Historici numerum non exaggerant) incolis exonerabatur, et egenis subveniebatur assignatis agris, quos colerent. Ex his *Coloniis*, quae erant veluti Imperii propugnacula in provinciis, recens acquisitis, aliae *Romanae* vocabantur: *Latinae* aliae. Primae erant veluti Romae suburbia, et *Coloni*, Cives Romani censebantur, tanquam si Romae degerent, ac jus suffragii in comitiis habebant. *Latinae* jure Latii tantum gaudebant sine suffragio in Magistratum Rom. electione. Ex his *Coloniis*, in quibus familiae illustres erant, non pauci ad praecipua Reip. munia Praeturae, et Consulatus ascendeant. Per has *Coloniarum* deductiones Latina lingua, Romana litteratura, et Romani mores fuerunt per Orbem propagati, maxime postquam Jura Romanae Civitatis omnibus imperio subditis fuerunt impertita Antonini Caracallae indulgentia. *Coloniae Romanae* Romanis legibus regebantur: Municipia vero proprias leges habebant. Vide *Municipia* in *M*.

Columella (L. Jun. Moderatus), insignis, et elegans de *re rustica* Hispanus Scriptor, qui florebat secundum Ricciol. an. Christi 170. Verum ex ejus latinitate, et ex aliis suspicantur, et affirmant aliqui, sub Claudio Caesare floruisse. Praeter *lib. de Arboribus*, Opus *Columellae de re Rust.*, (quod in Hispania videtur scripsisse) 12. libros comprehendit, quorum decimus, qui est de *cultu hortorum*, heroico Carmine lucubratus fuit: forsitan, ut supplementi loco esse posset *Virgilii Georgicis*. Reliqui *libri* sunt soluto sermone scripti, et totum Opus ad P. Sylvium directum. Alia, siqua edidit, sive soluta, sive metrica oratione desid. Inventum fuit *Columellae* Opus a Poggio. Sunt qui arbitrentur, eum servilis conditionis fuisse, quia veteres *Columellas* appellabant servos primarios familiarum, teste Donato, qui ad id comprobandum adducit versum Lucilii de Metrophane ejus servo, quem in Epitaphio ei posito *Columellam* appellat. Ast valde longe petita mihi videtur haec servilis conditio *Columellae* nostri, et levi argumento nixa.

Columella (M), praecedentis patruus, illustribus disciplinis omnibus eruditus, ac diligentiss. agricola. Ira ejus nepos *lib. 5. de re rustica*. Crediderim, L. Junium a patruo in multis fuisse adjutum ad Opus suum lucubrandum, ac ab eodem fuisse disciplinis imbutum.

Corollarium IX.

Comitia Populi Romani, quae in Campo Martio Romae haberi solebant ad Suffragia in Sacerdotum, et Magistratum electionibus, et

aliis ad Rempub. spectantibus ferenda, Congregatio erat populi Rom. per Tribus distributi, si Comititia *Tributa* erant; si *Centuriata* per Centurias, si *Curia* per *Curias*. Licet frequentius in Campo Martio Comititia haberentur, nonnunquam etiam fiebant in Foro: nonnunquam in Capitolio, ac etiam in Circo Flaminio. In Comititiis Leges ferebantur, et Judicia graviora exercebantur. Primum suffragia clara voce Suffragatores dabant: postea, lege *Tabellaria* lata, per tabellas, cum certis litteris suffragium indicantibus. Tabellas cistis quibusdam, in ponte collocatis, per illum transeuntes Suffragatores inferebant; quibus per viros fidos collectis, et notatis, ad majorem suffragiorum numerum negotium transigebatur. Qui petebant Magistratum veste candida populum circuibant, demisse suffragia petentes, manus Suffragatorum prensantes, ac amice salutantes, ut sibi suffragia darent, et ab hac veste *Candidati* Petitores vocabantur. Qui erant ad populum accusari, vel de vi, vel de majestate, vel de repetundis, aut de alio gravi crimine, pullata, et sordida veste incedebant, ut ad commiserationem populum excitarent. Ante suffragia ab iis, qui Comititiis praesidebant, *Oratio* habebatur, in qua de re, quae erat agenda in Comititiis populus docebatur. Tribuni plebis, Comititiorum tempore, multa contra Patricios movere solebant, cum aliqua Senatusconsulta parum Plebi faventia in Senatu fiebant. Qui pecunia aliquem ex popularibus praecipuis ad obtinendum Magistratum corrumpebat, poterat ambitus accusari. Cum Cicero, competitore Catilina, Cos. fuit creatus, ambitu in dies aucto, major poena ambitus reis, lege lata, constituta fuit, 10. scilicet annorum exilii: pro qua lege, cui a non paucis repugnabatur, *Orationem* elegantiss. Cic. habuit, quae desid. *Calata Comititia* dicebantur, quia populus ad conveniendum *calabatur* a verbo Graeco *Kalo*, quod vocare significat, unde *Kalendae* dictae quia prima die mensis mittebantur praefones ad oppida dicentes: *vocat vos Senatus ad nundinas*. Alia de Comititiis vide apud Romanos Histor.

Comminius (Posthumus), Orator, et Cos. accurata *Oratione* laudavit Coriolanum apud Milites. V. Val. Max. l. 4. c. 3.

Comminius (C), Poeta. Satyr. *Carm.* scripsit in Tiberium Caes., qui in fratris gratiam ei vitam donavit. Ita Tac. l. 4. Ann.

Commodianus, Afer, Christianus, scripsit initio 4. Eccl. Seculi *Versu hexametro* contra Ethnicos, non servata Syllabarum quantitate, quam neque Homerus multum curavit, teste Eunapio in *Vita Acaecii* Sophistae, sonore vocum contentus: quod nescio, an superstitiosi Homeri cultores, et divinum Poetam cum appellantes, sint probaturi.

Commodus (Aurelius Antoninus), Imperator, Neroni in vitae ratione valde similis, quamvis optimo patre M. Aurelio Phil. natus. Lucillam sororem, quae cum aliis in eum conspiraverat, occidit, quaestionem habente Perenni Praef. pr., qui postea etiam ob similem

culpam fuit capite plexus. Baco Verul. *de Augm. Scientiarum* tradit, eum fuisse moliori studiorum genere, (cura proculdubio patris) eruditum, et teste Modestino in *Digest.* immunitatem concessit Rhetoribus, Philosophis, Grammaticis, et Medicis. Suorum insidiis, quos necandos decreverat, oppressus fuit post 12. an. imperii, an, aetatis 31. Christi 292. Vide Xiphilinum, et Lampridium.

**BREVIS DISSERTATIO DE CONCILIIS GENERALIBUS
IN ORIENTE CELEBRATIS.**

Concilia Ecclesiastica complura, ante, et post Constantinum M. primis 4. Eccl. Sec. habita, desiderari indubitatum est. Non pauca item ex illis, quae supersunt, manca, et mutila esse constat, partim injuria temporum, et Ethnecorum in Christianorum scripta odio, partim librarium negligentia, et partim etiam nequitia haereticorum per ea damnatorum. Utrum autem Concilia, sive Synodi praesertim Generales in Oriente celebratae a Constantini M. regimine ad Honorium, Latino sermone, anve Graeco habitae fuerint? Viderur res partim discussa, et minus explorata. Communis opinio, Concilia ista Orientalia Graeco sermone habita, et omnia in eo Graecae pertractata, tenet: propterea quod in illis maxima Patrum congregarorum pars essent Episcopi Ecclesiarum Orientalium, in quibus Graeco sermone res divina agebatur, et quia vix ulla antiqua horum Conciliorum Exemplaria, praeterquam Graeca supersunt, et Latina, ex Graecis Exemplaribus conversa, valde recentia sunt, a viris Graecae, et Latine doctis lucubrata. Huic opinioni, sive persuasioni, quam vocatam in dubium non legi, opponi posse mihi videntur sequentia. 1. quia Latina Lingua, multis in Orientem deductis Romanorum Colonis, et innumeris Romanis cum publicis munitis per Orientis provincias dispersis, ac maxime Romanorum Imperatorum politicis decretis, et cura, Lingua communis, ac veluti vernacula totius Romani Imperii facta erat inter urbane educatos: praesertim postquam Jus Romanae Civitatis omnibus Romano Imperio subjectis populis fuit impertitum. Vide *Coloniae* in *C. Lingua Latina* in *L.* 2. quia Praesides Conciliorum Generalium, seu legati a Romano Pont., ut Conciliis praesent, Clerici Romani, seu Occidentis Ecclesiae, quae Latina dicitur, ut plurimum erant, quibus non Graeca, sed Latina lingua familiaris erat: oportebatque ab eis plane intelligi, quae in Conciliis agirabantur, et statuebantur, ut Romanum Pontif. absentem possent de illis reddere certiore. 3., quia Conciliis Generalibus aderant, vel Imperatores ipsi, (quod de Constantino M. in Nicaceno novimus, et in aliis de aliis Imperatoribus,) aut saltem Provinciae Praesides cum urbanis Magistraribus, ut tranquille omnia procederent, et nequid contra Imperii leges decerneretur: quod etiam in Conciliis nationalibus Hispaniae, Gothorum tempore observatum

fuit. Toletanis enim Conciliis aderant Reges: Viri priuarii, sive Summates regni Regem comitabantur, et Patrum sessionibus praesentes erant: Congruum autem erat, et dignitari, tum Rom. Imperii, tum Romanae Ecclesiae respondebat, res sermone Latino, seu Romano, a viris doctis, Romanae linguae non expertibus, pertractari. 4., quia Romanis legibus vetitum erat, negotia publica, praesertim judicialia, lingua alia, quam Latina expediri. In Conciliis autem, et negotia publica, et judicialia agitantur: cum Patres de haereticis, et erroribus eorum Judicium ferrent, ac plurima ad Religionem, ad disciplinam, et sacra publica Imperii spectantia decernerent. 5. quia Constantinus M. in Concilio Nicaeno, teste Eusebio in ejus *Vita*, *Orationem* habuit Latino sermone ad coetum Sanctorum, seu ad Episcoporum coetum Nicaeae Congregatorum, quod indicat, illic Latinum sermonem, et a Patribus intellectum, et ab eisdem usurpatum. 6., quia Acta Conciliorum mittenda erant a Legatis ad Rom. Pont. Romam, ut a Concilio Patrum Occidentalium, et a Clero Romano discuterentur, subscriptioneque Romani Pontificis probarentur, et confirmarentur: quod opus erat, ut Concilium legitimum haberetur, ac per omnes Orbis Ecclesias promulgaretur. Ad hoc autem necesse erat, Latinum exemplar Actorum, et delictorum in Concilio, Romam mitti, ut secundum hoc exemplar, (forsitan in nonnullis Romae emendatum) exemplar Graecum authenticum postea ederetur: nec parum controversum fuit in Conc. Nicaeno, quatenam vox Graeca responderet voci Latinae *consubstantialis*, quae Latinorum menti, et definitioni canonicae non repugnaret. Tandem, quia constat, in Concilio Chalcedonensi Seculo 5. celebrato, cui interfuit Marcianus Imperator, lectam fuisse Epist. S. Leonis Latino sermone, et Marcianum Latino sermone primum Patres allocutum fuisse.

Nec ista satis convelluntur rationibus pro communi persuasione superius adductis. Verum est, maximam Episcoporum partem, qui ad Concilia Generalia in Oriente celebrata confluebant, Graecos, vel Asiaticos fuisse; at hi Viri eruditi erant, inter quos lingua Romana tunc temporis communis erat, ut antea Graeca, et ideo non semel Graeci, et Asiatici creabantur Ecclesiarum Occidentis, etiam Romanae, Praesules, ut ex Serie Pontificum Romanorum, et aliarum Occidentis Ecclesiarum constat; quod non contigisset, si illi, et Romana lingua eruditi, et Romanis moribus instituti non fuissent. Verum item est, pleraque exemplaria Conciliorum, quae Latino sermone habemus, ex Graecis exemplaribus recens conversa fuisse. Hoc autem neutiquam probat, non fuisse olim Latina exemplaria, et quidem primaeva, illorum Conciliorum: sed solum haec, ut plura alia antiqua Latina monumenta, Barbarorum in Occidentis provincias incursione, ac incendiis bibliothecarum, et archivorum, belli occasione excitatis, corrupta atque deperdita fuisse. Nemo enim inficias ierit, Latina olim exemplaria Conciliorum Orientalium in scriniis Rom.

Ecclesiae reposita fuisse, etiamsi Concilia illa Graeco sermone, vel Arabico, vel Aegyptiaco celebrata fuissent. Sed de his hactenus: quae virorum cruditorum iudicio submitto, non desperans, a nonnullis saltem viris doctis, qui adductas perpenderit rationes, probabile reputandum, quod primo adpectu parum verisimile videtur, ob praedictam sine multo examine contrariam opinionem. Veritas nempe nondum est occupata, ait L. An. Seneca, multumque ex illa posteris relictum est, cum ea sit omnium temporum, atque ingeniorum: audendumque est in examen vocare, quae fuerunt sine multa indagine recepta, ne aliorum sententias dicamur more pecudum sequi, vel in aliorum dicta jurare, cum de se agitur, quae nullum moribus, nullum fidei Catholicae regulis affert intertrimentum.

Conon. Scripsit lib. de Italia, citatur a Servio in Virg. *Aeneidem*. *Constantinus* (Flavius), *Magnus* dictus, Rom. Imperator, Constantii Chlorig, et S. Helenae filius, in Britannia natus. Primus fuit ex Rom. Imperatoribus, qui Christianam Religionem publice professus est, eique multum Christi Ecclesia debet. De loco, ubi baptismum susceperit, vaga est opinio. Oppositas Sententias facili negotio ego conciliarem, si Ecclesiasticam Hist. scriberem. Ejus militaria decora, et singularis peritia in belli, et pacis artibus sunt notissima, ut etiam ejus in Christianam Religionem, quam per totum Rom. Imperium propagare studuit, merita: quidquid contra eum scripserint Philosophi, et Historici Ethnici, sui, et posterioris temporis, qui ejus Christianam professionem aequo animo tolerare non poterant, uti neque Ethnicae superstitionis ruinam, quam imminere cernebant. Plurimas habuit in Castris ad milites, et in Senatu ad Senatores *Orationes* Latinas, quae desiderantur. Eusebius affert in ejus *Vita Orat.*, quam Lat. sermone habuit ad coetum Sanctorum, in Concilio scilicet Nicaeno, eo imperante, celebrato habitam, in Graecum conversam: quam dicunt nonnulli longiorem fuisse ea, quam affert Eusebius. Narrat etiam Euseb. eum plures alias *Orat.* composuisse. In ea quam affert Eusebius, adducuntur versus Sybillae Erythraeae, in quibus capitales litterae reddunt hanc sententiam: *Jesus Christus, Dei filius, Servator, Crux*, et plura continentes contra Fatum Ethnicorum. Supersunt non paucae Leges, et Epistolae Constantini in *Cod. Theodosiano*. Vide *Atlatius* in *A. Bibliothecam Ecclesiasticam Constantinopoli instruxit*. Vide *Biblia* in *B.* Apud Graecos cultum publicum habuit. De ejus virtutibus, et vitiis, vide Hist. Eccles. Imperavit an. 30., et menses aliquot. Fundavit Constantinopolim, ubi antea Byzantium fuit: ac in eam translata Imperii sede, voluit, dictam urbem Novam Romam appellari. Obiit an. Christi 337., cum antea Imperium inter filios divisisset.

Constantinus, Caesar, Constantini M. filius, cui pater, cognita ejus in litteras propensione, bibliothecae a se erectae curam commisit. Occisus fuit Aquilejae an. Christi 340. nondum finito Imperii triennio, cum in Constantem fratrem bellare coepisset, parum contentus divisione, a Patre facta.

Constantinus, praecedentis frater, suis provinciis Constantini fratribus occisi provincias adjunxit. Verum postea a Magnentio Tyranno, missis percussoribus, in tentorio fuit cruciatus an. Christi 350: aetatis 30: imperii 13. Leges tulit una cum Constantio; quibus Artes promovit. Catholicorum partes in Occidente multum fovit contra Arianos, dum imperavit.

Constantinus, qui, post patrem Constantinum M., Orientis imperio praefuit, belli artibus, et eloquentia claruit, ac saepe victor contra Imperii hostes evasit. Vetranionis Tyranni milites eloquentia sua ad se traxit. Magnentium, Tyrannum alterum, qui Provincias fratrum occisorum invaserat, armis fudit, et profligavit, deque eo solus jam imperans Romae triumphavit. Ab Arianis seductus, Catholicis infensus fuit. Cum bellum pararet in patrualem Julianum Apostatam, qui in Gallia fuerat a militibus Imperator renunciatus, obiit febri correptus, an. Christi 361: aetatis 40: imperii 14. In *Cod. Theodosiano* sunt plures ejus leges ad Praef. pr. directas. Inter alias una est an. 7. Imperii, lata ab ipso, et fratre Constante, qua immunitates conceduntur Mechanicis, Geometris, Architectis, et aquarum liberatoribus, jubeturque, alios his artibus informari ab iis, qui apti docendo fuerint.

Corollarium X.

Consules Romae, post Reges ejectos, creati fuerunt cum potestate peno-regia, sed ad annum tantum, et bini a populo eligebantur: primum ex solis Patriciis, et postea etiam ex Plebeiis, qui belli, et pacis artibus eminebant. Ad eos spectabat referre in Senatu, cui praeerant, quae in eo deliberanda, ac decernenda erant: oportebatque eos, et Eloquentiae, et Juris Romani expertes non esse. Consularis potestas civilis diversa erat ab imperio consulari militari. Innumerae Consulum *Orationes*, et negotiorum *Relationes* desud. Cum Cos. per Urbem incedebat, praecedebant lictores 12. cum fascibus, et securibus in signum potestatis, et jurisdictionis. Ur Graeci per Olympiades, Romani per *Consules* fere annos numerabant. Nemo iterum Cos. eligi poterat, nisi post 10. annos prioris Consulatus. Huic legi derogatum fuit cum Scipio Junior Cos. factus fuit.

Corollarium XI.

Convivia Romanorum fuerunt legibus sumptuariis saepe moderata: luxu tamen cum divitiis in immensum aucto, *Convivia* praeter modum sumptuosa Romae fiebant, quaesitis ex Imperii provinciis, quae gulae, et luxui fovendis idonea videbantur. Vide Romanos Scriptores, qui de Vitellii, et Heliogabali coenis agunt. Vide etiam Nicuport de *Ritibus vet. Romanorum*. Contra haec immoderata *Convivia* sunt Perronii Satyrica Carmina.

Copontus (C), Vir Praetorius, classi Rhodiae Praef., vir prudens, et doctus, de quo Cic. *l. x. de Divinatione* sub persona Q. Fratris disserit.

Pars I.

Corbulo (CN. Domitius), vir doctiss., et militari virtute clarus, a Romanis Histor. celebratus, et a Nerone occisus. Edidit *Descriptionem locorum*, in quibus militaverat, Europae scilicet, et Asiae, ut indicat Plin. *H. N. l. 5. c. 24.*, et *lib. 6. c. 8.* Tacitus *l. 15. Ann.* tradit, cum res a se gestas scripsisse. Haec autem Scripta desid.

Cordus (A. Cremutius), Senator, Orator, et Histor. De eo L. Sen. in *Consol.* ad Martiam *c. 1.* Scripsit *Annales*, qui jussu Senatus, vel Tiberii potius (cui Senatus serviliter adulabatur), jussu, flammis traditi fuerunt, eo quod in illis Brutum laudaret, et Cassium ultimum Roman. appellaret. Nihilominus exemplaria aliquot *Annalium* servata fuerunt a Cordi amicis, et a Martia filia. **Cordus** post oratam pro se, et libris suis causam in Senatu eloquentia non vulgari, spontanea inedia vivere desiit. Ita Tac. *l. 4. Ann.*: addens: Quo magis societatem eorum inridere libet, qui praesenti potentia credunt, extinguere posse etiam sequentis aevi memoriam. Nam contra: punitis ingenii gliscit auctoritas: neque aliud externi reges, aut qui eadem saevitia usi sunt, nisi dedecus sibi, atque aliis gloriam peperere. C. Caligula Caesar, initio Imperii sui, T. Labieni, A. Cordi, et Cassii Severi Scripta, Senatusconsultis abolita, requiri, et lectitati permisit. Ita Suet. in *C. Caligula. Cordi Hist.*, et *Orat.* desid.

Cordus (Val.), Alex. Severi praeceptor.

Cordus (Junius), citatur a Lampridio tanquam Scriptor *Vitae Maximini Caes.*, sub quo, et sub Gordianis floruit. Scripsit etiam *Vitas minus celebrium Imperat.*, qui tamen multas minutias, et ineptias est coniectatus. Ab antiquis Scriptoribus nunc *Junius*, nunc *Aelius* vocatur. Ejus *Hist.* desid.

Coriolanus, insignis Romanus, qui accusatus, pro se varias *Orat.* habuit, de quibus Plut. in ejus *Vita*. Nihilominus fuit exilio multatus, et multis precibus postea Romam revocatus, ne Romae, dux hostium factus, nocumentum, et perniciem urati inferret, vinctus cupidus.

Corinna, quo sub nomine Ovidius Augusti filiam Juliam, amicam, et fautricem suam, ut multi credunt, appellabat, Poetria fuit, quae, teste Sidonio Appollinari *lib. 2. Epist. 10.*, Ovidium in lucubrandis Carminibus adjuvit, saepe versum cum eo complens. Nulla ejus Opera supersunt. Multa tamen dicta ingeniosa de ea narrantur, et nonnulla, quae petulans, et impudicum ejus ingenium, ac mores lascivos ostendunt.

Cornelia, Matriona Rom. doctissima, et nobilissima, Gracchorum Mater, ex Scipionibus orta, ab antiquis Rom. Scriptoribus ob elegantiam in Latino sermone valde commendata. Nec minus commendatione digna fuit ob ejus prudentiam, et in Rempublicam amorem: quae dotes apparent ex fragm. *Epist.* ad C. filium. Ea *Epistola* revocare conabatur Cajum filium ab ambitiosis ejus in Rempub. conatibus, et seditiosis in Patricios concionibus, exemplo fratris Tiberii, ob hos conatus turbulentos occisi. Eidem funestum exitum vaticinatur, nisi

ab inceptis desistat, desinatque; et Matri, et Reipub. molestiam, et sollicitudines creare. Eventus Matris vaticinium verum probavit. Vide *Gracchus* in *G.*: vide etiam Val. Max. lib. 4. c. 3. Cicero in *Bruto* ait, se legisse Epistolas *Corneliae*, et ejus Latinum sermonem laudat. Cum Matronae Romanae eam infelicem appellarent, eo quod 12. filios amisisset, omnibusque orbata esset: respondebat, nunquam se miseram aestimaturam eam Matrem, quae Tiberium, et Caesarem Gracchum peperisset, adolescentes nempe doctiss., et eloquentissimos, qui fortasse, bono animo sine regnandi ambitu, plebem defendebant, licet Patriciis, quibus testebant, aliud videretur.

Cornelius, Patavinus Sacerdos nobilis, et Vates, T. Livii Patavini familiaris, Pharsalicae pugnae, Patavii manens, animo praesens fuit, ope proculdubio daemonis. Cum pugnabatur, omnia, quae pugnando gerebantur, se conspicari succlamabat, ac narrabat praesentibus: et tandem Caesarem vicisse affirmavit, eodem tempore, quo victoriam est adeptus. Haec narrat T. Livius, et ex eo Plut., et alii antiqui.

Cornelius, Rom. Pont. singularis doctrinae, et pietatis fama Romanae ante Pontificatum inter Christianos clarus. Electus post S. Fabianum, qui Martyr occubuit an. Christi 250., parum laetum habuit Pontificatus initium. Nam praeter oppugnationem Ethnicorum contra Ecclesiam debacchantium, Novatus, a paucis electus, primum Schisma in Ecclesia conflagavit magno cum scandalo, et Christianorum, et Ethnicorum. Scripsit varias *Epist.* ex quibus supersunt binae ad S. Cyprianum, qui plures ad eum scripsit, et apud Eusebium fragm. alterius satis proluxae ad Fabium, Antiochenum Episc., quae Novarianae haereseos causas, et anathema, continebat. Ad hunc Fabium 4. scripsisse ait in lib. de *Script. Eccles.* S. Hier. Multa ab Ethnicis, et a Novarianis perpersus est. Obiit post annum, et menses aliquot Pontificatus in exsilio. De anno, quo obiit, variant Scriptores Ecclesiastici.

Cornificius (Q); Poeta Epigram., qui ab ignavis commilitationibus occisus fuit, quia eos *lepores galeatos* appellabat. Ita M. Sen., et ex eo S. Hieron. Macrobius citat varios *Cornificii* hujus libros, qui, ut etiam ejus Carmin. desid. Erat Virgilio infensus.

Cornificius (Q), a praecedenti diversus, licet ejusdem nominis, et praenominis. Fuit hic magnus Rhetor, ad quem Cic. misit librum suum de *Optimo genere dicendi*, ut constat ex Cic. *Epist.* ad eum. Ei nonnulli tribuunt libros 4. *Rhetoricorum ad Heren.*, qui inter Opera Ciceronis leguntur.

Cornificia, Cornificii Poetae Soror, Poetria. Scripsit Epigrammata sub Aug., et sunt, qui testentur, eam in extemporali Carminē patergendo flatem superasse.

Cornutus (Annaeus), Afer, Gramm., Phil. Stoicis, et Poeta, scripsit de *Orthographia*, et citatur a Macrobio, Servio, et Cassiodoro. Edidit *Comment.* in *Virg.* Silio Italico dicatos. *Commentarii in Virg.* citantur a Gellio, qui *Virg.* contra *Cornutum*, et Commentatores alios

defendit, et a Macrobio *lib. Saturn.* Scripsit insuper *libros de Figuris Sentent.*, quorum secundus citatur a Gellio *l. 9. c. 10. NN.* Haec OO., ut etiam ejus libri Philosophici, et *Tragoediae*, de quibus Suet. in *Vita Persii* desid. Fuit Persii, et Lucani Magister, et de eo meminit Persius *Sat. 5.* cum laude. Adeo autem Persio charus fuit, ut is moriens ei legaverit 700. volumina bibliothecae suae, et non levem pecuniae summam. Libros Cornutus accepit: Pecuniam vero matri, et sororibus Persii remisit, vel genere condonavit. Eusebius ad an. Christi 69. tradit, Cornutum Neionis jussu exulasse cum aliis viris illustribus. Suidas addit, eum una cum Mussonio occisum. Si ita est, hic Mussonius diversus est ab eo, de quo Verbo Mussonius in littera M. Vide Persius in P.

Cornutus (M), Poeta Satyricus, cujus meminit Fulgentius Gram. verbo *Titivillitium*. Ejus *Sat.* desid. Alius fuit Cornutus (Gnejus dictus), qui interpretes fuit *Sayrarum Persii*, cujus exstant *Commentarii*.

Corvinus, Orator, et Gram. minime vulgaris. De eo agitur in *Dial. de Oratt.* Scripsit *libb. de singulis litteris*. De eodem, et de ejus fratre, tanquam de viris insignis doctrinae Hor. *l. 1. Sat. 10.* Ambo Oratores fuer. Alter tamen in *Dial. de Oratt.* noratur, eo quod initio suarum Orationum de sua parum firma valetudine saepe conquereretur. De altero autem dicitur in eodem *Dial.* = Cicerone mitior Corvinus, et dulcior, et in verbis magis elaboratus = Forsitan haec de Messala Corvino, viro eloquentissimo, qui alius ab his mihi fuisse viderur, sunt intelligenda, ac de tribus Corvinis sermonem in dicto *Dial.* fieri. Vide Messala in M. Corvinorum istorum OO. desid.

Corvus, Declinator a Sen. irrisus *Suasoria 2.*

Coruncanus (Tib.), patria Tusculanus, Cos. an. 473. ab V. C., et primus e plebe Pont. M. renunciatus, temporibus 1. belli Punici. Is primus etiam fuit, qui Romae Juris publicam professionem est aggressus, cujus sententias, et responsa de Jure ejus discipuli scriptis excipiebant. De Coruncano ait Cic. in *Bruto*, ex *Comment. Pontificum* constare, ingenio plurimum valuisse, et in *Dial. de Senect.* testatur valde senem civibus Jura praescripsisse, et prudentia servisse. Idem Tullius, qui variis in locis suorum Operum de eo cum laude loquitur, *lib. 3. de Orat.* tradit, tanta auctoritate fuisse, ut ejus Oculum de humanis, et divinis rebus omnibus consuleretur. Triumphavit de Vulsinensibus: quod ostendit, eum belli etiam artibus insignem fuisse.

Cosconius, Poeta, qui nihil nisi castum, et pudicum unquam cecinit: ob quod a Mart. dicitur, pueris, et virginibus Carm. sua scripsisse: qua in re, oprandum esset, Martialem eum imitatum fuisse. Cosconi Carm. desid. Non liquet, an is sit

Cosconius (Q), Histor., qui narravit obitum Terentii ex Graecia reducis: nisi si Cosconius confundatur cum Coscentio a Fabricio, vel error sit in *Vita antiqua Terentii*, sive Donati, sive Suet., qua

utor, praefixa *Comment. Mureti. V. Terentius in T. Ejus Hist. desid.*
S. Cosmas, gente Arabs, Medicinae arte clarus, pro Christo passus una cum fratre Damiano sub Diocleriano, et Maximiano.

Cossutianus, Senator, et Orator mercenarius, qui una cum Suillio restitit in Senatu C. Silio, Cos. designato, qui legem Cinciam instaurandam urgebat. Ea cavebatur, ne Patroni ob oratam causam pecuniam, donumve a Clientibus acciperent. V. Tacitum lib. 21. *Ann. Cossutiani Or. desid.*

Cotta (L), Vir Consularis. Ejus summum ingenium, et summa prudentia laudatur a Cicerone *Philippica 2.*

Cotta (C), Orator celeberrimus, laudatus a Cic. in *lib. de Oratore*. Hujus Oratio ad Quirites, ut tolerent adversa, legitur inter *fragm. Hist. Sallustii*. De eo Cic. in *Bruto* ait, fuisse pressum in dicendo, in cujus *Oratione* nihil nisi siccum, et sanum. *Cottae Orat. desid.*: nam quae affertur a Sallustio, ab hoc, ut puto, more Historicorum, lucubrata fuit, servatis *Cottae Sentt.* Vide *Sulpicius (P)* in *S.*

Cotta (M. Aurelius), sumpta virili toga, C. Carbonem, a quo ejus pater fuerat damnatus, postulavit, et ingenio suo, ac eloquentia reum afflixit adhuc adolescens. Ita Val. M. *lib. 5. c. 4.*

Cotta (Max.), Orator, et Poeta Ovidii amicus. Is misit ad Ovidium in Ponto exsulem *Orat.*, quam in foro Rom. habuit. Ita Ovid. *de Ponto Epist. 3. lib. 4.* Idem Ovid. de eo loquitur tanquam de insig-
 gni, Poeta. *lib. 4. de Ponto, Ep. 16.*, ubi eum vocat

Picridum lumen, praesidiumque fori.

Poetae nempe illius aevi Oratoriam excolebant. Ex ea namque majorem fructum, quam ex Poetica percipiebant: cum per Oratoriam, non per Poeticam, aditus pateret ad Magistratus. *Cotta* hic frater Fabii *Maximi*, Ovidii amici, erat. Vide *Maximus* in *M.*

Cotys, Cotii Thraciae regis filius. Ad eum est *Epist. Ovidii l. 2, de Ponto*, ex qua colligitur (nisi si Ovidius ei palpum obtrudere voluerit), magnum eum Poetam fuisse, et Latini sermonis non expertem. Colligitur etiam, jam Ovidii, seu Augusti aëvo, Latinum sermonem in Thracia non ignoratum, et mirum esse non debere, Phaedrum, Aug. libertum, Thracem genere, Latino sermone, et Carmine valde diserto, atque eleganti Fabulas suas scripsisse. *Cotys* Carm. latent.

CR

Crassitius, Gramm. Romae doctrinae fama notus sub Aug., Jul. Antonii, M. Ant. Triumviri filii, magister. Ita Suet. de *Ill. Gramm.*

Crassus (P), Jurisconsultus, et Pont. M., vir multiplicis doctrinae, quo nomine a Tullio commendatur *lib. 3. de Orat.* De eodem ait in *Dial. de Senect.*, Jura in senectute civibus praescripsisse.

Crassus (Appius, Claudius), *Caecus* dictus, quia luminibus ante obitum orbatus revera fuit. Orationem habuit contra Tribb. pl. *Lin-
 cinium*, et *L. Sextium*, rogantes legem de creando ex plebe altero

ex Coss. Vide T. Livium *lib. 6.* in fine. Ejus Oratione nihil impetravit: nam tunc primum unus ex plebe Cos. creatus fuit contra Patriciorum vota. Postea Crassus Dictator fuit renunciatus contra Heronicos, qui Plebejum Consulem, recens electum, bello vicerant, et occiderant, non sine Patriciorum tacito gaudio. Ante Dictatoris adventum, tedintegrata pugna, Hernici victi fuerant a C. Sulpicio legato, et ab exercitu Rom. Consulis, et Commilitonum caedes vindicata. Dictator ad exercitum perveniens *Orat.* habuit, qua militarem virtutem totius exercitus laudavit. *Orat. Crassi* desid. Vide dicta V. Appius in *A.*

Crassus (Mummius), Poeta. Scipsit *Iliada* Lat. versu multis voluminibus, quorum 23. citat Plascianus Giam. Opus istud *Crassi* non comparat.

Crassus (M. Licin.), Jurisconsultus doctiss. Pont. M., et Cos. Flor. an. 60. ante Christ. aeram. Victus fuit a Parthis, et captus cum toto Rom. exercitu magna cum strage Romanorum, et Romanis nominis dedecore. Ejus avaritiam, atque avari famem Parthi agnoscentes, aurum liquetactum in ejus os infuderunt. Erat ditissimus, et dicere solebat, divitem non dicendum, qui pecunia sua exercitum alere non posset. De ejus patre M. Crasso narratur, nunquam in vita, vel semel tantum, risisse. Forsitan praesagiebat filii, et Rom. exercitus sub eo ignominiosam cladem, et captivitatem. Occiso Crasso, qui alter ex Triumviris erat cum C. J. Caes., et CN. Pompejo, omnia in horum duorum potestatem reciderunt, donec inter Caesarem, et Pomp. fuerunt similitates. *M. Licini Crassi Vitam* lege apud Plut.

Crassus (P), Orator, M. Crassi, de quo antea, fil. De eo cum laude Tullius in *Bruto*,

Crassus (C. Licin.), Orator, legem tulit, vel rogavit de Sacerdotiis, quae popularis erat; cum per eam transferretur Sacerdotum cooptatio, antea Patriciorum, ad Populum. Cic. de *Amicitia* vendibilem vocat ejus *Orat.*, quae desid.

Crassus (L), C. Marii affinis, Orator incredibilis eloquentiae, ut ait Cic. in *Orat. pro Balbo*, multis mactatus laudibus a Cic. in *Bruto*, et *lib. de Orat.*, ubi ait, in eo junctum cum gravitate facetiarum, et urbanitatis leporem, addens, plura valde adolescentem scripsisse: In *Dial. de Orat.* narratur, cum 19. aetatis anno C. Carbonem accusasse, et ejus *Orat.* cum admiratione legi. Legebatur etiam ejus *Oratio* pro lege servilia, quam habuit 34. an. natus. Hunc fuisse putato, qui de Netonis Caesatis atavo Domitio Aenobatbo dixit non sine aculeo: *se non mirari, quod aeneam barbam haberet, cui esset os ferreum, et cor plumbeum.* Hoc dicterium tribuitur a Suet. alteri ex Crassis. Aliud ejus in Domitium dicterium narrat Aelianus *lib. 8. c. 4. Hist. Animalium*, de Crassi Muræna, ob cujus mortem flevit Crassus, verba faciens. Fuit Cos., et eloquio clarus, teste Val. Max. *l. 3. c. 7.*, et *l. 8. c. 5.* Idem esse videtur qui, cum ei Senatori Cos.

Philippus manum injici a lictore jussisset in Senatu: rejecto lictore, dixit magna voce: *Non es mihi Consul, Philione, cui ego Senator non sum*. Ita Val. Max. Cicero de *Cl. Oratt.* ait: *Mulum mihi Crassi unam pro Curio dictionem, quam Crastellanos triumphos duos*. Ex quibus intelligitur, eum Curionis Patronum in causa aliqua fuisse. Patronus item fuit Licinae, Virg. Vestalis, stupri accusatae. Ita Cic. in *Bruto*, ubi videtur, eum M. Antonio summo Oratori praetulisse. *Lib. 3. de Oratore* deflet Cicero ejus mortem. Delectus fuit a Cicerone alter ex praecipuis Interlocutoribus in *libris de Oratore*. Ejus *Orationes* ad nos non pervenerunt, quod valde dolendum. Obiisse dicitur an. V. C. 663.

Crates, Malleotes, primus, qui Romae Grammaticam docuit eo fere tempore, quo Ennius obiit. Scripsit *Comment.* in Homerum. Vide de eo Suet. in *Ill. Gramm.* Fuit Attali regis Romae legatus.

Cratippus, insignis Peripateticus, Ciceronis familiaris, et M., Ciceronis filii Athenis Praeceptor. De eo magna cum laude Cic. variis in locis.

Cresconius, Gramm. Afer, et Episc. Donatista, inter Donatistas clari nominis, quem refutavit S. Aug. scriptis suis, et quem dicendo pene obtulit. Ejus *OO.* perierunt.

Crispinus (T. Quintius), Orator. Val. Max. narrat *lib. 5. c. 2. Orat.*, quam habuit ad hospitem ingratum.

Crispinus, Poeta, Hor. aevo notus, et *Lippus* ab Hor. appellatus. Plura scripta, vel sua, vel aliena in scriniis bibliothecae suae videtur habuisse: quod Hor. indicat, finem alteri ex suis Epistolis imponens hisce verbis.

Ne Crispini scriinia Lippi

Compilasse putes, verbum non amplius addam

Videtur etiam facilis fuisse in componendis versibus, seu bonis, seu malis. Ait enim Hor. *l. 1. Sat. 4.*

Ecce

Crispinus minimo me provocat: accipe, si vis,

Accipe jam tabulas. cet.

Ignoro an is sit *Crispinus*, quem citat Fulg. in *Heraclea*. Ejus *OO.* desid.

Crispinus (Caepio), Orator, qui cum Quaestor Granii, Bithyniae Praetoris fuisset, cum accusavit majestatis, subscribente Romano Hispione. Ita Tac. *Ann. l. 1. 1.* Ejus *Or.* desid.

Crispinus, nobilis juvenis, Bolani fil. laudatur ad Statio *lib. 5. Sylvarum*, eo quod reum amicum in foro defenderit eloquentia sua, cum 18. aetatis annos tantum numeraret. Erat ex familia nobilissima.

Crispus, antiquus Rhetor. De eo M. Sen. *lib. 7. Controv. 4.* Ejus verba belle sonantia multis imposuisse, cum declamaret, Seneca memorat.

Crispus, Caesar, Constantini M. filius, magnae spei adolescens, Grae-

cis, et Latinis litteris a Lactantio cruditus, et militari virtute clarus. Jussu patris fuit occisus, falso accusatus a noverca, (quae eum deperibat, et rejecta a Crispo fuerat,) quod patris thalamum violare tentasset. Cognita filii innocentia, Faustam uxorem Constantinus in-
 perfectit.

Crispus, Martiali coaevus. Eum notat Mart. tanquam pessimum Criticum, et obscurum Scriptorem. En Mart. *Epigr. l. 10. in Crispum*. hunc:

*Scribere te, quae vix intelligat ipse Modestus,
 Et vix Claranus, quid, rogo, Crispe, juvat?
 Non lectore tuis opus est, sed Apolline libris.
 Indice te, major Cinna Marone fuit.*

Martialis silentio premit, quo de argumento *Crispinus* scripserit. Forsitan de rebus parum vulgo notis, aut de sublimibus, vel Philosophiae, vel Matheseos arcanis, et ideo ejus Opera obscura Martiali videbantur. Dictum jam est, et saepe dicendum, non semper incorruptos judices scriptorum, aut aequalium, aut synchronorum viros litteratos esse, praesertim Poetas, ad satyram, cavillos, atque facetias pronos, quos inter noster Martialis non postremum obtinet locum. *Crispi* hujus obscura Scripta desid.

Crispus (Vibius), Orator, Quintil. coaevus. Laudatur a Quint. ejus jucunditas *lib. 12. Inst.* Forsitan *Crispus* hic est, de quo in *Dial. de Orat.* fit mentio. Hujus *Orat.* desid. Fuit hic alter ex familiaribus, et combibonibus Vitellii. Celebratur ejus dictum, *Perieram: nisi graviter aegrotassem*, cum novit, Vitellii convivas male tortos ab illo, et vexatos fuisse. Morbo quippe impeditus, convivii non interfuerat a multis diebus, quo sodalium fati particeps non fuit. Vide Caelium Rhodig. *lect. antiq. l. 13. c. 25.*, qui hoc narrat, ex Dion. ut puto, sumptum. V. *Domitianus* in *D.*

Critolaus, insignis Phil. Peripat., de quo Tul. *l. 2. de Orat.*, et in *QQ. Tusc.*, ubi de *Critolai* libra. Fuit Carneadis socius in Romana legatione.

Crysogonus, vel *Chrysogonus*, Orator, alter ex Actoribus in causa Roscii Amerini, a Cic. defensi. Ejus *Orat.* desid.

Corollarium XII.

Crystallus. Vasa Crystallina, usque ad Augusti aevum Romae inusitata, initio magno in pretio habita fuerunt. Vide *Vitraria Ars* in *V.* Ob fractum casu a servo vas crystallinum, a Romano Senatore servus in piscinam, ut Muraenis esca esset, conjectus fuit: de quo Aug. factus certior, ejus crystallina vasa omnia in convivio fregit.

CU

Cumanus (C. Blosius), Phil. Romae notus, a conciliis Tiberii Gracchi, qui ejus hortatu auguria parum fausta contempsit. Vide *Gracchus* in *G.* De *Cumano* meminit Cic. in *Dial. de Amicitia*, ubi memorat. amicitiam *Cumani* cum Tib. Graccho, cujus temerita-

ti praefuit, occasionem ejus necis fuisse. In Asiam profugit, ubi se ad hostes contulit, poenas Reipub. graves, justasque persolvens. Ita Cic. ibidem.

Curio (C), Orator mercenarius, cujus, ut aliorum etiam Oratorum, exemplo, tuiti sunt nonnulli Oratores in Senatu causam suam de mercede Patronis orantibus contra legem Cinciam solvenda a Clientibus. Vide Tac. l. 11. Ann. Ignoro, sitne is *Curio* pater, cujus *Oratt.* citantur a Suet. in C. J. *Caesare* c. 9. Verisimilius est, Tacitum loqui de *Curione* filio.

Curio (C), Pater, Orator, Ciceronis aequalis, qui conatus *Oratione* respondere Ciceroni, ejus filium accusanti, illico assedit post coeptam *Orationem* suam, dicens, sibi beneficio memoriam ereptam. Ita Cic. in *Bruto*. Ejus inter orandum frequentem, et concitatum nutationem irrisit Junius quidam, homo facetus, et cavillator, interrogans: *quis in lintre loqueretur?* Ita Quintil. l. 11., ubi de *Actione*, et *gestu Oratt.* Ibidem narrat dictum aliud, non minus salsum, Sicinnii de *Curione* orante, et se jactante inter orandum multo motu: quae omnia sumpsisse videtur Quintil. ex Cic. in *Bruto*. Sive is, sive alius ejusdem nominis appellare solebat C. J. *Caesarem*: *Virum omnium foeminarum, et foeminam omnium Virorum*, insigni sane contumelia. Illud singulare, quod Cic. narrat, cum optime latine locutum, licet alias indoctus, et fragilis memoriae esset, inspiciendasque censeat ejus *Orationes* propter sermonis bonitatem. Tradit etiam, *Librum* composuisse satis imperite propter memoriae inopiam in factis narrandis. Si ei id raro accidisset, non erat cur Cicero iccirco, imposite scriptum *librum Curionis*, diceret: nam etiam Cicero nonnumquam in factis narrandis memoria lapsus est, ut in lib. 2. de *Gloria*, *Homerum* citans, et tribuens *Hectori*, quod *Homerus Ajaci*: et lib. 2. de *Divin.* *Agamemnonem* *Homericum* pro *Ulisae* nominans. Vide *Gel.* l. 11. NN. c. mihi 6., et *Politianum* in *Miscell.* c. 53. Nihil facilius, quam homines etiam doctos memoria labi; quod Cic. ipse in *Epistolis* ad *Atticum* agnoscit, et fatetur, se nonnumquam *Philosophicis speculationibus*, et curis Reipub. intentum in memoriae errores incidisse, libros suos lucubrando. Vide *Corollarium IV.* in *M.*

Curio (C. Scribonius), laudatus a Cic. l. 3. de *Orat.* tanquam unus ex primis Oratoribus, licet parum in Poetis, et Oratoribus versatus: ast domestica consuetudine non male Latine loquens, et splendidis verbis utens. De eo etiam in *Bruto* sermonem facit. Vellejus Patere. eum graphice describit lib. 2. tanquam hominem ingeniosissime nequam, et malo publico facundum. Ejus Pater fuit consulatu, et triumpho ornatus. Nescio, an is ille *Curio* fuerit, qui bina theatra pensilia magnifica, immenso sumptu, Romae extruxit, quae in unum supra cardines variis machinis conjuncta, Amphitheatrum conversa invicem componebant, in quo, post ludos Scenicos, illis divisus factos, gladiatorios, et ferarum ludos dedit in funere patris sui. Ejus OO.

Pars I.

P

desid. Vereor, ne hic idem sit cum praecedenti *C. Curione*. Nam fere omnia haec, excepto eo, quod ait Cic., fuisse unum ex primis *Orationibus*, utrique conveniunt. Sublatum esset dubium, si illum fuisse etiam *Scribonium* dictum constaret.

Corollarium XIII.

Curiones 30. a Romulo instituti initio Urbis fuerunt, qui Sacerdotio fungentes, sacra publica pro Curia unusquisque sua curarent, et a curando, vel a Curiis *Curiones* fuerunt appellati. Singulae Curiae suum *Curionem* habebant a Curia electum. Illis praecrat *Curio Maximus*, creatus a Populo curiatis Comitibus, cujus auctoritate ceteri regebantur. Erant *Curiones* fere, ut nunc Parochi in urbibus, et oppidis, ac litteratos esse eos oportebat. Locus, in quem conveniebant ad res sacras tractandas, *Curia sacra* vocabatur. Erant etiam apud veteres Romanos in oppidis Parochi. Verum hi Sacerdotes non erant, nec sacra curabant, sed Magistratibus ad suas provincias, vel alio proficiscentibus, et per oppida transeuntibus, necessaria ad victum ex publico praebant. Cicero gloriatur, se per suam provinciam, cum Ciliciae Praefectus esset, iter facientem, sine ullo populorum gravamine, Provinciam peragrasse: quod singulare in homine Ethnico, et Romano moderationis exemplum mihi videtur: Si Ciceronem in non gravandis populis imitati fuissent Proconsules, et Praetores, qui provinciis praecrant, non ita frequenter fuissent de *Repetundis* post reditum postulati. Vide *Gracchus* in *G.*

Curius (Manlius), Ciceronis amicus urbaniss., et doctus, ut intelligere licet ex *Epist.* Ciceronis ad ipsum, et illius ad Cic., quae habentur *lib. 7. Epist. Fam.*

Curius (M), *Sapiens* a priscis Rom. iudicabatur, teste Cic. de *Anticitia*. Ad eum puto alluisse Juvenalem, cum eos notat:

Qui Curios simulant, et bacchanalia vivunt.

Curtius (Q), *Rufus* cognominatus, inter *Cl. Rhetores* a Suetonio recensitus post Porc. Latronem in fragm. de *Cl. Rhet.* Nota est ejus *Hist. de Gestis Alexandri M.* Ex ea tamen *lib. 1. et 2.*, ac initium 6. desid. Opus istud diu latuit, quod multo post instauratas litteras casu inventum fuit, sed mancum. Valde dubitatum fuit, an Opus istud esset antiqui Scriptoris, cujus nomen praeferebat: cum *Curtii*, et multo minus hujus *Historiae*, vix ullus ex antiquis mentionem fecerit, ut nonnulli ex Criticis dictitabant. Verum *Curtium Rufum* memorat Tacitus *lib. 11. Ann.* plura de eo narrans. Meminerunt etiam Suet., et Plin. Caecilius, licet de ejus *Hist.* sileant. Consulare habuit imperium, et triumphum insignibus ornatus fuit sub Claudio. Valde senex obiit in Africa, quam gubernabat. Ejus vitae, et fortunae cursus praenunciatus ei fuit a Figura quadam phantastica muliebris formae, quae se *Africam* vocabat. Vossius contendit, sub Vespasiano, non sub Hadriano *Historiam* texuisse, ejusque styli, ut Augusti aevo dignum, laudat. Si ita est, oportet eum diu-

tissime vixisse, vel verum non esse, sub Claudio Consulari imperio functum fuisse.

CY

Cyneas, Orator insignis, Pyrrhi Epirotarum regis ad Senatum Rom. legatus post medium Seculum s. V. C. Vix diem unum Romae commoratus, Senatores omnes, et circumfusam plebem propriis nominibus salutavit. Ita Sen. in *lib. 1. Controv. Prooemio*. Vide *Plin. l. 7. H. N. c. 24*. Si quis ex me quaereret, quid censeam de mirabili *Cynea* memoria, de qua Seneca? dicerem. 1. me non dubitare de singulari *Cynea* memoria. 2. Senecam de re, a se non visa, et quae multo ante cum contigit, testari. 3. Senecam nihil dicere de Nomenclatore, quem habere potuit, qui ei nomina salutandorum suggereret. 4. potuisse, antequam Romam ingrederetur, Senatorum nomina, et eorum in Senatu ordinem nosse. Demum adderem, eos qui admirationem narrationibus suis excitare volunt, saepe numero hyperbole uti. Scripsit de *re militari*, ut Pyrrhus etiam: quod indicat Cic. in *Epist. ad Pactum lib. 9. Famil.* Vide *Eloquentia* in *E*.

S. *Cyprianus*, primum Ethnicus, et Magus, postea Christianus, et Christi Martyr, passus una cum S. Justina Christ. Virgine, quam deperibat, et magicis artibus ad sui amorem allicere tentabat. Agnovit *Cyprianus* ex Daemone nihil valere Magicas artes contra eam, quae Christianis sacris initiata, et Christi Crucis signo munita erat contra diabolicas insidias, et illecebras voluptatis.

S. *Cyprianus*, Carthagin. Praesul in Africa doctiss., et eloquentiss., ac gloriosus Christi M. sub Valeriano, et Gallieno ad an. Christi 258. Ejus OO. sunt notissima, et laudata a Lactantio, SS. Hier. August., et aliis PP. A Novatianis multa passus fuit, in Novati Schismate, contra quod complures scripsit *Epistolas* ad S. Cornelium Rom. Pontif. eum roborans, et consolans, Schismatis contra eum excitati initio, calumnias etiam contra S. Pontif. sparsas refellens. Vide *Caecilius*. Non omnia S. *Cypriani* OO ad nos pervenerunt. De ejus dissidio cum S. Stephano Rom. Pont. vide Hist. Eccles. Forsitan S. *Cyprianus*, et Africani Episcopi, qui contendebant, iterandum baptisma ab haereticis collatum, noverant, in Africa indebitam formam, vel materiam, ut nihil dicam de recta *intentione*, ut Theologi loquuntur, ab haereticis adhiberi in baptismo: quod de multis haereticis nostrae aetatis novimus. Cum adhuc Ethnicus esset, Rhetoricam Carthagine publice docuit.

S. *Cyrillus*, Hierosolymorum Praesul, antea Catecheseon celebris in Hierosolymitana Ecclesia magister, qui baptizandos, et recens baptizatos Christianis dogmatibus erudiebat. Exstant plures *Catecheses* ad illuminatos, quae ab eo adhuc adolescente fuerunt lucubratae, quorum antiquae versiones Latinae desid. Multa ab Arianis, quos oppugnabat sub Constantio Arianis favente, passus est. A sede sua, et Hierosolymis ejectus, et in exilium actus, postea fuit Ecclesiae

suae restitutus sub S. Damaso Papa, et Theod. M., in qua pacifice vixit usque ad an. 386, quo anno plenus meritis postremum diem obiit. Multa edidit, quae *Cyrellia* appellabantur, et S. Hieron aetate legebantur, quorum pauca ad nos pervenerunt. Vide S. Hier. in *Scriptorib. Eccl.*, et Bellarminum. Non confundendus cum S. Cyrillo Alexandrino, Haereticorum, Nestorianorum praesertim, debellatore strenuo, qui post Honorii excessum floruit, doctrina, et sanctitate usque ad an. Christi 444: licet, Honorio imperante, jam fuerit Alexandrinus Patriarcha creatus, et doctrina sua clarus.

Corollarium XIV.

Ante inventam ab Spurio Carbilio Gramm. litteram *G*, *C* littera inserviebat scripturae vocum, quae cum sono *G* efferebantur, et antiqui Rom. scribebant *Cnejus* pro *Gnejus*, *Cnavus* pro *Gnavus*, *Maceistratus*, vel *Macestratus* pro *Magistratus*, *Arcentum* pro *Argentum*. Respondebat etiam Graecorum litterae *K*, et eadem vi pronunciabatur, cum sequeretur vocalis *i*, aut *e*, ac cum post illam sequebantur *a*, *o*, *u*. Quamobrem in verbo *Dico*, exempli gratia, secunda persona, et tertia singularis, ac prima, et 2. pluralis non pronunciabantur, ut nunc, sono geminae *s*, vel *z*, *Dissis*, *Dixis*; sed sono *K*, *Dikis*, *Dikit* cet. Idem dic de dictionibus, in quibus post *C* sequebatur, vel diphthongus *ae*, vel *oe*. Vis pronunciationis antiquae litterae *C* agnoscitur ex pronuntiatione imperativi *Dic*, *Duc*, *Fac*, et dictionum *Nec*, *Lac*, *Hic*, *Haec*, *Sic*: in quibus non *Dis*, *Dus*, *Fas*, nec *Dix*, *Dux*, *Fax*, ne nunc quidem pronunciatur, sed tanquam si *K* in fine posita esset, vel *Q*: sic *Dik*, *Duk*, *Fak*, vel *Dig*, *Dug*, *Fag*. Vide quae de littera *K*, et *Q*. postea suis locis dicuntur. Litt. *C* utebantur Rom. ad centenarium numerum, ad nomen, et praenomen *Cajus* indicandum: verum per *C* conversam sic *g*. ad *Cajae* praenomen. Item litt. *C*. tabellis Judicum, vel Suffragatorum inscripta indicabat *condemno*, ut littera *A* *Absolvo*, et *N L Non liquet*. Saepe nomina, quae scribenda erant per duplicem *S*, vel per *Ti* ante vocalem scripta leguntur per *C*, ut *Pacienus* pro *Passienus*, *Cacius* pro *Cassius*, et contra, unde oritur confusio in Auctorum nominibus.

DA

S. *Damasus*, Rom. Pontifex, Hispanus genere, et patria (a), Vir doctrina, et sanctitate Romae illustris, Romanae Cathedrae admodum fuit cadente Seculo 4. Eccl. Plura edidit versu, et pedibus solu-

(a) Vide hac de re doctiss. Dissert. V. Cl. DD. Francisci Peregrini Bajerii, Archidiaconi Valentini, olim Reg. Infantum Hisp. Studiis praepositi, Orbi Itinerario ex variis Operibus, quibus Antiquitates, et Linguas Orient. illustravit, notissimi, nunc Regiae Matrit. Bibliothecae Praefecti.

ta Oratione, quorum pleraque desid., ut libelli de *Virginitate*, soluta, et pedibus nexa Oratione, citati a S. Hier. in *Epist. ad Eustochium*: *Summa voluminum quorundam utriusque Testamenti*, hexametris versibus breviter comprehensorum, et Acta MM. Rom. Petri Exorcistae, et Marcellini. *Libellus de munificentia Constantini M.*, a Baronio laudatus, et *Carm. in Psalterium*. Ab Epist. habuit S. Hieron., qui ejus hortatu Sacram Paginam Scriptis suis illustravit, Vulgatae, antiquae Latinae praesertim, emendatione, et cum Graecis, ac Latinis emendationibus exemplaribus collatione. Sub eo celebrata fuerunt varia Concilia, (inter quae Secundum Oecumenicum adversus Macedonianos), quibus, et haereses damnatae sunt, et disciplina Ecclesiastica stabilita. Obiit sanctissime, imperante Theodosio Seniore, cui fuit cariss. an. Christi 384. Pontif. an. 18. fere Octogenarius.

Daemoniaci, haeretici (qui docebant cum Origenistis, Daemones post mundi finem salvandos) decies interdiu Daemones invocabant, et adorabant. Hujus sectae sunt nonnulli, ex Lutheri Schola orti. Ita Annatus in *Apparitu*.

S. *Damianus M.*, S. *Cosmae* frater, Arabs, insignis Medicus, passus pro Christo sub Diocletiano.

Damophilus, Sophista scripsit ad Lollium Max. de Vita Priscorum.

Daphnis (Lotatius), Gramm. servus olim, quem Q. Catulus 200. mil. nummum emit, et ob suam doctrinam manumisit. Ita Suet. de Ill. *Grammat.*

DE

Decianus (C), Orator, P. Furium, inquinatissimae vitae civem Rom. pro rostris accusavit. Ejus Or. desid.

Decianus, Hisp. Poeta Emeritensis. Vide Mart. l. 1. *Epigr.* ad Licinianum. Eum suum vocat Mart., et multis ornat laudibus variis *Epigram. lib. 1.*, quibus indicat, eum, et virum probum, et omnibus instructum artibus fuisse. Ei dedicat 2. lib. *Epigram.*

Decimus (Laelius), a Quint. l. 8. doctus, et *Atticus Romanus* l. 12. *Instit.* appellatur.

Decimus, Orator, de cujus *Orat.* pro Voluseno Catulo meminit Quint. l. 20. *Instit.* Haec, et aliae ejus *Orat.* desid.

Decius, Poeta Satyr. sub Theod. M., et filiis, de quo Claudius Rutilius in *Itiner.* Fuit Lucilli, Viri consularis fil., et non liquet, an is sit *Decius*, quem Macrobi. interlocutorem fecit in *Saturn.*

Declamatores. Innumerge veterum Latinae Declamationes perierunt. Seneca pater multas Sententias ex eis affert in libris *Controversiarum*, *Declamationum*, et *Suasoriarum*. In *Prooemio libri*, mihi, 10. *Controv.* memorat insignes 4. *Declamatores*, aliis omnibus praefereandos, Porcium Latronem, Fuscum, Albucium, et Gallionem. *Declamationes* erant veluti praeludia, sive exercitationes Academicae, quas etiam *Scholasticas* vocabant, de fictis argumentis ad veras causas postea in foro, et judiciis facilius, et perfectius agendas, et oran-

das. Exercitationes istae, quibus privatae Acadēmiæ nunc respondent, habebantur in aedibus primariorum virorum Urbis, vel præcipuorum Oratorum. Nullae, quod sciam, ex *Declamationibus*, quas commemorat Seneca, integrae ad nos pervenerunt: quod dictum volo pro *Declamationibus*, quae in decursu hujus *Syllabi* ex testimonio Senecae proferam.

Deillius (Q), Rhetor, Orator, et Historicus, cujus mentionem facit Sen. in *Suas.* Messalla Corvinus eum appellabat insignem transfugam belli Civilis inter Octavium, et M. Ant. Nunc enim sub uno, nunc sub alio militabat, imitatus Moenam, sive Mendorum, Pomp. M. Libertum ditiss., et audaciss., qui cum parte classis Sexti, Pompei Magni filii, ad C. J. Caesarem defecit, et sequenti anno ad Sextum rediit, et tandem, post paucos menses, iterum se Caesari adjunxit. *Deillius* fuit Scriptor impudicarum *Epistol.* ad Cleopatram, Aegypti reginam, quae merito perierunt. Dicitur, cum sui temporis Historiam lucubrasse, quae etiam intercidit. A nonnullis perperam *Delius* appellatur. Ad *Delium* quemdam est *Ode* 3. lib. 2. *Hor.* Forsitan Horatius poetica libertate, ut *Julum* appellavit M. Antonii filium, *Julium* in *Ode* ad eum, ita *Deillium Delium* fecit, detracta ex nomine una, aut altera littera.

Corollarium I.

Deistae, ut vocant, quibus prima 4. Ecclesiae Secula non caruerunt, Athei larvati sub *Deistarum* persona a multis creduntur. *Deistae* hodierni revelatam Religionem evertere connituntur, et nonnulli ex his, qui, et Christianorum, et Philosophorum nomen affectant, Christi Religionem Mahumedanae, et Mosaicae postponunt insigni impudentia. Scriptis suis innumeris pestilentissimis, suppresso nomine, probare contendunt, (in quo veteres *Deistas*, et Anomaeos haereticos imitantur) ad salutem necessarium aliud non esse, quam unum Deum confiteri, et colere; putantque, quovis cultu Deum esse contentum, omnes leges, et praecepta Christ. Religionis contemnentes, atque ea fanaticorum hominum inventa aestimantes. Animorum immortalitatem, et divinam Providentiam cum Epicuro fere omnes rejiciunt, vel in dubium vocant, seque belluis pares facere non erubescunt. Hoc tamen infeliciores se belluis existimant, quod sine conscientiae remorsu voluptatibus sensuum indulgere, et fraena laxare non possint. In his, quae scribunt, miras vertigines patiuntur, vix sibi constantes. Diruunt nempe, quae aedificarant; et mutant saepe quadrata rotundis: nunc bona, nunc mala: nunc vera, nunc falsa eadem asserentes. Nihilominus, licet tenebris plusquam cimmeriis involuti, caligent, ac vitiis omnibus habenas laxent, finem ultimum humanarum actionum in corporeis voluptatibus statuantes, natos se jactant, ut veteres Epicuræi ad Seculum illuminandum, et emendandum. Taceat hanc sentinam amplius movere. Sinamus, eos suam Philosophiam extollere: expultricem tenebrarum eam appellare: unos Orbis ma-

gistros, circitorum more, confidenter popello sese venditare. Ranae sunt clamantes in paludibus limosis. Strepitum facere possunt: docttrinam verae Sapientiae insinuare non possunt (Ita S. Aug. Sermon. 95.) Vide Q. Mod. Censorini *Dissert. 5. in Paradoxis de Vita, et Morte Lat. linguae*. Illud puto, Epicuraeis prisci, et nostri aevi parum placuisse, quod voluptatis assertor Epicurus, cujus sententias saepe affert Seneca in *Epistolis*, libros suos omnes oleribus, et pomis, valibusque aliis cibis repleverit, eisdemque doceat vivendum. Vide *Epicuraci* in *E.*, et Suidam verbo *Aspeus*: ubi narrat, quid Liti in Creta contra Epicuracos decreverint, legi dignum. En Sillii Italici contra Epicuracos in omnium templorum foribus scribenda Carmina.

Quippe nec ira Deum tantum, nec tela, nec hostes,

Quantum sola nocet animis illapsa voluptas.

Ebrietas tibi fida comes, tibi luxus, et atris

Circum te semper volitans infamia pennis.

Demetrius, Phil. Hujus librum de Concordia misit Tullius ad Atticum. V. *Epist. 16. lib. 8.*, et *11. lib. 9. Epist. ad Atticum*. Hic liber desid.

Demetrius, Cynicus Phil., et Orator, cujus meminit Tac. *l. 4. Hist.*, et Sen. de *Benef. l. 7. c. 1. 8.*, et 9. maximis cum ornans encomiis. Floruit sub C. Caligula, qui, cum ei per internuncium magnam auri vim offerret, ut rem injustam patret; magna cum libertate respondit, internuncium a se rejiciens: Si Caesar me tentare constituerat, *toto eram experiendus imperio*. Ejus Scripta desid.

Demetrius, Phil. item Cynicus, ac, ut puto, a praeced. diversus, sub Nerone floruit usque ad Vespas., qui eum exulare jussit ob effraenatam linguam. *Demetrius*, cognito Vespasiani decreto, dictitabat gregalibus suis, nolle se Vespasiano obedire. Quod sciens Vespas. ad eum lictorem misit, qui ei renunciaret Imperatoris nomine = . Videris, Demetri, velle me cogere ad te occidendum. Verum ego canem latrantem non occido = . De eo saltationem, et celebrem saltatorem, sub Nerone contemnentem, vide Cael. Rhodig. *l. 5. c. 3. lect. antiqu.*

Demetrius, Poeta, Horatio coaevus. Eum *Simium* appellat Hor., vel, quod corpore deformis esset, vel, quod alios imitari studeret, ut risum excitaret, vel tandem, quia Poetas celebres Calvum, et Catullum male imitaretur. Ejus *Roemata* latent, vel perierunt.

Corollarium II.

Denarius, Romanus nummus erat argenteus, qui 10. asses valebat. Nummus aureus Romanorum constabat 25. *denariis*.

Designianus, tanquam Scriptor Medicus citatur a Marcello, Theodosii M. Archiatro: a quo etiam consulebatur in dubiis suis. Vide *Marcellus* in *M.*

Dexter (Flav. Lucius), Hisp. Hist., S. Paciani Episcopi Barci. non. doctissimi, filius, Praef. pr. sub Honorio in fine 4. Eccl. Seculi.

Ad eum sunt directae *leges* 53., et 54. de *Cursu publico* ab Honorio, et Arcadio latae an. Christi 395. Item l. ultima: *siquis pecunias conflaverit*, et l. 8. de *Executoribus* in *Cod. Theod.* Fuit amicitia junctus cum S. Hieron., qui ejus suasu scripsit Lib. de *Viris illustribus*, seu de *Scriptoribus Eccles.*, quem *Dextro* dicavit. Idem S. Doctor mentionem facit *Omnimodae Historiae*, a *Dextro* compositae, et ad S. Hieron. directae: quam tamen S. Doctor nondum viderat. *Dextri Chronicon*, vel quod sub *Dextri* nomine apparuit in fine 16. Seculi, in quo plura Hispanis glotiosa continentur, magnas lites inter eruditos Hispanos excitavit, aliis contendentibus, legitimum esse *Dextri* foetum, aliis negantibus. Multa scripta fuerunt pro, et contra hoc *Chronicon*. Per integrum ferme seculum anceps fuit inter viros literatos de hac re judicium. Tandem causam vicisse videntur, qui *Chronicon* oppugnabant. Qui de hoc negotio fuse disputata noscere velit, adeat Opus, quod edidimus Barcinone multis ab hinc annis, cui titulus: *Nomina, et Acta Episcoporum Barcinon. ad Historiae, et Chronologiae rationem revocata*, dicatum doctiss. Barcin. Episcopo DD. Ascensio Sales, cujus jussu, et expensis fuit Opus istud luce publica donatum. In eo, quantum in nobis fuit, singulati *Dissertatione* a nota impostoris vindicavimus Hieronymum Roman de la Higuera, cui *Chronicon* illud tribuitur. Ostendimus etiam *Dissert.* altera contra virum eruditiss. DD. Gregorium Majansium, S. Severum, quem, ut Episc. suum colunt Barcinon. diversum fuisse a Ravennate, et Martyrem occubuisse clavo trabali ejus temporibus infixo.

DI

Corollarium III.

Diaria, sive Ephemerides Romanae Urbis, (in quibus, quae Romanae diebus singulis contingebant, notabantur) fere omnia perierunt. Supersunt solum fragmenta a viris cruditis collecta, et edita in *Thesauro Inscriptionum antiquarum Roman.* Ex his fragm. intelligitur, a Romanis etiam minutissima quaeque notari solita, et in *Diaria* referri: si tonabat: si fulgurabat: si grandinabat: si ningebat: si pluebat: si sudum: si rixa erat, vel si homicidium aliquod patrabatur, et quo in loco Urbis: si quis accusabatur, a quo: et de quo: a quo defendebatur: quot Judicium suffragiis esset absolutus, et quot sententiis damnatus: quisnam ad Consulatam, vel Magistratum alium eligeretur: quisnam paludatus ad bellum auspicato exiret, et quisnam ad provinciam gubernandam ex Urbe egrederetur, cet. Vide *Ephemerides* in *E. Acta* in *A. Cic.* in altera ex *Epist.* notat, nescio, quem eo, quod ad se res frivolas Urbis scriberet, quae in *Diaria* referebantur.

Corollarium IV.

Dictator, Romae eligebatur ad 6. menses, ultra quos nefas erat, vel diem unum, imperium Dictatorium, quod supra magistratus omnes erat, et veluti regale, prorogare. Eligi autem solebat, cum magnum aliquod periculum Reip. imminebat, eique incumberebat, curare, ne

Respub. detrimentum caperet. Ab antiquis Romanis populi Magister dicebatur. Ita Varro, et Titus Livius. Eligebantur autem Viri doctrina, et militari arte clari, qui praecipua in Rep. munia obierant.

Didymus, Gramm. Alexand. Κελευτερος, ob infatigabile studium, dictus, Romae docuit, et innumeros libros, plerosque, de rebus inutilibus edidit. Ad 4000: numerat Sen. *Epist. 29.*, ubi inutilia nonnulla in illis tractata indicat. Fuit salsamentarii filius, vixitque usque ad Aug. aetatem. De eo praeter Sen. meminit Quint. *l. 1.*, ubi de *Orthographia*. Ejus *Scripta* ad nos non perven. Fuit *Didymus* alter Poeta, et Neronis Musicus insignis praeter alios incertae aetatis.

Didymus, Doctor Christianus, Origenis auditor, ab an. 5. aetatis luminibus orbatus. Eum magistrum habere voluit S. Hier., qui *Didymum videntem* ob magnum suum ingenium, et doctrinam appellabat. Scholae Alexandrinae post Orig. praefuit, Origenis erroribus, priusquam damnarentur, imbutus. S. Antonius M. eum Alexandriae concionantem audiens, *Beatum* appellavit, eundemque solatus est, cum quereretur de sua caecitate. *Didymi Scripta* in Lat. versa non pauca desid.

Diocletianus (Valer.), Imper. litterarum, ac litteratorum Ethnic. fautor, et Christianorum barbarus insectator, Salonis in Dalmatia natus. In thermis suis biblioth. construxit. Imperio se abdicavit, ut vitam privatam ageret, nomen Philosophi, omnia despicientis, affectans. Vide Vopiscum in *Aureliano*. Supersunt Inscriptiones aliquae, et Rescripta Dioclet., quae ejus odium in Christ. declarant. In una Aegypto dicuntur ejus jussu 144. millia Christianorum occisa, et 700. millia aeta in exilium. Fuit superbissimus, et *Jovius* voluit appellari, seu Jovis filius. Cum Aprum Praef. pr. manu sua occidit, dixit: *Gloriare Aper: Aeneae magni dextra cadis*. Imperavit ann. 20.

Diodorus, Siculus, Histor. insignis sub Jul. Caes., et Augusto. Romanae scripsit *Biblioth. suam Historicam Graece 40. libb.*, quorum solum 15. habemus. C. Plin. Secundus eum laudat, et caeteris Graecis Histor. in nonnullis praefert. Versio Lat. confestim, ut arbitror, facta, desid.: quae legitur recens, integra non est, uti neque *Biblioth. Graeca* ab eo edita.

Diodorus, Epicur. Phil., sibi gulam praecidit: quod factum perperam laudatur a Sen. de *Vita beata c. 19.*, ubi illum *beatum* appellat, ac plenum bona conscientia.

Diodorus, Rhetor, Metelli Nepotis magister. Metellus, ejus, vita functi, sepulchro sculpi corvum jussit, quem cum videret Cicero, dixit: *Iusta retributio facta est: Metellum enim volare docuit, non orare*. Erat nempe Metellus valde levis, et inconstans in dictis suis. Ita Plut. in *Apophtheg.*

Diodorus, Alexandrinus patria, Pollionis Philosophi filius. Floruit sub Adriano. Ita Suidas.

Diodorus, bini Oratores Lydi, seu in Lydia nati ejusdem nomi-

nis, qui sub Tiberio florebant, de quibus agit Strabo.

Diodorus, Stoicus, Phil., cujus alumnus Cicero Romae fuit, et a quo Cic. Dialecticam didicit, teste ipso Cicerone in *Bruto*, ubi etiam testatur, apud se vixisse, et obiisse. In *Tusc. QQ.* tradit, eum caecum fuisse. De eo fit mentio in *Dialogo de Oratoribus*.

Diodorus, Tharsen. Episc. de cujus Operibus Theologicis, quae desiderantur, meminit Suidas.

Diogenes, Phil. Stoicus, Carneadis, et Critolai in Legatione Romana Socius. V. *Carneades* in C.

Diogenes, Orator, ingenio, forensi eloquentia, et suavitate praestans, de quo Ammianus Marcellinus.

Diogenes, Laertius dictus, scripsit *Vitas*, et *Dogmata Philosophorum*. Floruit, imperante Antonino Pio.

Dion, Phil., cujus meminit Cic. in *Epist. ad Pactum*. Is videtur eam quaestionem aliquam ridiculam proposuisse.

Dion, Prussaeus, Chrysostomus, etiam dictus sub Trajano, cui carus fuit ob suam doctrinam. Scripsit de comae laudibus. In *libris de Regno* testatur, se mendici habitu multas terras peragrasse: panem a quibusque obviis, cum ei decrat viaticum, rogasse, et pugillares secum detulisse, in quibus notatu digna litteris consignaret.

Dionysius, Gramm. ab Epist. Trajani, et Biblioth. Ulpiae Praef. citatur a Gel. l. 9. tanquam Scriptor de *Figuris verborum*. Forsitan hic est *Dionysius* Sophista, de quo verba *Heliodorus* in lit. H. Ille Chaeironem Phil. praectorem habuit.

S. *Dionysius*, omni generae doctrinae instructus, alter ex Areopagitis, Athenis a S. Paulo ad Christi fidem adductus. Fuit insignis Astron., qui ex eclipsi solari, quae moriente Christo, contigit, Auctoris naturae passionem, vel mundi dissolutionem agnovit. Atheniensis Praesul ab Apostolo ordinatus, et postea a S. Clemente Papa, Roma Lutetiam Parisiorum missus, primus Gallorum Apostolus, et Episcopus creatus fuit, si vera Gallici Historici narrant. Scripsit sublimia Theologiae Opera, quae exstant: de quibus tamen inter Criticos litigatur: utrum supposita, anve genuina S. *Dionysii* sint? Centenario major insignis martyrii laurea fuit coronatus, ineunte 2. Eccl. Seculo.

S. *Dionysius*, R. Pont. electus an. Christi 260, et Martyr. Scripsit doctam *Epist. contra Sabellianos*, cujus fragm. exstat apud S. Athanasium. De *Dionysio* Corinthio, et Alexandrino viris doctiss. Vide Anatum in *Apparatu tom. 1. lib. 4.*

Dionysius, vir litteratus, Ciceroni, et Attico carus. Cicero in *Epist. ad Atticum 14. lib. 4.* rogat Atticum, ut eum hortetur, ad se venire, ut filium Marcum, et se posset erudire. In *Epist.* tamen ad eundem Atticum *lib. 6.* indicat Cicero, se injuria violatum a *Dionysio*, ac in aliis *Epist.* eum ingratum vocat, ac ineptum dicit docendis filio, et nepoti. Ciceronis bibliothecam curabat, ex qua mul-

eos libros surripienti aufugit. Fuerat Ciceronis servus, nisi si alius Dionysius fuerit ab eo, de quo loquitur Cic. *Epist. 77. lib. 13.* ad Famil., in qua, et fugam *Dionysii*, et ejus furtum Sulpicio narrat dicens, rem parvam esse, sed dolorem suum magnum esse, rogatque Sulpicium, ut *Dionysium*, qui in ejus provinciam, Roma aufugiens, se receperat, capiat, et ad se remittat.

Dionysius, praecedentis forsitan fil. Declamator, cujus meminit Sen. in *Controv.* de eo dicens, elegantem magis, quam vehementem in declamando fuisse.

Dionysius, Halicarn. Alexandri cujusdam filius, *Historias Antiquit. Romanarum* scripsit Romae, ubi 12. an. commoratus, linguam Rom. perfecte didicerat. Graece tamen suas *Hist.* scripsit, ut res Romanae Graecis, Latini serm. parum gnaris, ignotae non essent. Scripsit etiam de *Characteribus antiquorum Oratorum*, ac de *compositione Orationis*, et *Elocutione*. Floruit sub Aug. Verisimile est, ejus *Hist.* fuisse etiam Lat. serm. tunc editas pro Romanis, quorum plerique Graeci sermonis ignari erant, et Graecum sermonem non amabant. Vide *Appianus* in *A.* Versio antiqua lat. *Dionysii Operum* desid., nec nunc integras ejus *Historias* Graeco sermone habemus.

Dionysius, Medicinae celeberrimus Professor, ad quem Symmachus Urbis Praef. juvenes mittebat, ut ab eo in arte Medica erudirentur. Vide *Epist. 4. lib. 9.* inter Symmachi *Epist.* In ea indicatur, *Dionysium* hunc magna doctrinae fama claruisse.

Dioscorides, Anazarbacus, magnus Botanicus, M. Antonii, et Cleopatras familiaris. Exstant non pauca ejus de herbis, et plantis Opera. Alia, siqua edidit de Medicina, perierunt, vel latent.

Diphilus, celeberrimus Architectus, sed valde tardus in aedificiis coeptis absolvendis, unde natum Adagium, quo utitur Cicero *Epistola 1. ad Q. Fratrem lib. 3.*, *Diphilo tardior* de eo, qui piger est in coeptis absolvendis. Forsitan hic erat Augusti Architectus, de quo dictum verbo *Cassius* in *C.* ubi de Severo *Cassio*. De *Diphilo* quodam, architecto aedificii fratris, loquitur Cicero in *Epist. citata ad Q. Fratrem*: in qua illum non modo tardum appellat, et *Diphilo* alio tardior, sed etiam parum peritum in arte sua fuisse, indicat.

Diphilus, Poeta Tragicus, qui, teste Cicerone in *Epist.* ad Atticum, petulanter, Apollinaribus ludis, in Pompejum M. invecus est, dicens in *Tragoedia* sua: *nostra miseria, tu es Magnus*. Diversus hic *Diphilus* est a Poeta ejusdem nominis, qui integrum *Poema* in Boeodam Phil. concinnavit, de quo Interpres Aristophanis in *Nebulis*. Forsitan hujus meminit Plautus in *Casinae Prologo*, et Terentius in *Adelphis*, ac Athenaeus. Horum *Diphilorum* Poemata desid. Vide Caelium Rhod. *Lect. Antiq. lib. 15. cap. 24.*

Corollarium V.

Diphthongus. Hujus in Lat. sermone necessitas dignoscitur ex confusione, quae esset in multis vocabulis, si *Diphthongo* non scribe-

rentur, ut in *Equus*, et *Aequus*: in *Aes*, et *Es*, et multis aliis, quae sine *Diphthongo* diversam habent significationem, quam cum *Diphthongo*. Olim *Diphthongi* duplici sono efferebantur (et ideo *Diphthongi* dictae) more Gallorum in suis vocabulis: quae in re nulla Romanensis lingua Romanorum antiquam pronunciationem magis, quam lingua vernacula Gallorum, servavit. Nunc autem *Diphthongorum* pronuntiatio in Latino sermone extra Galliam penitus interdicta, et inter Gallos in paucis vocabulis observatur. Veteres Romani sine *Diphthongo* scribebant, et pronunciabant multa, quae postea cum *Diphthongo*, seu duplici vocali scripta sunt, ut *Fecundus*, *Femina*, *Felix*, *Fetus*, *Fenus*, cetera. multa item cum *Diphthongo*, quae nunc simplici vocali scribuntur. Vide in littera *S*. verbo *Scripta*.

Disarius, insignis Romae Medicus, laudatus a Symmacho in *Epist.*, et a Macrobio in *Saturnalibus*.

Corollarium VI.

Disciplinae liberales. De earum utilitate, et inutilitate, cum ad virtutem non conferunt, vide Senecam *Ep.* 89., in qua de singulis disciplinis agit. Utrum Romulus ingenuas disciplinas discere Romanis permiserit? Vide *Romulus* in *R.* Discipuli a discendis disciplinis dicti, quando *Auditores* dici coeperint? Vide *Latro* in *L*.

Divini, seu Vates fatidici. Plures Romae, praeter Ciceronem, de *Divinatione* scripsisse, quorum libri perierunt, indubitatum est. Vide *Augures*, *Aruspices* in *A*. De libris superstitiosis, et vanis, quorum plures, ut puto, divinationibus referti erant, a novis Christianis, praedicante S. Paulo, Ephesi combustis, quorum pretia ad 50. millia denariorum ascendebant, vide *Acta Apost.* c. 19. Inter hos libros, multos Latino sermone scriptos fuisse crediderim: tum quod multi Romani ubique essent: tum etiam, quia Romana lingua jam tunc valde communis in Roman. provinciis erat.

Divitiae, Romanorum, vide *Aerarium* in *A*: *Familiae* in *F*: *Crasus* in *C*: *Lucullus* in *L*: *Seneca* in *S*: *Theatrum*, *Thermae* in *T*.

DO

Dolabella (CN), Ciceronis gener, Orator, et Cos. Accusavit Apulum Pulchrum majestatis, qui absolutus evasit. Vide Cic. *Epist.* ad *Famil.* l. 3. CN. Dolabella repudiavit Tulliolam uxorem, Cic. filiam, quae postea Crassipedi nupsit. Bini fuerunt *Dolabellae* cum eodem praenomine, forsitan Pater, et filius. Alter ex his accusavit C. J. Caesarem, teste Paediano, et in sua *Orat.* vocabat C. J. Caesarem: *Pellicem Regis* (a) *Nicomedis uxoris*, et *spondam interiorem regiae lecticae*.

(a) *Convicia*, et *Contumeliae*, quibus se invicem Orationibus suis Romani primarii dehonestabant, atque proscindebant Augusti aetate: palam facere mihi videntur, eos non tam urbanos tunc fuisse, ut multi

Haec Oratio, et ea, qua Appium accusavit, ut aliae ab eo habitae desid. Accusatus etiam fuit *Dolabella* a nonnullis, inter alios a C. J. Caes. valde juvene. Vide *Caesar* in C. De *Dolabellae* Oratione in M. Ant. Vide Cic. *Philip.* 2.

Domitianus (Flav.), Rom. Imperator, Vespasiani fil., et Titi item Imperat., frater natu minor, Patri, et Fratri moribus valde dissimilis. Fuit ab Scriptoribus sui temporis tanquam Poeta praestantissimus commendatus, assentatorie magis, quam vere. Ille Poetae nomen mire affectabat, et talis videri ambiebat, vel sua, vel aliena Poemata publice recitans in doctorum hominum conventibus, aliorum Poetarum more, ac praeterea Poetis favebat. Ei assentatur Quintil. l. 10., ubi de *Copia verborum*, ut etiam Val. Mart. in multis *Epigramm.* Scripsit Domitianus ad Amicum lib. de *Capillorum cura*, qui desid. Illud, inter alia multa parum digna commendatione, in eo laudandum, quod bibliothecas, incendio Romae consumtas, impensissime reparaverit, misis Alexandriam, et ad alias civitates, qui exemplaria illic describerent, et designatis Viris doctis, qui libros ad se missos emenderent, priusquam in bibliothecis ponerentur. Legem etiam tulit prudentissimam de non castrandis pueris. Alia laude digna, initio regimnis ab eo gesta, videri possunt in Suet. ejus *Vitam* scribente. Omnibus invisus ob suam crudelitatem, (qua etiam in sanguine conjunctos saevit) in suo cubiculo a conjuratis fuit occisus an. Christi 96. Imperii an. 15. Ejus Acta a Nerva fuerunt rescissa. Christianos, instigante Appollonio Thianaeo Philos., multum vexavit. V. *Apolonius* in A: *Quintilianus* in Q.

Domitius (CN.), Ahenobarbus, Orator, accusavit CN. Saturninum adolescentem. Vide *Epist. M. Caelii ad Cic. lib. 8. Epist. Famil. Ciceronis*. Repulsam passus fuit in Auguratus petitione. Ita ibidem Caelius ad Cic.

putant, ac ab eis bonum gustum in civili, seu politica conversatione nequaquam petendum esse. Romani Christiani multo magis urbani, etiam in barbaris seculis fuerunt, quam fuerint Ethnici in seculis politioribus. Vide *Ciceronis* Orat. in L. Pisonem, conviciis, etiam ex faece vulgi mutatis, refertam: vide item *Philippicas*, seu *Orationes* Cic. in M. Ant.; ac etiam verbo Curio in C. Sunt nunc, et fuerunt similitates. Verum res verbis magis urbanis transiguntur. Ex quo Romani ab iis, quos ipsi barbaros appellabant, quosque barbaris modis cruciabant, et necabant, Christianos mores didicerunt, et induerunt, multo humaniores, et politiores, tum verbis, tum factis reddidit fuerunt: quod illuminati hujus seculi Antichristiani Philosophi cum illuminatrice sua Philosophia nondum viderunt, vel vidisse dissimulant, ne fateantur Christi Religionem, etiam in Politicis, mundum emendasse, multumque humanae Societati profuisse.

Domitius, Poeta Epigr. et Gramm. illustris. De eo, tanquam de Vi-
ro insignis doctrinae loquitur Gel. l. 18. c. 7. NN. Ejus Scripta desid.

Domitius, Afer, quem senem Quintilianus juvenis coluit. Scri-
psit binos libb. de testibus interrogandis, sive de Officio Oratoris. Vi-
de Quintil. l. 5. c. 1. Insit. Hi libb. desid.

Domitius, Histor. De eo fit mentio, et citatur ejus liber *Histor.*
in Fragn. Historicorum collectione.

Donatus (Aelius), Gramm. Romae celebris vertente Seculo 4. Ec-
clesiae, S. Hieronymi magister in litteris humanioribus circa an. Chri-
sti 354. Grammaticae Canones edidit, et *Commentarios in Terentium*,
et *Virgilium*. Opera, quae *Donato* tribuuntur, mutila, et interpolata cre-
duntur a Criticis. S. Hieron. de eo tanquam de magistro suo memi-
nit in *Chron. Eusebii* ad an. Christi 360., ac in *priore Apologia* in Rufi-
num, de eo, et de ejus *Comment.* verba facit.

Donatus (Tib. Cl.), Aelio junior, in Virgil. quaedam scripsit,
et de Ero, Virg. liberto, nonnulla tradidit. Ejus *Commentarii* in *Bu-*
colica Virg. intercederunt, ut etiam plura ex *Comment.* in *libros Ae-*
neidos. Quae supersunt, inventa dicuntur a Joviano Pontano.

Donatus, Christianus litteratus, Afer, si ejus ambitum, et phi-
lauriam excipias, vit bene moratus. Nihilominus multas turbas in
Africa excitavit sectatus Donatum a casis nigris, Schismatis in Cae-
cilianum Carthagin. Episcopum Auctorem. *Donatistae* Schismatici
non parum fatigarunt scriptis, et querimoniis suis Rom. Imperat.,
et Ecclesiam. Tandem fracti fuerunt S. Augustini lucubrationibus,
et Constantis Imperat. armis. *Donatistarum* scripta pro suo Schisma-
te pauca supersunt, in Fragn. aliquot conservata. Non solum fuerunt
schismatici, sed etiam haeretici. Docebant enim solos bonos esse in
Ecclesia, et rebaptizandos Catholicos, qui ad eos transibant, putan-
tes, baptismum, et sacramenta alia, a malis ministris collata, invalida es-
se. Coepit Schisma sub Constantino M., et Melchiade Rom. P. an.
Christi 313. S. Aug. saepe cum illis publice disputavit, et eos obmu-
tescere fecit, ut etiam Alipius, S. Aug. discipulus. V. *Marcellinus* in *M.*

Dossennus, videtur insignis Phil. fuisse; nam L. Sen. *Epist.* 90. me-
minit versus, ejus sepulchro inscripti, qui est hujusmodi.

Hospes resiste, et Sophiam Dossenni lege.

Dositheus, S. Petro, primo Christi Vicario, Romae sedente, et Ne-
rone imperante, impia dogmata per Urbem spargebat. Inter alia,
nullum Spiritum, nullum Angelum, sed omnia corpus esse: nullam
post mortem nobis superesse vitam: nullam expectandam resurre-
ctionem: nullum judicium futurum: quos errores hoc seculo Ma-
terialistae, quos vocant, et novi Phil. instaurarunt.

DR

Dracontius, Poeta, Hisp. Presbyter, qui sub Honorio, et post
ejus excessum floruit. Exstat ejus *Hexameron* versibus heroicis, seu
de Mundi fabrica, et Carmen Elegiacum ei adjunctum ad Theodosium

Junio^{rem}. *Hexaemeron* affectum reliquit, quod supplevisse dicitur Eugenius 2. Toletanus Praesul. Ad *Dracontium* quemdam, qui temporibus turbidis volebat se Episcopatu abdicare, exstat S. Athanasii Epist. Ab his duobus diversus est *Dracontius*, quem Palladius virum gloriosum, et mirabilem appellabat in *Lausiaca Historia*.

Drepanus, Rhetor, et Poeta, qui flor. sub finem 4. Eccl. Sec. Ita Ricciol. Is fuit Lat. *Drepanus Pacatus*, qui Panegyricum dixit Theod. M. Imp. Ad eum sunt nonnulla Ausonii Carmina, quib. eum laudat. *Drepani* autem Carmina desid.

Drossenus, Poeta *Attellanarum* Scriptor. Plin. Histor. affert nonnulla hujus Carmina. Laudatur etiam ab Hor., et Seneca. Nonnulli *Dorsennum* eum appellarunt.

Drusus (Livius), magnus Jurisconsultus, qui populo Rom. Jus interpretabatur, et id discere cupientibus monumenta reliquit, teste Val. Max. l. 8. c. 7., qui addit, senem illum a Natura factum, et a Fortuna caecum: neutram tamen interpellare valuisse, ne animo valeret, et vigeret. De eo narrat Cic. lib. 5. *Tusc. QQ.* ejus domum compleri solitam a consultoribus, qui caecum hunc ducem optabant, et libenter sequebantur sine metu errandi in suorum negotiorum, etiam obscurorum, et difficilium expeditione.

Drusus (M. Liv.), Trib. pl. vir eloquens, qui Gracchorum Leges iterum vigere fecit, et Consuli L. Philippo, qui ei resistebat, non modo parum honorifice respondit, sed, et eum in carcerem adeo violenter praecipitem egit, ut multus sanguis ex ejus naribus deflueret. Occisus fuit, cum domum ingrederetur suam, a Vario quodam, forsitan jussu Senatus, quem in Consule despexerat, et violarat. Vide Val. Max. l. 9. c. 5.

Drusus (Claudius), Tiberii Neronis, et Liviae filius, Augusti privignus. Vicit Rhaetos, et Vindelicos. Laudatur ab Horatio *Ode* 3. lib. 4. ejus militaris virtus, et doctrina sub Augusti institutione, et cura.

Drusus (C), citatur tanquam Historicus, scriptor rerum Augusti a Suet. in *Vita Augusti* c. 94. Ignoro, an is praecedentis filius fuerit. Inter *Historicorum Fragmentum. Historiae Drussi* fragm. invenitur.

DU

Duellius, sive *Duillius*, qui postea *Bellius*, et *Bitlius*, idest *Belliosus* vocatus fuit. De columna rostrata ei in foro posita ob devictos navali pugna Carthaginenses, vide Quint. *Instit. Orat. lib. 1.*, Ciaconium, et alios, qui Inscriptionem in ea positam, quae plures antiquae Latinitatis reliquias continet, illustrarunt.

Duronius, Trib. pl., et Orator. De ejus *Orat.* contra legem sumtuariam, cujus transgressor fuit, et in judicio damnatus, vide Val. Max. l. 2. c. 9.

Corollarium VII.

Littera *D* magnam affinitatem habet cum littera *T*: quinimmo, ut littera *G* est diminutivum soni litterae *C*, ita littera *D* imi-

nuit sonum asperum litterae *T*, ut colligitur ex Quintil. Quod favet iis, qui putant *T* Graecum pronunciandum, ut *D* in Graecis vocibus *πᾶντα*, *λέοντος*, ut suavius edantur voces illae, et similes. Jam vero caussa praefatae affinitatis in Latino sermone, indifferenter scribebatur antiquitus *At*, et *Ad*: *Set*, et *Sed*: *Ed*, et *Et*: *Quit*, et *Quid*: *Haut*, et *Haud*: *Adque*, et *Atque*, ut observatur in antiquis Inscriptionibus. Postea tamen ob variam significationem complurium ex his vocibus, diversis scriptae sunt litteris, et constantior Orthographia servata est, unicuique voci propriam ex his duabus consonantibus tribuens. Illud mirum, antiquos Latinos saepe vocabula per *D* finisse, ut videre est in Inscriptione columnae rostratae C. Duillii, et in 12. Tabularum legibus. In illa enim legitur: *Altod*, *Marid*, *Dictatored*, *Praedad*, *Navaled* cet. pro *Alto*, *Maris*, *Dictatores*, *Praedas*, *Navales*: quod indicat, forsitan *D* ita pronunciassent antiquos, ut ad sonum vergeret pronunciationis litterae *S* in fine: et idcirco postea loco *D* apposita fuit *S*, quod constanter est deinceps servatum. Littera *D* Romani utebantur ad indicandum numerum quingentesimum, et praenomen *Decius*, *Divus*: item *Decurio*, *Decimus*, *Dictator*, *Dedicavit*, *Deus*, *Devotus*, alia in *Inscript.*

EB

E Bion, haeresiarcha 1. Ecclesiae Seculo notus sub S. Cleto R. Pont., et Tito Imper., vir magnae facundiae, qui Sacros libros omnes, praeter S. Matthaei Evangelium, rejiciebat, et errores alios, quos Cerinthus docuit, contra Christi divinitatem, et pro legalium observantia, promovebat. Contra eum, et Cerinthus scripsit suum Evang. S. Joan. Apostolus.

EG

Egesippus, seu **Hegesippus**, primus Eccles. Historicus post S. Lucam. Edidit 5. libb. ex quibus supersunt nonnulla fragm. Eum imitatus est Euseb. Caesarensis. Romae vixit sub M. Antonino Imp., et sub SS. Pontiff. Aniceto, Sotero, et Eleuterio.

Egnatius, scripsit *Rerum Natur. lib. unum* citatum a Macrobl. l. 6. Saturn. c. 5.

EL

Elcaeesei, haeretici initio 3. Eccl. Sec. Auctore Elcaeoe, qui inter errores alios, docebant, in lectione Sacrarum Scripturarum positam gratiae plenitudinem, et peccatorum remissionem. Pietatem affectabant, et Magiae studebant. Hanc sectam propagavit Sampsus quidam, a quo **Sampssei** etiam dicti. De hac haeresi Orig., et S. Aug. meminere.

Elis, antiquus Gramm., cujus *Comment.* citantur a Gel. l. 13. c. 14. *Noctium Atticarum*.

Elephantis, Poetria, de qua Mart. *Epigr. ad Sabellum* l. 12., Impudica Carm. edidit, quae non exstant.

Elpidius, Hisp. Rhetor, Priscillianismi per Hispaniam propagator, Priscilliani, et Agapes una cum Macario Aegypto magister in doctrina Gnosticorum, et Fatalistarum. *Elpidii* scripta perierunt.

Corollarium I.

Eloquentia. Ejus difficultatem exaggerat Cicero in *Bruto* dicens, rem unam esse omnium difficillimam. Idem dicit *l. 1. de Orat.* initio. Dicit etiam, magna praemia eloquentibus Romae proposita fuisse ad opes, ad honores, ad plausum, et dignitates. Revera olim Romae sine *Eloquentia* magnos honores, et potentiam, sive auctoritatem consecutum neminem testatur etiam Auctor *Dial. de Oratoribus*. Si id verum (, ut verum existimo,) qui Dictatoriam, Consularem, Censoriam, Praetoriam, Tribunitiam potestatem, aliosque Magistratus, vel Sacros, vel Civiles, sive Romae, sive in provinciis impetrabant, *Eloquentiae*, sive Artis Oratoriae expertes non erant, omnesque numerandi inter Litteratos. Illud mirum in Romanis, qui dignitates in Repub. obtinebant; eos nempe non solum *Eloquentia* civili, et militari praeditos, sed, et militari disciplina, et Jurisprudentia (praesertim, qui, vel Judices, vel Praef. praet., vel Trib. pl., vel Censores erant) ornatos fuisse praeter alias disciplinas, quae cum praefatis conjunctionem, vel societatem habent. Quae mihi tantum non persuadent, primarios Romanos longe doctiores primariis Athenien. fuisse, postquam litteras excolere magno studio Romani coeperunt. Pyrrhus, Epirotarum Rex, tanti *Eloquentiam* Cyneae faciebat, tantosque ex ea fructus capiebat, ut secum hunc virum duceret, cujus *Eloquentia*, testabatur, plures se urbes, quam ferro, in potestatem suam redegisset. Cum enim urbem aliquam armis expugnare nequibat, mittendo *Cyneam* Oratorem suum, eam ejus verbis subigebat. V. Sen. in *Prooemio lib. 3. Controv.*, ubi de Cassii Severi *Eloquentia*. Vide *Declamatores* in *D: Oratores* in *O: Eloquentiam* forensem *Caninam* *facundiam* Appius appellabat, teste S. Hieron. variis in *Epistolis*.

Elvidius, sive *Helvidius*, haeresiarcha, negabat perpetuam Dei Genitricis Mariae Virginitatem. Refutatus fuit a S. Hier., et a S. Ildefonso Tolet. Antistite, cui gratias egit; nomine B. Virginis, Sancta Leocadia, Virgo Toletana, et ipsa B. Virgo coelesti veste Sacerdotali eum donavit ob defensam suam perpetuam Virginitatem.

Elymas, Judaeus Magus, *Bar-Jesu* dictus, a S. Paulo coram Proconsule Rom. Sergio Paulo, viro prudente, acriter objurgatus, et mirabiliter excaecatus. Vide *Acta Apost. c. 13.*

EN

Encolpius, Hist., qui scripsit *Vitam Severi Alexandri* Imp. citatam a Lampridio. Haec *Vita* desid.

Enkratitae, haeretici; sic appellati ab abstinence a cibis, et matrimonio. Dicti etiam *Severiani* a Tatiano propagati, aucti a Severo: Ita S. Hier.

Ennius, antiquus Lat. Poeta, Rudiis in Apulia natus. Florebat
Pars I.

an. 169. ante Christ. aeram. Ita Ricciol. Obiit septuagenarius, an. V. C. 585. Ita Cic. *de Senect.* Scripsit Lat. versibus *Annales Rom.*: ex quibus non multa supersunt. In illis sese ostendit magno ingenio praeditum, sed arte rudem. Multa sumpsit ex Naevio, teste Cicero-
ne in *Bruto*, ubi ait *sumpsit, si fatetur; si autem neget, surripuit*. Ipse de se agebat, tria corda habere, quia Osce, Graece, et Latine loquebatur. Jactabat etiam homo vanus, Homeri animam in se transmigrasse. Virg., qui ex luto *Ennii* plures auri particulas se collegisse affirmabat, non pauca ex *Ennio* mutuavit, ea meliora reddens. Praeter *Ann.* scripsit *Satyras*, *Comoedias*, et *Tragoedias* citatas ab antiquis Grammaticis, ex quibus *Alcestis* citatur a Fulg. Grammat., et a Cicerone *Epist.* 6. l. 7. *Famil. Medea*, ex qua aliquot versus affert de iis, qui procul a patria vivunt, et l. 1. *de Orat.* adducit 3. versus ex *Trag. Enniana*, in qua Apollo loquitur. Transtulit ex Graeco in Lat. Homeri, ac Evhemeri Opera, ediditque *Hist. sacram*, quam citat Lact. l. 1. *Divin. Instit.* Scripsisse demum dicitur 3. Opera Didascalica, quorum unum *Phagetica*: alterum *Protrepticus*: *Praecepta* alterum inscribatur; quae omnia desid. Cic. in Operib. suis saepe versus *Ennii* citat. *Lib. 1. de Divin.* citat versus, in quibus negat *Ennius* Deorum de rebus humanis curam, et alios, in quibus pessime *Ennius* de Auguriis, Auspiciis, Astrologorum, et Conjectorum divinationibus sentit, eos superstitiosos vates, inertes, insanos, et famelicos vocans. In lib. *de Oratore perfecto* citat *Ennii* versum, quem hiantere dicit ex Opere in laudem Scipionis edito. Illud mirum, a Cicerone summum Epicum Poetam appellari. Militavit sub Scipione Africano, cui carus admodum fuit: adeo, ut in sepulchro suo jusserit Scipio ille antiquior *Ennii* statuam poni: Ita Plin. l. 7. *H. N.*, et Cic. *pro Archia* ait, nonnullos arbitratos, *Ennium* vita functum Scipionis sepulchro illatum fuisse. V. Val. Max. l. 2. c. 14. *Ennii* est illud.

Aspicite, o Cives, senis Ennii imaginem formam.

Hic vestrum parvit maxima facta patrum:

quos versus *Ennii* affert Cic. *Tusc. QQ.* l. 1. et Distichon aliud ejusdem, quod forsitan optabat sepulchro suo inscribi:

Nemo me lacrymis decoret, nec funera fletu (a)

Faxit. cur? volito vivu' per ora virum:

Obiisse dicitur morbo articulari ex immodico vini usu.

Ennius alter, junior, professione Gramm. De eo Suet. de *Illustr. Gramm.* ait, de Litteris, Syllabis, et augurandi Arte scripsisse. Haec autem desid.

EP

Epaphroditus, celebris Romae Gramm.; qui usque ad Nervam Imper. vixit. Biblioth. habuit ad 30. millia selectorum librorum conti-

(a) *Alii legunt, et legendum contendunt Flessu.*

hentem. Ita Suidas. Ignoro, an is fuerit *Epaphrōditus*, Nerōni familiaris, cujus servus fuit Epictetus Phil.

Epaphus, vir multae lectionis: citatur a Macrobio in *Saturn.*

Corollarium II.

Ephemerides Ecclesiasticae, sive Acta Christianorum diurna. In his Martyrum nomina, passionēs, et facta memorabilia priscorum Christianorum scribebantur a Notariis, qui Diaconi fere erant, a Rom. Ponriff. ad id delecti primis Eccl. Seculis. Ab his notabantur etiam in *Ephemeridibus* Praesulum Ecclesiarum electiones: templorum consecrationes: baptizandum, baptizatorum, et sacris initiatorum numerus: fidelium eleemosinae, et donaria: Poenitentium reconciliationes: segregatorum ab Ecclesia nomina, Synodorum celebrationes, et alia: ex quibus postea *Annales Ecclesiastici*, et *Historiae*, pace Ecclesiae reddita, confectae fuerunt. Verum multae ex his Scripturis perierunt ab Erhnicis igni traditae: qua de re queritur Prudentius *Peristephanon lib. 1.* Vide in *H* verbo *Historici*.

Epicadus (Corn.), Syllae libertus, et nobilis Gramm. scripsit de *Metrīs*, ac perfecit, supplevitque libros, quos L. Corn. Sylla scripserat, et affectos reliquerat de rebus suis. Ita Suet. de *Ill. Gramm.*

Epictetus, Orator, et Caussidicus, Symmacho Praef. Urbis, viro doctiss. carus. Ob linguam forsitan inconsultam, jussu Carterii, Praetoris urbani, caruit foro. Ad Carterium est *Epist.* Symmachi 31. l. 9., veniam pro *Epicteto* orans, et poscens, ut Oratoris munus ei reddatur, utque ei liceat caussas agere: quod nescio, an impetrarit?

Epictetus, Hieropolita, Phil. Stoicus Romae magni nominis. Cum Domiriani edicto Philosophi Roma, et ex tota Italia ejecti fuerunt, ei Romae manere concessum fuit. In tanta erat doctrinae opinione, ut ejus lucerna fictilis tribus drachmarum millibus empta fuerit. Ita Lucianus Syrus. Ejus moralia Praecepta, Christiano Phil. non indigna leguntur. Reliquit duos versus Graecos, qui ejus sepulchro inscribi poterant, in quibus ait, se servum fuisse, trunco corpore, pauperie pressum, et carum superis. Vide Gellium *lib. 2. c. 18.*, et *lib. 15. c. 11.*, ubi de *Epicteto* agit. Vide *Arrianus* in littera *A*. Dicere solebat, Animas imperitorum habere corpus pro carcere: peritorum autem pro domo. Si christianus fuisset, ut arbitror, contrariam sententiam protulisset. Sanctus enim Paullus, vir sapientissimus, et peritissimus, corpus pro carcere, et pro sepulchro etiam, videtur habuisse.

Epicurei Philosophi, S. C. Roma ejecti: qua in Re Romani sunt imitati Messenios in Arcadia, qui Epicureos, veluri pesres adolescentum, propter mollitiem, et impietatem, ante Solis occasum agro Messenio abire jusserunt, ac totam Urbem cum templis a Magistratibus, et Sacerdotibus purgari decreverunt. Ita Suidas verbo *Epicurus*. Vide etiam dicta in hoc *Syllabo* verbo *Deistae* in *D*. Sunt, qui putent, *Epicureos* finem ultimum posuisse non in Corporis, sed in Ani-

mi voluptatibus, et opinionem de corporeis voluptatibus esse Aristippi Philosophi Cyrenaici, de quo Horat. in *Satyris*, cum cum Cynico Diogene loquentem inducens.

Epiphanius, Salaminae Episc., Graecae, Latinae, Hebraicae, Syriacae, et Aegyptiae linguae peritus, qui floruit in fine 4. Sec. Eccl. Plurima contra haeret. scripsit. commendata a SS. Hieron., Augustino, et Eccles. Historicis. Petavius, deperdita antiqua Lat. versione, Opera ejus Graeca in Latinum vertit, ac notis illustravit. Crediderim multa alia scripsisse, quae ad nos non pervenerunt. Fuit Romae S. Paulae hospes. Ita S. Hier. in *S. Paulae Epitaphio* ad Eustochium. Ad S. Hieron. Latinam scripsit *Epistolam*, in qua disserit de Origenistarum erroribus a Theophilo Alexand. refutatis.

Corollarium III.

Episcopi, in Oriente, et Occidente (primis praesertim 4. Eccl. Seculis, seu ante Honorii obitum) humanis, et divinis litteris instructi fuerunt, ut possent, secundum S. Paulli monitum in *Epist. ad Titum*, et *Timotheum*, populos docere, et eos, qui contradicebant arguere. Post Constantinum, et eo imperante, oportebat eos in Jure Rom., et Latino sermone, quo leges Romanae scriptae erant, versatos esse: quia a Judicio Seculari licebat ad Episcopale appellare, cui standum erat, ut constat ex legibus Constantini M., quae in *Cod. Theod.* leguntur. Vide *Pontifices* in P.

Corollarium IV.

Epistolae Latinae innumerae Vet. Romanorum, tum Ethnicorum, tum Christ. de rebus gravissimis, et ad disciplinas spectantibus pervenerunt: quae si superessent multum lucis accederet rebus dubiis in Hist. Rom. Plin. narrat l. 7. *H. N. c. 25.*, J. Caes. captis post pugnam Phars. Epistolarum CN. Pomp. scriniis, ea cremasse, quin *Epist.* legeret. *Epistolae* Decretales Roman. Pont. antiquiorum usque ad Syricium, si nonnullas excipias, supposititiae a Criticis censentur, licet illae complura ad dogmata, et disciplinam Eccl. spectantia contineant. Eae nihilominus a viris doctissimis, ut legitimae defenduntur, licet in nonnullis parvi momenti depravatae credantur ex libratorum, vel ignorantia, vel audacia. De *Epistolis*, quas antiquitus Christianis alio proficiscentibus Episcopi proprii dabant, et *Formatae* appellabantur: vide Cabassutium de *Conc. Carthag. s.* disserentem. Eas Graeci *Canonicas*, et *Pacificas* appellabant.

Eprius (M), Orator, Patri Traseae accusator. Vide *Trasea* in T.

EQ

Corollarium V.

Equestris Ordo antiquorum Rom. erat veluti Seminarium Senatorum. Nemo huic ordini adscriptus erat, qui censum annum 400. H. S., seu 10000. Scutorum non haberet. Vide *Judices* in J. Solis Equitibus, et Senatoribus jus aureum anulum gestandi competebar.

Erotes, librarius, et libertus Virgilii in Poesi versatus. De eo dicitur in antiqua Virgilii *Vita*, Virgilii nonnullos *Aeneidos* versus complevisse.

Eruscus, Orator, Accusator Roscii Amerini a Cicerone defensi. De eo fit mentio in *Orat.* Ciceronis pro Roscio. *Eruscii Actio* desid.

ES

Eserminus, Rhet., de quo Sen. in *Contr.* praesertim in *Prooemio* l. 4. Erat Nepos, et discip. Asinii Pollionis, et, adhuc puer, magnam de se spem ingenio suo fecit.

ET

Etymologia. De ea multa, a Grammaticis accepta Q. Moder. Censorinus *Dissert.* 3. in *Parad. de Vita, et morte Lat. linguae*.

EV

Evangelus, alter ex interlocutoribus in Macr. *Saturn.* Erat Medicus eruditiss., sed maledicae, et procacis in omnes linguae. Ita Macr. l. 2.

Euchetae, sive *Euchitae*, *Psalliani* etiam dicti, haeretici ex Manete orti, pari cum Gnosticis impudentia, et impietate. Affectabant jugem Orationem, qua putabant se inpeccabiles evadere. Eorum scripta perierunt. Verum eorum errores instaurati fuerunt posterioribus Seculis.

Eudoxia, *Athenais* olim dicta, Graeca, et Latina Poetria, Theodosii junioris uxor, quae doctrina claruit, vivente Honorio. Ejus pater Leontius, insignis Phil., a quo erudita fuerat, eam exhaeredavit, bona sua inter filios distribuens, et dicens, satis filiae futuram pulchritudinem, et doctrinam ad felicem fortunam sibi procurandam. Cum de hac injuria apud S. Pulcheriam quereretur, ita sibi hanc eloquentia sua conciliavit, ut fratri Caesari Theodosio suaserit, eam in uxorem ducere, quod factum fuit. V. *Paullinus* in *P.* Dicitur versu heroico bella mariti in Persas scripsisse.

Eufrates, Phil. Stoicus, Adriano Imp. familiaris, qui taedio senectutis, et morbi, sibi, hausta cicuta, mortem conscivit, non repugnante Adriano.

Eugenius, Tyrannus, ex Gramm. Imperator factus ab Arbogaste. Victus fuit cum suo exercitu prope Aquilejam a Theod. M., et trucidatus Theod. jussu an. Christi 394. De hac victoria Claudianus in *Panegy.*

Eulogius, sive *Eclogius*, Vitellii R. Imp. libertus. In gratiam patroni lib. edidit de *stemmae Gentis Vueliae*. Ita Suet. in *Vitellio*. Hic liber desid.

Eulogius, Carthag. Rhetor, S. Aug. discipulus. Somniavit sibi apparere S. Aug. Mediolani tunc degentem, qui ei exposuit Ciceronis locum difficilem, quem in schola explicare debebat. Ita S. Aug. in *libro de cura pro mortuis*. Ejus est disputatio in Somnium Scipionis ab And. Schotto primum edita e vetusto codice Gemblacensi.

Eumenius, Rhetor, Constantii Chlorig, patris Constantini M. Sacrae

memoriae magister, Scholis Clivien. a Chloro praefectus. Superest huius *Oratio* Belgii Praesidi dicta de *insaurandis Cliviensibus Scholis*, pro quibus offert annum suum minerval: summam nempe 600. mil. numorum. Aliae *Orationes Panegyricae* ei tribuuntur Constantino M., et Constantio dictae.

Eumenius, praecedentis avus, Romae doctrinae clarus, qui octogenerius Belgicam juventutem in Scholis Clivien. erudiebat: quod de eo ejus nepos in *Oratione* praefata narrat. Sunt tamen, qui putent, non de Cliviensibus, sed Augusto-dunensibus Scholis in ea *Oratione* agi, et typographico errore illam *Orationem* depravatam esse.

Eunapius, praeter *Vitas Sophistarum*, et *Philoss.* sui temporis, quae exstant, scripsit *Chronicorum lib. 14.* a Caesare Claudio ad Honorium, qui libri desid. Ethnicae superstitioni addictiss. laudat Apostatam Julianum, et multa mala de Constantino M., et Christianis dicit. V. *Ablavius* in *A.*

Eunomia, docta Christiana Virgo, *Naxarii* filia. V. *Naxarius* in *N.*

Eunomius, Arianus, acer, et versutus disputator, qui Theod. M. Arianis conciliare frustra tentavit.

Evodius, Rhodius, Poeta Epicus, cujus Opera tempore Suidae, qui de eo meminit, jam perierant, vel latebant.

Evodius, Africanus Praesul, S. Aug. discipulus, quem S. Doctor interrogantem inducit in *Dial. de libero arbitrio*, quem tribus libris edidit. Is alter ex Episcopis fuit, qui contra Pelagium scripserunt ad Rom. Pontif., et in Conc. Carthagin. Pelagii errores damnarunt, impetrante Honorio. Scripsisse perhibetur de *Miraculis* per S. Stephani Protomartyris reliquias Uzali editis. De eo mentionem facit S. Aug. *lib. 22. de Civit. Dei c. 8.*

Euphorbus, Jubae regis Mauritaniae Medicus, Antonii Musae, Augusti Medici frater. *Plin. l. 25. c. 7.*

Euphrates, seu *Eufrates*, Phil. Platonicus insignis, qui Romae docebat Plinii Caecilii aetate. Laudatur a Plinio *lib. 1. Epist. 10.* Ejus auditor Plin. Caec. fuit. Forsitan hic est *Eufrates*, de quo antea, qui primum Platonicus erat, et postea Stoicis potuit adhaerere.

Eusebius, Medicus laudatus a Symmacho in *Epistolis*.

Eusebius, Rhetor facundus, et eruditus, doctrinae latialis, ut ait Macrobius, non inscius, et inter Graecos omnes praestans. Erat alter ex Interlocutoribus in Macrobiani *Saturn.* De eo Macrobian. *l. 1.*

S. *Eusebius*, natione Sardus, Vercellensis Praesul doctiss. qui pro Nicaena fide multa mala sustinuit, multifariam vexatus sub Arianis Principibus. Cum exsularet, scripsit ad Ecclesiam Vercel. salutarem *Epistolam*, qua oves suas solabatur, et in fide confirmabat. Affuit variis Conventibus Episcoporum, et legitimis Conciliis, in quibus Arianis constanter resistit. Post confirmatos in Oriente Catholicos contra astus Arianorum, monitis, et scriptis suis, Vercellas demum rediit, et tunc lugubres vestes Italia exiit, ac non multo post ipse

sanctissime obiit sub Valentiniano, et Valente Imperat. an. Christi 370. Origenis, et Eusebii Caesareen. Scripta non pauca in Lat. vertit, rejectis, quae Catholico dogmati parum consentanea sibi videbantur, Vercellis religiose asservatur Evangeliorum Codex a S. Eusebio scriptus.

Eusebius, Caesareen. Praesul, scriptis suis notissimus, et Arii fautor. Aegre damnavit in Conc. Nicaeno Arii errores, quibus postea clam adhaesisse dicitur. Fuit Vir doctiss. Graece, et Latine eruditus. Scripsit, praeter plura alia, *Constantini M. Vitam*, in qua altum silentium de actis in Synodo Nicaena, cui Constantinus interfuit, contra Arianos, et de Filii Dei divinitate in ea definitis. Obiit an. Christi 340. Nicephorus Callistus, et Graeci alii Scriptores probant, eum, ut Arianus faveret, falsa scripsisse de Baptismo M. Constantini.

Euctemon, Declamator levis, sed dulcis. Ita M. Sen. in *Controv.*

Eustathius, ut. vir doctus, et eruditus laudatur a Macrobio in *Saturn.* l. 1. c. 5. Est alter ex interlocutoribus in *Saturn.*

Eusthenus, sive *Euthenus*, Dioclet. Imp. ab Epistolis, scripsit *Vitas Diocletiani, Maximiani, Constantii Chlori, et Galerii*. Citatur ab Spattiano.

Eustochium, virgo Rom. nobiliss. Sanctae Paullae filia, a S. Hieron. in Sactis praesertim litteris erudita. Ad eam sunt plures S. Hieron. *Epist.*, et *Epitaphium Matris Paullae*.

Eustochius, Cappadox, scripsit ad Constantem Caesarem de *Cappadociae, et aliarum gentium antiquitate*.

Eutropius, tanquam Scriptor Medicus citatur a Matcello ejus aequali.

Eutropius (Flav.), Hist. sub Valentiniano I. Interfuit Parthicae expeditioni cum Juliano Apostata. Scripsit Hist. Rom. 10. libb., brevi stylo, ab V. C. ad Juliani e vita excessum. Multa decerpit ex libris Historiarum Sallustii, qui inteteiderunt, ut etiam ex libris T. Livii, qui nondum comparuerunt, ex quibus multa, alias ignota, narrat, et idcirco magna est aestimanda ejus Historia. *Eutropii* Latina Historia in Graecum vetra fuit a quodam Paeania, vel Pacanio. Opus suum *Eutropius Breviarium* inscripsit. Fuit Sophista Italus, et ab *Epist.* Constantini M. Vivebat adhuc sub Valente.

NOTA.

Sunt, qui hunc confundant cum Eutropio, qui an. Christi 380, fuit Procos. Asiae, et Praef. pr., de quo Libanius in *Epist. ad The-mistium*, et Greg. Nazianz., qui *Epist.* 139. eum *Magnum* appellat, et fautorem suum. Non liquet, an is sit *Eutropius*, in quem invenitur Claudianus, Stiliconis assentator lib. 2. *Eutropius* iste fuit Cos. licet Eunuchus esset: quod, ut magnum prodigium exaggerat versibus suis Claudianus.

EX

Corollarium VI.

Exsules. Plures Romanos litteratos ex antiquis *Exsules* fuisse, in decursu hujus Syllabi indicatus. Eorum multa Opera exstant, multa

perierunt. Exsiliū poena ignominiosa inter Romanos non erat. Inter Graecos, maxime inter Athenienses, erat gloriosa: cum, barbara, et iniqua Ostracismi lege, viri virtutibus supra ceteros eminentes ex urbe pellerentur. Apud Romanos, quamvis lex illa lata non esset: vel odio, vel invidentia, vel civium factionibus, saepe viri sanguinis splendore, militari virtute, aut doctrina clarissimi, exsilio mulrabantur, ut accidit Coruncano, Fabricio, Scipioni, Metello, Mario, Naevio, Varroni, Nigidio, Ciceroni, M. Marcello, Ovidio, Cassio Parmensi, Senecae, Juvenali, aliis innumeris. Quo differant, Exsiliū, Deportatio, et Relegatio. Vide Jurisconsultos, qui de *Exsilio* agunt. Vide etiam *Athenae* in litt. A.

Exsuperantius (Jul.), *Historiam* scripsit de Marii Lepidi, et Sertorii bellis civilibus. Ejus aetas incerta est. Nonnulli putant *Exsuperantii* libellum esse Epitomen *Historiarum Sallustii*, quae desid.

Corollarium VII.

Propter affinitatem, quam in pronuntiatione apud antiquos Romanos habebant litterae E, et O, consignata indifferenter inveniuntur in priscis Operibus Latinis, et Inscriptionibus multa vocabula per E, et per O: inter quae *Vertex*, et *Vortex*, *Vorsus*, et *Versus*, *Advorsum*, et *Adversum*, *Advorto*, et *Adverto* cum derivatis: Item *Benus* pro *Bonus*, *Helus* pro *Olus*, *Hemo* pro *Homo*, *Vostrum* pro *Vestrum*. Quae nunc per E plurali numero scribuntur ex Nominibus, tertiae praesertim declinationis, ut *Noctes*, *Urbes*, *Omnes*, saepe Rom. antiqui per ei scribebant *Omneis*, *Nocteis*, *Urbeis*.

FA

F*abianus* (Papyrius), Rhetor, et Phil. commendatus a M. Sen. in *Controv. lib. 2. Prooemio*, qui saepe ejus declamantis sententias refert. Multa item de eo L. Seneca *Epist.* mihi 101., in qua fit mentio de *Fabiani* libris, *Civilia* inscriptis, vindicatque *Fabianum*, cujus Stylum, *Epist.* sua ad Sen., notaverat Lucilius. Illic Seneca tradit, plures libb. *philosoph.* scriptos a *Fabiano*, quam a Cicerone. Verum hi *libri* desid., et Tullii libri *philos.* non pauci in omnium eruditorum manibus sunt. Juvat hic attestare, quae M. Sen. in *Controv.* de eo narrat. Eum scilicet adolescentem tantae opinionis in declamando fuisse, quanta postea in disputando. Declamabat sub Arello, et sub Blando, Rom. Equite, sed diutius sub hoc. Vide *Silius* in S. *Fabiola*, Rom. Matrona nobiliss., et in sacris litteris doctissima, quam eruditionem cum morum sanctimonia conjungebat. Vide S. Hier. in ejus *Epitaphio* ad Oceanum.

Fabius (Justus), Vir doctus, ad quem est *Dial. de Oratoribus*, vel Taciti, vel Quintil.

Fabius (M). In *Epist. Cic. ad Coelium l. 2. Epist. ad Famil. laudantur* ejus ingenium, summa doctrina, et modestia. Nescio, an. is sit

Fabius Maximus Tullianus, §. consulatibus clarus, de quo Val. Max. lib. 5. c. 7.

Fabricius (Veiento), scripsit libros, quos *Codicillorum* inscripsit, in quibus multa probra in Patricios, et Sacerdotes legebantur, ob quae accusatus sub Nerone, Italiam exsul reliquit, et ejus libri quaesiti, et reperti, Neronis jussu fuerunt combusti. Ita Tac. *Ann.* l. 14.

Fabricius (C), *Sapiens* a Romanis antiquis appellatus, teste Cic. de *Amicitia*. Missus fuit Orator a Senatu ad regem Pyrrhum, acturus cum eo de captivis recuperandis. Factus Cos. Pyrrhum vicit, an. V. C. 480.; et partem regni, a Pyrrho oblatam, contempsit.

Facundinus, Libertus, Mathematicus sub Augusto, de quo Plin. in H. N. secundum Codicem Ricardianum, de obelisco Aegyptio, ab Augusto Soli erecto, et dicato loquens.

Falconius (Maetius), Orator, et Vir Consularis *Orationem* in Senatu habuit, cum electus fuit Tacitus Imperator. Illius *Orationis*, quae desid., Sentt. affert Vopiscus in *Tacito*.

Felix (C. Jul.), Graecae bibliot. Praef. Ita ex antiqua Inscriptione. *Corollarium I.*

Familia. Inter Gentem, et *Familiam* hoc interest, quod *Gens* ad nomen: *Familia* ad cognomen refertur. Ita Sigonius in lib. de *Nominibus antiquorum Romanorum*. Ex eadem *gente* plures familiae originem ducebant. Sic ex gente Cornelia erant Scipiones, Dolabellae, Syllae Lentuli, Cinnae.

Familiae, Romanae nonnullae sub Honorio, et ante cum pro censu annuo habebant, teste Olympiodoro, illius aetatis Hist. 4. milliones aureorum, praeter frumentum, vinum, et alia, quae vendita ad tertiam partem praefarae summae ascendissent. Aliae ad millionem unum, et dimidium alterius: aliae unum millionem. Symmachus, Urbis. Praef., qui ex Rom. ditioribus non erat, in filii Praetura binos milliones, et paullo post Maximus, alter ex Romanis, in Praetura filii 4. milliones aureorum expendit. Post captam, et praedatam ab Alarico Urbem, Probus, Alipii fil. Praetor renunciatus sub Joanne Tyranno an. Christi 424. millionem, et 200. millia nummorum aureorum dicitur expendisse. Hae expensae fiebant pro ludis, et spectaculis, quae populo in circo, theatris, et amphitheatris dabantur in laetitiae signum pro obtento magistratu: quem morem ex parte, et cum Christiana moderatione imitantur Veneti Senatores, cum Procuratores renunciantur. Symmachus in *Epist.* amicis commendat ferarum capturam pro spectaculis edendis in filii Praetura. Ex his colligere licet, quam ingentes essent priscorum Rom. facultates, et quantus eorum luxus.

Fannius (Rhemnius), Gramm., et Poeta sub Constantino M. scripsit Grammaticam institutionem.

Fannius (C), Cos. cum Val. Messalla an. ante Christum 161. Sub ejus Consulatu lex Fannia sumptuaria pro conviviis moderandis lata. *Pars I.*

ta fuit. V. Gel. l. 2. c. 24. NN. De eo ait Cic. in *Bruto*, ut vita, etiam *Oratione*, durum, horridum, et incultum fuisse.

Fannius (Q. Rhemnius), *Palaemon* dictus, Vicentinus Gramm. diversus a Q. Rhemnio Fannio, de quo antea; sed ignoro, an diversus sit a Palaemone, de quo in littera P. Artem Grammat. scripsit, laudatam a Prisciano, quae inventa dicitur, carie confecta, a Joviano Pontano.

Fannius (C), (ut puto, diversus a praecedenti C. Fannio) *Annales* scripsit, cui inter Historicos Sallust. veritatem tribuit, ut Catoni breviter. Ita in *fragm. l. 1. Histor.* Sallustii. Ignoro, an is sit

Fannius (C), alter ex interlocutoribus inductis a Cic. in *Dial. de Amicitia*. Verisimile est, eum fuisse *Fannium*, M. Fannii filium, Laelii generum, et Panaetii discipulum, de quo, ut arbitror, loquitur Cic. in *Bruto*, laudans, ut bonam, et nobilem *Orat.*, quam contra Gracchum *Fannius* quidam habuit.

Fannius (M), praecedentis pater, Cos. cum Domitio Aenobarbo, scripsit *Annales*, quos in compendium redegit Brutus. De his *Annal.* Cic. *Ep. 5. l. 12.* ad Atticum, *l. 1. de legibus*, et *2. de Orat.* Verum, ut nihil dissimulem, forsitan in nonnullis hi *Annales* confunduntur cum *Annal. C. Fannii*, de quibus Sallustius. Cognominum similitudo, ac in Nominibus, vel Praenominibus immutatio, aut error, etiam levis, magnas offundit tenebras.

Fannius (C), Historicus praecedentibus aetate posterior, qui scripsit de crudelibus gestis Neronis. Floruit sub Traiano, et videtur Plinii Caccili, intimus amicus fuisse. Deflet namque Plin. ejus mortem *Epist. 5. et 9. lib. 5.* In *Epist. 5.* narrat somnium *Fannii*, quo imaginabatur, ad eum Neronem venisse, et in toro resedissee: promississe primum librum, quem de ejus sceleribus ediderat: hunc, et alios duos libros revolvisse, et abiisse: quo somnio praesensit id, quod ei postea accidit.

Fannius (Quadratus), Poeta, quem *beatum* appellat Horatius, non sine morsu: eo quod ejus Poemata cum imagine Auctoris in Palatina Apollinis biblior. reposita immerito fuissent. V. Hor. *l. 1. Sat. 4.* Poemata *Fannii* latent. Si ea invenirentur, docti Critici judicare possent, num Horat. livore aliquo affectus ea scripsisset. Poeta enim Poetam, ut Cantor Cantorem odisse solet secundum Hesiodum.

Corollarium II.

Fasti: Vide verbo *Flavius* infra. Diaria, seu Ephemerides Senatus, et Urbis, *Fasti* etiam vocabantur. Vide *Acta* in A. *Fasti dies* appellabantur apud antiquos Rom. illi, in quibus licebat lege agere, seu in quibus tria verba Praetor: *Do, Dico, Addico* fari poterat. *Nefasti*, quos nunc Curiales *Feriatos* vocant, illi, in quibus ea verba proferri a Praetore nefas erat, seu in quibus lege agi fas non erat. De *Fastis Capitolinis*, vide verbo *Flaccus*.

Faunius, Medicus, et Poeta Sec. 4. Eccl. Scripsit *versu de ponderibus*, et *mensuris*.

Favorinus, sive *Phavorinus*, Epicteti discipulus; Philos. Gallus magni nominis sub Hadriano Rom. Imper. Romae notiss., quem cum multis aliis frequenter A. Gel. audiebat adolescens, et cujus dicta, pluraque ad eum spectantia refert non sine laude in NN. *Atticis*. Inter alia narrat, *libros* edidisse, in quibus laudabat Thersitem, et febrem quartanam. Hi libri desid. Dicere solebat, se tria in vita miratum fuisse: 1. quod Gallus cum esset, Graece loqui probe sciret: 2. quod Eunuchus cum esset, adulterii postulatus in judicio fuisset: 3. quod viveret, cum Imperatori exosus esset. Ita Philostratus. In Hadriani familiaritatem admissus, patienter tulit, quod verbum aliquod, a se dictum, ab Hadriano, ut barbarum notaretur, licet vere latinum esset. Ejus silentium mirantibus amicis, et eum interrogantibus, cur Imperatori non respondisset, illius vocabuli proprietatem ostendens? dixit Favorinus: *sinite eum sibi doctiorem ceteris videri, quando 30 legionibus imperat, eique praesto sunt*. De eo narratur etiam, Plutarcho synchrono infensum fuisse. Vide Cael. Rhod. *lect. antiq.* l. 19. c. 12., et lib. 2. c. 17., ubi dictum *Favorini* affert: *Nihil in terris magnum praeter hominem; nihil in homine magnum praeter mentem, et animum*. Plura edidit, quae interciderunt. Praeter superius indicata scripsit *lib. de Ventis*, quem citat Apulejus in *lib. de Mundo*. Gel. l. 3. c. 19. affert sent. *Favorini* de origine Vocabuli *Parcus*, contrariam sententiae C. Bassi de *orig. Vocabulorum Favorini Dissert.* cum Sexto Caecilio circa *leges 12. Tab.* narrat: Gel. l. 20. c. 1. NN. Item *lib. 12. c. 1. Dissert.* aliam ejusdem tradit, qua nobili foeminae, discipuli uxori, quae filium recens pepererat, suadet, ut lacte proprio infantem nutriet. Diogenes Laertius in *Socratis Vita* citat *Favorini* cujusdam *Commenti*, et *Hist. universalem*: sed puto alium ab hoc nostro fuisse. Vide verbo *Chaldaei* in C.

Faustinus, vir litteratus, quem Mart. *lib. 1. Epig.* hortatur, ut Scripta sua quamprimum edat. Ad eum mittit *lib. 3. Epigr.* orans, ut carmina sua contra invidos Criticos tueatur, et vindex eorum sit.

Faustinus (Parelius), vir eruditus, qui Virgilii plagia collecta edidit.

Faustus, Cornelii Syllae filius, Pompei M. gener, jussu J. Caesaris, devicto Pompejo, occisus. De ejus insigni bibliotheca, quam habebat in praedio, praediis Ciceronis proximo, meminit Cic. *Epist. 9. l. 4. ad Atticum*.

Faustinus, vulgo Gregorius Baeticus, Eliberitanae sedis Episc., vir doctus, Romae fautor schismatis Ursicini contra S. Damasum. Scripsit contra Arianos Opus, dicatum Gallae Placidiae, Honorii Imperat. sorori.

Faustus, Manichaeus haeret. plura pro erroribus Manetis scripsit, quae perierunt, exceptis fragmentis, et sententiis, quae in S. Aug. Operibus contra eum indicantur. Confundendus non est cum *Fausto* alio, Semipel. haereseos auctore, et propagatore post Honorium.

FE

Corollarium III.

Feciales erant Sacerdotes Ethnici, Romae a Numa instituti. Horum munus erat, jura belli, et pacis, ut etiam foederis, et induciarum Romanis praescribere; res ablatas a vicinis populis, vel sonites profugos reposcere, et de illatis pop. Romano injuriis queti: certa formula bellum indicere, si injuriae non sarcirentur spatio 30. dierum: tandem foedera per unum ex eis, qui *Pater patratus* vocabatur certo sacrificio, in quo sus foemina mactabatur, icebantur. Caduceum manu ferebant, cum ad hostes ibant, de pace, vel de induciis acturi: hastam vero jaciebant in terram hostilem, cum bellum indicebant. Haec initio Reipub. postea alio ritu usi sunt Romani, cum, propagato Imperio, in longinquos hostes, ac remotas gentes bellum decernebatur. Primum pauci *Feciales* erant: procedente tempore, ad 20. numerus eorum ascendit. Oportebat, eos in Jure belli, et pacis, et in moribus antiquis Romanorum versatos esse.

Felix (Laelius). Citatur a Gel. in *NV. ejus lib. ad Q. Mucium*, qui desid. Ciratur etiam a Paulo Manutio in *Additamentis* ad Dictionarium Calepini verbo *Lex*, ubi de lege lata a Q. Hort. Dictatore.

Felix; Jurisconsultus, Judaeae Praeses, ad cujus tribunal ductus fuit Caesaream S. Paullus, ut judicaretur, accusatus a Judaeis Hierosolymitanis. Vide *Acta Apost. cap. 23.*, et *24.*, ubi, quae in hoc Judicio contigerunt, narrantur.

Felix (Minutius), natione Afer, insignis Romae Caussidicus Ethnicus, postea Christ. Fioruit an. Christi 220., et scripsit *Apolo- giam* pro Christi Religione. Alia, siqua edidit, desiderantur.

Felix (Pollius), ad quem misit Statius *lib. 3. Sylvarum*, laudatur a facundia, et doctrina in *Epist. Statii*, ad eum. Videtur quietis, et tranquillitatis amans fuisse, ac ambitionis urbanae expertus.

Fenestella, *Annalium* plurimos libros edidit, quorum fragm. nonnulla supersunt. Ciratur *liber 22. Annal. Fenestellae* inter dicta *Fragmenta*. In illo loquebatur *Fenestella* de anno actatis, quo Cicero oravit pro Roscio Amerino, qui annus, secundum *Fenestellam*, fuit 26., in quo errasse adnotavit Paedianus. Erravit etiam Corn. Nepos, qui 4. ex his annis suppressit, ut magis extolleret amici Ciceronis ingenium. Ita Gel. *l. 15. c. 28 Noctium Atticarum*. Scripsit etiam *Achaea*, et binos *lib. Epitomarum*, quae OO. desid.

Festus (Rufus), Avienus. Vide, quae de eo dicuntur Verbo *Avienus*. Ejus *Orae maritimae Descriptionem* integram non habemus. Superest, solum *lib. 1.* cum multis lacunis, et in fine mancus est.

Festivus (Aurelianus), Histor., Aureliani Imp. libertus, scripsit

Firmi Tyranni Historiam, citatam a Vopisco, quae desid.

Festus, post Felicem; Judaeae Praeses, ad cuius tribunal reus adductus S. Paullus, tunc *Saulus* dictus, a Judaeis Hierosolymitanis, ad Caesarem appellavit. V. *Acta Apost. cap. 25.*

Festus (Pompeius), Gramm. satis notus, scripsit de *Verborum Latinorum Significatione*, in Epitomen redigens Verrium Flaccum praefectum Gramin., qui fusc de eo argumento scripserat. *Festus* brevitati consulens, plura Verrii praetermisit, et Paullus Diaconus parem gratiam, vel injuriam *Festo* reddidit, plura *Festi* praetermittens in *Festi* compendio, quod edidit, Carolo M. proprietatis Latinae linguae restituendae, vel stabilis cupido dicatum. At ne integrum quidem *Festi Compendium*, a Paulo Diac. editum, habemus. Quod legitur coagmentatum est ex variis dispersis fragmentis, quae Viri eruditi unde unde collegerunt. Primus, vel inter primos, qui ea edidit, fuit Ant. Augustinus Tarracon. Praesul doctiss. Memini, me vidisse in biblioth. Domus probationis, olim Jesuitarum, Tarracone, Opus *Festi* primaevae editionis, cum varietate characterum, ad indicanda diversa fragmenta, quae connectebantur, et in eo multas interpositas lacunas. Eam editionem, ni fallor, curaverat Ant. ipse Augustinus. Multum referret, integrum *Festum*, et plurimum, Opus ipsum Verrii Flacci invenire ad plurimum verborum Latinorum propriam significationem dignoscendam, quo antiqua Latinitas posset magis illustrari. Forsitan, ut alia olim latentia, in lucem haec Scripta integra tandem prodibunt.

FI

Fidentinus; Poeta Martiali coaevus. Eum notat Mart. l. 1. *Epig.* tanquam suorum Carminum plagiarium.

Figulus (C. Martius), Jurisconsultus, quem multi Romae de Jure consulebant. Is in Consulatus petitione repulsam passus, repulsae injuriam aegre ferens, Romanis se, ut antea consulentibus dicebat: *Consulere me scitis: Consulem facere nescitis*. Cicero de ejus patre loquitur lib. 2. de *legibus*.

Filistus; Orator, et mediocris Poeta, Virgilii obtrectator. Ita Donatus in *Virg. Vita*. Erat Aug. familiaris, a quo reprehensus fuit, eo quod Virgilio infensus esset,

Fimbria (C), Vir Consul. Orator non rudis in Jure Civili. De eo Cic. in *Bruto*, cum laudans, et notans. Ejus *Orationes* Cicero in pueritia legebat, quas in majori aetate vix reperire poterat. Loquitur etiam de *Fimbria* lib. 3. de *Officiis* tanquam de Judice in causa M. Lutatii Pinthiae, Equitis Rom., ubi ejus dicta, homine sapiente, et prudentissimo digna, refert.

Firmicus (Jul.) *Maternus* dictus, qui videtur Astrologiae magis, quam Mathesi operam dedisse. Sub Constantio scripsit lib. 8. de *Mathesi*, quos libros Niger in Italiam attulit ex bibliotheca Constantinopolitana Turcarum Imperatoris, vel ex alia illius urbis biblio-

theca. Quae scripsit de Stellarum potestate, ex Chaldaeis, et Aegyptiis accepit. *Apologiam* edidit pro Astrologia ad Mavortium Lollianum Cos. an. Christi 355. Memorat *lib. 7.* Opus a se scriptum de *fine Vitae*, et *libro 4.* promittit 12. de *Secretis Astrologicis*. Scripsit parum proba Latinitate, fassus de se, parum in Latino sermone fuisse versatum. Sunt, qui dicant, hunc, Christianum factum, de *Errore posanarum Religionum* scripsisse ad filios Constantini M. Constantem, et Constantium ab an. 340., ad 350. Sunt etiam, qui tradant, hunc fuisse J. Firmicum Maternum, Mediolanen. Praesulem. Opus de *errore profan. Religionum* in *Bibliot. PP.* reperitur. Attamen incertum est, utrum idem *Firmicus* sit, qui de *Mathesi* scripsit. Vide Baronium ad an. 340. Fuit Siculus, et Caussarum Patronus.

Corollarium IV.

Fiscus, quo ab Aerario differret apud Romanos, tradit Coelius Rhodig. *lect. Antig. lib. 10. c. 2.*, ubi multa de variis nummorum speciebus. Vide de *Fisco* a Trajano dictum insigne verbo *Trajanus* in *T.*

FL

Flaccus (Fulvius), Orator, caussam, accusatus, pro se dixit. Vide Val. Max. *l. 8. c. 4.*

Flaccus, Siculus scripsit de *Conditionibus agrorum Italiae*, cujus Operis ad rem agrariam spectantis pars aliqua tantum superest: initium puto satis mutilum. A Paulo Manutio in *Additamentis* ad Caelpinum verbo *Limites* citatur *Flaccus Siculus* de *Agrorum limitibus*. Floruit post Domitianum, cujus *Edictum* citat. Non constat fueritne Ethnicus, an Christianus.

Flaccus (Verrius), celeb. Gramm. V. *Festus*. Gel. *l. 4. c. 5.* citat ejus *lib. 1. rerum memoria dignarum*. Scripsisse item dicitur de *Verbis obscuris Catonis*: *Carmina*; *Epist.*: quae omnia desid. Macrob. *l. 1. Saturn.*, ubi de *Feriis* agit, eum appellat Juris Pontificii peritisimum. Fuit Augusti nepotum magister. Ejus Schola publica, quae celebris Romae erat, in Palatium fuit translata, sestertiis centenis annuis ei ab Aug. assignatis. Ita Suet. de *Ill. Gramm.*, qui addit, statuum ei fuisse positam in inferiore parte fori contra hemicyclum, in quo *Fastos* a se ordinatos, et marmoribus incisos publicarat. Hi sunt *Fastii Capitolini*, in quibus res memorabiles continebantur ab ann. V. C. 120. ad an. 765. Inventi fuerunt Romae an. Christi 1547. in marmorum fragmentis, quae sub auspiciis Alexandri Card. Farnesii fuerunt in Capitolio posita.

Flaccus (Verginius), Rhetor, Persii magister, qui vixit Senecae, et Lucani temporibus.

Flaccus (Veranius), Scriptor, qui verbis obscuris, et intellectu parum facilibus utebatur in suis lucubrationibus. Nam Augustus reprehendens M. Antonii stylum minus perspicuum, interrogat eum, an Veranium Flaccum sibi proposuerit imitandum? Ita Suet. in *Octav. Aug. c. 86.*

Flaccus (Calpurnius), Rhetor, videtur collegisse *Declamationes* 31. Rhetorum minorum, quas cum Notis edidit ex antiquo Manuscripto Petrus Pithaeus. Alia ejus *OO. dead.*

Flaccus (Valer.), Poeta Heroicus, et Tragicus, qui floruit an. 80. aerae Christ. De eo Quintil. l. 10. ait: *Multum in Valerio Flacco, nuper amissimus*. Plura ejus Carm. desid. Scripsit *Argonautica*, Poema heroicum libb. 2., Vespasiano dicatum, quod morte praeventus affectum reliquit. Dicitur etiam *Summaria libb. Hist. Nat. Plinii* confecisse. Obiit valde juvenis sub Domitiano, an. Christi 88. *Val. Flacci libb.*, qui supersunt, 1. scilicet 1., 3., et pars 4. inventi fuerunt a Poggio cum Asconii in Cicer. *Orationes Commentariis* in monasterio celebri S. Galli apud Helvetios. *Martialis Epig. ad eum lib. 1.*, hortatur *Valerium Flaccum* amicum suum, ut ad forum se conferat, et causas illic agat, ubi aera sonant, et vale dicat egentibus Musis, et sterilibus Poetarum cathedris, ubi *basia sola crepant*. Ex quo fas est conjicere, eum pauperem fuisse. Patavinus Poeta dicitur, quia valde juvenis ex Setia, Campaniae urbe, Patavium contendit, in qua urbe Poetica laude claruit, in heroico carmine Virgilio proximus.

Flaccus (Granius), Jurisconsultus, edidit libb. de *Jure Papyriano*, in quibus leges regiae Rom. continebantur, quarum non paucae post ejectos reges abolitae fuerunt. Hujus Flacciani Operis mentionem facit Paulus Jurisconsultus in *Corpore Juris*. Opus Flacci desid.

Corollarium V.

Flamines, seu inanium Deorum Sacerdotes, qui superstitiosum cultum curabant, et sacra faciebant, 3. primum, a Numa rege fuerunt instituti: *Dialis* qui Jovis, *Martialis*, qui Martis, et *Quirinalis*, qui Romuli, seu Quirini, in Deorum numerum a Romanis relati, sacra curabat. His 3. duodecim alii sunt additi, aliorum Deorum sacris, crescente superstitione, procurandis, qui *Flamines minores* sunt dicti, et ex Plebe creari poterant. Tres primi, *maiores* sunt appellati ex Patriciis lecti. Omnium praecipuus *Dialis*, qui lictore, sella curuli, ac veste praetexta utebatur, et jure suo in Senatum ingredi poterat. *Majoribus* ab Urbe discedere non licebat, ne sacra desererentur, nec poterant divortium facere. Alia satis curiosa, et ridicula de *Flamine*, et *Flaminica Diali*, vide apud Gel. lib. 10. c. 15. *Flamines* a flammeo capitis tegumento dicti, litterati esse debebant, ne sacra a rituum, et sacrorum disciplinae ignaris tractarentur. Diversis quippe Numinibus diversa sacrificia: et his diversae caeremoniae respondebant: nec unum Numen sacrificiis aliis, quam ei congruentibus propitiabatur. Noscere etiam debebant precum, dirarum, seu devotionum (a), lustrationum, evocationum, supplicationum; lectister-

(a) *Apud veteres Rom. Execrationes, sive Imprecationes, quibus ali-*

niorum; festorum dierum, aliarumque superstitionum rationem, et in ethnica Theologia oportebat esse versatos, ne quid extra ordinem fieret. Nec decrant libri rituales, qui sub Theod. seniore combusti fuerunt, abolitis Sacerdotum ethnicorum in toto Imperio Rom. Collegiis, quae suas bibliothecas habebant, et eorum proventibus fisco adjudicatis, dominante Christiana religione.

Flaminius (T), bis Cos. eloquens, et Plebis fautor contra Patrios. Is viam flaminiam stravit, quae Roma ducit usque Ariminum. De eo Cic., et Livius, qui narrat, cum ad Trasimenum ab Hannibale victum fuisse magna cum strage Romanorum.

Flavianus, Vir litteratus, cujus eruditio laudatur a Macrobio in *Saturn.* l. 1. c. 5. Est alter ex Interlocutoribus in Macrobio *Saturn.*

Flavianus (Nicomachus). Exstat vetus inscriptio ei posita, in qua Historicus disertissimus appellatur. Ejus *Historiae* desid.

Flavius, Catulli amicus, Poeta lepidus, et facetus, ad quem sunt Catulli *Hendecasyllabi* parum pudici.

Flavius, Medicus, et Poeta, qui plura versibus de re medica scripsit Lactantii aetate. Ita S. Hier., qui testatur, suo tempore lecta ejus Opera, quae nunc desid. Vide S. Hier. de *Viris Illustr.*

Flavius, Rhetor summae auctoritatis. Scripsit de *Materia qualitat. Oratoriae* anguste nimis: quod Quintil. miratur l. 7. *Orat. Instit.* Forsitan hic fuit *Virginus*, de quo in lit. V. Forsitan *Sergius*, de quo in littera S. *Flavii* lucubrationes a Quint. citatae non comparent.

Flavius, sive, ut aliis placet, *Flavus* (Albus), Rhetor a M. Sen. in *Controv. lib. 1.* memoratus. Illic tradit, Sen. praetextatum adhuc controversias declamasse apud Caesarem, et ejus fama, ad eum audiendum, se pertractum fuisse, addens: *Semper autem commendabat eloquentiam ejus aliqua res extra eloquentiam. In puero declamante lenocinium erat ingenii aetas.* Fuit, adhuc puer, Rom. populo eloquentia sua notus, et tanto cum plausu audiebatur, ut ejus magister Caesarius post eum declamare non auderet. Ita Sen. loco citato. Plin. l. 9. *H. N.* de *Delphinis* scribens, de eo meninit, et Sen. indicat, eum graudem natu, Poesi operam navasse. Ejus OO. desid.

Flavius (CN), Appii Caeci Scriba, et libertus. Is primus, compilatis patroni sui scriniis, *Fastorum* libros populo exposuit, cum antea pauci ex Rom. scirent, quinam *dies fasti*, quinam *nefasti* essent. Id populo adeo gratum fuit, ut eum primum Trib. pl. deinde Aedilem curulem creaverit, cum nobilium indignatione. De eo ait Cic. *pro Murena*, cornicum oculos confixisse: quod auctoritatem Juriscon-

cui malum optabant, Devotiones appellabantur. Devovere enim se, erat, praevio voto morti se dedere: et devovere aliquem, erat diris, et imprecationibus ei malum optare. Vide alia verbo *Furius*.

auctorum hic primus elevarit, tabulis propositis, in quibus videbatur, quibus diebus agi posset cum populo. Ab eo *Jus Flavianum* dictum. Vide *Fasti* in *F*, et *Juscivile* in *J*.

Flavius (*Virgin.*), inter Cl. Rhetores recensitus a Suet. in *Fragmentis* una cum L. Val. Primano.

Flavius (*Sulpic.*), adjutor Claudii Caesaris adolescentis in lucubranda Historia. Ita Suet. in *Claudio* c. 47.

Florentinus, Jurisconsultus, Alex. Severi Consiliarius. Ita Lampriidius. Ad eum plura *Responsa* direxit Imper. Scripsit *Institutionum libb. 12.*, quorum fragm. aliquot in *Digestis* leguntur.

Floridus (*Rufinus*), Poeta, qui floruit sub Honorio circa an. Christi 414. Supersunt nonnulla ejus Carmina.

Florus (*Menstrius*), Vir Consularis, et Gramm. Is Vespasianum Imperat., cui familiaris erat, admonuit, non *Plōstrum*, sed *Plautistrum* dicendum, more aptiquo, quem Plautus servavit in *Aulularia*, non *Ollam*, sed *Aulam*, pro *Olla* dicens. Nam, in plerisque vocabulis latinis, diphthongum *au* perperam in *o* conversam, contendebat. Haec audiens cum risu Vespas., eum deinceps non *Florum*, sed *Flaurum* salutavit, ac illi *Flauri* nomen postea inditum communi appellatione, qua eum aulicorum ludibrio exposuit. Alii, simile contigisse, narrant *Florū* alteri apud Augustum, qui *Aulam* non *Ollam* dicendum etiam contendebat. Sed facile est, factum ali-quod ab uno ad aliud tempus transferri.

Florus (*Jul.*), Jurisconsultus, Poeta, et Orator, ad quem est Horatii amici *Epist. 3. l. 1.*, et alia *lib. 3.* In prima, quae incipit *Jult Flore*, haec de eo leguntur.

Ipsē quid audes?

Quae circumvolitas agilis thyma? non tibi parvum

Ingenium: non incultum est, nec turpiter hirtum:

Seu linguam caussis actis, seu civica jura

Respondere paras, seu condis amabile Carmen,

Prima feres haederac victricis praemia. cet.

Vide *Secundus* in *S.* Opera Poet., et Oratoria *Jul. Flori* desid.

Florus (*L.*), Quintiliani discip., qui in compendium redegit Historicos T. Livii libros, nulli posteriorum Historicorum secundus. For-sitan ex familia praecedentis erat

Florus, Lugdun. Diaconus, Sec. 4. Eccl. Poeta, cujus versus aliquot edidit Mabillonius.

Florus (*Jul.*), diversus a Julio Floro, Horatii amico. De eo Quintil. *lib. 10.* loquitur tanquam eloquentiae in Gallia, Togata, ut puto, principe, cujus dictum ad Julianum Secundum affert. Fuit Porcii Latronis discip. sub Tiberio. De eo etiam M. Sen. *libro*, mihi 4. *Contror.* Non liquet, an filius fuerit J. Flori, de quo Horatius.

Florus (*L. Annaeus*), Hisp. ex Senecarum gente, ut censet J. Lipsius. Scripsit praeter *Hist. Rom. libros 4.*, *Epistolam* ad Adrianum Imp. *Pars I.*

per., quae desid., eitatam a Charisio, in qua dicit, se Poematibus delectari. *Flori* Poetae meminit Spartianus, quem sub Hadriano vixisse tradit, et verisimile est de *L. An. Floro* locutum. Nam, cum Poeram fuisse, et Poematibus delectatum stylus ejus poeticus in soluta sua Historica narratione satis ostendit. Sunt, qui putent, hunc *Florum* eundem esse cum *Floro*, qui vulgo *Abbreviator* Livii dicitur. Verum stylus utriusque est valde diversus, et noster in multis a *T. Livio* dissentit. *L. Annaei Flori* stylus laudatur ab his, culpatur ab illis, ut verbis Horatii utar. Culpatur eo quod frigidas argutias narrationibus suis adjungat, et saepe erret in factis narrandis. Sunt tamen pro ejus stylo scriptae Apologiae, ut sunt Criticorum diversa judicia. Poetica *Flori* Opera latent, vel interciderunt.

FO

Folia, Ariminensis Maga, Canidiae socia, de qua Hor. in lib. *Epodon*.

Fontaninus, Poeta, de quo Ovid. l. 4. de *Ponto* Ep. 16.

Corollarium VI.

Foeminae, Romanae invetecunde affectabant, Juvenalis aetate, Graecae linguae, et liberalium disciplinarum studium. Vide Juven. Sat. 6. Martialis non optabat nimis doctam uxorem. Experientia proculdubio compertum Romani habebant, foeminas doctas parum morigeras esse, ac de rebus domesticis parum curare. Nihilominus plures recensentur, praesertim inter Nobiles, quae, et doctissimae, et morigerae, et optimae Matres familias fuerunt. Vide *Mulieres* in *M*. De Graecis foeminis doctrina celebribus, quas imitatae nonnullae Romanae sunt, vide Cel. Rhod. l. 14. c. 1. Commentum censeo, viti alias doctissimi, certamen litterarium Rhodi habitum inter 12. foeminas Romanas litteratas, et totidem Graecas: quo in certamine Romanae palmam retulerunt in Oratoria; Graecae autem in Philosophia. Rem gratam Auctor, quem honoris causa non nomino, lectori suo fecisset, si Scriptorem antiquum praedem dedisset facti hujus memorabilis, quod narrat.

Fontejus, Orator, dixit pro Nucerinis, cujus Orationis meminit Fulgent. Gram. sed ad nos non pervenit.

Fornianus (Ael. Mancina), Orator, petulanter in CN. Pomp. inventus. Vide Val. Max. lib. 6. c. 2. Vide *Pompejus* in *P*.

Fortunatianus (Chirius), Afer Hist. sub Gordiano, et Philippo Arabe, Rom. Imperatoribus. Scripsit vitam Maximi, Balbini, et Pupienii: Ita Capitolinus. Hae *Vitae* desid. Ei tribuuntur libri 3. *Artis Rhetoricae*, qui forsitan sunt S. Augustini. De *Fortunatiano* Afro, Aquilejen. Episcopo agit S. Hier. de *Script. Eccles.*, ac de ejus *Commentariis* brevibus in Evangelia, parum eleganti sermone scriptis. In *Epist.* ad Paulum Concordiensem meminit *Commentarios Fortunatiani*, quos ab illo petiit, sibi mittere.

Frontinus, Poeta laudatur a Mart. l. 10. *Epigr.*

Frontinus, (Sextus Jul.), Jurisconsultus, Augur, vir Consularis, et Rom. exercitus dux, qui floruit sub Vespasiano, Nerva, et Trajano. De eo Tacitus in *Agricolae Vita*. Scripsit *Stratagematon libb. ternos*, Domitiano Caesari dicatos, quos, librariorum incuria, corruptos repetitionibus habemus. Scripsit etiam de agrorum limitibus, et citatur a P. Manutio verbo *limites*. At forsitan hoc opus est posterioris *Frontini*. Edidit insuper libros de *Scientia militari*, dicatos item Domitiano, quos citat Vegetius. Citatur denique ab Aeliano, c. 1. *suorum Tacticorum*, *Frontini liber de Tactica Homeri aetate cognita*. Haec OO. desid.. Curator factus aquarum, communi usui servientium, jussu Nervae, scripsit binos libb. de *Aquae ducibus*. Quod Opus inventum fuit a Poggio in Cassinensi Monasterio. In *Stratagematon* libris affert dicta, et facta sollertium ducum. Vixit usque ad Trajanum, sub quo, post ejus obitum, ei in Augurali Sacerdotio successit Plin. Caecil.

NOTA.

Complures Aquae ad usus publicos Romam confluebant per ductus magnificos, ex remotis locis deductae, quae per 14. urbis regiones distributae erant. Praecipuae fuerunt Aquae Claudiae, et novi Anienis, Aqua Julia, Tepula, Martia, Anienis veteris, Aqua Virgo, Appia, et Alseatina.

Frontinus (Jul.) Alexandri Severi Imperat. in Lat. Rhetorica magister. Ita Lampridius in *Vita Alex. Severi*.

Fronto, vir doctiss. M. Ant. Triumviri magister, cui discipulus statum crexit, et quem Augustus Consulari ornavit dignitate. Ejus opinio de voce *Mortales* pro *Homines*, usurpata a Claudio Quadrigario in *Annal. lib. 13.*, affertur a Gel. in *NN. lib. 13. c. 27.* Ejus Scripta desid.

Fronto (Corn.), Rhetor, et Gramm. sub Hadr. citatur a Cosentio antiquo Gram. ejus dictum de Scholis Durocortori Rhemorum in Gallia, quas Atheniensibus comparabat. Me latet, an is sit

Fronto (Corn.), Orator, cujus in Oratoria fuere discipuli M. Aurel. Phil., et L. Verus, postea Rom. Imperatt., *Divi Fratres* dicti. In L. Veri gratiam erecta fuit S. C. statua Frontoni, et per 2. menses Consulatu ornatus fuit.

Fronto, Orator, et tertium Cos. sub Trajano. Dicto suo satis libero, licet obscuro, impetravit, ne in posterum Nerva Imper. faciles aures praeberet delatoribus.

Fruventius, Tyrius Phil. Christi fidem amplexus, Evangelium in India promulgavit sub Constantino M. Ex India redux, an. Christi 327., a S. Athan. Episcopus fuit ordinatus.

FU

Fufidius scripsit de Architectura ante Vitruvium. Ejus OO. latent, vel perierunt.

Fulgentius, Medicus. Ejus liber de medicinalibus causis, de nume-

ro septenario, et novenario, citatur a Fulg. Gramm. in Operibus, quae supersunt.

Fulgentius (*Fabius*), *Planciades* dictus, antiquus Christ. Gramma. incertae aetatis. Scripsit *Mithologica*, et de *prisco sermone* ad Chalcidius, ac libellum de *Continentia Virgiliani Poematis*. Supersunt nonnulla ejus Scripta: non omnia. Sunt, qui dicant, fuisse Episcopum novae Carthaginis in Hispania. Si Chalcidius, ad quem direxit scripta *Fulgentius*, vixit circa Constantini M. tempora, quod ex amicitia cum Osio, colligitur (nisi si *Osius*, seu *Hocius*, cui sua scripta dicavit, alius fuerit a Cordubensi Praesule) *Fulgentium* ante Honorii tempora floruisse necesse est, et locum sibi vindicat in hoc *Syllabo*. Vide *Chalcidius* in C.

Fulvia, M. Ant. Triumviri uxor, virili animo praedita: ense namque accincta incedere solebat: tesseram dabat militibus, et *Orationes* ad eos in castris habebat. Ita Dion de Aug. rebus scribens. Haec est, quae nacta rescissum Ciceronis caput; in Ciceronis linguam saeviebat, acu eam fodiens.

Fulvius, A. Fulvii filius, ingenio, forma, et litteris inter aequales nitens, occisus fuit a Patre, quia ad Catilinae castra ibat. Ita Val. Max.

Corollarium VII.

Funambuli, qui artem aequilibræ corporis servandi per funem in aere suspensum ambulando norant, plures Romae olim ab antiquis Romanis visi. In *Epist. Coelii* ad Cic. lib. 8. *Epist. Famil.* Ciceronis, fit mentio *Bauli* cujusdam Romae hanc artem exercentis.

Fundanus, Poeta Comicus, Aug. carus, et Horatii amicus. De eo Hor., l. 1. Sat. 10. Ejus *Comodiae* non exstant, vel latent.

Funus, Romanorum antiquorum. Vide *Apotheosis* in A.

Furins, *Antias* dictus, vetus Poeta *Annalium* Scriptor, ex quorum lib. 10. affert nonnullos versus Macrob. l. 6. *Saturn.* Gel. eum defendit contra Caesellium Vindicem, qui agebat, *Furium* dedecorasse vocabulis suis Lat. linguam, quia usus fuit verbis, *Lutesco*, *Viresco* *Noctesco*. De his vocabulis affirmat Gel. nec dura esse, nec dictu tetra, cujusmodi sunt vocabula nonnulla satis rancida illustrium aliorum Poetarum. Hujus OO. desid. Non liquet, utrum is sit

Furius (A), Poeta, familiaris Q. Catuli, qui ad eum misit lib. de Consulatu, et rebus gestis suis, teste Cic. in *Bruto*: qui liber etiam desid.

Furins, Jurisconsultus singul. doctrinae, et peritiae in Jure Praeditorio. De eo Val. Max. l. 9. c. 12. Q. Scaevola, Augur Jurisperitissimus consultores suos ad eum, et ad Caesellium Praedicatorii Jurisperitos nonnunquam rejiciebat. Ita Cic. in *Oratione pro Balbo*.

Furius. Furi cujusdam vetustiss. liber de *Formula evocandi deos*, cum ubi oppugnabantur, citatur a Sammonico Sereno. Macrob. l. 3. *Saturn.* c. 9. affert *Formulam* illam superstitiosam, et aliam, quae a Ro-

manis, per ethnicos suos Sacerdotes, urbes, et exercitus hostiles (a) devovebantur, citato Sammonici *lib. 5. rerum reconditarum*, et *lib. Furi*, ex quibus illas *Formulas* descripsit. Forsitan liber *Furii*, a Macrobio citatus, est *Furii* antiqui Poetae, et *Annal. Scriptoris*, de quo antea. Liber praefatus desid.

Furius, Poeta turgidus, notatus ab Hor. *Sat. 5. l. 2. versu illo*.

Furius hibernas cana nive conspuat alpes.

Ejus turgida Poemata non comparent.

NOTA.

De Poetis hisce turgidis, quorum numerum auxerunt Poetae Hispani, imitati in tumore nonnullos Poetas Italos, qui eos praecesserunt, ait M. Seneca, Cordubensis Criticus, *Declamm. mihi lib. 4.* plus furoris habere, sed plus etiam corporis, addens = : semper ad sanitatem proclivis est, qui potest detractione curari. Illi succuri non potest, qui simul insanit, et deficit = V. *Alpinus in A.*

Furnius, Vir eloquens, et Aug. carus. Ejus namque rogatu veniam dedit patri, Antonianas partes secuto. Ejus dictum pulcherrimum ad Augustum occasione accepti beneficii lege apud L. Sen. de *Benef. l. 2. c. 25.* : quod legitur etiam, non citato Seneca, apud Cael. Rhodig. *l. 7. c. 28. lect. antiq.*, ubi plura grati, et ingrati animi exempla.

Fuscus (Gellius), Hist. citatur a Trebellio in *Tetrici junioris tyranni Vita*.

Fuscus (Arellius), Rhetor, de quo Sen. non semel in *Controv.* Fuit Ovidii, et Fabiani in eloquentia magister, apud quem ille declamabat una cum Latrone. In fine *Suas. 2.* notat ejus in stylo nimium cultum, et fractam compositionem. In *Prooemio lib. 2. Controv.* parum honorifice de eo loquitur, quod attinet ad ejus stylum Oratorium. Licet enim splendidam dicat ejus explicationem; mollitiem, tamen, inaequalitatem, ariditatem, et nimiam licentiam in ejus *Oratione* carpit. Nonnulli putant, hunc esse *Fuscum*, R. Equitem, de quo Plin. *l. 33. c. 12.*, motum equestri ordine, narrat.

Fuscus (Aristius), Poeta, et Orator egregius, laudatus ab Hor. *l. 1. Sat. 10.* Ad eundem est *Ode 19. l. 1.* Ex quibus dignoscitur, Horatii amicum fuisse.

Fuscus. Forensem Oratorem hunc fuisse, Martialis aetate, colligitur ex *Epigr. Mart. ad cum lib. 7.*

Fusius (A), Ciceronis amicus intimus: homo, ut ait Cic., eru-

(a) Devotiones istae, ut dictum est superius, erant Execrationes, et Imprecationes, Devoti etiam in bello dicebantur, qui duci ita se obsurgabant, ut eisdem casibus obnoxii essent. Nonnulli Romani se propria servanda morti devovebant, ut fini Decii, et alii.

ditus, et summa humanitate praeditus. Vide Cic., *Epist. 3. lib. 19a Fam. ad C. Memmium*. Fusius etiam appellabatur Calenus Senator, quem, licet amicum, acriter exagitat Cic. *Philippica 10.*, quia M. Antonii partes videbatur sua sententia, et Oratione in Senatu fovere. Vide *Calenus in C.*

Corollarium VIII.

Littera F est Semivocalis, licet nonnulli eam mutam dicant. Respondet Phi φ Graecorum, et eundem in pronuntiatione habet sonum. Latini in nonnullis dictionibus, Graecis origine, utuntur F loco φ, ut in vocibus *Fama*, *Fanum*, et aliis. Frequentius tamen per Ph scribunt vocabula ex Graecis sumpta, ut *Philosophia*, *Phosphorus*. Antiquissimi Latini utebantur littera F loco aspirationis, seu loco H, et scribebant *Trafo* pro *Traho*: *Veso* pro *Veho*: *Fordeum* pro *Hordeum*: *Felena* pro *Helena*: *Horctum* pro *Fortum*, quod Bonum significabat, unde *Fortis*. F inversa Digamma Acolicum dicitur, quo utebatur loco V consonae, primum C. J. Caesar, et postea Claudius Imperator. Vide *litterae in L.*

GA

GAbii. Horum civitas, ad quam missi fuerunt in pueritia Romulus, et Remus, ut in ea liberalibus disciplinis imbuerentur (ut tradit Plut. in *Vita Romuli*), non procul a Palatino monte sita erat: In ea olim fuisse scholas ingenuarum disciplinarum, ex his, quae Plutarchus narrat, accepta ab antiquis Rom. Scriptoribus, non obscure intelligitur. Ad has scholas forsitan mittebantur ex ditione regis Albani, (qui sedem in Alba longa habebat), pueri, et adulescentes, ut litteras discerent. *Gabios* postea, Romuli suasu, Romam commigrasse, verisimile mihi videtur, vel ex illis accitos Romam magistros ad pueros Romanorum erudiendos.

Gabinianus (Sex. Jul.), insignis Rhetor, de quo Suet. in *Fragm. de Cl. Rhet.* De eo etiam fit mentio in *Dial. de Orat.* et a S. Illic. in *Eusebii Chron.*, ad in *Praef. ad Isaiae Comment.* non sine commendatione ejus eloquentiae Floruis sub Aug., et Tiberio. Ejus Scripta desid.

Gajus, vide *Cajus in C.* Dictis illic addo ex *Gravina*, eum fuisse ex equestri ordine, et sub Antonino Imperatore floruisse. Eum nostrum appellat Justinianus, non quod ejusdem aetatis fuerit, sed quia ex ejus *Juris Institutionibus* multa deprompsit.

Galba, Orator praeclarus, sed corpore deformis. De eo M. Lollius dicebat: *Galbae ingenium male habitare*. Ita *Macr. l. 2. Saturn.* Non liquet, an is sit

Galba (Sergius). De eo Cic. in *Bruto* ait, fuisse primum, qui artificio oratorio usus fuit, ac plura in ejus laudem addens, confert eum cum Laelio, cui in multis eum praefert, licet in elegantia oratoria Laelio primas concedat. Ignoro, utrum is fuerit Sergii Galbae

Imperat. abavus, vel tritavus. Incertus animi etiam haereo, cujusnam *Galbae* sit *Commentarius de expeditione Arabica*, citatus a Plin. l. 6. H. N. Hoc certum eum Hispaniae ulteriori praefuisse, et Lusitanos complures, bonis verbis deceptos, crudeliter spoliasse, et occidisse: quo facto bellum Viriaticum Romanis valde grave, et periculosum accensum fuit. Vide *Hist. Hisp. Mariana* lib. 3.

Galba, Sergii *Galbae*, Imp. R. avus. Is non egressus Praeturae gradum, multiplicem, nec incuriosam edidit *Hist.* Ita Suet. in *Galba* c. 3. Forsitan hic est.

Galba (Sulpicius), citatus a Juba *Hist.*, et memoratus a Plut. in *Vita Romuli*. Videtur *Hist.* fuisse. Fuit Sergii *Galbae* filius, et praefuit Hispaniae ulteriori, cui praefuerat olim ejus pater. Inter Epistolas familiares Ciceronis legitur *Epist. Sergii Galbae* ad Ciceronem: in qua narratur victoria, a se reportata, contra M. Antonium.

Galba (Sergius Sulpicius), Hispaniae citeriori Praefectus. Jam senex electus fuit a Militibus, et Hispanis Romanus Imperator ob Neronis flagitia, adjuvantibus Othone, et Vindice. *Orationem* habuit Cluniae (non Coloniae, ut ait Plut.) in Hispania, antequam Imperator renunciaretur, et Romae aliam cum Pisonem adoptavit. Vide Tac. l. 1. *Hist.* Hae *Oratt.* desid. Imperavit 7. mensibus an. Christi 69., et a Praetorianis occisus fuit, instigante Othone Silvio irato ob Pisonis adoptionem. Natus fuerat prope Terracinam in villa colli supposita.

Galenus, post Hippocratem, Medicorum facile princeps, Pergamienus, Romae floruit usque ad Antonini tempora. Ejus *OO.* sunt notissima. Nonnulla tamen inter *Galen*i Opera recensentur, quae *Galen*i non sunt, et aliqua, quae, vel Graeco, vel Latino serm. acrisit, Hippocratem illustrantia, dicuntur, solum Arabico sermone inveniri. Antiqua versio Latina Operum *Galen*i, suo tempore proculdubio facta pro Romanis Medicinae studiosis, desid. Desiderantur etiam 8. libri, quos contra Asclepiadem edidit. Vide *Asclepiades* in *A. Vi-* de alia de *Galen*o apud Cael. Rhodig. *lect. antiq.* l. 30. c. 12., ubi plura, quae de se *Galenus* narrat. Multos annos supra centum eum vixisse, quod nonnulli tradunt, fabula ficta reputatur, licet valde Senex obierit.

Gallicanus (Vulcatius), Senator Rom., et Historicus. Scripsit, vel scribere decreverat *Vitas Imp. Rom.*, quarum vix quidquam superest. Videtur solum edidisse *Vitam Avidii*, vel *Aurelii Cassii*. Erat Senator, Diocletiani temporibus, et est alter ex 5. Scriptoribus Historiae Augustae, qui, secundum Casaubonum, et Criticos alios, infelicitate scripsit.

Gallicanus (Fundulus). Ejus *Ephemerides* citantur a Vopisco in *Vita Probi* Imp. Hoc Opus desid.

Gallitanus (Rutilius), Poeta, floruit sub Honorio ad an. Christi 400.

Gallicus, Caussid., et Scriptor. Ita Mart. in fine *lib. 8. Epig.* De quo autem argum. scripserit, non dicit.

Gallienus, R. Imp. infelicis Valeriani Imp. filius. Fuit Poeta, Orator, et in disciplinis omnibus illustris. Ita Tieb. Pollio, qui affert nonnullos ejus *Versus*, de eo scribens. *Epistolam* etiam ejus affert ad *Veranium*, qua innotescit, eum crudeliss. fuisse. Caetera ejus OO. desider. Occisus fuit cum fratre Valeriano ad. an. Christi 268. Imperavit una cum patre fere 7. an.; solus 8.

Gallio, (quem *Patrem* appellat Quint. l. 3. *Orat. Instit.*, ut cum a *Gallione* filio distinguat) de *Rhetorica* scripsit. Ita Quint. Forsitan is fuit

Gallio (Jun.), Rhetor, amicus, et affinis, vel consanguineus M. Senecae, qui eum *nostrum* appellat cum filiis loquens, et in tenebra aetate jam declamantem laudat. Vel hic, vel ejus fil. adoptavit postea Novatum, M. Sen. filium, et L. Senecae fratrem, qui ex eo *Gallionis* nomen sumpsit. De eo non semel M. Sen. in *Controv.* nonnunquam ejus stylum, et Sentt. carpens. De eodem videtur L. Sen. loqui *Epist. 105.*, ubi dominum suum eum appellat initio *Epistolae*. Eloquentia sua, et optima patris institutione, per varios gradus ad Achajae Proconsulatum ascendit. Ad ejus tribunal reus adductus fuit S. Paullus Apost. a Judaeis, cum Corinthi Evangelium Christi promulgabat. Vide *Acta Apost. c. 18.*, ubi de *Gallione*, accusationem Judaeorum contemnente. Sen. in *praefata Epist.* tradit, eum Achajam reliquisse, cum illic febri laboraret. Aiebat enim, febrem suam non corporis morbum esse, sed loci. Vide *Novatus* in N. Nonnulli censent, *Gallionem*, Achajae Procos. fuisse Novatum, M. Senecae filium, quod valde probabile arbitror. Ad *Gallionem* est Ovidii *Epist. lib. 4.* de Ponto.

Gallus (C. Aquilius), Jurisconsultus magni nominis, qui plures claros alumnos in Jure habuit, quos inter Servius Sulpicius recensetur. Fuit *Formularum*, seu *Cautionum Juris* artifex, cujus Operis fragmenta supersunt. Laudatur a Cic. l. 3. de *Nat. Deorum*, l. 3. de *Off.*, et in *Orat. pro Caecina*.

Gallus (C.), familiaris Patris Scipionis Afric. De eo, ut magno Astronomo loquitur Cic. in *Dial. de Senect.*

Gallus (Sulp.), dicitur adjuvisse cum aliis viris primariis Terentium in Comœdiis suis. Ita Santra, indicans, valde juvenes fuisse Laelium, et Africanum, cum suas daret *Fabulas* Terent., et ideo non credit, ab illis adjutum fuisse, ut vulgo putabatur. V. *Terentius* in T. *Ennius* in E., ubi de eorum aetate. Plin. l. 2. H. N. tradit, eum scripsisse volumen de *Solis et Lunae defectione*, quod desid. Ex quo intelligitur, eum Astronomum fuisse. Forsitan hic idem est cum praecedenti C. Gallo, etiam Astronomo, (de quo Cicero), qui potuit *Cajus Sulpicius* appellari.

Gallus (Vibius), Rhetor, cujus frequens fit mentio apud Sen. in *Controv.* De eo ait, tam magnae olim eloquentiae, quam postea insauiae fuisse. Ita *Declamationum. l. 1.*

— **Gallus** (Caecil.), Vir doctiss. appellatur a Macr. lib. 6. *Saturn.* citato ejus l. 2. de *Signif. Verborum ad Jus Civile pertinentium*.

Gallus (Corn.), Poeta Elegiacus Foroliviensis, qui claruit ante Christum 30. Ex infima fortuna, Augusti favore, Praetor factus, Aegypti Praefecturam obtinuit. Ita Suet. De Cornelia Charta, a Corn. Gallo Aegypti Praef. dicta, quia forsitan eam aliter praeparatam dedit, meminit S. Isidorus *Orig. l. 6. c. 19.* Scripsit libb. *Amorum* suorum. Transtulit ex Graeco in Latinum *Euphionem*. Cum Augusti gratia excidisset ob ingratum, et malevolum animum, Senatui, auditis Accusatoribus, morte dignus visus est, et S. C. de eo occidendo factum. Verum ipse sibi mortem conscivit an. V. C. 728. V. Suet. in *Aug. c. 66.* Ammianus Marcell. narrat l. 17., eum furti accusatum, et repetundarum reum actum, eo quod provinciam, Thebas praesertim, spoliasset, se interemissem an. aetatis 43. Ad eum est Virgilii *Ecloga 10.*, qua eum consolatur ob amissam Cytheridem. Corn. Galli OO. desid. Quae enim sub ejus nomine leguntur, doctiorum judicio Criticorum, subditicia sunt, et eo indigna. De Cytheride meminit Cic. in *Epist. ult. lib. 9. Famil.*, qua cum coenasse apud Volumnium cum excusatione aliqua narrat Paeto, dicens, se ignorasse, affuturam convivio: quod indicat, eam mali commatis foeminam fuisse. Servius in *Eclogam 10.* Virg. hunc *Gallum* confundit cum Pollionis filio, qui sequitur.

Gallus (C. Asinius), Pollionis fil. Cos. Orator, et Poeta. Aug. carus, et familiaris. Scripsit de comparatione Asinii Pollionis, ejus Patris, cum Cicerone. V. Plin. Caecil. l. 7. *Ep. 4.* Contra hunc librum Claudius Caesar scripsit, Ciceronem defendens. Sub Tiberio de conjuratione suspectus, et accusatus, eibi abstinencia, vitam finivit. Vide Tac. *Ann. l. 6.* De eo declamante vide Sen., qui in *Prooemio lib. mihi 4. Controv.* eum magnum Oratorem vocat. Fuisse Poetam Epigram. testatur Suet. de *Ill. Gram.*, ubi mentionem facit ejus *Epigr. in M. Pomponium Marcellum*. Ejus OO. desid., et solum versus aliquot ex Gallo a Grammaticis antiquis citantur.

Gallus (Aelius), Jurisconsultus, et Hist. sub Aug. laudatur a Gellio lib. 10. c. 21. tanquam vir suorum temporum doctiss. cujus Sententiam affert de dictionibus *Novissimus*, et *Novissime*, a quibus tanquam novis, et minus Latinis abstinerebat, Varronis, et Ciceronis exemplo, licet alii Viri docti, ut Sallustius, et Cato, *Novissimum* pro *Extremum*, et pro *Valde Novum* promiscue usurparent. Ejus Scripta de *Expeditione Arabica* citat Plin. l. 6. H. N. Haec, et alia ejus OO. desid.

Gallus (Fab.), librum edidit inscriptum *Cato*. Ad eum est *Epist. Cic. lib. 7. ad Famil.*, in qua haec leguntur. = *Catonem tuum mihi mittere: cupio enim legere: me adhuc non legisse, turpe utrique nostrum est = liber praefatus perii, vel latet.*

Gallus (Aelius), laudatur tanquam Medicus a Galeno, qui ait, ab eo Caesarem quadam antidoto a veneno liberatum. Vide Galenum de *Antidotis*.

Pars I.

Gallus, qui *Poetae Sani* nomen ambiebat, vel sua, vel aliena Carmina vendens, ut sua. De eo Mart. lib. 12. *Epigr. ad Classicum*.

Vendunt Carmina Gallus, et Lupercus:

Sanos, Classice, nunc nega Poetas.

Corollarium I.

Galli natione. De his ait Cato in *libb. de Originibus*, militari, et Oratoria arte insignes fuisse. Ad eum Catonis locum Riccobonus Italus doctissimus tradit, Romanos olim filios suos Massiliam misisse, ut illic eloquentiam discerent. Muretus affirmat, Ciceronem in sua adolescentia habuisse in arte Oratoria magistrum Plotium, Gallum Lugdunen., qui magna cum celebritate Romae Lat. eloquentiam docebat. Idem dicitur in *Lexico Latino*, curato a Manutio, verbo *Plotius*, ubi citatur Ciceronis locus, quem non inveni. Nihilominus vide *Gniphio* in *G.*, et *Plotius* in *P.* Fuit in Gallia celebris sub finem 4. Eccl. Seculi Schola Burdegalensis, de qua verbo *Ausonius* in *A.*, et teste S. Hieron. in *Epist. ad Rusticum Monachum*, suo tempore florebant in Gallia litterarum studia. Illud item ait adversus *Vigilantium* scribens: *Sola Gallia* (haeticorum) *monstra non habuit, sed viris fortissimis, et eloquentissimis abundavit*. Nondum nempe apparuerant in Gallia Albigenses, et eorum germina Calviniani: contra quos misit Deus Ecclesiae Saneros Dominicum, et Ignatium, Hispanos. Eorum etiam audaciam armis, et legibus postea irregerunt Borbonici heroes, Galliae reges, Ludovicus XIII, et XIV. vide *Historicos Gallos*. Galliae universae Galba Imperator jus Romanae civitatis concessit: quod postea toti Rom. Imperio fuit concessum.

Gargetius, Phil. Epicureus, de quo Cic. in *Epist. ad C. Cassium* lib. 11. ad Famil.

Gaurus, scripsit plura Volumina de *Priami praeliis*, et irridetur a Mart. lib. 9. *Epig. in Gaurum*. Haec volumina desid.

GE

Gellius (A) (quem alii, praenomen *Aulus* per *A* signatum cum nomine *Gellius* jungentes, *Agellium* faciunt) fuit Gramin. insignis, Jurisconsultus, et varia eruditione ornatus. Scripsit *Noctes Atticas* libb. 20, quorum octavus desid., licet supersint hujus libri capitum tituli. Floruit sub Hadriano, et videtur Praetorio munere functum fuisse. Graecos Phil., et Oratores Athenis familiares habuit, de quib. non semel honorifice loquitur. Favorinum, Gallum Phil. praesertim colebat. *Gellio* conservatam debemus memoriam plurium Auctorum antiquorum, quorum fragmenta, et dicta ad varias disciplinas spectantia sparsim promit. Editiones *Gellii* multae factae sunt, in quib. forsitan nonnulla varietas in divisione, et enumeratione librorum, et capitum invenitur, ut in Operibus aliorum antiquorum animadver- ti contingere.

Gellius (CN), *Annalium* scriptor, memoratus ab A. Gellio l. 13. c. 21. *Noct. Atticarum*, ubi affert fragm. CN. *Gellii* ex lib. 3. *Ann.*

Catonis *Oratio contra CN. Gel.* citatur ab eodem *A. Gel. l. 14. c. 2. NN.* A Prisciano citatur *CN. Gelli Annalium lib. 30: a Charisio lib. 97.* Vivebat an. V. C. 600. Usus est pessima latinitate, ut *Paucabus, Puenabus, Pudicabus, Portabus, Oreabus, Ossam.* Ita Charisius, citans libros, in quibus illis vocabulis usus est. Vide in littera *B Dissertationem de Seculis, quae a Criticis Barbara appellantur.* Illic dictis de veterum Romanorum prava Latinitate, addo, vix millesimam partem similium vocabulorum, quibus Latini antiquiores usi sunt, collectam a me esse. Si omnia colligerem, ingens volumen sordidarum, et horridarum vocum conficeretur, quod opponi posset vocabulis parum Latinis Christianorum Scriptorum, quae tam diligenter a nonnullis Criticis collecta, et notata leguntur. Haec pauca admodum, et minus horrida videbuntur, si cum priscorum Ethnicorum parum Latinis vocabulis, et constructionibus conferantur. Quod si Scripta omnia Latina antiqua integra ad nos pervenissent; non unum, sed multa volumina, pravam antiquorum Ethnicorum Latinitatem continentia edi possent. Eorum Latinitatem, qui velie defendere; in Latinitate aestimanda, et iudicanda, Cicerone peritiorum esse oportet; cum Cicero multos ex illis, quos Critici nonnulli magni nominis inter aurae aetatis Scriptores recensent, male Latine locutos, diserte, et sine ambagibus affirmet: quod postea Augustus, Asinius Pollio, Horatius, M. Seneca, Martialis, Quintilianus, et alii Critici Ethnici, Cicerone posteriores, etiam affirmarunt. Quae ego opportune, et importune inculco, ne Critici Ethnicorum Latinitatis admiratores, ne item Philosophi illuminati huius seculi, praetextu minus cultae, et purae latinitatis, a lectione Sacrorum Librorum, et SS. Patrum, unde petendum verae sapientiae lumen ad seculum istud magis illuminandum, avertantur. Faxit Deus, quod valde vereor, ne surdis canam.

Gellius (Sextus), Annalium etiam Scriptor, qui ab Aurelio Victore citatur, ut Tito Livio antiquior. Scripsit etiam *lib. de origine Gentis Romanae.* Dionysius Halicarn. mentionem facit *Sexti Gelli. l. 1. Antiq. Rom.* A variis antiquis Scriptoribus citantur *Gellii Annales*, non indicato praenomine: quo fit, ut nesciamus, cujus *Gellii Annales* citent, *Cnei* ne, an *Sexti*? Hujus supersunt nonnulla fragmenta.

Gellius (L), Orator, et Vir Consularis. De eo meminit cum laude Cic. in *Bruto*, et *lib. 1. de legibus.* Fuit Praetor, et ex Praetura Procos. in Graecia, ubi, teste Cicerone *de legibus*, conventum habuit Philosophorum diversarum Sectarum, ut eos inter se, per multa secula dissidentes, et pugnantes, conciliaret, et pax inter eos iniretur. Verum non temere existimarim, conventum istum habuisse magis, ut eos irideret, quam, ut conciliaret. Plut. in *Cicerone* ait, eum in Senatu dixisse: Ciceroni, ob patefactam, et dissipatam Catilinae conjurationem, coronam civicam deberi. Cic. autem in *Orat.*

pro *Sestio*, eum virum clarissimum, et fortissimum *Co.* appellat? *Geminus* (Fanusius), Hist., citatus a Sen. *Ep.* 94., et a Suet. in *Vita C. Caesaris* c. 9. Ejus *Historiae* desid.

Geminus (Rutil.), scripsit *libb. Pontificales*, qui non exstant.

Geminus (Varius), citatur, ut Rhetor, a M. Sen. in *Suasoriis*. De eo narrat, declamantem coram C. J. Caes. rerum porito, eleganter dixisse: *Caesar, qui apud te audent dicere, magnitudinem tuam ignorant: qui non audent, humanitatem*: dictum pulcherrimum, sed adulatione admistum. In *Suasoria* s. citatur a Sen. ejus *Declamatio*, qua Ciceroni proscripto fugam suadet, ne a M. Ant. occideretur. De eo declamante aiebat Cassius Severus: alios declamasse; *Varium* autem *Geminum* vivum consilium Ciceroni dedisse.

Gennadius, Orator Romae nobilis, Constantii Caesaris aeo. Ita S. Hieronymus.

Corollarium II.

Geographi. Verisimile est, plures Romanos antiquos, praeter nominatos in hoc *Syllabo*, de *Cosmographia*, *Geographia*, et *Topographia* scripsisse, quorum Opera desid. Nec minus verisimile arbitror, plures fuisse, qui *Geographos* Graecos, et aliarum nationum, in Latinum verterint, quorum *Versiones Latinae* antiquae interciderunt: inter quas numerari possunt Strabonis, et Ptolemaei Operum *Geographicorum* Latinae versiones. De Ptolemaeo novimus, in Latinum vertisse Dionysii Afri *Geographiam*, hexametris Gracis lucubratam.

Corollarium III.

Geometrae Romani antiqui pauci numerantur, qui Operibus suis Latinis *Geometriam* illustrarint. Plures tamen fuisse crediderim, qui Graecos *Geometras*, Euclidem, Archimedem, Architam, Platonis magistrum, Dicearchum Siculum, Eudoxum Gnidium, et alios in Latinum verterunt. Hae autem *Versiones antiquae* desid. Plato ignarum *Geometriae* in scholam suam non admirrebat. *Geometriae*, quam multi Aegyptiis deberi putant, laudes persequitur Caelius Rhodig. l. 7. c. 30. *lect. ant.*, ubi de *Philosophia*. A Pythagora, ob inventam a se *Hypothenusae* Demonstrationem *Geometricam*, Hecatomben Musis factam, vel promissam, fabulosum existimo; cum ejus dogmati de non occidendis animantibus adversetur.

Germanicus, Caesar, Drusi fil., Poeta, Orator, et militari laude clarus. Edidit *Poema* de *Equo Augusti*, a Plinio Hist. celebratum. In *libb. de Ponto* Ovid. cum, ut egregium Poetam laudat *Epist. ad Sullium*. Ei dicavit Ovid. *libros Fastorum*. Aratum, Poetam Graecum, et Astronomum in Latinum versibus transtulit, quorum nonnullos Lact. affert l. 1. *Divin. Instit.* Versionem hanc integram non habemus, uti neque *Prognosticorum* Latinam versionem. *Germanico* tribuitur celebre *Epigr.* de puero Thrace, in Hebro ludente, et gelu perempto, licet a nonnullis C. Jul. Caes. illud adscribatur. En illud

Thrax puer, adstricto glacie, dum ludit, in Hebro,

Pondere concretas frigore rupit aquas.

Dumque imae partes rapido traherentur ab anne,

Abscidit tenerum lubrica testa caput.

Orba, quod inventum mater, dum conderet urna,

Hoc peperit flammis: cetera, dixit, aquis.

Oravit Caussas postquam triumphaverat, et Graecas Comoedias lucubravit. Veneno interijt, CN. Pisonis legati sui in Asia, cui praecerat maleficio, Tiberii, ut creditum fuit, jussu, ad an. Christi 20: V. C. 772. Tiberii an. 6. Romanorum versus eum benevolentia ob eminentes virtutes, quibus erat praeditus, invidiam, et odium Tiberii in eum excitavit, licet Tiberius, et patruus, et pater ejus per adoptionem, jussu Augusti factam, esset. Vide Suet. in *Vitae Caligulae* primis capitibus.

Geta (Hosidius), cujus meminit Tertull. de *Praescriptionibus Haeret. Medeam* Tragoediam edidit ex centonibus Virgilianis.

Getulicus (CN. Lentulus), Historic. refutatus a Plin., et citatus a Suet. in *Caligula c. 8.* Fuit Cos., et Germaniae Superiori Praef. Vixit sub Tib., et C. Caligula. Accusatus de amicitia cum Sejano, se defendit, et absolutus evasit. Postea Caligulae jussu occisus fuit.

Getulicus (CN), Poeta Epigram. memoratus a Mart. in *Epist. praefixa lib. 1. Epigr.* Celebravit Cesenniam puellam versibus suis. Val. Probus affert Getulici versus, de Caeli cardinibus loquens.

GL

Corollarium IV.

Gladiatores. Horum magistros de arte Gladiatoria scripsisse colligitur ex Cic. libro 3. *de Orat.*, ubi de Samnitium magistro, ut ex Mart. etiam *lib. 5.*, ubi de *Hermete* celebri Gladiatore.

Glaucias, Melioris Libertus. Laudatur a Martiale ejus ingenium velox, et Apollineum os in *Epitaphiis* ei positis *lib. 6.* Obijt puer iste, dolente Roma, castus moribus, innocens pudore. Ita Mart.

GN

Gniphio (M. Ant.), natione Gallus, Gram., et Rhetor magni nominis ob suam memoriam, et ingenium singulare. De eo Suet. *de Ill. Gram.*, et Macrob. *l. 3. Saturn.* Tullius post fori occupationes, cum Praetor esset, ejus scholam frequentabae. Scripsit bina de *Lat. serm.* Volumina. Ita Attejus Philologus. Haec *Volumina* desid. Quintil., eum citat *lib. 1.* super nonnullis *Vocab. Lat.*, de quibus aliter, atque alii, opinabatur. Fuit Magister C. J. Caes., quem, et alios erudiebat in acedibus L. Caesaris, Julii patris, Graecam, et Lat. Gram., et Rhetoricam publice docens. Nunquam de mercede pactus est; at discentium liberalitate fuit multa consecutus. Vide Ludov. Vives in *Supplem. Vitae C. J. Caes.* a Suet. scriptae, initio mutulae.

Gnostici, haeretici impudentissimi, qui se unos illuminatos, et rerum sublimium vera cognitione praeditos jactabant, auctore Carpo crate. Hujus fil. Epiphanes, paterni erroris haeres, valde adolescens,

librum edidit, quo patris insaniam, et impudentiam propagavit. Obiit autem hic *an.* 17. aetatis. Forsitan patris Opus sub filii nomine editum ab illo fuit, ut filio suo doctrinae famam conciliaret. Clem. Alex. *Strom.* l. 3. affirmat, Epiphani mortuo magnos honores habitos a civibus suis Samensibus, eidemque templum, et Musaeum dicata. Pater ejus Carpocras libros nefandos vulgavit, inter quos *lib. Revelat. Zoroastris. Gnostici*, sive *Carpocratiani* Pernam sui erroris peste infecerunt per Marcellam, astutam, et *an.* foeminam, sub S. Aniceto Papa. Vide in Hist. Eccl. alia de *Gnostis*, et de occultis signis, quibus se huic Sectae addicti agnoscebant, quemadmodum nunc illi, qui *Liberi Muratori* ab Italis appellantur, a Gallis *Franc-Maçons*.

GO

Gordianus, R. Imper. in senectute factus, fuit Orator, et Poeta. Juvenis edidit *Poema de Vita Antonini Pii*, quod non exstat, vel latet. Occisus fuit cum filio a Maximini duce *an.* Christi 237. Imperavit *an.* unum.

Gordianus, Caesar, praecedentis filius, fuit etiam litteratus, et occisus cum patre, *an.* aetatis 46. a Capellanio, Mauritaniae gubernatore. Vide *Herodianus* in *H.*

S. Gordianus, Jurisconsultus, et Judex sub Juliano Apostata, Christianismum amplexus cum uxore, et 53. aliis ex eadem familia. A Januario Presbytero edoctus Christi religionem, Romae baptizatus fuit, et Martyrii laurea insignitus. Vide Hist. Eccl. Ejus commemoratio in Eccl. fit die 10. Maji.

Gorgias, Rhetor, magister Marci, Ciceronis filii, Athenis degentis, a quo, jussu patris, cui parum probabantur *Gorgiae* mores, dimissus fuit. Vide *Epist.* Ciceronis filii ad Tironem postremo libro *Epist. familiarium*. Scripsit *Gorgias de Schematibus*, seu Figuris Rhetoricis, cujus Operis Epitomen Latino sermone edidit Rutilius Lupus, citatus a Quintiliano. Vide Verbo *Lupus* in *L.*

Gorgonius, Buteonis Rhetoris auditor, et in scholam postea successor, vocis obtusae, et pugnacissimae, cui Baros securra dixit, centum taurorum vocem habere. Vide *M. Sen. lib. 5. contr. 7.*, et in *Suasoriis*. Erat amabilissimus Declamator, teste Seneca, qui forsitan, joco magis, quam serio hoc affirmabat, de homine tam ingratae vocis.

Gracchanus (Jun.), Gracchorum amicus, eis addictiss.: quod testatum voluit, sumpto a Gracchis *Gracchani* nomine. Scripsit *Hist.*, ut colligitur ex *Plin. l. 33. c. 2. H. N.* Haec *Hist.* desid.

GR

Gracchula (Turanius), Hisp., floruit Romae cum fama doctrinae sub Claudio Caesare.

Gracchus (Tib.), Orator eloquens, sed turbulentus. Seditiosis suis *Orationibus*, cum Trib. pl. esset, plebem contra nobilitatem Rom. commovit, lege Agraria lata. Cum valde carus plebi esset, venit in suspicionem affectati regni, ob quod privata auctoritate fuit a Sci-

pione Nasica in Capitolio, quo plebem *Gracchus* acciverat, occisus ad an. V. C. 621. Nonnulli Tib. *Gracchum* excusant dicentes, regnum non affectasse, sed plebem contra nobilium potentiam tueri voluisse.

Gracchus (C), Tiberio fratri, ingenio, et fato, non absimilis. Cicero lib. 2. de *Orat.* laudat *Gracchorum* eloquentiam. Quintil. l. 11. mentionem facit *Orat. C. Gracchi* (cujus actionem, et eloquentiam commendat), quam habuit post fratris necem; quaque universum populum ad lacrymas excitavit. *C. Gracchi Orationes* aliae citantur variis in locis a Gel., qui l. 1. c. 7. NN. citat *Orat. de Q. Popilio circum conciliabula*, et lib. 15. c. 12. affert fragmentum *Orat.*, quam ad popul. Rom. habuit redux e Sardinia, cui praefuerat. Inter alia haec in ea legebantur. *Itaque, Quirites, cum Roma profectus sum, tonas, quas plenas argenti extuli, eas ex provincia inanes reituli. Alii vini amphoras, quas plenas tulerunt, eas argento plenas domum reportarunt.* Exponit deinde vitam suam, illic sine cujusquam, vel infimae sortis hominis injuria, a se actam, Sardos ipsos moderationis suae testes advocans. Ex his liquet, quam recte educati fuerint *Gracchi* sub matre doctissima, et prudentissima. Vide *Cornelia* in C. *Necatus* fuit an. V. C. 633. auctore *Opimio Cos.* *Orationes C. Gracchi* desid., ut etiam ejus *Scriptum* citatum a Cic. l. 1. de *Divinat.* *Gracchorum vitae* leguntur in *Plutarcho*.

Gracchus (C), praecedentium pater, bis Cos., Censor, Summus Augur, vir sapiens, civisque praestans. Ita Cic. l. 1. de *Divin.*

Gracchus, Orator praecedentibus longe posterior, qui sub Tiberio *Granium Martianum* majestatis postulavit. Ita Tac. *Ann.* l. 6. *Ejus Actio* dend.

Gracchus, Poeta Tragicus. De eo *Ovid.* l. 4. de *Ponto*, Ep. 16. *Ejus OO. Poet.* desid. Forsitan hic est *Sempronius Gracchus*, de quo in *Fragm. Vet. Poet.*

Gracilis (Turanus), Hispanus Hist. citatur a Plin. in *Prooemio* lib. 3., et lib. 9., ac 18. *Historiae Naturalis*. *Gracilis Historiae* non comparant.

Corollarium V.

Graeci litterati, contemptores olim Romanorum, quos Barbaros appellabant, tandem, et linguam, et litteraturam Rom. excoluerunt, postquam *Graeciam*, et *Asiam* Romani subjugarunt. Scimus namque ex S. Aug. lib. 19. de *Civit. Dei*, Romanam linguam, dominantium cura, per totum imperium propagatam, communem inter eruditos evasisse. Novimus insuper, plures ex *Graecis*, et Asiaticis, Rom. Magistratibus Romae, et in provinciis ornatos fuisse, in quibus fas non erat lingua alia, quam Romana, publica negotia expedire, et jus dicere. Novimus tandem, non paucos ex *Graecis*, et Asiaticis, primis 4. Eccl. seculis, Romanae, et aliis Occidentis Ecclesiis praefuisse, ut dictum est verbo *Concilia*. *Juvenalis* ridet *Sat.* 3. *Graecos*, qui

Romae erant, et omnium artium peritos se esse gloriabantur, insigni impudentia. Cic. *l. 1. de Oratore* sub Crassi persona affumat, *Graecos* Phil. contentionis magis, quam veritatis cupidos fuisse, et quo quisque optime Graece sciret, ita esse nequissimum. In 2. autem lib. tradit: *Graecos* homines adeo ineptos fuisse, ut, ne nomen quidem, ineptiae vitio imposuerint, quia ineptiis cumulati, ineptiae malum non videbant. Alii tamen proprium Graecum vocabulum ineptiae assignant. Sed forsitan post Ciceronem fictum fuit. Juvenalis *Sat. 10.* mendaces in Historia *Graecos* vocat = *Et quidquid Graecia mendax = Audet in historia.* Faciendum tamen, eos humaniores Romanis fuisse in ludis, et spectaculis. Apud Graecos namque Gladiatorum spectacula in usu non erant, quibus delectabantur Romani, hominem occidere, et occidi ludum reputantes, et vitam a populo orare ignominiosum. Graeciam, Cananais, seu Phoenicibus, a Josue patria pulsus, repletam fuisse, et ab eis *Graecos* disciplinas, et artes didicisse, ostendunt vestigia a Phoenicibus relicta in urbium Graeciae, et heroum nominibus, ut etiam in disciplinis ingenuis, et superstitiosa religione. Carthaginenses, qua occasione edixerint, nequis linguam Graecam addisceret, refert Mariana *Hist. Hisp. lib. 2. c. 3.*

Graecinus (Julius), Agricolae, Cornelii Taciti socii, pater, studio eloquentiae, et sapientiae notus, teste Tac. in *Vita Agricolae*. Occisus fuit jussu Caesaris, in cuius odium incurrerat ob morum integritatem; et quia accusare noluit, ut Caesar optabat, M. Syllanum. *Graecini* mentio fit a Sen. *de Benef. l. 2. c. 20.*

Graecinus, Cos. Ovidii amicus. Ad eum est Ovidii *Epist. lib. 4. de Ponto*, in qua indicat, eum Jurisperitum, et facundum Orat. fuisse. Indicat etiam, ejus fratrem, post eum, Cos. ab Aug., cui ambo erant carissimi, designatum.

Graecinus, scripsit veluti discipulus Julii Attici, (teste Columella *l. 1. c. 1. de re rust.*), duo volumina de *Vineis*. Eum Plin. *H. N. l. 14.* Celsi transcriptorem appellat. Fuit avus uxoris Corn. Taciti.

Corollarium VI.

Grammatici prisci, et *Critici*, et *Litterati* a Romanis appellati, magno in pretio Romae erant. Hi, vel mercede pacta cum alumnis, aut alumnorum parentibus, vel publico stipendio assignato, recte loquendi, et scribendi praecepta tradebant, et Poetas explicabant. Eorum multa Opera intercederunt. Suetonius librum edidit de *Illustr. Grammaticis* saepe a me citatum, et citandum. *Grammatici* parum eruditi, *Grammatistae*, et *litteratores* vocabantur. Antiquis *Grammaticis* debemus multa fragmenta Operum Latinorum, quae perierunt, vel latent adhuc, ab eis allata, citatis Auctoribus. Suet. memorat, quibusdam temporibus Romae supra 20. celebres Grammaticae schola fuisse; neque viros clariss. dedignatos de *Grammaticis* rebus multis scribere, et in lucem proferre. Notum namque est, Jurisconsulto de *Verborum Significatione* scripsisse, et titulum de *Verborum Signi,*

fectione, qui ad Grammaticam spectat, in Corpore Juris inveniri. Nec immerito Grammaticae praeceptores in honore erant: quia Grammatica est fundamentum omnium disciplinarum, haecque infantes, elingues, et barbarae sine Grammatica essent. Quae quidem ars, ut recte Quintil. lib. 1. *Inst. Orat.* plus habet in recessu, quam fronte promittat. Trivialis scientia dicebatur, quia Romae in triviis *Grammaticorum* scholae sitae erant, ut omnibus paterent. Janua etiam dici potest ad superiores disciplinas: nec indignum curis suis putavit olim Parisiensis Supremus Senatus, quem *Parlamentum* vocant, de Grammaticis (a) ferre sententiam, ut in Petri Rami Galli Operibus in Hispania legi. Grammatica Philosophica, quam inter desiderata ponit Baco a Verulanio, nondum est inventa, quamvis nonnullae Grammaticae hoc titulo sint inscriptae.

Granius, Medicus, citatus a Plin. l. 28. *H. Nat.*

Granius, bini ejusdem nominis Oratores, forsitan fratres, accusatores Pudentillae, Apuleji uxoris fuerunt. Ita Apul. in *Apologia* sua.

Gratianus, Rhetor, Alex. Severi, Rom. postea Imp. magister. Lampridius ait, suo tempore lectas ejus *Declamationes*, quae nostro desid.

Gratianus, Imper. Rom. vere Catholicus, et in bello strenuus, Valentiniani I. filius. Valentiniani II. frater, Ausonii discipulus non vulgaris doctrinae: cum ab Ausonio didicisset carmina eleganter pungere, ornate loqui, et controversias exponere. Exstat ejus *Epist.* ad S. Ambrosium, in qua fidem Nicaenam se amplecti proficitur, et de rebus divinis loquitur, ut ipse ait, non quantum debuit, sed quantum potuit. Magistrum suum Consulem creavit ex Rhetore. Prope Lugdunum, a militibus suis desertus, in Ponte supra Rhodanum per Andragatium, ducem Maximi Tyranni, fuit occisus, an. Christi 383., aetatis an. 28. Ejus laudes vide apud Auson. in *Gratiarum Actione* pro suo Consulatu, et S. Ambrosium in ejus funebri *Oratione*. Vide etiam S. Ambrosii *Opus de Fide ad Gratianum Aug.* In Cod. Theod. exstat Rescriptum Gratiani, et Valentis in favorem Professorum Grammatices, et Rhetorices, ad Praef. pr. Galliarum.

Gratius, Poeta Ovidii aequalis. Ejus *Cynegeticon*, seu de *venatione Poema* exstat, sed extrema parte mutilum. De eo meminit Ovid.

S. Greg., *Thaumaturgus* dictus ob copiam, et praestantiam miraculorum, Neocaesareae Praesul doctiss., fuit Origenis discipulus Caesareae

(a) Magna lis inter Grammaticos Gallos vertebatur, nisi fallor, in pronuntiatione dictionum Mihi, et Quis: utrum scilicet prima efferenda, ut Mihi, an ut Miki, et secunda, an ut Cuis, vel ut Kis, et *Parlamentum* litem diremit, auditis partibus. Sed quid deciderint viri illi sapientissimi ignoro; nam Rami Opera Ferrariae non inveni.

Palestinae, quo concesserat Origenes, relicta Alexandria. Ab Origenis schola discedens, post annos 5, *Orat.* habuit coram Origene, et frequenti concione, qua gratias egit magistro pro doctrina sibi, et fratri Athenodoro ab eo tradita: qua etiam Origenis laudes praedicabat. Haec *Oratio* exstat, et habita fuit sub an. Christi 137. De ea, quae *Graegorii* eloquentiae insigne testimonium est, ait Gerardus Vossius, editam fuisse Graece, et Latine: quod factum tunc in Oriente, arbitror, cum scriptis omnibus luce dignis. Nonnulla alia *OO. S. Gregorii* genuina recensent Critici Ecclesiastici: alia, ut supposititia, rejiciunt, vel de eorum germanitate dubitant. Substitit *S. Gregorius* una cum fratre Caesariae, cum Berythum ad Jus Romanum addiscendum se conficeret: ac magistri monitis, ambo Christiani, et doctissimi evasere. Multas Homilias ad populum suum in Episcopatu habuisse, quae non exstant, crediderim: nam ejus praedicatione, et miraculis impetratum fuit, ut, exceptis 17, omnes Neocaesarienses fidem Christi profiterentur, antequam ille e vivis excederet; cum solum 17. fideles in ea urbe factus Episcopus invenisset.

S. Gregorius, Nazianz. Praesul, et postea Constantinop., non multo post Thaumaturgum floruit, Orator, Poeta praestantissimus, et in divinis litteris adeo versatus, ut ei Theologi agnomen inditum fuerit. *S. Hieron.* ejus auditor in sacris litteris fuit. *Gregorii* hujus exstant plura eximia *OO* versa, et prosa *Oratione* lucubrata: sed multa, praesertim Poetica, interciderunt, vel latent: cum *S. Hier.* testetur 30. millia carminum eecinisse, quorum, ne dimidia quidem pars superest. Pugnavit contra Echnicos, et Arianos scriptis suis.

S. Gregorius, Nysenus Praesul, Magni Basilii frater, qui plura etiam Opera insignia reliquit. Hi ante Honorium clari fuerunt, multumque scriptis suis Ecclesiae adjumenti contra serpentes haeresees attulerunt. Vexati non parum a prave sentientibus: fidei, Apostolicae constantiae, et virtutum aliarum exempla posteris imitanda reliquerunt. Primus ad Coelum migravit an. Christi circiter 265. Secundus post multa praelia literaria cum Arianis, Macedonianis, et Jul. Apostata, an. 390. Tertius an. Christi 393. In Latina Ecclesia fuerunt etiam post Honorium plures *Gregorii* insignes sanctitate, et doctrina, ut *Gregorius M. Rom. Pont. Ecclesiae Doctor*, et *S. Greg. Turonicus*, qui ad hunc *Syllabum* non spectant.

Gregorius, Jurisconsultus, qui floruit in fine 3. Sec. Eccl. Hujus fuit *Codex Gregorianus* appellatus, in quem coniecit Constitutiones vagas, et confusas Roman. Imperatorum, ab Adriano ad Valerianum, et Gallienum, privata auctoritate.

Corollarium VII.

Multa vocabula Latina, quae olim per *C* scribebantur, inventa a Carbilio littera *G*, per hanc litteram deinceps scripta sunt, et etiamnum scribuntur, ut dictum est in *Corollario* postremo litterae *C*.

Haeccaton, Rhodius, Panaetii auditor, scripsit de *Officiis* ad Q. Tuberonem. Ita Cic. de *Officiis* lib. 3. c. 8., et 9. citans lib. 6. Haeccatonis. Citatur etiam a L. Annaeo Seneca de *Beneficiis*.

Corollarium I.

Haeretici, (de quorum multis, qui intra 4. prima Ecclesiae secula fidem Catholicam obscurare, et evertere conati sunt; mentionem facimus in hoc *Syllabo*) plura Latino, et Graeco serm. scripsere, quae magno fidelium bono perierunt, et vix fragmenta aliquot supersunt in SS. Patribus, et Doctoribus Catholicis, qui eos oppugnaverunt. Siqua adhuc exstant, ut Origenis, et Tertulliani, cum cautione legenda sunt. Cum his, et posteriorum seculorum haeresi infectis Operibus, in quibus plura scitu digna, reperiuntur, ea legentes imitari debent Hebraeos, Aegyptum relicturos, qui vasa aurea, et argentea ex Aegyptiorum aedibus secum adportarunt: Idola intacta reliquerunt.

Hamilcar, Poenus, citatur a Columella de *re Rustica*. Videtur de eodem argumento scripsisse, de quo Columella.

Haterius, Rhetor, cujus Sent. refert Sen. in *Controv.* non confundendus cum *Aterio* Rhetore, de quo in *A*.

Haterius (Q). De eo Tac. l. 4. *Ann.* ait: Q. *Haterius* familia Senatoria, eloquentiae, quoad vixit, celebratae: monumenta ingenii quae haud perinde retinentur. Fuit Cos., et auctor S. C.; ne vasa ex solido auro cibis ministrandis fierent, neve vestes sericae viros foedarent.

HE

Corollarium II.

Hebraei, quos Romani, et Graeci barbaros appellabant, doctissimi fuerunt. Vide *Chaldaei* in C. Illic dictis addo: Antediluvianas disciplinas ad Hebraeos per Noemum, et filios transiisse. Hierosolymis, et in civitatibus, Abela, Cariatsepher, Theman, scholas omnium disciplinarum ingenuarum fuisse, antequam Athenienses doctrinae laude florerent, ex Sacris Litteris Veteris praesertim Testamenti ostendi potest. Variarum Sectarum Doctores inter Hebraeos fuisse, Christo Domino in Judaea docente, et Apostolis praedicantibus ex *Evangelio*, et ex *Actibus Apostolorum* intelligitur. De Salomonis doctrina, et libris ab eo conscriptis, in quibus *Sermones doctissimi, et veritatis pleni*, vide *Ecclesiasten* cap. 12., et lib. 3. *Reg. cap. 4.*, ubi dicitur, ad Salomonem adiisse, ut ejus Sapientiam audirent de cunctis populis, et ab universis regibus terrae, qui audiebant Sapientiam ejus. Vide Menochium in *Stoeris cent. s. c. 97.* ubi de Schola publica, a Salomone Hierosolymis erecta, in qua ipse docebat. Graeci doctrinam, quam puram, et sanam ab Hebraeis acceperunt, multis fabulis corruperunt, ut ostendunt S. Justinus, Tertullianus, Clemens Alex., et alii Patres.

Heliodorus, Rhetor doctissimus, Horatii comes in itinere suo Brundisium versus. Vide *Sat. s. libri 1. Hor.*

Heliodorus, ab *Epist. Adriani Imp.*, qui in eum valde propensus fuit; quod, cum aequo animo ferre non posset *Dionysius Sophistes*, *Heliodoro* ab Adriano posthabitus, in *Heliodorum*, et *Adrianum* dicebat: *Pecuniam, et honores donare Caesar potest; Rhetorem facere non potest*. Vide *Cael. Rhodig. lib. 26. lect. ant. c. 23.*

Helladius, Grammaticus scripsit *Lexicon* ex ordine litterarum: scripsit etiam alia, inter quae de laudibus *Theodosii*, sub quo florebat, ut etiam sub *Honorio*. Ejus *OO.* intercid.

Helvia, *M. Senecae* uxor, et *L. Senecae* mater, quam alii *Albinam* appellant. Ad eam scripsit *L. Sen.* ex *Corsica*, ubi exsulabat, *Epistolam* consolatoriam bene longam, in cujus *cap. 2.* testatur, eam Sapientum praeceptis imbutam fuisse, et bonas artes omnes attigisse.

Helvidius, Orator, cujus Orationem contra *Marcellum* memorat *Tac. lib. 4. Hist.* Haec, et aliae hujus *Orat. desid.*

Hemina (*Cassius*), vetustiss. *Annalium* Scriptor, ut ait *Plin.*; qui ejus verba affert *H. N. lib. 32.* *Catonis* aetate floruit, sed puto ante eum etiam floruisse. *Hemina lib. 4.* suorum *Annalium* inscripsit: *Bellum Punicum posterior*: quo titulo, aut simili si *Christianus* aliquis, antiquus Scripior, post aevum *Ciceronis* usus fuisset, *Soloeicis* damnaretur a sciolis, nescientibus, nomina adjectiva, desinentia in *Or.*, apud antiquos Latinos, tribus communia fuisse. Ejus *OO.* integra non supersunt.

Hena, sive *Haena* (*Sextilius*), *Annales* etiam scripsit, citatos a *Plinio H. N. lib. 13. cap. 13.* Vide *Sextilius* in *S.*

Heracleon, Aegyptius Poeta, et Grammaticus *Romae* docuit. Edidit *Lyricos versus*, et *Enarrationem* in *Homerum*, quae *OO.* desid. *Heracleonis Epitomen* edidit *Didymus* quidam incertae aetatis, de quo *Suidas*.

Hermagoras, bini ejusdem nominis *Rhetores*, qui praecepta *Rhetorices* edidere 1. citatur a *Cic.* in *Bruto*, et de *Inventione*. Alter fuit *Theodori* auditor, qui *Romae* docuit cum *Q. Caecilio* sub *Augusto*, et *Tiberio*, ac valde senex in urbe obiit.

Hermes, *Rhetor*. Eum appellat doctorem suum Auctor *Rhetoricorum ad Herennium*, et citat ejus opinionem de *Caussarum constitutionibus* agens. In exemplari, quo utor, *Hermetes* pro *Hermes* editum invenitur, errore, ut puto, *Typothetae*, vel *Correctoris* incuria.

Hermodorus, *Ephesius*. De eo narrat *Plin. Hist. Nat. lib. 34.*, ei positam *Romae* statuam, quia interpretis fuit legum, quas *Triumviri* ex *Graecia* *Romam* attulerunt, ex quibus leges 12. Tabul. magna ex parte compositae fuerunt. Ex quo intelligitur, jam initio 4. Seculi ab *V. C.* *Graecos* nonnullos, non indoctos, *Romae* fuisse, et apud *Romanos* illius aetatis, viros litteratos magno in pretio, et honore fuisse. *Hermodorus* fuit *Epheso* expulsus *Ostracismi* barbara lege, quae diu in *Graecia* vixit. Vide in *Diogene Laertio* de *Hermodoro*, et *Ephesiis* dictum *Heracleti*, quo *Hermodori* meritum valde commenda-

tur. Illud dictum legitur in *Heracliti Vita*. Idem narrat Cic. *lib. 5. Tuscul. QQ.*

~ *Hermogenes*, Magus, vel Judaeus, vel Ethnicus, a S. Jacobo Apostolo Christi fide Hierosolymis imbutus.

Hermogenes, Jurisconsultus, sub Alex. Severo Imp.

~ *Hermogenes*, Phil., qui materiam, ex qua corporea omnia sunt, aeternam fuisse propugnabat, contra quem scripsit Tertull.

Hermogenes, Tarsensis, Hist., jussu Domitiani occisus propter figuras aliquas, ejus Historiis insertas librariis, qui eas descripserant, cruci affixis. Ita Suet. in *Domitiano*. Cujusmodi essent hae figurae non dicit. Hae *Hist.* desid.

Hermogenes, Tarsen., alter, qui sub M. Aurelio an. aetatis 18. magno cum plausu Rhetoricam docebat, et an. 24. omnium oblitus fuit. Ita Suidas.

Hermogenianus, postremus ex veteribus Jurisconsultis clari nominis, Codicis, qui ab eo *Hermogenianus* appellatur, collector fuit. Floruit Constantini M. aevo, et Christianus fuisse nonnullis videtur contra Grotium, qui nomini Christ. infensiss. eum putavit. In *Codice Hermogeniano* repositae fuerunt leges, sive constitutiones Rom. Imperatt., a Gallieno ad M. Constantinum. Hujus *Codicis* continuatio est *Codex Theodosianus*. De *Hermogeniano* videri possunt alia, quae edidit Catalanus Cujacius DD. Josephus Finestresius, et de Monsalvo, in Regia Cervar. Academia Cataloniae emeritus Juris Civilis Primarius Antecessor, et ejusdem Academiae saepe Rector (cum in vivis esset amicitia mihi, et Academica Societate conjunctissimus,) in *doctissimis in Hermogenianum Commentariis*. Scripsit *Hermogenianus Epitomarum libb. 6.*, et de *Fideicommissis alios*. Ex quibus in *Pandectis Fragmenta* leguntur.

Herodes, Atticus dictus, Vir Consularis, amoeno ingenio, et Attica facundia Romae notus, M. Aurelii Phil. Imperatoris magister, eidemque valde carus. Vide, quae de eo narrat Gel. *lib. 7. c. 2. NN.* Vidè *Bradeas* in *B.* De eo multa Cael. Rhod. *lect. ant. l. 20. cap. 26.*, et 27.

Herodianus, Gramm. Alexandrinus, filius, et discip. Apollonii Grammatici. Floruit sub M. Antonino. Scripsit de *Grammatica*, et *Vitis Rom. Imperatt.* a M. Aurelio ad Gordianum, testaturque, se in publicis, et privatis officiis versatum, a se visa, et audita narraturum.

Herodotus, Graecus Hist. celeberrimus. Hujus Hispanam Versionem, ut audio, typis tradidit sodalis olim meus Cl. Bartholomaeus Povius Balaris Majoricensis. Versio antiqua Latina desid.

Hersilia, clari nominis foemina, ingenii, et formae singularis, altera ex Sabinis fraude raptis a primis Romae incolis, et nupta, vel Thalasso, illustri Romano adolescenti, vel Romulo, Romae conditori secundum diversas Romanorum Historicorum opiniones. Missa fuit a Romulo ad T. Tatium strenuum Sabinorum principem, et ducem,

ut de pace cum eo ageret: impetravitque eloquentia sua, non modo, ut pax inter Rom., et Sabinos sanciretur, sed etiam, ut T. Tattius cum Sabinis suis Romam commigraret, et ex Romanis, et Sabinis unus fieret Populus, eademque Respublica. *Orationis* Hirsilias Sententias affert Gel. I. 13. c. 21. NN. Vide *Romulus* in R.

Hesperius, Ausonii filius, Praef. pr. sub Gratiano, qui ad eum plures leges direxit, quae videri possunt in *Cod. Theod.* Inter alias directae ad eum fuerunt lex 4. de *Haereticis* an. Christi 378., et lex 24. de *cursu publico* an. Christi 379. Symmachus *Epist.* 77. eum summam litterarum appellat. De *Hesperii* in litteris institutione. Vide *Ausonius* in A.

HI

Hianthis, seu *Hyanthis* Poetria, Arruntii Stellae uxor, laudatur ab Statio in *Sylvis* sub *Violantillae* nomine, et a Martiale in suis *Epigr.*

Hiera (Laber.), Gramm. Romae Bruti, et Cassii magister, ob suam doctrinam ab hero manumissus: tantae probitatis, ut gratis doceret proscriptorum filios tempore belli civilis inter Marium, et Syllam. Ita Suet. de *Ill. Gramm.*

Hierocles, alter ex Arcopagitis Athen., qui scripsit Apollonii Thynaei Acta, ut ille tanquam Deus sub nomine Herculis Alexicaci celebraretur. *Hieroclem* confutavit Euseb. Caesareen. libro addito suae *Demonstrationi Evang.* V. *Apollonius* in A.

S. *Hieronymus*, Presbyter, Doctor Maximus Ecclesiae, S. Damaso Papae ab Epistolis, humanis, et divinis litteris eruditissimus. Ejus Opera sunt notissima, ut nota etiam est ejus in linguis Latina, Graeca, Hebraica, et Chaldaica peritia. Plura ejus Scripta intercidisse nullus dubito, cum sit difficile omnia per tot secula conservata, ac a librariis descripta fuisse. In *Epist.* ad S. Augustinum ait, nonnulla a se lucubrata fraude cujusdam amisisse. In *Vitae* autem Malchi, monachi captivi initio dicit, se decrevisse Historiam scribere ab adventu Salvatoris usque ad suam aetatem. Obiit nonagen. sub Honorio. De S. Doctoris bibliotheca, quae Sacris codicibus abundabat, et de alumnis quos habebat, qui antiquariae arti serviebant, vide ejusdem *Epist.* ad Florentium.

Higinus V. *Hyginus*.

Hilus, sive *Hylus*, ut scribunt alii, lucubravit *lib. de Diis*, citatum a Macr. in *Saturn.* Hic *lib.* periit, vel later.

Hilarianus (Q. Jul.), Christ. Scriptor, cujus nemo ullus ex antiquis meminit, edidit Latine *Chronicon*, sive *Libellum de Mundi duratione*, quem primus typis mandavit Petrus Pithaeus, et postea vulgatum dedit Bibliothecae Vet. PP. editor *tom. 5*: quod Opus scripsisse dicitur sub Honorio an. Christi 397. In dicto libello ait *Hilarianus*, se de *die Paschatis* scripsisse *librum*, qui ad nos non pervenerat, donec in Biblioth. Regia Taurin. hoc Opus inventum fuit manuscriptum V. *Hist. litt. Italiae* Cl. Zacchariae 1. 2.

Hilarius (Petronius), Poeta, de quo in *Collectione Fragm. Vet. Poet.* S. *Hilarius*, Pictaviensis in Gallia Episc. insignis doctrinae, et sanctitatis. Plura contra Arianos scripsit, a quibus sub Constantio Imperat. fuit valde vexatus. Laudatur a S. Hier. variis in locis, a S. Aug., et aliis. Praeter Opera, quae exstant genuina, nonnulla ei tribuuntur, quae ejus non sunt. Alia desid., quorum fragm. solum supersunt: ut ex *Historia de Synodis*. S. Hieron. meminit *libelli ad Sallustium*, Galliarum Praef. contra Dioscorum Medicum. Ex ejus *Comment. in Jobum* locum affert S. Aug. contra Pelagianos pro peccato originali statuendo. Desiderantur etiam *Comment. in Cant. Cantic. Hymnorum collectio*, *liber Mysteriorum*, multae *Epist.* laudatae a Sulpicio Severo, *Expositio Epist. ad Timotheum*, citata in Conc. Hispal., et *liber contra Valentem, et Ursatium*, cujus S. Hier., et alii meminerunt. Obiit, revocatus ab exilio, in sua Eccl. an. Christi 367. Ita Bollandus ad diem 3. Jan. Confundendus non est cum *Hilario*, ad quem est longa *Epist.* S. Aug. de errore Pelagianorum, nec cum *Hilario* Arelat. multo posteriore.

Himerius, Tarracon. Praesul. Ad eum est *Epist.* Siricii Papae an. 385. scripta, in qua multa decernit ad disciplinam Ecclesiasticam spectantia, de quibus ab *Himerio* consultus fuerat. *Himerii Epist.* desid.

Hirtius (A). Ejus eloquentia laudatur a Cic., apud quem declamavit, una cum Dolabella, et Cassio, Vide *Epist. Cic. ad Volumnum lib. 7. ad Famil.*, et Quintil. *l. 8.*, et *10.* Quid in eo Cicero emendaverit, tradit Quint. *l. 8.* Hunc puto fuisse A. *Hirtium*, qui scripsit *Comment. de Bellis Alex. Afric.*, et *Hispano C. J. Caes.* In multis exemplaribus horum *Comment.* ejus nomini perperam *Pansae* cognomen additur, quo cum Cos. fuit. *Hirtius* in *Praef. ad librum 8. de bello Gallico*, additum *7. libris Comment.* a Caesare editis, se scripsisse ait res Caesaris, sub quo militavit, usque ad finem ejus vitae. Haec autem scripta *Hirtii* desid. Occisus fuit in praelio Mutinensi contra M. Ant. V. C. an. 711. cum Cos. esset una cum *Pansa*.

Corollarium III.

Hispani, quam non immerito ab Horatio *Periti* appellantur, quantaeque doctrina ab antiquis temporibus floruerint, ostendit Xav. Lampillas in suis *Dissert. Apologet.* De eorum ingenio, et caractere literario, vide Joan. Franciscum Masdeu tom. 1. *Hist. Crit. Hispaniae*. Plura *Hispanorum* Opera ante Honorii excessum edita supersunt, sed multo plura interciderunt. Vespasianus Jus Rom. Civitatis toti *Hispaniae* concessit. Vide Strabonem *l. 3. Geogr.* ubi eos, maxime, qui ad Baetim accolebant, Romanos mores assumpsisse, affirmat, ac fere vernaculi sermonis immemores, plerosque factos latinos: idemque de iis, qui ad Iberum usque ad maritima habitabant, testatur. Vide etiam Plin. *H. N. l. 3. c. 3.* in fine.

Hispo, Romanus Rhetor. De eo Sen. in *Controv.*, et Tac. *lib. 1. Annal.* ait, accusasse majestatis Granium Marcellum, Bithyniae Praetorem. Haec *Or.*, et aliae *Hisponis* desid.

Corollarium IV.

Historici Latini antiqui. Plura horum Opera perierunt, vel latent, quorum fragm. nonnulla leguntur, collecta ab Ausonio Popma, a Riccobono, Manutio, et aliis. Vide *Scriptores in S. Historici Romani* minus accurati fuerunt, quam *Historici Hebraei*, in texendis familiarum Genealogiis. Multos Christianos Historicos ante Honorium fuisse, qui *Passiones Martyrum*, et alia ad Christianam Religionem spectantia, scripserunt, quorum Opera deperdita fuerunt, Ethnicorum in res Christianorum odio, testatur Prudentius ΠΕΡΑΣΤΕΡΧΩΝ lib. 2. his versibus:

O! vetustatis silentis obsoleta oblivio.

Invidetur ista nobis, fama, et ipsa extinguitur:

Chartulas blasphemus olim nam Satelles abstulit,

Ne tenacibus libellis erudita secula,

Ordinem temporis modumque passionis proditum,

Dulcibus linguis per aures posterorum spargerent.

Corollarium V.

Histriones, et *Mimi*, *Fabularum*, seu *Comocdiarum*, et *Tragoed.* Actores, tum voce, tum gestu, apud Rom. fuerunt non pauci, qui populi oblectationi inserviebant. Laudantur a Cic., tanquam principes in *histrionica*, seu *mimica arte Roscius*, et *Aesopus*. Vide *Aesopus in A. Mimi in M.* Unde *Histriones* dicti? vaga est opinio. Forsitan de Romanis dici posset, quod de Atheniensibus *Plutarchus*: plus eos impendisse in *Scenica*, seu *Histrionica*, et alia spectacula, quam in bella. Bella enim saepe hostium impensis faciebant, et lucrum ex illis immensum reportabant: Spectacula autem publica propriis expensis, et sine lucro. Nonnunquam etiam propter *Histriones*, ex diversis spectatorum studiis, tumultus Romae excitabantur. Quod, cum celebri *Histrioni* vitio daret Augustus, cumque ob id objurgaret: respondisse dicitur *Histrion*: *Expedit tibi Caesar, populum circa nos distineri.* Ita *Dion l. 54.* Apud Gracos *Ars Histrionica* infamis non erat; apud Romanos autem *Histriones* male audiebant, ut nunc: nihilominus hi multos patronos, et fautores habebant. Cicero *M. Antonio in Philipp.* objicit parum honestum cum *Mimula* quadam commercium, quam, arbitror, *Cytheridem* fuisse, antea *Corn. Galli* amicam. *Histriones* *Tragoedias*, et *Comocdias*, a claris Poetis lucubratas, emebant. *Paridi Histrioni* vendidit *Statius* suam *Agave*, teste *Juvenali*, ut sedare posset famem.

HO

Honorius, Rem. Imp., *Theod. M. filius*, Patri solum in religione, et pietate similis. In *Cod. Theod.* sunt innumerae *Honorii* leges, quarum multae latae fuerunt contra *Ethnicam superstitionem*, et serpentes haereses: plures etiam in favorem *Ministorum Ecclesiae.* Ejus *Epist.* ad *Symmachum*, Praef. urbis, leguntur inter *Sym-*

machi *Epist. lib. ult.* In *Inscriptione*, Claudiano Poetae, a Senatu Romae posita, et inventa in parvis aedibus prope thermas Constantini, *Honorius*, et *Arcadius* fratres, tunc imperantes, seu vere, seu assentatorie, *Felicissimi*, et *Doctissimi Imperatores* appellantur. *Claudius* ab *Panegyricis* suis multa cecinit in *Honorii* laudem. Verum ab Historicis tanquam valde iners notatur. Eo imperante capta, et praedata Roma a Gothis fuit, duce *Alarico*, astu magis, quam vi, cum *Honorius* Ravennae esset parum de imminente periculo sollicitus. *Procopius* narrat astum Gothorum. Verum

Dolus, an virtus, quis in hoste requirat?

Obiisse dicitur *Honorius* Ravennae an. Christi 423., aetatis 35.

Horapollus, Gramm. Aegyptius sub Theod. M., nulli ex Grammaticis doctrinae gloria inferior. Ita Cael. Rhodig. l. 13. lect. antiqu. c. 16. Unde id acceperit? non dicit.

Horatius (Q). Ejus cognomen erat *Flaccus*; verum sub suo nomine est magis notus, patria *Venusinus*, natus ante Christum an. 65. V. C. 689. Fuit insignis Poeta Satyricus, et primus Lyricus Latinus, Augusti aeo, cui, ut etiam *Mecoenati*, valde carus fuit. Vide *Mecoenas* in M. Ejus Poetica OO. cum plausu leguntur. Siqua soluto serm. edidit, desid. Obiit eodem, quo *Mecoenas* an. V. C. 746, sed ante *Mecoenatem* mensibus aliquot: sunt enim versus aliqui *Mecoenatis*, ejus mortem deplorantis apud S. Isidorum l. 19. Orig., qui tamen parum emendati illic leguntur. Eos emendarunt *Alciatus*, et *Turnebus*. Commentariis *Horatium* innumeri illustrarunt, et illustratum edidere: sed non omnes impudica ejus Carmina suppresserunt: quod diligenter praestitit *Juvenius* ad usum Scholarum.

Hortalus, Orator, Hortensii, insignis Rom. Oratoris, nepos. Inopia pressus cum 4. liberis ad curiae limen adstantibus, Senatum, qui in Palatio habebatur, ingressus est, illicque *Orationem* ad Senatores habuit, modo intuens in avi imaginem, illic positam, modo in imaginem Augusti, cui, ut obsequeretur, uxorem acceperat, ne nobilissima ejus stirps periret. Ejus *Oratio* summam affertur a Tac. lib. 2. Ann., qua orabat Senatum, ut inopi familiae, ex qua tot Coss., et Dictatores prodierant, subveniret. Haec Or. desid.

Hortensia, Q. Hortensii filia, et forsitan Hortali mater, eloquentiae patris sedula imitatrix. Hujus *Oratio* ad Triumviros, *Quintilian* aetate, legebatur non tantum in sexus honorem, ut ait *Quint. l. 1. c. 1.* *Appianus* Alex. in Hist. belli civilis affert elegantes hujus *Orationis* sententias, qua Oratrix impetravit, ut a Triumviris condonaretur pars pecuniae, Romanis matronis imperatae, cum ex Oratoribus nemo ullus ausus esset apud Triumviros patrocinium Matronarum suscipere, ac pro eis orare. Haec insignis *Hortensiae Oratio* desid., ut etiam desid. aliae, quas proculdubio lucubravimus.

Hortensius (Q); Orator celeberrimus Romanus, Hortali avus, et pater *Hortensiae*, *Cicronis* amicus, licet in caussis forensibus, seu

Part I.

y

judicialibus saepe adversarius. Cicero variis in locis suorum Operum laudat *Hortensii* eloquentiam, eique librum de laudibus *Philosophiae* dicavit. Initio Operis de *Cl. Orat.* deflet *Hortensii* mortem, quae parum antea acciderat, et de eodem agit multa cum laude in fine hujus Operis. Nihilominus in *Epist.* quadam ad *Atticum* de eo parum amice loquitur. *Hortensius* accuratus magis fuit in cultu, et gestu corporis, quam in cultu orationis. Multum ille Actioni inter orandum tribuebat, in qua adeo eminebat, ut multi ad eum orantem accederent magis, ut ejus actionem, seu decorum gestum, et motum corporis observarent, quam, ut eum audirent. Nec parum ejus Actionem commendat, quod *Aesopus*, et *Roscius*, tunc temporis Scenae principes, ad *Hortensium* orantem irent, ut ex eo aptos corporis gestus, dictioni accomodatos, discerent, quos postea in Theatrum reicerent. Non Orator solum, sed et Poeta fuit: nam *Gel. l. 19. c. 9. NN.* meminit lascivorum carm. *Hortensii*, quae, ut puto, juvenis panxit. Memorat etiam *Ovidius* in *Elegiis* suis Carmina *Hortensii*, nisi si ejusdem nominis Poetae, sed diversi, fuerint. Carm. ista, ut innumerae ejus *Orat.* interciderunt. *Cic.* in *Oratore* summum Oratorem eum appellat, licet testetur, eum melius dixisse, quam scripsisse. De ejus singulari memoria *Seneca* in *Prooemio Contr.* v. Scripsit lib. de locis communibus, laudatum a *Quintil. l. 2. c. 1.* Hic lib. desid. Desunt item ejus *Annales*, memorati a *Cic.* in *Epist. ad Att.*, et a *Vellejo Paterculo l. 2.* Cum *Hortensius Verri*, accusato a *Cicerone*, patrocineretur, et *Ciceroni* contra *Verrem* oranti responderet; dixit Judicibus, se aenigmata *Ciceronis* non intellexisse, notans *Tullianae* *Orationis* obscuritatem. Id audiens *Cicero*: illico respondit, sibi valde mirum esse, quod *Hortensius* aenigmata non caperet, cum *Sphingem* domi haberet. Erat *Sphinx* ista argentea, quam *Verres*, ejus cliens, in *Sicilia* rapuerat, et *Hortensio* dono dederat, ut diligentius contra *Ciceronem* pro se oraret.

Horus, primum celebris pupil.: deinde *Phil. Cynicus*, *Romae* non incelebris. Ita *Macrobi. l. 1. Saturn.*, ubi alter ex *Interlocutoribus* fingitur.

Hosius, sive *Osius*, *Hispanus*, *Cordub.* *Episc.* vir in sacra doctrina suo tempore nulli secundus, *Pater Conciliorum* dictus, eo quod plurib. Conciliis, sec. 4. *Eccl.* initio. habitis, nomine *RR. Pontiff.* praefuerit, et inter ea celeberrimo *Nicaeno* 1. an. 325. celebrato contra *Arianos*, quibus valde exosus fuit, et non parum ab eis vexatus, mortuo *Constantino*. Obiit valde senex, ab *Arianis* diffamatus, tanquam *Nicaenae fidei* desertor, quod, ut nonnulli tradunt, malitiose *Ariani* divulgaverunt, ut auctoritatem ex tanto viro suae sectae conciliarent, et *Catholicis* scandalum praeberent. Plures *Hosii* Sententiae, seu dicta in *Actis Conciliorum*, quib. interfuit, leguntur. Ejus Opera, si qua edidit, latent, vel interciderunt; verisimile autem est, cum complures *Conciliorum Canones*, et *Acta* lucubrasset, et ordinasset, ut ea

ad Rom. Pont. ; et ad Imperat. mitteret, multosque scripsisse de negotiis Ecclesiast. *Commentarios*, et *Epistolas*, quae omnia interciderunt. In Cod. Theod. sunt plures *leges* Honorii, et Arcadii ad *Osum*, quemdam Magistrum Officiorum, qui forsitan erat nostri consanguineus.

Hostilianus (C. Tutilius), Phil. Stoicus, cujus fit mentio in *Inscript.* veteri, a Muratorio edita.

Hostilius (A), Hist., et Poeta, scripsit *Ann.* versibus, quorum unum, aut alterum affert Giraldus. V. *Mancinus* in *M. Ignoro*, an C. Hostilius mimus, de quo Tertul. in *Apolog.* sit ex eadem familia. Ejus *Ann.* desid.

Hostius, sive *Ostius*, Poeta, Hostiae, Propertii amicae, pater. Eam Cynthiae ficto nomine appellabat Propert. in *Elegiis*. Macrob. in *Saturn.* l. 6. c. 3. citat *Hostium*, quemdam (hunc puto), quem imitari Virgilius dedignatus non fuit. Ex quo intelligitur, eum posteriorem Virgilio non fuisse. Scripsit de *Bello Historico* Poema, quod Opus citatum a Macr. l. 6. c. 5. desid.: licet supersint fragm. aliquot in Macrobio. Nescio, an is fuerit ex L. Hostii prosapia, de quo narratur, primum Romae fuisse, qui patrem necaret.

HY

Hyarbitas, Timagenis Sophistae aemulus, cujus meminit Hor. *Ep.* 19. l. 1. dicens.

Rupit Hyarbitam Timagenis aemula lingua:

Dum studet urbanus, tenditque disertus haberi.

Hyginus, sive *Higinus* (C. Jul.), Criticus Hispanus, Augusti liberus, et Palatinae bibliot. Praef. plura edidit, quae interciderunt. De eo saepe Gel. in *NN. Comment.* edidit in Virg. plures errores in eo recte, vel perperam notans. Ei tribuuntur libri *Astronomicon*, qui exstant, et alius de *vita*, et *rebus virorum Illustr.*, qui desid. Vide Gel. lib. 16. c. 7. Plura versibus lucubravimus, et a Ricciolio inter Poetas primae classis recensetur. Dicitur, ante Christum annos aliquot floruisse. Praeter OO. indicata, alia *Hygino*, quem alii *Hygenum* vocant, tribuuntur. In libris *Astronom.*, quos M. Fabio dicavit, citat ipse libb. suos de *Genealogia*, et *lib. Fabularum*. Scripsit insuper de *Situ Urbium Italiae*: de *Agricultura*: de *Arte militari*: de *Deorum proprietatibus*: de *Penatibus*, et in Cinnae *Propempticon*, quae omnia desid., excepto lib. *Fabul.*, quem citatum video a Recentioribus cum magno *Fabularum* numero. Vide Macrob. l. 3. *Saturn.* c. 4. Paullus Manutius verbo *Limites*, citat *Hygeni* Opus de *limitibus agrorum*, quod forsitan pars erat Operis de *Agricultura* supra memorati. Non desunt, qui censeant, Opus *Astronomicon* Poet., et *Fabulas* fere 300., quae sub *Hygini* nomine leguntur, posterioris alicujus *Hygini* esse. Sunt qui putent, Carmina Ovidii valde acria in *Ibin*, scripta fuisse contra *Hyginum*, ante exilium, Ovidii amicum, et quia Ibis avis est soli Aegypto peculiaris, suspicantur nonnulli, *Hyginum* non Hispanum, sed Aegyptium fuisse, qui sane levi fundamento nituntur.

Hymenaeus (L), Medicus, a bibliothecis. Ita ex antiqua Inscript. in Maffejanis aedibus asservata. De *Hymenaeo* haeretico, vide S. Paullum in *Epist.* 2. ad Timotheum c. 2. v. 17., et 18. Vide *Philetus* in P.

Hypatia, Theonis Phil., et Mathem. filia doctiss., quam Sinesius magistratam suam appellabat. Ab Alexandrinis fuit occisa in populari seditione.

S. *Hypolitus* M., sub Alex. Severo. Fuit primum Arabiae Metropoleos Praesul: deinde Portuen. in Italia Episc. Pliura edidit, memorata ab Eusebio, et S. Hier., quae desid. Ei tribuitur *lib. de Consummat. Mundi*, quem genuinum censet P. L' Abbé, et cum eo Nat. Alexander.

Hysicrates, Grammaticus. Citantur ejus libri de *Vocab. Lat. ex Graecis* a Gel. l. 16. c. 12. NN., qui libb. desid.

Corollarium VI.

H, non littera, sed aspiratio a Grammaticis communius appellatur, quae olim, teste Quintil., solis vocalibus adjuungebatur ad sonum vehementiorem. Idem testatur Cic., qui consonantes nunquam cum aspiratione pronunciabat, nec scribebat. Postea scientiam sibi reservans, communi usui inservit, et scripsit, ac cum aspiratione pronunciavit *Triumphus*, *Carthago*, *Chorus*; cum antea sine *H* ea scriberet. Adspiratio olim non admiscebatur litteris, sed supra, apponebatur cum nota accentus gravis, et acuti, ex quibus postea inter scribendum conjunctis, nota, seu figura *H* evasit, et inter alias litteras a librariis posita tandem est. Probus Gram. in Arte sua contendit, *H* esse veram litteram. Antiqui Rom. multo parciores fuerunt posterioribus in usu litterae *H*, et ideo plura, quae nunc per *H* scribuntur, sine *H* scribi posse a. b. t. r. r., sine Latinitatis detrimento. Utrumque enim in pluribus vocabulis probabile: cum nesciamus, utrum Romani bonae aetatis cum aspiratione ea pronunciarint. Hanc ob rem in hoc *Syllabo* varia vocabula, quae a nonnullis per *H* scribantur, et sine *H* ab aliis, ut *Annibal*, et *Hannibal*: *Adrianus*, et *Hadrianus*: *Amilcar*, et *Hamilcar* *Aruspex*, et *Harpes*: *Elladius*, et *Helladius*: *Egesipus*, et *Hegesipus*, nunc cum aspiratione, nunc sine illa edita videbis, ut notum fiat, me neutram rationem scribendi improbare, et utramque mihi probabilem esse. Vide Gellium *lib.* 2. c. 3. *Noctium Atticarum*, ubi de littera *H*, sive spiritu disserit. Vide etiam *Corollarium* postremum in littera *F* hujus *Syllabi*.

JA

Jabolenus (Priscus), Jurisconsultus magni nominis. Vide *Pasienus* in P. Plin. Caecil. de eo ait *Epistolarum lib.* 6. fuisse dubae sanitatis, et tamen de Jure Civili publice respondisse, et consiliis interfuisse. Vixit usque ad Antonini Pii tempora, cui a consiliis fuit. In legibus condendis ejus opera utebatur Antoninus, sub

quo Syriae praefuit. Scripsit *libros ex Cassio 15. ex Posterioribus Laeoniis 10. libros ad Plautium 5. Epistolarum libb. 14.*, quorum fragmenta in *Digestis* supersunt.

Jacchus (*Siscennius*), in Gallia Grammat., de quo Suet. de *Ill. Gram.*

Jamblicus, Phil. Pythagoreus, Porphyrii discip. Romae floruit magna cum fama doctrinae, et probitatis sub M. Constantino. Ad eum est Sym-nachi *Epist. lib. 9.* Ejus *Vitam* scripsit Eunapius, multa incredibilia de eo narrans, quae si vera essent, magicae artis praestigiis tribuenda forent. In *Operibus*, quae supersunt, non semel Porphyrium impugnat.

IC

Icoius, Phil. citatur ab Hor. tanquam magnus Physicus. Verum in altera ex *Odiss. l. 1.* eum irridet, eo quod ex Philosopho miles evasisset.

ID

Idacius, sive *Ithacius*, Hisp. Episc., qui floruit circa an. Christi 380. Fuit Priscilliani, et sociorum accusator apud Maximum Tyranum, et ob hoc reprehensus a plurimis Episcopis, praesertim postquam Rei capite plexi fuerunt jussu Maximi. Scripsit *libb. 3.* adversus Varimandum Arianum, et *Apologiam* contra Priscillianistas, quae desid. De eo multa Sulpicius Severus in *Historia Sacra*, ubi de *Priscillianistis*. Non confundendus cum *Idacio* altero, qui post Honorium in Hispania floruit, cujus *Chronicon* a Sirmondo inventum, *Correctionibus*, *Notis*, et *Dissertationibus* illustravit sodalis olim, et amicus meus J. Matthaeus Garzonius Hisp. Chronologus doctissimus. Hoc Opus posthumum, quod jussu Cl. J. Sanranderii Reg. Bibliothecarii, nuper defuncti, in Regia Bibliotheca asservatur Matrini, typis editum jam esset cum nostrra *Historia Naturali*, et *Oeconomica Cataloniae*, me curante utriusque editionis correctionem, ni Fortuna ludum insolentem ludere pertinax, repentino excitato turbine, totum negotium disturbasset. Fortasse olim utrumque Opus, Matrini a me relictum, lucem videbit, vel sub veri Auctoris nomine, vel sub alieno.

IG

S. Ignatius, Antiochiae Praesul, sub Trajano martyrium passus Romae, feris in theatro lacerandus, et devorandus objectus. Scripsit plures *Epist.*, quae desid. S. Hieron. in *Script. Eccles.* affert partem *Epist.*, quam ad Romanos scripsit cum Romam ad passionem duceretur.

IM

Imbrex, Poeta Comicus antiquus, *C. Licinius* dictus. De eo Gel. *l. 13. NN. c. 21.* Ejus *Comediae* desid. A sedigitio praeponitur, in *Judicio Comico*, etiam Terentio. Eum Sextus Pompejus, ut maxime lepidum, et urbanum Poetam laudat.

Imperatores Romani, praesertim veri Caesares, fere omnes, non solum litteris exculi, eloquentia in primis, fuerunt, sed, et littera-

rum studia promoverunt, immunitates, honores, privilegia, stipendia disciplinarum magistris, et cultoribus larga manu tribuentes. Sacvitia autem, et barbaries fere omnium Ethnicorum, qui imperarunt post Claudium, in vexandis, et laniandis Christianis, nullis verbis potest exaequari. Verum Sanguis Martyrum semen fuit Christianorum, ut recre Tertullianus dixit. Imperatores Pontificatum Max. Dictatoriam, Tribunitiam, et Censoriam Potestatem sibi reservarunt. Romanorum Imperatorum Constitutiones, et Edicta innumera desid.

Corollarium I.

Imperium, Romanum, a Romulo fundarum, a parvis initiis in immensum auctum processu temporis fuit, primum per Reges: quibus ejectis, continuatum fuit per Consules, deinde per Decemviros, quibus abolitis ob tyrannidem, iterum per Consules. Vide Liv. lib. 2. Hist. Post annos aliquot per Tribunos Militares cum Consulari potestate. Vide Liv. lib. 3. Non multo post per Dictatorem. Ita Liv. l. 4. Postea iterum per Trib. Militares. Ita Liv. l. 5. Demum rediit Imperium Reipub. ad Consules. Vide *Consules* in C. Post bellum Civile inter Caesarem, et Pompejum omnia reciderunt in unius Caesaris victoris potestatem, et solo nomine Respublica Romana mansit facta revera Regnum, licet Caesar, et Successores Regis nomen, Romanis exosum, detrectarint, et Imperatores sint deinceps dicti. Eligebantur Consules, et alii nonnulli Magistratus, ut antiqua libertas stare adhuc videretur: verum omnia fere ad Imperatorum arbitrium fiebant. Senatus enim, et Populus bellis civilibus fessi, Imperantium voluntati obsequebantur, et eorum nutui obtemperabant, legiones, quibus stipendi erant, quasque bonis stipendiis sibi addictas habebant, veriti.

IN

Innocentius, vir copiosus, et locuples, Chrysantii Philosophi avus fuit. De eo Eunapius tradit in *Vita Chrysantii*, (quem ordinis senatorii, et nobiliss. fuisse asserit) ejus existimationem apud omnes longe superasse eam, quae homini privato respondet. Nam ab Imperatoribus ei legum condendarum potestas concessa fuerat, et plures libros edidit Graeca, et Romana lingua, qui tunc supererant. Verum hi nunc latent, vel perierunt.

S. *Innocentius I.* Rom. Pont., patria Albanus, vir notae doctrinae, et sanctitatis, qui, sub Honorio, Rom. Ecclesiae praefuit, et Pelagium, Caelestium, et Julianum damnavit. Obiit an. Christi 417. cum sedisset an. 15., et menses fere 2. Nonnulla ejus Scripta supersunt: alia desid. Vide Collect. Labbacanam, vel Mansianam Conciliorum ad Honorii tempora. Laudatur ejus fides, et doctrina a S. Hieron. in *Epist. ad Demetriadem*.

Corollarium II.

Inscriptiones, Latinae antiquae magno numero in tabulis aeneis, numismatibus, et marmoribus inventae, et productae sunt a Grutero,

Fabreto, Ant. Augustino, Muratorio, Finestresio, et aliis: complures autem adhuc latent, et innumerae aliae perierunt. Antiquiores sapient suae aevi incultam adhuc Latinitatem. Non desunt tamen Inscriptiones etiam cultioris aetatis, ignorantia lapidarum, perperam consignatae. Quae privatorum fuerunt, parum culta Latinitate plurimum sunt scriptae: quae autem publica auctoritate incidebantur, accurate scriptae inveniuntur. Fere omnes exaratae videntur cum solis initialibus litteris, in multis saltem vocabulis, causa brevitatis, addito puncto singulis dictionibus, excepta postrema uniuscujusque versus. Nonnullae Inscriptiones Carmine lucubratae, et editae fuerunt.

Interpretes, inserviebant Senatui Romano, ad exponendas legationes nationum barbararum, quarum Oratores, Romam missi, Rom. linguam ignorabant. Oportebat, eos litteratos esse, et in barbaris linguis versatos.

IO

Io, Poeta, cujus *Tragoedia Calvus* citatur a Servio in *Ecl. 6*. Virgilii.

S. Joannes, *Chrysostomus* dictus, ob auream, qua praeditus fuit, eloquentiam: primum forensibus, et secularibus studiis deditus, deinde sacris navans operam, Antiochenus Praesbyter factus fuit, et tandem sub Arcadio, et Honorio Constantinop. Praesul renunciatus. Opera hujus insignis Eccl. Doctoris, in Latinum statim, ut puto, versa ad instructionem Occidentalis Ecclesiae, sunt satis nota. Eorum Latina antiqua *Versio* desid. Desiderantur etiam ejus *forenses Actiones*, Latino proculdubio sermone ab eo lucubratae, ante sacros Ordines: cum per totum Imperium Rom. tunc temporis Judicia Latino sermone agerentur. Obiit in exilio multis incommodis, et laboribus fractus an. Christi 407., bis a sede sua ejectus instigationibus Eudoxiae, Arcadii uxoris, et politica assentatione complurium Episcoporum. Nicephorus Histor. affirmat, se 1000. Chrysostomi libb. vidisse. Ex quo intelligitur, plura ejus OO. intercidisse.

Josephus (Flavius), Sacerdos, et dux Judaeorum fuit contra Romanos, Judaeam rebellantem expugnantes, duce Vespasiano, nondum Imperatore. In hoc bello captus, praedixit Vespasiano Imperium. Romam ductus, scripsit illic *Hist. belli Judaici*, quo bello tandem Hierosolymorum civitas, ut Christus praedixerat, funditus eversa fuit a Tito, Vespasiani, jam Rom. Imperat., filio. Scripsit etiam de *Judaicis antiquit.*, et lib. contra *Appionem Gramm. A. Vespas.*, cui, ut etiam primariis Romanis, valde acceptus fuit ob suam doctrinam, Romana civitate donatus, vivebat adhuc an. 13 Domitiani: quo an., cum esset aetatis ann. 56., ut ipse testatur: *Antiquitatum Judaicarum* Opus absolvit. Alia, siqua edidit, desid. S. Hieron. in *Epist.* ad Magnum affirmat, in Ethnicorum litteris valde versatum fuisse. Ex quo intelligitur, Hebraeos litteratos, non solum Sacris litteris, sed et humanioribus disciplinis Graecorum, et Romanorum dedisse operam, et Romanorum dominantium linguam non

ignorasse: ea autem lingua apud Praesides Judaeae, accusatos, et Christum, et Christi postea discipulos, certissimum mihi videtur ex alibi dictis de Lat. *lingua*. Nec facile eis fuisset, ProsELITOS facere ex Graecis, et Romanis, si eorum linguam ignorassent. Aequalis, et aemulus Josephi fuit Justus Tibericensis Hist., de quo Phorius in Bibliot.

Jovinianus, haeret. sub M. Theod. damnatus a Syricio Papa an. 390., refutatus a S. Hieron., et aliis. Perpetuam S. Dei Genitricis Virginitatem negabat, ob quod jussu Honorii Imperat. ad Insulam Boam fuit deportatus an. Christi 412. Ejus Scripta perierunt.

Jovinianus, sive *Jovianus*, militum suffragiis fuit electus in Rom. Imperatorem post Apostatam Julianum, cujus edicta, et leges contra Christianos, statim abrogavit, pluraque contra Idololatriam, quae sub Juliano instaurari coeperat, et contra Arianismum, nimium brevi imperii sui tempore, decrevit. Fuit optimus Catholicus, et teste Ammiano Marcellino, excellenti corporis forma, et mediocriter eruditus. Obiit an. Christi 364., aetatis 33. 8. imperii mense, eique Valentinianus in Pannonia natus, (ubi etiam ipse Jovinianus ortum habuerat) successit.

IR

S. *Irenaeus* Lugdun., in Gallia Praesul doctissimus, martyrio cum toto fere suo grege sub Severo Imper. laureatus. Scripsit plura, quae hodiecum leguntur. Plura, ut puto, desid. Ejus libri 5. contra Valentinum solum Latine inveniuntur, licet Graecus ille esset. In *Epist.* ad Theodoram eum citat, et laudat S. Hier., ut etiam in *Scriptoribus Eccl.*

IS

Isaeus, Rom. Orator, tanquam omnibus sui aevi eloquentior laudatus a Plin. Caec. in *Epist.*, et a Juven. *Sat.* 3. Floruit Romae sub Trajano. Non liquet, an is sit *Isaeus* Rhetor, et Phil., cujus meminit Philostratus in vitis Sophistarum, de quo tradit, quodvis argumentum de re aliqua in compendium redigere docuisse.

Isidorus, Phil. Cynicus in Neronem maledicus. Vide Suet. in *Nerone* c. 39. Vide alium ejusdem nominis verbo *Basilides*.

JU

Jubas, seu *Juba*, Mauritaniae regis Jubae filius. Is valde puer captivus Romam ductus, C. J. Caesaris triumphum secutus est cum aliis captivis ex Africa. Postea J. Caesaris cura educatus, brevi doctissimus evasit, et nonnulla scripsit citata a Plutarcho in *Vita Romuli*. Ab eodem Plut. in *Parallelis* citatur *Jubae lib. 3. de Rebus Africanis*, et Plin. de *Insulis Fortunatis* scribens, affert *Jubae* testimonium. Citatur etiam ab Aeliano *lib. 15. c. 8.*, ubi de margaritarum piscatu. Vel hic, vel alius ejusdem nominis edidit volumen de *Euphorbio* herba, quam multis extulit laudibus. Forsitan haec *Opera* fuerunt ejus patris, qui victus a Caesarianis se interemit, secutus exempla Catonis, et aliorum Pompejanorum. Plin. *l. 5. H. N.* meminit

Jubae, patris *Ptolemaei*, qui primus utrique *Mauritaniae* imperavit, deque eo ait, doctrina clariorem fuisse, quam regno.

Corollarium III.

Judices. Olim *Judicum* munere *Senatores* *Romae* fungebantur. *Poeta* an. V. C. 631. C. *Sempr. Gracchus*, Trib. pl. legem tulit, qua *Judicia* ad *Equites* fuerunt translata, quasi parum caste, et juste a *Senatoribus* exercerentur. Verum an. V. C. 663. *Senatus* iterum *Judicia* sibi vindicavit, quia parum integra fide ab *Equitibus* exercita, adnitente *M. Livio Druso*, Trib. pleb., qui populum in *Equites* concitavit. Demum aequa ex parte, lege lata, *Judicia* penes *Senatum*, et *Equestrem Ordinem* fuerunt: penes 300. nempe *Equites*, et totidem *Senatores*. Cic. *Philipp.* 5. negat, *Judicem* esse posse, qui linguam, mores, et leges *Rom.* ignoret. In *Foro* *Praetores* *Judicia* unicuique delectis *Judicibus* exercebant, et hae causae *Forenses* appellabantur. In *Subsellis* exercebantur minora *Judicia* *Tribunorum*, *Quaestorum*, *Aedilium*, aliorum. Ita *Asconius*. In *Rostris* *Oratores* causas judicandas orabant. In *Curia* *Senatores*, et *Principes civitatis* de re pub. administranda inter se agebant, ubi multae *Orationes* pro, et contra, de negotiis gravioribus post *Consulum* relationes, habebantur inter profertendas sententias. De rebus minoris momenti *Centumviri*, delecti ex omnibus *Tribubus*, quae 35. erant, terni ex singulis *Tribubus* judicabant, *Praetore* praeside, et hae causae *Centumvirales* dicebantur. Ex *Plin* *Caec. novimus*, processu temporis hos *Judices* ad 180. numeratos fuisse. Ad eos spectabat, judicare de *stillicidiis*, et *alluvionibus*, de *parietibus*, et *luminibus*, de *usucapionibus*, de *mancipiis*, de *nexis*, de *gentilitate*, de *testamentis*, et aliis. Ita Cic. l. 1. de *Orat.* Haec omnia indicant, *Senatores*, et *Equites* *Jurisperitos* fuisse. In *provinciis* erant etiam *Judices*, qui *Latino* sermone *Judicia* exercebant. *Claudius* *Caesar* virum, *Graecae* *Provinciae* principem, *Latini* sermonis parum gnarum, non solum albo *Judicum* erasit, sed et in peregrinitatem redegit, seu jure *Romanae* *Civitatis* privavit. Ita *Suet.* in *Claudio* cap. 16. Vide *Corollarium XIV.* in littera C. Contra *Judices*, qui, vel gratia, vel pecunia corrupti judicabant, multae leges latae fuerunt, et graves poenae statutae: verum *Petronius* canebat de sui aevi *Ethnicis* *Judicibus*:

Quid faciunt leges, ubi sola pecunia regnat,
Aut ubi paupertas vincere nulla potest?
Ipsi qui cynica traducunt tempora coena,
Nonnunquam nummis vendere verba solent;
Ergo judicium nil est, nisi publica merces,
Atque eques in causa, qui sedet, empti probat.

Julia, *Augusti* *Caesaris* filia, *Agrippae* uxor, parum pudica, magno ingenio, litterarum amore, et eruditione praedita. Vide quae de ea narrat *Macrobius*. l. 1. *Saturn.* c. 5., ubi plura ejus dicta ingenio.

sa. Relegata fuit cum ejusdem nominis filia, ob mores impudicos, ab Augusto Caesare.

Julianus, Rom. Imperator, Constantini M. nepos: primùm Christianus: postea Christ. religionis desertor, et infensus hostis, *Apostata* dictus. Pessime usus ingenio, et doctrina sua, ethnici populi plausum ambiens, et nomen Philosophi; libros adversus Christianam religionem, et Christum ipsum, quem *Galilaëum* appellabat, scripsit, animo instauranti ethnicam superstitionem, quae sensim post Constantinum M. ruebat. *Juliani* libros refuravit S. Cyrillus, Patriarcha Alexand., et multis eloquentissimis Orationibus S. Greg. Nazianz., alique PP. illius aetatis, in quorum Opetibus supersunt nonnulla ex *Juliani* libris illis fragmenta. Supersunt etiam integrae nonnullae ejus *Epist.*, *Orationes*, et *Satyra* in suos Antecessores, in qua multa contra patrum suum M. Constantinum, quem viperina lingua punit, quia abjurata Idolorum superstitione, Christianam religionem amplexus fuit, eamque propagavit. *Panegyrica Oratio* Solis, ab eo lucubrata, ineptiis est repleta. Eum multis extollit encomiis in *Historia* sua Ammianus Marcellinus, qui sub eo militavit, ut etiam Eunapius in *Vitis Sophistarum*, et *Philosophorum*. Laudatur item a Mamertino in *Orat.* ei dicta. Hos imitantur hodierni nonnulli Philosophi, *Julianum* (cui similes sunt in apostasia, et in scriptis contra Christum, et Christianam religionem) valde commendantes: digna scilicet tali patella opercula. Illud Marcellinus in *Juliano* non laudat, quod interdixerit Christianis, viris doctis, scholas habere, et Christianis omnibus legere Ethnicorum Poetarum libros, et in humaniorum litterarum studia incumbere. Cavete nempe volebat hoc Edicto, ne Christiani arma ex Ethnicis poetis sumerent ad Ethnicorum deliramenta impugnanda, et deridenda, fabulosa, ridicula, et nefanda de Diis Ethnicorum exponendo. *Edictum*, quo *Julianus* ab scholis amovit Christianos magistros, *crudele* vocat Marcellinus, et *oblivione delendum*. Verisimile est, cum quotquot potuit libros Christianorum, praesertim sacros, combussisse, et omnes, etiam non sacros, a bibliothecis, quas Constantinopoli, et in Antiochiae suburbio construxit (de quibus Zosimus, et Libanius) exclusisse: cum notum sit, Philosophum quemdam factiosum nostrae aetatis, libros omnes, tunc florentium Jesuitarum, ab amplissima bibliotheca sua rejecisse: fotsiran, ne locus deesset libris suae factionis. De instauratione, quam frustra tentavit, Hierosolymitani templi, ut Judaeis, Christianorum inimicis faueret, vide *Histor. Eccl.* In militari tumultu parum abfuit, quin a militibus suis, extremam famem in expeditione quadam timentibus, occideretur. Illum probris, et conviciis incesserunt, Graeculum fallacem, et stolidum eum appellantes. Imperavit an. fere 2, et in pugna contra Persas ferro ictus, miserrime non multo post occubuit an. Christi 362, fassus, se a Galilaëo superatum, ut nonnulli tradunt. Dempso insano conatu instauranti Idololatriam, non omni-

no malus princeps fuit. Militari virtute claruit: accessum ad se facilem omnibus praebebat: iudiciis aderat, et iustitiae assertor erat in iis, quae ad Christ. religionem non spectabant, quam arte, et astu magis, quam vi delere cupiebat, licet non paucos Christianos morte affecerit ob spreum cultum idolorum. Ejus animum in Iustitiae rectam administrationem hoc factum declarat. Accusavit Cephisius quidam apud eum latrocinii Numerium. Negabat hic, furtum a se patratum, et Accusatorem calumniae postulabat. Cephisius accusator conversus ad Julianum dicebat: *Quis, o Caesar, nocens erit, si negare sufficiat?* cui illico Julianus, innocentiam Numerii agnoscens: *Quis, o Cephisi, inquit, innocens erit, si accusare sufficiat?* et Numerium absolvit. Moribundus ex teli, vel sagittae ictu, annum agens aetatis 31. prolixè disputavit de Animorum sublimitate cum Prisco, et Maximo Phil. ethnicis, ei caris. Ita Eunapius in eorum *Vita*: quod si id verum, non statim in pugna occubuit, ut vulgo traditur.

Julianus (Salvius), Jurisconsultus, Hadriani Imperat. gratia florens, ac ejus familiaris. Hadriani jussu digessit in titulos *Edictum Praetorium*, et libb. edidit, quos *Digestorum*, idest *Edictorum digestorum* inscripsit, ut Cujacius Jurisconsultorum recentium facile princeps, interpretatur. Juliani hujus est illud: *Nulla lex tam late patet, ut ad omnia pertingat*. Ejusdem putatur dictum illud: *si pedem in sepulcro haberem, aliquid adhuc tunc discere vellem*. Avus fuit Didii Juliani Imper., qui post Pertinacem imperavit.

Julianus (Didius), Juris peritissimus a Praetorianis emit Imperium: ob quod fuit Senatui R. parum acceptus, et tandem capite ab eo damnatus, postquam Severus ad pontem Milvium eum vicit. Occisus fuit a gregario milite in palatio post menses duos imperii, an. aetatis 60. En alium Fortunae ludum.

Julianus (Ant.), insignis Hispanus Rhetor, et Criticus, citatus a Gel. l. 1. c. 4., et lib. 19. c. 9. *NN. AA.*, ubi narrat controversiam inter Julianum, et Graecum Asiaticum de praestantia Graecorum Poetarum, et Latinorum. Vide *Carullus: Aedituus: Licinius* in suis litteris. De eo ait Gel., publice juvenes docuisse, et florentis hispano ore facundiae, ac veterum rerum, litterarumque peritum fuisse. Minutius Felix testatur, eum de Judaeorum infelicitate scripsisse: quod Opus desid., ut etiam alia, siqua ab eo edita fuerunt.

Julianus, Capuanus Episc. Pelagiani, damnati per totum orbem dogmatis, instaurator, Memoriae, Capuani Episcopi filius, et in Episc. sedem successor. Fuit homo lingua, et calamo disertus, sed audacis, et prociacis ingenii: utpote, qui cum S. August. certare ausus sit ingenio, propugnans scriptis suis Pelagii errores. *Juliani scripta* periere. Super sunt solum nonnulla fragmenta in Operibus S. August., qui eum refutavit, imperante Honorio, cujus edictis fuerunt Pelagiani repressi.

Julius (C), Aedilis Curulis, et Orator, qui fere quotidie accuratas habebat conciones. Fuit crudelissime interfectus tempore Syllani

belli civilis, una cum Oratoribus aliis, inter quos Q. Catulus, et M. Antonius. Ita Cic. in *Bruto*. Ejus *Orationes* desid.

Julius (Canius), Phil. gravissimus, et constantissimus. L. Sen. de *Tranquil. animi* c. 14. eum adducit pro exemplo animi inter adversa tranquilli. Ad necem requisitus fuit a C. Caligula, (cum quo altercatu fuerat), dum larrunculis luderet. Digna lectu sunt, quae illic evenisse narrat Seneca illi coaevus.

Julius (C), *Strabo* dictus, L. Julii filius, Orator, et Poeta Trag. laudatur a Cic. in *Bruto*, tanquam Orator urbanus, lepore, et suavitate conditus: additque, tunc temporis ejus *Orationes*, et *Tragoedias* extitisse. Eae nunc desid.

Junius (M). De eo Cic. l. 2. de *legibus* loquitur tanquam de perito, et diligenti Romani *Juris* Scriptore. Ejus autem *Scripta* desid.

Junius (Otho), Rhetor scripsit *libros 4. Colorum Rhetor*, quos Galio *Antiphontis* *libros* appellabat, quia somniorum in illis multum erat. Vide M. Sen. *Contr.* 3. *lib.* 1., et *Contr.* 1. *lib.* 2. Aliis in locis Seneca *Junii* hujus *Sent.* refert.

Junius (Max.), laudatur ab Statio, tanquam clarus dignitate, et eloquentia in *Praef.* ad *lib.* 4. *Sylv.* Ad eum *Lyricum Carmen* scripsit.

Corollarium IV.

Jurisconsulti, antiqui Rom. innumeros libb. de *Jure* edidere, partim in *Tractatibus*, quibus novas Leges, Senatusconsulta, Plebiscita, Edicta Praet. Jus priscum 12. Tabul., et Ceremonias ad cultum Deorum suorum spectantes, in *Pontific. libris* contentas, enucleabant: partim in *Responsis*, quae de *Jure* consulentibus dabant. Haec autem *Responsa*, et *Tractatus* magna ex parte desiderantur, et solum fragmenta praecipuorum supersunt, ex quo, Justiniani Imper. jussu, Tribonianus, magnus *Jurisconsultus*, et Praef. pr., una cum aliis in *Jure* peritis, a se delectis, *Codicem*, et *Pandectas* ex voluminibus priscorum *Jurisconsultorum*, quae ad 2000. erant, concinnavit, ac veluti succum tunc vigentis legislationis expressit, antinomias devitando, quantum fieri posset in tanta legum varietate, et causarum multiplicitate. Quoniam vero de *Responsis*, et *Sententiis Jurisconsultorum* mentionem fecimus, juvat hic attexere, duas fuisse invicem oppositas *Jurisconsultorum* Sectas, *Sabinianorum*, nempe, seu *Cassianorum*, et *Proculianorum*, seu *Pegazianorum*. Primae sectae dux fuit Attejus Capito: secundae autem Aëtistius Labeo. *Sabiniani* aequitatem in *Responsis*, et libris suis de *Jure*; *Proculiani* autem summum Jus spectabant *Jurisconsulti* sine Oratoria per contemptum Legulei, cauti, et acuti Praecones actionum, Cantores formularum, et Ancupes syllabarum appellabantur. Cuilibet *Jurisperito* licebat olim, litigantibus, et de *Jure* consulentibus *Responsa* dare, donec Augusti decreto, respondere de *Jure* publica auctoritate iis solum concessum fuit, qui, publico stipendio assignato, ad id munus a Senatu, vel a Caesare eligebantur: quod munus valde honorificum erat, quia viam muniebat

ad magistratus. Postea vero Adriani, ni fallor, edicto, publicum munus de *Jure* respondendi sublatum fuit, quia saepe minus periti, potentium amicorum favore, vel largitionibus, hoc munere fungebantur, et cuivis in *Jure* versato data, ut olim, facultas de *Jure* respondendi. Vide J. Vinc. Gravinam de *Orig. Juris Civilis*, et *Reipublicam Jurisconsultorum* Jos. Aurelii Januarii, in qua judicium de antiquis, et recentibus *Jurisconsultis* lepido sermone exponitur. De Hispanis *Jurisconsultis*, vide Opus, inscriptum *Arcana Themidis Hispanae*, editum a Fankenau, Dano. Opus autem istud, quod suum fecit Frankenau, cum Matrili degeret, Manuscripto empto; DD. Lucae Corresii, Regis Catholici Consiliarii fuisse putavit DD. Greg. Majansius, non levibus conjecturis ductus.

Corollarium V.

Jurisprudentia, Facultas nobilissima, a Romanis praecipue exulta, tradit *Jus Civile*, quod per multa secula Romae inter sacras ceremonias inanium Deorum abdatum fuit, et solis Pontificibus notum, praesertim, quae in eo ad Fastos, et Nefastos dies spectabant. Primus illud vulgavit CN. Flavius, libertino patre natus. Val. Maximus l. 2. c. 5. narrat de eo, quod cum Aedilis Curulis a plebe, cui carus erat, ut nobilibus invisus, esset creatus, et ad collegam aegrotantem invisendum ivisset, neque a nobilibus, quorum frequentia aegroti cubiculum completum erat, sedendi locus ei daretur; sedem Curulem jussit afferri, et in ea coram nobilibus, honoris, ac contemptus sui vindicem assedisse. Idem narrat Gellius lib. 6. c. 9. citans L. Pisonem lib. 3. *Annal.* Vide Flavius in *F. De Juris Civilis* laudibus, vide Ciceronem de *Oratore* l. 1. Illic affirmat, libellum *Juris* 12. *Tabularum* omnium Philos. bibliothecas auctoritate, et ubertatis utilitate superare. Praefert etiam leges, seu *Jus Rom.* legibus Lycurgi, Solonis, et Draconis. Demum ait, Romanos prudentia Graecis, ac gentibus ceteris praestare. Haec sub persona Crassi. Utrum nimis gloriose? Critici judicent. Illud interim non silendum, quod, quantacunque fuerit Romanorum prudentia in primis suis condendis legibus, opus fuit, multas 12. *Tabularum* leges postea abrogare, vel moderare. Constat item, plura a Christianis Principibus, et a Romanis Pontificibus, in *Jure Civili* Ethnicorum Romanorum emendata, et correctata fuisse, ut jus occidendi uxorem in adulterio deprehensam. Post *Jus Papyrianum*, et 12. *Tabularum*, viguit *Jus Flavianum*, et *Aelianum*, quae *Jura* cum *Prudentum Interpretationibus* *Jus priscum* continebant.

Justinus, Phil. Christ. doctissimus, martyrio laureatus Romae 2. Eccl. seculo. Plura Romae edidit, quibus Christi-religionem illustravit, de quibus S. Hier. de *Viris illustr.*: ut *Apologus* binas pro Christianis: *Hortatorium Orat.* ad Graecos: *Dial. cum Triphone*, et S. Joan. *Apocalypseos interpretationem*: alia, ex quibus multa desid., ut ejus *liber de Anima*, *liber Psalter* inscriptus, *liber contra haereses omnes*, cujus ipse meminit in *Apolog.* ad Antoninum Pium: *liber* demum

de *Monarchia Dei*, magna ex parte. S. Hieron. nullam mentionem facit Operis S. Justinii contra quaedam Arist. dogmata, quod genuinum S. Justinii Opus putavit Photius. Ex praefatis Operibus nonnulla indubitata: alia sub dubio S. Justiniano tribuuntur. Nonnulli errores, in quos incidisse S. Justinus dicitur, excusari possunt, vel negari, in ejus Operibus inveniri. V. Annatum in *Apparatu*, ubi de S. Justiniano M. Nonnulli hunc confundunt cum Justinio historico, qui Trogum Pompejum in Epitomen contraxit. Vide *Pompejus* in P.

Justus, Tiberiensis, fabulosus Hist. praesertim de bello Judaico agens. Hist. scripsit a Moyse usque ad exitum Agrippae regis, nihil de Christo, et ejus miraculis narrans. Homo nequissimus, avaritiae, et libidini serviens appellatur a Josepho Hebraeo, cui multas insidias struxit. De eo S. Hieron., Photius, Suidas, et alii. Vide *Josephus* superius.

Juvenalis (Decius Jun.), Poeta Satyricus, patria Aquinas, quem nonnulli Horatio in *Satyris* praeferunt. Admodum senex per honorem militiae, jussu Domitiani, in Lybiam exsul missus fuit, opera Paridis Pantomimi, Domitiano perquam gratiosi, eo quod eum versibus aliquot Juvenalis pupugisset. Post Paridis, et Domitiani mortem Romam rediit, ubi plures vulgavit *Satyras*, quarum 16. solum supersunt. Obiit Hadriano imperante 2. Eccl. Sec. Sunt, qui dicant, iterum sub Hadriano actum in exsilium, et in eo octogenario majorem obiisse, an. Christ. 119. Fuit Martialis amicus.

Juvenicus (Aquilinus Vettius), Hisp. Poeta, qui floruit an. Christi 330. Edidit versibus hexam. 4. *Evang.*, *Hymnos*, et versus alios super Christi mysteriis. *Hymni*, et *Poema de Christi Mysteriis* desid. De eo S. Hier. in *Epist. ad Magnum*, et in *Chron.* ad an. Christi 332. In *Comment. ad cap. 2. S. Matt. lib. 1.* affert *Juvenici* versum.

*Thus, aurum, myrrham, Regique, Hominique, Deoque
Dona ferunt*

Juventius (T), laudatur a Cic. in *Bruto*, ut magnae Juris intelligentia pollens; in dicendo autem lentus, ac pene frigidus dicitur, sed callidus, et in capiando adversario versutus. Ejus *Orat.* desid.

Corollarium VI.

Littera *I*, nunc consonans, nunc vocalis est. Consonans, cum post eam vocalis sequitur, et scribi solet longiuscula, ut in vocibus *Jus*, *Juvenis*, *Jacio*, *Jecur*. Saepe etiam ponitur longiuscula pro duabus *ii*, ut in genitivo *Pompeii*, *Caii*, et scribitur *Pompeii*, *Caii*, vel *Pompej*, *Caj*. Vocalis *I* magnam affinitatem habebat in sono apud Rom. antiquos cum *u* vocali, et iccirco indifferenter scriptum invenitur in antiquis Roman. Operibus *Mancipium*, et *Mancupium*: *Optumus*, et *Optimus*: *Aucupium*, et *Aucupium*: *Maxumus*, et *Maximus*: *Inclutus*, et *Inclitus*: *Plirima*, et *Plurima*: *Manibiae*, et *Manubiae*. Vide *Y.*, et verbo *Vocales* in *V. Nominativus pluralis nominum 2.* declin., ut differret a genitivo singul. scribi a Rom. antiquis solebat per *ei*, ut *Pueri* pro *Pueri*, *Divei* pro *Divi*. Nunc uterque casus

per solum *i* scribitur. Diphthongus *ai* in nominibus primae declin. in *A*, ut *Musai* a *Musa*, mutata est in *ae*, ut *Musae*; *Terrae*, *Frugiferae* pro *Musai*, *Terrai*, *Frugiferai*. Habebat etiam *i* apud aliquos in sono affinitatem cum *e*, et ideo multa, quae postea scripta sunt constanter per solum *i*, antea, vel per *e*, vel per *ei* scribebantur, ut *Heri*, *Vesper*, olim *Here Vespere*. Teste Varrone *de re rustica*, Rustici olim dicebant *veam* pro *viam*, *vellam* pro *villam*. Eodem teste *Familia* olim *Famelia* scribebatur a *Famel* Osco Vocab., quod servum significabat: et vocabulum *Familia*, non nisi pro servis significandis accipiebatur teste Festo, licet postea ad filios, et consanguineos ampliatum sit. In antiq. lapidibus invenitur *Sene* pro *Sine*, *Quei* pro *Qui*. In 12 Tab. legitur *Fulmin* pro *Fulmen*: *Endo* pro *In*: *Dveis* pro *Divis*: *Jodei* pro *Jovi*: *Opeima* pro *Opima*: alia. Contra vero: multa, quae nunc per solum *e*, vel solum *i* consignamus, olim per *ei* scribebantur, et forsitan pronunciabantur: ut *Ubel* pro *Ubi*: *Quasei* pro *Quasi*: *Sei* pro *Si*: *Sibei* pro *Sibi*: *Pisceis* pro *Pisces*: *Nocteis* pro *Noctes*, *Boveis* pro *Boves*. Vide Inscriptionem antiquam, positam L. Scipioni, quam affert Q. Mod. Censorinus in *Parad. de Vita*, et *Morte Lat. linguae* pag. 231., in qua scriptum legitur *Tempestatebus*, *Mereto*, *Aide*, *Dedet* pro *Tempestatibus*, *Merito*, *Aede*, *Dedit*, *Fuit*. Ex dictis colligitur, processu temporis, ut alibi dictum est, et saepe dicendum ad multa praepudicia tollenda, apud Romanos mutatam Orthographiam, et Pronunciationem, multaque vocabula, vel antiquata, vel ampliori significatione donata, novaque plura inducta populi arbitrio fuisse: adeo ut Quintiliani aetate, interprete opus esset ad antiquiorum Latinorum Opera intelligenda: quin tamen ausus fuerit magnus Criticus Quintilianus, *barbaros* Romanos antiquos appellare. Sunt, qui arbitrentur, litteram *i* Latinam eundem sonum in pronunciatione habere, ac *y* Graecorum: et in vocabulis Graecae originis, quae Latina facta sunt, utendum esse *i* Latina, non *y*, more Italicorum, qui in vocabulis Italis Graecae originis omnino ab *y* abstinere, Latinam *i* adhibentes. Et haec opinio conformior est Romanorum antiquorum opinioni, secundum quam, a litteris non Latinis abstinebant in Latina scriptione. Vide litteram *Y* in fine hujus *Syllabi*. Littera *I* apud Romanos erat nota arithmetica unitatis, et eam multiplicabant ante, et post *V. X. L. C. M.* in numerando. Cum ante majores numeros appingebatur; eos minuebat: cum post; eos augebat.

KA

K *Alendaria*, seu *Calendaria*, Romuli, Numa, J. Caesaris, et Ecclesiasticum Vetus, Gallice edidit Franciscus Blondellus in *Historia Kalendarii Romani*. Utrum ea sint legitima, anve suppositicia? alii judicant. De Kalendis, seu Calendis, vide *Comitia* in *C*.

Corollarium I.

Prisci Romani frequenter littera *K*, a Graecis accepta, utebantur

loco litterae *C*, praesertim antequam in usu esset littera *C*. Tunc quippe loco *G* utebantur littera *C* in scriptura, et pro *C*, littera graeca *K*. In Inscriptione posita M. Aurelio Antonino legitur *Kasibus* pro *Casibus*. Vide in litteris *C*, et *G* *Corollaria* de his litteris. Vide item *Litterae Latinae* in *L*. Processu temporis in desuetudinem abiit littera *K* inter Romanos, adeo ut, ne Graeca quidem vocabula, vel ex Graeco venientia, per *K* scriberent, sed per *C*, quod adhuc obtinet. Romanis quippe displicebat, peregrinas litteras, cujusmodi sunt *K*, *Z*, et *Y* in vocabulis jam Latinis usurpare, quantumvis Graeca origine essent: quod adnoto, ne faciles simus in taxanda aliorum Orthographia in scriptis Litinis.

LA

Labeo (Accius), Poeta, Neroni carus, forsitan ex Acciorum Pisaurensium genere ortus. De eo meminit Persius *Sat.* 1.

Labeo (Corn.), citatur a Macr. *l. 1. c. 12. Saturn.*

Labeo (Q. Fabius), Poeta, Orator, et vir Consularis, a quo adjutum Terentium in suis *Fabulis* Santra putavit. Cic. in *Bruto* ait, fuisse eum in Oratoria ejusdem meriti, quo fuit Fab. Pictor.

Labeo (P. Antistius). De eo Cic. in *Bruto* cum laude plura dicit. Fuit Trib. pl., qui cum collega P. Sulpicio restitit C. J. Caes. Straboni, Consulatam contra leges petenti. Syllae partibus addictus, in Senatu fuit a Damasippo interfectus. Vide Plutarchum in *Pompejo*. OO. hujus *Labeonis*, et praecedentium ejusdem nominis desid.

Labeo (Antistius), Jurisconsultus, et Gramm. insignis, filius Antistii Labeonis Jurisconsulti, aliter ex conjuratis in C. J. Caesarem. Plura, quae de *Lat. lingua* edidit, desid. Citatur a Gel. variis in locis. Horatius eum insanum appellabat, ut adularetur Augusto, cui *Labeo*, antiqua libertate, in Senatu adversabatur. *Jus Civile*, a Trebatio Testa didicit. In Juris divini, et humani peritia confertur a Petronio Arbitro, cum Servio Sulpicio: Ex eo orta particularis Jurisprudentiae Schola, sive Secta, de qua in littera *J* verbo *Jurisconsulti*. De numero Librorum *Labeonis* dubitatur. Sunt, qui 40.: Sunt, qui 400. edidisse dicant. Ita Gravina, citans Gothofredum junio-rem. Forsitan dubium oritur, ex prava numerorum adnotatione in antiquis exemplaribus. Supersunt in *Pandectis* fragm. libb. *Labeonis*.

Labeo (Attius), Poeta Latinus, qui Homeri Opera in Latinum vertit *verbum verbo reddens* nimium *fidus interpres* contra Horatii monitum, in *Arte*: quod praestitit non sine multis ineptiis, ob quas irridetur a Persio in *Satyris*, et ab aliis antiquis. Haec *Versio Lat.* periit, vel latet.

Laberius (Decimus), Poeta Mimographus, C. Jul. Caesari carus, *Mimos* lucubravit ante Christi aeram an. 60. In *Mimis* superatus fuit, etiam C. J. Caesaris judicio, a P. Syro, ejus aemulo. Vide *Syrus* in

S. Citatur saepe a Gellio in *NN.*, qui plura *Laberii* Carmina affert, ex quibus apparet, nova Latina vocabula confinxisse, et obsoleta, ac a vulgi faece mutuata non pauca usurpasse. Macr. in *Saturn.* illud insigne ejus dictum affert: *Necesse est multos timeat, quem multi timeant.* In *Mimo* inscripto *Rectiorem* loquutus fuit de Democriti Philosophi caecitate. Vide Gel. l. 10. c. 17., et lib. 11. c. 15., ubi citat *Mimum*, *Lacus Avernus* inscriptum, in quo vocabulo *Anorabundus* pro amore *p^urum pudico irretitus* utitur. Habemus plura fragmenta *Mimorum Laberii*, quae a Grammaticis antiquis citantur. A C. Jul. Caes. Eques factus, jus adquisivit inter Equites sedendi, cum spectacula edebantur. Equites Rom. aegre ferentes, Mimuni ad ordinem suum evectum, se coarctabant in theatro, cum sedem quaerebat *Laberius*, ne locum ei darent, cumque a sedibus equestri Ordinis excluderent. Cum ille magno nisu locum quaereret inter Equites, Cicero, qui illic sededat, et belli civilis tempore fuerat notatus, tanquam, nec Pompej, nec Caesaris certus amicus, sed utriusque in prospera fortuna adulator, ei dixit subridens, se eum recepturum perlibenter, sed non posse, quia anguste sedebat. *Laberius*, vir non obrusi ingenii, continuo Tullio respondit: *atqui solebas olim, duabus sellis sedere.* Ita M. Sen., qui reprehendit immerito, maxime in joco-seriis, et satyricis hanc ambigue loquendi rationem, quae ex *Laberio*, et Cic. in Augustum, et alios manavit. Usus harum item ambiguitatum in vocabulis, parum felici successu *Satyræ* quadam, insectatur Boileavius insignis Satyricus Gallus. Macrob. in *Saturn.* l. 1. c. 7. affert nonnullos *Laberii* versus, quibus indicatur: eum Equitem Rom. fuisse, priusquam rogatu Caesaris, in Scaena Mimos ageret. Ibidemque tradit Macrob.: in *Prologo* quodam Caesarem a *Laberio* oblique punctum, eo quod eum ad Mimos agendos compulisset, hocque offensum Caesarem, eum postea in *Mimis* a P. Syro victum pronunciasse. Obiit 10. mense post J. Caesaris necem. Ita Euseb. in *Chron.*

Laberius, Poeta, Martialis aequalis. In eum est Martialis *Epigr.* l. 6.

Labienus (T), Poeta Satyr. Historicus, et Declamator. Ejus scripta S. C. flammis tradita fuerunt ob nimiam alios carpendi licentiam: quam ob rem taedio, ac dolore affectus vitam finivit, vivum se sepulcro includens. M. Seneca, eum magno ingenio, et insigni eloquentia praeditum fuisse tradit. Idem Sen. in *Prooemio* lib. 10. *Controv.* ait, cum *Rabienum* dictum, quia omnes ordines, et honores rabiose lacerabat, carminibus suis. Postea C. Caligulae jussu *Labieni* Opera quaesita, et lectitata fuerunt: sed hodie desid. Ignoro, an is fuerit filius illius *Labieni* divitis, et factiosi hominis, qui cum inter Caesarianos, et Pompejanos de pace ageretur, eam dissuasit dicens, pacem esse non posse, nisi Caesaris capite delato, ob quod dictum, Pompejo victo, cujus partibus valde addictus erat, a Caesare fuit poena capitis damnatus. Is sua pecunia in agro Piceno oppidum Cingulum aedificarat.

Lactantius (L. Caelius), *Firmianus*, *Christianus Tullius* dictus,

Pars I.

aa

quia nemo ullus ex antiquis Christianis, (et fortasse, ne ex Ethnicis, quidem) tam perfecte est Ciceronis stylum imitatus. A S. Hieron. vir omnium suo tempore eruditissimus appellatur, sed valde pauper vixit. Floruit sub Constantino M., cujus filium Crispum bonis litteris erudit, cum Nicomediae primum, deinde Romae Rhetoricam publice cum nominis celebritate docuisset. Praeter Opera notissima *Divin. Instit.*, et de *Ira Dei*, quae exstant, plura edidit, quae desid., ut *Itinerarium ex Africa Nicomediam* versibus hexam., de quo S. Hier. in *Scriptor. Eccles.* Item *Symposium*, et *lib.*, qui *Grammaticus* inscribebatur. Desid. etiam *libri 4. Epist.* ad Probum: ad Severum *libri 2.*: ad Demetrianum, auditorem suum, *libri duo. Liber de Mortibus Persecutorum*, qui latuerat, inventus fuit, et editus a Baluzio. *Epitome Divin. Instit.* a Lactantio lucubrata, jam tempore S. Hieronymi mutila legebatur, In Bibliotheca Regia Taurinensi inventa fuerunt in hoc seculo plura, quae Operis initio deerant, sed *Epitome* integra nondum inventa est. Vide *Hist. litt. Italiae* Cl. Franc. Ant. Zachariae tom. 2. In *Epist.* S. Damasi ad S. Hier. fit mentio de *Operibus Lactantii* ad S. Damasum a S. Hieronymo missis, in quibus plures Epistolae erant, nihil de Christ. dogmate continentes. Fuit Arnobii in Africa discip. Dubitatur, an *Lactantii* sint Poemata de *Phoenix*, de *Pasione*, et *Resurrectione Christi*, quae cum *Lactantii* Operibus edita leguntur. S. Hier. mentionem facit *Lact. lib. 2. ad Asclepiadem*.

Lactantius, Gramm Papinii *Thebaidos* interpres. Hunc citatum vidi a Cael. Rhodig. *lect. antiq. lib. 18. c. 1.*, qui *lib. 14. c. 18.* annotat, ab aliis *Lactatium* dici. Cujus aetatis fuerit? ignoro: nec eum citatum ab antiquo aliquo scriptore legi. Hic esse non potest *Luctatius*, sive *Luctarius*, citatus a Varrone, de quo postea: cum Varrone fuerit valde posterior, si Statii fuit interpres.

Laelia, Laelii filia litterata, et eloquens, de qua Quint. *l. 1. c. 1.* ait, reddidisse in loquendo paternam eloquentiam elegantiores.

Laelius (M), Augur, citatur, ut Hist. a Macr. *lib. 1. Saturn. cap. 6.*

Laelius (Decius). Forsitam *Decimus*). Orator, qui accusavit Repetundarum L. Flaccum, Asiae Proprætozem, quem defenderunt Cicero, et Hortensius.

Laelius, Poeta, qui, carpens carmina Martialis, sua non edebat. Vide *lib. 1. Epig. Mart.* Apulejus in *Apologia* pro se affert cujusdam *Laelii* versus. Forsitan hujus.

Laelius (C), perperam a nonnullis magister Varronis dictus, scripsit de *Proloquiis commentarios*, qui Gellii aevo in bibliotheca Patris asservabantur. Ita Gel. *l. 16. c. 2.* Vide *Præconinus* in *P. De Oratore Laelii*, qua dissuasit legem C. Papyrii, vide Cic. de *Amicitia*. In *Bruto* multa Cic. de eloquentia *C. Laelii*, ac de ejus *Orationibus*, quas confert cum *Orati.* Scipionis Africani: multa item de utriusque ingenio, eloquentes in primis ambos vocans. Verum cum fuerint pater, et filius, eodem nomine, et prænominem appellati, suboritur con-

fusio; et dubietas, de quonam *C. Laelio* loquatur Cic. in *Bruto*. Fuit pater, amicissimus Scipionis Afric. antiquioris, et cum sapienter disserterentem de *Amicitia* Tullius inducit. *Dialogus de Amicitia Laelii* inscribitur. Hunc puto fuisse *Laelium*, cujus consilii, et opera Scipio in primis utebatur, cum in Hispania bellabat. De eo multa Mariana in *Hist. Hispaniae lib. 2. Laelii* cujusdam lenitas in dicendo laudatur ab Apulejo in *Apologia* sua. Forsitan hic erat *Laelius Poeta*, de quo supra, cujus versus aliquot Apulejus affert.

Laeta, nobilissima Matrona Rom. Toxorio, S. Paullae filio, nupta. Ad eam est S. Hier. *Epist. de Filiae institutione*, qua indicatur, *Laetam* foeminam valde eruditam, et filiam Albin, Erhnici Pontificis, fuisse ex matre Christiana.

Laevius, Poeta, cujus supersunt nonnulla Carmina.

Lamius (Aelius), Poeta Comicus, qui *Comedias Praetextatas*, et *Togatas* edidit. Ita vetus Hor. Interpres.

Lampadio (C. Octavius), divisit in 7. libb. *Punicum Bellum* Naevis, Suet. teste.

Lampridius (J. Aelius), Hist. sub Dioclet. alter ex Historiae Augustae Scriptoribus, qui a nonnullis diversus ab Spartiano perperam creditur. Paucorum Imperatorum *Vitae* ab eo scriptae ad nos pervenerunt. Vide *Spartianus* in S.

Lampridius, Burdegalensis Rhetor, quem Sidonius Appollin. acrem vocat, de eo loquens in *Epist.*

Lanuvinus (L. Ael.), Rom. Eques, Q. Aelii gener, Grammaticam ex omni parte illustravit una cum Servio, Equite etiam Rom. Ita Suet. de *Illust. Gram.* Utriusque Opera desid. nam *Servius* iste diversus est, ut arbitror, a *Servio*, Virgilii interprete, cujus Opera exstant.

Lappa (Rufrenus), Poeta Trag., de quo Juven. *Sat. 7.*

Largus (Scribonius), Medicus Rom. Apuleii Celsi discip., qui scripsit de *Compositione medicamentorum*, a quo plura sumpsere posteriores Medici, nulla facta de eo mentione. Hoc Opus desid. Vide *Celsus* in C.

Largus, Poeta, memoratus ab Ovidio de *Ponto l. 4. Ep. 16.*

Laterensis (M. Juventius), Orator, qui CN. Plancium, a Cicer. defensum, accusavit. Ejus *Orat.* desid.

Corollarium I.

Latinus, Sermo nunquam, ne Ciceronis quidem aevo, purus fuit, sed mistum quoddam ex variarum linguarum vocabulis. Vide Q. Moderatum Censorinum in *Paradoxis de Vita, et Morte Lat. linguae Dissert. 2.* in longa *Annot. 7.* respondente n. 38. dictae *Dissert.*, ubi multis hoc ostendit. De Latino sermone ait Cic. in *Bruto*: *Non tam praeclarum est, scire Latine, quam turpe nescire; nec tam mihi Oratoris boni, quam Civis Rom. proprium videtur.* Ibidem de Antonio (a)

(a) Nota heic, Antonium summum Oratorem inquinare locum sermonem

summo Oratore ait, diligenter loquendi laudē caruisse; neque tamen admodum inquinatē locutum. Variis in locis suorum Operum tradit, Latinum sermonem non copiosum minus esse, quam Græcum. Contra autem L. Ann. Seneca in *Epist.* paupertatem Latinae linguae deplorat. M. Sen. *Contr.* 4. l. 10. affirmat, Latinam linguam facultatis non minus habere, quam Græcam, sed minus licentiae: quod Senecae dictum valet praecipue in Poeticis Operibus. Vide *Poetae* in P. De Oratorio stylo multa L. Sen. tradit *Epist.* 115. ad Lucil. Multi, inquit *ex alieno seculo petunt verba*; 12. *tabulas loquuntur*: Gracchus illis, et Crassus, et Curio nimis culti, et recentes sunt. Ad Appium usque, et Coruncanum redeunt. Quidam contra, dum nihil nisi tritum, et usitatum, in sordes incidunt. In eadem *Epist.* agit de Stylo vario Latini sermonis, tum culto, tum nimis neglecto. Plura de Stylo, et Compositione, tradit etiam *Ep.* 116: plura demum in *Epist.* 101. Cicero in Oratore docet, diligentiam in compositione non debere esse operosam, quia infinitus esset labor, et puerilis. De his Quint. l. 9.

Latro (Porcius), Orator, et Declamator Hisp. celebris, quem M. Sen. in *libris Controv.* cum, ut absolutissimum exemplar Declamatorum filiis suis propopit. Inter *Fragm.*, et *Opera Sallustii* legitur ejus *Declamatio* in Catilinam, quam nonnulli putant foetum supposititium esse. Aliae *Declamationes*, et *Orationes Latronis* desid. Multarum tamen *Declamationum Latronis* Sententias affert M. Sen. in suis Operibus, in quibus fit etiam mentio cujusdam *Praefationis* ejusdem, quin dicatur, cujusnam libri sit, nec de quo argumento. Eum Ovidius declamantem, cum admiratione audiebat, et nonnullas ejusdem Sententias carminibus suis inseruit. Ita Sen. *Declam.* 2. lib. 2: qui saepe alibi, plura de *Latrone* amico suo non sine encomio tradit. Inter alia de eo l. 4. *Contr.* ait: Coram Latrone neminem declamasse. Discipuli nempe cum, ut exemplar audiebant, non ut magistrum. Initio per contumeliam discipuli *Latronis*, *Auditores* vocabantur: deinde in usu esse coepit *Auditor* pro discipulo. Sunt, qui dicant, cum prae taedio quattanae duplicis se interemis: qua insania multi ex Rom. etiam litteratissimis laborabant, parum constanti, et forti ani-

Latino (licet non admodum inquinatē); quin tamen Barbarus in sermone appelletur, aut Latini sermonis corruptor: quod Latinis antiquis Patribus, et Christianis Latinis Scriptoribus antiquioribus, non admodum sane inquinatē locutis, et quorum scripta non multum inquinatē lucubrata sunt, favet: ostenditque contra intemperantes Criticos, per summam injuriam illos Barbaros, et Latini sermonis Corruptores appellari. Veritati illi praecipuam dabant operam: quae autem veritati operam dat oratio, incompressa debet esse, ac simplex, ait Sen. *Epist.* 40.

mo hujus vitae molestias tolerantes. In sacris litteris neutiquam versati, nesciebant, militiam esse vitam hominis super terram. Militi autem, sine jussu Imperatoris stationem deserere, non licet, ut recte Pythagoras agebat. Illud mirum, nonnullos Philosophos hujus illuminati seculi, qui Christiani videri volunt, Suicidium approbare. Hi humanitatem, quam tantopere commendant, e medio tollentes, doctrina sua putant, se orbem illuminasse. Sed sinamus, hos (, qui se ingenia torcia, alios fungos, et fanaticos vocant) fortiter insanire, donec aliquis eorum insaniae misertus, eos vinculis constrictos ad Antyciram mittat.

Latronianus, Hisp. Poeta, cum antiquis comparandus, laudatus hoc nomine a S. Hier. de *Viris Illust.*

Lavinius (Pub.), Grammaticus. Ejus liber de *verbis sordidis* citatur a Gellio *lib. 2. c. 10.*, et dicitur non incuriose scriptus. Hic *liber* desid.

Lauranius, reprehendens Servium quemdam super Orthographia, defensum a Messalla, citatur a Quintiliano *l. 9. Orat. Instit.*, ubi de *Compositione*.

Laurea (Tullius), Ciceronis libertus, Poeta Epigramm., Patrono carus. Ejus laudatissimum Epigr. de *Aquis Ciceronianis* affertur a Plin. *H. N. l. 31.*, quod legisse non poenitebit Poescos studiosum, licet nonnihil obscura prima Disticha mihi videantur. Alia *Laureae* Poetica, quae proculdubio edidit, desid. *Aquas Ciceronis* appellat *Laurea*, quae post Patroni mortem inventae fuerunt in Sylva contigua villae Ciceronis, quam *Academiam* vocabat: in qua, ut arbitror, *Academ. QQ. libros* lucubravir. Hae aquae male affectis oculis salutares erant. *Laurea* claudit Epigr. suum dicens: opportune in Ciceronis Villa inventas, ut, quoniam totum per orbem legebatur Tullius, sint plures aquae, quae oculis medeantur. Ex quibus intelligitur, Ciceronis scripta inter Graecos, Asiaticos, et Afros lecta, et Ciceronis aevo Romanam litteraturam communem inter eas gentes fuisse,

Laurus, Rhetor, et Caussidicus. Eum ridet Mart. *l. 2. Epig. in Laurum*, eo quod, senex cum esset, deliberaret, utrum se inter Rhetores, anve inter Caussidicos numeraret.

Lausus. Ad eum sunt Martialis Epigrammata nonnulla *lib. 6.*, quibus indicatur, cum virum doctum, et Poetarum amicum fuisse.

LE

Corollarium II.

Leges, Romae ferri non poterant sine bonis auspiciis. Si tonabat, si grandinabat, si procella, vel turbo erat, lex ferri Romana non poterat: nec rata habebatur, Auguribus inconsultis, et Populo non rogato. *Leges Romanae* 12 Tabul. (quas integras non habemus) latae, et ratae habitae fuerunt an. V. C. 300. Vide *Tabulae: Tullius in T. Consulibus Spurio Tarpejo*, et A. Terminio factum S. C. Plebiscito confirmatum, quo decretum fuit, 3. triremes pro majestate Pop. Rom. in-

strui magnifice, quibus legati per Italiam, et universam Græciam mitterentur, qui leges optimas, quas reperirent, inter alios populos vigentes, Romam adportarent. Electi ad id fuerunt Spurius Posthumus, Sextus Sulpicius, A. Manlius viri prudentes, et eruditi. Vide Gravinam de *Orig. Juris*. Hæc leges, et aliae, postea latae custodiebantur in Capitolio, aereis tabulis incisae, Ciceronis aevo. Vide *Vespasianus* in *V. Leges novae trinundino expositae* erant, ut Rustici Romam ad nundinas euntes eas scirent. Cum Magistratus legem rogabant, populo dicebant: *Velitis jubeatis*, Quirites cet. Vide *Jurisprudentia* in *J. Legum*, et legislatorum laudes, et plura ad leges spectantia, vide apud Cael. Rhodig. *lib. 18. c. 19. lect. antiq.*

Lenas, citatur a Quintil. *l. 3.*, et *10.* in fine, tanquam de *Arte Rhet.* Scriptor. Ejus *Scripta* desid. Eum priorem Gallione fuisse indicat *lib. 3. c. 1.*

Lenaëus, Gramm. Pompei M. libertus, Romae docuit. Scripsit de *Herbis*, et *Plantis*. V. Gell. *lib. 17. c. 16. NN.* Edidit præterea *Satyras* contra Sallustium Crispum: quae omnia desid.

Lemnus (Tib. Cl.), Claudii Caes. libertus, eidemque ab studiis. Ita ex *vet. Inscriptione* apud Pignorium.

Lentulus (Pub.), Orator Cos., et Imp. in Hispania citeriore. De ejus *Concione ad populum*, priusquam ab ingrata patria Roma excederet, vide Val. Max. *l. 5. c. 3.* Accusavit de vi Q. Minutium Scaulam apud Baebium Praetorem urbanum. Ita in *Diario Urbis* apud Sponium. Vide *Sulpicius* in *S. Cic. in Epist. ad eum l. 1. Fam.* ejus sapientiam, summam, et admirabilem appellat, eique debere suum reditum in urbem fatetur.

Lentulus (CN), Augur, et Orator. De eo Sen. de *Beneficiis lib. 2. c. 27.* Tametsi esset Augusto carus, ejus *Orationes* cum risu audiebantur; laborabat namque sermonis inopia, et facilius nummos, licet avarissimus, quam verba emittebat, si vera narrat L. An. Seneca. Quintil. *l. 11. Instit. Orat.* ejus actionem laudat, quæ, ait, opinionem aliquam Oratoris indeptum fuisse. Ejus *Orationes* desid.

S. *Leo Magnus*, Papa, doctriua, et eloquentia jam florebat sub Honorio, post cujus excessum Rom. Pont. creatus fuit an. Christi 440. Obiit an. 461. post 20. an., et menses plures, sanctissime obiti Pontificatus. Sub eo congregata fuit Synodus Chalcedon. Generalis.

Leontius, Phil. pater Athenaidis. Vide *Eudoxia* in *E.*

Leontius, Ancyranus Episc. damnavit una cum aliis Episc. Paulum Samosathæum in Concilio Antiocheno.

Lepidus, vide *Aemilius* in *A.* Illic dictis adde. Ursinus affert denarium argenteum *M. Lepidi*, in cujus parte altera, turrata imago Aegypti signata videtur cum litteris *Alexandrea*; in altera autem sunt hæc *M. Lepidus, Pont. Max. Tutor Reg.* Ad eum proculdubio respexit Cic. *lib. 5. de Finibus* scribens: *Nos tutores misimus Regibus.*

Lepidus (M), Pont. Maximus. Augustus rerum potitus, Pontifi-

catum Max. in se transfetri passus non est, dum M. Lepidus vixit, licet ei contrarius fuisset tempore belli civilis. Vide Sen. de Clementia l. 1. c. 10., ubi Augusti clementiam commendat, et moderatorem in summa potentia. Lepidi nujus sapientia, prudentia, et optimus in Remp. animus, laudantur a Cic. Philip. 5. Ejus auctoritate, extincto civili bello, Sextus Pompejus, Magni filius, Romae fuit restitutus. Ita Cic. loco citato.

Lepidus (Manius), Orator, qui in Senatu defendit Lutorium Priscum. Ita Tac lib. 3 Ann. De eo etiam, ut doctrina, et nobilitate praestante lib. 6. Ann., et lib. 5: hunc, ait, ego Lepidum, temporibus illis gravem, et sapientem virum fuisse comperio. Demum narrat, eum gratia apud Tiberium valuisse. Ejus OO. desid. Ab hoc diversus, ut arbitror, fuit Lepidus, Declamator, et postea Neronis praeceptor, de quo Scriptores Vitae Neronis. Hujus Lepidi Scripta etiam desid.

Lesbia, Catulli amica, et Poetria, quae una cum Catullo Versus componebat. Ita Sidon. Apollin. l. 2. Epist. 10.

Levinus, Scriptor citatus a Macr. l. 3. Saturn., ubi de Venere, mare, et de Venere, foemina loquitur.

LI

Libanius, Sophista, notatus ab Eunapio: qui tamen in ejus Vita fatetur, fuisse non imparem administrandae reipub., et causis civilibus. Erat patria Antiochenus, et claruit, tempore Juliani Apostatae, cui gratus fuit, doctrinae fama, Athenis, Constantinopoli, Nicomediae, et in patria, ubi valde senex obiit. Scripsit plura, et leguntur cum plausu ejus Epist. Fuit S. Basilii amicus, et ei submitisit emendandas suas Declamationes. Ita Cael. Rhodig. in Praef. lib. 19. lect. Antiq. Sunt, qui dicant, eum ob vitium nefandum, Constantinopoli, ubi scholam aperuerat, ejectum, et Nicomedia itidem, quo concesserat.

Liberalis (Salvius). Orator, qui defendens divitem reum, licet parum reverenter de Vespasiano Imperatore, eum audiente, locutus fuisset, laudatus nihilominus fuit a Vespasiano. Ita Suet. in Vesp. c. 23.

Liberthrus, Poeta, citatur a Servio in Virg. Ignoro ejus aetatem, et patriam.

Corollarium III.

Liberti, Romae dicebantur servi, qui, accepta a Domino alapa, et legitime concessio pileo, manumittebantur, seu libertatem impetrabant. Hi pileati per urbem incedebant, et Dominorum nominibus vocabantur. Multi ob insignem doctrinam, et fidelitatem Liberti fiebant, sub Dominorum clientela manentes.

Libo, Trib. pl. Sergium Galbam, Praetorem in Hispania, reum egit, quod, interposita fide, magnam Lusitanorum manum occidisset, subscribente Catone Tribunitiae Actioni. Reus culpam confessus, et poenam non recusans, parvulos liberos suos aens populo commendare coepit, quo omnes ad misericordiam flexit, et liber e vasit. Ita Val. Max. l. 8. c. 1.

Libo (*Scrubonius*), Varronis amicus, vir doctus, et Historicus. Ei Varro libros aliquot nuncupavit, et citatur a Macrobo. in *Saturn.* Varro ad *Litonem*. Forsitan hic erat *L. Libo*, qui *Annales* edidit, quorum meminerunt Collectores *Fragmentorum Historic.*: nam poterat *Scrubonius* etiam appellari, et sub hoc nomine non citari.

Corollarium IV.

De libris superstitiosis Veterum Romanorum, et de aliis sine Auctorum nomine, Acta publica continetibus.

Libri Fatidici, quorum incerti Auctores erant, supra 2000., exceptis Sybillinis jussu Augusti flammis consumpti fuerunt. Ita Suet. in *Aug. cap. 31.* Vide *Marius* in *M.* De *libris* superstitiosis Ephesi combustis, vide verbo *Divini* in *D. Libri Fulgurales*, citantur ab Ammiano Marcellino. *Libri Fatales, et Rituales* Etrusci, ut item *Libri*, seu *Commentarii* XV. Virorum citantur a Censorino antiquo scriptore, in Opere de *Die Natali.* Hi *Libri*, ut etiam *Augurales*, in Augurum Collegii bibliotheca asservati, et solis Auguribus noti, de quibus saepe meminit Cicero Augur, desiderantur.

Libri Linte. In his continebantur scripta publica Romanorum, in quibus, Nomina Consulum, et aliorum Magistratuum, notato die electionis. Hi *Libri* expositi erant in templo Junonis Monetae. T. Livius hos *Libros* non vidit; citat tamen, qui eos viderunt, quin ipse multum illis fidat. Nam *lib. 4.* ait, nonnullos Historicos, qui eos citant, contraria promere in designandis Consulibus, et eorum annis. Instar horum antiquiorum videtur, multo post, alios *Libros Lintcos* fuisse, in quib. M. Aur. Phil., et Imp. jussit scribi Acta sua quotidiana, ut reponerentur in Biblioth. Ulpia. Ita Flav. Vopiscus in *M. Aur. Vita*. In hac. Biblioth. repositi etiam erant.

Libri Elephantini, in quibus erant consignata Senatusconsulta, seu Decreta Senatus ad Imperatores spectantia. Ita Vopiscus in *Vita Taciti Imper.* Ex quo intelligitur, hanc Bibliothecam valde celebrem tunc temporis fuisse, et Actorum publicorum refertam. Eam iccirco Vopiscus frequentabat ad eruendam veritatem, cum suas scribebat *Historias*, ut testatur ipsemet in *Vita Probi Imper.* maxime, cum de Actis Senatus, et Populi scripturus erat. Forsitan Acta haec, a Notariis diligenter scripta, substituta *Annalibus Pontiff.* fuerunt, postquam C. J. Caesar, cum Cos. esset, decrevit, Acta quotidiana Sen., et Pop. litteris consignari, et publicari, ut tradit Suet. in *C. J. Caesare*. Olim hi *Libri*, et Acta publica in Aerario ad Saturni templum asservabantur.

Libri Pontificales, *Indigitamenta* inscripi, qui continebant inanimum Deorum nomina, et rationes nominum, seu falsam, et vanam Theologiam, cum superstitiosis ritibus Ethnicorum, perierunt. Hi *Libri*, quia Sacra Romanorum continebant, charta Hieratica scripti erant.

De libris Haereticis, Impudicis, et Apocryphis Christianorum.

Libri haereticorum, quo pacto legendi? vide *Haeretici* in *H.* Si multis scatant erroribus, ab Ecclesia damnatis, comburendi, et dicendum: *perdo vos, ne perdar a vobis*: quod item, cum valde impudicis, etiam ingeniosis, Catholicorum faciendum: corrumpunt enim mores colloquia prava, et calices sunt Libri istiusmodi, quibus venenum cum melle propinant Scriptores impudici. Ex veterum haereticorum Scriptis contra Catholica dogmata pauca admodum supersunt. *Libri* Apocryphi dicuntur apud Ecclesiast. Scriptores, qui licet errores in fide, vel moribus non contineant, authentici non habentur, seu auctoritate Ecclesiastica sunt destituti. Tales sunt Libri a Gelasio Papa, ut Apocryphi notati, quorum titulos vide in *Decreto Gratiani Distincti. XV. De Canonibus*, qui *Apostolorum* dicuntur, agit Gratianus *Dist. XVI.*

Corollarium VI.

Libraria, a Rom. vocabatur Taberna, in qua libri venales erant: *Bibliotheca* autem, quae libros ad usum virorum litteratorum continebat. *Librarii* dicebantur, qui libros describebant: *Bibliopolae*, qui libros vendebant. Cicero ad Q. Fratrem *Epist. 3. l. 3.* queritur de librariis, et bibliopolis, eo quod libros Latinos mendose scribant, et mendose scriptos vendant. De hoc etiam S. Hieronymus queritur, praesertim de iis, qui libros suos describebant. Martialis, et Quintiliani aetate celebres Bibliopolae erant Romae Triphon, et Attrectus, ut Sosii, Horatii aevo. Erant etiam multi in provinciis. Carullus meminit *Librariae* Veronensis, in qua multa Poetarum Opera venafia erant in *Epig.* ad Calvum. Martialis. *Lib. 1. Epigg.* monet lectorem, libros suos vendi Romae in *Libraria* Secundi cupisdam, qui Lucensis, viri docti, libertus erat, Is librariam suam tabernam habebat post Pacis limina, et Palladis forum.

Licentius, Poeta Afer, patria Hipponen. S. Aug. amicus, et discip. scripsit *Hymnos*, et *Epistolas*. Inter S. Aug. *Epist.* legitur *Licentii*, hujus Carmen, quo eum hortatur, ut edat librum de *Musica*, et in lib. de *Ordine* S. Doctor *Licentium* loquentem inducit, ac Poesi deditum testatur. Floruit *Licentius* sub Honorio.

Licentius, alter Poeta, qui sub Adriano Imperatore floruit.

Licinianus (Valer.), Senator, et Cos., postea exsul, et Rhetor factus. Vide Plin. Caecil. *l. 4. Ep. 11.*, vide etiam Juven. *Sat. 7.*, ubi innuit, nonnullos ex Rhetorum schola factos Consules, et alios ex Consulum fastigio, fortuna sic volente, ad Rhetoricam docendam in scholam descendisse.

Licinianus, Poeta Hisp., Martialis amicus. De eo lib. 1. *Epigg.* cum encomio cecinit:

*Vir Celtiberis non tacende gentibus;
Nostraeque laus Hispaniae,
Aprica repetes Tarraconis littora,
Tuamque Lalaetaniam.*

Ex quibus apparet, eum, vel Lalaetanum fuisse, seu in Lalaetania, quae tractus Cataloniae erat, natum, vel illic munete aliquo functum fuisse. Verum in alio Epigram. ejusdem libri, in quo celebres aliquot Poetas nominat, videtur indicare, eum Bilbilitanum fuisse dicens: *Te, Liciniane, gloriabitur nostra: Nec me tacebit Bilbilis*. Venatione valde eum delectatum etiam indicat in primo longo Epigr., et *Licinii* Surae, vel clientem, vel libettum, vel amicum, vel propinquum fuisse. *Liciniani* Catm. desid.

Licinius, Poeta Comicus, cui Sedigitius 4. locum inter Comicos assignat. Is erat *C. Licinius Imbrex*, cujus nonnulla fragm. supersunt, de quo in litt. I.

Licinius (Largius), Vir ditissimus, et Operum *C. Plin.* Secundus cupidus, qui vel Hispanus erat, vel Hispaniam incolebat, cum *Plin.* Caecilius illic res Caesaris procurabat. Vide *Plin.* in *P.*

Licinius (M.), Poeta, pater *C. Licinii Calvi*, magni Orat., et Poetae. *V. Calvus* in *C.* Ad hunc, puto, esse Catulli Carmen, quo, eum, et facetum, et jucundum, et magnum Poetam fuisse indicat. Edidit Poema, *Quintilia* inscriptum, in laudem forsitan *Quintiliae amicae*. Hoc Poema desid.

Licinius (Clod.), Histor., cujus liber 3. *Rerum Rom.* citatur a *T. Livio* lib. 29. Ejus Hist. desid.

Licinius (Potcius), ex illustri familia Romana, Poeta, Antonii Juliani judicio, suavitate, ac venustate in amatorii Carminibus Graecorum Poetarum optimis non concedens. Epigr. *Licinii* de homine amore incenso, recitatum a *Juliano Athenis* in Convivio, est hujusmodi.

Custodes ovium, teneraeque propaginis agnū,

Quaeritis ignem? Ite huc: quaeritis? ignis homo est.

Si digito attigero, incendam sylvam, simul omnem:

Omne pecus flamma est: omnia, quae video.

Vide *Julianus* in *J.*, *Porcius* in *P.* *Sunt*, qui putent, *Annal.* scripsisse. *Gel. l. 17. c. ult.* citato *Servio*, tradit, Poeticam Romae excoli coepisse tempore belli Punici secundi, et affert versus illos *Licinii*, ut arbitror, non *Servii*, ut videtur indicari in meo exemplari, etrore forsitan typographico:

Punico bello secundo, Musa, pennato gradu,

Intulit sese bellicosam Romuli in gentem feram.

Quod ego interpretor de publicis Poetarum scholis: nam multo antea Poetas Romae fuisse, licet minus elegantes, testatur *Cic. de Cl. Orat. V. Numa* in *N.*, *Poetae* in *P.*

Licinus, *Gracchi* servus. Eum litteratum hominem vocat *Cic. l. 3. de Orat. prope finem.*

Ligurius, Poeta, qui ad coenam plures invitabat, ut posset convivis recitare versus suos. Vide *Mart. l. 1. Epigr. in Ligurinum*. Eundem multo sale defricat alio *Epigr.* ejusdem libri, eum notans, quod nimis Poeta, seu potius valde ineptus, et ridiculus esset: cum versus suos recitaret, et stantibus, et sedentibus, et currentibus, et morantibus: omnibus demum, et in omni loco, etiam invitis.

Linceus, Poeta, et Phil. In eum invehitur *Propertius*, eo quod *Cynthia* deperiret suam.

DISCEPTATIO

De Usu Graecae, et Latinae linguae in toto Rom. Imperio.

Lingua. Verisimillimum est, Veteres Romanos initio Reipub. usos lingua Albanorum: cum primi incolae novae urbis omnes fere Albani essent. Vide *Romulus* in *R.* Verum processu temporis, Romam confluentibus, et incolentibus Sabinis, Ceninensibus, Fidenatibus, Hetruscis, et ex magna Graecia non paucis, primae aevum linguam vocabulis horum populorum auctam fuisse, et immutatam in multis crediderim. Vide *Latinus Sermo* supra. Ante Ciceronis aevum Latina lingua parum culta, et elegans erat, nec multum diffusa: Graeca namque dominabatur, in Oriente praesertim, post Alexandri M. victorias. Postea Romanorum studio exulta, et copia verborum ditior facta J. Caesaris, et Augusti aevo; Tiberii, et sequentium Imperatorum, jussu, et diligentia per omnes Imperii provincias, deductis Coloniae innumeris Romanis, propagata est: adeo, ut inter viros nobiles, et eruditos communis esset. Vide *Val. Max. lib. 2. c. 2.* Nec in Occidente solum, sed et in Oriente Romana *Lingua* veluti vernacula facta fuit inter litteratos; et ita quidem, ut in toto Orbe Romano Latina Opera, etiam Poetica, legerentur *Martialis* aevo: quod de suis testatur *Martialis* ipse *lib. 1. Epigr.* dicens.

Sed toto legor orbe frequens, et dicitur: hic est:

Quodque cinis paucis: hoc mihi vita dedit

et *lib. 1. Hic est, quem legis, ille, quem requiris,*

Toto notus in orbe Martialis.

De Ciceronis Operibus ubivis lectis, vide *Laurea* (Tullius) in littera *L.* In Occidente communem fuisse nemo ullus dubitat. In Oriente ejus usum communem fuisse, licet etiam Graeca lingua in pretio esset, haec suadent, 1. quia negotia publica, et causae judiciales, non nisi Latina lingua expediri poterant, ut saepe dictum est: unde *Judices*, *Patrones*, et *Actores* causarum, etiam in Oriente, Latini sermonis peritos esse oportebat, 2. quia *Oratoribus*, qui e Provinciis Romam mittebantur, non nisi Latine responsa dabantur, nec illis licebat nisi Latino sermone in Senatu loqui, 3. quia *Provinciarum Praesides*, et qui eos cum muniis publicis comitabantur, Romani erant, vel Romana lingua loquebantur pro dignitate tuenda Romani Imperii, 4. quia multae Coloniae Romanorum cum Latinae linguae, et Romanae litteraturae magistris in omnes devictas provincias deducebantur, 5.

quia Testamenta, et contractus, aliaque publica Instrumenta non nisi Latino, seu Romano sermone conficiebantur, et ea rata, et valida, non erant, formulis Juris Romani non adhibitis. 6. quia eos, qui ex provinciis Romam ibant, ut publica munera impetrarent, vel alia consequerentur, Latino sermone instructos esse oportebat, ne tanquam barbari despicerentur. 7. quia sede Imperatoria per Constantinum in Orientem translata, Latina lingua illico majori in pretio fuit, utpote *lingua* dominantium, quorum gratiam, sermonis ejusdem usu, captare omnes procurabant. 8. quia notum est, ante Constantinum plures Philosophos, et litteratos alios ex Oriente Romam contendisse, illicque doctrinae fama claros, acceptosque Romanis fuisse: quod assecuti neutiquam fuissent, si Romanae linguae, et Romanae litteraturae expertes fuissent. Tandem, quia lingua dominantium solet victricium armorum fortunam sequi: ac, ut Graeca lingua Alexandri M. victoriis per Orientem fuit propagata, ita Romana lingua postea armis Romanorum. Nec hic omittendum, quod Bembus animadvertit: saepe cultiores Scriptores produsse non natos in locis, ubi linguae elegantia tanquam in patria sua viget, propter majorem adhibitam diligentiam in cavendis vitiis, et procurando sermonis cultu: quem negligentius curant, qui congenitum sibi putant. Quod confirmari potest exemplo Tullii, Terentii, Sallustii, Livii, Catulli, Virgilii, Columellae, et aliorum, qui extra Romam nati fuerunt. Et hoc Bembi testimonium favet Latinis Scriptoribus, qui Italiam non viderunt. Non diffiteor, Romanos plures voces ex Graeca lingua sumpsisse, praesertim Disciplinarum, et Artium ingenuarum vocabula: nonnullos item ex Graecis, et Asiaticis Romae Graecam linguam doctuisse, etiam cum Romana lingua per totum Imperium propagata erat. At, qui Graecam linguam Romanos docebant, Latinam callescere, et ea loqui oportebat, quemadmodum, qui in Italia Germanicam linguam, vel Gallicam Italos docere vellet, debet prius Italiam linguam callere, et ea loqui. Poterant autem in Oriente Latii linguam didicisse, quia Romani non solum scholas celebres Juris Civilis Constantinopoli, et Berythi habebant, sed, et in aliis urbibus Romanam eloquentiam, et ceteras disciplinas docebant, Alexandria praesertim, Tarsi, Antiochiae, Nicomediae, Caesareae, et in coloniis omnibus per Orientem dispersis: adeunt, etiam Ciceronis aeo, Athenis Latina lingua declamarerur: quod ex *Epistola* Marci, Ciceronis filii, Athenis scripta ad Tironem, liquet. Illud vero mihi non satis exploratum: quanto tempore frequens usus Latinae linguae in Oriente obtinuerit: cum certum sit, paulatim in desuetudinem Latinae linguae studium abiisse. Illud unum affirmare possum, Justiniani aetate, sexto nempe Ecclesiae seculo, adhuc Latinam linguam in pretio, et usu fuisse. Nam praeter numismata Imperatorum, in Oriente cusa cum Latinis characteribus, et marmoreas Latinas Inscriptiones, in Oriente exaratas post Theodosium juniorem, Corpus Juris Civilis, et Imperiales Institu-

cioncs, Justiniani jussu, a Triboniano, et aliis Jurisconsultis, Latina lingua satis exulta, emanarunt, et Jus Romanum Berythi, et Constantinopoli magna cum additum frequentia docebatur a viris doctissimis, munus privilegio, et Imperiali auctoritate, quibus muniti non erant magistri aliarum Orientis civitatum, licet in illis etiam Jus Rom. doceretur. Tunc autem celebres Juris Professores erant Romae, Constantinopoli, et Berythi, (quam urbem legum nutricem appellabant) Theophilus, Dorotheus, Theodorus, Isidorus, Anatolius, Thalelaeus, Cratinus, et Salaminus. Ex quibus 4. Berythi, 2. Romae, et totidem Constantinopoli Jus Romanum publice tradebant. Post Justinianum, sequentium Imperatorum inertia, amissis omnibus provinciis Occidentis, minus exulta fuit in Oriente Latina lingua, et paulatim sola Graeca lingua in honore fuit. Nihilominus Nicolaus I. Rom. Pontifex seculo 9. in *Epist. ad Michaelem*, Graecum Imperatorem, qui Latinam linguam *barbaram*, ad Nicolaum scribens, appellabat, ait, in Constantinopolitana Ecclesia primam Latinas, deinde Graecas lectiones in Festis, et Stationibus, seu inter Missarum solennia legi solitas, et mirari se addit, *barbaram* vocari linguam Romanam ab eo, qui se appellabat Romanum Imperatorem. Vide *Episcopi in E.*, *Graeci in G.* De linguis Romanensibus vulgaribus, vide *Dissertationem de Seculis*, quae *Barbara a Criticis appellantur* in libr. *B.*

S. Linus, Rom. Pont., et Martyr, qui S. Petro proximus successit in Rom. Cathedram. Scripsit *Acta SS. Petri, et Pauli*. Ita Bellarm. de *Scriptoribus Eccl.* Haec *Acta*, desid.

Corollarium VII.

Litterae Latinae, aliae vocales, aliae consonantes. Ex consonantibus, aliae sunt mutae, aliae semivocales, arbitrio pronunciantium. Si enim sonus vocalis praeponatur consonanti, fiet semivocalis, ut si *B* littera, quae muta dicitur, pronunciaretur non *Be*, sed *Eb*, fieret semivocalis, ut *F*, *N*, *M*, et quia perpetuo usu ex arbitrio pronunciantium sonus vocalis postponitur in prolatione *B*, muta appellatur, ut etiam *C*, *D*, *T*, cet. Contra evenire posset in semivocalibus, quae mutae fierent, si cum sono vocalis in fine proferrentur, ut Graeci faciunt, qui ideo omnes litteras *mutas* habent. Veteres Romani, teste Festo, litteras non duplicabant, sed supra primam Sicilicum apponebant, et scribebant *Sel'a* pro *Sella*. Ita S. Isidorus l. 1. *Orig.* Omittebant etiam in scriptura, et pronunciatione consonantem, praesertim *M*, et *S*, cum in illam desinebat vocabulum, si vocabulum subsequens a consonanti inciperet. Sic Terentius scribebat *Aint* pro *Ais neq' Falsu'* sum pro *Falsus sum*, et Plautus *Factu'* pro *Factum* posito accentu, sive sicilico pro littera, quae omittebatur, et nunquam scribebant *St* pro *Est*, ut *Factum'* *st* pro *Factum est*. Latini inter litteras suas non recensent litteras *y*, *z*, et ante Claudium Caesarem parum in usu fuit littera *x*. Claudius, 3. litteras, ut valde necessarias, addendas Latino Alphabeto reputavit: quae de re, cum pri-

vacuus adhuc esset, volumen scripsit, teste Suet. in *Claudio c. 41*. additque, cum Princeps fuit, obtinuisse, ut in usu promiscuo essent. Ex his altera erat digamma Aeolicum, seu inversa *F* pro *V* consona. Carebant etiam minusculis litteris, quas cursivas appellamus.

Livia (*Drusilla*), Augusti uxor, *Tiberii Mater*, foemina erudita, et insignis prudentiae, ac iccirco Augusto cara. Fuerat uxor Tib. *Neronis*, et eam praegnantem abduxit Augustus, post repudiatam *Scriboniam* ob morum perversitatem. Obiit *Livia* an. Christi 29. *Tiberii* 16.

Livius (*Titus*), *Patavinus*, rerum Roman. principum Historicus, quem *S. Hieron.* aureum eloquentiae flumen appellat, licet *Martialis* *Sallustium* vocet Romana primum in *Historia*; et *Asinius Pollio* in *Livio* *Patavinum* notaverit. *Caligula* *Caesar* *Livium* abolere cogitavit, nimis verbosum eum appellans. Nihilominus apud exteras gentes tanta fama clarebat, ut nonnulli eruditi ex Hispania Romam perrexerint, non tam, ut Romam viderent, quam, ut *Livium* de facie agnoscerent: aliud, quod mirarentur Romae praeter Romam quaerentes, ut *S. Hieron.* ait in *Epist. ad Paulinum*. Aug. *Caesar*, lecta *Livii* *Historia*, amice ei dicebat, dissimulare nequivilisse, se *Pompejanum* esse, quod *Patavinis* commune erat, civilis belli tempore *Pompejo* addictis. Illud etiam in *Livio* *Ethnici* *Historicis* scriptis notatu dignum, quod modestissima, et pudicissima sunt: qua in re sese *Patavinum* legitimum ostendit: cum *Patavina* pudicitia inter Romanos proverbium esset; maxime cum de foeminis loquebantur: quod non dissimulat *Martialis* *Epig. l. 11.*

Tu quoque nequitas nostri, lususque libelli

Ula puella leges, sis Patavina licet.

Historias Livii, integras non habemus. Nam ex 142. libris, quos reliquit, soli 25. supersunt, et quidem multis lacunis hiantes, ac mutili. Floro debemus aliquam notitiam eorum, quae in libris, qui desiderantur, scripta erant. In *M. Sen. Suasoria 7. de Morre Cic.* leguntur *Fragmenta* aliquot *Livii*, quae ad lib. 120. spectare videntur. Praeter *Historica* scripsit libb. de *Philosophia*, et *Diatogos*, in quib. forsitan de *Oratoribus*, et *Historicis* agebat. Nam *Sen. Declam. 2. lib.* mihi 4. indicat, eum de *Oratoria* scripsisse, et *Declam. 1.* notat *Livium*, quod *Sallustium* carpat ob male expositam sententiam, quam a *Thucydide* mutuasse est arbitratus. *Quintil. l. 10. Instit.* ejus ubertatem, et eloquentiam in concionibus commendat, ut in narrationibus candorem, et suavitatem. Ibidem mentionem facit *Epist. Livii* ad filium de *Ciceronis*, et *Demosthenis* lectione. Vide *L. Sen. Epist. 101. ad Lucil.* Obiisse dicitur *Patavii* an. 4. *Tiberii*: *V. C. 770.* an. aetatis agens 76: post Christum 17. *Christophorus Landinus* dicitur primus repertor, et editor librorum *Livii*. Verum ante eum *Livii* exemplar se habuisse testatur *Petrarcha*. Galli queruntur, quod eis infensus se ostendat in *Historiis* suis.

Livius, *T. Livii* filius. *Plan. l. 5. H. N.* fatetur, se ejus scriptis usum fuisse. Haec Scripta desid.

Livius, gente Afer, ejus meminit Valerius quidam in *Epist. ad Ruffinum*, eum gravem, et uxorum Historicum appellans, additque, reprehendisse Canium, Gaditanum Poetam, parum pudicum. *Livius* hic videtur Christianus fuisse. Ejus OO. desid.

LO

Lollius (Max.), Orator, et Declamator, ut indicat Hor. in *Epist. ad eum*, ut amicum scripta. Ad eundem est Hor. *ode lib. 4.*, in qua ejus in judicando integritatem laudat, quin corrumpti se sineret amore *ducentis ad se cuncta pecuniae*: quin in no. Judices pecunia corruptos severe puniret. Eadem dicit, non unius anni Consulem futurum, sed perpetuo Consulatus honore fruturum, si semper honestum utili praeferret. Fuit Cos. sub Aug., et Rom. exercitus in Thracia dux. Semel a Germanis victus, eos saepe postea profligavit. Vellejus testatur, eum designatum moderatorem, et custodem C. Caesaris, Augusti nepotis. Forsitan *Epistolae* Horatii ad *Lollium*, scriptae fuerunt ad *Lollii* Consulis filium natu maximum, quod Juvencius suspicatur.

Longinus, familiaris Antonii Oratoris. Cicero sub Antonii persona *lib. 1. de Orat.* prope finem, eum commendat, tanquam instructissimum in Historia, in Jure Civili, in Antiquitatibus, et in exemplorum copia. De ejus Operibus a Cic. nulla mentio fit, quae, ut arbitror, Antonii aetate legebantur.

LU

Lucanus (Acilius), M. Annaei Lucani per matrem Aciliam avus. De eo in antiquo *Comment. de Vita Lucani* traditur, fuisse frequentem Oratorem apud Proconsules in Hispania, ejusque memoriam in nonnullis ejus scriptis durare. Quatenam autem haec scripta ab eo edita fuerint, non dicitur. Forsitan erant ejus *Orationes*, quae desid.

Lucanus (M. Annaeus), Hisp. Poeta notissimus, L. Senecae ex fratre Annaeo Mela nepos, Plura Poemata panxit praeter *Pharsalia* inscriptum, quod morte praeventus, cum an. natus esset 27. emendare non posuit, libris prioribus tantum, adjunctis opera Pollae uxoris, emendandis intentus. Desiderantur *Lucani Saturnalia*, *Sylvae*, *Medea*, *Orpheus*, et alia. Nec integra est *Pharsalia*; nam in fine *lib. 10.* nonnulla deesse videntur. Conspiravit, una cum Pisone, quem multis ornat laudibus heroico Poematio, quod adhuc legitur. Detecta conspiratione, Neronis jussu, capitis damnatus fuit, et morti addictus venarum incisione, magno cum Poetices damno, licet Quintilianus magis, inter Oratores, vel Historicos recensendum putet, quam inter Poetas. Ad Quintilianii judicium alludere videtur Mart. in *Lucani* persona dicens.

Sunt quidam, qui, me, dicunt, non esse Poetam;

Sed, qui me vendit, bibliopola putat.

Idem, quod bibliopola, putasse videtur Auctor *Dial. de Orat.*, eum cum Virgilio, et Horatio conjungens in poetico decore, Sacrarium

eius Opus appellans, ut Opera Virgilii, et Horatii. Idem putant multi alii, qui parum a Virgiliana maiestate distat *Lucanum*, sunt arbitrati, licet valde juvenis *Pharsaliam* lucubravit.

BREVIS DISCEPTATIO DE LUCANI PHARSALIA.

Sub Iudice adhuc lis est, utrum *Pharsalia* inter Epica Poemata, anve inter *Historias de Bello Civili* sit numeranda? Qui contendunt, meram historicam narrationem esse versibus traditam, negant, *Lucanum* inter Epicos Poetas recensendum, et ad puros cum versificatores rejiciunt. Ego vero non video, quam ob rem *Lucanus* Poetae Epici laude privandus sit, et cur *Pharsalia* non sit Epos appellanda? Fabulas, inquit, non adhibuit *Pharsaliam* suam scribens, quod fecerunt Poetae Epici illustriores, Homerus, et cum imiratus Virgilius, qui principes in hoc genere Poescos habentur, ad quorum normam Epici omnes debent se conformare, ut inter Epicos Poetas censcantur. Qui enim facta vera heroum suorum narrat, et versu scribunt, versificatoris historici magis, quam Poetae Heroici nomen merentur. Quod si inter narrandum declamatorio stylo res exaggerant, Oratores, vel Declamatores dicendi sunt: quae omnia in *Lucano* a Criticis notantur. Sed, qui ita de *Lucani Pharsalia*, et de *Lucano* sentiunt, ut ei Poeticum nomen eripiant, mihi dicant, velim: unde acceperint, ad Epopejam pangendam fabulis uti oportere. Ex Epopejae definitione, ab Aristotele tradita, nihil tale requiri video. Quin immo vera, aut similia vero de Heroibus narranda praescribitur, et huiusmodi, quae viros principes possint ad similia opera excitare. An forsitan de Poesi Epica actum esset, et Epicum Poema scribi non potuisset, si Graecia mendax ridiculas fabulas suas commenta non fuisset? Si ita, Hebraeis, et Christianis Poetis negatum erit, Heroes in Sacris litteris insignes, Epico carmine, eorum vera facta narrando, canere, si nolint scripta sua Graecorum Fabulis exornare, et per omnia velint veritatem consuetari: quod dicturos non arbitror, qui *Lucani* Poema Epicum esse negant, eo quod Graecorum mendaciis destituatur. Si enim Poetae, et *Vates*, et *Divini* appellantur, a vero abhorreere minime debent: praesertim, cum vera narrando, et a fictionibus abstinendo, possunt, et docere, et delectare. Non diffiteor, Homerum, et Virgilium, fabulas in Epicis suis Operibus usurpasse. Verum sunt, qui putent, ideo fabulas adhibuisse, quia confictos Heroes, seu quorum facta ex vera historia nihil, aut certe parum heroici habebant, sibi canendos sumpsissent, et inopia rerum verarum mirabilium, quae legenda ederent, ad fabulas lectoribus propinandas confugisse. *Lucano* autem suam scribenti *Pharsaliam*, nec veri Heroes defuerunt, nec facta mirabilia, quae lectoribus suis exhiberet. Quid igitur mirum, si a fabulis immiscendis sibi temperavit? Quid? quod lectori sapienti, et ingenioso nihil magis sapit, quam veritas. Qui fabulas poeticas suis inserunt Poematibus, illud spectare videntur, ut lectores intolligant, se in Graecorum vana Theologia esse versatos, deosque

saepe inter sese digladiantes, et invicem iratos ob hominum negotia inducunt, quod valde ineptum est, et praeter decorum, quod ab Scriptore accurato debet servari. Nec immerito ob has ineptias Homerus capitur a Lactantio Firmiano (*lib. 1. Divin. Instit. c. 3.*). Cum vero nesciunt nodum aliquem solvere, et Heroem suum pugnantem in magno discrimine versari vident, a quo sese liberare propria virtute, et arte non valet; illico Deum aliquem, veluti ex machina advocant, et in scenam producunt, qui heroem, vel, injecta nube, invisibilem reddat, vel in locum tutum transferat: quod sane parum commendat herois fortitudinem, et virtutes alias, quas sibi canere proposuerant heroico carmine, atque ad imitationem denarrare. His Epicis Poetis dici potest, quod Cic. *lib. 1. de Nat. Deorum* = Ut tragici Poetae, cum explicare argumenti exitum non potestis, confugitis ad Deum =. Omnia demum fucata magis, et affectata, quam vera, Poetae illi a vera historia destituti, lectoribus exhibent, quae viris sapientibus, et verum amantibus parum afferre delectationis necesse est; cum omnia fictis Fabulis niti animadvertant, parumque inesse iis, quae promunt, veritatis: ut merito dixerit Poeta Gallus in altera ex suis Epistolis:

L'ignorance vaut mieux, qu'un savoir affecté :

Rien n'est beau, je revien, que par la vérité.

Vide Plutarchi libellum de fructu ex Poetarum lectione: ubi de Poet. Fabulis, et mendaciis; vide etiam Platonem de *Repub.*, ubi a sua Republica Homerum rejicit ob fabulosas de Diis narrationes. Non me latet, in Fabulis ipsis poeticis veritatem, nescio quam, occultam, a viris, Philosophiae, et Theologiae ethicae non ignaris, inveniri, ut suam opinionem, et canones Epicae Poeseos tueantur. Verum quid opus est, has veritates aenigmaticas, allegoricas, atque involutas quaerere ad insignia, et heroica laudanda, et exponenda: cum veritates patentes, et admiratione dignae, quae mentem, et phantasiam lectoris oblectent, et ad imitationem alliciant in promptu habentur? Notatur in *Lucano* stylus tumidus; at, ante *Lucanum* in multis Romanis Poetis notatus fuit, quin iccirco Poetarum nomen amisrint. Forsitan si diu *Lucanus* vixisset, et emendare *Pharsalam* potuisset, tumorem illum depressisset, et ad justam mensuram, detractis vitiosis, carmina sua redegisset. Sed de his hactenus. Vide *Alpinus*, *Musa*, *Nero* in suis litteris. *Lucani* laudes innumeri, etiam ex antiquis, fuerunt persequuti. Legi inter eos meretur Papinius Statius in *Lucani Genethliaco*, in Pollae Argentariae gratiam, et solatium lucubrato. Ex Suetonio novimus, Neronem Caesarem, qui magni Poetae nomen ambiebat, *Lucani* famam, et gloriam in Poesi aequo animo non tulisse, eamque contemptu suo deprimere voluisse: quae altera ex praecipuis caussis fuit in *Lucano* odii in Neronem, et consentiendi Pisonianae conjurationi, quae et Pisoni, et *Lucano*, et conjuratis aliis finem attulit infelicem an. 10. Neronis, Christi 65.

Par. I.

cc

teste Eusebio in *Chron.* Nihilominus Neronem benigne se gessisse in *Lucani* Scripta post ejus mortem, ac cupiisse, a se invidiae notam in *Lucani* famam amovere, indicat antiqua Inscriptio, si legitima ea sit, Romae inventa, ut creditur, sub *Lucani* statua, jussu Neronis posita, quae sic habet = *M. Annaeo Lucano = Cordubensi Poetae = Beneficio Neronis = Fama Servata =*.

S. *Lucas*, Antiochensis Medicus, humanis primum litteris in patria eruditus, postea discipulus Apostolorum, et Sacer Historicus. Fuit comes S. Pauli in peregrinationibus suis. Scripsit Romae *Acta Apostolorum*, in quibus res Sancti Pauli narrat usque ad 4. Neronis annum: quod Opus lucubravit post Evangelium suum scriptum, ut ipse testatur *Actorum* initio. Laudatur a S. Paulo, cui carissimus fuit. Vixit an. 84., et in Achaja obiisse creditur. De arte pictoria, cujus peritus fuisse dicitur, nihil tradit S. Hier. de eo scribens in *Scriptor. Eccles.*, deque ea merito dubitatur. Alia, siqua edidit, latent, vel interciderunt.

Lucensis, Vir doctus a Martiali dictus, vide *Corollarium VI.* in fine, verbo *Libraria*.

Luccaejus (L.), Praetor, Histor. non vulgaris, Ciceronis amicus, quem Cic. *l. 5. Epist. Famil.* rogat *Epist. 12.*, ut in *Historiis* suis, rerum, a se in Consulatu gestarum, luculentam memoriam faciat, eas extollendo, ac nonnihil in eis narrandis gratiae, et amicitiae tribuendo. Hae *Historiae Luccaei*, ut etiam ejus in Catilinam *Oratio*, citata ab Asconio, desid. Fuit Pompejo addictus; veniam tamen a Caesare impetravit. Attico parum carus fuit, licet Ciceronis amicus.

Lucianus, Presbyter Hierosolym., cui apparuit Gamaliel, S. Pauli magister, ostendens locum, ubi sepultus fuit S. Stephanus Protomartyr. Haec narrat ipse, qui S. Stephani reliquias invenit, cum Joannes Praesul Hierosolym. esset sub Honorio, vel M. Theodosio. Narrat etiam, a Gamaliel sibi dictum, cum, et filium suum Abibonem cum Nicodemo fuisse a Joan., et Petro Apostolis baptizatos, et juxta S. Stephani corpus sepultos. Vide *Hist. Chrysippi* Hierosolym. Praesbyteri apud Photium, qui *Luciani* de hac re histor. narrationem tradit.

Lucianus, Antiochenus Presbyter, et M. passus sub Caro, et Dioclet. S. Athanasius narrat, *Luciani* Sacrae Paginae versionem ad Hebraici textus fidem, ab eo emendatam, et editam, tempore Constantini M. Nicomediae fuisse inventam. Fuit magister Arii, Eusebii Nicomediensis, et Caesateensis, qui a doctrina magistri postea recesserunt, prava dogmata contra Dei filii divinitatem spargentes.

Lucianus, antea Christianus, et postea magis Atheus, quam Ethnicae superstitioni addictus, citatur a Lact. *lib. 1. Divin. Instit.* Superstunt plures *Luciani Dialogi*, in quibus Deos, et homines cavillatur. Sed multa ab eo edita, ut puto, perierunt. Vixit sub Trajano. *Blasphemus* a Graecis appellabatur, quia Christum, et Trinitatem irrisit.

A canibus discerptus interiit: nec immerito, qui contra omnes latrabat, omnesque mordebat.

Lucifer, Calaritanus Praesul doctiss., et acerrimus Nicaenae Synodi contra Arianos propugnator. Verum zelo, non secundum scientiam, in eos abreptus, docuit, non communicandum cum Arianis, qui poenitentes ad Catholicam Ecclesiam redibant. Ejus super haec, (in qua, magis schismaticus, quam haereticus fuit) scripta intertulerunt. Obiit an. 370.

Lucilius, Phil., et Poeta, Siciliae Procurator, et Rom. Eques, L. Annae Senecae amicus intimus, et discipulus, ad quem sunt plures libri *Epist. Senecae*, et alii Senecae Tractatus. Scripsit *Poema de Monte Ethna*, ut indicat Sen. *Epist.* 80. Idem Seneca *Epist.* 46. laudat *Lucilii* librum ad se missum, ac ejus captum dulcedine totum confestim se legisse testatur. De ejus argumento nihil tradit Seneca. *Lucilii* hujus scripta, de quibus etiam Sen. mentionem facit *Epist.* 19. eorum elegantiam, ac Auctoris ingenium commendans, desiderantur. Ejus praenomen, et patriam nescimus.

Lucilius (C), Rom. Eques, CN. Pompei magnus avus, Poeta Satyricus Romae celebris. Ab Horatio notatur tanquam parum accuratus, et fluens lutulentus in *Satyris*, quarum 30. libros edidit, quibus, ut ait Horatius, multo sale urbem defricuit. Plures nempe doctes in eo agnoscebat, quae commendabilem eum redebant, adeout eum imitari Horatius non dedignaretur. Verum de eo addit.

Sed ille,

*Si foret hoc nostrum fato delatus in aevum,
Detereret sibi multa: recideret omne, quod ultra
Perfectum traheretur, et in versu faciendo
Saepe caput scaberet vivos, et roderet unguis.*

Ab hoc Horatii judicio dissentit Quintilianus lib. 10. dicens: *Ab Horatio dissentio, qui Lucilium fluere lutulenter, et esse aliquid, quod tollere possis, putat. Nam eruditio in eo mira, et libertas, atque inde acerbitas abunde satis. Mihi mirum non est, quod minus accuratus in versu faciendo fuerit Lucilius; cum tot Satyras lucubravit. Si tot, quot Lucilius, scripsisset Horatius, forsitan minus accuratus, quam ille, fuisset. Horatius cum Satyrae inventorem facit, et primum inter Latinos Satyricos dicit. Sed fallitur; cum plures ante Lucilium Satyras scripserint, licet minus elegantes. Nec tam graves poenae 12 Tabul. legibus statutae fuissent contra famosi carminis scriptores; nisi fuissent jam tunc Satyrici Poetae, qui civium famam versibus suis lacerarent. Floruit Lucilius an. 125. ante Christi ortum. Ab Adriano Imp. Lucilii Satyrae omnium Poetarum Satyris praeferebantur, et nonnulli omnibus Poetis Lucilium anteponebant; quod Quintil. neutiquam probat, et ait lib. 9., cum praeter Satyras, Grammaticae Canones scripsisse; sed forsitan de illis Grammaticae Canonibus loquitur, quos Satyris suis lib. 9. inseruit, ubi de vario litterarum usu*

in scriptura, et de pronuntiatione verba facit. *Satyrarum* plurimarum, *Hymnorum*, et *Epodon Lucillii* fragmenta supersunt ab Stephanis collecta, et accuratius a Francisco Dousa, Jani filio, cum notis. Obiit Neapoli sub an. V. C. 651. an. aetatis 43. A Cicerone, Seneca, Gellio, et aliis antiquis versus *Lucillii* saepe citantur. Verum integrae *Satyræ* nullae leguntur. Fuit Scipionis Africani junioris amicus, et inductus fuit in Metellum Macedonicum, Scipionis inimicum, teste Plinio.

Lucinius, Hispano-Baeticus, vir sacrarum litterarum intelligentiae studiosus, et ditissimus. Misit Bethlehem ad S. Hieron. ex Hispania 6. librarios, ut omnia S. Hieron. Opera accurate describerent, et ad se deferrent. Misit etiam tantum auri Alexandrinae, et Hierosolymorum Ecclesiis, quanto posset multorum inopiae subveniri. Laudatur, tum ejus studium, et largitas in pauperes, tum etiam odium, quo serpentes per Hispaniam hæreses prosequeretur, a S. Hieron. in *Epist. ad Theodorum Lucinii uxorem*, qua eam consolatur in morte mariti, quae accidit, cum is constituerat ad Orientem se conferre, ut S. Hieron., et loca Sancta inviseret.

Lucius, Poeta Tragoediarum Scriptor, de quo Macrobi. *l. 2. Saturn. c. 4.* *Lucius*, Orator, et Poeta, Martialis aevo clarus. Martialis indicat *lib. 1.* fuisse valde divitem, et natione Hispanum. Fuit homo facetus. De eo multa Cael. Rhodig. *l. 20. c. 26. lect. antiq.*

Lucretius (T. Carus), quem Ricciol. inter Poetas 2. classis recenseret, quia archaismis refertus: fuit Phil. Epicuri sectator, cujus doctrina Poemate suo promovere summo studio nititur, Epicurum suum valde commendans, et Atheismo favens. A Cicerone ejus *Poema* emendatum dicitur, quod ab Auctore, morte immatura extincto, praestari non potuit. Opus *Lucretii* valde mancum ad nos pervenit. Supersunt namque solum 6. libri. ex 20., et eo amplius, in eo ut dicitur contentis. A Prisciano enim citatur *liber 7.* a Macrobio *lib. 17.*, et Varro *lib. 4.*, de lingua Lat. tradit unum, et 20. libros a *Lucretio* relictos fuisse. Sunt tamen, qui putent, eum de alio, nobis ignoto *Lucretio*, vel de alio *Lucretii* opere loqui. Ovidius de *Lucretii* carminibus cecinit.

Carmina sublimis tunc sunt peritura Lucreti,

Exitio terras cum dabit una dies.

Poggius testatur, se partem *Lucretii*, quae latebat, invenisse. *Lucretius*, sibi mortem conscivit an. aetatis 44. ante Christum 51. V. C. 703. Polignaccius, celebris Poeta Gallus, postea S. Eccl. Cardinalis, *Anti-Lucretium* edidit, quod Opus cum plausu legitur, ut etiam *Philosophia Antiquo-Nova* P. Thomae Cevae, qui in ea, carmine heroico, *Lucretium* in multis refutavit.

Lucullus (Q. Fab.), Poeta, cujus Epicum carmen citatur a Fulgentio Gramm. Quod carmen desid.

Lucullus (L.), eloquentia, et militari virtute insignis. Fuit Cos., et post multas victorias triumpho decoratus an. 70. ante Christ. ae-

ram. *Xerxes togatus* appellabatur, eo quod immensis aedificiis teri-
ras, et maria occuparet. Dicitur primus chartas Geographicas Romae
publice exposuisse, et publicam bibliothecam erexisse, sicut alii hano
laudem Asinio Pollioni tribuant. In Ciceronis *Acad. QQ. liber 4.*
Lucullus inscribatur teste Nonio. An id verum sit? Vide *Cicero*
in *C. In Lucullo* cum Tullius multis mactat laudibus, ejus ingenium,
et eruditionem commendans. Vide *Plut. in Lucullo*, ubi ejus im-
pensas, et studium in libris conquirendis narrat, laudans ejus libera-
litatem in a se emptis libris, publico usui exponendis. De bibliotheca,
quam in praedio suo habebat, ex qua Cicero nonnunquam libros
extrahebat, ut eis uteretur, loquitur Cicero in altero ex suis *Ope-*
ribus. S. *Isid. Orig. l. 6.* tradit, eum bibliothecam instruxisse ex libris,
quos ex Ponto, devicto rege Mithridate, Romam secum adportavit
an. V. C. 68r. Verum posuit etiam aliunde pecunia, qua abundabat
(erat enim ditissimus) sibi libros procurare, quod *Plut. testatur*.
Fuit nimis in aedificiis, vestibus, pictis tabulis, et signis.

Ludi Romanorum. Vide *Amphitheatrum*, *Circus*, *Scholae*, *Spectacula*,
Theatra in suis litteris. *Ludi Graecorum* in publicis spectaculis erant
5. modi certandi, saltu, disco, cursu, lucta, et pugilatu. *Plato* in sua
Repub. optabat, foeminas una cum viris hisce *Ludis* exerceri: quod
Christiano pudori, et modestiae probari neutiquam potest, saltem
quod ad luctam, et pugilatum atinet: in quibus, deposita omni ve-
ste, hi *Ludi* fiebant, et miror tot imagines, et statuas impudicas
inter Christianos videri, et laudati in seculo illuminato; cum vel
Ethnici ipsi eas reprobarint, etiam, qui non valde pudici erant. *Pro-*
pertius Poeta, haec cecinit.

Quae manus obscaenas depinxit prima tabellas;

Et posuit casta turpia visa domo:

Ille puellarum ingenuos corruptis ocellos

Nequitiaeque suae noluit esse rudes.

Aristoteles puniendos illarum figurarum Artifices praecipit.

Lupus (Pontius), Eques Rom. luminibus captus, et *Caussidicus*
egregius. Vide *Valer. Max. l. 8. c. 7.*

Lupus (Jun.), Orator, ex Senatorio ordine, *Vitellii Accusator*.
Ita *Tac. lib. 12. Ann.*

Lupus (Lentulus), Cos. an. V. C. 597. damnatus fuit repetunda-
rum. Nihilominus postea fuit Censor factus: forsitan eloquentia sua
populo ostendens, inique a Judicibus se damnatum fuisse. Eum *Lu-*
cilius famosis verbis operuit, teste *Horatio*.

Lupus, Vir Praetorius, Ciceronis amicus, oravit *causam agri Cam-*
pani satis accurate in Senatu, et magno cum silentio a Patribus au-
ditus fuit. Fuerunt in ejus *Oratione* nonnulli aculei in *C. J. Caesarem*:
contumeliae in *Gellium*: expostulationes cum *CN. Pompejo*
absente. Ita *Cic. ad Q. Fratrem Epist. 1. l. 2.* Haec *Or. desid.*

Lupus, Poeta Siculus, de quo Ovid. de *Ponto* l. 4. *Ep.* 16., ejus Opera multa memorans, quae desid.

Lupus (P. Rutilius). Plures hujus nominis in libris, et marmoribus antiq. memorantur: inter eos P. Rutilius Lupus, Rhetor, qui, Quintiliano teste, accurate scripsit de *Arte Oratoria*, et Opus de *Figuris*. De primo opere vide Quint. lib. 3: de 2. lib. 9. *Orat. Inst.* Haec OO. integra ad nos non pervenerunt. Runkenius, quae exstant, commentariis illustravit, et plura de eo tradit: inter alia, eum ante Cornelium Celsum floruisse: quod colligit ex Quintil. dicente, Celsum Rutilio accessisse. Id probat saltem, ejusdem aetatis fuisse Celsum, et Rutilium, huncque aliquid de Rhetorica ante Celsum edidisse. Vide Celsus in litt. C.

Lutatus, sive *Lucatius* (Q), diversus a Q. Lutatio Catulo. Vide Catulus in C. Scripsit Ter. Varronis aetate, et citatur a Varrone lib. 9. de *lingua Lat.*, a Solino c. 2., a Servio demum, qui volumen Q. *Lutatii*, in varios libros divisum, *Historias Communes* vocat. Ex quo intelligitur, eum Historicum fuisse. Ejus *Hist.* desid.

Luscus (Aufidius), Jurisconsultus, et Praetor, olim Scriba, quem ridet Hor. l. 1. *Sat.* 5.

Corollarium VIII.

Luxus, contra Romanorum priscorum luxum, vide L. Senecam in *Epist. ad Lucilium*, ubi saepe in luxum, et divitias immodicas invehitur, ut etiam in aliis libris suis. Cum leges sumptuariae Romae vigeant, et privati paucis contenti erant, Respublica floruit, et exteris gentibus venerationi fuit. Postquam divitiarum immodicarum cupiditas, et luxus Romanorum animos occuparunt, omnia sensim in deterius ruerunt, donec tandem Imperium, quod sine fine futurum Virgilius putavit, a barbaris devictum, prostratum, ac fere in nihilum redactum fuit. De Neronis luxu, et prodigalitate, vide Suet. in *Nerone*. Romani antiqui dominari aurum possidentibus optabant: non aurum possidere: quod M. Curius Sabinus, a se devictis, et aurum ei offerentibus, dixit, cum rapula forte coquentem cum convenirent. Postea Romani auri sacra fame, et luxu dominatum amiserunt, et ex dominis servi facti fuere nationum, quibus imperabant: quod praevidissee videtur Jugurtha, rex Mauritaniae, Romae per aliquot tempus commoratus, exclamans, cum abiret: *O! Urbem venalem, et cito perituram si emptorem invenerit*: quod in *Belli Jugurthini Historia* Sallustius narrat, luxum, et avaritiam Romanorum sui aevi saepe reprehendens. Horat. *Ode* 3. lib. 3. fortiores Romanos optat in spernendo auro, quam in eo cogendo: cum auri fames impellat ad fraudes, furta, et rapinas, ad injusta judicia, ad sacrilegia, homicidia, et jura omnia violanda = *Aurum irreptum, et sic melius situm* = Cum terra celat, spernere fortior = *Quam cogere humanos in usus* = Omne sacrum rapiente dextra. V. *Judices in J.*

LY

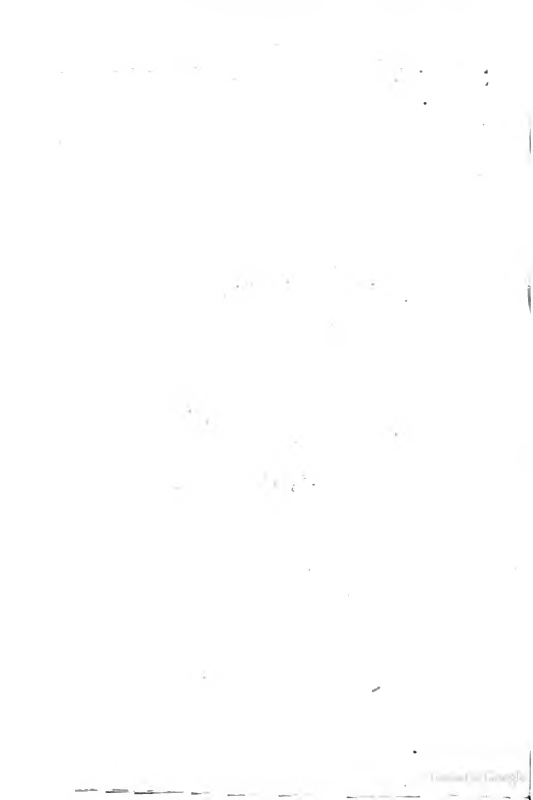
Lyde. Ad eam est Horatii *Ode* lib. 3., in qua indicat, sapien-

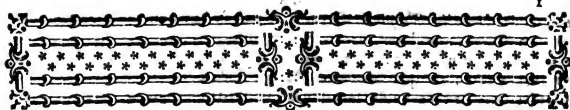
tia munitam, Poettiam, Psaltiriam, et apte pulsandi lyram peritam fuisse.

Corollarium IX.

Romani per litteram *L* indicabant numerum 50., praenomen *Lucius*, et plura alia, praesertim in Inscriptionibus. Per eam enim notatur *Lex*, *Legatum*, *Legio*, *Libens*, *Libertus*, *Lustrum*, *Ludus*, alia. Multa vocabula, quae ab *L* incipiunt, ut *Locus*, *Lis*, *Latus*, inveniuntur scripta ab antiquis per *st* ante *l*, ut *Silocus*, *Stilis*; quod indicat aliter, ac nos vocabula incipientia ab *L* pronunciassent.

SPECIMINIS VET. ROMANAE LITTERATURAE
DEPERDITAE, VEL ADHUC LATENTIS,

S E U

SYLLABI HISTORICI, ET CRITICI, CET.

P A R S I I.

MATTHAEUS AIMERICHIUS LECTORI S.

*V*isum est Viris eruditis, quibus labor iste supra opinionem meam probatus est, quique, ne in absolvendis coeptis Diphilo tardior essem, hortatu suo, et libris commodatis, ad illum non intermittendum excitarent: visum, inquam, commodius hocce Opus Lectoribus evasurum, si in duas divisum Partes ederetur, ut qui velint, dividuum, seu in duo mediocris molis Volumina disperitum illud habere possint. Placuit eorum consilium, liberque eisdem de me optime meritis morem gerere, ac una tuis commodis inservire. Vale,

MA

*M*acedo, Phil., vir probus, A. Gellii amicus, et familiaris. De eo A. Gel. l. 13. c. 8. narrat, dicere solitum, scribi debere prae foribus omnium templorum hunc Pacuvii versum: *Ego odivi homines ignava opera, et philosopha sententia.* Vide *Philosophi* in P.

Macedonius, (a quo Macedoniani haeretici, negantes Spiritus Sancti divinitatem) fuit Constantinop. Praesul intrusus ab Arianis in locum Paulli, legitimi Pastoris, in exilium acti sub Constantio Imperat., Arianorum fautore. In Catholicos crudelissimus fuisse dicitur, et ob sua flagitia a Constantio, qui ei antea favebat, a sede dejectus. *Macedonii* errores damnati fuerunt in Concilio Constantinop. 1. sub S. Damaso Papa, et Theodosio seniore an. Christi 381. *Macedonii*, et sectatorum. OO. perierunt. Vide Hist. Eccl. Vide etiam Hieron. Osorium Episc. Algarb. eloquentissime Macedonianos refutantem lib. 3. aurei libelli de *Vera Sapientia*.

Macer (Aemilius), Poeta Veron., quem ut elegantem laudat Quintil. l. 10. c. 11., scripsit de *Herbis* diligenter, de *Veneratis Animalibus*.

Pars II.

²
sibus, et de bello Trojano. Supersunt sub *Macri* nomine multa Carm. Verum Opus, quod de *Herbis* exstat sub *Macri* nomine, suppositivum non immerito censetur a Criticis: cum in eo citetur *Punius*, *Ovidii* aetate, in qua *Aemilius Macer* floruit multo posterior. Fuit *Ovidii* amicus, et valde familiaris. Testatur namque *Ovidius* de *Ponto* lib. 2. *Epist. ad eum*, in qua de ejus scriptis meminit, se perductum a *Matro* per varias Asiae urbes. Obiit an. V. C. 738. Cum hoc non confundendus *Aemilius Macer*, qui sequitur.

Macer (*Aemilius*), Jurisconsultus sub Alex. Severo Imp., qui ad eum nonnulla misit Rescripta. Scripsit post *Ulpianum*, *Menandrum*, et *Paullum*, quorum mentionem facit. Edidit de *Appellationibus* libb. 2. : totidem de re militari: totidem de *Officio Praesidis*. Duos item de publicis judiciis: et totidem ad legem 20. *Haeredit*. In *Pandectis* *Justin.* nonnulla horum Operum fragm. supersunt.

Macer (*Baebius*,) citatur a *Servio* ad *Eclogam* 9. *Virg.*, ut scriptor narrans ortum stellae amplissimae, quasi lemniscis coronatae, post necem C. J. Caesaris.

Macer, Trib. pl. *Orat.* habuit de recuperanda *Tribun. potestate* post *Syllam*. *Sallust.* affert ejus Sentt.: quae leguntur in fragmentis l. 2. *Hist. Sallustii*.

Macer (*C. Licin.*), Vir Praetorius, scripsit *Annales*, ex quibus *T. Livius* lib. 4. plura accepit, atque eum consuluisse libros *Linteos* in aede *Minervae*. Hujus *Macri* multi ex antiquis mentionem faciunt, et inter eos *Tullius* lib. 2. de *legibus*, ubi testatur, eum in *Orationibus* nimium, et ineptum fuisse, notans ejus loquacitatem, et impudentiam. Reperundarum reus factus, ante *Judicum* sententiam se interemit sudario spiritum, sive respirationem sibi intercludens. Ita *Val. Maximus* l. 9. c. 12. *Macri* OO. desid. Multi Romani graves criminis postulati, ac Rei facti se occidebant ante damnationem, ne eorum bona haereticis subicerentur. Id cavere voluit *Macer*, se ante sententiam occidens.

Macrinus (*Opilio*), Jurisconsultus, et Orator. Primum *Tabelio*, deinde *Fisci* advocatus, et post varia munia Rom. Imperator, qui a *Militibus* una cum *Diodumeno* filio post an. 1. imperii occisus fuit an. Christi 218. Vide *Capitolinum* in ejus *Vita*.

Macrinus, Vir litteratus, ad quem est scripta 2. *Persii* *Sityra*.

Macrinus (*Baebius*), Rhetor Alex. Severi magister. Ita *Lampridius*.

Macrobius (*Theod.*, *Ambrosius*, *Aurel.*), Vir illustris, Grammaticus notiss., et Cubicularius, sive rei vestiariae Praef. in Palatio *Theodosii* M., et filiorum. Fuit Cos., et forsitan non alienus a *Christ.* religione, sine qua vix acceptus fuisset *Christianissimo* *Principi* *Theodosio*, et filiis. Scripsit (praeter eruditiss. *Comment.* ad *Filium* *Eusthatium* in *Somnium* *Scipionis*, a *Cicerone* lucubratum, et lib. de differentiis *Graeci*, et *Lat. sermonis*) *Saturnalia* Opus: quod integrum ad nos non pervenit. Nam in *Vaticano Codice* adnotatum

est, nonnulla infine 7. lib., qui ultimus nunc est, deesse, et forsitan post hunc alii libri fuerunt ab eo editi, qui latent, vel perierunt. In libris 2., 3., 4., et 6., nonnulla desunt. In *Saturnalia* libris ostendit, ex quibus Poetis Graecis, et Latinis Virg. profecerit in suis Poematibus, versus Virgilii cum aliorum versibus contorens. Plura etiam ipse ex Gellio, et Val. Max. mutatus est.

Maecianus (L. Volusius), Jurisconsultus, quo usus est, Antoninus Pius Imp. Ejus in Jure auditor fuit M. Aurel. Antoninus Phil. qui cum amicum vocat in Rescripto quodam. Scripsit *Fideicommissorum libb. 16. De publicis Judiciis libb. 14. De Assis distributione libellum*, et de lege Rhodia.

Maeuius, Poeta Virg. coaetaneus, eidemque parum probatus. De eo, et de Bavio Mato Ecloga 3. canit.

Qui Bavium non odit, amet tua carmina Maeui:

Atque idem jungat vulpes, et mulceat hircos.

Maeuius, quem Mart. vocat jucundum, probum, et innocentem amicum, ac utraque lingua doctum. Unum in eo fuisse malum ait, quod Poeta fuerit, unde illi, quod fortunam adversam experiretur. Vide lib. 10. Epigr. Non liquet, an is sit *Maeuius*, quem citat Nonius afferens versum *Maeuii ex Gallinaria*.

Maeuius, Poeta, Horatio coaevus, in quem est *Ode* Horatii in lib. Epodon.

Magi, seu artem magicam exercentes, S. C. sub Tiberio fuere ab Italia expulsi cum Mathematicis, seu Astrologis, qui ex stellarum positu eventura praedicebant. Ita Tac. lib. 2. *Annal.* Plura de artibus hisce antiquos Rom. scripsisse puto, quae perierunt. Vide plura de *Magia*, et *Magis* apud Rhodig. l. 9. lect. antiq. c. 23. Foeminae magicis artibus deditae Horatii aeo Romae fuerunt Canidia, et ejus sodales Sagana, Veja, et Folia Ariminensis. De his ac de earum beneficiis, et magicis carminibus: Vide Hor. *Ode 5. libri Epodon*, et *Sat. 2. lib. 1.*, ac verbo Canidia in C. Plut. in libro de Oraculorum defectu tradit, foeminas Astrologiae peritas, eclipseos lunae praescias, finxisse, se magicis carminibus posse lunam rubore suffusam e caelo deducere: quod vulgus credebat, et crotalorum, ac tympanorum strepitu, ei se succurrere posse contra magicas artes putabat.

Corollarium I.

Magistratus, Romanorum. Vide *Oratores: Comitia* in sua litteris. Qui una eundem Magistratum petebant *Competitores* vocabantur: unde inter Romanos *Candidatos*, (quo nomine appellabantur Magistratus petitores) etiam amicos et consanguineos saepe rixae, et inimicitiae nascebantur. Repulsam passus non semel competitorum suum accusabat ambitus, cum nempe pecunia, vel donis suffragatores corrumperet. Multi ex Summatibus Romanorum, in libera Repub., ut Magistratus a populo impetrarent, populares fiebant, affectantes, sibi res plebis cordi esse, et paratos plebem defendere contra potentes.

tiores Patricios. Verum nonnulli ex his plebis fautoribus, et plebeis, ob suspicionem affectati regni non semel, vel S. C., vel privati alicujus zelo, et regii dominatus odio, infelicem exitum habebant: quod Gracchis, et aliis valde plebi acceptis accidit. T. Livius lib. 39. auctor est, Magistratus, concione advocata, solumne carmen precationis fari solitos priusquam populum alloquerentur. Quenam autem verba hujus carminis essent, non dicit. Forsitan erant haec: *velitis, jubeatis Quirites* cetera. Sigonius de *antiquo Jure Rom.* agens tradit, Romae legibus cautum, ne Senator, aut Consul infra 50. aetatis anni, ne Praetor infra 40, ne Aedilis ac Quaestor infra 27. eligerentur.

Magius (P), Trib. pl. Collega suo M. Virgilio in dicendo paullo copiosior. Ita Cic. in *Bruto*.

Magius, Tivi Livii gener, et alter ex Rhetoribus, de quibus M. Seneca, qui eum laudat praesertim in *Prooemio Controv. lib.* mihi 10.

Magnus, Orator, alter ex accusatoribus Roscii, a Cicerone defensi. Vide Comment. in *Oratt.* Ciceronis.

Magnus, Rom. Orator, ad quem est S. Hieron. *Epistola*, qua ei respondet interrogatus, cur saecularibus litteris nonnunquam illustret Opera sua?

Mamercus, Poeta videri volebat nihil recitando. Ita Mart. *Epigr.* in eum lib. 2., quod sic habet.

Nil recitas, et vis, Mamerce, Poeta videri.

Quidquid vis esto, dummodo nil recites.

At poterat *Mamercus*, quin recitaret, optimus Poeta esse.

Mamertinus (Cl.), Rhetor, et Cos, ab Apostata Juliano creatus, cui recitavit *Orat.* Eucharisticam, et Panegyricam pro adepto consulari. Aliis *Orationibus* Diocletianum, et Maximianum Caesares laudasse dicitur: quod si ejus sint *Orationes* his dictae, de quarum Auctore dubitatur, oportuit, eum diutissime vitam prorogasse. Istae *Oratt.* supersunt. Utrum alias lucubrarit? ignoro.

Mammaea, Christ. Imperatrix, natione Syra, Origenis discipula, mater Sev. Alex. Imperatoris ex Vario Marcello marito. Acci Hispana Colonia ei Inscriptionem posuit sub statua eidem erecta, in qua eam, et Severi Alex. Imperat., et castrorum matrem Accitani appellant.

Mancinus (A. Hostilius), Orator, accusavit incassum Mauniliam, famosam meretriculam, quae noctu eum, ejus aedes pulsantem, lapidarat. V. Gel. l. 4. c. 24. *Noctium*.

Manes, Persa, haeresiarcha, primis Ecclesiae seculis notissimus, a quo *Manichaei*, qui co. duce duo ponebant principia, seu duos deos, unum boni, alterum mali auctorem. Nuptias, vinum, et noxia animalia a malo deo esse dicebant, et insana alia multa affirmabant. Eutrores suos magna cura dissimulabant inter Catholicos commorantes, quo majus damnum Catholicae Ecclesiae inferrent, multos pervertendo callidis, et occultis colloquiis. Eorum dogmata a S. Augu-

stino, antea Manichaeo, et ab aliis refutata validissime fuerunt. In Labbeana, vel Mansiana Conciliorum collectione legitur *Manetis Epist.* ad Marellum, virum nobilem, et divitem, quem ad se trahere cupiebat. Legitur etiam disputatio in magnis Marcelli aedibus habita an. Christi 177. inter Arenelaum, Charcaiorum in Mesopotamia Episcopum, Marcelli amicum, et *Manetem* coram Ethnicis Philosophis Iudicibus, qui sententiam contra *Manetem* tulcrunt. Tam male ei cessit haec disputatio, ut ludibrio *Mines*, et Etnneis, et Catholicis fuerit, statimque illinc abierit cum doctrinae suae ignominia. Adeo insaniebant *Manichaei*, ut Solem, qui nos, et pecudes illuminat, et cursu suo annum peragit, Christum esse arbitrarentur. Damnati fuerunt *Manichaei* in variis Conciliis, et eorum scripta igni tradita. Non defuit hujus seculi illuminati Paulosophus, magni apud suos nominis, qui ab insania *Manichaeorum* non multum recessit: quinimmo eorum praecipuum errorem visus est suscitare scriptis suis voluisse, ut ostendit Auctor Operis Galliei inscripti *l'Oracle des nouveaux Philosophes*. *Manes* ob scelera sua jussu Persarum tegis excohiatus occubuit. Varia *Manetis*, et *Manichaeorum* OO. citantur a S. Aug. contra *Manichaeos* scribente, quae perierunt. Vide *Marcella* suo loco.

Manilius (M), Astronomus Poeta. Ejus *Poema Astronomicum* sub Tiberio editum, integrum non habemus. Supersunt solum 5. libri de Stellis fixis, et liber quintus mutilus est. Ceteri desid. Scripsit etiam de *Venatione* earmen, nisi si Opus istud alterius *Manili* fuerit. Non liquet, an idem sit cum *Manlio* Mathem., qui sub Augusto floruit, de quo Plin. *H. N. lib. 36*. Forsitan *Manlius* pro *Manilius* illic scriptum legitur culpa librariorum, vel typographorum. Quae *Manili* leguntur, inventa fuerunt a Poggio sub Martino V. Rom. Pont. Initio lib. 3., vel non multo post initium, veniam orat., si nonnumquam vocab. non Latinis utatur.

Manilius (M). De eo loquitur tanquam de viro multisccio *Cicero lib. 3. de Oratore*. Forsitan idem erat cum praecedenti.

Manilius (Sura), Orator, notatus a Domitio Afro dicente de eo, cum orabat; non agere, sed satagere, quia multum inter orandum discurrebat. V. *Quintil. l. 11*. Ejus *Orat.* desid.

Manilius (T), Senator, citatus a Cic. testis in *Oratione pro Roscio Amerino*, quam adolescens habuit. Fuit vir doctus, et omnis litteraturae indagator. Citatur a Plin. *lib. 10. c. 2. H. N.*, ubi de *Proconice*. Floruit Marci, et Syllae temporib., et jam Senex, ad aevum Ciceronis pervenit. Ejus OO. desid.

Manlius (CN), scripsit *Iliada* Latine, quod Opus desid.

Manlius, sive *Manilius* (Chrestus), scripsit *Deorum Hymnos*, qui citantur a Fulgentio Gramm. antiquo Christ. Hi *Hymni* non exstant, vel latent.

Manlius (L), Vir consul. ad quem est Hor. *Ode l. 4.*, in qua laudatur ejus facundia, pietas, et nobilitas.

¹ *Manlius* (Theodorus), bis Cos. (cujus primum Consulatum sub Honorio an. Christi 399. laudavit Claudianus). Scripsit Astronomica pedestri sermone. Non confundendus cum Poeta Manilio, qui Astronomica versibus edidit.

Marathus (Jul.), Augusti libertus, qui Patroni sui res mandavit litteris. Ira Suet. in *Augusto*. Ejus *Scripta* desid.

Marcella, Martialis uxor, videtur docta fuisse. Vide *Mart. Epig.* ad eam *lib. 12.*

S. Marcella, Romana nobilissima, Albinæ filia, vidua, in sacris litteris valde erudita, ad quam S. Hieron. Epistolas dedit. Discipula fuit primum S. Athanasii, et S. Petri Alexandrini, postea S. Hieronymi, qui ejus Epitaphium ad Principiam scripsit. Origenistarum haeresim ex urbe expulit, et obiit paucis diebus post capram a Gothis Romam sub Honorio. Prima omnium Romae Monachalem vitam professâ traditur. Supersunt nonnullae *S. Marcellae Epistolae*, ex quibus, doctissimam eam fuisse, dignoscitur. Eam viri docti consulebant, teste S. Hieron.

Marcellianus (L. Aurel.), Augusti libertus excerptor *V. S. L. M.* in simulacro. Ita Sponius in *Miscellaneis*. Cujusnam simulacrum fuerit? Sponius non dicit. Forsitan Numinis, cui votum solvebat libens *Marcellianus*.

Marcellinus (Flav.), Notarius, et Trib., qui jussu Honorii prae-fuit collationibus inter Cathol., et Donatistas, Carthagine in Africa habitas. Dicta ab utriusque partis Episcopis, ejus jussu, litteris consignabantur ab Exceptore, seu Scriba. Horum Scriptorum superest solum *Epitome* in collectione Conciliorum. Vide Possidium in *Vita S. Augustini*. *Marcellino* huic dicavit S. Aug. insigne Opus de *Civitate Dei*. Ad eum Carthaginem proficiscentem mandata dedit Honorius, quae habentur *lege 3. de Relig.*, et *lege 35. de Haeret.*, ubi de *Marcellino*, ac de ejus Actis contra haeret. Donaristas fit mentio. De ejus morte agit S. Hieron. *l. 3. contra Pelag.*, et S. Augustinus. Orosius *lib. 7. Hist.* eum vocat *virum prudentem, industrium, et bonorum studiorum appetentissimum*.

Marcellinus (Ammianus), Latinus Historicus, satis veridicus, sed parum laudatus a Latinitate. Ex 31: *Hist. libris*, quos edidit, 13. priores desiderantur; qui supersunt satis corrupti a librariis, et mutili inventi a Poggio sunt. Miliravit sub Juliano Apostata, quem ad nauseam laudat: Nihilominus illum reprehendit, quod vetuerit, Christianos docere, et doceri. Vide *Julianus* in *J.* Sunt qui dicant, Christianum fuisse. Saltem se non male in eos affectum ostendit scriptis suis: forsitan, quia sub Christianis principibus scribebat. Fuit parria Antiochenus; et vivebat sub Valente, ad cujus usque interitum, a Nervae principatu perduxit *Historiam* suam. Laudatur a Libanio, qui tradit, eum causas egisse in Romano foro. Ipse vero *lib. 27.* laudat modestiam, humilitatem, parsimoniam in victu, et vestitu provincialium Episcoporum.

Marcellinus (CN. Lentulus), Orator, et Cos. concionem habuit, in qua de nimia Pompei potentia querebatur. Ita Val. Max. l. 6. c. 2. Huic, in Senatu, qui ad Caesarem inclinabat, contra Pompejum oranti, dixit Pompejus. *Non te pudet, Marcelline, male mihi dicere, per quem e muto eloquens, e famelico vomens factus es?* Ita Plut. in *Apophtheg.*

Marcellus (M), Orator, et Cos., quem laudat Cicero in *Bruto* ob eloquentia, et doctrina. De ejus consulatu meminit idem Cic. in *Epist. ad eum lib. 4. Fam.* Partes Pompei secutus, veniam a Caesare impetravit, pro qua ei gratias egit Cic. in *Oratione pro M. Marcello*. De hoc *Marcello* testabatur Brutus in *lib. de Virtute*, citato a Sen. in *Consol. ad Helviam*, nunquam bonarum artium cupidiorum fuisse, quam, cum Mytilenis exsularet. Interfectus fuit, ante reditum ad suos, a familiari P. Magio Chilone. Ita Cic. l. 4. *Epist. fam. lib. 13. ad Atticum*.

S. Marcellus, Papa, et Martyr Christi sub Maxentio Tyranno. Scripsit plures *Epist. Ecclesiasticas*, inter quas una directa fuit ad Episcopos Antiochenae Provinciae.

Marcellus (M. Cl.), Annibalis victor, et Syracusarum expugnator IV. Cos. Fuit accusatus a Siculis, et pro se causam dixit in Senatu, qui, eo audito, Siculorum querelas rejecit, *Marcellum* absolvens. *Marcellus*, ut majori cum libertate Senatus judicaret, cum accusatoribus suis e curia exivit. Postea Siculos supplices in clientelam suscepit. Ita Val. M. l. 4. c. 2. Priusquam Syracusas diripiendas militibus permetteret, concionem flens ad exercitum habuit, edicto cavens, ne quis in direptione ditissimae urbis corpus liberum violaret. Nihilominus a barbaro, et inconsiderato milite Archimedes celeberrimus Geometra, et machinator, quem salvum in primis voluisset *Marcellus*, cum lineas duceret, occisus fuit: quod *Marcellus* aegerrime tulit. Hujus vitam litteris consignavit Plut. De Archimede narratur, eum Speculis Uctoriis, ut vocant, naves Romanorum nonnullas combussisse. Si hoc verum, Specula Ustoria nota antiquis fuerunt.

Marcellus, Poeta, qui fl. in fine 4. Eccl. Seculi, scripsit Poemata de *Medicinalibus*, quorum plura carm. desid.

Marcellus (C), Collega Cic. in Auguratu, et Consulatu scripsit *libb. de Jure Augurali*. Ita Cic. l. 2. de *Divin.*

Marcellus, Burdegal Medicus Empiricus, Theod. M. Archiater Christ. Exstat ejus liber *Medicamentorum* ad filios, quem interpolatum edidisse dicitur Janus Cornutus.

Marcellus (Epirius), Orator, de quo Tac. l. 4. *Hist.*

Marcianus (Aelius), Jurisconsultus inter Consiliarios Alexandri Severi numeratus. Ad eum sunt *Rescripta* Antonini Caracallae, et Severi. Papiniani *libros de Adulteriis* illustravit. Plura edidit ad Jurisprudentiam spectantia, quorum fragm. supersunt in *Digestis*. Floruit cum fama summi Jurisconsulti sub Severo, et Caracalla.

Marcion, haeresiarcha 2. Eccl. Sec. primogenitus Diaboli a S. Polycarpo Romae appellatus. Ponebat 3. principia, seu 3. deos. Unum Judaeorum: alterum Christianorum 3. Infidelium. Rejiciebat verus Testamentum tanquam a malo Haebraeorum deo, et novum non integrum probabat. Nuptias exsecratur, et Verbum divinum veram assumpsisse carnem negabat. In desperationem, et haereseos barathrum actus fuit a Patre, Synopes Episcopo, qui zelo, sed non secundum scientiam, noluit eum poenitentem in communionem recipere post grave delictum ab eo admissum. Quae *Marcion* pro suis erroribus scripsit perierunt. Ea refutaverat Tertullianus 5. libris.

Marcus, sive *Martius*, Poeta, et Vates fatidicus antiquus, qui binos libb. fatidicos edidit. Nonnulli *Marcii* hujus versus adducuntur a Macrobo. in *Saturn.* Livius etiam nonnulla ex *Marcio* affert lib. 25. *Hist.* suae de ludis *Apollini faciendis*, quibus praeesse debebat Praetor, qui summum jus diceret. Cetera perierunt. Fertur Cannensem cladem praedixisse. Alii eum *Marsum*, alii *Marsium* vocant, errore, ut puto, librariorum.

Marcus (*Marcellus*), Rhetor, amicus Montani Votieni, qui frequenter in suis scriptis ejus mentionem faciebat tanquam hominis disertis. Ita Sen. in *Controv.* afferens ejus sententiam, a Votieno, de ejus declamatione agente, relata.

Marcomannus. Ejus Comment. sequi se testatur Sulpicius Victor. Ita Suet. de *Cl. Rhetoribus*.

S. *Marcus*, Evangelista, qui suum Evang. Romae Latino sermone scripsit, et edidit, probante S. Petro. Hujus Evangelii paginae autographae, quae religiose Venetiis asservantur, Montfalconio in suo *Itinere Italico*, Latino sermone scriptae visae sunt post earum examen. Sunt, qui negent, paginas illas a S. Marco scriptas: licet communis ea sit Venetorum persuasio: quod in Marchione Maffejo, nisi fallor, de Illustribus Veronensibus scribente, legitur. Alia forsitan edidit, quae latent. Obiit Alexandriae, cujus Eccl. Praesul erat 8. Neronis anno. Tirinus in *Evangel.* expositione testatur, communem opinionem esse, S. *Marcum* Latine *Evang.* scripsisse.

Marcus (*Pomponius*), vir litteratus, ad quem *Epist.* scripsit, et cui suam ordinandam biblioth. demandavit Aug. Caesar.

Marcus, Martialis amicus, quem doctum Mart. vocat lib. 10. *Epigr.*, et lib. 2. indicat, eum Poetam fuisse.

Marillus, quem alii *Marullum* vocant, fuit Rhetor, et Declamator, cujus Sentt. affert Sen. in *Controv.*, ubi Magistrum suum eum appellat: quod indicat, eum sub Augusto jam floruisse.

Marinus, Poeta vetus, *Lupercalium* Scriptor, qui tradit, Romulum a Roma dictum, non Romam a Romulo. Forsitan putavit eum aliis, Romam 800. an. ante Romulum conditam fuisse. Ejus versus aliquot affert Servius ad 2. *Virg. Eclogam*, Alii eum *Marianum* appellant,

Marius, Vir multiplicis doctrinae, de quo Ovid. *l. 4. de Ponto* Epist. 16. cecinit.

Et Marius Scripti dexter ad omne genus.

Ejus scripta varia desid.

Marius (C), Arpinas, VII. Cos., quod nemini in Rom. libera Re-
pub. contigerat, *Orationem* habuit ad pop. Rom., in qua non inficiaba-
tur, se ex ignobili genere ortum, et parum in disciplinis ingenuis
versatum. Verum militari virtute, et disciplina sua fecisse ajebat, ut
domus suae nobilitas in se inciperet: quod contra accidebat nonnullis
nobilibus, qui ei obloquebantur, novitatem, et ignobilitatem fami-
liae ei objectantes: qui nempe ignavo otio, et luxui dediti facie-
bant, ut nobilitas in eis finem haberet, illustre nihil ad famam agen-
tes. Vide Sallust. in *Jugurtha*, ubi hujus *Marii Orationis*, quae de-
sideratur, sententias illustres affert. Plures in castris *Orationes* ad
milites habuisse, nullus dubito: cum Romanorum exercituum dux,
egregius, et saepissime, tum in Civili bello contra Syllam, tum
etiam in legitimis contra Reipub. hostes victor fuerit. Vide de eo
plura in Rom. Historicis, qui ejus prosperam, et adversam fortunam
luculenter denarrant. Cicero Poema in laudem ejus edidit, inscriptum
Marius. Plutarchus ejus *Vitam* scripsit.

Marius, fabriferrarii filius, alter ex Tyrannis tempore Aureliani
Imperat. Ejus ad Milites *Orationem* affert Trebel. Pollio.

Maroboduus, Suevorum princeps, qui partes Romanorum in Ger-
mania secutus, et magna gloria apud suos florens, Catualdae, nobilis
juvenis vi, e regno pulsus, ad Romanos sub Tiberio se recepit. *Ora-
tionem* magnificam in Senatu Romae habuit, qua se, et Antiocho,
et Pyrrho regibus aequabat. Ravennam, relicta Roma, profectus, illic
inglorius consenuit. Vide Tac. *lib. 2. Ann.*

Marcellus (Victorius), ad quem est Statii *Epist. l. 4. Sylv.* lau-
datur tanquam magnus Orator ab Statio, et tanquam magno praedi-
tus ingenio. Videtur tunc adhuc juvenis fuisse.

Marsus (Vibius), de quo tradit Tacitus *l. 6. Ann.* vetustis mo-
ribus, et studiis illustrem fuisse.

Marsus (Domitius), Poeta, qui *Amazonidem* scripsit successu pa-
rum felici, si Martiali credimus*, qui saepe de eo meminit in suis
Epigr. ac levem appellat, de ejus *Amazonide* verba faciens. Ejus me-
minit Ovid. de Ponto *l. 4. Ep. 16.* Melenim puellam celebravit, teste
Martiale. Ex eo affert Suet. versum in Orbilium Grammat., sua sacri-
tia in discipulos, notum.

Siquos Orbilius ferula, scuticaque cecidit.

Martia, Hortensii uxor, docta foemina. Ita Sidonius ad Hesperium.

Martialis, Medicus Erasistrateus, scripsit *libb. binos Anatomicos*.
Erat septuagenarius, cum Galenus 34. accatis an. ageret. Vide Gale-
num in *lib. de scriptis propriis*.

Martialis (Juvencus), Historicus, citatus a Sidonio Apollin. *lib. 9. Epist. 14.*

Martialis (Garguilius), Hist. scripsit *Hist. vitae Alex. Severi*, et *libb. de re hortensi*, citatos a Palladio, et Servio. Supersunt nonnulla ejus *de re rustica* fragmenta. Citatur etiam tanquam Hist. a Vopisco in *Vita Probi Imp.*

Martialis (M. Valer.), Poeta Epigrammaticus acutissimus, Hispano-Bulbilitanus. Verisimile est, nonnulla soluta Oratione scripsisse, quae non exstant, cum vel in Hispania, vel Romae causas egisse alicubi indicet. Vide *lib. 7. Epigr. ad Sextum*. Nec minus verisimile est, ejus plura Carmina periisse (cum in omni carminum genere se se exercuisse affirmet in *Epigram. ad Tuccam lib. 12.*): quod optandum esset omnibus impudicis accidisset. Si Navagerus aliqua exemplaria *Martialis* quotannis. Vulcano, aut Musis sacrificaret, ea igni tradens, ut testatur Paulus Jovius, Historicus non nimis veridicus, idque faciebat ob carmina ipsarum pudica, quibus *Martialis* Opera scaterent: fas est arbitrari, Navagerum pro aequitate sua ideam fecisse cum Catulli exemplaribus, licet Jovius id non referat. De sua bibliotheca meminit Mart. *lib. 14. Epigr. hoc Disticho.*

Pellibus exiguis arctatur Livius ingens,

Quem mea non totum bibliotheca capit.

De suis *Epigr.* candide, et ingenue facetur, nonnulla mala, alia media esse. Nihilominus ea toto orbe legebantur, de quo ipse gloriatur *lib. 5. Epigr. Sed toto legor orbe frequens*, cet. Romanis etiam primariis fuit gratissimus ob suos urbanos sales, et singulare ingenium. A Domitiano plures honores impetravit. Aelius Verus Imp. *Martialem*, suum appellabat Virgilium. Eum pecunia donavit, cum in Hispaniam proficisci decrevit, Plinius Caecilius, qui in *Epist. ad Corn. Priscum l. 3. Epist.* eum laudat, et de ejus morte non sine animi sensu loquitur. Sunt, qui Catullo in *Epigr.* eum praeferant: sunt qui multum infra Catullum fuisse contendunt. Unusquisque, ut libuerit, sentiat: per me licet: neque enim in hoc sitae sunt opes Graeciae. Obiit Senex in patria.

Marullus, Poeta Mimographus, Romae floruit sub Antonino. Nimia scribendi licentia urebatur, Summates Romanos carpens. Ejus *Carm. desid.*

Marullus alter, Trib. plebis, qui statuis Caes. coronas detraxit, memoratur a Plut. in *Vita Caesaris*.

Masurius (Sabinus), Jurisconsultus magni nominis sub Aug. et Tiberio. Ejus *lib. 1. Memorabilium* citatur a Gel. l. 6. c. 7. *NN.*, et *lib. 4. c. 9.* ejus *Comment. de Indigenis*, et alibi. Fuit Arteii Capitonis in scholam successor, et primus, qui publica auctoritate de Rom. Jure cum stipendio respondit. Eques factus fuit ob suam probitatem, et doctrinam. Ex *Masurio* universam Juris disciplinam indicare Persius voluit versu illo.

Excepto, si quid Masurj rubrica notavit.

De eo meminerunt Plin. in *H. N.*, et Macrobi. in *Saturn.* Praeter libros memoratos a Gellio, scripsit de *Furtis* librum, cujus meminit etiam Gel. l. 11. c. 18., et in *Pandectis* indicatur, eum scripsisse 3. libb. *Juris Civilis*: libros *Responsorum ad Vitellium*, et ad *Edictum Praef. Urbani*. Qui libri desid., ut etiam de *Fastis* bini minimum libri ab eo editi, quorum fragm. solum supersunt.

Maternus, Jurisconsultus, laudatus a Ma: t. lib. 10. *Epigr.* Non liquet, an is sit *Maternus*, alter ex Interlocutoribus in *Dial. de Oratoribus*. Hic *Maternus* Orator, et Poeta fuit. Scripsit namque *Tragoed.* *Medeam*, *Thiestem*, et *Catonem*. Idemque partes agit Poetices in dicto *Dial.* contra Aprum, qui partes Oratoriae tueretur.

Corollarium II.

Mathematici, quo nomine vulgo appellabantur Astrologi Judicarii, *Chaldaei* etiam dicti, fuerunt primum ab Agrippa Praetore; et Aug. Caesare: deinde a Tiberio ex Italia pulsi. Ita Tac. l. 2. *Ann.* Eos cum Judaeis novo decreto Claudius Imper. Roma ejecit. Vitellius eos inauditos capite damnabat. Vide Suet. in *Vitellio*, et Tac. l. 12. *Ann.* V. *Chaldaei* in C. Apud veteres Matheseos studia inter puerorum rudimenta numerabantur. Vide Cacl. Rhod. l. 16. cap. 4. *lect. antiq.* Forsitan hoc de Arithmeticae, et Geometriae elementis facilioribus affirmabatur: quod addo, ne Mathematici nostrae aetatis veteribus irascantur.

In plerisque *Mathaeseos* partibus parum eruditi Veteres Romani fuerunt, si cum hodiernis Mathematicis conferantur. In Astronomia, praesertim invento telescopio, magni progressus aetate nostra facti, et multa priscis Romanis ignota in Caelis observata sunt: Nihilominus *Mathesis* fuit a Romanis exulta, et exstant nonnulla eorum Opera ad *Mathesim* spectantia, sed multo plura desid.

Matho, assiduus Declamator, quem Mart. carpit, eo quod etiam febris laborans a declamando non abstineret. V. lib. 14. *Epig.* Est etiam; in lib. 10. *Epigramma Mithonem* pungens, quod est hujusmodi.

Omnia vis belle Matho, dicere: dic aliquando

Et bene: dic neutrum: dic aliquando male.

Matius (C), a Cicerone lib. 7. in *Epist.* 25. ad Trebatium, suavissimus, et doctissimus appellatur: gaudetque Cic. Trebatium in ejus familiaritatem venisse.

Matius (CN.), Poeta. Gellius lib. 10. c. 24., ejus binos Mimiambos afferens, hominem eum impense doctum vocat. Idem de eo ait Macrobius l. 1. *Saturn.* eosdem Mimijambos afferens. Julianus Rhetor *Matii* Mimijambis valde delectabatur propter nativum saporem, et singularem eorum suavitatem. De eo Terentianus Maurus, Varro, et alii antiqui,

Matronianus, Poeta Hisp. valde eruditus, in metrico opere cum veteribus comparandus, cujus Opera Poetica, vario metro edita, tempo-

re S. Hieron. legebantur, ut S. Doctor testatur. Fuit Treviris occisus jussu Maximi Imper. cum Priscilliano, Felicissimo, Juliano, Eucherio haereticis, quorum deliria sectabatur. Ejus OO. Poetica non exstant.

Mauricianus (Junius), Jurisconsultus, qui floruit sub Antonino Pio, quod probabilius videtur, quam quod sub Antonino Caracalla, vel sub Alexandro Severo vixerit. Edidit ad *Julianum Notas: de Poenis libros 2. Ad legem Juliam, et Papiam libros 6.* Ex quibus Operibus nonnulla fragm. sunt in *Pandectis*.

Maurus (Terentianus), Carthagin. Poeta, qui secundum Riccolum sub Honorio floruit: secundum alios paullo post Martialem. Scripsit vario carmine jam senex Tractatum satis diffusum de *Litteris, Syllabis, Pedibus, et Metris*, quod Opus exstat, et verisimile est multa alia, quae non exstant, aut latent edidisse. Citatur a S. August. lib. 6. de *Civit. Dei*, et alibi, ut etiam ab aliis antiquis. Ipse plures Poetas in suo Tractatu citat, eorum versus pro exemplo adducens.

Maximianus, Imperator, in Christianos crudelissimus. Ejus jussu editus liber inscriptus *Acta Pilati*, multa nefaria de Christo continens.

Maximus, Ovidii amicus, quem *facundium Oratorem* appellat l. 1. de *Ponto Epist.* 3. ad eum. Eidem causam suam valde difficilem, idest reditum e *Ponto*, et Augusti veniam commendat. Ad eundem sunt aliae Ovidii *Epist.* praeter citatam, in qua indicat prope finem, *Maximum* legere solitum scripta sua Ovidio: quae scripta desid. Erat *Maximus* ex Fabiorum illustri familia, valde carus Augusto, et fautor virorum litteratorum. Ejus pater vocatur ab Ovidio sui ingenii dux, et impulsor, ut Poeticam excoleret.

Maximus (Statilius), scripsit lib. de singularibus *Ciceronis vocabulis*, teste Charisio lib. 2. Sallustii *Historias* etiam illustravit: quae OO. desid.

Maximus (Rutilius), Jurisconsultus, qui Servii Sulpicii successor fuit, et Trebatii in Jure magister. Scripsit ad leg. *Falsid. lib. sing.* Ex quo nonnulla in *Pand.*, ubi de *Legatis, et Fideicom.*

Maximus (Marius), Hist. scripsit *Trajani Imp. Vitam*, quae desid., et citatur ab Spartiano in *Vita Alex. Sev.* Citantur etiam alia ejus scripta ab Amm. Marcel. l. 28.

Maximus (Fabius), Narbon. ex equestri ordine, scripsit *libros*, aliquot de *Philosophia Stoica*, Horatii aetate, qui libri desid. Fuit Pompejanus.

Maximus, Phil., quo cum Julianus Apostata, morti proximus, prolixè disputavit de animorum sublimitate. Erat hic valde carus Juliano, ut testatur Eunapius in *Vitis Phil.*, et *Sophist.*

Maximus (Q), *Verrucosus* dictus. De eo Cic. in *Bruto* ait, temporibus Fabii Maximi habitum fuisse Oratorem.

Maximus, Tyrius, insignis Stoicus, qui Romae. floruit sub Antonino. Fuit M. Aurelii Phil. magister, qui honorificam de eo men-

tionem facit in Scriptis suis. Supersunt nonnulla ejus Scripta. Alia desid.

Maximus (Junius), Statii aequalis, dicitur Sallustii, et Livii *Historias* in *Epitomen* contraxisse, quod colligi viri docti putant, ex *lib. 4. Sylvarum* Statii.

Maximus (Q. Fab.), Cos., militari arte clarus. Is fuit, qui cunctando rem Romanam, pene ab Annibale profligatam, restituit, et Annibalem vicit. De eo magna cum laude Ennius, et Romani Illustri. Habuit *Orat. funebrem* in morte filii. Cic. de *Senect.*, et in *Bruto* valde eum commendat. Vide Plut. in ejus *Vita*, et Titum Livium. Ejus *Or. desid.*

Maximus, illegitimus Imperator, a cujus duce Gratianus occisus fuit. Eum vicit Theodosius, qui Gratiani, et Valentiniani II., ejus fratris, neces vindicavit. Fuit optimus Catholicus, et eruditus. Damnavit Priscillianum, et ejus socios, quos morte affecit. Scripsit ad Syricium Rom. Pont., ad S. Ambrosium, et Episcopos alios, sese Catholicum sincerum ostendens.

Maximus, Phil. Cynicus, Constantinop. Praesul illegitime electus, et rejectus a Conc. Constantinop. I. 350. Episcoporum, imperante Theodosio: quo in Conc. haeresis Macedoniana damnata fuit, et Fides Nicaena confirmata sub S. Damaso Papa.

Maximus (Valerius), Histor. floruit sub Tiberio, cui nuncupavit libros suos *Dicti.*, et *Facti. memorab.*, qui a Gellio, et Plut. citantur. Ad nos hoc Opus integrum non pervenit; deest quippe postremus liber, cujus *Epitomen* edidit C. T. Probus. Verum superest solum hujus *Epitomes 1. caput*, quod est de *Romanis Praenominibus*. Sunt qui dicant, Opus *Val. Maximi*, quod legitur, esse Compendium Operis longe majoris, et melius scripti a *Val. Max.* Sunt etiam qui dicant, solos *libb. 9.*, qui exstant, esse *Valerii Max.*, et 10. ei falso tribui, nec constare, quisnam sit hic *C. T. Probus*, cui adscribitur *Epitome libri 10.*, quam habemus.

ME

Mecoenas, sive *Maecenas* (Cilnius), Rom. Eques nobiliss., et ditiss. Augusto Caes. in primis carus, et insignis virorum litteratorum, maxime Poetarum, sui aevi fautor. Ei Virgilius dicavit *Georgica* sua, et Horat. plures *Odas*, *Epist.*, et *Satyras*, multis eum laetans encomiis. Sen. *Epist. 115.* graphice describit ejus stylum, et mores valde effoeminatos. In ejus Scriptis, quae aetatem non tulerunt, notat Seneca plures phrases, quae in praefata *Epist.* legi possunt. Aug. Caesar, ut ejus stylum irideret, consimili stylo ad eum scribebat, et eodem nonnunquam cum eo loquebatur: *Vale*, inquit, *Mecoenas*, *Mel gentium*, *Ebur Etruriae*, *Laser Aretinum*, *Tiberinum Margaritum*, *Cilneorum Smaragde*, *Jaspi figulorum*, *Berylle Porcenae*: *Carbunculum* habeas. Ita Macrobi. *lib. 2. Saturn.* A. L. An. Sen. laudatur ejus ingenium mite, suave, et nemini maleficum in summa auctoritate. Ejus moderationem commendat etiam Propertius *l. 3.*

Elegia 8., ac etiam ignotus Auctor *Elegiae in morte Meccoenatis*. Nec desunt, qui affirmant, suavitatem, et moderationem Augusti natura sua iracundi, monitis Meccoenatis adscribendam. Narrant enim cum Aug. iterum potitus, pro tribunali sedens, multos adversae partis ad se vocasset, ut eos proscriberet, Meccoenatem in sinum ejus projecisse schedulam, in qua scriptum erat: *Surge Carmifex*, qua lecta, omnes reos a se innoxios, et cum venia dimisit. Ita Dion. l. 55. Induit etiam mitius ingenium Liviae uxoris prudentissimae consiliis, illud forsitan Laberii ei suggerentis: *Necesse est multos timere, quem multi timent*. Vide alia de Meccoenate apud L. Sen. de *Provid. c. 3.* Inter *Fragm. Vet. Tragic.* leguntur fragm. Meccoenatis Tragoediae *Octavia*, et incertae aliter Tragoediae. Nonnulla item sunt Meccoenatis *Epigramm.* fragm. inter *Fragm. vet. Epigramm.* Hor. *Ode 9. lib. 2.*, qua Meccoenatis uxorem Lyciniam laudat, indicat, eum in animo habuisse, de Aug. rebus *Historiam* texere, et ex Solino c. 28. colligitur, eum *Hist.* scripsisse. Ea enim, quae narrat de puero, quem amabat Delphinus, a Meccoenate ait accepisse. Suet. in *Hor. Vita* affert fragm. Epist. Meccoenatis ad Aug., qua ei dicebat: *Horatii Flacci, ut mei, memor esto*. L. Ann. Sen. *Epist. 10. ad Lucil.* citat ejus Trag. *Prometheus*, librum eam appellans. Suet. in *Vita Horatii* promittit nonnulla Meccoenatis carm., quibus testatur, se plus Horatium diligere, quam viscera sua. Meccoenatis *OO.* intercid.: celebratur tamen ejus versus de contemnendo sepulchro.

Nec tumulum euro; sepelit natura relictos.

Quintil. l. 9. *Inst.*, ubi de compositione, ostendit Meccoenatem, virum alias doctum, in scriptis suis decorem non servasse, affertque eum ejus Opere, nescio quo, clausulas lascivientes, et exultantes in re tristi. Obiit an. V. C. 746.

Mecinius (L), Ciceronis amicus. Ad eum est *Epist. Cic. l. 5.*, in qua indicatur, eum litteratum fuisse.

Corollarium III.

Medici, in duas sectas fuerunt Romae divisi. Altera Methodicorum: Empiricorum altera. Vide Corn. Celsum in *Praef. ad libros suos*. C. J. Caesar Medicos, et aliarum artium Romae professores Romana Civitate donavit; qui honos peregrinis erat in primis exoptatus: quo factum est, ut non deessent ex ingenuis Romanis, qui de Medicina scriberent, quorum *OO.* desid. Parturi a nostris Medicis *Medicina* solet in Physiologiam, Pathologiam, Hygienem, et Therapeuticam. Celsus aliter eam partebatur, in eam, quae victu: alteram, quae medicamentis: tertiam, quae manu mederetur. Ita in *Prooemio lib. 1.* ex veteribus Graeci tradunt, Medicinam esse omnium Artium antiquissimam, inventam ab Api, Aegyptiorum rege, Phoronaei filio. Alii autem Apollinem hujus artis inventorem faciunt, ut Ovid. *Metam. l. 1.* sub Apollinis persona canens.

*Inventum Medicina meum est, opifexque per orbem
Dicor, et herbarum subjecta potentia nobis.*

Homerus ait, omnes Aegyptios Medicos esse: Vide Laertium in *Platone*; et verbo *Botanica* in *B. De odio Romanorum in Medicos*, vide *Archagatus* in *A.*, *Cato* in *C.*

Mela (*Annaeus*), *M. Senecae* filius, natu minimus, et a patre laudatus tanquam magnae spei adolescens, ab omni civili ambitu alienus, et eloquentiae cupidissimus: ejus item ingenium supra aliorum filiorum ingenium pater ipse commendat. Vide *M. Sen. in Praef. ad lib. 2. Controv.* Fuit *Lucani* pater, et rerum *Caesaris* in *Hispania* Procurator. Detecta *Lucani* filii in *Neronem* conspiratione, se interemit. Sant, qui putent, eundem esse cum *Pomponio Mela* Geographo insigni, qui 3. libb. de situ orbis eleganti Latinitate scripsit: inquitque, *Pomponium* dici potuisse, quia a *Pomponio* aliquo fuerat adoptatus, nec ex ejus scriptis demonstrari posse, eum *Mellariae*, et non *Cordubae* natum fuisse. Ego addiderim, potuisse casu aliquo, quamvis ex *Senecis Cordubensibus* esset, *Mellariae* nasci. *Plin.*, et *Solinus* fatentur, se *Operibus Melae* usos.

Melania, docta foemina, *Ruffini* comes in *Orientis* peregrinatione, et *Origenis* errorum per *Occidentem* cum *Ruffino* disseminatrix,

Meletius, Praesul *Alexand. Arianus*, qui *Catholicam* fidem defendit, cum *Arianam* perfidiam vellet tutari.

Melior (*Umbritius*), *Plinii* aevo *Haruspicinae* peritiss. Scripsit de *Etrusca disciplina*, et citatur a *Plin. l. 10. H. N.*

Melior (*Atecius*), *Papin. Statii* amicus, ad quem mittit *lib. 2. Sylvarum*, et eum in litterarum judicio, et in omni vitae colore tersissimum appellat. In Praefatione ad *lib. 4. Sylvarum*, quem ad *Melior* rem mittit *Statius*, *Marcellum* eum appellat: quod indicat diversos hos *Meliores* (forsitan fratres) fuisse.

Melissus (*C.*), *Gram. Aug.* libertus, biblioth. porticus *Octaviae* Praefectus, *Comodiae Trabeatae* inventor. Ita *Sueton. de Ill. Gram.* De hoc arbitror loqui *Ovidium l. 4. de Ponto Ep. 16.*, ubi ejus *Musam* levem appellat, nisi si de *Melisso*, qui sequitur, loquatur. Ejus OO. desid.

Melissus (*M. Cilnius*), *Mecoenatis* libertus, citatus a *Plin.* variis in locis *H. N.*, ubi fatetur, se ejus scriptis profecisse. Vel hic *Melissus*, vel praecedens, 60. aetatis an. agens, scripsit *Ineptiarum*, seu *Jocorum libros*. Sunt qui putent, eundem *Melissum* fuisse hunc cum *Melisso Augusti*; verum praenomina sunt diversa. Ejus etiam OO. desid.

Mennia, sive *Emmia*, quae temporibus *Ennii* scripsit *Hymnos* in *Apollinem*, et *Musas*, citatur a *S. Isidoro* in *Originibus*.

Melissus (*Aelius*), *Gramm.* scripsit libb. de loquendi proprietate, et nonnullos alios, qui desid. Eum ridet *Gel. lib. 18. c. 19.* ob suam jactantiam. Citatur a *Charisio*, ubi de voce *Clunes*.

S. *Melithon*, Sardensis Episc. in Asia, qui, teste S. Hieron., plura edidit: quae desid. Eorum tamen fragm. supersunt.

Membranae, dicebantur pelles animalium curatae, Pergamenae chartae dictae, quia Pergami inventae pro Scripturis, deficiente papyro Aegyptia, vide verbo *Scriptura* in S.

Memmius (Q), Orator. In antiqua *Vita* Terentii fit mentio Oratoris, quam accusatus pro se habuit: quae Or. desid.

Memmius (C), Orator, qui asperitimas *Orati.* contra C. J. Caesarem habuit, quib. minore asperitate C. J. Caesar respondit. Accusavit etiam A. Gabinium, qui, quamvis nocens, absolutus evasit ob nimiam *Memmii* in filium Gabinii asperitatem. Ita Val. Max. l. 8. c. 1. Cicero in *Bruto* eum numerat inter clasos Oratores. Fuit etiam Poeta, de quo Ovid. l. 2. *Trist.* Ille Bithyniae Gubernator sub C. J. Caesare creatus, Poetam Catullum secum duxit in Provinciam, ut ipse Catullus testatur, et Martialis lib. 12. *Epig.* indicat, eum Patronum vitorum litteratorum fuisse, et in eos munificum. Fuit Trib. pl., et Praetor, qui repulsam passus fuit in petitione Consulatus. Ei suum Poema dicavit Lucretius. De eo, et de aliis ludicris Scriptoribus Plin. Caecil. in *Epist. ad Aristonem*. Gel. lib. 19. c. 9. narrat, a Graeco quodam juvene Asiatico notata fuisse tanquam duia ejus Carmina, ut Naevii implicata, Hortensii invenusta, et Cinnae illepidia. Ex quo intelligitur, (quod etiam animadvertit Gel.) Graecos litteratos Latinarum litterarum ignaros neutiquam fuisse, ac Athenis, postquam Romanis subjectae fuerunt, Romanam litteraturam in pretio fuisse, et potuisse Graecos de Poetis Rom., Oratoribus, et Histor. judicare. Inter Cic. *Epist. ad famul. lib. 13.* legitur *Epist. ad C. Memmium*. Hic exsul fuit in Patrarum urbe, lege Pompei de ambitu postularus, et damnatus. (Ita Appianus de *bello civili* l. 2.) licet a Cic. defensus. Ejus OO. non exstant.

Memor, Poeta Trag. frater Turni, Poetae Satyr., de quo Mart. l. 11. *Epig.* Raderus in *Comment. ad Mart.* affert nonnulla *Memoris* carm. Planciades Gram. citat ejus Trag. *Hercules*, quae desid. Fuit statua ornatus.

Memorialis (Marcel.), vir doctus, electus ad lucubrandum Breviarium Actorum Collationis, Carthagine habitae inter Cathol., et Donatistas, Marcellino Praeside sub Honorio an. Christi 412.

Corollarium IV.

Memoriae Attem, a Simonide inventam, plures ex Rom. litteratis excoluisse arbitror, quos inter recenseri possunt Q. Hortensius, et M. Seneca. Magnam *Memoriae* vim cum magno ingenio conjungi posse, ostendit Famianus Strada in altera ex suis Prolusionibus, ubi mentionem facit singularis memoriae Francisci Suarezii, Hispani, tunc Theologiam Romae docentis, cum ejusdem acutissimo, et solidissimo ingenio conjunctae, experimento facto in Operibus S. Augustini, quae Eximius ille Doctor memoria tenebat, ut etiam Opera ab ipso edi-

ta 20., et eo amplius, magnis voluminibus. Themistocles ajebar, se malle Artem obliviscendi discere, quam Artem reminiscendi. Vide Sen., in Prooem. *Librorum Controv.* Cic. l. 1. *Tusc. QQ.* Quintil. l. 10., et 11. Plin. l. 7. H. N. De Memoria haec Seneca l. 7. de *Benef. c. 28. Fragilis est Memoria, et rerum turbae non sufficit: necesse est, quantum recipit, emittat, et antiquissima, recentissimis obruat.* Vide plura de Memoria legi digna apud Cael. Rhodiginium *lect. antiq. lib. 10.*

Memorius, Episc. Capuanus, S. Aug. amicus, vir doctus, et pater Juliani, Pelagiani dogmatis acuti propugnatoris, contra quem S. August. scripsit. V. *Julianus* in J.

Menander, Simonis Magi discip., ac magister Basilidis, et Saturnini haeret. Vide *Saturninus* in S.

Menander (Arrius), Septimii Severi, et ejus filii Caracallae temporibus inter Jurisconsultos celebris, et Caracallae consiliarius. Scripsit de re militari libb. 4., ex quibus nonnulla fragm. in *Pand. Justin.* manent. Ejus mentionem facit, ut dictum est, Aemilius Macer in scriptis suis.

Mendes (Asclepias), Ethnicus Theol. Hujus libri de rebus divinis citantur a Suet. in *Vita Aug. Caes. c. 94.*, in quibus de Acciae Augusti matris somnio. Liber ille periit, vel latet.

Menelaus, Mathem. magni nominis sub Trajano in fine 1. Eccl. seculi.

Mento, Rhetor, cujus Sentt. affert Sen. in *Controv.*

Messalla (Vipsanius), alter ex interlocutoribus in *Dial. de Oratt.* Aquilii Reguli frater. Utriusque eloquentia illic laudatur. Sub Vespas. floruit, et fratrem accusatum valde juvenis defendit. V. Tac. *Annal. l. 4.*, ubi ait, eo die magnam eum eloquentiae, et pietatis famam adeptum fuisse. *Historiam* edidisse indicat Tac. lib. 3. *Ann.* Ejus OO. desid.

Messalla, Orator doctus, et potentiss. sub Alex. Severo, qui cogitavit, ei in uxorem tradere Theocliam, sororem suam. Ita Lampridius. Ex quo intelligitur, eum nobiliss. etiam fuisse.

Messalla (M), Augur eruditiss., qui libb. edidit de *Auspiciis* citatos a Gellio lib. 13., c. 13., et 14. *NN.*, in quibus locis plura verba ex illis affert. *Libri Messallae* perierunt, vel latent.

Messalla (M. Val. Corvinus), Senator, Phil., et Orator, Triumphis formidabilis ob suam auctoritatem. Postea tamen Augusto rerum potito reconciliatus, Augur, Cos., et Praef. urbis fuit. De eo fit mentio in *Dial. de Oratt.*, et Quint. l. 10. tradit, eum multa ex Graeco in Lat. vertisse, ibidemque eum laudat, et notat. Triumphavit de Gallis. Ad eum est Horatii *Ode lib. 3.*, et in *Epist. ad Pisones*, ut magnus Orator ab Hor. laudatur. De eodem etiam, ut de viro insigni l. 1. *Sat. 6.* fit mentio. In Velleji *Paterc. l. 2.* exstat magnum *Messallae* hujus encomium, ut etiam in M. Sen. lib. 3. *contr. 12.*, ubi ait, fuisse ingenii exactissimi in omnium studiorum partes, Latini

serm. observatorem diligentissimum, et habuisse pro *Pithodoro* disertiss. *Orationem*. De eo fit etiam mentio a L. Ann. Seneca in *Ludo de Morte Claudii*, ac a Cic. in quadam *ad Brutum Epist.* Per hunc Messallam fuit Augustus *Pater patriae* in Senatu acclamatus. Suet. in *Augusto* c. 58. affert verba acclamantis, et Augusti responsum ad acclamationem, quae non sine lacrymis ab Aug. audita fuit. Jussu Aug. edidit *lib. de Augusti progenie*, qui exstat. Cetera ejus OO. desid. Obiit aetatis agens an. 63. V. C. an. 765. Ante mortem omnium, etiam proprii nominis, oblitus fuit. Ita Plin. l. 7. c. 20. *H. N.* Quod narrat Plin. de *Messalla*, possem ego narrare de Jesuita quodam ingeniosissimo, in Theologicis magistro meo: de cujus acutis, salsis, et extemporalibus Dictis, si collecta fuissent, quemadmodum a C. J. Caesare collecta fuerunt Dicta acuta Ciceronis, potuisset ingens volumen scribi. De *Messalla*, qui obiit in medio principatus Augusti, Ovidius ejus amicus agit *Epist. l. 1. de Ponto*: idemque ejus jam mortui laudes cecinit carminibus, quae non exstant. De illis vero mentionem facit *Epist. 7. l. 1. de Ponto* ad Messallinum ejus filium.

Metellus (Q), Vir Consul. Auguralis, Censorius, et Triumphalis: *Macedonicus* a devicta Macedonia dictus. Egregiis animi dotibus, ac militari arte, atque virtute claruit. Fuit felicissimus. V. Val. Max. l. 7. c. 1., qui narrat, ea, quae cum inter mortales felicissimum reddiderunt. De eo ait Plin. *lib. 7. H. N.* a 4. liberis illatum esse rogo, uno Praetore, tribus Consularibus, ex quibus, duo triumpharant, et unus fuerat Censor. De eo etiam Plut. *de Fortuna Romanorum* agens, et *Caecilium* eum appellans: additque, duos Consulares generos, et nepotes ornatissimos habuisse.

Metellus (Q), *Numidicus* dictus a devicta Numidia, de qua Romae triumphum egit. Fuit non eloquentia minus, quam milit. gloria conspicuus. De ejus *Orat.* in CN. Manlium meminit Gel. l. 6. c. 11.: et *lib. 15. c. 14.* citat Metelli *lib. 7. Accusationum*. Ab eodem Gel. memoratur ejus *Orat. de ducendis uxoribus*, in qua quidnam in ea a nonnullis fuerit reprehensum tradit. Fuit exsul, et in exilio scripsit *Epist. ad Domitios*, quae citatur a Riccobono in *Notis ad Cl. Quadrigarium*. Vide *Praeconinus* in P. Incertus haereo, utrum sit Q. *Metellus Celer*, anve hujus frater Q. *Metellus Nepos*, vel horum pater, aut avus? Hoc scio, omnes Coss. fuisse, et *Nepotem* quidem, cum Cicero exsulabat. Ad utrumque sunt Cic. *Epist.*, quae indicant, ambos insignes Oratores fuisse, et complures *Oratt.* habuisse. Cicero de *Claris Orat.* haec habet: Q. *Metellus* is, cui 4. filii consulares fuerunt, in primis est habitus eloquens, qui pro L. *Cotta* dixit, accusante *Africano*, cujus aliae *Orationes*, et contra *Tib. Gracchum*, expositae sunt in *Fabii Annalibus*. Verum haec ad primum *Metellum Macedonicum* spectant. Ad eundem forsitan spectat gravissima, et sublimis Q. *Metelli* de devicta Carthagine sententia, quam vide apud Val. Max. *lib. 7. c. 2.* Naevius Satyras contra *Metellos* scripsit,

in quibus dicebat, *Metellos* fortuna, non merito, Consules factos fuisse. V. *Naevius* in *N. Omnes* hi *Metelli* ex eadem familia illustrissima, et fortunatissima fuerunt. Verum eorum consanguinitatis gradus me latent, et malo de illis dubitare, quam errare, eos assignando.

S. *Methodius*, Olympi Lyciae, et postea Tyri Episc. valde doctus, qui, vel sub Decio, et Valeriano, vel sub Dicolet. Martyr occubuit. Scripsit contra Porphyrium, et Origenem. V. S. Hieron. de *Script. Eccl.*

Metius. Vide *Tarpa* in *T.* citatur sub hoc nomine, ut Scriptor in *antiqua Terentii Vita*, vel *Donati*, vel *Suetonii*.

Metronactes, Phil. De ejus immatura morte querebatur *Lucilius* in *Epist.* quadam ad L. Ann. Senecam, qui hac octasione de brevi, et longa vita plura disserit *Ep. 94.* ad *Lucil.* Alia de hoc Phil. ignoro.

Metrodorus, scripsit 15. libros de zonis, quos citat *Servius* in *Commentariis ad Georgica Virgilii*.

MI

Militaris Ars. De ea proculdubio multi ex Romanis scripsere, quorum OO. desid. Haec ars erat Romanorum propria, qua totum pene orbem subegerunt. De nonnullis Operibus, quae exstant, ac de aliis, quae non exstant, quibus haec Ars a Romanis Scriptoribus fuit illustrata, sparsim in hoc *Syllabo* fit mentio. Vide *Romani* in *R.*

Millenarii, sive *Chiliastae*, haeretici Cerinthiani erant, qui sub Si. Sixto Rom. Pont. et Hadriano Imp. docebant, Christum post Resurrectionem 1000. an. regnaturum in terris, Sanctosque, cum Christo victuros, fruentes omnibus deliciis, et corporis voluptatibus. Patres, qui *Millenarii* dicuntur, doctrinam de Corporeis impudicis voluptatibus neutiquam tradiderunt.

Miltiades, vir litteratus, qui sapienter scripsit *Apologiam pro Christi religione* sub *Commodo*, qui a Christianorum caede abstinuit. Eum *Sophistam Ecclesiasticorum* in bono sensu appellat *Tertullianus*. Scripsit insuper contra *Montanum*, et fanaticas ei devotas foeminas *Priscillam*, et *Maximillam*.

Mimerius; *Monachus*, vir eruditus, ad quem scripta aliqua misit S. Hier. Videtur facundus Orator fuisse, ut indicat S. Hieron.

Mimi, et *Pantomimi*, Comoediam gestu totius corporis membrorum representabant, actionem dictis respondentem, et congruentem adhibentes: quod sine multa eruditione praestare non poterant. Exstat vetus Epigramma de *Pantomimo*, cujus postremum Distichon est hoc:

Tot linguae, quot membra viro: mirabilis ars est,

Quae facit articulos, ore silente, loqui.

Verisimile est, multos eorum, Auctores, et Actores fuisse *Mimicarum Comoediarum*, quas dabant: quod de *Laberio* notum est. Inter *Mimicarum Fabularum* ad populi oblectationem Actores, clari in primis fuerunt, praeter *Aesopum*, et *Roscium*, *Metrodorus*, et *Sorex* L. Syllae gratissimi. Item *Acilius*, memoratus in antiqua Inscriptio-
ne, (quam affert *Vossius*) *Archimimus* dictus: *Lentulus*, homo ne-

quam Domitiani aeo, qui ob sua flagitia e cruce pependit, de quo Mart. in *lib. Epigr. de Amphitheatro*, S. Hieron. ad Sabinianum, et Tertul.: *Latinus*, cujus Epitaphium attert Mart. *l. 9. Epigr.*, et floruit sub Domitiano: *Hostilius*, de quo Tertul. in *Apolog.*: *M. Marullus* sub Antonino Phil., de quo etiam Capitolinus, et Servius in *Virg. Eclogas*. Recenseri etiam inter Mimos potest *Diphilus* Tragoedus, de quo Val. Max. *l. 6. c. 2.*, et Cic. ad Atticum *Epist. 19. l. 2.* Inter Graeca Epigram. legitur hoc in *Memphim* Pantomimum, in Arte sua parum peritum:

Saltavit Nioben: saltavit Daphnida Memphis.

Ligneus, ut Daphne: saxeus, ut Niobe.

Vide *Bathillus: Histriones: Juvenalis* in suis litteris.

Mindius, Rhetor, de quo M. Sen. *Declam. 2. l. 4.*

Minervius, Rhetor Burdegali, de quo S. Hier. in *Chron.* ad an. Christi 349. ait, Romae florentissime docuisse. Eum Symmachus laudat *l. 4. Epistolarum*.

Minnervus, Poeta, edidit libros 2. *Elegiarum*, qui citantur ab antiquo Horatii Commentatore.

Misitheus, Vir doctiss., et disertissimus, cujus filiam duxit Gordianus junior Imper. ad an. Christi 238. Sub ejus ductu puer Imperator vicit Persas an. imperii 5. Hanc victoriam *Misitheo* deberi scripsit Gordianus Romano Senatui, cujus jussu Arcus Romae erectus, in quo scriptum fuit: *Misitheo, eminenti viro, Praef. praet. Parenti Principum*. Magnus hic vir insidiis Philippi Arabis peremptus fuit, et non multo post itidem optimae indolis Princeps Gordianus. Ita Zosimus.

Mithridates, Rex Ponti, qui multos annos cum Romanis pugnavit, et tandem a Pompejo victus fuit, 11. linguis loquebatur, quas inter, Latinam non praeteriit. Vide Gel. *l. 17. c. 16.* Fuit in re Medica peritissimus. Plin. *l. 23. c. 8. H. N.* meminit *Comment.* ab eo scriptos, quos Pompejus in ejus scriniis invenit, et in Latinum verti jussit a liberto suo Lenaeo: quae versio desid. Superest solum lucubratio de *Antidoto*. Haec constabat ex duabus nucibus siccis, totidem ficis, rutae foliis 20. simul tritis, cum grano salis: quae si quis jejunus sumat, nullum ei venenum nocituum tradit. Haec *Antidotus Mithridatica* dicta, celebratissima fuit. Ita Gel. loco citato. *Mithridates* saepe anathibus Ponticis, quae venenis pascuntur, vescebatur, et earum sanguinem remediis contra venena addebat. Gladio se occidit, quia veneno assuetus, eo se necare nequivit. In *Fragm. Hist. Sallustii* reperitur *Epist. Mithridatis* ad Arsacem regem, in qua multa dicit contra Romanos, cum quib. per an. 40. varia fortuna bellum gessit. Vide *Asclepiades* in *A.*

MN

Mnesteus, Valeriano a litteris secretioribus, insidias hero suo struxit, quibus hic periit an. Imp. 6. Ita Vopiscus.

Moderatus, patria Gaditanus, a Columella diversus, scripsit Graece Philosophica. Erat secta Pythagoricus, et Columellae aequalis.

Modestinus (Herennius), Jurisconsultus, Papiniani discip., et Juris Professor, aequalis Ulpiani, Alex. Severo a Consiliis, et ei valde acceptus, multisque honoribus ab eo cumulatus. Fuit etiam Maximini Junioris in jure magister, ac usque ad Gordiani imperium instar Oraculi consulentibus de Jure respondit. Erat valde versatus in Graeca, et Romana lingua, et Poeta dicitur fuisse. Graece scripsit librum de *Excusationibus*: Latino autem sermone plurima Jus illustrantia reliquit. *Differentiarum* puta libb. 9.: *Excusationum* libb. 6.: *Regularum* libb. 10.: *Responsorum* libb. 19.: *Pandectarum* libb. 12.: *De Poenis* libb. 4.: et de *Dotis differentia* lib. singularem, ac alia plurima. Verum ex tot Operibus solum fragm. supersunt in *Corporis Juris*. Hunc fuisse postremum inter insigniores Jurisconsultos Romanos tradit Gravina.

Modestus (C. Jul.), Hygini libertus, Patroni sui in doctrina aemulator. Gel. lib. 3. c. 9. citat ejus lib. 2. *QQ. confusarum*, in quo narrabatur historia de Equo Sejano plane singularis, ex qua proverbium de hominibus calamitosis ortum: *ille habet Equum Sejanum*: qui enim equum istum possederunt (plures nempe viri praeclari) omnes ad unum adversum fatum subierunt. Scripsit item de *Feris* librum memoratum a Quintil. Gel., et Diomede. Suet. tradit, valde pauperem fuisse, et a C. Licinio sustentatum. Forsitan hic est *Modestus*, de quo Mart. l. 10. *Epigr.* in Crispum, indicat, magna perspicacia, et intelligentia, etiam rerum obscurarum, praeditum fuisse.

Molo (Apollonius), patria Alabandensis, *Rhodi* dictus, quia Rhodi diu vixit. Fuit eloquentiae magister Romae egregius, cujus alumnus Cic. in adolescentia fuit. Tanti ejus eloquentiam faciebat Cic., ut, cum jam inter caussarum patronos clarum haberet nomen, eum Rhodi, quo concesserat, denuo audire voluerit, seque illi reformandum, ac veluti recoquendum in Oratoria dederit. Cic. de *Cl. Orat.*, eum Actorem summum caussarum, et Magistrum appellat. Ex quo intelligitur, eum in foro Romano caussas egisse. V. Quint. lib. 12. *Instit.* Ei concessum fuit in Senatu sine interprete Graece loqui, quod nemini ante eum fuerat permissum. Ira Val. M. l. 2. c. 2.

Mommius, Poeta *Attellanarum* Scriptor. De eo Macrobius in *Saturn.* ait, post Novium in *Attellanis* eum insignem fuisse existimatum. Forsitan hic est *Mummius*, facili unius litterae in nomine immutatione, inter Mimos a Vossio recensitus.

Moneta, Romana antiqua, vide *As*: *Denarius*: *Numa*: *Sestertium* in suis litt.

Montanus (Votienus), Narbon. Orator celebris: ingenii vir a Tac. appellatus l. 4. *Ann.* Ob contumelias in Tiberium majestatis poenas tulit. S. Hier. in *Chron.* tradit, in Balearibus exsulem obiisse. De eo Sen. in *Controv.* ait, Sententias repetendo corripuisse. Scaurus *Ovidium* inter *Oratores* eum appellabat.

Montanus (*Curtius*), Orator, et Poeta. De eo Tacitus *l. 4. Hist.* afferens nonnulla ab eo in Senatu Acta, vivente Vespas., et Praetore Domitiano. Idem Tac. narrat *l. 16. Ann.* magna vi accusatum a Marcello ob detestanda carmina ab eo edita. Oravit contra Aquilium Regulum. Ita Tac. *l. 4. Hist.* Ad eum est Plin. Caec. *Epist. l. 7.*

Montanus (*Jul.*), Poeta non contemnendus, Tiberio carus. De eo L. An. Sen. *Epist. 123.*, in qua nonnulla ejus carm. affert, et ait, frequentissime ortus, et occasus Solis mentionem suis versibus inseruisse. Hac occasione narrat, Natam Pinarium, hominem facetum, cupidum eum audiendi, dixisse: se paratum esse eum audire ab ortu ad occasum Solis. Alia narrat satis arguta in Butam quemdam, qui vita in contrarium circumacta, noctu vigilabat, et interdum dormiebat, a Varo dicta, auditis versibus *Montani* de ortu Solis, et casu. Eam vivendi rationem Romae jam tum usitatam carpit Sen. *Epist.* praefata. Non audeo dicere, hunc *Montanum* esse, de quo Ovid. *l. 4. de Ponto Ep. 16.* cecinit:

Quique, vel imparibus numeris, Montane, vel aequis,

Sufficis, et gemino carmine nomen habes.

De eodem ait M. Sen. in editione Gothofredi *l. 7. Contr. 2.* fuisse comem, et egregium Poetam.

Montanus haeret. Vide *Cataphrygae* in C.

Moschus, Rhetor, veneficii accusatus, a Torquato Oratore defensus. V. *Torquatus* in T.

MU

Mucianus, (non *Mutianus*, ut nonnulli scribunt). De eo in *Dial. de Oratt.* narratur, contraxisse complurium Oratorum *Orationes* in bibliothecis repositas, 13. libris, et 3. libris, *Epistolas*. Ex quo licet intelligere, *Orationes* habitas, vel pro rostris, vel alibi, assertas diligenter in Romanis bibliothecis fuisse, ut etiam innumeras virorum doctorum *Epist.* Haec *Collectio* desid.

Mucianus (M. Licin. Crassus), Histor. Ejus *Hist.* citantur a Plin. non semel in *Hist. Nat.* Fovit partes Vespasiani, a quo ob merita sua consors imperii factus, et III. Cos. fuit. Ejus *Hist.* desid.

Mucianus (P. Crassus), inter felicitatis exempla recensitus a Plin. Fuit quippe Cos. Pont. Max. ditissimus, eloquentiss. Jurisconsultissimus, et nobiliss. Ita Historici Rom., (quos inter Sempronius Asellio) citati a Gel. *l. 1. c. 13. NN.* Vixit sub Nerone, Galba, et Vespas. Ejus OO. latent, vel perierunt.

Corollarium V.

Mulieres Romanae, sub Heliogabalo suum Senatum in Quirinali habuerunt, quem *Senatum* appellabant, in quo plura ridicula agebantur, et decernebantur. Matri suae Sémiamirae, Heliogabalus locum in Senatu dabat, eamque sedere faciebat in Consulum subselliis, frementibus Senatoribus. Mox cautum fuit, ne *Mulieres* in *Senatum* ingrederentur, et diis inferis devovebatur caput illius, per

quem id esset procuratum, et factum. Lege etiam cautum erat, ne foeminis revelaretur, quod in Senatu agebatur. Nota est Praetextati pueri lepida fabula, qua matris curiositatem fuit cavillatus. Vide de *Foeminae* in *F.*

Munatius, alter ex comitibus litteratis Tiberii in expeditione militari ad Orientem. De eo *Hor. Epist. l. 1. Tiberii*, juvenis tunc, comites vocat Horat. *studiosam cohortem*.

Corollarium VI.

Municipia. Horum jura ignota esse Gel. indicat *lib. 16. c. 13.*, ubi tradit, secundum aliquos melioris fuisse conditionis, quam Colonias, pluresque Rom. Colonias Municipia fieri petivisse, ut etiam plura *Municipia* Colonias fieri. *Adrianus Imper.* mirabatur, *Italicenses*, et *Uticenses Municipis*, petivisse Colonos fieri. Vide *Coloniae* in *C.*

Muræna (*Licinius*), uxoris *Mecoenatis* frater. De eo *Horatius lib. 3. Odarum*.

Musa, Rhetor, et Declamator, notatus a M. Sen. in *Praef. l. 1.*, et *1. Contr.* Ejus Sententias affert *l. mihi 7. Eum ingeniosum, sed turgidum dicit*.

Musa (*Ant.*), Augusti, et ut puto, Agrippae Medicus. Ei a Senatu statua fuit posita, quia Augustum bis a gravi morbo liberarat. Fuit Asclepiadis discip. De eo *Hor. l. 1. Epist.*, et *Plin. l. 19. H. N. Musae OO. desid.*, inter quae *liber de Betonica*, Agrippae, Augusti *govero*, dicatus.

Musaeus, Poeta valde impudicus, de quo *Mart. l. 12. Epigr.* Servius in *Virg.* citat *Musaei* carmen *Crater* inscriptum.

Corollarium VII.

Musica. De ea plures Romanos antiquos scripsisse (inter quos *Plut.*, et *Macrobius in Somnium Scipionis*) nullus dubito. Paucissima tamen Opera de ea supersunt. Quae pro, et contra *Musica* ab antiquis dicta sunt, vide apud *Cael. Rhodig. lect. antiq. lib. 9. c. 1. 2.*, usque ad *10.*

Musonianus, vir doctus, quo usus est *Constantinus M.* ad limitius noscendas superstitionum sectas, ut *Manichaeorum*, et similium. Erat enim utriusque sermonis facundia clarus, et sectarum omnium notitia instructus. Vide *Ammianum Marcel. l. 15.*, et *Cael. Rhod. l. 20. lectt. antiq.*

Musonius, *Phil. Etruscus*, probitate, et doctrina clarus. Romae docuit, cujus auditor fuit *A. Gel.*, qui plura ab eo sapienter dicta narrat *lib. 5. c. 1.*, et *lib. 16. c. 1.* Floruit sub *Vespas.*, et filiis. Cum *Vespasianus Philosophos Roma expulit*, *Musonium* excepit, qui fuerat a *Nerone* exsilio multatus, et Romam redierat. Forsitan ex eadem familia fuit

Musonius, *Christianus* litteratus, et *Athenis* magister, docendi munere a *Juliano Apostata* privatus, quia *Christianus* erat. Ita *Eugenapius* in *Vita Proaeresii*.

M, non solum littera apud priscos Rom. erat, sed etiam numeri millesimi nota, quae facta fuit ex conjunctione duorum numerorum, quorum unusquisque numerum quingentesimum indicabat, sic *CCV*: ex qua numerali nota postea coaluit *M* pro *Mille*. Poetae Latini euphoniae studiosi, quoniam littera *M*, in fine pronunciata, mugitum quemdam secum in sono affert, vocabula in *M*. finita, vocali subsequente, per ellipsim elidunt. In compositis mutatur, tum in scriptura, tum in pronuntiatione in *N* ante litteras *D*, *T*, *C*, *Q*, etiam in derivatis, ut *Idem* in *Identidem* non *Idemidem*: *Tantum* in *Tantundem*: *Eorum* in *Eorundem*: *Num* in *Nuncubi*, *Nunquam*, *Quamquam*, *Quicumque* cet. Item *Am* ante *F* mutatur in *N*, ut *Anfractus*, pro *Amfractus*. Littera *M* non solum erat Millenarii numeri nota, quam saepe multiplicabant, sed, et per hanc litteram indicabant praenomen *Marcus*, et agnomina *Magnus*: *Maximus*, et *Christiani* etiam *Martyr*.

NA

N *Arcissus*; Libertus, et ab Epistolis Claudii Caesaris, fuit Praetorio munere decoratus. Ita Suet. in *Claudio* c. 28. A militibus tumultuantibus, ad quos sedandos a Claudio missus fuit, cum suggestum oraturus ascenderet, dicteris, et scommatibus irrisus fuit. Ita Dion Cassius. S. Paullus in *Epist.* ad Romanos salutatur eos, qui sunt ex *Narcissi domo*, quae forsitan domus ipsa Claudii erat, in qua ipse, Claudii gratia florens, in primis dominabatur.

Nasica (P. Scipio), Orator, Orationem habuit, teste Livio lib. 38., plenam verbis decoris, non communiter Corneliae gentis, sed propriae familiae suae, quae *Oratio* desid. Ex hoc intelligitur, quid intersit inter Gentem, et Familiam, ac Scipionis familiam ex gente Cornelia fuisse. Hic adhuc adolescens a Senatu fuit vir optimus iudicatus, et cujus ductu postea Tiberius Gracchus, seditiosus Trib. plebis subselliorum fragmentis in concione occisus fuit sine publica auctoritate.

Naso (Actorius), citatur a Suet., ut Historicus in *Vita C. Cæs.* c. 9.

Nata (Pinarius), Sejani cliens, alter ex Oratoribus, qui Cremutium Cordum accusarunt. Ita Tac. *Ann.* l. 4. Vide *Montanus* in *M*.

Naevius (CN.), antiquus Poeta Campanus, qui fl. circa an. V. C. 520., scripsit *Annales*, *Comoed.*, et *Tragoed.* satis dura, et obsoleta Latinitate. Earum titulos vide in collectoribus *Fragment. Poet.* Vide etiam Gel. l. 19. c. 7. *NN.*, ubi plura vocabula sordida *Naevii*. Sedigitius ei 2. locum dat inter Comicos. Cicero in *Epist. ad Catonem Uticensem* citat ex *Naevio* illud = Laetus sum, laudari me abs te, pater, laudato viro = In *Oratore* citat *Naevium* inter Poetas, qui in versu faciendo saepe hiabant, et pro exemplo adducit hunc *Naevii* versum.

Vos, qui accolitis Histrum fluvium, atque algidum.

In *Dial. de Senect.* adducit etiam versum Naevii parum concinnum. Edidit hexametris Poema inscriptum *Iliados Cypriae*, ex quo Sospiter hunc versum affert,

Collum marmoreum torquis gemmata coronat.
et Priscianus hunc:

Facundo penetrat penitus, thalamoque potitur.

Varro in *libris de Latina lingua* saepe Naevii verba affert. Plura ex Naevio fragmenta citantur, et adducuntur ab antiquis Grammaticis, et a Gellio Epitaphium, quod sepulchro suo inscribi voluit Campana superbia ab illo compositum. Metellis fuit infensus, et in eos, ac in alios viros Romae primarios *Satyras* vulgavit, ob quas fuit in carcerem tetrusus, et postea exilio multatus, obiitque Uticae exsul. Alter ex Metellis carmina in eum scripsit. Inter quae illud memoratur:

Dabunt malum Metelli Naevio Poetae.

Ex quibus intelligi potest, ante Lucilium *Satyras* scriptas fuisse: cum Naevius antiquior Lucilio *Satyras* ediderit, quae ei non levia mala attulerunt. Naevii Poemata desid. Supersunt solum fragm., et integrum Epitaphium, quod sepulchro suo inscribi voluit, quo dicitur: mortuo Naevio, Romanos loqui Latine nescituros, Illud affert Q. Moder. Censorinus in *Parad. de Vita*, et *Morte Lat. Linguae. Dissert. 3.*, ubi plura etiam in *Adnot. ad cam, de Naevii Latinitate*, ex Gellio, loco jam citato.

Naucratia, Gram. sub Commodo, ad quem scripsit *Onomasticon*, cum Athenis doceret.

Corollarium I.

Nautica Ars. Eam ignorasse Romanos dici non potest: cum tot victorias maritimas, ex Carthaginensibus praesertim, classibus suis reportarint. De hac autem Arte vix quicquam scriptum invenio in antiquis Scriptoribus Romanis, qui ad nos pervenerunt. In arte Nautica, tum quod ad navigandi peritiam, tum quod ad navium structuram pertinet, multo peritiores sunt nautae hodierni antiquis Romanis, Poenis, Phoenicibus, et Aegyptiis. De Aegyptiis magnis navigiis classis M. Antonii in Actiaca pugna, castellorum, et urbium specie, quae, non sine gemitu maris, labore ventorum ferebantur, constantes a senis ad novenos temorum ordinibus, vide *Florum lib. 4. cap. 11.* Acus nautica, qua navigationes suas ad certos portus dirigerent, ignota illis fuisse videtur, ut etiam Poenis, qui ex Phoenicibus Nauticam artem didicerunt. Ignoram autem eam fuisse antiquis Phoenicibus, qui Salomonis naves gubernabant, vix crediderim: cum multa eos ex omniscio Salomone, ad rectam navigationem spectantia, didicisse simillimum vero censeam, et a Salomone hoc naturae secretum, in Magnete situm, nequitiam ignotatum putem. Illud novimus, eos stellam polarem in navigationibus diligenter observasse.

Pars II.

Nazaræi, hæretici, primo Eccl. seculo docebant cum Cœrintho, et Ebione, legem veterem cum nova servandam esse. *Nazaræorum* Evangelium a S. Hieron. citatur.

Nazarius, Rhetor sub M. Constantino: quem Romæ laudavit Oratione Panegyrica, ei absenti dicta, quæ superest, quin de aliis *Nazarîi* Operibus aliquid ab antiquis scriptum legatur. De eo meminit S. Hier. in *Chron. Euseb.* ad an. Christi 328., ubi eum insignem Rhetorem appellat. Meminit etiam de eo Ausonius in Epigram. de Professorib. Burdegal. Habuit filiam, virginem Christianam, *Eunomiam* dictam, in eloquentia, patre non inferiore. Ita S. Hieron. in *Chronico Euseb.* ad an. Christi 319.

NE

Nepesius scripsit de *Cometarum differentiis*, et citatur a Servio in Virg. *Nemesianus*, Poeta Charthag., qui fl. an. post Christum 280. Hunc arbitror fuisse *Aurelium Olympium Nemesianum*, qui sub Numeriano, et Dioclet. edidit *Cynegetica*, *Nautica*, *Halieutica*, et *Eclogas*. Ex his supersunt *Cynegetica*, seu de *Venatione*, Opus heroico carm. ad Carinum, et Numerianum, Cari Imperat. filios, scriptum, et *Eclogæ* 4. Cum eo de Poetica laude certare dignatus est Numerianus Imperator, cui valde carus erat. Usus fuit satis culta latinitate, et ejus Opera Hinchmari ætate in scholis legebantur. Vide *Calpurnius* in C. Sunt qui dicant, *Nemesiani* Opera, quæ exstant, Actio Sincero Sannazario deberi. Sunt etiam qui *Nemesiano* tribuant aliqua *Calpurnii Siculi* Opera, et contra.

Nemesis, Poetria, *Delia* dicta, Tibulli amica, et ab eo celebrata. Formosa appellatur a Maftiale l. 8. *Epigr.* De ea Sidonius Apollin.

Nepos (Licinius), Rhetor. De eo meminit Sen. in *Suass.*

Nepos (P. Val.), Orator, alter ex accusatoribus Milonis, quem defendit Cic., quin potuerit eum sententiæ damnationis eripere. Milonis accusatores alii, fuerunt *Appius* major, et M. Antonius. Milonem damnatus, Massiliæ æxul est commoratus. *Oratio pro Milone* dicta non fuit a Cicerone, amicorum Clodii, occisi armis perterriti, prout nunc legitur.

Nepos (Metellus), Trib. pl. Ciceronis inimicus, qui sæpe contra Ciceronem oravit, et noluit, Ciceronem, finito Consulatu, *Orationem* ad populum habere, sed solum jurare. Erat Metelli Celeris, amici Ciceronis, frater. Vide *Epistolas* Ciceronis ad Celerem l. 5. *Famil.* Vide etiam *Metellus* in M. Cum corvum magistri sui sepulchro insculpere fecisset *Nepos*, dixit Cicero: *Digna retributio: Metellum enim volare, non orare docuit: quo notavit inconstans, et volubile Metelli ingenium.*

Nepos (Corn.), Veronensis, T. Pomp. Attici, Ciceronis, et Salustii amicus. Huic dicavit Daretis Phrygii de bello Trojano Historiam, quam in Latinum conversam edidit: si tamen hæc versio subdititia non sit, ut putant nonnulli. Scripsit plura, quæ interci-

derunt. Inter ea numerantur *Vitae excellentium Roman. Imper.*: quo de Opere ipse loquitur in fine *Vitae Hannibalis*. Item *Regum Vitae*, de quib. in *Vita Timoleonis*. S. Hieron. in *Praef. ad lib. de Scriptor. Eccl.* indicat, *Nepotem* de Graecis, et Latinis Scriptoribus lib. edidisse, qui desid. Gel. l. 15., c. 28. NN. citat *Nepotis lib. 1. de Vita Ciceronis*; et l. 8. c. 18. *Libros exemplorum*, qui non exstant, uti neque *Annales*, citati a Gel. l. 17. c. 21. Item *Chronica*: at forsitan haec eadem cum *Annalibus* erant. *Chronicorum* fragm. nonnulla leguntur. De *Annalibus*, vel *Chronicis Nepotis*, valde brevibus, videtur loqui Catullus, qui ei librum suum dedicavit dicens:

Cum ausus es unus Italorum:

Omne aevum tribus explicare chartis,

Doctis, Jupiter, et laboriosis.

Suet. de *Ill. Gramm.* citat libellum *Nepotis*, quo distinguit Litterarum ab Erudito. Quae supersunt *Nepotis*, sunt puta, et eleganti Latinitate lucubrata. Nonnulli *Vitae excellentium Imperatorum* tribuunt Aemilio Probo. Verum haec opinio jam communiter improbatur a Criticis. Videtur ex illustri Corneliorum familia originem duxisse. Obiit principatus Augusti initio, ante Christum natum an. 30. V. C. 724. veneno a liberto Callisthene corruptus.

Nepotianus, Clericus valde eruditus, (teste S. Hieron.) Aeliodori Episcopi nepos, qui in flore aetatis sancte obiit. Ejus *Epitaphium* scripsit S. Hieron.

Nero quidam, nobilis adolescens, et ingeniosus, Nyseorum Patronus commendatur a Cic. Silio Propraetori l. 13. *Epist. famil.*

Nero (Domitius), Rom. Imperator post Claudium, seu potius Romani Imperii monstrum, Romae natum, crudelitate, et vitiis aliis notissimum. Victorinus M. in Apocalipsim scribens existimat, eum futurum in fine temporum Antichristum, licet nonnulli *Commentarios in Apocal.* qui in *Bibliot. PP.* leguntur, *Victorini M.* esse negent. Tac. l. 13. *Ann.* ait, eum an. natum 16., ut honestis studiis, et eloquentiae gloria niteretur, causam Iliensium suscepisse, et impetrasse a Claudio, ut omni publico onere solverentur: ait etiam, eo orante, Bononiensi Coloniae, igne absumptae, a Senatu subventum centies Sestertium largitione. Verisimile est, has *Orationes* a Seneca, Neronis institutore, compositas, et a Nerone recitatas, ut aliae, de quibus postea. Ait enim Tac. ibidem: initio operam eloquentiae non dedisse, et *Orationem*, ab eo habitam in Claudii funere, et *Apotheosis*, compositam a Seneca fuisse, additque, tunc dictum: ex iis, qui rerum Romae potiti fuerant, primum *Nerone* fuisse, qui alienae facundiae indigeret. Nam eloquentes fuerunt omnes ejus *Decessores* C. J. Caesar, Augustus, Tiberius, C. Caligula, et Claudius. Poesim excoluisse, et Poetam sui temporis praestantissimum videri voluisse, Hist. Rom. tradunt. Vide *Lucanus* in *L.* Sed quam immerito hanc laudem ambierit, ostendunt Carm. nonnulla ampullata nimis, et tur-

gida, quae, celato Auctoris nomine, affert Persius in *Satyris*, et Neronis censentur. En illa:

*Torva mamilloneis implerunt cornua bombis,
Et raptum vitulo caput ablatura superbo
Bassaris, et Lyncem Moenas flexura Corymbis
Evhion ingeminat; reparabilis assonat echo.*

Initio *Vitae Domitiani* fit mentio a Suet. Neroniani *Poematis in Clodius Pollionem*, virum Praetorium, quod Poema *Lusio*, sive *Luscio* inscribebatur. In *Fragm. libri de Cl. Poetis*, qui Suet. tribuitur, ab Auctore antiquo *Vitae Lucani*, narratur, *Lucanum* in publicis latrinis (honor sit auribus) clariore strepitu ventris emissio, *Neronem* irridendo, recitasse, magna consessorum fuga, hemistichion quoddam versus *Neronis*: *sub terris sonuisse putes*. Urbem incendio, quod 7. dieb., et 7. noctibus duravit, delere funditus voluit, ut novam aedificaret, quam de suo nomine *Neroniam* appellaret. Instar magnae civitatis domum Romae extruxit, quae aurea fuit dicta, quia omnia, vel aurea, vel deaurata in ea erant. Ad domum hanc aedificandam innumeras civium aedes diruit, ob quod Poeta quidam hoc Distichon vulgavit:

*Roma domus fiet: Vejós migrate Quirites,
Si, non, et Vejós occupat ista domus.*

De Poetica *Neronis* non convenit cum Tacito Suetonius. Hic de *Nerone* loquitur, tanquam de Poeta non contemnendo. Tacitus contra. Nihilominus affirmat l. 13. Ann., Quinctianum conjurationi *Pisonis* in *Nerone* consensisse, propterea quod a *Nerone* probroso carmine diffamatus fuisset: et Philostratus mentionem facit de *Hymnis*, et *Tragoediis Neronis*. Dicitur etiam *Troica* scripsisse, quibus incendium Urbis, a se procuratum, expressit, quaeque ex altissima Meoenatis turre Urbis flammam cum gaudio aspiciens, ad lyram canebat. Laudat quin etiam Suet. ejus in Mithridatem *Carmina*. Seneca autem in *QQ. NN. l. 1. c. 5.* commendat hunc *Neronis* versum:

Colla Cytheriacae splendent agitata columbae.

Medici fatentur, *Neroni* deberi inventum valde salubre, et variis morbis pellendis utilissimum, potus aquae distillatae, et gelu, vel nive refrigeratae, nisi, si hoc inventum magistro ejus, L. Ann. Senecae, sit tribuendum. Ingenio eum praeditum fuisse satis vivo, et disciplinatum omnium capaci, si in eas studuisset, nemo inficias ibit, lecta ejus *Vita*. Verum, excepta Poesi, vix in alias ingenuas disciplinas incubuit. Animum nempe annis puerilibus detorsit ad ea, quae eum litteratum facere non poterant: ut caelare, pingere, canere, lyram pulsare, equos regere, histrioniam agere. Vide *Tranquillum* in *Nerone*. Imperavit an. 14. Hostis patriae ob crudelitatem, et alia scelera a Senatu judicatus, et damnatus, se interemit an. Christi 68. Vide *Agrippina* in *A.* Primo sui imperii quinquennio tam bene se gessit, Trajano teste, ut nemo ullus ex optimis principibus eum aequaverit in recta Imperii administratione: cum scilicet

cet magistri sui Senecae consiliis paruit. Vide Sen. in libris de *Clementia*. Postea innumeris vitiis se contaminavit, luxu praesertim, impudicitia, et crudelitate. Vide Suet. in ejus *Vita*. Plin. narrat, uno die tantum cassiae, aliorumque aromatum, et odorum combussisse quantum Arabia felix annuo foetu dare non poteat. 800. nummorum millia Tyridati diurna advictum, et expensas assignavit.

Nerva, Imperator, vir doctus. Apollonium Pythagoreum Phil. familiarem habuit, et veluti magistrum audiebat. Oprimas leges tulit. Inter alias sancivit, ne mares castrarentur, quod etiam decreverat Domitianus, jussitque Magistratibus, ne quem insectarentur propter solam religionem. Imperavit an. unum, et menses aliquot. Obiit an. Christi 98., aetatis an. 68. Ita Petavius.

Nerva (Coccejus), Jurisconsultus doctissimus, Nervae Imperatoris avus. Tacitus lib. 6. *Ann.* de eo tradit, fuisse omnis humani, et divini Juris peritissimum. Fuit intimus Tiberii amicus; consilium autem moriendi cepisse, ait Tac., et abstinencia vitam finivisse, licet contrarium ei suaderet Tiberius. Mori autem voluisse creditur tacido crudelitatis, et rerum Tiberii, quas videre morte pejus aestimabat, secum reputans, fieri non posse, Tibetium monitis suis ad bonam mentem traduci, quod, ut optimus amicus, in primis optabat. Obiit an. Christi 34. De eo meminit Hor. *Satyr. l. 1. Sat. 5.*, missum fuisse a Senatu Brundisium ad M. Antonium, qui eam urbem obsidebat an. V. C. 713.

Nerva (M. Coccejus), Jurisconsulti filius, qui 17. aetatis anno publice de Jure, consultus respondebat. Scripsit libros de *Usucapionibus*, quorum meminerunt Ulpianus, et Paullus in *Digestis*.

Nestorius, Constantinop. Praesul, haeresiarcha, a Conc. Ephes. Generali damnatus. Virus suum scriptis spargere coepit contra Christum, et Deiparam paullo post Honorii excessum, ut, non multo post, Eutiches suum, et iccirco de illis agere supersedeo.

NI

Nicanor (Saeivius, vel secundum Macrobius in *Saturn. Saeivius*) praeter *Commentarios*, qui Suetonii aetate jam perierant, scripsit *Satyras*, ex qua Macr. *l. 3.*, et *6. Saturn.* aliquot versus affert. Diversam hunc puto a Nicanore Alexandr., qui de *punctis*, quibus in scriptura utimur, scripsit.

Nicaena Synodus, sub S. Sylvestro, et Constantino M. celebrata, 70. canones edidit teste S. Athan. in *Epist.* ad Marcum R. Pont. Canones 30. fuerunt Graece editi: 30. Latine. S. Athan. orat. Marcum, ut 10. alios auctoritate Romanae sedis roboraret. Vide Dist. 16. Gratiani.

Nicetes, Sacerdos, et Sophista celebris, C. Plin. Caecil. magister. Hunc fuisse puto *Nicetem* Smyrnaeum, quem Adrianus Musaeo Aegyptio adscripsit. Antiquioris Nicetis, declamatoris insignis, meminit Seneca *Suas. 3.*

Nicia (Curtius), vir doctus. Cic. familiaris. ut constat ex Cic.

Epist. ad Dolabellam, et *Atticum*. Haesit Pompejo, et C. Memmio? Sed illum graviter offendit, et ei domo sua interdictum fuit a Pompejo ob suspensiones quasdam. Vide Suet. de *Illustr. Gram.*

Nicolaus, alter ex 7. primis Diaconis, a quo Nicolaitae haeret. 1. Eccl. Sec., qui docebant, uxores communes esse debere.

Nicolaus, Damascenus, Hist. Poeta, et Phil. Augusto valde carus. Athenaeus narrat, ab ejus nomine appellatas *Nicolaos* palmarum balanos ex Syria, et hoc nomen eis impositum ab Augusto, qui eis, ut *Nicolao*, plurimum delectabatur ob earum suavitatem, et venustatem. V. Cael. Rhodig. l. 5. c. 6. lect. antiq. Scripsit 134. libb. Hist. quorum nonnulla supersunt fragm.

Nicomachus, vir eruditus, alter ex Interlocutoribus in Macrobij *Saturnalibus*.

Corollarium II.

Nicostrata, Evandri mater, *Carmenta* dicta, quia versibus dicitur nonnulla Opera scripsisse. Rom. Historici tradunt, eam Bellum Trojanum ante Homerum carmine cecinisse. Forsitan ejus *Carmm.* ad antiquos Rom. pervenerunt. Tradunt etiam, eam Latinas litteras invenisse. Verum non multum adlaborandum ei fuit in illis inveniendis; cum antiquae Latinae litterae non multum a Graecis differrent. Facta quidem nonnulla immutatio valde levis, quae processu temporis major effecta est, qualem nunc cernimus.

Niger (Aquilus). Citatur, ut Histor. a Suet. in *Augusto*. Ejus Hist. desid.

Niger (Brutidius), Histor. et Rhetor, cujus mentio fit a M. Sen. in *Suasoria de Morte Cic.*; et in *Controv.*, ubi ejus Sentt. referuntur, et in *Suass.* exstat ejus Hist. fragmentum.

Niger (M. Messalla), Orator, et Patronus M. Scauri, pro quo oravit una cum aliis Oratoribus.

Niger (Q. Caecil.), Siculus Orator, Libertinus, et professione Judaeus. Is contendebat in accusando C. Verre, cujus Quaestor in Praefectura Siciliae fuerat, Ciceroni praeferrere. Verum victus fuit a Cicerone, qui ei dicebat: *Quid Judaeo cum Verre?* alludens ad legem Judaeorum de abstinendo a carnibus porcinis.

Nigidius, Rhetor, qui florebat circa tempora pristorum Oratorum, scripsit de *Gestu*. Ita Quint. lib. 11. *Orat. Instit.*

Nigidius (P), *Figulus* dictus, Varronis aequalis, eidemque in doctrina pene par. Erat Phil. Pythag. Medicus, et Gram. clarissimus. Ejus OO. desid. In illis notat Gel. Styli obscuritatem. Valde commendatur a Cicerone in *Epist. ad eum lib. 4. Famil.*, ubi multa de ejus ingenio, et doctrina. Citatur a Suet. in *Aug.*, ut vaticinatus de *Augusto*, recens nato, eum orbis dominum futurum. Quo vaticinio postea creditum est, cum in *Magia*, et *Astrologia* valde versatum fuisse. Id Lucanus videtur indicare l. 1. *Phars.* de eo canens.

At *Figulus*, cui cura Deum, secretaque mundi

*Nosse fuit, quem non stellarum Aegyptia Memphis
Aequaret visu, numerisque moventibus astra.*

In *Commentariis*, quos *Grammaticos* inscripsit, contendebat, inter litteras *N*, et *G*, et inter *N*, et *C* esse debere litteram mediam, vim novae litterae habentem. Pro quo statuebat, in dictionibus *Anguis*, *Lageniam*, *Angaria*, ut etiam in vocibus *Ancora*, *Increpo*, *Incurro* veram litteram *N* in prima syllaba non reperiri, sed adulterinam: quod ex pronuntiatioae colligebat: lingua quippe palatum non tangit, cum voces illae proferuntur. Vide *Gel. l. 10. c. 14.*, vide etiam *l. 10. c. 4.*, ubi *Gellius Nigidii* opinionem affert de Nominibus, et Verbis, tum Latinis, tum Graecis, qua putat, non positu fortuito, sed quadam vi, et naturali ratione facta esse: (quod clarius in *Scholis* dici solet, non ex hominum institutione, sed natura sua rerum signa esse), quae sane parum firmis rationibus statuere mihi videtur. Vide eundem *Gel. l. 5.*, qui citat *Commentarium 29. Nigidii*, ubi de Etimologia verborum *Avarus*, et *Locuples* disserit. *P. Nigidium* in exilio obisse nonnulli tradunt. Ad eum exsulem scribit *Cic. spe reditus cum consolans, suam operam, et officia ad hoc ei pollicitus lib. 4. Epist. Famil.* Cur ei attributum fuerit *Figuli agnomen*? Variæ sunt *Scriptorum* opiniones.

Nisus. Scripsit *Commentarios in Fastos*. Ita *Macrob. l. 1. c. 12. Saturn.* Ejus *Scripta* desid.

NO

Corollarium III.

Nobiles *Romani* antiqui lunulas in calceis gestabant. Hinc ortum adagium: *Nobilitatem in astragalis, seu in talis habere*, de eo dictum, qui, nulla dote praeditus, nobilitate tumet, et de majorum suorum factis gloriatur, nihil ipse gloriosum agens. Qui merito proprio *nobiles* fiebant, homines novi dicebantur.

Nobilior (*M. Fulvius*), vir *Consularis*, scripsit *Fastos*, quos in templo *Herculis Musarum* posuit. Ita *Macrob. l. 1. Saturn. c. 12.*, et *13.* Videtur in *Poetas*, et *Poesim* propensus fuisse. Vide *Poetae* in *P.*

Nomenclatores. Hi notos habebant cives *Romanos*, et memoriter tenebant eorum nomina, quae suggererant candidatis, ut obvios quosque suo nomine salutare possent, et hoc pacto eorum benevolentiam sibi conciliare. *Nomenclatores* adhaerebant lateri candidatorum in comitiis, et aliis, per urbem euntibus, etiam inserviebant, nomina suggerendo occurrentium alicujus gradus, et dignitatis. Oportebat, *Nomenclatores* magna memoria pollere, quae eis victum dabat.

Nomina, et *Praenomina* *Romanorum* *Notis litteratis* scribi solebant. V. *Nota* infra.

Nonianus (*Servilius*), *Orator*, citatur ut eloquens in *Diad. de Orat.* Eum recitantem lucubrationem suam audire voluit *Claudius Caesar*, excitatus clamore auditorum illi plaudentium. Vide *Plin. Caecil. l. 1. Epist. 19.*

Nonius, sive *Novius* (Q), Poeta, *Attellanarum* scriptor. Macrobianus in *Saturn.* testatur, eum probatiss. Poetam fuisse, eundemque praeponebat L. Pomponio, et Mominio.

Nonius (Asprenas), Augusto aetate amicitia junctus. Fuit accusatus veneficii a Cassio Severo, et ipse causam dixit, se eloquenter defendens coram Aug., et Senatu. De *Nonio* Marcello, insigni Grammat. nihil dico, quia longe post Honorii excessum floruit. Mihi religio est, ultra praefinitos limites excurrere, cum aetas nota est.

Norbanus (C), Orator, et accusator Caepionis, in judicio damnatus. Hic Coepio Cos. male cum Cymbris pugnaverat.

Corollarium IV.

Notarii dicebantur illi, qui litterarum compendiis, seu *Notis* scribebant, sive transcribendo, quae fusius scripta erant, sive excipiendo celeriter, quae recitabantur. Oratores Forenses ad manum *Notarios* habebant ad excipienda fideliter, quae ab adversae partis Oratore dicebantur, ut ea refellere possent. Plut. in *Catonis Uticensis Vita* tradit, suo tempore extitisse *Orationem Catonis*, exceptam a Cicet. per celeres Scribas, edoctos *Notis*, seu signis uti. Et S. Isid. in *lib. Orig.* ait = Quidquid in judiciis, aut pro concione diceretur, librarii scribebant complures, simul adstantes, divisim inter se partibus = Verum id fieri poterat sine *Notis*. In Rom. Senatu erant Scribae, qui *Notis* excipiebant Senatorum Sententias, et *Orationes*, quae a Senatoribus recitabantur de rebus, quae in deliberationem veniebant, et eas in *Diariis* referebant, ut etiam ea, quae alibi ad Pop. disseriebantur a Trib. pl., vel aliis Oratoribus. Vide *Ephemerides* in E.

Notae, quibus Romani *Notarii*, *Exceptores* etiam dicti, utebantur, non erant signa vocum, cujusmodi est scriptura communis, sed signa rerum dictarum, ut nunc Sinensium characteres, et olim Aegyptiorum Hieroglyphica. De his *Notariis* Martialis *lib. 4. Epigr.*

Currant verba licet, manus est velocior illis.

Nondum lingua, suum dextra peregit opus.

Ausonius miris laudibus effert puerum suum a celeritate, qua excipiebat stylo dicta sua. Vide Ausonii Carmen, quod incipit = *Puer Notarum praepetum* = cet. Hae *Notae* erant veluti vocabula rerum, ut scriptura vocum. Ennius dicitur primus *Notas* invenisse ad centum supra mille. Alias addidit Tiro Tullius, Ciceronis libertus doctiss., ut tradit Euseb. in *Chron.* Mox Persanius Philargyrus bonam illis augendis navavit operam. Item Mecoenas secundum Dionem, vel ponus Aquila ejus libertus, ut refert S. Isidorus *l. 1. Orig. c. 21.* Post quos multas addidit L. An. Sen. adeo ut *Notarum* numerus ad 5000. ascenderit. De his Petrus Diaconus ad Conradum Imperat. Volumen *Notarum* Tironis, et Senecae exhibetur in *Thesaurio Inscript. Vet. Roman.* Verum non omnes sunt praefatorum Auctorum: cum inveniantur *Notae* Caesarum usque ad Antoninum, et multae rerum, et Mysteriorum, ad Christianam Religionem spectantium.

quæ *Notæ* a Christianis fuerunt forsitan inventæ, ne ab Ethnicis intelligerentur a Christianis Notariis litteris consignata. Prudentius, Christ. Poeta, indicat, S. Cassianum Martyrem scribere *Notis* discipulos suos docuisse. Præter versus Prudentii adductos verbo *Cassianus* in C., hæc in Prudentio de dicto Martyre leguntur.

Agmen tenerum, et puerile gubernat

Fictis notare verba signis imbuens.

Harum *Notarum* meminit Sen. in *Epist.*

Recordor, me egisse in *Hist. Naturali* Cataloniae, quam, prælo paratam, Matrili reliqui, ubi de Scriptura, ac de optima Charta, quæ in variis Cataloniae oppidis fabricatur: egisse, inquam, de ratione celeriter excipiendi, quæ recitantur, sine *Notis* Romanorum, utendo communi scriptura, narrasseque experimentum a me factum in biblioth. Gandiensis collegii, tunc Jesuitarum, adhibita aliquot scholarium illius Academiae opera, remque ex voto cessisse. Omnia nempe, quæ ab uno, Oratorio modo, recitabantur, ab aliis fideliter calamo excipiebantur: primum a pluribus, deinde a paucioribus scribis ad id paratis. Non bene memini, an mihi hanc mentem ingesserit dictum S. Isidori, supra adductum, in Operibus S. Isidori a me lectum. Quod ad *Notas* Romanorum attinet, illud difficile fuisse arbitror, diversas nempe verborum Activorum, Neutrorum, Deponentium, Defectivorum cet. conjugationes, quibus Oratores dicendo utebantur, notare. Præfatae *Notæ* inventæ fuerunt, ut arbitror, primum, quia nimis in scribendo morabantur Romani, cursivis, ut vocant, litteris destituti, et quadratis solum utentes. Deinde, ut sensa sua cum absentibus per litteras communicarent, quin intelligi possent a *Notarum* ignavis, si litteræ resignarentur. Verisimile enim est, *Notis* usos Romanos *Epist.* scribentes, ut ex *Epist. Cicer. ad Atticum* colligitur, ut etiam ex Suet. in *Vita J. Caesaris*, licet Caesar litterarum transpositione uteretur. *Notis* quibusdam etiam utebantur Rom. cum libros legebant, eas margini librorum appingentes, illisque indicabant, quæ in libris essent notabilia. Sic, exempli gratia, posita in margine *L* littera geminata, indicabant laudabilem lectionem, seu sententiam dignam legi, et laudari. Vide Sen *Epist. 6.* Suas etiam Numerales *Notas* Romani habebant, diversas ab Arabicis, quibus nunc utimur expeditius. In Inscriptionibus, ut brevitati consulerent, ac plura in metallicis, et marmoreis tabulis inscriberent, alii utebantur *Notis*. Inscribent enim primas vocabulorum litteras, ut *S. P. Q. R.* pro *Senatus, Populusque Romanus*: *S. C.* pro *Senatus Consultum*: *Cos.* pro *Consul*: *Coss.* pro *Consules*: *Praef. pr.* pro *Praefectus praetorio*: *Trib. pl.* pro *Tribunus plebis*: *P. C.* *Patres Conscripti*: *Pactum Conventum*: *Patrono Coloniae* cet., et Pilatus, ut vulgo creditur, in Christo de Cruce pendenti posita inscriptione *J. N. R. J.* pro *Jesus Nazarenus Rex Judaeorum*: Plura item Personarum, ac Familiarum vocabula, praesertim Praenomina, solis initialibus, ut ajunt, designabant, hæc

Pars II.

que possumus *Notas litteratas* appellare, quae *Siglae* etiam dicuntur. Plut. in *Problem.* ait, Praenomina Latinos integra scribere solitos non fuisse, sed aut una littera, ut *A. T. L. M.*, aut duabus. primis, ut *CN.*, aut tribus, ut *Sex. Ser.* unde non semel oritur confusio. In Nieupoort, et aliis, exstat Index Alphabeticus harum *Notarum* pro Praenominibus, et Nominibus Romanorum, ac pro rebus aliis. Olim viri nobiles praenomen, nomen, et cognomen tribus litteris notabant, ut *M. T. C.* pro *Marco Tullio Cicerone*, unde qui vanis nobilitatis titulis gloriabatur, *Homo trium litterarum* per ironiam appellabatur: quo nomine Plautus in altera ex Comoediis servum furacem vocat per jocum, quia *Fur* trium litterarum nomen est. Illud ad extremum velim, ne nesciat lector, Justinianum Imperat. cavisse edicto suo, ne Jurisconsulti *Notis* uterentur in Scripturis.

Novatus, M. Sen. filius, qui a Junio Gallione adoptatus, Gallionis nomen assumpsit. Vide *Gallio* in *G. A. Patre*, ut magnus Orator, laudatur sub *Gallionis* nomine, nisi si de adoptante *Gallione* sit intelligendus *L. 10. Contrav.* Auctor *Dial. de Orat.* notat in *Gallione* tinnitus verborum. Sc. sub Nerone, post fratris L. Senecae mortem, occidit.

Novatus. Ad hunc scripsit L. An. Sen. *librum de Ira*, quin eum fratrem appellet. Contra vero in *lib. de Vita Beata* fratrem appellat *Gallionem*, qui antea *Novatus* appellabatur. Quod argumento esse potest, *Novatum*, ad quem *librum de Ira* scripsit, Seneca diversum fuisse a *Gallione*; licet forsitan esset Senecarum consanguineus, seu ex Senecarum familia.

Novatus (Junius). Is, Agrippae adolescentis, ab Augusto ob primum ingenium relegati, nomine, asperitimas *Epistolas* in Augustum edidit. Ita Suet. in *Octaviani*, seu *Augusti Vita c. 51.*

Novatus, haeret., et Novatiani schismatis contra S. Cornelium Papam promotor. Erat Carthag. Praesbyter, qui Romae degens Novatianum Presbyterum Romanum, vel corruptit, vel eum, ad schisma jam propensum, animavit.

Novatianus, Antipapa sub Gallo, et Volusiano, Rom. Imp. ad an. Christi 255. Hic fuit primus, qui schisma in Ecclesia fecit, sedente in Rom. Cathedra S. Cornelio. Ab eo, non a Novato, *Novatiani* schismatici, et haeretici, dicti fuerunt, qui negabant clavium potestatem Ecclesiae concessam, seu facultatem remittendi peccata, post baptismum commissam; qui error confestim a variis Conciliis fuit damnatus. Plura pro schismate, et erroribus suis scripsit, quae, ut puto, perierunt. Supersunt, quae de *Trinitate*, et de *Judeorum Ciliis* edidit. *Novatiani* hujus *Epistolas* petit a Paulo Concordiensi S. Hieron. ad eam scribens.

Novianus (Servilius), Histor. Quintil. aevo notus. Eum Quint. laudat *L. 10. Orat. Inst.* ab ingenio, et crebris Sentt. Ejus OO. desid.

Novius (Quintus), Poeta, ejus fragm. pauca supersunt, citata

a Nonio, et aliis Grammat. Floruit in Scena vicinus Syllae Dictaturae temporibus. Forsitan, quae Naevii sunt, *Novio*, a Grammaticis tribuuntur, et contra.

NU

Numa, 2. Roman. Rex, Legislator, et Romanae Superstitionis, vel institutor, vel ordinator, a Cic. l. 3. de Orat. sub Crassi persona *doctissimus* appellatur. Praeter plures leges, ad Politicam, et ceremonias, ritusve supersticiosos spectantes, composuit *Salarium Carmina* in Martis honorem, quorum nonnulla, rustica admodum Latinitate scripta, adhuc supersunt a Varrone conservata. Nisi si dicamus, ea non Latina, sed Sabina lingua lucubrata ab eo fuisse (Sabina inquam, ex qua Romana lingua fuit postea ditata, plura ex ea vocabula, sua faciens). *Numa* quippe, vel Sabinus origine, vel in Sabinis agens, ob suam prudentiam, et doctrinam fuit ad Romanum regnum accitus: quod indicat, (ut id obiter nolet lector) inter Romanos, Romulo regnante, viros litterarum, et litteratorum studiosos non defuisse. Carmina, de quibus dicebam, sunt hujusmodi:

Praesul, ut amptuat, et volgu' redamptuat olli

Omnia dapatilia comisse Jani Cusiones

Duonus Ceruses Deivos Janos venit, cet.

Non in Martis solum honorem, sed et in aliorum Deorum laudem Versus composuit, qui Versus *Janales*, *Saturnii*, *Junoii*, *Minervii* dicebantur ex falsis Numinibus per eos laudatis. Horum Latinitas conjici potest ex *Salarium* Latinitate. De his et aliis, quos Rom. Pop. canebat, cum Romulus de Ceninensibus, et Antennatibus triumphavit, intelligi potest Ennius, cum cecinit, de versibus antiquis loquens:

Quos olim Faunè, vatesque canebant.

Cum hac bella Numae Latinitate magnam affinitatem habet Latinitas 12. *Tabularum*, de quibus in lit. L verbo *Leges*, et lit. S verbo *Servius*: tum etiam Latinitas columnae Rostratae C. Duillii, et Inscriptionis, quam affert. Q. Mod. Censorinus in suis *Parad. de Vita, et Morte Lat. linguae* pag. 231.

Annum *Numa* duobus auxit mensibus, cum antea 10. mensium tantum esset; oportuitque novum *Kalendarium* ab eo edi, quo Annus dies per menses 12. congruenter distribuerentur: quod indicio esse potest, *Numam* in Astronomia versatum fuisse. Verisimile est item, eum Codicem legum, et ceremoniarum vulgasse: cum constet, eum Pontifices, Augures, Curiones, Salios, seu Martis Sacerdotes, ac Vestales in Cereris honorem insutuisse, suosque Ritus, Ceremonias, et Sacrificia unicuique Numinum assignasse. Ut, autem homo astutus majorem sibi, et institutis suis auctoritatem conciliaret, finxit, se consulere Nympham Egeriam, in antro quodam degentem, in quod se abdebat: quod facile persuadebat rusticae illi vulgi Romani simplicitati. Ovid. *Metamorph. l. 15.* Egeriam Nympham, *Numae* uxorem facit, et S. Augustin. libris de *Civ. Dei* ait, *Numam* Hydromantia usum

ad videndum ludificationes Daemonum: quod genus quoddam Divinationis erat, a Persis acceptum. Illud addendum ex Varrone *de Cultu Deorum*, et ex Val. Max. libros Graccos, et Latinos inventos fuisse intra duas arcas lapideas in Janiculo ab agricultoribus: non L. Paetili scribae, ut tradit Val. Max., sed CN. Terentii, ut tradit Plin. *lib. 13. H. N.* ex Cassii Heminae *Annal. l. 4.* Idem tradit Varro *de Cultu Deorum*, citatus a S. August. *l. 7. de Civ. Dei, c. 34.*: qui libri crediti fuere Numae Pompilii, illic sepulti. Septem erant *de Jure Pontif.* Latino sermone scripti, qui S. C. fuerunt magna cura asservati: libri autem Graeci jussu Senatus fuerunt combusti, quia, a viris peritis examinati, visi sunt officere posse receptae religioni, seu superstitioni tunc vigenti. Ita Val. Max. *lib. 1. c. 1. §. 12.*: quae paullo aliter narrata legi in Varrone. Videtur Lactantius *lib. 1. Divin. Inst. c. 22.*, qui addit, in arca quadam illic repertum Numae corpus: quod non legitur nec in Val. Max., nec in Varrone. Fulg. Planciades citat *libb. Pontificales Numae*.

Non solum leges, ad sacra Romana spectantes, tulit Numa, quarum plurimas ex Levitico Mosis non temere dixerim accepisse, sed Jus Gentium etiam tradidit, ac de homicidiis, de bonae fidei contractibus, de sepulturis leges aliquot promulgavit, quae in *12. Tabulis* fuerunt conjectae, ut etiam aliae leges Regiae, exceptis illis, quae ad Regiam dignitatem spectabant. Ritus enim complures, consuetudines, et caeremoniae, tum civiles, tum sacrae, ut de hostium spoliis, et de sacrificiis, quae regum aevo vigeabant, *12. Tabularum* novo jure confirmatae fuerunt, quae in dictis *Tabulis* legerentur, si hae ad nos integrae pervenissent. V. *Leges* in *L. De libris Numae*, in arca repertis, quos in papyracea charta scriptos Plinius affirmat, nulla ulterior mentio, quod sciam, a Romanis Scriptoribus fit. Si invenirentur, haberent, in quo exercerent Critici Antiquarii variis conjecturis ingenium, et eruditionem suam. Multi dicunt, Numam Pythagorae Samii auditorem fuisse: sed falluntur, cum Pythagoras post 100. annos a Numae obitu juvenum coetus in Italia habuerit, ut tradit Livius *l. 1. Hist.* Nihilominus vide super his Cael. Rhodig. *l. 10. lect. antiq. c. 7.*, ubi multa de Pythagora, de ejus doctrina, et Magia, ac de ejusdem morte infelici. Idem Caelius *l. 10. c. 2. lect. ant.* ait, se legisse in Graecorum monumentis, Numam ex ferro, et aere primum cudisse numismata, quae nomen ab auctore hauserunt, cum ante eum scorteae, et ostracina pecunia esset. Verum communis opinio tradit, pecuniam, seu aes signatum, a Servio Tullio Romae primum conflatum fuisse, ut suo loco dicitur verbis *Pecunia: Tullius*. Illic etiam narrat, Spartanos, et Byzantinos ferreis nummis usos. Regnavit Numa pacifice an. 43. De Egeriae, Numae uxoris, Matronarum Roman., et Senatorum luctu in morte Numae. Vide Ovid. *Metam. l. 15.*

Numa, Poeta, Ovidii aequalis. Eum subtilem Ovid. appellat *lib. 4. de Ponto Epist. 16.*

Numerianus (Cl. Rutil.), Poeta, natione Gallus, Vir Consularis, Praef. urbis, et Praet. sub Honorio ad an. Christi 416. Scripsit metrum *Itinerarii binos libros*, quorum secundi maxima pars desid. Initio 2. lib., quod superest, in Stiliconem declamat, eo quod arcana Imperii prodidisset, et Sybillinos libros combussisset. Inventum fuit hoc *Itinerar.* an. Christi 1494. in Gobiano Coenobio, ad Apennini juga sito, et a Theodelinda, Longobardorum regina, exstructo. Illud primus edidit Petrus Summontius Neapoli an. 1520. Ethnicae superstitioni addictiss. in Christianos, et Monachos praesertim Insularum Caprariae, et Gorgoniae, invehitur virulento calamo: quod miror in homine politico, vivente, et scribente sub Christiano Imperatore.

Numerianus Romae docuit, et schola relicta, in Gallias perrexit, ubi se Romanum Senatorem fingens, exercitum conflavit contra Albinum, Provinciae Praesidem, Severi Imper. hostem. Longa est, et jucunda Historia *Numeriani* hujus, quam refert Cacl. Rhodig. ex Dione l. 13. c. 26. lect. antiq.

Numeri Rom. per litteratas Notas scribebantur saepe multiplicatas. In arte numerandi Rom., et Graeci Arabibus inferiores fuerunt.

Numerianus (M. Aurel.), Rom. Imper. eloquentia clarus, et bonarum litterarum, Poeseos praesertim, aestimator, et fautor. Occisus fuit in lectica a socero suo Arrio Apro, an. Christi 284., cum nimio fletu ob mortem patris, in ocularem morbum incidisset. *Numeriano* successit Diocletianus, qui Aprum propria manu occidit. Vide *Nemesianus*. Vopisci aetate legebantur nonnullae *Numeriani Oratt.*, quae nunc desid. Senatus Rom. in Palatina bibliot. ei statuam posuit cum hac Inscriptione: *D. Numeriano, Oratori potentissimo*. Addi potuisset huic Inscriptioni: *et praestantissimo Poetae*.

NY

Nymphidianus, Smyrnacus, Rhetor, et Sophista, laudatus ab Euphronio in ejus brevi *Vita*. Fuit carus Juliano Apostatae, qui eum Imperatorii Interpretis munere decoravit, eundemque dictandis Graecis litteris praefecit, quamquam conscribendis *Declamationibus*, et *Disputationibus* idoneus magis fuerit. Obiit senex.

Corollarium V.

Litteram *N*, suavitatis in pronunciando studio, Romani antiqui in multis vocabulis, in quibus post *N*, *S* sequebatur, omittebant. In priscis enim Inscriptionibus invenies *Dispesator*, *Cosul*, *Coss.*, *Cresces* pro *Dispensator*, *Consul*, *Consules*, *Crescens*. Item loco *N*, more Graecorum, *G* scribebant, cum *G* sequebatur, ut *Aggelus*, *Diphthogus* pro *Angelus*, *Diphthongus*. Alia de littera *N* vide verbo *Nigidius*.

OB

O *Bsequens* (Jul.), incertae aetatis Auctor; creditur tamen, vel ante Honorium, vel sub Honorio scripsisse. Usus est accurata Latinitate, librum scribens de *Prodigiis Romae notatis*, et in *provinciis* ordine temporum, quae ex T. Livio collegit. T. autem Li-

vius ea ex Actis publicis Senatus desumpsit. Ejus Opus integrum ad nos non pervenit. Exstat solum fragm. ab an. Urbis. Cond. ad Aug. tempora. Primus *Julii Obsequentis* libri editor fuit Aldus Manutius an. Christi 1508: quod Opus accepit a Jucundo Veronensi.

Oceanus, laudatur a S. Hieron., ut vir doctus, et eruditus in lege Domini, qui respondere posset quaestionibus de *Animarum origine*. Vide S. Hier. *Epist. ad Marcellinum*, et *Anapsichiam*, in Africa commorantes. In *Epist. alia ad Tranquillinum* laetatur S. Doctor, quod *Oceanus* resistat insaniae Origenistarum. *Oceani Opera* desid.

Octavius, Poeta, laudatus ab Hor. *l. 1. Sat. 10*. Dicitur bibendo occubuisse. Ejus *OO. desid.*

Octavius (Rufus), Poeta laudatus a Plin. Caecilio *l. 2. Ep. 10: et l. 1. Epist. 7*. petit ejus Carmina, quae nunc desid.

Octavianus, sive *Octavianus*, sic a patre *Octavio* primum appellatus: deinde a C. Jul. Caes. avunculo adoptatus, et ex testamento haeres institutus, C. Caesar dictus, et tandem rerum potitus, *Augusti*, et *Patriae Patris* agnominibus, seu titulis a Senatu fuit, decoratus. Romae natus, juxta Velitras, in avito suburbano, nutritus fuit. Belli- ca laude, et litterarum studio a puero clarus, sibi praecipuum C. J. Caesaris amorem conciliavit. Annum agens aetatis 12., aviam suam Juliam defunctam in concione laudavit. Litteratos, Poetas in primis, mirifice fovit, protexitque, cum imperabat: quo impetravit, ut multum suo seculo Romae, et in provinciis, litterae floruerint, adeout *Augusteum* seculum, *Aureum* litterarum seculum, fuerit appellatum. Singulari pollebat judicio in notandis aliorum Operibus, virosque doctos complures familiares habebat, quos honoribus, et praemiis decorabat. Biblioth. publicam prope Apollinis templum instruxit, usus opera Asinii Pollionis, eique Hyginum, Hispanum doctiss. Libertum suum praefecit. In Oratoria, et liberalibus aliis studiis a prima sua aetate cupide, et laboriose se exercuit: adeout Mutinensi in bello contra M. Antonium, dux Rom. exercitus adolescens creatus, inter tot curas quotidie, et legerit aliquid, et scripserit, et declamarit. Stylo utebatur perspicuo, ac minime affectato, exsoleta verba devitans, et sermonem mollem, atque effoeminatum. Multa lucubrata ab eo fuerunt, soluta, et metrica Oratione. Inter prima recensentur *Rescripta Bruto de Catone: Breviarium Imperii: Hortationes ad Philosophiam: Libri 13. rerum suarum usque ad bellum Cantabricum, et Liber Epistolarum curiose scriptarum*, citatus a Gellio *lib. 15. c. 19*. Forsitan ex hoc libro sumpsit L. An. Sen. partem *Epist. Augusti* ad Senatum, quam affert *lib. de Brevit. Vitae cap. 5.*, ut etiam Sueton. eas, quas adducit *Augusti* ad Liviam, et Tiberium. Gellius insuper *lib. 15. c. 7.* affert exemplar *Epist. Augusti* ad Cajum, in qua de anno suo climaterico. Citat etiam *librum Epistolarum Augusti* ad eundem Cajum nepotem, earumque elegantiam, facilitatem, et simplicitatem commendat. Graecis litteris navasse operam, indicio esse possunt *Epi-*

stolae adductae a Suet. (in Claudio) Augusti ad Liviam de rebus domesticis, partim Graece, partim Latine scriptae. Non audebat tamen quicquam, a se Graece lucubratum, edere, nec vero Graece expedite loquebatur: quod notari velim ab iis, qui arbitrantur, valde communem inter Romanos fuisse Graecum sermonem. In C. Caligulae Vita affert Tranquillus partem Epist. Aug. ad neptem Agrippinam, qua eam monet, ne moleste scribat, aut loquatur. Affert insuper in Vita Horatii fragm. Epistolae Aug. ad Horat. summa humanitate scriptae, in qua queritur cum eo, quod detrectarit, sibi esse ab Epistolis: quo ostendisse videbatur Horatius, se non magni Augusti amicitiam aestimare. Humanissima est etiam Epist. Aug. ad Tiberium privignum, quae a Suet. affertur in Vita Aug. c. 51. Tandem a Suet. fit mentio brevis Epist. Aug. ad Pompon. Macrum, et aliarum Epist. ad alios.

Excoluit etiam Poesim: nam, ut narrat Suet. in Claudio c. 1. praeter Vitae Drusi memoriam prosa Oratione ab eo compositam, lucubavit Elogium Drusi versibus, quos insculpi Drusi sepulchro jussit. Edidit etiam, praeter Epigrammata, Poema versibus hexametris, quod Sicilia inscriptum erat, in quo proculdubio de Siculis rebus agebat. Componere magno conatu coeperat Tragoediam Ajax: at, non succedente stylo, ea, quae lucubraverat, delevit. Cumque a familiaribus interrogaretur: quid Ajax ageret? respondebat, in spongiam incubuisse. Supersunt ejus Hexametri in laudem Virgilianae Aeneidos, quam flammis tradi vetuit, licet Virgilius moriens id fieri optasset. Versus illi Octaviani Augusti sunt digni, qui legantur, et ex illis colligi potest ejus numen Poeticum, ejusdemque ingenium singulare. De ejus sermone familiari vide Q. Moder. Censorinum in Paradoxis Dissert. 3., et Annot. 10. in eam, ut etiam in fine Operis, de Augusti super orthographia opinione, quae ex Suet. collegit: nec omisit Augustum, qui in familiari sermone erat parum accuratus, et saepe barbarus videbatur: cum sermonem habebat ad Senatum, ad Milites, ad Pop., ad Liviam de rebus gravibus, valde diligentem, ac fere superstitiosum in recte Latine loquendo fuisse.

Multa, in diuturno, et pacato principatu, laude digna egit, quae ab Historicis Rom. commendantur. Primum: insignis fuit ejus moderatio in summa potestate: Dictatoris, et Domini titulos semper recusavit: magnifica, quae Romae extruxit aedificia, alienis nominibus appellari voluit: ut Theatrum capax 80. mil. spectatorum, Marcelli nepotis ex sorore, an. 10. aetatis defuncti, nomine insignivit. Item Porticum Liviae: Porticum Octaviae: Bibliothecam Appollinis. In modicis ipse aedibus habitabat, et diruit magnificentem palatium, quod sibi filia extruxerat, ejus luxum saepe reprehendens. Indignum se esse Patris patriae tituli flens in Senatu dixit, illumque a Senatu collatum titulum, veluti invitum acceptavit. Quo magis honores recusabat, eo majores a populis eidem fuerunt, attributi. In Au-

gusii honorem Tarracone ara erecta fuit, in qua palma progerminavit, et ibidem Sevirus Augustalis (seu Sacerdotes ϕ . qui Romae, et Augusto sacra procurarent) fuit primum institutus. De hoc Sacerdotio fit saepe mentio in antiquis marmoribus, praesertim in Inscriptionibus, quae in Catalonia inveniuntur, de quibus Cl. Josephus Finestres in *Sylloge* sua. Illud non silendum, quod ad Institutum meum litterarium spectat, *Augustum* praesentia sua ornassee Academiis, quae Romae habebantur a Declamatoribus, Poetis, et Historicis, sua Opera recitavit: quo litterarum studia inter Romanos fore inter tot negotia non cessabat. Hoc ipso autem suae gloriae non parum consulebat: cum vix ullus Imperator Rom. tot laudibus quot ille, fuerit a sui temporis Scriptoribus posteritati commendatus. Illud unum ei non condonabit posteritas, quod Triumviratus tempore consenserit Ciceronis neci, cujus auctoritate, valde juvenis, maximis honoribus a Senatu affectus fuerat, quem ideo ipse *Octavianus* Patrem solebat appellare. Vide Cic. *Philip. 5.* in fine. Alia de *Octaviano* vide verbo *Agrippa* in *A.* verbo *Mecoenas* in *M.* Obiit an. Christi 14. Imperii an. 56. aetatis 76. Fragmenta Operum Augusti, quae supersunt, collegit, et illustravit Janus Rutgersius in *variis lectionibus* suis.

Olympiodorus, Aegyptius Hist., patria Thebanus, qui fl. sub Honorio, et Theod. Juniore, Arcadii filio, quorum historiam complexus usque ad an. Christi 425. plura singularia de immensis aciebus, divitiis, et luxu illustrium familiarum Roman. ante Gothorum in Urbem irruptionem narrat: plura item de Gothis, quae in aliis Scriptoribus haud ita facile reperies. In suis narrationibus mira usus est perspicuitate, licet parum culto sermone scripserit. Aliqui eum Honorio posteriorem faciunt, cum alio *Olympiodoro* Phil. qui in fine 5. Eccl. seculi floruit, confundentes.

Olympius, Hisp. Episc. nulli sedi, quod sciamus, addictus. Invenitur tamen subscriptus in Concilio Toletano 1. an. Christi 405. Toletani suum Episc. faciunt: Barcinonenses suum. S. Aug. in lib. contra Julianum, Pelagianum, eum, ut virum magnae in Ecclesia, et in Christo gloriae citat. Scripsit contra eos, qui peccata naturae tribuunt, non libero peccantis arbitrio. De eo Gennadius in *Scriptoribus Eccles.*, et alii. De eodem plura legi possunt in Opere: *Nomina*, et *Acta Episcoporum Barcinon.* jussu viri doctissimi Ascensii Sales, Barcinonensis Episcopi, a nobis Barcinone edito an. 1760.

ON

Onesimus, Histor. sub Probo floruit, cujus vitam edidit, ut, etiam Bonosi, et Proculi Tyrannorum. Ita Vopiscus in *Carini Vita*.

OP

Opilius (Aurelius), lucubravir Opus, quod *Musarum* inscripsit. Alii eum *Oppium* vocant, ut Maer. in *Saturn. lib. 3. c. 19.*, qui ait de *Sylvestribus arboribus* scripsisse, eundem doctiss. Poetam appellans,

Docuit in Gallia Togata, et Rutilius Rufus exulem Smyrnam committatus est, ubi consenuit, et obiit. Citatur a Festo in voce *Molucrum*.

Oppianus, Gramm., et Poeta Epicus, natione Cilix ex urbe Gaunico. Edidit *Poemata de Venatione* libris 4: *de Piscatu* libris 5: *de Aucupio* libris 11: quae, cum Imperat. Antonino Caracallae, Severi Imperatoris filio, legisset, tot nummis donatus fuit, quot versus in Poematibus illis erant: 10 nempe numismatum millibus: quae numismata stateres a Suida appellantur. Stater autem 4. drachmas valebat. Vide Suidam verbo *Oppianus*.

Oppius (C), C. J. Caesaris intimus amicus, qui ejus res cum Corn. Balbo Romae procurabat, cum absens erat. Scripsit librum, quo probabat, Caesariem, Cleopatrae Aegypti reginae filium, Caesaris prolem, ut ipsa praedicabat, non esse. Ita Suet. in *C. J. Caesare* c. 52. Idem Suet. citat *Oppium* de Caesaris in victu indifferentia, quam narrat, non indicato *Oppii* Opere. Forsitan ex citato libro. Potuit item citare *Vitas Virorum Illustrium* Scipionis Africani antiquioris, Cassii, C. Marci, Pomp. M., et aliorum, quas *Oppius* edidit, citatas a Charisio, a Plin. in *H. N.*, a Gel., a Plut., et aliis. Suetonius sub dubio ei tribuit *Comment. de bello Alexandr. Afric.*, et *Hispaniensi* C. J. Caesaris, sub quo militavit, et cui tam carus erat, ut sub dio Caesar noctem transegerit, quo aegrotans *Oppius* in itinere per loca deserta commode cubare in diversorio posset, cum locus capax duorum non esset. Ita Suet. in *Caesare* c. 72.

Optatianus (Suetonius), Hist. fl. sub Tacito Imp., cujus *Vitam* scripsit. Ita Vopiscus.

Optatus (Fidus), Grammat., de quo Gellius *l. 2. c. 3.* narrat, emisse *2. lib. Aeneid.* Virgilii 10. nummis aureis.

S. *Optatus*, Milevitanus Praesul in Africa, laudatus a SS. Hieron., et Aug. Scripsit *7. libb.* contra Parmenianum Donatistam. Alia edidisse contendit Trithemius, quae intercid. Obiit circiter an. Christi 380.

OR

Corollarium I.

Oratores innumeri praetermittuntur, quorum *Orationes*, in Rom. bibliothecis olim asservatae, nunc non exstant. Ut enim in *Dial. de Oratt.* legitur, Oratoria tanti Romae fiebat, ut quo quisque magis ea pollebat, eo facilius honores, et Magistratus impetraret populi plausu, et clientum favore, ut dictum est verbo *Eloquentia* in *E.* De Arte Oratoria, vide L. An. Senecam *Epist. 115.*, ubi ait, Orationem certam regulam non habere, sed consuetudinem Civitatis, quae nunquam in eodem statu diu stetit, eam versare. Ibidem multa de Oratorio stylo disserit, ut de Compositione Orationis *Epist. 101.*, et *116.* Vide etiam Quintil. *lib. 10. Instit.* In causis omnibus gravioribus complures erant *Oratores* pro, et contra dicentes: aemulatio autem eloquentiam augebat, et curam, ac studium *Oratorum*.

Pars II.

f

ad quos audiendos magni concursus fiebant. Tac. *l. 5. Ann.* narrat, sub Tiberio super quodam negotio habitas 42. *Orationes*. Romae licebat Reo, se *Oratione* defendere, quod Athenis permissum non erat. Cicero in *Bruto* innumeros recenset *Oratores*, a Roma condita ad sua tempora. Pervenienti autem ad Antonium, et Crassum ait: hos *Oratores* fuisse maximos: et in his primum cum Graecorum gloria Latine dicendi copiam aequatam. Initio autem *lib. 1.* paucitatem exaggerat *Oratorum*. Et sub persona Crassi eodem *lib. 1.* loquitur de turba, et barbarie forensi, quae locum dabat viriosis *Oratoribus*. Quae, velim, non fugiant eos, qui putant, Ciceronis aeo Latinam linguam sine naevis fuisse, et Litteratos omnes sine barbarie, ac eleganter Latine dixisse, vel scripsisse. De forensibus *Oratoribus*, sive Caussidicis suae aetatis parum honorifice loquitur Columella. Apulejus autem eos Theonino dente mordet, mala multa de eis dicens: quae arbitrator intelligenda de ignobilibus, et male moratis Ethnicis Caussidicis illius aevi, quos Cicero Rabulas appellabat. Nam in omni facultate, quantumvis sancta, et nobilis ea sit, non desunt nonnulli mali commatis Professores. Vitia valde indecora, notata ab Apulejo, forum occuparunt post abrogatam legem Cinciam: Etenim, vigente lege hac, *Oratoria* forensis sine fraudibus, et avaritia, ut plurimum exercebatur a nobilibus *Oratoribus*. Illud unum in illis reprehensione dignum, quod acerbis nimium, et contumeliosis verbis, atque dieteriis uterentur, et quod apud populum dictis parum urbanis, et maledictis etiam, se invicem lacerarent. Cicero non dissimulat, in mortuorum laudationibus falsa multa ab *Oratoribus* dici solita, ex quibus Romana Historia facta mendosior. In illis namque falsi consularus, falsae consanguinitates, et subdititia generis nobilitas ob nominum similitudinem saepe ambitiose de Plebeis narrabantur in defunctorum commendationem. Graecorum eloquentiam multis in locis laudat Tullius: addit tamen, quod, quia compressione rerum breves erant, ob eam causam interdum subobscuri evadabant.

Orbilius (Pupillus), Grammaticus, quem Horatius, ejus alumnus, *Plagosum* vocat. Edidit librum inscriptum *Perialogos*, vel ut aliis placet *Aetialogos*. Erat acerbi ingenii, et procacis linguae etiam in viros Romae primarios. In Causa quadam vocatus in testem, et de professione interrogatus a Judice, cui ignotus erat, respondit, se gibbos in Sole fricare solitum. Ita *Macr. in Saturn. lib. 2.* Paullo aliter id narrat *Suet. de Ill. Gramm.* Obiit Romae valde pauper, et ejus Cives Beneventani statuam ei dedicarunt.

Orbilius, praecedentis Filius, Grammat. professione. Ita *Suet. de de Illust. Gramm.*

Orbius (P), Ciceronis fere aequalis, in dicendo parum exercitus. Verum, in Juris Civ. scientia, T. Juventio non inferior, cujus discip. in Jure fuerat. Ita Cic. in *Bruto*.

Ordo. In pop. Rom. 3. ordines civium erant, Senatores, Equites, et Plebei. Qui censum annum requisitum ad Senatorium, vel equestrem ordinem non habebant, quantumvis nobilissimi, Plebei erant. Vide *Patricii* in *P.*

Oribasius, Juliani Apostatae medicus, et sub eo Quaestor Constantinopolitanus. Scripsit libb. 72. de re medica ad Julianum Imperat., in quorum decimo videtur egisse de *Balneis*. Edidit insuper lib. de regno, et de affectibus. Haec Opera integra non leguntur. Obiit in exsilio. Ita *Suidas*. Verum *Eunapius* in ejus *Vita* tradit, ab exsilio revocatum, suoque tempore adhuc in vivis fuisse, ac pristinas opes recuperasse Imperatorum post Julianum indulgentia.

Origenes, *Alamantinus* dictus ob indefessum litterarum studium: natione Aegyptius, patria Alexandrinus, Christianus Scriptor doctissimus, natus an. Christi 185. A patre *Leonida*, Christi Martyre, in pueritia Christianis dogmatibus, et inferioribus disciplinis eruditus, in Philosophia magistrum habuit *Ammonium*, Christianum Doctorem: in Theologicis autem *Clementis Alexandrini* auditor fuit, et ei successit in regimen Scholae Alexandrinae, cum annum ageret aetatis 18., mirantibus ejus ingenium, et singularem doctrinam, etiam Ethnicis doctioribus. Ad eum audiendum certatim confluebant Christiani, et Ethnici utriusque sexus, tum Alexandriae, tum Caesareae, tum etiam Romae, et Tyri, ubi commoratus fuit, et inter discipulas habuit, *Antiochiae Mammaeam*, *Severi Alexandri Imper. matrem*, quae Christianam religionem sub eo amplexa est. Auditores etiam habuit, et ad fidem traxit *S. Gregorium Thaumaturgum*, ac ejus fratrem, ut dictum est verbo *Gregorius* in *G.* *Nimium Platonem* addictus, in varios errores incidisse dicitur, et de eo agebat *Cassiodorus*: *Ubi bene, nemo melius: ubi male, nemo pejus*. Ejus libris insertos errores ab acmulis, multi putant: et quos post ejus mortem damnavit *Anastasius Rom. Pont.*, et revera *Origenes* erant, sine pleno assensu, et sine pertinacia ab eo scriptos nonnulli affirmant. *Pamphilus Martyr*, et *Eusebius Caesareaensis* in carcere Apologias pro eo scripserunt. Edidit librorum sex millia: quos omnes se legisse testatur *S. Hieron.*: verum horum pars magna desid., ut etiam antiquae versiones Latinae praefatorum librorum. Quae leguntur, a *Ruffino* factae, parum fideles censentur. Obiit Tyri an. aetatis 69. Christi 254. Vide *Ruffinus* in *R.* De *Origene* multa Ecclesiastici Historici.

Origenes, Ethnicus Phil., auditor *Plotini Romae* una cum *Ame-lio*, et *Porphyrio*. Eum confundunt nonnulli cum praecedenti.

Orosius (*Paullus*), Hisp. Historicus, *S. Augustini* discipulus, eisdemque carus. Sub *Honorio* scripsit *Historiam* suam secunda brevitate, et nonnulla alia. Missus fuit ad Orientem a *S. Augustino*, ut salutatet, et consuleret *S. Hieronymum*, *Bethleem* commorantem. Ex Hierosolymis in Africam adsportavit sub an. 416 *S. Stephani Proto-*

martyris reliquias, de quibus S. Aug. in libris *de Civit. Dei*. In Minorem Bailearem appulsus, illic per dies aliquot expositae dictae sacrae exuviae fuerunt, ad quarum praesentiam tot miracula Deus operatus est, quibus Sanctum Protomartyrem suum clarificavit, ut 500. Hebraei paucis diebus in Magonis pottu Christianam fidem susceperint sub Severo illius Insulae Episcopo, qui ad universam Ecclesiam Epistolam de hac re scripsit, cujus rei mentionem obiter fecimus in *Historia Episcoporum Barcinon.* agentes de S. Severo. Sunt, qui contendunt, *Orosium* Tarraconensem fuisse: qua de re exstat integrum volumen Paulli Ignatii Dalmases, Civis Barcinonensis. Orosius ipse l. 7. c. 22. Tartaconem suam appellat.

Corollarium III.

Orthographia antiquiorum Roman. valde diversa fuit a posteriorum *Orthographia*, quae adhuc viget, ut in decursu hujus *Syllabi* ostenditur variis in *Corollaris*. Augusti aeo non perinde scribebant, ac pronunciabant, quod Augustus non probabat, qui scribendum, ut pronunciabatur, censuit: idque post eum obtinuit. Vide Suet. in *Augusto* cap. 88. Vide *Pronunciatio* in P. Item: Augustus Caesar Proconsuli cuidam successorem in provinciam dedit, quia in *Orthographia* Latina parum peritum eum agnovit, ejusdem litteras legens. Ita Suet. in *Vita Octaviani* Augusti V. *Scriptura* in S. In hoc, et aliis Operibus meis probabilem, seu bonis Auctoribus probatam *Orthographiam* sequor, nulli superstitiose addictus. In ea variant Aldus Manutius, Passeratius, Lipsius, Cellarius, Facciolatus, Heineccius, alii, in quorum verba non juravi. Posterioribus ex his licitum fuit, in multis, prioribus non accedere. Idem jus in re valde levi arbitror, mihi concedendum, et nunc uni, nunc alteri me posse adhaerere, ne unum alteri videar praeferre.

OS

Oscus, Rhetor laudatur, et notatur a Seneca in *Prooemio* lib. mihi 10. *Controv. Osci Oratio*, inquit, non figurata, sed prava. Item: *Oscus* non incommode dixit, sed sibi nocuit, cum nihil sine schemate dicere cupit. Vide *Pacatus* in P.

Ostilius, Phil. exsilio multatus a Vespasiano fuit, quia nimis libere, ut de praecedentibus Imperatoribus, male motatis, de eo loquebatur, et ejus facta impudenter notabat.

OT

Otacilius Pilitus (L). Vide *Epidius* in E. Suetonius in lib. de Cl. Rhetoribus de eo ait, *Historiam* scripsisse: quae desid. Sunt qui dicant, non *Pilitum*, sed *Philetum* appellatum fuisse.

Otho (Jun.), Declamator, Sejani amicus, Senator, et Praetor, ac tandem Trib. pl., qui, amicitia Sejani fretus, plura est ausus, ob quae in exilium ire jussus est. Vide Tac. lib. 3., et 6. Ann. Edidit 4. libros *Colorum Rhetoricorum*, qui desid. Notatur a Seneca in *Controv.*, ut somniator, et ut affectatus in suis libb., et *Declamatt.*

Otho, Rom. Imp. Orationibus suis pro Vallo castrorum, milites ad fortiter pugnandum accendebat. Ita Tac. l. 1. *Hist.* Ejus *Orati.* Castrenses desid.

OV

Ovidius Naso (P), Poeta notissimus, Sulmone natus ex equestri familia, Hirtio, et Pansa Consulibus, qui apud Mutinam in praelio contra Antonium ceciderunt. Singulari fuit ingenio praeditus, et mira in pangendis carminibus facilitate, adeout fere quidquid diceret versus esset. Flotuit sub Augusto. Praeter Opera Poetica satis nota, quae supersunt integra, plura edidit, quae, vel ad nos non pervenire, vel mutila, et affecta reliquit. Ex *Fastorum libris* 12., quos lucubravat, 6. tantum priores leguntur. Inchoatum *Poema* reliquit de *Piscibus*. Scripsit praeterea Tragoediam *Medea*, quam laudat Quint. l. 10, *Germanicum Triumphum*, et *Consolationem ad Liviam* in Morte Drusi. Ejus Epigrammata citantur a Prisciano. Citatur etiam ejus *Phaenomenon* libellus a Martiano, ac Martiale, ut et *Vauiciniorum liber unus*. Quintil. lib. 6. *Instit.* tradit, eum scripsisse *librum* in malos *Poetas*. In tot *Poematiis* necesse fuit, in aliqua vitia incidere. Ipse nonnulla agnovit, et ea fateri non erubescibat, quin vellet ea, cum posset, emendare, dicens, decentiorem, et venustiore esse faciem, in qua naevus aliquis esset. Vide Sen. l. 2. *Contr.* 3., et l. 1. *Declam.*, ubi nonnulla de *Ovidio* scitu digna, vulgo non nota, leguntur. Vide *Latro* in L. Exsul obiit in Ponto post 8. exsilii annos: aetatis an. agens 60.; Tiberii an. 5; ab U. C. 771. Illuc fuit deportatus jussu Augusti ob causas, quae adhuc latent, licet Sidonius Apollin. assignet pro causa *Lasciva Carmina* ad Augusti filiam missa, quam, ficto nomine, *Corinnam* appellabat, sibi quae amicitia devinctam habebat. Vide *Ovidii Vitam* in ejus Interpretibus. Illud non mirari non possum, tam insignem Poetam soli Corinnae notum Romae fuisse: si verum dicit Martialis in *Epig.* ad *Regulum* lib. 1., ubi legitur: *Norat Nasonem sola Corinna suum: qua in re falli, puto, Martialem.*

Corollarium IV.

Litteram O in pronuntiatione valde affinem fuisse litterae a vocali apud antiquos Romanos, illud suadet, quod testatur Quintil.: priscos nempe Praeceptores scripsisse *Servon*, et *Cervon* pro *Servum*, et *Cervum*, o pro u adhibita, et N pro M. Item ab antiquis Romanis scribebatur *Marcipor*, *Publipor* pro *Marci puer*; *Publii puer*, quibus verbis Servum Marci, et Servum Publii indicabant, et nominabant: quae vocabula tempore Quintilianii jam interciderant, teste Quintil. Illis autem non multo antea usus fuerat Plinius Major in *Hist. Nat.* In columna rostrata C. Duillii legitur *Navebos* pro *Navibus*; *Captom* pro *Captum*; *Micestratos* pro *Magistratus*. Invenitur etiam in antiquis *Consol* pro *Consul*; *Colpa* pro *Culpa*; *Notrix* pro *Nutrix*; *Hecoba* pro *Hecuba*; *Praestu* pro *Praesto*; *Hoc*, et *Illoc* pro *Huc*, et *Illuc*; *Publicus*, pro *Publicus*; *Quatenos*: pro *Quatenus*:

Mecom pro *Mecum*: *Frundes* pro *Frondes*: *Peccatu* pro *Peccato*: *Fretu* pro *Freto*. Plin. testatur, nonnullas Italiae civitates *O* non usurpasse: alias *U* caruisse, vel eam non pronunciasse. Demum non omitendum vocalem *O* in pronunciatione priscorum Romanorum magnam affinitatem habuisse cum diphthongo *Au*, et idcirco multa, quae per *Au* scribebantur, postea per *O* scripta sunt, et adhuc scribuntur, ut *Olla* pro *Aula*, *Codex* pro *Candex*. Vide *Florus* (Menstius) in *F*.

PA

P*acatus*, Rhetor. De eo Sen. in *Prooemio* l. 10. *Controv.*, ubi narrat, *Pacatum*, cum mane Massiliae occurrisset Oско Rhetori, qui nihil sine schemate dicere volebat, non inurbane eum salutasse cum schemate: quo peracto, addidit. Poteram dicere: *Ave Oско*: hocque ejus schemata, seu figuratas locutiones irridebat. Alius est hic a *Latino Pacato Drepano*. Vide *Drepanus* in *D*.

S. Pacianus, Episc. Barcin., doctiss. pater Flavii Lucii Dextri, Praef. pr. Exstant in *Bibliot. PP.* nonnulla *S. Paciani* Opera, satis culta Latinitate. Desiderantur plura alia, et inter ea, quod Graeco vocabulo *Κερβος* inscripsit, quo (ut Critici Eccles. putant) Bacchanalia, sive Saturnalia, et ludos alios, Ethnicismi reliquias, inter oves suas et fideles alios abolere studebat. Obiit sanctissime Barcinone in Catalonia ad an. Christi 390. Plura de *S. Paciano* videri possunt in *Opera*: *Nomina et Acta Episc. Barcin.* inscripto, alibi citato.

Paciphilus, Phil. sub Valente tortus, de quo *Ammianus lib. 29.*

Paciphilus, Vir primarius, Palladii amicus, ad quem est Palladii *Opus de re rustica*, ubi appellatur vir doctissimus. Forsitan Praef. urbis, vel Praetorii fuit, nam ad eum est directa *lex. 8. Cod. Theod. de Jurisdictione*, Coss. Olybrio, et Probino, imperante Honorio, an. Christi 395.

Paconianus (Sextius), Poeta in carcere strangulatus ob carmina, illic in Tiberium Principem lucubrata. Ita Tac. *lib. 6. Ann.*

Pacuvius (M), Poeta, et Pictor Brundisius, Ennii ex Sorore nepos. Fl. ante Christi aera an. 142. secundum Ricciolum: an. U. C. 614. ex S. Hier. Supersunt nonnulla *Pacuvii* Carmina, parum exculta Latinitate lucubrara. Nonnulla citantur, et sparsim afferuntur a Gel. in *NN.* Cicero in *Laeliq* citat novam *Pacuvii* fabulam de *Py-lade*, et *Oreste*, et in *lib. de Orat.* affirmat, *Pacuvium* male Latine locutum. Auctor autem *Dial. de Orat.* ait, *Pacuvii* stylum esse veterino inquinatum. Persius *Sat. 1.* notat ejus stylum tumidum in *Antio-pa* ejus Tragoedia, quam *Verrucosam* vocat. Quintil. eum in nonnullis laudat, licet stylum ejus neutiquam probeat. Martialis de *Pacuvii* Latinitate judicium vide verbo *Accius* in *A. Gellius* videtur ei favere l. 1. c. 24., ubi afferens Epitaphium, quod *Pacuvius* sepulchro suo inscribi jussit, illud verecundissimum, et purissimum appellat,

dignumque *Pacuvii* eleganti Latinitate. En illud, Naeviano valde dissimile:

*Adolescens, tametsi properas, hoc te saxum rogat,
Quod se aspicias: deinde, quod scriptum est, legas.
Hic sunt Pacuvii Marci sita ossa.*

Hoc volebam, nescius ne esses. Vale.

A Varrone in libris de lingua Latina saepe *Pacuvius* citatur. Obiit nonagenarius Tarenti. Plin. lib. 35. memorat, Picturam *Pacuvii* suo tempore asservatam in templo Herculis Romae in foro Boario. Cic. de Nat. Deorum l. 2. cum Grajum vocat, quia ex magna Graecia; sed Latine loquentem. Non liquet, an idem fuerit, vel ex eadem familia *Pacuvius* ille, qui fens Ario vicino suo dicebat: *Amice in horto infelicem arborem habeo, de qua prima uxor mea se suspendit: deinde secunda, et nunc tertia: cui Arius: miror, inquit, te ob haec lacrymas fundere, cum laetari deberes.* Et iterum: *Dii boni, quot tibi dispendia arbor ista suspendit, et tandem: Amice: oro te, ut mihi surculos, quos in horto meo seram, mihi largiaris, ex infelici, quam appellas hac tua arbore.* Vide Cic. lib. 2. de Orat.: ex quo, ut arbitror, Cael. Rhod. late haec narrans lib. 14. c. 14. lect. antiq.

Paedianus, Orator, scripsit de *Divinatione*, et *Orat.* habuit pro M. Scauro. Ignoro, an is fuerit

Paedianus (*Asconius*), Patav. Gramm. egregius, Virgilii amicus, de quo in *Eusebii Chron.* dicitur, cum fuisse Histor., et lumine orbatum. Scripsit *Comment. in Virg.*, et in *Orationes Cicer.* Horum *Comment.* partem, quae exstat, Poggio debemus. Scripsit *Vitam Sallustii*, cujus meminit Acron in *Comment. ad Horatii Sat. 1. lib. 1.* Haec *Vita* desid. Obiit sub Nerone, et vixit an. 65. Sunt, qui, binos *Asconios Paedianos* fuisse, asserant: Historicum unum, Grammat. alterum, ac de primo, usque ad Vespas. vixisse, tradunt.

Paetilius, Trib. pl. *Orationem* habuit contra Scipionem Afric. antiquiorem, qui de Poenis triumphavit. Haec *Or. desid.*

Paetilius, sive *Petilius* (Q), urbis Praetor, qui in concione combussit Numae libros Graecos in agro Scribae CN. Terentii, inventos. Vide Lact. l. 1. c. 22. *Div. Inst.*

Paeus (*Papyrius*), homo urbaniss., et salsiss., cujus facetiis Cicerone mirifice delectabatur, eas Atticis omnibus salsiores appellans, quibus veteres Rom. utebantur, et tunc Roma penitus exsulabant. Eum cum Graniis, Lucillis, Crassis, Laeliis comparat *Epist. 16. l. 9. ad Famil. Epistolae* Ciceronis ad eum facetiarum refertae sunt, ut eum ad jocose scribendum excitaret. Ciceroni donavit libros relictos a fratre suo Servio (Claudio). Ita Cic. in *Epist. 1. lib. 2. ad Atticum*, et *Epist. ult. l. 1.* Erant libri Graeci, et Latini.

Palaemon, Poeta, de quo Mart. ad Classicum lib. 2.

Scribat carmina circulis Palaemon:

Me juvat, raris auribus placere.

De eo Suet. de *Ill. Gram.* tradit, Poemata fecisse ex tempore, et scripsisse variis non vulgaribus metris.

Palaemon (*Rhemnius*), patria Vincentinus, probrosae vitae, et summae arrogantiae Criticus, qui Varronem *Porcum* appellabat, equebat, secum natas litteras, et secum interituras. Grammaticam Romae docuit, et discipulos habuisse dicitur Persium, et Quintil. Laudatur a Plin. *H. N. l. 14.*, et a Persio *Sat. 7.* Inimicitias exercuit cum Ant. Liberali. Cum Palaemone confunditur Q. Rhemnius Fannius *Palaemon*, qui scripsisse dicitur de *Ponderibus*, et *Mensuris*, quod Opus aliqui Prisciano tribuunt.

Palladius (*Rutil. Taurus Aemilianus*), Medicus, et Poeta, scripsit *14. libb. de re rustica*, quorum postremus est elegis versibus lucubratus. Erat illustris Romanus, Graece, et Latine doctus. Ejus Opus *de re rustica* est eleganti Lat. sermone scriptum, quod indicio esse potest, cum ante 4. Eccl. seculum, vel initio 4. floruisse. Sunt qui dicant, an. 129. Christi in vivis fuisse. Ludovicus Vives tradit, sub Hadriano vixisse. Ricciolius eum ponit in fine 4. seculi: cujus opinioni favet, quod carmen de Arborum insitione Paciphilo inscripsit, qui in fine 4. Sec. Eccl. vivebat. Vide *Paciphilus*. Palladius Macrobius citat, unde, vel aequalis, vel posterior eo fuit.

Palladius alter, Rhetor Romae notus, ubi docuit Rhetoricam cum fama singul. eloquentiae. Ita Symmachus de eo ad Ausonium cum laude scribens, et commendans ejus *Orationem* pro studiorum institutione, ut puto, habitam, quae desid.

Palladius, Medicus Alexand. Galeno junior, qui in quosdam Hippocratis libros scripsit. Fuit etiam sub Constantino *Palladius*, Sophista Methonaeus celebris, teste Suida, qui ejus Scripra commemorat. Exstat etiam cujusdam *Palladii Epistola* ad Epiphanium in *Anticorato*. Mirto *Palladios* Honorio posteriores.

Pallas, Claud. Caesari a rationibus, Questorio, et Praetorio munere ornatus. Ita Suet. in *Claudio c. 28.*

Pammachius, S. Hier. amicus. Eum ut doctiss., et disertiss. laudat, in *Epitaphio Fabiolae* ad Oceanum. Ad eum scripsit *Epistolam* pro libris suis contra Jovinianum, qua indicat, eum Graece, et Latine doctum ac in sacris litteris valde versatum fuisse. In *Consolatoria Epistola* ad Julianum, virum sanctissimum eum appellat.

Pamphilus, Scriba, et Libertus, a bibliot. Apollinis. Ita ex antiqua Inscriptione, edita a Pamvinio, qui ex ea colligit, eum Bibliot. Praef. fuisse. Verum, et custos, et librarius, et alii ministri sub Praefecto bibliothecae, a *bibliotheca* dici possunt, quin Praefecti sint.

Pamphilus M., vir doctiss. pro Christo passus sub Maximino Rom. Imp. Ei addictiss. fuit Eusebius Caesarensis, qui *Eusebius Pamphili* amabat appellari. De eo Euseb., et S. Hier. Bibliothecam insignem habuit 30. fere millia voluminum continentem. Ita S. Isid. *Orig. l. 6.* Hanc arbitror fuisse Biblioth. Eccl. Caesarensis a *Pam-*

philo M. curatam. In Carcere scripsit Origenis Apologiam, quam affectam reliquit.

Pamphilus (L. Vibius), Aug. libertus, Scriba, et a bibliot. Apollinis. Ita ex vet. Inscriptione, in aedibus Massaejanis Romae reperta: Forsitan idem est cum superiore, cujus meminit Pamvinius.

Corollarium I.

Pandectae, pars Corporis Juris Civilis, quod *Pandectas*, et *Codicem* complectitur. In *Pandectis* continentur Veterum Jurisconsultorum Romanorum Decisiones in fragmentis Operum, ab ipsis lucubrationum. *Pandectae*, *Digesta* etiam appellantur. Ubi, et quando *Pandectarum libri*, qui sub Barbarorum incursionibus latebant, inventi sint, vide apud J. Vinc. Gravina de *Orig. Juris Civilis* a pag. 73 Neapol. editionis an. 1722., qua utor.

Panaetius, Phil. cujus meminit Cic. in *libb. de Officiis* ad Marcum filium. Scripsit de *Off.*, et miratur Cicero, eum, quid sit *Officium*? non exposuisse. Fuit Africani junioris amicus, et comes. Ita Plut. in *Apophtheg.* Laudavit Scipionis Afric. abstinentiam. Ita Cic. de *Off. lib. 2. c. 16.* Ab eodem Tullio citatur *lib. 4. Tusc. QQ. Panaetii Epist. ad Q. Tuberonem*, in qua laudat Appii Caeci Carmina. Affectos reliquit *libb. de Officiis*: quod etiam miratur Cic. *l. 3. de Off. c. 1.*, cum Posidonius ejus discipulus testetur, 30. an. vixisse postquam eos scripserat.

Pansa (C). Vide *Hirtius* in *H.* Eum laudat Cic. *Philip. 7.* ejus sapientiam, animi magnitudinem, et virtutem in Consulatu commendans. Idem Tullius *Phil. 5.* laudat *Orat.* ab eo habitam, cum Cos esset una cum Hirtio, cujus etiam *Orat.* laudat. *Philip. 7.* eum iterum commendat ab studiorum societate, ac similitudine cum suis, et a sapientia. Alteram ejus in Senatu habitam *Orationem* laudat *Philip. 10.* initio.

Pantaenus, Phil. Stoicus, qui Christianus factus, Alexandrinae scholae praefuit, eaque mox relicta, ad Indos perrexit, quibus Christi Evangelium praedicavit. Floruit sub Severo, et Caracalla. In schola Alexandr. auditorem habuit Clem. Alexandrinum, Origenis in Sacris litteris magistrum.

Pantilins, Poeta, Horatio parum gratus; eum quippe *Cimicem* appellat *Sat. 10.*, quin de eo amplius mentionem fecerit.

Papias, S. Joan. Presbyteri, seu senioris, auditor. Vixit Romae scriptis suis notus, teste S. Hieron. sub M. Aurelio. Fuit Hieropolit. in Asia minore Episcopus, cujus supersunt nonnulla fragmenta historica.

Papinianus, Jurisconsultus clarissimus, Praef. pract., et justitiae fidelis assertor. Occisus fuit, quia scriptis suis excusare noluit Caracallam Caesarem, qui fratrem Getam, imperii socium, necarat, ut solus imperaret. Recusavit constantissime Papinianus, Getam apud populum calumniari, ei falsa crimina imponendo, ut Caracalla operaretur: illud saepe inculcans: *Non tam facile est excusare parricidium,*

Pars II.

quam illud perpetrare: Vox sane digna Iustitiae mysta, quae exemplo, et documento esse potest, licet hominis ethnici, plurimis Christianis hujus illuminati seculi, qui pro nihilo ducunt viros doctos, et probos, morum suorum integritate, multos improborum reprehensores, omni calumniarum genere crudelissime lacerare, ac impios, et sceleratos laudibus extollere. Severus Imperator tanti Papinianum faciebat, ut moriens ei filios commendavit. Ita Spartianus. Plura edidit, quorum fragmenta in *Pand.* leguntur. *Quaestionum* scilicet libb. 37. *Responsorum* libb. 19. *Definitionum* libb. 2., et toridem de *Adulteriis*. Item de *Adulteriis* lib. singularem. Magnae, et vivens, et mortuus inter Jurisconsultos fuit auctoritatis, multumque ejus Sententiae Imperatores, aequitatis amantes, detulerunt in rebus dubiis. Occisus fuit an. Christi 213. paullo post Getae necem.

Pappus, Alexand. Mathem., qui floruit in fine 4. Sec. Eccl. sub Theod. M.

Papyrius (Justus), diversus a Papyrio Frontone, quem citat Callistratus, et a Papyrio, cujus meminit Pomponius. Floruit sub Divis fratribus, et scripsit *Constitutionum* libb. 20., ex quorum duobus prioribus nonnulla in *Pandectis* leguntur.

Papyrius (C), Orator, et Cos. legis ab eo latae, et *Orationis* ad populum, ab eo habitae, mentionem facit Cicero de *Amicitia*.

Papyrius (Sextus), Jurisconsultus. Rom. antiquiss., qui primus leges regias in unum Corpus contulit, jussu Senatus, et populi, regnante Tarquinio Superbo. *Papyriani Codicis* fragmenta aliquot supersunt, collecta, a caussidico Gallo Terrassonio.

Paris, videtur, Poeta Comicus, et Trag. fuisse. Vide ejus *Epitaphium* in Mart. lib. 11. *Epigr.* Forsitan hic erat Pantomimus, Domitiano gratissimus. Vide *Juvenalis* in J.

Parmenianus, Donatista Episc. in Africa, qui pro schismate suo scripsit nonnulla, refutata ab Optato Milevitano, quae perierunt.

Paro, Poeta, Virg. aemulus, scripsit carmen, quibus Virgilii *Eclogas*, et *Aeneidem* irridebat. Nonnulla ex his carminibus, valde insulsis, adhuc exstant.

Parthenius. De eo Mart. l. 1. *Epigr.* ubi Musas orat, ut *Parthenium* adeant.

Si non est grave, nec nimis molestum,

Musae, Parthenium rogate vestrum. cet.

Quo in *Epigr.* indicat, eum, et virum doctum, et Musis charum fuisse. A M. Val. Probo citatur *Parthenius*, quidam, qui volumen composuit de *Amantibus*. Utrum hic sit diversus a *Parthenio*, de quo Mart. ? compertum non habeo.

Particulo, Vir litteratus, cujus judicium, et ei similium, de *Fabulis* suis Phaedrus magni facit. illiteratum plausum non desiderans. Vide *Prologum* lib. 5. *Fabul.* Phaedri ad *Particulonem*.

Passienus (Paullus), Eques Rom., et Poeta Elegiacus. Is cum

apud Priscum Jabolenum, in magna auditorum frequentia, Elegos suos recitaret, et initium faceret dicens: *Prisce jubes*; illico interpellatus; perturbatus a Jaboleno fuit, qui ei elata voce dixit: *Priscus non jubet*: quo risum auditorum excitavit. Vide Plin. Caec. *Epist. l. 6.*, et 9. Numerabat Propertium inter majores suos.

Passienus, Orator, habuit *Orat. pro Voluseno Catulo*, de qua Quint. *l. 10. Orator. Institutionum.*

Passienus, Orator, forsitan idem cum praecedenti. De eo Sen. Quintil., et Eusebius. Seneca *Controversia 6. libri 2.* eum laudat, ut eloquentiss., et primum sui temporis Oratorem: qui tamen parum in declamando probabatur. Ita Sen. in *Prooemia lib. mihi 3. Controver. Ejus Orati.*, et *Declam. desid.*

Paterculus (C. Vellejus), insignis Rom. Historicus, cujus *Historiae* inventae fuerunt in Morbacensis Monasterii bibliotheca, initio Seculi 16., ubi latebant, sed mutilae, nec quae desiderantur, inventae adhuc sunt; nam, quae Lazijs quidam edidit, illegitima aestimantur a M. Welsero, et Lipsio, qui dicunt, vile metallum pro auro a Lazio venditatum. *Paterculi* (in cujus nomine, vel cognomine claratum esse nonnulli dicunt) Latinitas laudatur a Criticis. Notatur tamen in eo adulationis vitium, eo quod supra modum laudet Augustum, Tiberium, et Sejanum. Sed cui hoc mirum, cum sub illis dominantibus scripserit, qui laudibus pascebantur? Nonnulli tradunt, eum una cum Sejano, jussu Tiberii, occisum. Hic *Vellejus* diversus est ab Epicureo Phil., quem pro sua secta loquentem Cic. inducit in lib. de *Nat. Deorum*. Vide *Vellejus* in *V.*

Paterius, seu *Patera*, primum in Gallia; deinde Romae eloquentiae magister, laudatur a S. Hier. in *Chron.* ad an. 337. aerae Christianae.

Paternus, (Tarruntinus), Jurisconsultus, Praef. praet. vit. maxime auctoritatis, et Commodo Imperatori a consiliis: a quo postea cum alijs ei familiaribus fuit interfectus praetextu conjurationis. Suspersunt ex ejus scriptis fragm. quaedam *4. librorum de re militari*; quos citat Vegetius, eum appellans diligentissimum rei, vel juris militaris assertorem. In *Pandectis* Justinianensis afferuntur nonnulla ex lib. 1., et 2. *Paterni de re milit.* Hic *Paternus* alius est ab eo, ad quem Severus Alexander, Juliano, et Crispino Cons., rescripsit. Nostrium enim, velut verstiozem Scriptorem citat Macer, qui sub Severo Alexandro vixit.

Corollarium II.

Patriarcha, in Ecclesia dicitur, qui sub se habet Episcopos, et Archiepiscopos plurium provinciarum. Est enim *Patriarcha* Patrum Princeps, qui etiam Primas dicitur, quia primatum in Ecclesia habet. Initio fuerunt in Ecclesia 3. solum *Patriarchae*: 1. Romanus, qui sub se totum Occidentem habebat, et Patriarcharum Patriarchae merito dici potest, cujus primatus in universa Ecclesia fuit in Concilio Nicaeno 1., et alijs Generalibus Conciliis agnitus, et testatus;

Alexandrinus, et Antiochenus. Postea Patriarchatus honor concessus fuit Hierosolymitano Praesuli, et demum Constantinopolitano post multas lites. Vide *Episcopi* in *E. Processu* temporis multi novi *Patriarchatus* sunt instituti Romani Pontificis auctoritate.

Corollarium III.

Patricii, Romani dicebantur, qui, ex antiquissimis, et nobilissimis familiis orti, jure suo Senatores erant, modo censum annum 80. millium sestertiorum haberent. Qui hoc censu carebant, et ne 40. quidem millia haberent, quae ordini equestri adscriptis necessaria erant, Plebeiis fiebant, donec censum praefatum haberent.

Patro, Phil. Epicureus, Romae Ciceronis amicus. De eo Cic. *l. 13. ad fam. Ep. 1.*, et ad Atticum *Ep. 11. l. 3.*

S. Paulla, Matrona Rom. Latine, Graece, et Hebraice docta. De ea multa S. Hieron. in *Epitaphio Paullae* ad Eustochium filiam, et Historici Eccles.

S. Paullinus, Rhetor, Poeta, et vir Consularis, in Gallia natus. Scripsit valde juvenis *librum de Theod. Senioris laudibus*, quem ad S. Hieron. misit: quod Opus S. Doctor laudat in responsione ad eum. Hic liber desit, ut desiderantur plura alia, quae versu, ac soluta Oratione scripsit, Supersunt tamen, praeter *Epistolas* familiares, plura ejus *Poemata*, quae cum plausu leguntur. Fuit discip., et amicus Ausonii. Barcinone cum sacris initiavit Episcopus Lampius, id poscente populo, qui ejus sanctitatem agnovit, cum, Compostella rediret, illac cum uxore Therasia transibat. Postea fuit Nolanus Episc. electus, et obiit sanctissime, non multa post Honorium, sub quo floruerat doctrina, et sanctitate clarus. Laudatus fuit a viris doctiss., et sanctissimis suae aetatis, Ausonius, (quem crediderim ejus monitis Christianum factum) laudat *Poema Paullini*, quo in Epitomen redegit *Opus Suet. de Regibus*, et affert nonnullos *Paullini* versus singularis elegantiae, brevitatis, et perspicuitatis.

Paullinus, Praesul Antioch., de quo S. Hier. ait, eum in *Epistolis* stylium Tullii repraesentare, et se ejus eloquentia terri. Inter *Epist.* S. Hier. legitur una ad eum. De eo etiam, Romae degente, loquitur in *Epitaph. S. Paullae*.

Paullinus, vir doctiss. Praef. praet., et praecipuus junioris Theodosii administer. Eum Theodosius occidi jussit ob suspensiones quasdam, quia nempe pomum ingens, quod uxori Eudoxiae, sive Athenaidi dono dederat, in cubiculo *Paullini* aegrotantis vidit, et mendacem uxorem, interrogatam de pomo illo, invenit. Vide Historicos Eccles. ad 5. Eccl. seculum.

Paullinus (C. Suet.), Vir Consul. scripsit ea, quae in Africa, cui praefuerat, militari virtute gessit, Imperii hostes domos. Citatur a Plin. *l. 3. c. 2. H. N.* Ejus scripta non comparent.

Paullinus, L. Annaei Senecae amicus, Rationum Imperii administrator. Ad eum est Senecae *liber de Brevit. Vitae*, in quo ejus di-

ligentem, et fidelem administrationem laudat. Eum tamen hortatur, ut, relictis publicis curis, sibi vivat, cogitans, non iccirco prima aetate omni liberalium studiorum cultu deditum fuisse, ut ei multa milia fruementi committerentur. Majus namque aliquid, et altius de se promiserat.

Paullinus, Praesbyter, S. Ambrosii Amanuensis, qui ejus *Vitam* edidit, et misit ad S. Augustinum, cujus rogatu eam scripserat.

Paullus (Sergius), Procos., a quo S. Paulus, olim *Saulus*, qui eum ad Christum pertraxit, *Paulli* nomen accepit. De eo cum laude in *Apostolorum Actis*. Sunt qui dicant, eum postea ordinatum Narbonensem Episcopum fuisse.

S. *Paullus*, antea *Saulus* dictus, patria Tarsensis, natus civis Romanus, ut ipse testatur *Actuum Apost.* cap. 22. postea longa Romae commoratione novotitulo civis factus Romanus. Hebraicam legem a puero amplexus est, cum in patria, ubi celeberrima Schola erat, humanis fuisset litteris eruditus. A patria Hierosolymam profectus, illic divinis fuit a Gamaliele diligenter edoctus. Ad fidem Christianam, cum eam totis viribus insectabatur, mirabiliter ab ipso Christo perductus, multo doctior evasit, Spiritus Sancti supernis doctrinae, et sanctitatis donis cumulatus, et gentium Apostolus factus. Plures *Epist.* ab eo vario stylo, et sermone missas, in Sacris Bibliis habemus, sed multo plures intercidiisse ab eo scriptas crediderim. S. Hieronymi aetate legebantur *Epistolae* S. Paulli ad Senecam, et hujus ad S. Paululum. Verum quae circumferuntur, subdititiae a Criticis censentur. Vide *Acta Apost.*, et Hist. Eccles. Vide etiam *Tertius* in *T.* De loco ubi Romae degebat S. Paullus cum S. Luca, vide Lorinum super caput 28. *Actuum Apostolorum*.

Paullus, Senator Rom., et Caussid. luminibus captus, qui forensia stipendia exquebatur, audientia frequenti gaudens. Ita Val. Max. lib. 8. c. 7.

Paullus (Jul.), citatur a Gel. l. 16. c. 10. NN., ut Poeta doctiss. suae aetatis. Ejus *Carm.* latent, vel perierunt,

Paullus Concordiensis, Amanuensis, sive Scriba S. Cypriani Episc., et M., et ab ejus studiis. Ad eum jam centenarium, et adhuc vegetum, scribit S. Hieron. petens, ut sibi mittat libros aliquot, et ad eum mittens *Vitam* S. Paulli Escimitae a se editam.

Paullus (Jul.), Jurisconsultus Patavinus magni nominis, Ulpiani, et Papiniani aequalis. Scripsit lib. innumeros, quos recensere longum esset, quibus nullam Juris particulam intactam reliquit, idque praestitit magna styli gravitate. Ita Jurisperitorum Historici, ex quib. haec tradit Gravina in Opere de *Orig. Juris Civilis*. Innumera fragm. ejus Operum in *Pandectis* Justin. leguntur. In *Instit. Justin.* prudentissimus dicitur in tit. de *Haered. instituendis*.

Paullus (L. Aemil.), vir triumphalis, Cos., et Orator, qui *Orationem* ad populum habuit, de sua orbitate, 4. filiis amissis, disse-

rens, cujus sententia vide apud Val. Max. 7. 1. c. 10. Ejus *Vitam* scripsit Plutarchus.

Paullus, Poeta, vel parum ad poesim aptus, vel valde desidiosus. Si enim Martiali fidem habemus, aliena Carm. tanquam sua vendebat, quia ea emerat.

PE

Corollarium III.

Pecunia Romanorum, vide verbo *As* in *A*: *Numa* in *N*: *Sestertium* in *S*. Romae argentum primo signatum dicitur an. U. C. 490. plus minusve: aurum vero 60. an. serius. Sunt tamen, qui tradunt, *Servium Tullium*, regem, aes, et argentum signasse.

Pedo, inter libros Sexti memorat Mart. lib. 5. *Epigr. ad Sextum*, libros, ut arbitror Poeticos, *Pedonis*.

Peduceus (Sextus), Trib., et Orator, qui totum Pontificum collegium criminari non est veritus, eo quod male, seu parum integre de Virginum Vestalium quarundam incestu judicasset. Ita Asconius.

Pelagius, haeresiarcha, divinae gratiae hostis, omnia naturae tribuens. Fuit doctus, et astutus monachus Brito, habuitque non paucos sui insani dogmatis sectatores. Ejus dogma impugnatum fuit statim a SS. Hier., et Augustino, et damnatum in variis Conciliis, in Oriente, et Occidente habitis. Ejus scripta subdola, et ambigua, ut damnationem devitaret, majori ex parte perierunt. Vide Hist. Eccl., inter quos legi meretur Natalis Alex.

Pelagonius, citatur a Vegetio in *Praef. ad suum Opus de Veterinaria*, seu de *Mulomedicina*. De eo ait, non caruisse dicendi facultate, quae in Columella abundabat. Egit de animalium morbis, et medicina, sed ejus Opus desid.

Pentadius, Poeta, de quo in *Fragm. Vet. Poetarum* fit mentio.

Persennius, dux olim theatralium operarum: postea miles, satis eloquens, qui seditiosam habuit *Orationem* ad commilitones, cujus sententias affert Tac. l. 1. *Ann.*

Peregrinus, Phil. sub M. Aurelio, cognomento *Protheus*. De eo Gel. lib. 12. c. 11. *NN.* Se ipsum, extructo rogo, apud Pisas cremavit, quo nominis celebritatem homo vanissimus, et insanus, sibi in ludis Olympicis compararet. Ita Euseb. in *Chron.* Lucianus de ejus morte librum scripsit.

Persennius (Mantius), Nolanus, citatus a Catone de *re rustica*.

Persius (C), Cic. de *Cl. Orat.*, eum ut valde doctum commendat, et testatur, Lucilium Poetam Satyricum ejus censuram reformidasse. Huic Romani tribuebant *Orat. C. Fannii de Sociis*, et nomine Latino, quam sane bonam, et nobilem Cicero vocat. Haec *Or.* non exstat, vel latet.

Persius (A), Poeta Satyr. satis notus, discipulus Cornuti, celebris Phil. Vide *Cornutus* in *C. Praeter* 6. *Satyras*, quae, leguntur, alias eum scripsisse nullus dubito. Nonnulla enim in juventute ab eo scri-

pra noluit Cornutus in lucem proferri post ejus mortem, quia parum matura, et emendata. Obscuro nimis stylo usus fuit, et intellectu difficili: adeo ut S. Hieronymus eum abjecerit ob obscuritatem, dicens: *Si non vis intelligi, non vis legi*. Obiit an. agens 30. imperante Tiberio, ut nonnulli tradunt: mihi tamen videtur verisimilius, sub Nerone obuisse. Erat ex ordine equestri, et de ejus patria dubitatur. Diverfus ab hoc est *Persius*, citatus in *Floridis* ab Apulejo, de quo nihil aliud novi.

Perinax (P. Elvius), Rom. Imp. *Iudus pilae* dictus. Primum in Liguria: deinde Romae privatus Grammaticam docuit. Ludo demum litterario relicto, militiae adscriptus est: in qua, rebus bene gestis, militari sua virtute, et peritia popularem gratiam sibi conciliavit, ac post varia munia ad Rom. Imperium regendum electus fuit mira felicitate: quae tamen diuturna non fuit. Nam 85. Imperii die, insidiis Laeti, viri primarii, qui ei Imperium procuraverat, militari factione fuit occisus an. aet. 71: Christi 193., vel 192. Fuit discipulus in *Jure* Sulpicii Apollinaris.

Pestanus, Vibonensis, citatus, ut Scriptor, a Macrobio *lib. 6. Saturn.*

Petiliannus, Afer Constantiniensis Episc. alter ex Donatistis, qui a parte Donati electus fuit ad conferendum, et disputandum cum Episc. Catholicis Carthagine. Contra eum scripsit S. Augustinus. Ante Episcopatum erat forensis Advocatus.

Petricus, Poeta, qui de re medica scripsit versus, citatos a Plin. *H. N. l. 12. Petrici OO. desid.*

Petronius, Massil. Poeta, de quo Sidonius Apoll., qui, ut arbitror, de *Petronio Arbitro* loquitur: nam hic fuit Poeta, et patria Massiliensis. Vide *Arbiter* in *A.*: quibus addo: In *Petronii Arbitri Catalogis* esse fragmenta *Petronii Rhetoris*, *Petronii Grammatici*, *Petronii Afranii*, *Petronii Indici*, *M. Petronii Venusiani*, *Petronii Antigenidis Pisaur.*, et *Petronii alterius Pisaur.* *Petronii Apollodori XV. Viri*, et *Petronii levitae*. Non constat, cujus hi aetatis fuerint.

S. *Petrus*, Alexandriae Episc., et M., vir doctissimus, qui Arium primus damnavit. Passus sub Maximiano duodecimo sui Episcopatus anno.

PH

Phaedro, Phil. laudatus a Cic. *lib. 13. Epist. fam. Ep. 1.* Florebat Romae, Cicerone puero, cum quo jam senex amicitia conjunctus fuit.

Phaedrus, Phil. Romae notus, Ciceronis aeo, pater Lysiadis, quorum meminit Cic. *Philip. 5.*

Phaedrus, Thrax. Aug. libertus, et Poeta satis elegans, et perspicuus. Hujus Fabulae Aesopicae Jambis scriptae, (quarum nonnullae mutilae ad nos pervenerunt), Petro, et Francisco Pichaeis fratribus debentur: licet non pauci credant, a Phaerno antea inventum fuisse exemplar, dictarum *Fabularum*, quod apud se pressum habuit, ut se-

curius posset sine plagii nota nonnullas *Phaetri Fabulas* sibi tribuere, inter quas illam de *Arboribus*.

S. *Phaetadius*, Aginenn. in Gallia Episc. Scripsit in fine 4. Eccl. seculi contra formulam fidei Arianorum. Praefuit Concilio Caesaraug. contra Priscillianistas, et Valentino in Gallia sub S. Damaso Papa. De eo adhuc vivente meminit S. Hier. de *Script. Eccles.* Obiit circiter an. Christi 394.

Philargyrus (Jul.), Gramm. scripsit *Comment. in Virg. Georgica*, in quibus citat Celsum in *Georgicis*.

S. *Philastrius*, Brixien. Praesul sanctiss., et doctiss. affuit cum S. Ambrosio Conc. Aquilejensi sub S. Damaso Papa, celebrato non multo post Constantinop. 1. Plura scripsit cum multa eruditione.

Philetus, haereticus, cujus sermo, ut cancer serpebat, cum Hymenaeo resurrectionem esse jam factam docuit, subvertens quorundam fidem. Vide S. Paulli *Epist. 2. ad Timotheum c. 2. v. 17.*

Philinus, Carthagin. Historicus, a Polybio reprehensus, quod in Bello Punico omnia a Poenis laudabiliter, et fortiter; a Romanis autem ruspiter, et ignaviter gesta fuerint, scribat. *Philini Historiae* desid.

Philippus (L), Orator, et Cos. Inter fragm. Historiarum Sallustii legitur ejus *Oratio*, seu potius stylo Sallustiano leguntur sententiae Orationis, habitae ab ipso in Senatu. Val. M. lib. 6. c. 2. meminit alterius *Orat.* pro rostris habitae a *Philippo*. Cic. in *Bruto* eum vocat Oratorem gravem, suavem, et facetum, ac Antonio, et Crasso proximum. Ejus *Orati.* desid.

Philippus (Aurel.), Hist. Severi Alex. Imperatoris magister, et ejus patris libertus. Scripsit *Vitam Severi Alexandri*. Ita Lampridius. Ejus *Hist.* desid.

Philiscus, Sophista comatus. In eum dixit Antoninus Imper. *coma virum; Rhetorem indicat vox*. Ita Philostratus.

Philo, Phil. Academ. Ciceronis Romae praeceptor in Philos. Ita in *Dial. de Orati.*, et Cic. in *Bruto*, ac *Ep. 1. l. 13. Epist. famil.*

Philo (L), Orator. De eo Cic. *Actione 1. in Verrem*.

Philo, Hebraeus Phil. Graecis, et Lat. eruditus litteris. Plura scripsit 1. Eccl. seculo. Legatus a Judaeis Alexandrinis fuit ad Cajum Caesarem. Postea Romam rediit sub Claudio Imperatore, et tunc familiariter cum S. Petro episse dicitur, et factus Christianus. De eo Euseb. Caesar. S. Hieron. Phorius, Suidas, et alii. Laudavit vitam primorum Christianorum, sub S. Marco Alexandriae commorantium. Josephus Scaliger ait, ignorasse Hebraicam linguam, quod vix crediderim. De eo dictum: *aut Plato philonizat, aut Philo platonizat*, adeo Platonem stylo imitatus fuit.

Philodemus, Graecus, Phil. Epicureus, et Poeta, L. Pisonis familiaris. Eum laudat Cic. in *Orat. in L. Pisonem*, quin eum nominet. Verum Asconius ejus nomen promit in *Comment. ad illam Orat. Vi. de Piso* postea.

Corollarium IV.

Philosophi, Roma ejecti. Vide *Apollonius* in *A. Quintil.* l. 6. nominat *Philosophos*, qui de *Arte Orat.* scripsere. Plura *Philosophorum* Rom. Opera, praeter ea quae in hoc *Syllabo* indicantur, perisse, extra dubium est. De *Philosophorum Placuis*, vide *Plut. De Philosophorum Erroribus*, vide *Q. Mod. Censorinum Dissert. 5. in Paradox. de Vita, et Morte Lat. Linguae*. Graeci *Phil.*, in plures sectas divisi, contentiosam, et sophisticam magis, quam solidam Philosophiam excoluerunt. Romani sine tanta affectatione, et quin barba, et pallio, ut Graeci, uterentur, solidiores Philosophi evaserunt: ex solidioris namque Philosophiae penetralibus Jurisprudentiam suam, omnibus seculis probatissimam, eruerunt. Multa de *Philosophis*, et *Philosophia* doctissime *Lact. l. 3. Divin. Inst.*, *Cic. in QQ. Acad.*, et *Tuscul.*, ut item *Seneca de Vita beata*, et alibi saepe. De *Epicureis Phil.* Vide *Amasianus in A: Epicurei in E. De Philosophorum dissidiis*, vide verbo *Gellius in G. Seneca de Vita beata c. 18.* ait: *Philosophis obijci, aliter loqui, et aliter vivere.* Apologiam pro Philosophis illic lege

Philostratus, *Phil. Romae* clarus sub *Severo Imp.* Scripsit *Sophistarum Vitas*, et *Apollonii Thyanaei Acta*, non sine multis fabulis. Fuit valde acceptus *Severi Imperat. uxori*, foeminae doctae.

Philoxenus, *Alexand. Romae* scripsit de *Verbis monosyllabis*, de *Graecismo*, et de *genere Linguarum*. Forsitan hic est

Philoxenus, *Aegyptius*, qui plura volumina de *Chirurgia* edidit, teste *Celso in Praefatione ad lib. 7. de re medica*, qui alios chirurgos Medicos citat in *Praefationibus* ad libros suos: inter quos *Meges*, Chirurgus peritissimus, non praetermittitur.

Phlegon, *Trallianus*, *Hadriani Imp. libertus*, qui plura scripsit, inter quae 16. *Olympiadum libros*, in quorum altero meminit *Eclipsim solis*, quae patiente *Christo Domino*, contigit. In *Eusebii Chron.* leguntur aliquot fragmenta *Phlegontis*. Scripsit insuper de *Fastis Roman.*, et de *Nominibus locorum Urbis*, quae *OO.* desid.

Corollarium V.

Phoenices, a quibus per *Cadmum Graeci litteras* acceperunt, ac varias artes, et disciplinas didicerunt, fugientes arma *Josue*, non modo in *Graeciam*, et *Aegyptum*, sed non pauci in oras *Tyngitanas Africae* penetrarunt, ubi litteras *Phoenicias*, et linguam, quae *Punica* dicta postea est, reliquerunt, ut etiam navigandi, et negotiandi artes. Prope *Caesaream Tyngen* columna inventa fuit cum *Inscriptione litteris Phoeniceis edita: Nos a facie fugimus Jesu, praedonis, filii Nave.* Vide *Cael. Rhod. l. 18. c. 28. Lect. Ant.*

Photinus, magni ingenii, et non vulgaris eloquentiae, ac eruditionis haeresiarcha, *Sirmiensis Praesul*, *Paulli Samosathaei discipulus*, docebat, *Christum esse purum hominem*, et initium habuisse ex *Maria Virg.* praeter errores alios. *Damnatus fuit in Conc. Mediol.*

Pars II.

h

an. Christi 347., et exactoratus in Sirmiensi an. Christi 351. Apud Constantium conquestus de iniquo iudicio, denuo examinatus, interrogatus, et a Basilio Ancyrano Praesule in frequenti concione convictus, exilio multatus fuit a Constantio.

Phronimus (C. Jul.), Palatinae biblioth. Praef. ex antiqua Inscriptione.

Phurnutus scripsit de *Natura Deorum*, sive de Fabularum Poeticarum *Allegoriis*.

Picens, Poeta Epigram. Martiali parum probatus, V. lib. 8. *Epigr.* De eo haec Mart.

Scribit in aversa Picens Epigrammata charta,

Et doles averso, quod facit ille Deo.

Ejus *Epigrammata* interciderunt.

Pictor (Serv. Fab.) a Cic. laudatus in *Bruto*, ut Juris, litterarum, et antiquitatis peritus. Scripsit *libb. Pontific.*, quorum primus citatur a Macr. l. 3. *Saturn.*, et a Nonio, lib. 3. *Juris Pontif.*, et *primus rerum gestarum*. Haec OO. interciderunt.

Pictor (Q. Fab.), Histor. Rom. anriquiss., ab omni ornatu in rebus narrandis abhorrens, factorum veritate contentus. Citantur a Gellio lib. 10. c. 19. ejus verba de *Flamine*, et *Flaminica Diali*, admodum notabilia, quae illic legi possunt. Fuit *Jurisconsultus*, *Orator*, et egregius *Pictor*: voluitque nomen suum parietibus templi Salutis inscribi, ac in illis visebatur pictura ab eo facta. Vide Plin. *H. N.* lib. 35. c. 5. De eo etiam S. Hier. in *Nepotiani Epitaphio*.

Corollarium VI.

Pictura, (quae magnam affinitatem cum Poesi habet, adeo, ut *Pictura*, muta *Poesis* dicatur, ac *Poesis loquax Pictura*) eruditionem non vulgarem in *Pictoribus* requirit. De *Pictura*, et Arte pingendi plures Romanos scripsisse arbitror, quorum Opera ad nos non pervenerunt. Illud Plinius ignorare nos non sinit, celebres *Pictores* inter Romanos non defuisse. Inter eos memorantur a Plinio Turpilius, Rom. eques, qui sinistra manu depingebat, et Q. Paedius ex nobiliss. stirpe, qui mutus erat. Valentinianus senior, Rom. Imperator, *Picturae* studiosus, plures immunitates *Pictoribus* ingenuis concessit: quae videri possunt in *Cođ. Theodos.* cum Notis Gothofredi. De *Zeusis* uvis, de vacca *Myronis*, de equo, et cane ab *Apelle* depictis, deque marmorea, a *Praxitele* Veneris elaborata statua. Vide Plin.

Pierius, Alexand. Presbyter eruditissimus sub Caro, et Dioclet. De eo S. Hieronymus.

Pinnius, T. Pinnii filius. Cic. eum appellat mire studiosum, eruditum, et modestum in *Epist.* ad P. Silium Propraetorem lib. 13. *Epist. Fam.*

Pño (L), vir Consularis, et nobilissimus, Phil. Epicureus, Ciceronis inimicus, in quem Cicero omni conviciorum genere invehitur *Orat.* in eum. Ciceronis Carmen taxaverat, quod Cicero defendere conatur in dicta *Orat.* ei respondens.

Piso (L) alter, Orator, qui defendit CN. Pisonem, forsitan fratrem, vel consanguineum, accusatum malefici in Germanicum sub Tiberio. V. Tacitum *l. 3. Ann.* Haec Or. desid. Crediderim, hunc *L. Pisonem* praecedentis filium fuisse.

Piso (Frugi), *Annalium* Scriptor, laudatus a Gel. *l. 12. c. 14.*, ut Scriptor suavissimae simplicitatis. Supersunt tantum ejus *Annalium* aliquot fragmenta.

Piso, pater Pisonum adolescentum, ad quos Horatius *Epistolam de Arte Poetica* direxit. In hac eum laudat indicans, Poetam fuisse. Exploratum non habeo, an is sit *L. Piso*, *Caesonius* dictus, in quem Cicero furiose invehitur *Oratione in L. Pisonem*. Hic familiarem habebat Graecum hominem, quem, ut valde eruditum laudat Cicero, ac ut Scriptorem rerum parum laudabilem *L. Pisonis* stylo poetico. Vide *Philodemus* in hac littera.

Piso (M), Orator, qui, teste Cicerone in *Bruto*, in Judicio Vestalium, quas, vel accusavit, vel defendit, magnam laudem consecutus fuit. Vel de hoc, vel de alio *M. Pisonem* loquitur Cic. *lib. 1. de Nat. Deorum*, cum insignem Peripatet. Phil. fuisse indicans.

Piso (Calpurnius), vir nobilissimus, Lucani amicus, cum quo Lucanus in Neronem conspiravit, et ambo, jussu Neronis, occisi fuerunt venarum incisione. Exstat Lucani *Poema heroicum*, quo *Pisonem* miris laudibus effert, indicans, eum, et litteris, et multis animi dotibus ornatum fuisse. Non liquet, an filius hujus fuerit, aut propinquus, qui sequitur.

Piso, laudatus a Galeno, ut Medicinae peritus, licet vir inter Rom. illustris, cujus filium aegrotantem videtur Galenus curasse, et a morbo liberasse. Ei dicavit Galenus *lib. de Antidotis*, in quo multa de *Theriaca Andromachi*.

Piso (L. Calpurnius), Cos. scripsit *libb. 2. de Continentia Vet. Poetarum*, in quib. leguntur primi Naevii versus de primo bello Punico. Vide *Torquatus in T.*

Piso (C), M. Tullii gener, Orator, singulari laude a Cic. ornatus in *Bruto*. Hunc, qui pusillo erat corpore, cum videret longo ense accinctum, dicebat Cicero: *quis generum meum tam longo ensi alligavit?*

Piso, dictus CN. *Calpurnius*, ut sermonis plenus Orator laudatur a Cic. in *Bruto*. Videtur Satyricus Poeta etiam fuisse, nisi si alter fuerit, ejusdem nominis; de eo namque ait Cic., CN. Pisonem carminibus maledicentissimis C. J. Caesarem lacerasse. Magna itidem libertate hic *Piso* invectus est in CN. Pompejum, defensorem Manilii Crispi, quem *Piso* accusabat. Ait quippe Val. Max. *lib. 6. c. 2.*, eum juvenili impetu, ac studio accusationis provectum, multa, et gravia crimina praepotenti defensori objecisse. Me latet, an hujus filius fuerit *Piso*, legatus Germanici in Asia, et a Senatu injuriarum in Germanicum sub Tiberio damnatus, qui jugulatus domi inventus est, et de eo Romae creditum, se occidisse. In multis Hispaniae numis-

matibus legitur *Calpurnii Pisonis* nomen, ejus, qui post C. Marium Hispaniae ulteriori praefuit. De hisce numismatibus, et de hoc *Calpurnio Pione* vide *Marianam Historiae Hisp. lib. 3. c. 11.*, et 16. postremae editionis Hispanae, curatae a V. Cl. Joan. Santanderio, Reg. primariae Matrit. Bibliothecae Praefecto, cui debeo exemplar magnificum, quo utor. *Capite 16.* dictae Hist. memoratur *Pisonis* obitus, cum praecesset Hispaniae ulteriori an. U. C. 689.

Pitholeon, Poeta Rhodius, reprehenditur ab Horatio *lib. 1. Satyra 10.*, eo quod voces Latinas suis Graecis Poematibus inseruerit, ut *Lucilii Graecae suis Satyris* Latinis, ob quod a nonnullis imperitis laudabatur, ut ab Hermogene, Augusti Musico, et Poeta, quem Horatius in *Satyris* taxat.

Pituanus (L), Mathematicus, e Saxo Tarpejo dejectus. Vide *Tacitum Annal. lib. 2.*

PL

Placidus (*Annaeus*), citatus a Servio in *Virgilium*. Vetisimile est, ex Hispanis *Annaeis*, ex quibus etiam Senecae familia ortum ducebat, progenitum fuisse. Si Ferrariae invenissem *Nicolai Antonii Hisp. Biblior. veterem*, potuissem de hoc, et de aliis *Annaeis*, Senecarum familiae extrariis, plura dicere, nisi si de illis mentio in ea facta non sit, quod incertum habeo.

Plancus (*L. Numatius*, vel potius *Munatius*), Cos. ad quem est *liber 10. Epist. familiarium* Ciceronis, in quibus Cicero de ejus virtute militari, justitia, et summa eloquentia loquitur. Ejus verba ad populum Rom. citantur ab *Asconio in Comment. ad Ciceronis Orationes*. M. Seneca de eo loquitur *l. 8. Controv.*, ut de summo Declamatore. Fuit Ciceronis discipulus, et ob id forsitan adversarium habuit *Asinium Pollionem*, qui, cum pararet *Orationes* contra *Plancum*, post *Planci* mortem edendas, ne *Plancus* respondere posset, idque is rescivisset; *Asinium* irridens dixit, cum mortuis non nisi larvas pugnare. Vide *Plin. in Praef. ad Hist. N.* Praefuit *Plancus* hic Galliae Comatae, ubi Lugdunum condidit. Ita S. Hier. in *Chron.* ad an. 16. Imp. Augusti.

Plancus, Phil. Stoicus, memoratus a *Quint. l. 10. c. 1.*, ubi, citato *Catio*, ait, in Stoicis esse utilem: in Epicureis levem, sed non injucundum. Ignoro, an idem sit cum praecedenti, quem consolatur *Horat.*, et sapientem vocat *Ode* quadam *lib. 1.*

Plancus, insignis impostor Romae notus *Horatii* aetate, de quo *Hor. in Epist. lib. 1. Nec semel irrisu triviis atollere curat, Fracture, Planum*. Ita *Acron*, *Horatii antiquus Interpres*.

Platonici. Vide *Academici* in *A.* Siquid de Trinitate obscure scriperunt, ut nonnulli tradunt, ex sacris litteris, vel ex doctis *Hebraeis* acceperunt.

Plautus (*M. Accius*), Poeta, *Umbere Satyras*, *Comicorum Latino-*rum facetissimus, et salassimus, licet ejus sales, ut parum urbani ab

Horatio fuerint notati: licet etiam sint multi, qui *Plautum* carpant, eo quod multa vocabula ex focce vulgi usurparit. Alii contra: eum laudant, eo quod Latinam linguam novis vocabulis ditavit, et quod Latina phrasi, pura, et eleganti utatur. Illud valde honorificum *Plauto*, quod a Varrone narratur: Stolonem nempe, sive Stilonem dicere solitum: Musas si Latine eloqui vellent, Plautino sermone locuturas. Quod Stolonis dictum parum probavit Muretus, qui in suis *Variis Lectionibus* sic dictum illud emendat: Musas nempe, si meretricio, et non virgineo more, si vulgi sermone, et non urbano, loqui velent, *Plautinum* proculdubio sermonem usurpaturas. Et sane *Plautus* nimis frequenter Comoediis suis lenones, et lenas, meretriculas, parasitos in theatrum adducit, in quo etiam peccavit Terentius, populo, seu vulgo potius placere cupiens, quam civibus bene moratis, et institutis. Multis item *Plautus* verbis, parum pudicis, obsoletis, Graecismis, et Archaismis utitur, a quibus Musae proculdubio absternerent, si Latine loqui vellent. *Comoedias* suas dabat *Plautus*, teste Ricciolio, ante Christianam aeram annis 100. Recensentur 30 supra 100. ab eo datae, quarum pars maxima desid. Varro tamen ait, non omnes *Plautinas* esse, quae *Plauto* tribuuntur, sed multas *Plautianas*, a *Plautio* quodam compositas. Nonnullas dicitur lucubrasse, cum in pistrino molam versaret, magna inopia laborans. V. Gel. l. 3. cap. 3. NN. En Epitaphium, quod sepulchro suo voluit inscribi.

Postquam est morte captus Plautus,

Comoedia lugens: Scena est deserta.

Deinde risus, ludus, jocusque, et numeri

Innumeri simul omnes collacrymarunt.

Videtur Punicae linguae non imperitus fuisse; assert namque nonnullos Punicos versus in altera ex Comoediis, quas habemus. Obiisse traditur ante Christi ortum an. 184.

Plautus, Rubellus. De eo Tac. l. 14. Ann., ait Stoicorum arrogantiam assumpsisse. Eum tanquam vanum notat Juven. Sat. 8.

Plautius, Poeta Comicus, de quo Varro, ut dictum est.

Plebs: Plebei. Vide *Patricii* supra.

Pletorius (M), Orator, qui M. Fontejum, a Cic. defensum, accusavit repetundarum, eo quod Praetor in Gallia questum fecisset viarum munitione, et vini portorii institutis.

Plinius, antiquior C. Plinio Secundo, et Plinio Caecilio, magis notis, citatur, ut Historicus a Tacito lib. 13. Ann., ubi de Butrho, et Seneca.

Plinius Secundus (C), patria Veron. Historiae Nat. Scriptor notissimus. Vir fuit pertinacissimi, nec unquam intermissi literarii laboris. Semper enim, vel legebat, vel legentem audiebat. Lectionem autem cum scriptione ita jungebat, ut ex his, quae in bibliothecis, in lectica, in mensa, ambulando, equitando, vel legeret, vel audiret, semper aliquid excerperet, ac vel ipse scriberet, vel alteri scri-

bendum dictaret. Praeter *Hist. Naturalem* (Opus immensae eruditionis) scripsit libros *studiosorum* inscriptos, quibus Oratorem ab incunabulis formabat. Ita, ejus Nepos, Plinius Caecil. in *Epist.* ad Ma-
crum, et Gel. l. 9. c. 6. Idem postea, vel non absimile fecit *Quin-
til.* suis *Oratoris Instit.*, in quib. mentionem facit Operis praefati *Pli-
niani*, et de *Gestu lib. 11.* agens, nonnulla ex Plinio citat. Scripsit
insuper volumina 30., in quibus bella omnia, a Romanis cum Ger-
manis gesta, narrabantur: quae omnia desid., ut etiam, quae edidit
de *equestri jaculatione*, de *Grammatica*, ac de *rerum gestarum histo-
ria*, de quibus ab ipso fit mentio in *H. Nat.*, ut etiam a *Plin. Cae-
cil. lib. 5. Ep. 8.*, et a *Tac. l. 1. Ann.* Testatur praeterea de se, scri-
psisse res gestas *Neronis*, ex quibus Tacitus reliquit nonnulla l. 13.
Ann. Item res gestas a *Vespas.*, et filiis. Vide ipsum *lib. 2.*, et in
Praef. H. N. Demum edidit binos *libb. Vitae Pomponii Secundi*, de
quibus meminit *lib. 16. c. 4.* Haec ad nos non pervenerunt, uti nec
libri *dubii sermonis*, citati a *Charisio*. Ejus nepos *Epist. 5. lib. 3.* ait:
Electorum Comment. 160. sibi relictos opistographos, qui erant scri-
pti minutissimis litteris. Hi autem *Comment.* latent, et forsitan edi-
ti non fuerunt.

Quanti autem fierent in Hispania ejus Opera, intelligi potest ex
eo, quod narrat ejus nepos, potuisse nempe vendere avunculi *Com-
ment. 400.* millibus nummorum largio Licinio, eos habere ardentis-
sime cupienti, cum ipse res Caesaris in Hispania procurabat. *Histo-
riam Nat. Plinii* illustrarunt plures viri eruditi, inter quos celebris *Ar-
duinus*, *Jesuita Gallus*, qui ab omnibus commendatur, ut insignis
Plinii illustrator, licet in nonnullis *Plinii* mentem assecutus non fue-
rit, si posterioribus *Plinii* illustratoribus fidem adhibeamus. Studium co-
gnoscendi causas eruptionum *Vesuvii* ei mortem attulit inexpecta-
tam, et immaturam sub *Tito an. Christi 80.*, aetatis suae 56. Flo-
ruit sub *Vespasiano*, cujus filio *Tito H. N.* dicavit. Ab *Aulo Gel-
lio*, et aliis notatur *Plin.* tanquam nimis credulus; at non animad-
vertunt ejus reprehensores, ab eo narrari, quae in Auctoribus Grae-
cis, et Latinis invenit, ea relinquendo judicio lectorum, quin dicat,
se illis, quae narrat, fidem adhibere: ut mittam, plura olim incredi-
bilis visa fuisse, quae, post novi orbis notitiam, verissima inven-
ta sunt. Notatur etiam *Plin.*, quod divinae Providentiae parum, aut
nihil tribuerit, omnia fato, vel casui adscribens. Verum hic error
valde communis inter Ethnicos fuit, quem *L. Sen. in lib. de Provid.*
solidissime refutavit, sese fere Christianum *Phil.* ostendens.

Plinius (C. Caecil.), Novocomensis, praecedentis nepos, magnus
Orator, magnus Criticus, et Christianorum, quantum in ipso fuit,
cum Bithyniae Procos. esset sub *Trajano* fautor. Fuit *Quintiliani* di-
scip., et ejus filiae dotem auxit 50. millibus nummorum. Floruit
Trajani Imper. gratia, cujus laudes eloquentissimo *Panegyrico* est per-
secutus, ei gratias agens pro suo Consulatu: Quae *Oratio* cum plau-

et eruditorum legitur. Desiderantur tamen aliae ejus *Orationes*, et inter eas *Oratio*, quam habuit in dedicatione bibliot. suae, quam civibus suis donavit, ut publico esset usui, postquam multa scutorum millia illis legasset, ut scholas publicas, accessitis optimis magistris, stabiles haberent, ne Novocomenses alio mittere cogerentur liberos suos. Vide ejus *Epistolas*, quarum plurimas, vel latere, vel intercidisse constat, ut latuit liber 10., de quo, invento in Gallia, diu dubitatum fuit, utrum legitimas Plinii, et Trajani *Epistolas* contineret? *Martialis*, quem decedentem in Hispaniam pecunia viaticavit, eum prolixè laudat. Inter alia haec de eo lib. 10. *Epigrammatum*.

*Totos dat tetricae dies Minervae,
Dum centum studet auribus virorum,
Hoc quod secula, posterique possint,
Arpinis quoque comparare chartis.*

Non a Mart. solum, sed a Quintil. Macrobio, et Sidonio ejus eloquentia laudatur. Ante 20. aetatis an. causas orabat, multasque *Orationes* habuit, quae, ut ejus *Poenata*, desid.

Plistonicus, Medicus praeclarus, cujus meminerunt Celsus, et Plinius.

Plotinus, Aegyptius Lycopolites, Pail. Platon. clari nominis, qui Romae magno cum plausu Philosophiam professus est, et plura scripsit obscura, sublimia, et intellectu difficilia. Auditores Romae habuit, praeter Origenem ethnicum, Porphyrium, et Amelium, plures Senatores, et foeminas illustres. Romae vixit 26. an., et obiit extra Urbem an. aet. 66. Fuit valde carus Gallieno Imper., et ejus uxori Saloninae. Ejus vitam Porphyrius scripsit.

Plotius, Lugdun. Rhetor, insignis Romae Latine dicendi magister, teste Quintil. Is primus Romae publicam Scholam Latine dicendi aperuit, Cicerone puero. Seneca in *Prooen. lib. 2. Controv.* de eo mentionem facit. S. Hier. de *Viris illustr.*, vel in *Chron.*, ait: *Plotius, Gallus primus Romae Lat. Rhet. docuit*; et Cic. in *Oratore: Memoria teneo, pueris nobis, Latine docere coepisse Plotium quemdam, ad quem, cum feret concursus, et studiosissimus quisque apud eum exerceretur, dolebam, idem mihi non licere.* Nihilominus M. Ant. Muretus, et alter ex Manutiis (si is editor fuit, ut fuisse videtur, *Lexici*, quo utor) putant, Ciceronem ejus auditorem fuisse. Contradicit in *Alambertianis* Cl. Ferrius. Verum conciliari possunt oppositae opiniones dicendo, Ciceronem jam adolescentem nonnunquam eum audivisse, licet in pueritia ejus scholam non frequentarit. M. Caelius vocabat *Plotium Oratorem hordearium*, ei iratus, quod suspicaretur, dictasse Attracino, accusatori suo. *Actionem* in eum. Haec ex *Suet. de Cl. Rhet.* Quintil. l. 2. ait, Plotium extremis L. Crassi temporibus in Urbe docuisse, et de *gestu* scripsisse circa tempora veterum Oratorum. *Plotii scripta* desid.

Plotius (Griphus), Statii amicus, ad quem *Hendecasyllabos* mittens, eum cavillatur, et laudat. Insignis Orator in trino foro fuit,

priusquam a Domiziano Praef. annonae, et viarum stationibus fieret, quod Statius, versibus suis ad eum, testatur.

Plotius (L), Poeta Mario carus, eo quod putaret, ab eo ejus facta celebranda. Ita Cic.

Plutarchus, Cheron. celebris Phil., et Histor., Trajani Imperat. magister. Ex ejus libris notissimis intelligi potest, eum in Graecis. et Latinis litteris valde versatum fuisse, et plura ex sacris libris Christianorum hausisse. In eo, et in Seneca cum laude notatur, nunquam scriptis suis Christianos pupugisse. Illiricum gubernavit cum Consulari potestate sub Trajano. Graeca ejus scripta ad nos pervenerunt nonnulla mutila: nec ambigendum, aliqua ab eo Latine edita, vel illico ejus Opera in Latinum versa fuisse. Verum hae antiquae Versiones Latinae desid., et solum recentiores habemus, forsitan parum accuratas. Si verum dicit Petrarca in *Epist.*, citatis a J. Lipsio in *Notis ad L. Senecam*, aliqua edidit, quae latent nunc, et fuerunt Petrarcae nota. Ait enim, eum non solum Romanos duces in arte militari, et rebus gestis, sed etiam Romanos litteratos Graecis in doctrina, aut aequasse, aut praetulisse. Euuapius in *Prooemio ad Vitas Philosoph.* tradit, eum saepissimae in libris sui mentionem Ammonii Magistri sui facere: quod indicat, mutilos esse libros, quos habemus; cum in eis raro Ammonii mentio a *Plutarcho* fiat.

PO

Corollarium VII.

Poetae. De his, et de Pictoribus, ait Hor. in *Arte*, quidlibet audendi, seu fingendi sibi arrogare potestatem. Revera Homerus *Pælopem*, quam Historici impudicam fuisse narrat, pudicam facit. Idem Trojanos, Graecorum victores, ab illis superatos tradit. Virgilius Didonem fingit Aeneae amore parum honesto insaniisse, ut mitam recentium Poetarum insigniorum fictiones, et mendacia. Plinii Caecilii aetate magnam Poetarum copiam Romae fuisse constat ex Plinii *Epistola* ad Scenecionem *lib. 1.* Vide *Acclamations* in *A.* De Poeseos, et Poetarum laudibus, in *Dial. de Oratoribus* multa. Poetae olim *Grassatores* vocabantur, teste Catone in *lib. de moribus*, qui Fulvio Nobiliori, ut probrum objecit, quod Poetas secum in Provinciam duxisset, ut narrat Tullius *lib. 1. Tusc. QQ.* Forsitan *Grassatores* dicti, quia viros probos Satyris aggrediebantur. Nam Satyricos Poetas ante Lucilium Romae fuisse, quidquid dicat Horatius, in comperto est. Vide *Lucilius* in *L.* Ab initio Romae Poetas fuisse novimus ex Dion. Halicarn., qui ait, devictis a Romulo vicinis populis, Romanos ei carmina cecinisse, licet rudia. Vide *Numa* in *N.* Cic. in *Bruto* tradit, Catonem in *Origin.* scripsisse: multis ante eum seculis Romae usitatum in conviviis carmina in laudem virorum fortium cani. De iis Carmin. loquitur Cic. sub persona Crassi *l. 3. de Orat.* Ennius etiam tradit, multos ante eum res Romanas versibus scripsisse. V. Val. M. *l. 1. c. 1.* Plato a sua Rep. Poetas rejecit: quod

solum de impudicis, impiis, et Satyricis id statuit, ut ostendit Cael. Rhodig. l. 7. c. 2. lect. antiq. Innumera Vet. Latinorum Poetarum Opera perisse, et alia latere, ex iis, quae in hoc *Syllabo* hactenus sunt dicta, et dicenda sunt, satis constat. Vide *Scriptores* in S. Quintil. lib. 20. indicare videtur, Romanos, sive Latinos Poetas in Elegia Graecos superasse. De ineptiis Poetarum, qui de Jove absurdissima tradiderunt, vide Senecam de *Vita beata* cap. 26. ubi ait, ea continxisse, ut pudor peccandi hominibus demeretur. Quatenus, aut quo fructu audiendi sint, et legendi Poetae? Vide de hac re Plutarchi libellum. Poetas Latinos severiores Musas, quam Graecos colere, recte, dixit Martialis. Graecis enim variis uti Dialectis fas est, quod Latinis non licet.

Pollio (Asinius), vir litteratus, Augusto carus, et Virgilii fautor. Fuit Orator, Poeta, Histor., et Criticus nimis morosus, cui fere nihil aliorum placebat, nodum in scirpo quaerens, cum de alienis Operibus judicabat. Post varia munia publica, Cos. fuit renunciatus, et Rom. exercitui praefuit in Germania, Aug. imperante. Virg. ei *Eclogam* 4. dicavit, *Pollio* inscriptam, in qua Salonini, *Pollionis* filii, recens nati, laudes vaticinando exequitur. Primus Romae dicitur biblioth. publicam aperuisse: primus, qui, convocatis doctis hominibus, lucubrationes suas publice recitavit. Ambiebat *Pollio* se supra alios, etiam fama doctrinae claros, efferre, et primum inter litteratos habere, alios deprimendo, quin parceret Caesari, Tullio, Livio, nec Sallustio. Vide Sen. in *Proem.* l. 4. *Contr.*, ubi multa de *Pollione*: de quo etiam in *Suass.* Vide item Gell. l. 10. c. 26., ubi Sallustium contra *crisim Pollionis* defendit. Edidit *Histor.* l. 17., teste Suida. *Orationes* plurimas habuit, quae desid. pro haeredibus Urbinae, pro Apollodoro, pro Asprenate, pro Liburnia, pro Scauro filio, quae citantur a Quint. Oravit etiam contra Catonem, et Plancum. Vide *Plancus* supra. Alios *Tractatus* edidit, qui itidem intercid. exceptis nonnullis fragm. Sen. in *Suas. de morte Cic.* affert non nulla satis honorifica de Cicerone, quae ab eo, licet invito, veritas expressit in *Historiis* suis. V. *Sextilius* in S. Horat. indicat *Ode* 1. l. 2., et lib. 1. *Sat.* 10. *Tragoed.* scripsisse verbis illis: *Pollio regum: Facta canit, pede ter percusso.* In eum Aug. *Satyram* edidit, cui *Pollio* non respondit, dicens: *Facile non est rescribere in eum, qui potest proscribere.* Inter *Epist. famil.* Cic. leguntur nonnullae *Pollionis* ex Hispania, ubi degebat cum imperio, et exercitu in Baetica. In altera ex *Epist.* testatur, se Cordubae concionem habuisse. Quintil. l. 10. eum laudat, et notat. Triumphavit de Dalmatis, et Octogen. occubuit in villa Tusculana. Ita S. Hier. in *Chron.* sub an. 47. Imperi Augusti. Catullus in *Hendecasyllabis* ad Asinium, quibus eum reprehendit, quod per jocum in coenis lintea negligentiorum surriperet, mentionem facit *Pollionis*, pueri disertis, lepidi, et faceti, qui Asinii frater erat. Ignoro, quisnam esset hic *Pollio*: for-

tasse erat *Aterius*, *Asinii Pollionis* filius, de quo M. Sen. in *Prooemio lib. 4. Controv.*

Pollio (*Asinius*), Gram. forsitan libertus *Pollionis*. Docuit Romae *Pompej* M. temporibus. Scripsit Hist. Belli civilis inter *Caesarem*, et *Pompejum*, quae desid.

Pollio (*Trebel.*) Hist. scripsit *Vitas Imperatorum*, et 30. *Tyrannorum*, floruitque sub *Dioclet.*, et *Maximiano*. Multae *Trebellii Hist.* perierunt: a *Philippis* nempe ad *Valerianum*, a quo, quae exstant, habent exordium.

Pollius, *Statii* amicus, ad quem mittit *Statius librum 3. Sylvarum*, laudans ejus facundiam, et doctrinam. Videtur, ab urbano ambitu alienus fuisse, et quietae, atque tranquillae vitae amans, extra Urbem in suis praediis vixisse.

Pol'ux (*Jul.*), Gramm. Scripsit *Onomasticon*, quod *Commodo* *Caes.* nuncupavit.

Polytius, celeb. Hist. *Megapolitanus*, Romae floruit, et litteris erudit *Scipionem Afric. juniozem*, ac ejus fratrem natu majorem. Fuit *Scipioni* carus admodum, et ejus in bellis comes. Vide *Brutus* in *B.*

Polybius, vir doctus, *Claudio* *Caes.*, cujus libertus erat, carus. Ad eum est *Consolatoria Epist.* *L. Senecae* in morte fratris, quam in *Corsica* exsul scripsit. In ea, quae integra ad nos non pervenit, eum hortatur, ut opere aliquo fratris memoriam aeternam faciat. *Polybii* eloquentia multum extollitur a *Seneca* in ultimo *Cap. Epistolae*.

Polytius, praecedentis frater. De eo *Sen. c. 21. praefatae Epist.* ait, editis praeclaris eloquentiae monumentis, et ingenii fama, a mortalitate se vindicasse. In fine hujus *Epist.* haec notabilia leguntur: *Haec utcumque potui, longo jam situ obsoleto, et hebetato animo composui: quae si, aut parum respondere ingenio tuo, aut parum mederi dolori videbuntur, cogita, quam non facile Latina ei verba homini succurrant, quæ barbarorum inconditis, gravisque sonus circumsonat. Ita Seneca, qui in dicta Epist. laudes Claudii, a quo exsulabat, non praetermittit, eum sibi propitium reddere cupiens.*

S. Polycarpus, *Smyrnae* *Episc.*, et M. insignis. Scripsit ad *Philippen.* doctam, et utilem *Epist.*, quae temporibus *S. Hieron.* in Asiae conventu legebatur. Romae multos ad fidem pertraxit, quos *Marcion*, et *Valentinus* deceperant. Igni traditus fuit propter Christi fidem *Smyrnae* sub M. Antonino, et M. Aurelio *Commodo* Imper. circa finem 2. Eccl. Sec. Fuit discip. *S. Joan. Apost.* alios item magistros habuit ex iis, qui Christum viderunt, et audierunt. Vide *Marcion* in *M.*

Polycrates, *Ephesiorum* Antistes, qui pro quartodecimannis scribens, *S. Victori* *Papae* vehementer obstitit in fine 2. Eccl. Sec. *Polycratis* Scripta nulla leguntur.

Pompejus (CN), Magnus dictus ob insignes victorias, terra, mari-

que obtentâs in 3. Orbis partibus, ob ternos Consulatus, et totidem triumphos. A Tullio ejus eloquentia commendatur in *Epist. ad Lentulum lib. 1.*, et in *Orat. pro L. Corn. Balbo*, pro quo ante Cicero- nem *Orationem* Pompejus habuerat, quam Cicero miris laudibus or- nat, ut etiam Pompei singulares virtutes, et res gestas. De eo oran- te, clamoribus operarum Clodii, maledictis etiam, ac conviciis laces- sito, vide Cic. *Epist. 3. lib. 2. ad Q. Fratrem*. In *Dial. de Orat.* legitur, *CN. Pomp.* non modo viribus, et armis, sed etiam ingenio valuisse. Val. Max. *l. 6. c. 2.* de eo narrat, defendisse Manium Crispum, accusatum a Pisone. Ibidem refert, multa convicia in eum, defendentem Libonem dicta ab Aelio Mancina accusatore. Vide *For- mianus* in *F. De nimia CN. Pomp. potentia* ibidem. Inter *Fragm. Hist. Sallustii* legitur *Pomp. Epistola* ad Senatum ex Hispania, quam Procos. regebat, missa, qua petit pro exercitu, cujus dux erat, vestes, stipendia, et frumentum: alioquin, omisso periculosissimo bello, se in Italiam remigraturum denunciat. De ejus in Tigranem Clemen- tia, et infelici morte, quae accidit ante Christum an. 44. U. C. 706, actatis 59, consule Hist. Rom. Vide *Mithridates* in *M. Epistolas*, de- victo Pomp. in pugna Phars., et postea occiso, inventas in *Pompeii* scriniis, igni tradidit C. J. Caesar victor, quin eas legeret. Ita Plin. *H. N. l. 7. c. 25.* Cicero de eo jam mortuo ait in *Bruto*: *Vir ad omnia summa natus, majorem dicendi gloriam habuisset, nisi cum ma- joris gloriae cupiditas ad bellicas laudes abstraxisset.* Fuit primus, qui Romae ex quadrato lapide theatrum construxit, capax 40. mil. spectatorum. Cicero in *Epist.* ad Atticum male ominatur de ejus dominatione, si victor evasisset in *Bello Civili*, quam tyrannicam futuram arbitratur, et Syllanae similem: quod debebat eum a Pom- pejo retrahere. Nihilominus, ne ingratus videretur, ejus conatibus contra Caesarem, pace frustra tentata, favit, licet eum Italiam dese- rentem, et bellum in Oriente, et Hispania contra Caesarem parat- tem, sectatus variis praetextibus non fuerit.

Pompejus (CN), filius Sexti Pompei, Orator, cujus mentio fit a Cic. de *Cl. Orat.*, et diversum esse a CN. Pomp. M. licet ejusdem nominis, et familiae, satis indicat Cic., et chronologia, quam se- quitur in eo Opere. Forsitan avus, vel pater fuit CN. Pomp. Magni.

Pompejus (Sextus), praecedentis, ut puto, pater, aut frater, lau- datur a Cic. in *Bruto*, seu de *Cl. Orat.*, tanquam Phil. Stoicus, Ju- risconsultus, et insignis Geometra. Supersunt *Sexti Pomp.* scripto- rum fragm., in quibus de Aurichalco agitur, quae citantur a Cae- lio Rhodig. *l. 19. c. 9. lect. antiq.* quin dicat, ex quo antiquo Scripto- re ea acceperit. De *Sexto Pompejo*, filio CN. Pomp., Romae restituto le- pidi auctoritate, multa cum laude Cic. *Phil. 5.*

Pompejus (Sextus), Orator sub Tiberio, praecedentibus posterior, qui noluit patrocinari CN. Pisoni reo. Ita Tacitus.

Pompejus (Trogus), Histor. praeclarus, *Historiarum* 44. volumina

edidit, teste Justino, qui ea in unum haud magnum volumen contraxit satis accurate, licet non sine damno litterariae reipub., quae *Trogi* Historias integras amisit, ex quibus amplio-rem, et luculentio-rem 4. maximorum orbis antiqui Imperiorum notitiam haberemus. *Plin. l. 11.* cum vocat severissimum Auctorem. In eo tamen, ut etiam in Justino, desideratur major diligentia in rebus Hebraeorum, in quibus narrandis, vel ignaros, vel mendaces se produunt, multa falsa, et ridicula de ea gente, et ejus religione tradentes: quod quidem facit, ut patum veridicum in aliis narrandis utrumque putem,

Pompilius (C), Jurisconsultus haberi ambiebat, licet ingenio tardus, et juris parum peritus. V. *Plut. in Apophtheg.* ubi de *Cicerone*.

Pompilius, scriptor ingeniosus, memoratus a *Mart. l. 6. Epigr.* Ejus scripta desid.

Pomponianus, sive *Pompinianus*, Poeta, de quo *Gel. l. 10. c. 24.* afferens nonnullos *Pomponiani* versus, ut etiam *Macrobi. l. 1. cap. 4. Saturn.* ex *Attellana*, *Mævia* inscripta. In *Gellio* est *Pompinianus*: in *Macrobio Pomponianus. Attellanae* ab illis citatae sunt sub diverso titulo. In citata a *Gellio* invenitur exemplum adverbiorum ab antiquis, ac etiam ab *Augusto* usurpatorum *Diequinti*, et *Diequarti*.

Pomponius, tanquam Poeta magni nominis, memoratur in *Dial. de Orat. V. Secundus* in *S.* Nescio an is sit

Pomponius (L), Bonon. Poeta, qui fl. an. 50. ante Christi aeram, scripsit *Attellanas*, quarum altera, inscripta *Aediius*, citatur a *Gel. l. 12. c. 10.* Plures alias edidit, quarum fragm. solum supersunt. De eo *Macr. in Saturn. V. Nonius* in *N.*

Pomponius (M), Trib. pl., et Orator, diem dixit *L. Manlio*, eo quod Dictator creatus, dies aliquot addidisset 6. mensibus Dictaturae, et quod *Titum* fil., qui postea *Torquatus* fuit appellatus, ab *Uibe* in rus relegasset. V. *Cic. de Off. l. 3. c. 9.*, ubi narrat insigne *Titii Manlii Torquati* charitatis in patrem, qui cum relegaverat, exemplum.

Pomponius (M. *Marcel.*), Gramm., et Senator sub *Tiberio*. Huic tribuitur dictum satis libetum ad *Tib. Caes.*: *Homini-bus quidem, Caesar, dare libertatem potes; verbis non potes*: quo repressit *Attejum Capitonem*, perpetuum *Tiberii* adulatorem. qui consulenti *Tiberio* Senatam, an verbum novum, quo usus fuerat, *Latinum* esset? respondit: *mitte Caesar hos scrupulos: nam quodcumque verbum proferas, Illico Latinum fiet.* Vide *Suet. de Ill. Gramm.*, et *Dionem lib. 57.*, et 60. Alii dictum illud tribuunt *Pompejo Marullo*, Poetae, et Grammatico. Cam *Pomponius* orando notasset, et exaggerasset adversarii *Sollocium*, inter orandum ab eo admissum, *Cassius Severus* petivit a *Judicibus* dilationem sententiae, donec teus sibi *Grammaticum* procuraret, qui *Pomponio* responderet.

Pomponius, Iurisconsultus, et Hist. scripsit celebrium *Jurisconsultorum Vitas*, qui tamen nonnullorum *Vitas* praetermisit, vel si ab eo scriptae fuerunt, nunc desid. Ita *Gravina de Orig. Juris Civ.*

Pomponius (Q), Orator, et accusator Sanciae, Considii Proculi uxoris. Ita Tac. l. 6. Ann.

Ponticus, Poeta, Ovidio antiquior. Panxit *Thebaida*. Ad eum est *Elegia* Propertii, quae incipit: *Cum tibi Cadmaeae* cet. Ejus OO. non exstant.

Ponticus, Martiali coaevus. Eum irridet Mart. ejus libros, et *Poemata* sarcasmate laudans lib. 5. *Epigr.* Ejus OO. desid.

Corollarium VIII.

Pontifices, Ethnici, Romae a Numa instituti, ex Sacerdotum collegio eligebantur. Inter eos alii minores, majores alii dicebantur, et ex his Pont. Max. crebatur, qui collegiis Sacerdotum praerat, et praecipuam curam habebat rerum ad cultum Deorum spectantium. Singulis Idibus hebant in Capitolio Sacrificia, quae *Idustria* dicebantur, a Pontificibus, non sine virgine Vestali praesente, quae tamen nulla sacra verba pronuntiabat. Unde vocatus sit *Pontifex*? non convenit inter Dionis. Halicarn., et Titum Livium, qui ante pontem subli-cium, a cujus cura Dionisius. l. 2. ait, *Pontif.* dictum, Romae a Numa creatum Pontificem Marcium tradit. De ritu, et verbis Pontif. Max. in capienda virgine Vestali, eaque sacrauda, et quamobrem ea capi, et *Amata* dicebatur? Vide Gel. lib. 1. c. 2. *Noct.* Pontificibus Max. incumberebat onus, et cura Annuum ordinandi, et scribendorum Annalium (V. *Annales* in A.), ac de sacris judicandi: et ideo viros doctos eos esse oportebat. Romani Imperatt., ut omnia sacra, et profana pro arbitrio disponere in repub. possent, Pontificatum Max., Tribuni-tiam, et Censoriam potestates, Imperatoriae in perpetuum adjunxerunt: adeo ut Christiani Imperatores, ut Romanos adhuc ethnicos religiose obedientes haberent, et in officio continerent, Pontificis Max. titulum, et insignia assumpserint usque ad Gratianum, qui tandem animadvertens, et titulum illum, et insignia Pontificatus ethnici Christiano repugnare, quia superstitionis professionem indicabat, titulum illum, et insignia a se rejecit, quem successores Christiani Imperatt. sunt imitati.

Corollarium IX.

Pontifices Max. Christianorum, seu Christi in terris vices gerentes, et S. Petri in regimine Ecclesiae successores, a Romano Clero post S. Petrum, a Christo ipso electum, creabantur, populo Christiano eorum mores, et doctrinam probante: Primis praesertim 4. Eccl. seculis viri sanctitate, et doctrina illustres, qui in Romana Cathedra sederunt usque ad S. Sylvestrum, sub cujus Pontificatu pax, et tranquillitas Ecclesiae a Constantino M. post tot procellas reddita fuit, martyrii palma fere omnes ornati occubuerunt. Innumera antiquorum Pontificum Roman. OO. desid. Vide *Concilia* in C. *Episcopi*, et *Epistolae* in littera E: *Patriarchae* in P.

Pontilianus, malus Poeta, si Martiali credimus. Querebatur, quod Mart. suos *Epigramm. libellos* ad se non mitteret, cui respondit Mart.

Cur non mitto meos tibi, Pontiliane, libellos?

Ne mihi tu mitas, Pontiliane, tuos.

Pontius, Diaconus, citatus in *Actis S. Cypriani* de usu operendi linteo quodam Cathedram Episcopalem. De hoc usu, et de Episcopali Cathedra, agit doctissimus Passeri, Eugubinus, *Dissert. 12. de Gemmis*.

Popilius (M), Poeta, et vir Consularis, a quo adjutus Terentius in Comoediis a Santra dicitur. V. *Terentius* in *T*.

Popilius, Legatus a Rom. Senatu fuit ad Antiochum, Asiae regem, ne bellum inferret Ptolemaeo puero, Aegypti regi, qui sub tutela pop. Rom. erat. Sua eloquentia impetravit, quod Senatus operaretur, et iccirco in Rom. Historiis *Oratorum Roman.* Decus appellatur. Ejus *Orationes* desid.

Porcellus, Gramm., citatus a M. Sen. in *Suasoriis*, qui eum notat, eo quod Solocismi Corn. Severum perperam accusarit.

Porcius, Poeta. Ejus carmina, in quibus dicitur, Terentium obiisse in stymphalo, Arcadiae oppido, et pauperem in Graeciam se contulisse, Roma relictis, afferuntur in antiqua *Vita Terentii*, sive Suetonii, sive Donati. Utrum ea *Carmin.* sint *Porcii Licinii*, insignis Poetae? illic non indicatur. Nec dicti *Porcii* alia *Carmina* novimus, si diversus sit a Licinio, de quo in *L*.

Porphyrio (Pumpon.), Gramm. qui *Scholia in Horat.* edidit. Inventa haec *Scholia* fuerunt in Magaloua Insula, una cum *Apicii lib.* ab Enocho Esculano. Ita Albertus Bonon. in *Italiae Descriptione*, Reynesius tamen censet, haec *Scholia* falso tribui Porphyryoni, et esse recentis Scriptoris.

Porphyrius (Optatianus), Poeta Christ., qui exilio multatus a Constantino M., multa carmina Latina composuit in laudem Constantini, quibus impetravit, ut ab exilio revocaretur, et gratiam ejusdem sibi conciliaret. Exstat *Panegyricus* Constantino scriptus ab *Optatiano* versibus acrostichis, variis figuris digestis. Alia ejus *Carmina* desid.

Porphyrius, dictus a veste purpurea, qua induebatur, cum antea *Malchus* appellaretur, Romae sub Plotino Philosophiam didicit Aureliani Imper. temporibus, relictis, et patria Tyro, et magistro Longino, sub quo in primo aetatis flore erudiebatur. Christianus factus, Christianae religionis non solum desertor, sed et oppugnator acerrimus postea fuit, editis plurimis pestilentissimis scriptis, quae comburi jussit Constantinus M., et quorum fiam. solum manent in SS. PP., qui eum refutarunt. Eum non inculcum, et turpiter hirtum ingenium habuisse satis declarat ejus *Isagoge* Hispanis Philosophis notissima, in qua de 3. Praedicabilibus, scu Universalibus subtiliter disserit. Plura alia lucubravit, quae magna ex parte perierunt, ut *Libros de Sacrificiis*, in quibus docebat, bruta animalia, et ratione uti, et loqui inter se, licet nos eorum sermones non capiamus, uti neque sermones barbarorum: multaque de nonnullis, qui sermonem ani-

malium intellexerunt, narrat homo vanus, et credulus: *s. libb. Hist. curiosarum: Tract. de Vita, et dogmatibus Philosoph.: De iis, quae sunt in nostra potestate: de Reditu animae ad Deum: de Statuis: lib. item contra edentes carnes, cujus meminit Cael. Rhodig. in Antiquis lectt., in quo, ut puto, de Gymnosophistis, apud Indos continentiae in cibo, et aliis valde studiosis agebat. Vitam produxit usque ad Dioclet., et Romae vivere desiit initio 4. Sec. Eccl. Uxorem habuit Marcellam, Romanam, cujus filios ex alio marito ipse educandos suscepit, et ad quam librum scripsit. Videtur in *Magia* valde versatus fuisse. Vide Eunapium in *ejus Vita*. De ejusdem dialectica subtilitate Petrarcha cecinit.*

E quel, che ver di noi divenne petra

Porphirio, che d'acuti sillogismi

Enpie la dialectica faretra.

Vide *Probus* paullo inferius.

Possidius, Episc. Aſic. S. Augustini discipulus, et ejus *Vitae* Scriptor, fuit alter ex Episc., qui Pelagium, et ejus errores in Conc. Carthag. damnarunt sub Innoc. 1. Rom. Pont., et Honorio Imperatore.

Possidonius, Phil. patria Apameensis teste Strabone. *Rhodius* dictus, quia Rhodum incoluit. Fuit secta Stoicus, quem Romae doctorem Cicero audivit. De eo Cic. variis in locis. In *Tusc. QQ.* narrat, CN. Pomp. eum Athenis aegrotantem invisisse, eumque inter acerbiss. dolores alacri animo philosophantem audivisse. Idem Tull. de *Nat. Deorum lib. 2.* loquitur de sphaera, ab eo constructa, imitante solis, lunae, et errantium stellarum motus, et conversiones, similem illi, quam Archimedes fabricavit: quod indicat, eum in Astronomia, et Mechanica fuisse versatum: Fuit Panaetii discip. Ita Cic. de *Off. l. 3. c. 1.*

Posthumianus, foren. Orator celeberr., teste Macrobio, qui eum in *Saturn.* interlocutorem facit de multis ad Philologiam spectantibus.

Posthumus (A), Hist., edidit volumen de *Adventu Aeneae in Italiam*, quod desid.

Posthumus, Orator, et Caussidicus, qui, si Martiali fides, interorandum in alia omnia extra causam abibat, et ideo ei Mart. dicit.

Jam dic, Posthume, de tribus capellis.

Poitus (Val.), Orator, qui post Decemviralem invidiam, a libidinoso Decemviro Appio excitatam, plebem, in Patricios tumultuantem, legibus, et concionibus mitigavit. Ita Cic. in *Bruto* Ejus Or. desid.

Potamon, magnus Mitylenis declamator, quem audivisse videtur Sen. Romae declamantem de 300. laconibus. De eo narrat nonnulla in *Suas. 2.*

PR

Praxeas, Sabellianus haeret., qui Romam suis scriptis Patripassianorum errores intrulit. Eum Tertul. *lib. uno* refutavit. *Praxeae* scripta perierunt.

Praeconinus (L. Ael. Stolo), Gramm., et Orator egregius, qui *Orationes* ad cujusvis rogatum lucubrabat. Comes fuit in exilio Metelli Numidici, cui valde carus erat. Is fuit P. Ter. Vatronis magister, non *Laelius*, ut multi arbitrantur, docepti a librarius, vel typographis, qui praenomen *Lucius*, per solum L. signatum, cum nomine *Aelius* perperam iunxere. In nonnullis exemplaribus, pro *Stolo*, *Stylo* legitur, et *Praeconius* pro *Praeconinus*, ex quo oritur confusio. Vide Suet. de Ill. Gramm.

Corollarium X.

Praefectura praetoria erat extraordinarius Magistratus, proximus Principi gradus, et Apex omnium Magistratuum. Genus omne animadversionis in fontes *Praef. pr.* habebat. De Trajano narratur, hac formula usum, cum Praefecto praet. gladium traderet: *Hoc utere pro me, si bene: contra me autem, si male impetavero*. Symmachus in alteta ex suis *Epist.* *Praetoriam Praefecturam* vocat *Pontificium litterarii honoris*. Ad eum omnes causae majoris momenti revocabantur: et ob hoc; ac etiam, ad minuendam unius auctoritatem, Constantinus M. creavit plures *Praef. praet.* unum Italiae, alium Illyrici, alterum Galliarum, et Hispaniarum, ac Orientis alterum. Curam veto Aetarii, et Praetorianorum militum aliis attribuit. Vide *Attavins* in A. Adnot. 1.

Praetextatus (Vectius Agotius), vir litteratus, alter ex Interlocutoribus in Macrobiani *Saturn.* Exstant nonnulla ejus carmina in laudem Paulinae uxoris, praeterea alia quae collegit Burmannus.

Corollarium XI.

Praetores, bini Romae erant, unus Urbanus, Peregrinus alter. Ad hos spectabat jus dicere: ad Urbanum, civibus Romanis: ad Peregrinum, peregrinis. Spectabat etiam ad eos Edicta Praetoria, quae magnae auctoritatis erant, componere, ut in tabulas publicas referrentur. Ex quo intelligitur, eos, et Oratores, et Jurisconsultos insignes fuisse. *Praetorum* dignitas proxima erat Consulari, et vices consulum gerebant in Urbe Praetores, cum Consules ad bella proficiscebantur. Lictores 6. habebat Praetor, ut Consul 12. Praetorum numerus ob negotiorum multitudinem, processu temporis, auctus fuit ab Imperatoribus. Qui hoc munere perfuncti fuerant, viri *Praetorii* dicebantur. Vide Scriptores de Rom. Magistratibus, Majoribus, Minoribus, Ordinariis, Extraord. Inter quos scriptores, Petrus Magnus, Nicupoort, Gravina alii numerantur. *Praetoriani* Milites dicebantur, qui in Praetorio, seu aula, vel tentorio Imperatoris, excubias agebant, et ejus securitati invigilabant, tam domi, quam in bellis.

Praetorius (M), Orator, et accusator M. Fonteii, a Cic. defensi. Ejus *Or. desid.*

Primanus (L. Val.), Rhetor, memoratus a Suet. inter Cl. Rhet. Illum in Fragmentis, quae ex Opere de Cl. Rhet. supersunt, collocat inter Quirinales, et Utsulum, allatis nudis nominibus.

Priscianus, Gram.; qui fl. 4. Eccl. sec., amicus Libanii Sophistae, qui de eo meminit in *Epist.* Diversus hic est ab alio Prisciano Gramm., qui sub Justiniano dicitur floruisse.

Priscillianus, Abulen. Praesul in Hispania non indoctus: qui tamen male doctrina usus fuit in suam, et aliorum perniciem. Ex eo *Priscillianistae* haeretici, qui Gnosticorum, Fatalistarum, et aliorum antiquorum haeticorum errores suscitaverunt. Varia Concilia in Hispania, et alibi fuerunt in eos celebrata, et s. etiam Eccl. sec. contra eos pugnavit in Hispania scriptis suis, concionibus, et coactis Conciliis sub S. Leone Rom. Pontifice, S. Thuribius Asturicensis Episcopus. *Priscillianistarum* erat illud.

Jura, perjura, secretum prodere noli.

Vide *Idacius* in *I. Priscilliani* scripta perierunt.

Priscus, Scriptor, coaevus Martiali, qui de eo indicat in *Epigr. lib. 9.* opus edidisse de Convivio, quod desid.

Priscus, Phil. quocum, teste Eunapio, Julianus Apostata morti proximus de animorum sublimitate prolixè disseruit.

Priscus (C. Lutorius), Rom. eques, et Poeta, qui post celebre carmen, quo suprema Germanici deflexerat, a Tiberio fuit pecunia donatus. Verum mox accusatus, in carcere, jussu Tiberii, qui Germanicum occulte oderat, et per Pisonem occidi curaverat, necatus fuit. Ita Tac. l. 3. *Ann.* Nescio an hic fuerit.

Priscus, Poeta Ovidii aequalis. De binis hujus nominis Poetis sui temporis loquitur Ovid. l. 4. de *Ponto Ep. 16.* ad Invidium.

Et cum subtili Priscus uterque Numa.

Priscus (Tarquinius), Orator, et Roman. Rex citatus a Macr. in *Saturn.* tanquam scriptor *Ostentarii Arborarii*. Pro Concione laudavit filium ann. natum 14., quem bulla aurea, et praetexta donavit, insigniens puerum, ultra annos fortem, praemiis virilitatis, et honoris, eo quod hostem percussisset, ut puto, in bello. Hoc memorat Macrobr. Vide *Tarquinius* in *T.*

Priscus (Tarquitiu), Orator, et Senator sub Claudio; qui tamen a Senatu motus fuit, tanquam falsus accusator Statilii Tauri, opibus insignis, quem, Agrippina instigante, repetundarum, et magnarum superstitionum reum egerat. Macrobr. in *Saturn.* citat *Tarquitiu* cujusdam lib. descriptum ex *Ostentario Thusco*. Alii legunt in Macrobio *Tarquinium* pro *Tarquitiu*.

Priscus (Helvidius), Phil., et Praetor procacis linguae in Vespas. Imperat., qui eum occidi jussit, licet postea jussum revocarit: quod frustra fuit; jam enim occisus fuerat *Priscus*, cum a. mandatum Vespas. ad executores pervenit.

Priscus (Neratius), insignis Jurisconsultus sub Trajano, et Adriano. Trajano adeo gratus fuit, ut crederetur, ei imperium a Trajano post se tradendum: Neratio namque provincias commendavit, si quid sibi absenti fatale contigisset. Edidit *Membranarum lib. 7:*

Part II.

k

Regularum 15 : *Responsorum* 3 : *Epistolarum* 4. ex Plautio ; alios : quorum Operum fragmenta sunt in Corpore Juris Civilis .

Proba (Valeria Falconia), Poetria Graecis , et Lat. litteris erudita , ex illustrissima Aniciorum familia : Consulis filia , Consulis uxor , et Consulum mater . Scripsit *Centones* ex versibus Virgilii , quem totum memoria tenebat : ad Christianae religionis obsequium vertens carmina Ethnicorum . Scripsit etiam *Bella Civilia* , et alia , ut ex Praefatione ad *Virgil. Centones* constat , quos dicavit Honorio jam Imperatori . Floruit sub Theod. M. , et filiis . Alia ejus Poetica , praeter *Centones* , latent .

Probus (T. C.), Gramm. Vide *Maximus in M.* , ubi de *Val. Max.*

Probus , magnus Criticus , Martiali coaevus , cujus censuram timuisse Martialem indicatur *Epigr. ad Faustinum* , ad quem mittit *lib. 3. Epigram.* Ait enim libro suo , (quem papyracea charta scriptum dicit) , non esse cur *Probum* timeat , Faustino vindice :

Illo vindice , nec Probum timeo .

Probus (M. Val.), insignis Gramm. , quem Berythi natum , et omnium Grammaticorum , qui Romae erant , eruditiss. fuisse indicat in *Chron.* Eusebius . De eodem cum laude saepe Gel. , ejus Opera non pauca citans : licet Suet. de *Ill. Gramm.* , de eo dicat , pauca , et exigua de minutis quaestionibus edidisse : ex quo intelligitur , forsitan de alio *Probo* loqui . Citat enim Gel. *Sylvam Observationum sanctorum antiqui : Comment. satis curiosum de occulta litterarum significatione Epistolarum C. Caetaris* , ac testatur insuper , se multos *Comment. Probi* vidisse , ac ejus dicta super variis locis Sallustii , Virgilii , et Val. Antiatii , cum approbatione , et laude affert . V. Gel. *l. 1. c. 15. , lib. 4. c. 7. , lib. 7. c. 7. et 9. , lib. 15. c. 30. , lib. 17. c. 9.* Macr. etiam de eo loquitur *Saturn. c. 22. lib. 1. ,* et indicare videtur , ut etiam Servius , aliqua in Virg. scripsisse . De *Probo* hoc loquuntur alii Gramm. , ut Charisius , Priscianus , et vetus Terentii Interpret. Pauca admodum ex tot Scriptis *Val. Probi* ad nos pervenerunt , ad significationem verborum antiquorum spectantia . Alia enim , sub *Probi* nomine edita , valde dubia a Criticis censentur .

Probus , Praef. praet. , et Cos. , ad quem Ausonius *Epist.* versibus scripsit , mittens ei librum non sine laudibus ejus eloquentiae , et probitatis . Non liquet , an is fuerit *Aemilius Probus* , cui adscribitur a nonnullis *liber Nepotis Excellentium Imperat.* , quique librum illum , a se descriptum , dicavit Theod. Imperatori cum prolixo Epigram. Ad hunc , ut arbitror , misit Rufus Festus Avienus , non sine laudibus ejus doctrinae , *Orse maritimae Descriptionem* carmine lucubratam . Initio Operis indicat Avienus , se sanguinis vinculo ei conjunctum fuisse .

Probus , fama doctrinae Lilibaei clarus , quem videre optavit Porphyrius Phil. , cum , Roma relicta , ad Siciliam se contulit , melancholico humore adeo male affectus , ut se interimere decreverit , cujus insani consilii disuasorem habuit Plotinum .

Proculus, Histor. Ejus mentionem facit Vatro de *lingua Lat.* l. 4. citans ejus *Hist. de Lacu Curio*, et *Plin. l. 8. H. N.*, ubi de Elephantis in Pompel triumpho Romae visis.

Proculus, Phil. Platon., Afer Siccensis, alii eum Lycium faciunt, et discipulum Syriani Philosophi. Fuit magister M. Aurelii Phil. et Imper., a quo Consul fuit factus, teste Spartiano. Plura edidit ad Grammaticam, et Phil. spectantia, ut *comment. in Homerum, Hesiodum*, et in *Timaem Platonis*. Praeterea *Epicheremata* 17. in Christianos, refutata a Joan. Gramm. Christiano. Vide Suidam, qui de his agit. A nonnullis *Proclus* appellatur. Hic multis rationibus ex Aristotele sumptis mundi aeternitatem probare conatus est, in quo Platonem contra sentientem deseruit. Eum Pererius Jesuira Hispanus solide refutavit in sua *Philosophia*, ubi de Mundi aeternitate.

Proculus, Poeta memoratus ab Ovidio de *Ponto lib. 4.*

Proculus, cujus meminit Plin. Caecil ejus amicus *lib. 3. Epist. 15.*, ad eum mittens libellos quosdam suos, ut ab eo emendarentur.

Proculus, Jurisconsultus, a quo Proculiani, sub Othone, et Vittelio, scripsit *Epistolarum libb. 11*, *Notas ad Labeonem*, et *libb. 3. ex Posterioribus Labeonis*. De quibus in *Digestis*.

Proculus, Gramm. sui temporis doctiss. Scripsit de peregrinis regionibus, et de aurea columna apud Memphim litteris inscripta Aegyptiis, in qua scriptum erat, Aegyptum tunc liberam futuram, cum in eam fasces Rom. introirent cum praetexta. Ita Trebellius Pollio. Ejus OO. desid.

Proeresius, Sophista egregius, cujus vitam scripsit Eunapius ejus alumnus. Fuit valde doctus, statura procera, eximia forma corporis, et insigni praeditus eloquentia. Constantis Impetatoris jussu in Galliam perrexit: deinde Romam, ut obsequeretur Constanti, qui cupiebat, hominem singularem a Romanis conspici, et audiri. Romani erexerunt ei statuam ex aere, paris magnitudinis, cum hac inscriptione: *Regina rerum Roma Regi eloquentiae*. Multis praeterea honoribus, et donis a Constante ornatus fuit. Christianus factus, scholam reliquit tempore Juliani Apostatae, qui vetuerat, Christianos publice docere. Ita S. Hier. in *Chron.*, et ex eo Petavius addens, cum tunc an. 85. actatis habuisse. De *Proeresii* Christianismo in Eunapio altum silentium.

Corollarium XII.

Pronunciatio. Prisci Romani non perinde pronunciabant, ac scribebant, quem morem servant adhuc Galli cultiores: ac diu litigatum inter Romanos fuit, utrum scriptura accomodanda esset Pronunciationi? quae lis sub judice erat usque ad imperium Augusti, qui sentiebat, aptandam Orthographiam Pronunciationi: quae sententia tandem praevaluit. Et merito quidem: quia, ut recte Quintilianus, litterae sunt vocum custodes. Illud non omittendum, Romanos, in pronunciatione quantitatem syllabarum indicasse: adeout ex pronuncia-

tionem vocis *Os*, exempli gratia, agnosceretur, utrum de ore, an de osse loquerentur, ut ex testimonio S. August. colligitur, in cuius adhuc aetate id agnoscebatur. In longis insumebant pronunciando duo tempora; in syllabis autem brevibus dumtaxat unum: quod etiam vulgus indoctum observabat. Haec ratio pronunciandi deperdita est post barbarorum incursionem.

Propertius, Poeta Comicus, diversus ab Elegiaco magis noto. Fulgentius Gramm. affert duos versus ex ejus Comoediis, quae desid.

Propertius (Sex. Aurel.), Poeta Elegiacus insignis, sed parum pudicus, qui fl. ante Christi ortum an. 36., patria UMBER ex Maevania oppido. Videtur ejus pater ex equestri ordine fuisse, et in bello occisus, ad aram J. Caesaris perductus, capta Perusia, et victo Julio Antonio, Augusti armis. *Propertius* noster, amissis cum patre bonis, tenui est usus fortuna, ut ipse testatur canens:

Aspice me, cui parva domus fortuna relicta est:

Nullus et antiquo Marte triumphus avi.

Edidit 4. libb. *Elegiarum*, a Criticis valde commendatos. Plura alia edidisse *Carm.* nullus dubito, quae desid. Floruit sub Augusto. Incertum quoto an. obiit. Massonius in *Ovidii vita* conjicit, obiisse an. U. C. 742. Inventum fuit Propertii exemplar, corrosis multis, in cella vinaria sub doliis. Tempore Joviani Pontani fuerunt primum editae ejus *Elegiae*, parum adhuc integrae. Ita Alexander ab Alex. in *Diebus Genial.*, et Fabric. in sua *Biblioth. Lat.* Multis Hellenismis scater.

Proscida. De eo tanquam de Scriptore, et Oratore fit mentio in lib. 4. *Rhetor. ad Herennium*.

Protadius. Ad eum sunt plures *Epist.* Symmachi lib. 4., quibus ostenditur, eum virum litteratum fuisse, ac petivisse a Symmacho *Orationes*, quas ediderat. Fuit Gallus, et amicus Numatiani, qui eum laudat in *Itinerario* suo.

Prudentius (Aurel.), Poeta Christianus, Hispano Caesaraugust., pietate, et religione insignis, qui fl. an. 380. post Christum. Edidit plura *carm.*, quibus, et Christ. Religionem illustravit, et Ethnicam superstitionem ridiculam reddidit, praesertim iis, quae contra Symmachum urbis Praef., et doctum Ethnicum, Idololatriae addictissimum scripsit. Plura ab eo variis metris edita leguntur, sed non pauca desid., inter quae *Historia* ab Adamo ad sua tempora, quam carmine lucubrare aggressus fuerat, sed forsitan morte praeventus finire non potuit. Sunt qui dicant, eum a Christianis Imperatoribus Consulari, vel Practura ornatum fuisse. Obiit sub Honorio initio s. Eccl. sec.

PT

Ptolemaeus Aegyptius, qui sub Antonino floruit, Astronomus, et Cosmographus insignis fuit. Plura ejus *OO.* exstant, sed non pauca perierunt. Edidit Tabulas Astronomicas, et Geographicas, postea in

multis emendatas. Dicitur Theologiam, et Physiologiam contentui habuisse. Primam quia res supra humanum captum tradit: 2. quia res tradit inconstantiae plenas, et mutationi obnoxias.

PU

Publicola (Val.), J. Bruti, post exactos Roma reges, in Consulatu collega, populo, cui fasces submittebat, gratissimus, unde illi agnomen *Publicolae* inditum. *Orationem* habuit funebrem, qua collegam suum, cuius funus curavit, multis laudibus mactavit. Haec *Oratio* adeo Romanis placuit, ut postea mos invaluerit, viros strenuos, qui pro repub. pugnantes occubuissent, in funere laudandi. *Publicolae* factis, functo ingentes honores decreti, et habiti. Illud singulare, quod publicis expensis elatum, annuo luctu, Maronae Rom. cum decoraverint. Triumphavit de Vejentibus, et Sabinis, primusque fuit, qui sine invidia, quadriga vectus, triumphum egit.

Publicola (Pacius), egregius Orator, laudatus ab Hor. lib. 1. Sat. 10. Utriusque *Publicolae* *Orationes* desid.

Publius, Poeta Rom., a quo Vaticinia versibus scripta fuisse, diu cum religione a Romanis observata. Ita Cic. in lib. 1. de *Divinatione*, et Dionys. Halicarn. Haec *Vaticinia* intercederunt.

Pubens (Tannonius), Aemiliani contra Apulejum Advocatus, de quo Apulejus in sua *Apologia*.

Pudentilla (Aemilia), Apuleii uxor, docta foemina, de qua Apulejus ejus vir in *Apologia*.

Pulcher (Appius), P. Clodii, ut arbitror, frater, ad quem sunt plures Ciceronis *Epistolae* lib. 3. *Epist. Famil.*, in quibus ejus doctrina laudatur, et ex quibus intelligitur, fuisse inter eum, et Ciceronem similitates: sed tandem reconciliatos sese mutuis officiis coluisse. Scripsit *libros Augurales*, de quibus vide Cic. *Epist.* 9. l. 3. Plures item habuit *Orationes*, a Cicerone expetitas, et eidem promissas, non sine magna Ciceronis expectatione, quod indicat plurimum in dicendo valuisse. Praefatae *Orat.*, ut etiam *libri Augurales* desid. Suis *Orationibus*, quibus reus majestatis, et ambitus post reditum ex provincia factus, se defendit, absolutus in judicio evasit, et innocens declaratus. Ei Cicero successit in Ciliciae gubernatione. Vide *Claudius* in C., ubi alia de eo.

Pulcher (L. Claudius), forsitan praecedentis frater (nam *Lucium*, fratrem *A. Pulchri* in altera ex *Epist.* Cic. meminit), Orator, L. Pisonem injuriarum in Socios reum egit. Reus culpam fassus, demissione sua veniam impetravit. Ita Val. Max. l. 2. c. 1. Ab hoc, arbitror, appellata *Claudiana tonitrua* post scenam, de quibus Pomp. Festus, a *Cl. Pulchro* instituta per lapidum conjectum, sonum tonitruum imitantem.

S. *Pulcheria* (Aelia), Augusta, filia Arcadii, Virgo doctissima, et sanctissima, quae, in minori aetate fratris sui Theodosii, Orientis imperio feliciter praefuit, patruo Honorio in Occidenti imperante.

Nestorianam, et Eutyrianam haereses profligavit, nupta Marciano Caesari, salva virginitate. Eam laudavit S. Leo Papa, S. Cyrillus Alex., et alii sui aevi Patres. Vide Hist. Eccl. Vide etiam *Eudoxia* in *E.* Obiit sanctissime an. Christi 453.

Corollarium XIII.

Punctum. Prisci Romani solis *Punctis* pro interpunctione in scriptura utebantur. Ad mediam litteram positum signabat comma, sive incisum: ad caput litterae colum: Ad imum litterae Periodum. Ita Donatus, et S. Isidorus. Vide *Inscriptiones* in *I.*

Corollarium XIV.

Punicum, seu Poenicum Bellum 1. inter Rom., et Poenos coepit an. U. C. 512. In nova Editione Hispana Historiarum P. Mariana, an. 1779, Matriti facta, errore, ut credo, typographico, notatur an. U. C. 502. Post annos aliquot pax inita, devictis maritimo praelio in mari siculo, Carthaginensibus. Post 22. an. coeptum 2. Bellum Punicum, et pax sancita post 17. an. belli. 3. Bellum coepit an. U. C. 605., quo Cato persuasit Senatui, delendam Carthaginem: quod factum est, a Scipione Afric. juniore, contrarium frustra suadente Scipione Nasica validissimis rationibus.

Pappus, Poeta Trag., de quo Hor. *l. 1. Sat. 10.*, et *Epist. 1. lib. 1.* Ejus Poemata lacrymosa vocat eo, quod Tragoediae ad lacrymas, et commiserationem excitandas, populo dari soleant. Verum forsitan Elegiacae ejus Carmina erant, quae etiam *lacrymosa*, et *tristitia* appellari possunt. *Puppi Carm.* desid. Epitaphium tamen ejus, ab illo compositum, affert Acron, Horatii interpres.

Corollarium XV.

Puteal locus erat in Rom. Comitio juxta forum, et curiam, in quo Judicia Praetoria exercebantur. De Libonis *Puteali* meminit Horatius in *Satyris*, indicans, locum fuisse juri dicundo destinatum. Cicero etiam de *Divin. lib. 1.* ejus meminit, de cote, et novacula Accii Navii loquens, deque statua illic praefato Auguri antiquo, et celebri posita. *Puteal* proprie significat putei operculum; illic autem puteus erat, cum umbella supra eum imposita.

Pylades, Pantomimus celebris, memoratus a L. Seneca in fine *QQ. Naturalium*, ubi tradit, plus Romae aestimari *Pyladem*, et Pantomimos alios, quam graves litteratos. Utinam quid simile nunc in pluribus civitatibus non accideret. Vide *Mimi* in *M.*

Pythagorici Philosophi complures Romae fuerunt, praesertim ex iis, qui ex magna Graecia, ubi Pythagoras docuit, Romam concesserant. Sunt qui dicant, totam Pythagorae Philosophiam aenigmaticam, et Symbolicam esse. Revera complura ejus Praecepta aenigmatica esse notissimum est. Notum est etiam, Pythagorae discipulos magistri sui dicta pro oraculis habuisse. Multa de Pythagora vide in *Q. Moderati Censorini Paradoxis Dissert. 5.*, in qua de Ethnicorum Philosophorum, etiam insigniorum, crassis erroribus, quia subsidio ra-

erarum Litterarum, seu divini magisterii fuerunt destituti.

Corollarium XVI.

P, muta littera, adspirationem post se non habet, nisi in vocalibus, quae, origine. Graeca sunt, et tunc respondet *Phi* Graecorum, seu Φ , ut *Philosophia*. *Phi* autem Graecorum in pronuntiatione respondet *F* Latinorum. Vide *Corollarium ultimum* in littera *F*. Praedicta littera apud Romanos non solum nota erat praenominis *Publius*, *Paullus*, sed alia item plura per eam notabantur, ut *Populus*, *Pax*, *Pactum*, *Pupillus*, *Pater*, *Puer*, *Pecunia*, *Plebs*, *Pius*, *Pontifex*, *Perpetuus*, *Posuit*, ut videre est in antiquis Inscriptionibus.

QU

Q *Uadratus*, Apostolorum discip., et Athen. Praesul, obtulit Adriano Imp. Apologiam pro Christ. Religione. Ita S. Hier. in *Epist.* ad *Mignum*, et in lib. de *Script. Eccl.* Haec *Apol.* desid.

Quadratus (*Asinius*), Hist., citatus ab *Agathia l. 1. Hist. suae*, ut Scriptor rerum Germanicarum, vixit imperantibus Philippis, et historiam perduxit ad an. Millesimum ab U. C. Eam $\chi\lambda\iota\epsilon\tau\epsilon\rho\iota\delta\alpha$ inscribens.

Quadrigarius (*Cl.*), edidit *Annales*, saepe citatos ab A. Gellio. Ex 24. *Annalium libris*, quos scripsit, solum supersunt fragmenta aliqua, collecta a Riccobono, et aliis. Seneca de *Benef. l. 3. c. 23.* citat lib. 22. *Ann. Quadrig.*, ubi insigne fidelitatis exemplum servorum in dominam suam narrat ex *Quadrigario* in dicto libro. Citatur saepe etiam *Quadrigarius*, a Cic., Livio, Macr., et aliis antiquis.

Corollarium I.

Quantitas Syllabarum: vide *Pronuntiatio* in *P*. Quibus haec adde. Veteres Rom. ad indicandas vocales breves eas simplices scribebant: quas duplicabant, cum longae erant: et ideo sepe invenitur in antiquis Inscriptionibus nomen *Felix* cum duplici *e* scriptum: quia vocalis *e* in eo est longa. Idem dico de aliis vocalibus, quae nunc longae, nunc breves sunt. Postea apposuerunt lineolam super vocalem ad indicandum, eam longam esse. Demum hoc etiam omissum fuit in scriptura. Graeci habent suas vocales, unas semper breves, alias semper longas, quibus Latini carent.

Corollarium II.

Quaestores, aerario praeerant, vel Urbano, qui *Quaestores Urbani*, vel *Castrensi*, qui *Castrenses* erant. Saltem id obtinuit ante Augustum, qui Praefecturam aerarii ad Praetores transtulit, quam postea Quaestoribus restituit Claudius Imperator. Quaestores Provinciales dicti fuerunt, qui comitabantur Coss., vel Praetores in Provincias euntes, et illic curabant de stipendiis, et annona pro exercitu: vectigalia, et tributa exigebant, et ea in aerarium referebant: militum pecuniam apud eos depositam custodiebant. Cum decedebat e provincia Praeses, ante Successoris adventum, legato absente, Praesidium

munus obibant. Inter Provinciae Praesidem, et Quaestorem magna necessitudo intercedebat; adeo, ut huic ille loco patris esset. *Quaestores* designati sortiebantur provincias, exceptis Candidatis principis, qui libris principalibus, et Epistolis in Senatu legendis vacabant, Ita Ulpianus. Ad Quaesturam obcundam annus 25. aetatis requirebatur, et erat primus gradus ad Magistratus superiores, teste Cicerone.

Quintilianus, Fab. Quintiliani, notissimi Rhetoris, avus, fuit Declamator. De ejus *Declamatt.* acutis, et brevibus meminit M. Sen. l. 6. *Controv.* de illis addens, scriptas fuisse stylo remissiore. Meminit etiam de *Quintil.* Declamatore in *Prooem.* l. 10. *Controv.* Sunt qui dicant, hujus esse *Declamationes* 388., ab antiquis memoratas, ex quibus ad nos pervenerunt 145., inventae a Thaddaeo Ugoleto Parmae in Codice antiquo, a blattis, et tincis corroso, ac vitiose scripto.

Quintilianus (Fab.), praecedentis fil., et pater Quintiliani, *Instit. Orat.* scriptoris. Fuit Orator, et caussarum patronus illustris. Citatur ejus dictum a filio *lib. 9. Orat. Instit.*

Quintilianus (M. Fab.), Hisp. Rhetor praestantissimus, et magni iudicii Criticus, qui a nonnullis sub *Fabii* tantum nomine citatur. Romam venit, adductus a Galba ad docendam Rhetoricam: quo munere 20. an. functus est cum plausu, et magno concursu auditorum. Ita D. Hier. in *Chron.* Primus publicum stipendium pro docendi munere habuisse Romae dicitur: 200. nempe sestertia, seu 3. millia scutorum annua, ac una caussas orabat in foro. Vide Xav. Lampillas in *Dissert. Apologett.*, ubi de *Quintiliano*, et ejus patria. *Quintil.*, de quo agimus, Domitiani, Rom. Imp., cui carus erat, jussu, curam suscepit educandi, et erudiendi ejus Nepotes, qui, ut puto, erant Flavii Clementis, Domitiani patruelis, filii, quos Domitianus imperio destinavit. Vide *Apollonius* in *A. Praeter Orat. Institut.* edidit *Quintilianus lib. de causis corruptae eloquentiae*, qui non exeat, nisi si sit *Dial. de Oratoribus*, qui Quintiliano tribuitur. Opus illud citat, et edendum *lib. 5. Orat. Instit.*, ubi de *Usu argumentorum. Orationem* habuit valde juvenis in Naevii Aspiniani caussa, in qua quaerebatur, an uxorem praecipitasset, anve ipsa sua se sponte jecisset: ac praeter alias in foro habitas, pro regina Berenice coram ea. Ita ipse *lib. 4. Inst. Orat.* Hae *Orat.* desid. *Institutiones Oratoriae*, quae leguntur, inventae fuerunt a Poggio in quadam veteri turri Abbatiae S. Galli in Helvetiis an. Christi 147. Quintiliani *Declamatt.* meminit S. Hier. in *Epist. ad Praesidium*, et in *QQ. Hebraicis*. Verum: quae una cum *Orat. Instit.*, vel separatim, editae inveniuntur, et nostro *Quintiliano* tribuuntur, ejus non sunt, sed, vel avi, vel patris: et nonnullae saltem a recentiore Rhetore compositae creduntur. *Quint. lib. 10. Instit. Orat.* narrat, de se vulgatam opinionem, qua falso creditus fuit, damnasae L. Ann. Senecam, sibique cum in visum fuisse. Apud Mart. l. 2. legitur excellens *Epigr. de Quintil.* Laudatur etiam a Juvenali in *Satyris*. Nonnulli, Ausonii nixi testimonio, tradunt,

enim, vel Cos. fuisse, vel consularia insignia a Domitiano obtinuisse. Obiit jam senex Romae, in schola, et foro rude donatus, *Insit.* *Ofat.* libros lucubrabat ad instituendum in Oratoria filium, quem decennem amissum deslet *lib. 6* initio, ac de uxore, viri Praetorii filia, amissa, de liberis etiam in libri hujus decursu loquitur. Vide *Plinius* (Caecil.) in *P.* Ignoro, an ex hac gente fuerit *Aristides Quintilianus*, qui de *Musica* Graece scripsit.

Quintipor (Clodius). De eo Varro apud Nonium dicit, multas, sine Musa ulla, *Comoedias* composuisse: quae *Comoediae* proculdubio interciderunt.

Quintus, Trib. pl. accusavit Scipionem Africanum post Carthaginienses, et eorum ducem Annibalem devictos. Verum haec accusatio majorem honorem, et gloriam Scipioni reo conciliavit apud Populum. Ita Plut. in *Apophtheg. Quinti Actio* desid.

Quirinalis (Clod.), Gallus, Romae docuit sub Claudio. Erat patria Arelat., et, ni fallor, hic est Quirinalis Rhetor, memoratus a Suet. in *Fragm. de Cl. Rhet.* cum Primano, et Ursulo.

Quirinus (Sulpicius), quem S. Lucas, c. 2. *Evangelii*, *Cyrinum* appellat, fuit Cos. sub Aug., Rom. exercitus dux, et triumpho clarus. Praefuit Syriae, cujus *Descriptio* fuit ei ab Aug. demandata, ut etiam continnatio *Descriptionis* Judaeae, coepit a Sentio Saturnino, Judaeae Praeside, cui Pontius Pilatus successit. De ea *Descriptione* S. Lucas loquitur c. 2., *Cyrinum*, seu potius Graeco sermone, quo S. Lucas scripsit, *Κυρηνιον* eum vocans. Quae enim Graeci per *K*, Romani per *C*, vel per *Q* scribebant, et Latinus interpres usus est *C* pro *K*. *Descriptio* praefata Syriae, quae ad Augustum missa fuit, in qua plura erant ad Syriam spectantia, desideratur. Si invenirentur haec, et aliae provinciarum Rom. imperii *Descriptiones*, tunc factae, non parum luminis accenderetur plurimis, quae obscura sunt in Romanis Historiis. Notum scilicet nobis esset, quot, et quae nam tunc Urbes, ac Oppida, et quae nam essent Coloniae, quaeve municipia: quotque incolae tunc sub Rom. Imperio essent. Ex his *Descriptionibus*, ut arbitror, Augustus suum *Braeviarium totius Imperii*, de quo Suet. *Cap. VII. Aug. Vitae*, confecit.

Corollarium III.

Quirites, Cives Rom. dicebantur Sabinorum vocabulo. Ciceronis aetate difficulter *Quiritis*, seu Civis Romani honor exteris tribuebatur: adeo ut Pompejus notatus fuerit, eo quod L. Corn. Balbus insignis Gaditanus, qui in bellis Hispaniensibus pro Romanis strenue pugnaverat, Civis Romanus factus ab eo fuisset. Vide Cic. *Orationem pro Balbo*, vide item *Romani* in *R*.

Corollarium IV.

Antiquos Romanos saepe usos littera *C* pro *Q*. constat ex vatis antiquis Inscriptionibus, in quibus legitur *Cintus*, et *Cuintus* pro *Quintus*: *Aqua* pro *Aqua*: *Cuis* pro *Quis*: *Cuerela* pro *Querela*: *Co-*

Pars II.

que pro *Quoque* : *Cocuus* pro *Coquus*. Non semel tamen nonnulla, quae nunc per *C* scribuntur, scribebant per *Q*; ut *Oquulus* pro *Oculus* : *Arguus* pro *Arcus*, cet. Omittebant etiam nonnunquam in Scriptura *U* post *Q* putantes, *Q* esse nexum ex *C* et *U*, et scribebant *Mecum* pro *Mecum* : *Segritas* pro *Securitas* : *Seglum* pro *Seculum* : *Se-gens* pro *Sequens*. Lucretius lib. 1. scripsit *Cuiret* pro *Quiret*, et alibi *Aqua* pro *Aqua*. Plautus in *Cistell.* *Relicuum* pro *Reliquum*. V. *Calvus* in *C*; vide etiam *Quirinus* supra. Littera *Q* erat nota praenominis *Quintus* in Scripturis. Per *Q* etiam indicabantur *Quirius*, *Quinquennalia*, et alia plura, si eam comitabantur aliae initiales majusculae.

RA

R *Rabirius*, Medicinae peritus, de quo Plin. l. 28. H. N.

Rabirius, Epieur. Phil. varia edidit ad Ethicam, et Physicam illustrandas, quae desid. De eo Cic. initio *Acad. QQ.*

Rabirius (C), Poeta, citatur a L. Sen. l. 6. de *Benef. c. 3.*, et a Quint. l. 10. Ovid. de hoc loqui videtur Ep. 16. l. 4. de *Ponto* dicens:
Magnique Rabirius oris.

Scripsit *Rabirius* Epigrammata Heroica, et Satyras, nisi si *Satyræ* alterius *Rabirii* sint: nam Quintil. inter Epicos Poetas eum numerat. Ex *Satyris* affert Fulg. ad Chalcidium hunc versum:

Abstemium meruleuta fugit Methymnia nomen.

De eo in *Collect. vet. Poet. fragm.*

RE

Corollarium I.

Reges Roma expulsi fuerunt ob tyrannidem Tarquinii superbi, et ob vim, ab ejus filio Lucretiae, nobili Matronae, illatam. V. *Tarquinus* in *T.* Regis nomen fuit deinceps Romanis valde exosum. Nihilominus Rex sacrorum creatus fuit, qui sacra faceret, quae antea *Reges*. Verum subjectus erat Pontifici, et magistratum gerere, ac cum populo agere ei non licebat. Ejus domus *Regia*, ac ejus uxor *Sacrorum Regina* appellabatur. Regum insignia, trabea scilicet, et fascēs cum Lictoribus, ab Etruscis accepta, Consulibus relicta fuerunt.

Regulus (Livinejus), Orator, Pisonis, accusati sub Tiberio post Germaniei mortem, Patronus. V. Tac. l. 3. *Ann.*

Regulus (M), Orator, Plinii Caec. aemulus, eisdemque exosus. Vide Plin. *Epist.* 3. l. 1., et 2. lib. 4., ubi ejus vitia, et malum animum exponit. Nihilominus hic idem *Regulus* laudatur a Mart., qui de eo meminit l. 6. *Epig.* dicens:

Et repetit toties facundo Regulus ore.

Videtur etiam de eo cum laude loqui l. 5. *Epig.* ad Aulum, et *Epig. ad Ponticum*, quem cavillatur dicens:

Ipse tuo cedit Regulus ingenio.

Reguli OO, ad nos non pervenerunt. Hic forsitan est.

Regulus, *Aquilinus* dictus, frater *Vipsanii Messallae*. Cum *Modestus* in *Sat. 1.* *Juven.* inductus, *bipedum nequissimum* vocat, in quo cum *Plin.* *Caecilio* consentit, si idem sit *Regulus*, de quo *Plinius* loquitur.

Renatus (*Flav. Vegetius*), vir illustris patria Romanus, professione Christianus. Scripsit de *re militari* jussu *Valentiniani*, Rom. Imp. Sunt, qui putent, Opus *Vegetii Renati*, quod nunc exstat, esse Epitomen Operis grandioris, quod desideratur. Male a nonnullis confunditur cum *Vegetio* alio. Vide *Vegetius* in *V.*

RH

Rheticus, Augustodun. Episc. Scripsit *Commentt. in Cantica Cantorum*, quos *comment.* petit *S. Hier.* in *Epist. ad Florentium*. Hi *Comment.* desid. Fuit Judex cum *Melchiade Papa* in caussa *Donatistarum*, a *Constantino M.* designatus.

Corollarium II.

Rhetores. Rhetoris nomen olim tribuebatur solis iis, qui Rhetorices praecepta tradebant. Postea promiscue fuit attributum Oratoribus, et Declamatoribus, licet praecepta illa non traderent. Innumera Rhetorum Latinorum OO. interceiderunt. V. *Oratores*, et *Declamatores* in suis litteris. *Rhetores* una cum Philosophis Roma ejecti fuerunt, quo tempore Romani, bellis intenti, non multum litterarum studiis vacabant, Coss. C. Fannio Strabone, et M. Val. Messalla. Vide *Gel. l. 15. c. 11. Noctium*, qui affert S C sive edictum, et ejus causas. Ciceronis aevo *Rhetorum* turba refecta erant omnia Ita *Cic. l. 1. de Off.* Post Ciceronem duae *Rhetorum* sectae exortae fuerunt, *Apollo-doreorum*, nempe, et *Theodoreorum*. Primae *Apollo-dorus* auctor: Secundae *Theodorus* fuit. Hi fuerunt insignes Rhetores, de quibus in suis litteris *A.* et *T. Franciscus Pithaeus* collectionem edidit veterum Latinorum Rhetorum.

RI

Riparius, ad eum est *S. Hier. Epistola*, qua indicatur, contra *Ethnicos*, vel Haereticos scripsisse. *Riparii* OO. desid.

Corollarium III.

Ritus priscorum Romanorum in Sacrificiis innumeri, et varii erant. Diis superis in albis vestibus albae hostiae: Inferis in nigris vestibus nigrae hostiae immolabantur. Alba hostia occidebatur cervice sursum reflexa: nigra autem terram intuens caedebatur. Superiorum Numinum victimis ferrum imponebatur: Inferorum autem ferrum supponebatur. In solemnibus sacrificiis silentium omnibus indictum erat. Vide *Nieupoort de Roman. antiq. Ritibus*. Vide *Romani* infra.

RO

Rogatianus, Senator, Sapientiae studio intentissimus, qui se abstinentia a podagra liberavit. Servos a se reiecit, nullos honores admisit: vix curabat de bonis suis. De eo *Porphyrius* citatus a *Cael. Rhodig. lec. antiq. lib. 7.*

Roma. De Ethnica Roma multa dicta sunt, et dicentur in decursu hujus Operis. De Romae Christianae laudibus vide S. Leonem M. Rom. Pont. *Serm. in Natali SS. Petri, et Pauli:* S. Joan. Chrysost. in *Expositione Epist. S. Pauli ad Rom. Serm. 32.:* Franciscum Macedum in Carminibus: alios

Romanus (Verginius), Poeta scripsit *Mimiambos*, et *Comodias*, quas laudat Plin. Caec. I. 6. *Ep. 21.* ad Caninium, ubi etiam commendat ejus ingenium, et probos mores. Ejus *Carm.* desid.

Romanianus, ad quem S. Aug. misit *Lib. contra Academicos*, fuit vir doctus, et pater Licentii Poetae, S. Aug. amici, et discipuli.

Corollarium IV.

Romani, a Trojanis orti, ac inter gentes omnes, belli, ac pacis artibus celeberrimi, peragrabant Imperii provincias, ac quidquid notatu dignum, et singulare inveniebant, litteris consignabant, et ad patriam transferebant: adeo ut victores orbis terrarum, non spolia hostium solum, sed et mores, leges, instituta aliorum laudabilia domum deveharent. *Romani* a Graecis doctrinam acceperunt. Verum processu temporis inferiores non fuerunt Graecis in doctrinarum multiplicitate, et varietate: quod apparebit, si conferantur Varro, Nigidius Figulus, C. J. Caesar, M. Tullius, T. Livius, Virg. Senecae, Ovidius, Horat., Plin. Historicus cum eorum temporum Graecis litteratis: quos etiam superasse mihi videntur Asiatici, et Alexandrini. V. *Athenae* in *A. Cic. l. 1. de Orat.* ait, Romanorum ingenia omnium gentium ingenius praestitisse. *Lib.* autem 3. sub Crassi persona testatur, Romae natos minus litteris studuisse, quam Romanos extra Romam natos in Latio, vel in provinciis. Idem Tul. *Tusc. QQ. lib. 1.* testatur, Romanos sui temporis in sola Philosophia a Graecis fuisse superatos: omnia sapientius, quam Graecos invenisse, ac ab illis accepta meliora fecisse. Utrum haec ex vero, an hyperbolice, ut Romanos extolleret? judicent lectores eruditi, qui forsitan plures, quam nos, antilogias in Cicerone animadverterunt. In cultu Deorum, seu potius Daemonum, fuerunt valde superstitiosi, multosque ritus, et caeremonias in sacris, et sacrificiis ex Hebraeis sumpserunt, eas transferentes a cultu veri Dei, quem Hebraei adorabant, ad cultum falsorum Numinum. Ex Hebraeorum Levitico hauserunt Lustrationes, Sacrificia propitiatoria, et expiatoria, Hostias pacificas, Oblationes, Supplicationes. Exsecrationes, Consecrationes cet. Illud in Romanis singulare, quod in tanta opulentia, et luxu litteras tam impense excoluerint. Martialis aevo Romae litterati innumeri erant, ut testatur Martialis *lib. 1. Epigr. 2. ad librum suum*, ubi haec leguntur:

Nescis heu! nescis dominae fastidia Romae.

Crede mihi, nimium Martia turba sapit.

Majores nusquam ronchi: juvenesque, senesque,

Et pueri nasum Rhinocerotis habent.

De Nominibus. et Praenominibus, Cognominibus, et Agnominibus

Romanorum, vide Val. Max. in *libri 10. Epitome*. Tempore Imperatorum obtinuit apud Romanos diversa nominum propriorum, citatorum, et personas distinguendum, ratio. Nam olim praenomen distinguere solebat personas ejusdem familiae. Sic *M. Tul. Cicero*; *Q. Tull. Cicero* per *Marcum*, et *Quintum*, eorum praenomina, distinguebantur. Contra vero postea postremum nomen distinguebat personas, quae in praenomine, vel nomine conveniebant, vel ejusdem familiae erant. Sic *Flavius Vespasianus*, et *Flavius Sabinus*, fratres, per postremum nomen differebant. Idem dico de *M. Senecae* filiis, quorum primus erat *M. Annaeus Novatus*; 2. *L. Annaeus Seneca*; 3. *L. Annaeus Mela*, Lucani pater: et in citandis scriptoribus tempore SS. Hieron., et August., ut plurimum, cognomen, seu postremum nomen notabatur, licet praenomen, et nomen haberent. Sic citari solet *Victorinus*, non *C. Marius*; *S. Prosper*, non *S. Tyro*; *Rufinus*, non *Tyrannius*; *S. Paullinus*, non *S. Pontius Meropius*. Tandem *Volusianus*, non *Cajus Caesonius Rufus* a S. Aug. appellatur in *Epist.*, licet ea omnia nomina ante *Volusiani* cognomen haberet. Idem dico de *Boetio*, qui licet *Anicini Manlius Torquatus Severinus Boetius* appellaretur, non sub *Anicii*, vel sub aliis, sed sub *Boetii* nomine citatur. Nonnunquam tamen ab hoc more nonnulli recedunt, et aliter Auctores citant, ut etiam olim cum varietate citabantur, ex quo magna oritur confusio, ut adnotatum est verbo *Accius* in *A.* Vide P. Sirmondum in *Notis ad Sidonium*, ubi multa de his disserit eruditissime, more suo. *Plutarchus Tractatum* habet de *Fortuna Romanorum*, valde eruditum. Verum prospera eorum fortuna, cum prudenti gubernatione conjuncta, ob quam Virg. cecinit in fine *lib. 6. Aeneidos*

*Tu regere imperio populos, Romane, memento
Hae tibi erunt artes, cet.*

tandem Romanos deseruit: nec illis imperium sine fine dedit, ut vaticinabatur Virg. Vide *Luxus* in *L.* Quod T. Livius de antiquioribus Romanis affirmavit: In multis praeliis victos; in nullo autem bello superatos fuisse, de posterioribus Rom. nonnisi falso potest affirmari.

Romulus, primus Romanorum rex, et Romae in Palarino monte fundator fuit Olympiadis 6. an. 3. secundum Halicarn. an. Mundi 3231: ante Christ. aetatem an. 753. Vide Petav. *Ration. temp. lib. 3. Partis 2. c. 2.* Alii paullo aliter de anno primo Romae sentiunt. *Romulus* annum fere 20. aetatis agebat, cum annuente Numitore (a quo per Sylviam Vestalem virginem originem ducebat) in regnum Albanum restitutus: ex Alba, quae tunc Latii caput erat, secum duxit, socio ejus fratre Remo, 3000. incolarum peditum, et 300. equites ad novam urbem condendam. Ex illis Albanis ordinem Senatorium constituit, ac centurias equitum ternas, quas *Celerum* appellavit, et custodes sui esse voluit, postquam omnium consensus in Regem fuit electus. Urbe fundata, leges tulit, ad Jus naturale spectantes, de liberorum Institutione, de Matrimonii, de Patria potestate, seu de parentum jure in filios:

nonnullas item ad falsorum Numinum cultum stabilendum, quem, rejectis Graecorum fabulis, et simulacris, obtinere cupiebat. Verum, *Quid leges sine moribus vanae proficiunt?* Ille, si leges tulit, ut tradit Grævina, ad jus naturae spectantes, parum suo exemplo eas apud Romanos firmavit: cum Remum fratrem ob levem causam occiderit (quod facinus valde carpit Cic. *l. 3. de off. c. 3.*, in fine) Sabino- rum filias fraude, ac vi rapuerit: latrocinia, et larrones, immo, et homicidas, protexerit: asylum in nova urbe viris nequam, et sceleratis dederit, ac vicinis populis bella intulerit, ut eos facultatibus suis spoliaret, sibi subiectos faceret, ac Romam amplificaret. Dionys. Halicarn. in *Roman. Antiq.* libris ait, plurimas leges cum tulisse, quarum altera erat, ne focinae Romanae intra Urbem vinum potarent, quam post multa secula Tiberius, minime abstemius, cum Romanorum plausu abrogavit. Gellius *lib. 10. NN. c. 23.* tradit, mulieres Romanae, et in toto Latio abstemias fuisse, et a marito multatas, quae vinum bibissent, citans illie eos, qui *de victu, et cultu Pop. Rom.* scripserunt, et Catonis *Orat. de Dote.* Annum in 10. menses divisit, primum mensem Martium appellans in Martis honorem, a quo se genitum credi volebat. Parum quidem scite Annum divisit secundum Ovidium, qui de hac divisione cecinit.

Scilicet arma magis, quam sidera, Romule, noras.

Vermutamen, si ita Mensis, et Annum ordinavit, ut Anno nostro in dierum numero suus Annus responderet, non prorsus expers Astronomiae, seu siderum scientiae Romulus erat. Ast de ejus eruditione postea. Cum asperius regnaret, concionem ad populum habens, coorta tempestate, dispauit, vel fulmine, de coelo tactus, vel a Senatoribus disceptus: quod a multis traditur. Annum tunc agebat 56 aetatis, et regnaverat an. 38. Senatores, ut invidiam ejus necis a se amoverent, Proculum quemdam, superstitiosum hominem, subornarunt, qui juraret, se vidisse Romulum luce fulgentem, et ad coelum euntem. Hoc testimonio honores ei divinos Senatores decreverunt: templum dedicarunt, eidem constituentes sacerdotem, quem Quirinalem appellarunt, ut Romulum Quirinum. Quin etiam Hersiliam, ejus uxorem, in Deos post mortem retulerunt, *Honam* illam appellantes. Sunt qui dicant, ex Hersilia nullam prolem suscepisse. Alii dicunt, filiam habuisse, quam ex ordine nascendi, *Primam* appellavit, et filium unicum *Aullium* ab eo dictum, a posteris *Abillium*. Ita Plut. in *Vita Romuli*. Cum e vivis excessit, aucta jam Roma erat magno incolarum numero: ad 40 enim millia peditum, et mille Equites Romae militum numerus censebatur. Quod nemo mirabitur, si animadvertat, post multa cum Sabinis praelia, pace inita, T. Tatium Sabino- rum ducem, et principem, ad incolendam novam urbem cum maximis suorum numero transivisse, ac ex Romanis, et Sabinis, ut etiam ex aliis vicinis populis, a Romulo devictis, populum Rom. coaluisse, T. Tatio in regni socium adacto. V. Servius in *S. Hersilia* in *H. Ro-*

ma tunc brevi spacio, in Palatino monte, circumscripta erat: postea immensa spacia, Imperatorum praesertim temporibus, occupavit. Si Historici rem non exaggerant, sub Claudio 6. milliones incolarum, et eo amplius, Romae habitabant: quod indicat Romam, antequam combusta magna ex parte a Nerone fuisset, valde amplam fuisse. Sed fortasse Romae nomine totum agrum Romanum Historici intelligunt. Vespasiani aetate, nisi si error sit in numeris, solis miliaribus 13., et 100. pass. ejus ambitus continebatur. Sub M. Aurelio, si vera narrat Vopiscus, ad 30. miliaria fuit Urbs ampliata. Sub Honorio autem ad 22. miliaria ejus ambitus erat arctatus. Post *Romulum*, et unius anni interregnum, Romae regnarunt, Numa an. 43., Tullus Hostilius an. 32., Ancus Martius an. 24., L. Tarquinius Priscus an. 38., Servius Tullius an. 44., L. Tarquinius Superbus, postremus rex, an. 25. Ex his Tullus Hostilius cum tota sua familia periit fulmine tacta, et incensa ejus domo.

BREVIS DISSERTATIO

De Romuli, et primorum Romanorum litteratura.

Satis recepta inter recentes, rerum Romanarum Historicos est opinio, Romulum, et vetustiores Romanos adeo agrestes, et opicos fuisse, ut litteratum, et omnis ingenuae disciplinae expertes fuerint, Paradoxumque ingens, ac neutiquam probabile esse, contrarium affirmare: quod suadere conantur his rationibus, 1. quia Primi Romani, bellis intenti, non poterant litterarum studiis vacare. 2. quia Roma ex pastoribus, et tusticanis coaluit, ac Romulus, et Remus fuerunt inter pastores educati, afferentque forsitan Propertii carmina de Romano Senatu, et pellitis, ac rusticis Patribus, in prato cogi solitis, ad Reipub. negotia tractanda. Vide *Senatus* in *S.* 3. quia Romulus, lege lata, cavisse dicitur, ne ingenui Romani litteris, et disciplinis navarent operam, vetitus, ne earum studio ab armorum tractatione, et bellicis expeditionibus avocarentur, testincto militari ardore, et ferocia, quae dos inter praecipuas, et maxime proprias viri Militiae adscripti haberetur. Id autem firmare se posse putant testimonio Dionysii Halicarn. *l. 2. Antiq. Rom.* 4. quia, teste Catone Censorio in *Praeceptis ad filium*, etiam Catonis aeo, Romani a Graecis tanquam barbati, et opici traducebantur: quanto magis hoc nomine dignos putabimus initio U.C.? Vide *Cato* in *C.* Haec illi. Quae non tam firma mihi videntur, ut contrariis rationibus, quae exponam pro doctrina Romuli, et primorum Romanorum, praevalere debeant. Et quidem praeter dicta verbo *Poetae* in *P.* alia me movent ad aliter sentiendum. Primum: Romulo fuit ingenium acutum, politicis artibus instructum, et a litteris non abhorrrens. Qui enim fieri poruisset, ut homo rudis, et a politicis artibus alienus, conderet novam urbem, quae caput maximi imperii olim erat futura, legibus eam firmaret, et rectum in ea ordinem stabiliret? Eum vero fuisse ingenio non minus, quam manu promptum, hoc uno, licet decissent alia, ostendi potest,

quod Romani Historici non silent. Invitatus ad coenam, in vino bibendo valde moderatus fuit, forsitan praeter morem. A conviviis interrogatus, cur tam parce bibisset? dixit, sibi die crastina gravia negotia pettractanda, et accirco parum vini potasse. Cum aliter ex combibitionibus teposuisset: *Romule, si isthuc omnes faciant* (sunt verba ipsa L. Pisonis Frangi, relata a Gel. l. 11. c. 14. NN.) *vinum vilius sit*. Is respondit: *immo vero carum, si quantum quisque volet, bibat: nam ego tibi quantum volui*. Haec extemporalis Romuli responsio, non obtusi, et inculti ingenii, sed probe culti mihi videtur 2. quis credat, hominem politicum, et legislatorem voluisse, pueros, nondum bello aptos, ab studiis litterarum avocare, ac in otio, et ludictis tantum rebus versari? 3. verisimile est, ex Albanis, ex Sabinis, ex Etruscis, ex magna Graecia, ex populis aliis nonnullos litteris instructos Romam commigrasse. De Etruscis constat, cum Caelio Vibennio, eorum duce, Romulo bellanti suppetias tulisse, ac Romae postea mansisse, eodemque in monte Caelio, a suo duce sic dicto, habitasse. Et sane Etrusci a litteris, et disciplinis neutiquam abhorrebant, uti neque illi, qui ex magna Graecia erant. 4. T. Tattius, Sabinorum princeps, Romuli in regno socius, *Sapiens* ab Hist. appellatur: et credibile non est, voluisse in consilium, ad negotia publica tractanda, homines rusticos, et opicos vocare, ac non potius viros prudentes, et eruditos, quorum saltem nonnulli ex Albanis a Numitore delecti fuerunt, ut nepotes suos ad novam coloniam fundandam comitarentur, et suis eum consiliis adjuvarent: nec inter Sabinos, quos Tattius secum Romam adduxit, viros defuisse arbitror eruditos. 5. quia inter leges, quas togavit, vel sancivit *Romulus*, nulla est, quae ingenuarum disciplinarum studia vetet. 6. Mortuo Romulo, Romani Numam Pompilium regem elegerunt, (cum Numa in Sabinis ageret, et de regno non cogitaret), quia doctrinae fama clarus erat: nec est credibile, hominem exterum, ob doctrinam suam ad regnum accitum a Romanis, si hi a litteris abhorruissent. Illic obiter adnoto: verisimile esse, inter Sabinos non unum Numam litteratum fuisse, licet inter eos Numa emineret. Demum, quia *Romulus* non armis solum, et equestri arte institutum fuisse, (quod adversarii non negant), sed et disciplinis ingenuis, affirmat in *Vita Romuli* Plutarchus, cuius haec sunt verba, post relatas varias de Romuli, et Romi educatione opiniones: *Alii veritati consona magis referunt, conscio Numitore, et alimenta suppeditante secreto nutritus, pueros litteris, omnique liberali disciplina Gabiis institutos: Romulus tamen praecellentior consilio, et civili prudentia habebatur: In sermonibus, et liberalibus studiis frequentes esse: hinc adolescentibus magnum uomen*. At, inquit, *Romulus* noluit, Romanos ingenuos litteris dare operam, sed soli Agriculturae, et bellicae arti. Hoc enim testatur Dionysius Halicarn. lib. 2. *Antiq. Rom.* cuius testimonium est in rebus antiquis Romanorum magni pondetis. Testimonium autem Dionysii est hujus-

modi: *Romulus artes sedentarias, ac illiberales servis, et exteris exercendas dedit: et diu apud Romanos haec opera habita ignominiosa: nec ullus indigena ea exercuit: duo vero studia sola ingenuis hominibus reliquit, Agriculturam, et Bellicam artem.* Verum quis non videt, hic Halicarn. solum de studio, et exercitio artium mechanicarum, seu illiberalium loqui? quas inter, ingenuis solum hominibus dignas censuit Agriculturam, et Bellicam, quae inter mechanicas, et illiberales, ut etiam Venatoria, Bellicae affinis, numerantur, eo quod plus corpore, quam mente exercentur. De Disciplinis ingenuis, et litteris nulla hic mentio: quam non praetermisisset, si habuisset in animo, eas pueris, et adolescentibus, bello, et cultui agrorum nondum aptis, interdicere. Optabat proculdubio *Romulus*: optabat *T. Tati*, Romanos cives in Bellicae artis, et Agriculturae studia incumbere. Ast litterae, et disciplinae, nec Bellicae arti, nec Agriculturae adversantur. Quis enim dixerit, Arithmeticam, Geometricam, Architectonicam, Astronomiam, Physicam, Oratoriam Bellicae arti, et Agriculturae obesse? Num ne *M. Alexander*, *Jul. Caesar*, *Scipiones*, *Themistocles*, *Alcibiades*, alii ex Graecis, et Romanis minus apti bellicis fuerunt, quia litteris, et disciplinis instructi? Num forsitan *Cato*, *Varro*, *Virgilius*, *Columella*, *Palladius* minus in Agricultura valuerunt, quia aliis ingenuis artibus, et disciplinis fuerunt eruditi? litterae non modo impedimento non sunt iis, qui Bellicam, et agri excolendi artem proficiuntur, sed magno adjuumento esse possunt ad eas perfectius excolendas, et exercendas. Perperam igitur de *Romulo*, litteris, et omni disciplinarum ingenuarum genere instituto, opinantur, qui statuunt, eum voluisse, Romanos litterarum, et disciplinarum omnium liberalium ignaros esse, quique tradunt, primos Romanos agrestes omnes, barbaros, et omnis liberalis institutionis expertes fuisse. Perperam item opinantur, qui putant, aliter sentientes, et contrarium propugnantes, Paradoxum neutiquam probabile promovere, et rem ridiculam venditare. Sed de his haecenus. Ego, quidquid alii sentiant, dicam cum *Cicerone*, *l. 4. Tusc. QQ.*, de antiquis Romanis loquente: *Quis est, qui putet, cum flores in Italia Graecia potentissimis, et magnis urbibus, ea quae magna dicta est: in hisque primum ipsius Pythagorae, deinde postea Pythagoreorum tantum nomen esset, nostrorum hominum (Romanorum scilicet antiquorum) ad eorum doctissimas voces aures oclusas fuisse?* Quod si, ad ductis a me rationibus, hoc ingens Paradoxum probabile saltem lectori evasisse videbitur, poterit inter *Paradoxa* Philologica alio in Opere contra communes opiniones proposita, et virorum eruditiorum iudicio probabilia reddita, istud etiam numerare. Jam vero, si contra sentientes velint, nec *Romulum*, nec Romanos antiquos ad illam eruditionem, et doctrinam pervenisse, quibus posteriores Romani cives instructi fuerunt: nemo, ut arbitror, illis adversabitur.

Roscus, *Histerio* insignis Romae, a *Cicer.* in *Bruto*, et de *Ora.*

Part. II.

m

iore lib. 2. et alibi laudatus. Qui perfecti in arte sua erant, *Roscii* appellabantur: adeo Romanis omnibus in arte Histrionica numeris omnibus absolutus *Roscus* videbatur. Sylla Dictator eum annulo aureo donavit. Librum edidit, quo Eloquentiam cum Histrionia comparavit. V. Cacl. Rhod. l. 14. c. 17., ubi plura de *Roscio*, et inter alia, pro mercede diurna eum mille denarios de publico accepisse. Item, eum Gallum fuisse, oculis obversis, nec satis facie decorum. Demum personis eum in theatro uti coepisse.

RU

Rufinianus, Orator sub Constantino M., pater Ablavii Tatiani. Vide *Ablavius* in *A.*,

Rufinus (*Licinius*), Jurisconsultus, (quem Cujacius Christianum fuisse tradit) sub Imperatoribus Caracalla, Severo Alex., Gordiano, et Decio floruit. Ad eum omnes praefati Imperatorum mandata sua miserunt. Scripsit *libros 12. Regularum*, quorum fragm. in Pandectis Justiniani exstant. Consuluit Jul. Paullum, cujus auditor olim fuisse videtur.

Ruffinus (*Tyrannius*), Aquilejensis Presbyter, Graece, et Latine doctus, floruit in fine 4. Sec. Eccl. Fuit S. Hieronymi, cum recte ille sentiebat, amicus intimus; postea vero ejus aemulus, et obtrectator. Plura scripsit parum S. Hieron., et Catholicis probata, quibus Origenistarum errores promovit, Scripta Origenis in Latinum sermonem transferens ex Graeco, et per Occidentem spargens. Contra eum S. Hier. scripsit satis acri stylo. Nonnulla *Ruffini* Scripta arbitror periisse: alia non pauca supersunt, legi digna cum debita cautione. Quantum olim S. Hier. *Ruffinum* recte sentientem dilexerit, intelligere est ex *Epist.* ad eum, quae est *11. lib. 2. Epist.* editarum a Petro Canisio: a editione utor. Damnatus fuit *Ruffinus*, tanquam Origenista ab Anastasio Papa, initio 5. Ecclesiae seculi.

Ruffinus, Poeta, scripsit de Metris, cujus supersunt fragm. in Collectione fragm. vet. Poet. Forsitan Opus de *Metris* est *Ruffini* Aquilejen., de quo antea. Puto enim, Poetam etiam fuisse.

Ruffus (*C.*), Orator, qui Chertilium, sive Chritillum quemdam, a Sisenna defensum, accusavit. Cum Sisenna inter orandum fateretur, clientem suum quaedam *Sputatilica* crimina admisisse; confestim *Ruffus*, homo facetus, et ingenio promptus, ad Judices conversus reposuit: *circumvenior, Judices, nisi subvenitis*: et sermonem ad Sisennam referens: *Sisenna: quid dicas, nescio. Sputatilica? metuo insidias. Sputatilica? quid hoc? Sputa quid sint, scio: Tilica nescio.* Quibus dictis magnos in auditorio cachinnos excitavit. Vide Cic. in *Bruto*. *Rufi* Or. desid.

Rufius (*Venerius*), vir eruditus, ad quem Numatianus misit *Itinerarium* suum.

Rufus, Albinus filius, *Gloria viva patris* appellatur a Numatiano. Albinus fuerat magnus Orator, et Procos. in Africa, genere nobilis-

simus. De Albinis videri possunt multa in *A.* Diversum hunc puto a praecedenti. Uterque sub Honorio florebat.

Rufus (Virginus), Rhetor, Romae juventutem eruditur sub Nerone. Scripsit de *Arte Rhet.*, teste Quint. *l. 3.* Illius fit mentio a Plin. Caec. *l. 2. Epist. 1.*, ubi ait, laudatum fuisse a Corn. Tacito, quem laudatorem eloquentissimum appellat.

Rufus, sine praenomine, citatur a Plut. in *Problem.*, ubi de Historionibus quaerit: cur ita appellantur, qui scenae serviunt, eidemque sunt addieti? Illic *Rufi* hae de re opinionem affert. Non liquet, an idem cum praecedenti fuerit.

Rufus (Cael.), insignis Orator, *Orationem* habuit, cui titulus de *Aquis*, quae desid. In *Epist.* quadam ad Ciceronem agit de *Aquariis*, et *Tabernariis*. Ex quibus intelligere licet, eum fuisse Romae aquarum Curatorem. In praefata enim *Epist.* ait, se cum *Aquariis*, et *Tabernariis* pugnasse, ut fraudes eorum impediret. Ex variis antiquis Inscriptionibus palam fit, fuisse Romae Aquarum Curatores a Senatu designatos, vel ab Imperat. V. Cael. Rhod. *l. 12. c. ult.*

Rufus, vide *Canis* in *C.*, quibus adde: uxorem habuisse Theophilam, Poetriam, a Mart. laudatam *lib. 7. Epig.*, et Aethiopem ei in deliciis fuisse, ut ex eodem Mart. colligitur.

Rufus (M. Cluvius), Orator praeclarus sub Nerone. Laudabatur ab Helvidio, eo quod neminem unquam accusasset, et plurimos eloquentia sua defendisset. Ita Tac. *l. 13. Ann.*, et *lib. 4. Hist.* Ejus *Oratt.* desid.

Rufus (Satyrus), Orator. De eo Plin. Caecil. in *Epist.* tradit, sui seculi eloquentia contentum non fuisse. Sed nihil mirum; eum neque ei satisfecerit Ciceronis eloquentia, et Ciceronem Allobroga appellavit, ut Juven. in *Satyris* testatur. Hujus *Oratt.* perierunt, vel latent.

Rufus (Corn.), Vir Cl., et eruditiss., qui per mediam aetatem mortem sibi conscivit, eum articulares cruciatus, quibus laborabat, diutius ferre non posset. Ita Franc. Patricius *l. 2. de Regno*, quin dicat, unde hoc acceperit. At viro doctiss. fides habenda, quantumvis testes non adducat.

Rufus (C. Sempronius), Orator, quem Caelius ad Cic. scribens, ironice, ut puto, *Mel*, et *delicias* Ciceronis vocat. Accusavit lege *Plotia de vi Tuccium*. Vide M. Caelii *Epist. lib. 8. Epist. Cic. ad Famil.* In hunc *Rufum* est antiquum *Epigr.*, ex quo intelligitur, eum repulsam passum fuisse in Praeturae petitione, eo quod Cieoniae pullos edere docuisset. Ejus *scripta* desid.

Rufus (Valgius). Ejus *Lib. de Quaesitis per Epist.* citatur a Gel. *lib. 12. c. 3. NN.*, qui *liber* desid.

Rufus (Ant.), citatur a Quintil. *l. 1.*, ubi de *Grammatica*, ac de eo ait, numerum dualem, et pluralem in Latinis propugnasse, Graecosque hac in re imitandos contendisse.

Rufus (*Musonius*), Orator, de quo Tacitus *l. 4. Hist.* initio.

Rufus (*P. Rutil.*), Vir Consularis, et Jurisconsultus insignis doctrinae, *Romanus Socrates* dictus. Cic. *lib. 1. de Orat.* prope finem eum vocat Virum doctum, et Philosophiae deditum. Item *Exemplar innocentiae*, et quo nemo in civitate, neque integrior, neque sapientior: ac *l. 3. de Off. c. 1.* ejus dictum refert de Opere quodam Panactii, cujus auditor fuerat, quod affectum reliquit. Haec ex persona Antonii. Decessit in exilio, relictis non paucis *Libris de Jure*, et *Orationibus*, Cicerone teste, exilibus. Altera ex his erat de modo aedificiorum, quam Aug. Senatui recitavit, ad moderandum, ut arbitror, luxum in aedium constructione. Edidit insuper *Libros de vita sua*, citatos a Carisio, et *Hannibalicis*, Opus citatum ab Appiano: quae omnia desid. Ab hoc diversus fuit

Rufus, ex ordine Senatorio. Is in coena inter pocula, nescio quo aestu abreptus, de *Augusto* maledice locutus, periculum delationis agnoscens, servi consilio persuasus, se ipse detulit, Augustum rogans, ut sibi ebrio parceret, seque pristina gratia sua non privaret. Pepercit *Ruso* se deferenti Augustus, qui, a *Ruso* in convivio dicta non ignorabat, et cum denuo in gratiam recepit, licet ei antea iratus. *Rufus*, actis Augusto gratiis, ei significavit, neminem, id crediturum, nisi sibi pignus aliquod gratiae, et veniae suae daret, ac pro pignore haud levem pecuniae summam ab eo petiit. Aug. exorari se passus, pecunia illa *Rufum* donavit, addens: *Mea causa dabo operam, ne unquam tibi irascar*, quo monuit *Rufum*, curaret, ne ei postea alia pecuniae summa cum venia iterum a se danda esset. V. Sen. de *Benef. l. 3. c. 27.*, ubi liberalitatem, et clementiam Augusti hoc facto laudans, narrat, ab Augusto pro servi libertate pecuniam *Ruso* fuisse numeratam.

Rufus, Poeta Lyricus, Ovidii aequalis, memoratus *lib. 4. de Ponto Ep. 16.* Ejus *Carmina* desid.

Rufus (*Munatius*), cujus scripta citantur a Val. Max. *lib. 4. c. 3.*, ubi de *Catone*, cujus fidus comes fuit *Rufus* in Cypriaca expeditione. *Rufi* hujus scripta desid.

Rufus, Rhetor Pictaviensis, quem multis proscindit carminibus Ausonius, cum irridens, eo, quod verbo *Reminisco* pro *Reminiscor* usus esset. Ei nihilominus posita fuit statua: quod indicat, non inglorium Rhetorem fuisse. Eum *sine corde* in altero *Epigram.* vocat Ausonius satis frigide, quia *Cor* in verbo *Reminiscor* omisit.

Rufus (*Sex.*), Histor. Valentiniani 1. Imp. jussu scripsit *Breviarium Historiae Romanae*, in quo rerum tantum summa capita recenset, prolixius Opus Valentiniano, cui *Breviarium* dicavit, promittens, si fata sinerent. *Compendium* istud res Romanas solum tradit urque ad Joviani obitum. Cuspinianus *Breviarium* hocce valde laetum, et in quo vix 3. versus integri cohacerent, emendavit, consultis variis exemplaribus, illudque notis illustravit. Scripsit etiam

Rufus Libellum de Regionibus urbis Romae, quem Onufrius Panvinus suis inseruit de *Repub. Rom. Commentarius*. Post tot Scriptores sub *Rufi* nomine memoratos, dissimulare non possum, varie scriptum eorum nomen inveniri. Sunt namque, qui per geminatum *F*: sunt qui per simplicem edant, quin rescire possimus, quo pacto Romani antiqui illud scriberent, cum consonantes jam geminabant. In multis aliis nominibus simili ignorantia laboramus.

Rullus (*P. Servil.*), *Trib. pl.*, et Orator, qui rogavit, et suasit populo Rom. legem agrariam, contra quam oravit Cic. in Senatu, cum esset Consul, et impetravit, ut ea lex, *Servilia* dicta, qua ejus Auctores clam tyrannidem moliebantur, abrogaretur.

Rusticana, Symmachi uxor, foemina erudita. Ita Sidonius in *Epist. ad Hesperium*.

Rusticus (*Fab.*), citatur a Tac. *l. 3. Ann.*, ubi indicat, Historicum rerum sub Nerone gestarum, et Senecae amicum fuisse. Laudat Tac. illic ejus styllum, ut etiam in *Vita Agricolae*, ubi vocat Livium, veterum: *Fabium* autem *Rusticum*, recentium eloquentiss. scriptores. Ejus *OO. desid.*

Rusticus (*Jun.*), *Phil.*, et magister *M. Aur. Phil. Rom. Imp.*, cui adeo carus erat, ut eum publice oscularetur. Fuit *Cos.*, et *M. Aurelii jussu*, qui ejus meminit in suis scriptis, statua ei Romae fuit erecta.

Rusticus, quem Suet. *Junium* vocat, laudes Paeti Traseae, et Elvidii Prisci vulgavit, eos appellans viros Sanctiss., ob quod a Domitiano occisus fuit: et hujus facti occasione Domitianus omnes Philoss. ex urbe, et Italia ejecit. Ita Suet. in *Vita Domitiani*. Vide *Plin. Caec. l. 1. Ep. 5.*, et *14.* Forsitan hic idem est cum *Fabio Rustico*, et typographorum errore, in Suet. *Junius*, in Tacito *Fabius* hic appellatur. De eo, ut delecto a Tiberio ad componenda *Acta Senatus*, loqui videtur Tac. *l. 5. Ann.* Ejus *OO. intercederunt*. Calderinus meminit cujusdam Marii Rustici, cujus Scripta ex Gallia se attulisse testatur. Verum haec scripta adhuc latent.

Rutilius (*P.*), Vir doctiss., et innocentiss., Cottae avunculus, et exsul. De eo Cic. *lib. 3. de Nat. Deorum* prope finem. Hunc patria pulsum fuisse opera Apicii cujusdam, an. U. C. 560, testatur Possidonius apud Athenaeum. Non liquet, an is fuerit *P. Rutilius*, *Trib. pl.*, qui Tib. Graccho, et C. Claudio perduellionis ad populum diem dixit. (Vide *Val. M. lib. 6. c. 5.*). Rei absoluti a populo fuerunt.

Rutilius (*Geminus*), Poeta Trag. Ejus *Astyanax* citatur a Fulgentio, a quo memorantur etiam ejus *libri Pontificales*: quae *OO. desid.*

Rutilius, citatur a Macrobio *l. 1. Saturn. c. 16.*, ubi de *Nundinis*, circa quarum institutionem affert opinionem *Rutilii* sine nota praenomina.

Rutilius. Vide *Lupus* in *L.*, ubi de *P. Rutilio Lupo* plura: qui-bus adde, Ciceronem meminisse de *P. Rutilio Lupo*, *Tribunatu ple-*

his, et Praetura functo, qui in bello civili Pompei partes secutus fuit. Ejus filius, vel nepos forsitan fuit *P. Rutilius Lupus*, Rhetor, citatus a Quintil., qui Gorgiae *Libros de Schematibus* in Latinum vertit, et in Epitomen contraxit.

Corollarium IV.

Littera *R* canina a Rom. appellabatur, et teste Plut. in *Problem.* ob linguae vitium, vix poterant sine magno nisu Romani eam pronunciare, licet esset prima littera nominis *Romae*, et *Romuli*. In his, et aliis vocab., in quibus prima littera erat *R*, sonum *L* balburientes edebant. Cum *R* erat in medio vocabuli, *R* in *S* mutare solebant, etiam in scriptura. Hanc ob rem non raro invenitur *Fusus* pro *Furius*: *Valesius* pro *Valerius*: *Lases* pro *Lares*: *Dasi* pro *Dari*: *Asena* pro *Arena*: *Papsii* pro *Papyrii*. Item in fine *Arbos* pro *Arbor*: *Clamos*, *Labos*, *Vapos* pro *Clamor*, *Labor*, *Vapor*, ut videre est in antiquis Inscriptionibus. Pro *Meridies*, *Medidies* dicebant, teste Varrone de *Lingua Lat.* l. 5. c. 2.

SA

Sabellius, haeresiarcha, qui vivebat s. Eccl. seculo. Is confundebat Trinitatis personas. Ejus Scripta, ut etiam antiquorum suorum sectatorum, perierunt. Ejusdem tamen errores instaurati ab Antitrinitariis hisce postremis seculis in Europa fuerunt, ut etiam Ariti, et priscorum haereticorum errores, saepe ab Ecclesia proscripti.

Sabellus, Poeta, quem cavillatur Mart. *Lib. 12. Epigr.* ludens in *Sabelli* nomine his versiculis:

Odi te, quia bellus, es Sabelle;
Res est putida bellus, et Sabellus:
Bellum denique malo, quam Sabellum.
Tabescas utinam, Sabelle, belle.

Aliud legitur *Epigr. lib. 6.*, in quo indicatur, nonnulla haud insulsa Carmina a *Sabello* lucubrata. Ignoro, an is sit

Sabellus, qui versus adeo impudicos ediderat, ut Martiali, non multum pudico, displicerent, eique diceret *Lib. 12. Epigr.*

Tanti non erat, esse te disertum

Sabina, Atestina, cui, purpurea toga cultae, optat Mart. tradi nondum vulgata Carmina sua a Clemente quodam, qui ad Euganeas Alpes versus Graeciam proficiscebatur. Vide *Epigr. ad Clementem lib. 10.*

Sabinaeus, adeo frigidus Poeta, teste Mart., ut posset Neroniana thermae suis versibus refrigerare. Ita in *Epigr. l. 3.*, et in alio, *lib. 5. ad Faustinum.*

Sabinus (Caelius), Jurisconsultus magnae apud Vespas. auctoritatis. Scripsit *Lib. ad Edictum Aedilium Curulium*, citatum a Gel. l. 4. c. 2. De eo etiam meminit l. 7. c. 4., ubi de *Servis pileatis*. De eo item in *Digestis*.

Sabinus (Clodius), Rhetor, de quo M. Seneca, ejus sales, et urbanitatem commendans: *Erat, inquit, Sabinus homo urbaniss., ac*

quid illi defuit in eloquentia, urbanitate, et salubus pensavit. Vide Sen. *Contr.* 4. lib. 9. in editione Gothofredi, ubi multa, a *Sabino* urbane dicta, narrantur.

Sabinus (Aulus), Poeta, qui fl. an. 20. ante Christum. De eo Ovid. de *Ponto* l. 4 Ep. 16. Scripsit Carmine *Epist.*, quibus Ovidii *Epistolis* respondebat. Reliquit nonnulla Opera imperfecta, de quibus Ovid. loco citato

Quique suam Troezena, imperfectumque dierum,

Deseruit celeri morte Sabinus Opus.

Troezena, vel, ut aliis placet, *Trisenen*, erat ejus amicae nomen, quod videtur celebrare voluisse. *Opus dierum* erant *Annales*, vel *Fastii*, quae OO. a *fecta*, teste Ovidio, reliquit.

Sabinus (Halius), Rhetor, cujus Senn. affect Sen. in *Suasoriis*.

Sabinus (Asellio), amoeni ingenii Scriptor. Edidit *Dialogum* satis facetum, in quo certamen erat inter boletos, ficedulas, et turdos, qui Tiberio adeo placuit, ut ob hunc *Dialogum* ducentis eum donaverit Sesteritiis. Ita Suet. in *Tiberio* c. 42. Praefatus *Dial.* desid.

Sabinus (Calvisius), homo dives, et vix sui nominis gnarus, qui tamen eruditus videri volebat apud convivas, opera servorum eruditorum, qui sub mensa siti, ei diversorum Poetarum carmina suggeriebant, quae ipse opportune recitabat, licet nonnunquam in medio versu excideret. Vide Cacl. Rhod. l. 13. *lect. ant.*, haec, et alia ex Seneca, de *Sabino* hoc narrantem.

Sabinus, Medicus, citatus a Gellio lib. 3. c. 16. tanquam Hippocraticis Commentator. Verum ejus *Comment.* desid.

Salanus, Poeta, et Orator, ad quem est Ovidii *Epist.* l. 2. de *Ponto*, qua eum, ut clarum Poetam laudat, ac ut Germanici Caes. in eloquentia instituerem. Ejus OO. desid.

Sallustius, ludimagister, qui a Graecis accepit, et in usum retulit Litteram k inter Latinos. Ita S. Isid. l. 1. *Orig.*

Sallustius (C), Historicus, cujus cognomen erat *Crispus*, sed sub *Sallustii* nomine est magis notus, et frequentius citatus. Fuit Ciceronis aequalis, primum amicus, et postea infensus inimicus. A consiliis C. J. Caesaris fuisse ostendunt ejus Scripta ad C. J. Caes., rerum potitum, de *Repub. ordinanda*. Si Martiali credimus, Romanae primus in Historia habendus est. Verum *Historiarum Sallustii* solum Fragmenta supersunt, a viris eruditis collecta, exceptis Historiis de *Cautilina Conjurazione*, et de *Bello Jugurtino*, quae exstant integrae, a Screnissimo Hispaniae Infante, Gabriele Borbonio, Caroli III. regis nostri, (quem Deus incolumem servet) filio, in Hispan. Serm. conversae, et *Comment.* doctiss. illustratae. Poesim etiam excoluisse videtur *Sallustius*, si Ciceroni fides habenda, parum feliciter. Nam Poema *Empedoclea* inscriptum, ab eo editum, taxat Cic. in *Epist. ad Q. Fratrem*: quod Poema desid. Obiit Amiterni in patria sua an. U. C. 719. aetatis 62. Cic. in *Epist.* l. 3. ad Q. Fratrem testatur, se *Sallusti* monitu mutasse interlocuto-

res in *Libb. de Republica*. De *Sallustio* verius dici potest, quam de *CN Pompejo* (quod *Sallustius* dicere solebat): *Ore probo, sed animo in- verecundo fuisse*. Ut enim ex antiquorum testimoniis constat, parum *Sallustii* mores cum ejus praeclaris, et optimis sententiis consentiebant. Pessime nempe vivebat, et sapienter loquebatur: suos mores dictis suis condemnans. Ignoro, sit ne hic, an ejus ex sorore nepos, qui sequitur, auctor Operis, citati a *Rufo Festo Avieno de situ Maeotici acquoris*, quod desid.

Sallustius (Crispus), Historici ex sorore nepos, et ab eo adoptatus. Erat vir litteratus, cui, ut ait *Tac. l. 14. Ann.* inerat vigor animi, ingentibus negotiis par: eo acrior, quo somnum, et inertiam magis simulabat. Tempore belli civilis a *Pompeii* partibus stetit. Postea vero fuit ab *Aug.* in primam cohortem prioris admissionis conscriptus cum *Cocceiis*, et *Duiliis*. Ita *Sen. de Clem. l. 1. c. 19.* Invenit metallum, *Sallustianum* dictum. Ita *Plin. lib. 34. H. N. c. 2.* Obiit *Tib. imperante*. Ita *Tac. l. 1. Ann. c. 6.* Ad eum est *Horatii Ode*.

Corollarium I.

Saltandi ars, quae valde communis inter nationes omnes fuit, et adhuc est, (de qua *Cacl. Rhodig. late disserit lib. 5. lect. antiq. c. 4.*) illustrata proculdubio fuit Romanorum Scriptis, a *Mimis* praesertim, et *Pantomimis*, ut etiam a *Saliaribus Sacerdotibus*. Verum Scripta antiqua Lat. de hac ludicra arte nulla ad nos pervenerunt, quod equidem sciam. Romae celebrabantur olim *Gaditanae Saltatrices*, et *Psaltriae*.

Sammonicus, Poeta Lyricus fuit, teste *Servio* in *Virg.* Varia ejus *Carm.* citantur a *Terentiano*, *Diomede*, et *Nonio Grammaticis*.

Sammonicus (Q. *Serenus*), vir doctiss. *Septimio Severo* Imperat. perquam carus, et occisus in coena ab *Antonino Caracalla*, *Severi* filio, *Bibliothecam* habebat continentem 62. millia Voluminum, quam ejus filius dono dedit *Gordiano Imperatori*, cujus magister fuit. Ita *Capitolinus*. Scripsit hexametris versibus de re medica: quod suadet, eum, et Poetam, et in re medica peritum fuisse. Ignoro, an alia soluto sermone de *Medicina* scripserit. Poema de re medica, cum *Corn. Celsi Libris de Medicina* editum in editione, qua utor, mutilum est, et multa superstitiosa continet. Alia *Sammonici* hujus, vel ejus filii ejusdem nominis, et cognominis, *Philologica* nempe, *Physica*, *Mathematica* desid. *Reconditorum libri*, Auctore *Sammonico*, citantur a *Macr. l. 3. Saturn.*, ubi carmen ejusdem affertur, quo *Dii antiquo ritu* evocabantur, et quo hostium civitates obsessae devoveri solebant. Verum forsitan nonnulla ex his Operibus, filii, viri docti, erant, ut antea indicavi.

Samosathaeus (Paullus), *Antiochenus Patriarcha*, omni scelere contaminatus. Fuit *Sabellianus*, et variis in Conciliis damnatus. Cum veritatem amplexus, ad vomitum rediisset: a sede sua dejectus fuit *Aureliani ethnici Imperat. jussu*, qui caussam ejus commiserat *Rom. Pont. S. Dionysio*, eo quod *Samosathaeus* Sententiae *Antiocheni Con-*

ellii stare noluisse. Zenobiae Palmirenorum reginae in Christiana religione fuit magister: quo magisterio elatus, ea philautia fuit, ut secum Scribas duceret, qui omnia, ejus dicta tanquam oracula literis mandarent. Paulli hujus Scripta nulla supersunt. Ejus discipula Zenobia in triumphum ducta fuit ab Aureliano Imperatore, Palmirenorum, et aliorum Imperii hostium, victore. Vivebat *Samosathaeus*, currente 3. Eccl. seculo.

Santra, antiquus Gramm., de quo in *Vita antiqua Terentii* fit mentio, deque ejus opinione circa adjuutores Terentii in componendis Comoediis, non indicato Opere, nec aetate, in qua floruit. V. *Gallus* in G. Non liquet, an is sit *Santra*, quem salebrosus Scriptorem fuisse indicat Mart. l. 11. Epigr. S. Hier. in *Libri de Viris Ill. praefatione* indicat, *Santram de Viris Ill.* scripsisse. Ex his intelligere est, ante Honorii tempora, vel unum, vel plures *Santras* Scriptis suis nos fuisse.

Sarmentus, Servus fugitivus, Scurra, et Scriba, Augusto gratus, de quo Hor. Sat. 5. l. 1.

Sasernas, seu *Sacernas*, pater, et filius ejusdem nominis, de Agricultura Scriptores, quos secutus est, teste Columella, Corn. Celsus de Agricultura scribens.

Saturninus, haeret., Menandri discip., a quo *Saturniniani* sic dicti initio 2. Eccl. seculi, docebat, Christum veram carnem non habuisse, et figura solum apparuisse.

Saturninus (Fullonius), Mathem., cujus Libri citantur a Sidonio in *Epistola ad Pontium Leontinum*, praefixa Carmini 22.

Saturninus (Q. Claudius), Jurisconsultus, Vir Praetorius austeri ingenii, cujus sententias plerasque Ulpianus notavit. Scripsit *Lib. singul. de Poenis Paganorum*, ex quo unica Lex superest in *Digestis*, ubi de *Poenis*.

Saturninus (Aelius), Poeta, e rupe Tarpeja praecipitatus ob Carm. Satyrica in Tiberium Caes. Ita Dion lib. 57. Haec Carm. desid.

Saturninus (Pompejus), Poeta, Orator, et Caussid. Eum laudat Plin. Caecil. in *Epist. ad Eriicum* l. 1., eumque conferri posse, in Carminum suavitate, et lepore, cum Calvo, et Catullo, affirmat. Laudantur etiam ejus Uxoris *Epistolae*. Haec OO. non exstant, vel latent.

Saturninus citatur tanquam Hist. a Suet. in *Augusto* c. 27. Ejus *Hist.* desid. Forsitan hic est *Junius Saturninus*, cujus fragm. supersunt.

Saturninus, Mechanicus, et Geometra, laudatur ab Apulejo in *Florida*.

Saturninus, alter ex 30. Tyrannis, qui, imperante Aureliano, Imperium Rom. perturbarunt, et divexarunt. Is per vim in Aegypto fuit purpura indutus, homo non illiteratus. In Africa enim Artem Oratoriam docuerat, et Romae frequentabat *pergulas magistrorum*. Ita Vopiscus in *Saturnino*. De eodem narrat Trebellius, in concione ad milites dixisse: *Bonum ducent amisisistis, et malum principem fecistis.*

Part II.

q

Saturninus (Q. Venulejus), Alexandri Severi Imp. Consiliarius, et Papiniani discipulus. Ad eum, magistratu fungentem, Alexander scripsit. Edidit *Actionum libb. 10* : *Disputationum 7* : *Interdictorum 6* : *De Officio Procos. 4* : *De publicis Judiciis 3* : *De poenis Paganorum lib. singul.* : *Stipulationum libb. 19*. Ex quibus plura fragm. in *Pandectis Justin.*

SC

Scaurus, Orator, cujus *Orationes* S. C. igni traditas affirmat Sen. in *Prooemio lib. 10. Contr.*, ubi non probat novum, et insuetum istum morem supplicia de studiis sumenda, qui coepit in *Labieni Scriptis*. Vide *Labienus* in *L.* Nihilominus bene cum 7 *Scauri Orationibus*. ignem egisse dicit, quia negligenter ab eo scriptae, ut Libri alii ab eo editi, qui cum fama ejus pugnabant, et multo solutiores, quam *Orati.* ejus erant. Addit Seneca, se non novisse hominem, cujus ingenio populus Rom. pertinacius ignoverit: quibus indicat, ejus famae non obtuisse recordiam. Plura de ejus ratione dicendi vide apud Sen. loco citato.

Scaurus (M. Aemil.), Mamercus dictus, probrosae vitae Orator, et Poeta. Tiberium Caes. offendit, eo quod in Tragoedia *Atreus* (obscure licet, et oblique) violentam Tiberii dominationem taxaverit. Eum Tac. *l. 3. Ann.* uberrimum suae aetatis Oratorem appellat. M. Sen. eum vocat disertiss., et venustiss. hominem, qui nullius unquam stultitiam impunitam transire passus est. Inter Declamatores eum recenset *Controv. 2. et 9.* Fuit ex illustri familia. Accusatus a Macrone, qui post Sejani necem fuit Tiberio valde carus, se occidit, Tiberii jussu morti addictus. Sen. *Suas. 2.* ait, a Thusco fuisse accusatum, et in eo *Scaurorum* familiam extinctam. Ejus *OO. desid.*

Scaurus (M. Aemilius), Mamercus antiquior, Hist., et Orator, Scripsit ad L. Fufidium *3. libros de Vita sua*. Ita Cic. in *Bruto*. Hoc Opus memoratur a Val. Max. a Plinio, et Tacito. Pro rostris *Orati.* habuit pro se accusato, cujus sententias affert Val. Max. *l. 3. c. 2.* Pro eo etiam orarunt Cicero, Clod. Pulcher, M. Marcellus, M. Claudius, M. Messalla Niger, et Q. Hortensius. Accusavit Dolibellam, qui damnatus a Judicibus fuit. *Scauri* hujus *OO. desid.* Hunc puto primum fuisse, qui Romae theatrum temporarium, sed magnificentissimum ex ligno cum maximis expensis construxit. Vide *Theatrum* in *T.* Hujus filius se interemit, quia patris conspectu privatus in poenam deformis fugae, cum contra Cymbros sub Catulo Procons. militaret ad flumen Athesim. Ita Val. Max. *l. 5. c. 2.*

Scaurus (M. Aurel.), Orator, cujus meminit Cic. in *1. Actione in Verrem*.

Scaurus (Terent.). Scripsit sub Adriano *Lib. de Cesellii Vindiciis erroribus*. Ita Gel. *l. 12. c. 15.*, qui eum nobiliss. Grammaticum vocat, quin tamen probet ejus crism in omaibus, quae notat in *Ce-*

sellio. Citatur etiam saepe a Nicomede Gram. Ejus OO. desid. Super-
sunt solum fragm. aliqua Scauri de differentiis, et proprietate Latini
sermonis.

Scaurinus, Scauri filius, Romae celeberrimus Gram. Alexandri Severi
Imper. magister. Vide Lamprid. in *Alex. Severo*.

Scaevola (Albutius), Scriptor, exagitatus a Lucilio in *Satyris*
ob stylum nimis comptum, et affectatum. Versus Lucilii affert Ci-
cero in *Oratore*. Illic addit Tullius, diligentiam in compositione ni-
mis operosam esse non debere, quia esset labor infinitus, et pueri-
lis: quod Lucil. scite reprehendit in *Albutio*: et Quintilianus saepe
inculcat, nihil odiosius affectatione.

Scaevola (Mucius). Ejus *Orat.* sententias ad Porsennam, Etrusco-
rum regem, quem occidere tentavit, vide apud Livium l. 23.

Scaevola (Q. Mucius), Orator, Juriconsultus, et Pont. M. De
eo Cic. in *Libris de Oratore*, ad Q. Fratrem ait, fuisse eloquentum Ju-
risconsultissimum, et Juriconsultorum eloquentissimum. Quid simile
sit in *Bruto*, eum cum Crasso conferens, et ejus *Orat.* pro M. Copo-
nio laudans. In *Praef. ad lib. de Amicitia* ait: quem unum nostrae
civitatis, et ingenio, et justitia praestantissimum audeo dicere: et lib.
3. de *Nat. Deorum* eum temperantiae, et prudentiae Specimen vocat.
Fuit Trib. pl., Cos. cum L. Crasso, et Procos. Asiae integerrimus.
Gravina eum appellat Juriconsultorum omnium principem, et scri-
psisse ait 18 de *Jure libros*, quib. constitutum Jus civile affirmat:
Sub eo Jus didicit Cicero, ut ipse testatur in *Bruto*. Occisus fuit,
cum Pont. Max. esset, ante simulacrum Vestae belli Syllani temporibus,
quia Syllae favebat. Nonnulli eum confundunt cum Q. Mucio
Scaevola Augure, qui sequitur.

Scaevola (Q. Mucius), Augur. Ad hunc deductus fuit Cic. sum-
pta virili toga, a patre, ut a senis latere, quoad fieri posset, et li-
ceret, non recederet. Itaque multa prudenter ab eo disputata: multa
breviter ab eo, et commode dicta memoriae mandabat Cicero, hoc-
que, et ejus senili prudentia, doctior fiebat. Ita Cic. in *Praef. ad*
Dial. de Amicitia. Accusatus ab Albutio repetendarum, pro se ora-
vit, et fuit absolutus. Eo mortuo ad Scaevolam Pontif. Cicero se
contulit. Ejus OO. desid.

Scaevola (Q. Cervidius), Juriconsultus, in primis floruit sub M.
Aur. Phil., qui eo usus est plurimum in Jure condendo, et inter-
pretando. Habuit discipulum Septimium Severum, postea Imperat., et
Papinianum, Septimii amicissimum, ac plures alios, qui Jus Civi-
le illustrarunt. Apud posteriores Imperatores, et viros doctissimos
magnam laudem meruit ob prudentissimam suam Scripta de Jure. Edidit
Digestorum libb. 40: Notas ad libb. Digest. Juliani: De Quaestione fa-
miliae lib. sing. QQ. libb. 20: QQ. publice tractatarum lib. singul.: Regu-
larum libb. 4: Responsorum 6: Opus lib. sing. et Notas apud Marcel-
lum. Ex quibus omnibus sola fragm. supersunt in Corpore Juris.

Scepsius, Poeta, *Satyras* scripsit contra mores Italiae, et roam Romanam fecit. Ita Ovid. *l. 4. de Ponto Ep. 14.*

Non loca, sed mores, scriptis vexavit amaris

Scepsius Ausonios, actaque Roma rea est.

Ejus *Satyræ* desid.

Corollarium II.

Scholæ. Ut olim Romæ, et in Latio Scholæ Græcorum erant, ita postea Athenis in Græcia, ac in Asia Scholæ Latinorum, ut Romana litteratura per totum Imperium diffunderetur. Hocque consecuti sunt Romani, sub Imperatoribus, ut lingua Latina universalis esset, ac veluti vernacula inter viros præsertim litteratos. Vide *lingua Latina* in *L. Romæ* erant Scholæ, ad quas ibant etiam puellæ grandiores, ut litteras discerent an. U. C. 303., et hæc erant circa forum. Ita Dionis. Halicarn. *l. 11. Antiq. Rom.* Filia L. Virginiæ, quam Appius Decemvir violare tentavit, in Ludo litterario, seu in Schola visa fuit ab Appio, qui ejus forma captus, insano amore accensus in eam fuit: Vide Liv. *l. 3. Hist.* quæ ostendunt, Romanos non adeo illitteratos primis Romæ seculis fuisse, ut nonnulli arbitrantur, putantes soli agriculturæ, et armis operam navasse.

Scipio (P. Africanus), antiquior, vir doctus, et eloquens, laudatus a Cic., a Sen., a Gellio, Macr., et aliis: inter quos Vellejus ait, de eo loquens: *semper, aut belli, aut pacis artibus: semper inter arma, et studia versatus, aut corpus periculis, aut animum disciplinis exercebat.* V. Ennius in *E.* Scipionis hujus *Oratio* contra legem popularem C. Papyrii laudatur a Cicerone de *Amicitia*, ejus gravitatem, et majestatem commendante. V. *Laelius* in *L.* Erat frater *L. Scipionis* Asiatici, cujus legatus esse voluit in bello Asiatico, licet natu major, et, devicta Africa, insignis. Ejusdem dicta nonnulla in re militari memoratu digna leguntur: ut illud: *in bello turpe esse duci dicere; non putabam:* Negabat cum hoste configendum, cum hostis conflictum optat, sed cum opportunum est, aut necessarium. Dicebat de se, nunquam minus ociosum esse, quam cum ociosus: nec minus solum quam cum solus. Ita Cato Censorius, ejus fere æqualis: quod *Scipionis* dictum, tanquam vox sapientie viro digna, a Cicerone laudatur. Vide alia de eo apud Valerium Max. *l. 7. c. 2.*, apud Plut. in *Apophtheg.*, et in *ejus Vita*. Creditum fuit, ab eo Terentium adjectum in componendis Comoediis: quod indicat, eum Poetam fuisse. Obiit exsul Literni in Campania an. U. C. 170., quo anno Cato censura fungebatur. Cic. *l. 3. de Off.* tradit: nulla ejus monumenta, litteris tradita, exstare: quod intelligo de ejus Operibus philosophicis.

Scipio (L.), Publii Scipionis frater, Orator, cujus Cic. in *Bruto* meminit. Fuit peculatus damnatus. Nescio, an hujus *Scipionis* fuerit *Historia*, a Scipione edita, cujus sit mentio in *Fragmentis veterum Historicorum*. Forsitan auctor ejus fuit *Scipio Nasica* (Vide *Nasica* in *N.*) a nasi magnitudine *Nasica* dictus. De *L. Scipione* narratur, eum

militum sui exercitus nomina memoriter Populo Rom. reddidisse :

Scipio (P), Africanus junior, militari virtute, et arte insignis, qui, Romanorum militari disciplina in Hispania instaurata, impetravit, ut Carthago et Numantia, in potestatem Romanorum tandem redactae, solo aequarentur, ne amplius negotium Romanis facerent. Fuit vir litteratus, laudaturque ejus eruditio a Polybio, Cicerone, Plut., et aliis. Vide *Polybius* in *P.* Cum nonnulli eum tanquam parum pugnacem notarent, respondebat: Mater mea non me militem peperit, sed Imperatorem. Monebat, hosti non claudendam viam, quā fugeret. Ita Vegetius. Illud etiam dicebat, malle se unum civem servare, quam mille hostes perdere. Obiit an. U. C. 625.

Seopelianus, Sophista, missus ab Asiae provinciis ad Rom. Senatum, ut abrogaret Edictum de vinetis in Asia succidendis: quod sua eloquentia impetravit, et multis praeterea honoribus, et muneribus a primariis Rom. ornatus est sub Domitiano Imp., mirantibus cunctis ejus in dicendo peritiam. Ejus *Orat. desid.* Sub Nerva etiam vixit, et Apollonii amicus fuisse videtur. V. Cael. Rhod. *lect. antiq.* l. 20. c. 11., ubi multa de ejus vigiliis litterariis.

Corollarium III.

Scribae. Romae erant complures Scribarum Decuriae. Nam singuli Magistratus suos Scribas habebant, praeter eos, qui Senatui, magno numero, inserviebant. Eos eruditos esse oportebat, ut accurate *Acta* scriberent, et in tabulas optima Latinitate referrent secundum Juris formulas. Eisdem *Notarios* fuisse crediderim, qui, notis utentes, celerius a Senatoribus dicta excipiebant, et litteris mandabant. Vide *Notarii* in *N.* Inter Graecos magno in honore erant: apud Romanos non item; cum Magistratus obtinere non possent, nisi se tabulis abdicarent: licet solum yri ingenui, et rerum Roman. periti ad id muneris eligerentur. Eis quippe erat publica fides commissa, ac praeterea erant novorum Magistratum, juniorum praesettim, ac minus expertum, veluti doctores. Vide Gravinam de *Ortu*, et *Processu Juris* non multo post initium. Vide etiam Gel. l. 6. c. 9., ubi de Flavio Scriba, qui tabulas posuit, ut Aedilis curulis esse posset.

Scribonius, Mathem. insignis sub Aug. V. Suet. in *Tiberio* c. 24.

Corollarium IV.

Scripta antiquorum Romanorum, qui primis seculis post Romam conditam floruerunt, paucissima supersunt. Sed nihil mirum, cum, teste Livio lib. 6. *Histor.* combusta fuerint a Gallis, an. U. C. 360. cum Bibliothecis, et Tabulariis: adeo ut, ne *Annales* quidem Pontificii post Gallos superfuissent. In antiquis Romanorum Scriptis plura inveniuntur cum diphthongo, quae simplici vocali nunc scribuntur. Invenitur namque *Jous* pro *Jus*: *Joustitia* pro *Justitia*: *Coiravit* pro *Curavit*: *Loumen* pro *Lumen*: *Nouncius* pro *Nuncius*: *Oufens* pro *Ufens*, ut *Oufentina* *Tribus* pro *Ufentina*: horum autem vocabulorum a longum mansit pro Diphthongo.

Scriptores Romani. De his T. Livius in *Praef. ad Historias suas* agebat: *Etsi in tanta Scriptorum turba mea fama in obscuro sit: nobilitate, ac magnitudine eorum, qui nomini officiant meo, me consoletur.* Quibus verbis Livius modestiam suam prodit, et una ostendit, sua aetate inter Romanos praeclaros Scriptores Historicos, et pene quicquam innumeros fuisse. Verum paucissimorum ex eis Scripta ad nos pervenerunt, magno reipub. literariae detrimento deperdita. *Scriptorum*, qui Poetica Opera ediderunt, multitudinem sub Augusto testatur Horatius, dicens:

Populus levis hoc calet uno

Scribendi studio: pueri parvique severi,

Fronte comas vincti, coenant, et carmina dicant.

et alibi

Scribimus indocti, doctique Poemata passim

Scriptores Historiae Augustae, seu Imperatorum Romanorum, quorum Vitas intactas reliquit Suetonius, s., aut 6. numerantur, qui sub Dioclet., et Constantino M. vixerunt. Hi sunt Vopiscus, J. Capitolinus, Trebellius Pollio, Aelius Spartianus, Vulcatius Gallicanus, qui parum Criticis probantur. Diligentia tamen eorum in colligendis rebus gestis Imperatorum laudari debet, quantumvis ex his nonnulli minutias, et res parum dignas memoratu, consecrati fuerint. Vopiscus ceteris praefertur. Vide *Lampridius* in *L. De Scriptura*, vide *Nota* in *N: Orthographia* in *O: Pronunciatio* in *P.*

DISSERTATIO

de Materia Scriptoria, qua veteres Romani Litterati utebantur, praesertim de Charta, seu Papyro Aegyptia, et de Pergamena, seu Membranacea

S. Hieronymus in *Epist. ad Nicaeam*, Subdiaconum Aquilejae, tradit, ante *Chartae Papyraceae*, et *Membranarum* usum, Cascos, seu anriquos, et rudes Italiae homines in dedolatis e ligno codicillis, aut in arborum corticibus scripsisse, et teste Plinio, in palmarum foliis, ut arbitror, laevigatis. S. Isidorus in *Originibus lib. 6.* addit, in malvarum etiam foliis litteras olim exaratas: quod confirmari potest versu illo de Cinna, mittente *Aratea*, scripta in libello, ex malvis confecto.

Laevis in aridulo malvae descripta libello.

Cultiores autem Itali facti, Roma jam condita, litteras exarabant in cera obductis tabellis, in linteis, ex quibus libri Lintei. et in tabellis eburneis, ex quibus libri Elephantini, de quibus in littera *L* verbo *Libri*: nisi si Elephantini dicerentur, quia eburneis operculis, seu tegumentis operiti erant. Tandem *Membranis*, seu animalium pellibus expolitis usi sunt in scriptura, postquam Attalus, Pergami rex, Romanorum amicus, magnam copiam *Membranarum*, Pergami sub Eumene rege inventarum, Romam misit. Jam vero sunt, qui arbitrentur, inter Romanos valde communem fuisse *Membranarum* hu-

huiusmodi, seu *Chartae Pergamenae* usum in libris suis scribendis, edendisque: adduntque, libros Latinos Romanorum bonae aetatis, quia in *Membranis*, seu pellibus scripti erant, conversos fuisse in Antiphonaria, et libros alios, choro Ecclesiastico, seu cantui insertos, viuentes temporibus Caroli M., qui intra seculum 8. Ecclesiae imponebat, et hanc ob rem innumeros Latinos libros Romanorum perisse: quibus deperditis, Barbaries, ut ipsis videtur, altiores radices in Occidente egit. Haec opinio, pace Criticorum ita opinantium, placere, ac probari mihi nequaquam potest, et miror, non paucos ei subscripsisse. Ego tantum a vero abesse arbitror, hac occasione deperditos libros antiquos Romanorum, qui desiderantur, ut putem, eos, qui, tanquam *rari nantes in gurgite vasto* apparent, Caroli M. curis, et summo studio instaurandae Latinitatis, et omnium disciplinarum culturae in suis ditionibus, conservatos debere. Arbitror etiam, frequentiorum *Chartae Pergamenae*, seu pelliceae usum in scribendis, et describendis libris, Caroli M. aeo, in Occidente coepisse, deficiente Papyro Aegyptia ob parum antea occupatam Saracenorum armis Aegyptum, et interruptum commercium Occiduarum Provinciarum cum Aegypto. Censeo demum, Latina Opera, quae post barbaricas in Rom. Imperium incursiones, et post editas bibliothecarum, et tabulariorum a barbaris strages, remanserant, in *Papyro Aegyptia*, vel simili, scripta fere omnia fuisse, quae Carolus M. literarum amore accensus, in *Membranis*, seu *Pergamena charta*, *Papyro Aegyptia* deficiente, ut aetatem ferrent, iussit describi. Moveor ad ita opinandum his rationibus.

Prima: quia ante occupatam a Saracenis Aegyptum, quae sub Romanorum potestate erat, facile, et modico quidem pretio haberi poterat *Aegyptia Charta*, et viliori proculdubio, quam *Pergamena*. Et quamvis nonnulla Exemplaria pro litteratis ditioribus in *Pergamena charta* describerentur; haec pauca erant, et in exiguis *Membranis* edita, ut facilius gestari, et transportari possent, commodiorque esset eorum usus. Ex hisce autem exiguis *Membranis* confici neutiquam poterant libri, choro, seu cantui in templis destinati, quippe qui, et magnis litteris, et una cum notis, cantus varietatem indicantibus, scribi debebant, ut nunc scribuntur, et eccirco hos in magnis *Membranis* exaratos videmus. Quod autem exiguis *Membranis* libri in *Pergamena Charta* descripti constarent, colligitur ex Martiale, *Epigrammatum lib. 14.* de libris quibusdam, seu Exemplaribus, in *Membrana* descriptis mentionem faciente. En nonnulla Martialis *Epigrammata*.

Livius in membrana.

*Pellibus exiguis arctatur Livius ingens,
Quem mea non totum bibliotheca capit.*

Virgilius in membrana.

*Quam brevis immensum cepit membrana Maronem
Ipsius vultus prima tabella geris.*

Cicero in membranis.

*Si comes ista tibi fuerit membrana, putato
Carpere te longas cum Cicerone vias.*

Secunda ratio. Frequenrius antiqui Scriptores, qui de libris editis loquuntur, vel *Papyro*, vel *Charta* scriptos tradunt, quin *Pergamæ Chartæ* mentionem faciant. Vide *Cæcilius* in *C*: *Nepos* in *N*: *Volusius* in *V*. *Chartæ* autem nomine, secundum Jurisconsultos, non venit *Pergamena Charta* nisi exprimatur. *Membranarum* quidem non semel mentionem faciunt; at *Membranae* nomine, teste *Plinio lib. 13. H. N.*, veniunt etiam renues tunicae, quae in arborum corticibus sunt, cujusmodi erat *Aegyptia Papyrus*, quae iccirco *Membrana* potest etiam appellari, et intelligi, de ea non semel loquutos Scriptores antiquos, qui de *Membranis* librorum sunt loquuti, cum aliud non expriment, quod ad *Pergamenas*, vel pelliceas referatur.

Tertia ratio. *Martialis* irridet *Picentem Poetam*, eo quod carmina sua, seu libros carminum *Opistographos*, seu antica, et postica pagina scriptos edidisset. (Vide *Picens* in *P*). Ex quo intelligitur, libros edi non solitos *Pergamena*, seu pellicea *Membrana*; haec enim bene curata potest, et antica, et postica parte scribi, quin atramentum transmittatur ex una in aliam paginam ejusdem *Chartæ*: quod contingebat in *Charta Aegyptia*, quae nimium subtilis, et bibula erat, ut *Lucanus* indicat, in *Pharsalia* canens, (nisi si error inest typographicus in Exemplari, quo utor).

Conficitur tibia Memphis charta Papyro.

Quarta Ratio. *Catullus*, *Horatius*, *Martialis*, et alii testantur, libros editos parum probatos, ut nunc, ad culinas, ad salariorum, seu salamentariorum tabernas mitti, ut eorum chartis piper, sal, saliti pisces, aromata, alia involvi possent: quod indicat, eos vili charta, seu *Papyro*, non in pellicibus expolitis, quae poculdubio multo majori pretio, quam *Papyrus* vendebantur, scriptos fuisse. De suis libris, in *Papyracea Charta* scriptos fuisse *Martialis* non semel testatur, praesertim de *lib. 3. suorum Epigram.* quem librum ad *Faustinum* mittit *Epigr. 2.*, in quo haec leguntur, quae dicta toborant

*Cujus vis feri, Libelle, munus?
Festina tibi vindicem parare,
Ne nigram cito raptus in culinam,
Cordyllas madida tegas Papyro,
Vel thuris, piperisque sis cucullus.*

Quinta ratio. *Plinius lib. 13. H. N.* ex *Cassio Hemina Annal. lib. 4.* narrat, libros *Numae* inventos in agro *CN. Terentii*, *Scribae*, non *Membrana pellicea*, sed *Papyro* scriptos fuisse, miraturque cum aliis, post 500. annos incorruptos conservari poruisse. Idem tradit *Varro*, citatus a *S. Aug. de Civit. Dei lib. 7. cap. 34.* Idem *Nonius*, verbo *Numa*. Ex quo infert, et probat, ut etiam ex libris ante *Homerum*, aut ejus aeco in *Papyro* scriptis, *Aegyptiae Papyri*, vel ei similis usum

ante captam ab Alexandro M. Aegyptum obtinuisse, falsosque fuisse, qui affirmabant *Aegyptiae Papyri* usum in scripturis tempore Alexandri M. initium habuisse. Idem Plinius testatur, se vidisse in *Papyro* Tiberii, et Caj Gracchorum manu scripta, quae ante 100. annos exarata fuerant, apud civem suum, et vatem clarissimum Pomponium Secundum, ac Ciceronis, Augusti, Virgiliique Opera passim in *Papyro* scripta videri. Vide Plin. lib. 13. H. N. c. 12., ubi de *Charta glutine praeparata* disserit. Sexta Ratio. Sub Tiberio Caesare fuit in Aegypto sterilitas *Papyri*, et Romae scriptores inopia *Chartae Aegyptiae* laborabant, testaturque Plinius, a Senatu datos arbitros chartae dispensandae, ne vita in tumultu esset. Si pelliceas *Membranas* in magna copia habuissent, eisdemque in Scriptis frequenter usi fuissent Romani, non erat, cur de Aegypto charta adeo solliciti essent; cum Aegyptiae loco ea uti facile potuissent, et jam multi uterentur.

Verum, inquires, cui usui erant *Membranae*, seu *Pergamenae Chartae*, quas proculdubio in magna copia rex Attalus, Romanorum amicus, Romam miserat? cui bono aliae, quae harum instar, Romani, ut est verisimile, frabricarunt? Hisce Quaesitis facili negotio satisfiet, si dixerò, pluribus usibus inservire potuisse, ut nunc inserviunt pelles istiusmodi, bene curatae, quin scriptioni adhiberentur. Inserviebant quidem, ut dictum est, describendis nonnullis Exemplaribus, quin frequens esset earum usus in libris edendis. Inserviisse etiam arbitror ad primam scriptionem, ut antea obductae cera (a) tabellae, quia multa deleri in prima scriptione solent, et una deleta scriptura in *Membrana*, potest in ejus erasae locum alia succedere, quod fieri nequit, si in subtili charta, qualis erat *Papyrus Aegyptia* scribatur. Hujus usus meminit Horat. scribens.

Membranis intus positis, delere licebit,

Quod non edideris

Inserviebant arcandis libris in *Papyro* scriptis, et ad librorum regumenta, seu opercula: quod colligi potest ex Mart. *Egigram.* supra adducto de Livii libris: ex alio item ejusdem libri, in quo de Homeri Operibus haec leguntur:

Ilias, et Priami regnis inimicus Ulixes,

Multipli pariter condita pelle latent.

Tandem ex illo ejusdem Mart. lib. 1. de suis libris loquentis

Hos eme, quos arctat brevis Membrana tabella:

Scrinia da magnis: me manus una capit.

(a) Quintil. lib. 10. Cap. 3. probat pro prima scriptione cera obductas tabellas, nisi si visus sit infirmior: nam tunc consulit, *Membranas* adhiberi: nam cera Africana, qua utebantur, candore suo visum offendebat.

Part II.

Inserviebant etiam ad nomina Auctorum, a tergo Operum scribi solita, notanda cum Operum titulis, ac ad Indices, seu Syllabos librorum scribendos: quod liquido apparet ex *Epist. 4. lib. 4.* Cic. ad Atticum, qua Atticum orat, ut ad se mittat librariolos suos cum Membranula, in qua *Syllabi*, seu *Indices Librorum* conficerentur. Haec indicant: primum, Ciceronem *Membranas Pelliceas*, seu *Pergamenas* apud se non habuisse: quibus non caruisset, si illis in scribendis, vel describendis libris suis, vel alienis, usus fuisset, vel illis uti librarios suos voluisset. Deinde hoc ostenditur usus *aliter harum Membranarum*: titulis scilicet eas, et Syllabis Librorum, qui in bibliothecis erant, scribendis adhibitas fuisse. In praefata *Epistola* legitur, Ciceronem demandasse Tyrannioni, Liberto erudito, curam ordinandi bibliothecam suam, et requisivisse Attici librarios ad libros conglutinandos. Si Cicero in bibliotheca sua multos libros in *Membranis* magnis scriptos habuisset: hi libri volumina magna, seu *Membranae* in rotundum convolutae fuissent, ut nunc *Pergamenae* chartae antiquae, quas in tabulariis videmus. Sic convolutae *Membranae* illae gluten non admittunt, sed seorsim unaquaeque seponitur cum solo titulo, seu adnotatione eorum, quae in eis continentur. Non inficias ierim, nonnulla brevissima scripta, Epistolas etiam nonnullas, in *Membranis* Romanos exarasse. Illud tamen animadversione dignum censeo: ab Historicis mentionem fieri librorum Linteorum, et Elephantinorum, in quibus scripta erant Acta publica in fano Junonis Monetae, in Aerario, et in bibliotheca Ulpia custodita, quin librorum *Membranaceorum* ab eis mentio fiat. Sed de his haecenus.

Praeter communem, et vilem chartam, qua frequentius utebantur Romani Scriptores, erat *Charta Corneliana*, a Cornelio Gallo, Aegypti Praefecto, sic dicta, cujus mentionem Plinium non fecisse, quod tot *Chartarum* species nominat, mihi mirum est. Hanc *Chartam*, quia forsitan melius, quam communis praeparata erat, maioris pretii fuisse arbitror, ut etiam *Chartam Hieraticam*, in qua res sacrae scribebantur. Verum haec, quae antea ceteris potior erat, postea tertium obtinuit locum post *Chartam Augustam*, qua utebatur Augustus Caesar, et post *Chartam Liviam*, sic dictam, quia Livia ea utebatur. Hae *Chartae*, ut verisimile est, *Inperatoriae* dicebantur, ac valde pretiosae erant, ut nunc *Charta*, quae vulgo *Imperialis* appellatur. Claudius Caesar vitia *Chartae Papyraceae*, quae ob nimiam subtilitatem atramentum transmitti permittebat (quod litterarum perspicuitati proculdubio nocebat, ut nunc, cum *Charta* bibula est), emendavit, crassiorem *Chartam Papyraceam* fieri praecipiens, et haec *Charta*, *Clandia* appellabatur: quae optima erat, et scripturae magis idonea. De variis *Chartae* generibus: de nominibus, et de ratione eam praeparandi, qua Romani utebantur, ac de glutine adhibito, vide Plin. l. 13, c. 11, 12, et 13. *Chartae Aegyptiae* usus Cassiodori aevo adhuc obtinebat, qui usus post occupatam a Saracenis Aegyptum

fuit, in Occidente, in *Pergamenam Chartam*, seu in pelliceas *Membranas* bene curatas commutatus, donec, paullo ante inventam *Typographiam*, apud Venetos *Papyrus* ex linteis contritis, aqua dilutis, et postea siccatis, ac praeparatis, qualis est ea, qua nunc utimur, inventa fuit, magno cum reipublicae, et rei scriptoriae praesertim bono. Hac enim charta inventa, nec *Aegyptia Papyro*, nec *Membranis* indigemus.

Calami, quibus utebantur Romani veteres Scriptores, ex Aegypto Romam afferebantur, ut indicat Martialis in *Epigram.* de Calamorum fasciculis. Atramentum scriptorium erat liquor similis nostro, licet nonnulla minio, et coloribus aliis, etiam inauratis, scriberentur; constatque in Oriente, medii aevi Imperatores minio subscriptiones suas exarasse. Scrinia habebant Romani, in quibus secretiora Scripta asservabantur, et materia scriptoria, theca scilicet calamaria cum atramento, et calamis una cum charta, scriptioni idonea in illis continebatur: quod Horatius *Epist. l. lib. 2.* videtur indicare, dicens:

Ipse ego, qui nullos me affirmo scribere versus,

Invenior Parthis mendacior, et prius, orto

Sole, vigil calamum, et chartas, et scrinia posco.

Haec lucubravi, quin Hugonem, Jesuitam Belgam, aliosve, qui erudite de materia scriptoria *Commentarios* ediderunt, ad manum habuerim, et ignoro, an a me asserta circa *Chartae* usum in antiquis Romanis scripturis, eorum opinionioni adversentur. At nos in nullius verba super hujusmodi rebus juravimus: et cum iudicium nostrum in his, et aliis promimus, suum legentibus integrum relinquimus. Jam vero in hac, et aliis *Dissertationibus*, *Dialectica* methodo fere uti sumus, quia hac melius, quam rhetoricando, res ad vivum resecantur, et quia veritas, prae omni verborum fuco oratorio, simplicem ornatum amat, quo pulchrior, et gratior nativo suo colore omnibus solido iudicio, et ingenio praeditis, appareat.

Scrophæ (Tremellius), vir Praetorius, Varronis aequalis. Eum Varro loquentem inducit de Familiae suae cognomine *lib. 2. c. 4. de re rustica.*

SE

Secundus, haereticus, Valentini discip., et ejus errorum propagator sub Antonino Pio, et S. Hygino, Rom. Pont. circa an. Christi 150. Christum habuisse coeleste corpus docebat, et nihil ex B. Virgine sumpsisse affirmabat. Ab eo *Secundiani* haeretici, ejus insaniae sectatores.

Secundus (Pomponius), Vir Consularis, Triumphalis sub Claudio, teste Tacito, devictis Cattis in Germania, et Poeta Tragicus, cujus *Vitam* scripsit Plin. *Secundus* (forsitan ejus consanguineus), ut ipse testatur *l. 14. Hist. N.* Citatur a Quintil. *l. 8., et 10.* cum laude eruditionis, et nitoris, ac a Plin. *l. 7.* De eodem Tacitus *l. 5. Ann.* ait, Pomponium *Secundum* multa morum elegantia, et ingenio illustrem, Tiberio su-

perstitim fuisse, adversa patienter tolerando. In *Dial. de Orat.* laudatur, ut insignis fama, et doctrina, et secundum Cl. Maffejum patria Vcronensis erat. Ex ejus *Poematibus* nihil superest integrum. De hoc tanquam de insigni Critico Poeticorum Operum loqui videtur Val. Mart. lib. 5. *Epig.* ad Severum. Erat Senecae amicus. Ad populum provocabat, cum amicus aliquis in *Tragoediis* suis aliquid notabat. Quint. narrat, inter Senecam, et cum nonnulla ad Grammaticam spectantia fuisse discussa.

Secundus (Jul.), Orator, Histor., et alter ex Interlocutoribus in *Dial. de Orat.*, ubi multum laudatur. Scripsit *Jul. Asiatici Vitam*, et ejus elegantia commendatur a Quintil. ejus aequali, et amico lib. 10. *Orat. Institut.* Erat nepos Jul. Flori, cujus dictum ad Secundum, nimis in componendo diligentem, narrat Quintil. Ejus *OC.* desid.

Sedigitius (Volcatus), dictus *Sedigitius*, teste Plin. *H. N. l. 11. c. 43*, eo quod 6. digitos in manu haberet. Fuit Poeta, et Criticus Poetarum Comicorum. Sui judicii adeo aestimator, ut dicat, parum scire, qui aliter, atque ipse, de Comicis judicet. Utrum autem ille recte, an secus judicet? doctis Criticis judicandum relinquo. Judicium, quod ipse multis versibus expressit, summam expono. Caecilio principatum tribuit. 2. locum Plauto, quin de Plautio meminere. 3. Naevio. 4. Licinio. 5. Attilio. 6. Terentio. 7. Turpilio. 8. Trabeae 9. Lucio. 10. antiquitatis causa, Ennio. Non paucos ex Comicis Latinis omisit, qui forsitan non postremum locum mererentur. Optandum esset, de Tragicis item judicasset. Forsitan hoc praestitit. Verum ejus Judicium, ut alia ejusdem Opera, desiderantur.

Sejanus (Aelius), Praef. pr. sub Tiberio, et ei valde acceptus, licet postea ejus jussu fuerit occisus. Fuit ambitiosus pseudo-politicus, et proborum civium apud Tiberium, etiam Drusi, et Germanici, filiorum Tiberii, calumniator. De ejus Codicillis, Accusationibus, et debita delictis suis poena, qua an. Christi 31. Tiberii 18., carnificis manu multatus cum tota stirpe sua interiit, vide Tac. in *Ann.* De eo Phaedrus in *Fabulis*, et Juvenalis in *Satyris*. Dion de eo narrat; Tiberio, calvitio deformi, vel ut adularetur, vel ut cum irrideret in spectaculo quodam, quod a mane ad vesperam dedit, omnia per calvos agi curasse: ac puerorum 5000. capite detaso, exeuntibus e theatro, praeluxisse: ex quo postea omnes Calvi *Sejani* dicti fuerunt. Ignoro, fuerit ne hic oriundus ex *Sejano* illo, cujus equus in proverbium abiit inter Romanos, de homine calamitoso: *Hic habet Equum Sejanum*: cui simile illud: *Hic habet aurum Tolosanum*, eo quod ii, qui Equum *Sejani* habuerunt, et exercitus Q. Caepionis, qui aurum Tolosanum rapuit, multis infortuniis obnoxii fuerunt.

Seleucus, Gramm. Tiberio Imp. familiaris: deinde a contubernio ejus amotus, et deum occisus. Vide Suet. in *Tiberio* c. 61.

Selius (P), vir doctus, laudatus a Cic. in *Lucullo*, ut etiam *Selius* (C), forsitan frater, aut cognatus Publii.

Sempronia, foemina virilis audaciae, Graece, et Latine docta, ingenii non absurdi; nam poterat versus facere, jocos movere, sermone, vel modesto, vel molli, vel procaci: multae facetiae: multusque lepos inerat. Ita Sallustius in *Caullinae conjuratione*.

Sempronius (C), antiquus scriptor Romanus, qui tradidit, Romam, 800. an. ante Romulum, conditam fuisse.

Corollarium VII.

Senatus Rom., qui, ut etiam Forum, ingeniorum theatrum merito dicebatur, a Romulo institutus fuit. *Senatum* appellavit, quia Seniores ad eum conveniebant, ut prudentia, et experientia sua Romanas res in commune consulerent. In *Senatu* decreta, *Senatusconsulta* dicebantur, notata duabus litteris S. C. Horum multa in *Corporis Juris* permanent: ast multo plura perierunt. De primaevio *Senatu*, seu de antiquis Senatoribus, sive Patriciis, et eorum proximis successoribus cecinit Propertius poetice magis, quam historice:

Curis praetexto, quae nunc nitet alta Senatu,

Pellitos habuit rustica corda patres.

Buccina cogebat priscos ad verba Quirites:

Centum illi in prato saepe Senatus erat.

De aucto Senatorum numero processu temporis: de relationibus negotiorum: de *Senatus* principe, qui primus sententiam dicebat: de modo sententias proferendi in *Senatu*: de Intercessionibus Tribunalium: de aetate necessaria ad munus Senatorium, quae valde dubia est, vide Historicos rerum Roman. Quinam Pedanei, sive Pedarii Senatores dicerentur? Vide Gel. l. 3. c. 18., ubi affert Laberii dictum.

Caput sine lingua pedaria sententia est.

In *Vita Aureliani* apud Vopiscum inveniuntur Exemplaria *Senatusconsultorum*, Relationum, et Sententiarum. Sunt etiam in *Epist. Ciceronis*. Florente Repub. Censui annuus Senatorum erant 800. H. S., seu Scutorum 20. millia: qui tamen, Augusto imperante, auctus fuit ad 30. Scutorum millia. Qui hoc sensu carebant, Senatores esse non poterant. Dion tradit, extra Italiae limites, Augusto sic decernente, *Senatores* exire non potuisse, nisi si ad id facultatem ab eo impetrarent, vel ipse protectionem injunxisset. Senatores 100. a Romulo electi, *majorum gentium*, et *Patricii* appellabantur. 100 vero, quos addidit Tarquinius Priscus *minorum gentium Senatores* sunt appellati, et *P. P. Conscripsi*. In Calceis litteram C, notam centenarii numeri inscriptam habebant, quamvis plures centum postea fuerint. *Senatus* cogebatur in templo Martis, Apollinis, Concordiae, in Circo Flaminio, et alibi, Ciceronis aeo.

Seneca (M. Annaeus), Hisp. Corduben. R. Eques, L. Annaei Senecae, Melae, ac Novati pater. Fuit insignis Criticus, Orator, et vir memoriae ad miraculum tenacis. Reliquit *Libb. Controv. Declamationum*, et *Suasoriarum*: in quibus refert sent., et dicta Declamatorum sui temporis, quorum memoria ad nos vix pervenisset, si Se-

Seneca eam Scriptis suis ad posteros non transmisisset. In praefatis Libris de merito, doctrina, et eloquentia, ut etiam de moribus nonnullorum Declamatorum judicium suum aperit filiis, ad eloquentiam adspirantibus, ut bona illorum imitari studeant, vitia caveant. In editione, qua utor, a Dionysio Gothofredo curata, praedicti Libri perperam *L. Annaeo Senecae* tribuuntur, cum *M. Patris* sint: forsitan errore typographorum, vel correctorum. Ex Libris istis, qui alio ordine ab aliis editi sunt: nonnulli *Prooemio* carent, quod Libris omnibus videtur *Seneca* praemisisse. In multis locis magnae lacunae inveniuntur: adeo ut excerpta ex ejus Libris magis, quam Libri ipsi ad nos pervenerint. Valde jam senex hos Libros scripsit in gratiam filiorum. Vivebat *M. Seneca* Cordubae, quam *Coloniā Patriciam* vocabant, tempore belli civilis inter Caesarem, et Pompejum, ut ipse testatur: potuissetque adolescens Ciceronem audire, si Romae fuisset. Postea Romam se contulit, et illic praecipuos Oratores audiuit, ut etiam multos illius aetatis bonos, praeque Declamatores. Videtur vixisse usque ad Tiberii aetatem, quo tempore coepit Eloquentia inclinare, et retro ferri, penitus amissa dicendi in Senatu, et apud populum libertate. Edidit *Declamationes*, a se lucubratas, quarum meminit Quintil. lib. 9. c. 2., quae omnes desid.

Seneca (*L. Annaeus*), Marci filius, celebris Phil. Stoicus, Hispanus Orator, Poeta, Criticus, sedulus Naturae investigator, et Neronis magister, ac educator parum felix: quippe, qui alumni sui iussu occisus fuit an. Christi 65. Plura edidit, quae sunt notissima, quibus non morum tantum Philosophiam, sed et Naturalem illustravit: adeo ut difficile sit, eo praestantiorē Phil. inter Graecos, et Rom. invenire. Sugillatur a Gel. tanquam non bene sentiens de Ciceronis stylo, et citat ejus *Epist. lib. 22.* ad Lucilium. Verum praeterquam quod talis *Epist.* in dicto lib. non invenitur, ex aliis *Epist.* constat, eum recte de Ciceronis stylo, et eloquentia sensisse. Diversus quidem est *Senecae* stylus a Ciceroniano. Verum poterat de Ciceronis stylo recte sentire, quin ejus scribendi rationem sectaretur, sese accommodans temporis sui stylo, lectoribus, et auditoribus gratiori, qua in re Ciceronis praeceptis obsequutus fuit. Ait enim Cic. in *Oratore* = . Semper Oratorum eloquentiae moderatrix fuit, auditorum prudentia. Omnes enim, qui probari volunt, voluntatem eorum, qui audiunt, intuentur, ad eamque, et ad eorum arbitrium, et nutum totos se fingunt, et accommodant = . Quod si Ciceronis stylum per omnia non probasset, virorum doctissimorum, Ciceronis aequalium, exemplo se tueri potuisset. Multa a *L. Sen.* lucubrata desiderantur: Nonnulla integra ad nos non pervenerunt. Tac. l. 13. Ann. initio testatur, *Orationem*, in funere, et Apotheosi Claudii, a Nerone habitam, compositam a *Seneca* magistro, multum cultus praetulae, addens: ut fuit viro illi (*Senecae*) ingenium amoenum, et temporis illius auribus accommodatum. Haec Or. desideratur. Agrippinae, secun-

dae Claudii uxoris, precibus fuit *Seneca* e Corsica, ubi exsulabat, Romanam revocatus post 8 exsilii annos, tranquille exactos in levioribus, et philosophicis studiis. Ejusdem Agrippinae opera, fuit Neronis magister, a Claudio designatus, Praetor factus, et tandem Consul cum Trebellio. Non modo Oratoriam, et utramque Philosophiam illustravit ingenio suo *Seneca*, sed etiam Poesim, praesertim Tragicam. Nec antiquae *Tragediae* Latinae hodieum aliae supersunt praeter eas, quas *Seneca* lucubravat, nisi si alterius *Senecae* illae sint, ut censebat Sidonius Apollinaris, in *Epist. ad Felicem*. Sunt etiam, qui putent, recentioris Poetae ignoti esse: quod de *Octavia* saltem verum est. De nece *Octaviae*, Neronis uxoris, in ea agitur, quae post mortem *Senecae* actum. *Seneca* exsul plura lucubravat. Inter alia *Consolatoriam Epist.* ad matrem suam, quae integra legitur: *Consolatoriam* item ad Polybium amicum in Claudii aula magnae auctoritatis, quae *Epistola* usque ad caput 21. desideratur. *Consolatoria* item ad Martiam, Cremutii Cordi filiam, in Corsica forsitan scripta fuit. In ultimo capite *Consolatoriae* ad Matrem Albinam, sive Helviam indicatur, illic aliis solutum curis, philosophicis meditationibus animum suum refecisse: et forsitan, quae de *QQ. Naturalibus* legimus, ibidem litteris consignavit, vel meditatatus saltem fuit, ac Opus delineavit. Desideratur *Dial. de superstitione*, a Quintil. memoratus, ut etiam a S. Aug. l. 6. de *Civit. Dei*, et a Tertul. in *Apologetico*.

Quintil. lib. 10. addit, *Senecam* tractasse omnium fere studiorum rationem; nam, et *Orationes* ejus, et *Epist.*, et *Poemata*, et *Dialogi* afferuntur. Poterat Quintilianus *Tractatus* alios, ad Philosophiam spectantes addere, quibus *Seneca* Romanam litteraturam illustravit. A Plinio in *H. N.* et a Servio citantur *Descriptiones regionum*, Indiae praesertim, et Aegypti, a *Sen.* edirae, quae desiderantur. *Liber 2. de Clementia* ad Neronem mutilus est, et fortasse 3 integer deest, nam videtur ternos libros de *Clementia* scripsisse. *Libri de Ira*, ad Novatum fratrem, mutili creduntur a nonnullis, quia *Definitiones Irae* citatae a Lactantio in *lib. de Ira*, non inveniuntur in *Senecae Libris de Ira*, qui exstant. *Liber de Vita beata* ad Gallionem est in fine mancus. Lactantius in *Libris Divin. Inst.* non semel citat *Lib. Exhortationum Senecae*, qui non exstat, uti neque *Libri Epist. Senecae ad Novatum*, cujus *lib. 10.* citatur a Prisciano *lib. 1. de Ponder.*, et *mensuris*. Neque comparat Volumen de motu terrarum, quod valde juvenis composuit: de quo in *QQ. NN. l. 6. c. 4.* Inter desiderata numerantur etiam Opus de matrimonio, citatum a S. Hieron. contra Vigilantium scribente: *Liber de immatura morte*, citatus a Lact. *lib. 3. Divin. Instit. Liber de forma Mundi* citatus a Boetio l. 2. *Geom.* ac a Cassiodoro. *Senecae Historiae*, sive *Compendium Histor.* citatur a Lact. l. 7. c. 15., et alii addunt *Moralium libros*, in quib. fusius de omnib. ad Ethicam spectantibus disseruerat, quorum mentionem fieri dicunt *Epist. 109.*, et sequentibus ad Lucilium. Verum in dictis *Epist.* nihil

tale invenitur. Nonnullis visum, eum, S. Paulli opera, Christianum factum. Id credebatur S. Hieron. aetate, ob commercium Epistolare, quod inter S. Paulum, et Senecam fuisse constabat. Verum potuit commercium illud esse, quin Seneca Christianus esset. S. Paulus omnia omnibus fieri cupiebat, ut omnes Christo lucraretur. Inter eos, qui de domo Narcissi, (sive, ut puto, Claudii Caes., in qua dominabatur Narcissus ejus Libertus) salutabantur a S. Paulo in *Epistola ad Rom.* numerant nonnulli Senecam, qui, ob mores a Christianis non multum discrepantes, amicitiam forsitan cum S. Paulo, et aliis Christi sectatoribus contraxerat. Illud nihilominus Christiani hodierni arbitrantur, *Epistolas*, quae tantum a Paulo, et Seneca circumstantur, dubitantes esse, quin negent tempore S. Hieronymi legitimas aliquas existisse. Si Christianus fuit Seneca, Spiritu prophetico dici posset novi orbis inventionem vaticinatus in altera ex *Tragoediis* suis. In *Medea* enim haec leguntur in Choro Actus secundi:

..... Venient annis
 Secula seris, quibus Oceanus
 Vincula rerum laxet, et ingens
 Pateat tellus, Typhisque novos
 Detegat orbes: nec sit terris ultima Thule.

Cum adolescens esset, et Philosophiae navaret operam, in victu, Pythagoreorum vitam agebat, a carnibus abstinendo. Non quod Pythagoreorum dogma de transmigratione animorum crederet, et idcirco a carnium esu abstineret, sed amore temperantiae, et ut remotior esset ab omni in homines saevitia. Occidere enim, et ad esum laniare animantia etiam bruta, crudelitatis speciem prae se ferre reputabat. Postea hoc vitae genus patris suasu missum fecit, ut ipse narrat in *Epist.* ad Lucil. Quae Seneca, secundum Stoicorum doctrinam, de Sapiente tradit, irridentur a Plut. in *Tract. contra Stoicos*, quos etiam multo sale defricat Horat. in *Satyris*, se Epicuri de grege porcum appellans. Quintil. *l. 10. Instit.* laudat, et carpit Senecae stylium. Arenam sine calce eum appellabat Caligula Imperator, qui invidia in Senecam ob suam eloquentiam flagrabat, et occidere eum volebat. Senecae Opera illustrarunt Muretus, J. Lipsius, Andreas Schottus, et alii. De divitiis, luxu, et ambitu Senecae, deque ejus vivendi ratione contra sua praecepta philosophica, vide Dionem Cassium *lib. 6. in Nerone*. Sed vide etiam Tacitum *lib. 14. Ann.* ubi de Senecae ad Neronem alloquio, in quo de suis divitiis, quae ad 7. milliones, et alterius dimidium dicuntur ascendisse. Ejus liberalitas laudatur a Juvenali *Sat. 5.*, et a Mart. in *Epig.* Vide Sen. ipsum *de Vita beata*, ubi, quae Philosophis obijciuntur solvit, a cap. 17. per plura, quae sequuntur capita, Apologiam pro se, et pro aliis Philosophis continentia.

Senecio, Rhetor, dictus Grandio, eo quod verborum granditatem, et

omnia grandia, ut servos, ancillas, equos, canes, calceos habere studeret. De eo plura satis ridicula narrat M. Sen. in *Suasoriis*.

Senianus, (ab aliquibus *Sævianus* dictus), Rhetor stultitiæ notatus a Sen. *Controv. 2. lib. mihi 5. Controversiarum*.

Sentia (Amesia), eloquens foemina, quæ cum Praetoris sententia damnata esset; causam pro se, maximo populi concursu, egit, ac ita orando se defendit, ut absoluta evaserit. Ita Val. Max. *l. 8. c. 3. Ejus Or. desid.*

Sentius, Augur Rom., et Poeta Epigramm. imitator Catulli, et Licinii Calvi in *Epigr.* De eo dici potest, quod de alio Horatius:

Nil præter Calvum, et doctum cantare Catullum.

Sepatius, Orator, victus a C. Actio Oratore, in *Divinat.* de accusando Copponio, reo beneficii. Ita in *Fragm. Tabularum diurn. Urbis.*

Septimius (Titius), Poeta Lyricus, et *Tragoediarum* scriptor sub Aug. Hujus Scripta perierant jam, vel latebant, tempore veteris Illustratoris Horatii.

Septimius (Pub.), scripsit de Architectura ante Vitruvium. Ejus *OO. desid.* Forsitan hic fuit P. Septimius, cui dicavit Varro *3. prior. libros de lingua Latina*, qui desid.

Septimius (Q), Rom., cui tribuitur versio in Latinum Dyctis Cretenensis de *Ello Trojano*. Ignoro, utrum is sit

Septinius, eques Rom., et Poeta Augusto carus, ad quem est Horatii *Ode 4. lib. 2.*

Septititanus. De hujus *Libris* meminit Mart. *lib. 11. Epig.* in fine, non indicato argumento, de quo scripti erant.

Sequester (Vibius), scripsit Annales, quorum fragmenta solum exstant, in quibus Sallustius *Auctor certissimus* appellatur. Ex quo intelligitur, post Sallustium, vel Sallustii ætate, *Sequestrem* floruisse.

Serapion, qui scripsit, stylo adeo obscuro, ut testetur Cicero in *Epist.* ad Atticum, se millesimam partem *libri Serapionis* vix intelligere potuisse. Non dicit, quo ille sermone scripserit.

Serenus (A. Septimius), Poeta, diversus a *Sereno* Sammonico, de quo antea. *Phaliscus* dictus, non a patria, sed a genere metri, quo utebatur. Supersunt nonnulla ejus Carmina, citata a Servio in *Virg.*, a Terentiano, Mauro, et aliis antiquis Grammat. Ei tribuitur ab Scaligero *Moraetum*, quod inter *Virg. Catalecta* legitur. Vixisse dicitur Vespasianorum ætate. Alii posteriorem eum faciunt, et an. Christi 240. vixisse tradunt.

Sergius (Flav.), *Artem Scholæ* tantum composuit. Ita Quintil. *l. 7. Instit. Orat.*, qui testatur, usum fuisse vocibus *Ens*, et *Essentia*. Vide Quintil. *libb. 2., 3., 8.* Ante Sergium his vocabulis usi fuerunt Cicero, et Caesar, ut de *Vita*, et *Morte Latinae linguae* disserens, ostendit Censorinus.

Sergius (M), Oratoria, et Militari virtute clarus. Is cum a Sacerdotio arceretur, ut debilis; de rebus a se in bello strenue, et vè

Part II.

P

riliter gestis *Orationem* ad Pop. habuit, quae desid. Vide Plin. *lib. 7. H. N.*

Sertorius (Q), Nursinus patria, eloquentia, et bellica arte notissimus. In Rom. Remp. rebellavit paullo post bellum civile inter Marium, et Syllam. Hispanorum exercitu confiato, magnas clades Romanis intulit. Contra eum missi fuerunt cum exercitu Pompejus, et Metellus. Occisus fuit proditorie, post variam in praeliis fortunam, a Perpenna, quem ipse testamento Haeredem, et Ducem suorum partium relinquebat. Dicitur Academiam Oscensem in Celtiberia fundasse, in qua Juventus Hispana disciplinis erudiretur. Alii dicunt, in alia *Osca*, *Huescar* nunc dicta, Academiam Sertorianam fundatam fuisse. Vide Marianam *Hist. Hisp. l. 3. a cap. 13.*: ubi nonnulla ejus Apophthegmata, et ejusdem cum Cerva, quam cicuram habebat, ficta colloquia, a Plutarcho in *Vita Sertorii* narrata, breviter descripta traduntur.

Corollarium VIII.

Servi, non pauci, ex variis nationibus Romae fuerunt valde litterati, ut in decursu hujus *Syllabi* traditur. Gellius *lib. 2. c. 18. NN. Attic.* mentionem facit servilis conditionis hominum nonnullorum, Graecorum praesertim, in Philosophia insignium. Imperator Antoninus legem tulit in favorem *Servorum* contra dominorum saevitiam, cui legi occasionem dedit J. Sabinus in servos suos immitis. Vide *Instit. Justin. lib. 1. Tit. 8.* Vide *Liberti in L.*

Servilianus (Fab. Max.), Pont. Max, et Jurisconsultus egregius, qui de *Jure Pontificio* scripsit. Citatur ejus *liber 12.* a Macrobio in *Saturn. lib. 1.* *Serviliani* hujus Scripta desid.

Servilius (Democrates), tanquam Medicus citatur a Plinio *lib. 25. Hist. Naturalis.*

Servilius, Augur, cujus auctoritatem, teste Festo, secutus est Attejus Capito de Lamella aerea, stellae forma figurata, in locis inauguratis figenda.

Servilius, Orator, qui summis honoribus, et insigni eloquentia Romae claruit. Fuit etiam Historicus. Ait quippe de eo Tacitus, tradendis rebus Romanis celebrem fuisse. Obiit sub Nerone. V. Tac. *lib. 14. Ann.* Ejus *Orationes*, et *Hist.* interciderunt.

Servius, Servii Sulpicii, ut puto, filius, cujus probitas, et doctrina commendatur a Cic. *lib. 4. Epist. famil. in Epist. ad Sulpicium.*

Servius (Claudius), Rom. Eques, et Grammat. insignis. V. *Lantivinus in L.* De *Ser* io quodam, plurimorum Accusatore in Judicio, loquitur Hor. *Sat. 1. lib. 2.* De ejus libris, Pacto relictis, vide *Pactus in P.*

Servius, Poeta ab Hor. laudatus *lib. 1. Satyra 10.* Forsitan de hoc meminit Gellius *lib. 17. c. ult.*, *Servium* quemdam citans.

Servius, Papirii Pacti frater. Eum litteratissimum appellat Cic. in *Epist. ad Pactum.*

Servius (Honoratus Maurus), Gram. sub Constantino M., et Constantio, scripsit *Commentt. in Virg.*, et alia. Dicitur S. Hieronymi magister fuisse in litteris Humanis: quod verum non est, si, ut nonnulli errant, sub Theodosio floruit. Hic alter ex Interlocutoribus in Macrobij *Saturn.* viderur fuisse: qui a Macrobio sub Avienii persona laudatur, ut doctissimus Grammaticae Praceptor, et ut litteratorum omnium Maximus. Ejus solum habemus *Commentt. in Virgilium*, valde eruditos.

Corollarium IX.

Sestertium neutrius, et *Sestertius* masculini generis, Romanae pecuniae vocabula erant, sed valde diversae significationis in pecuniae valore designando. *Sestertium* enim neutro genere, valebat mille *Sestertios*. Unde *Centies Sestertium*, seu *Sestertiorum*, neutro genere, erant decies centena millia *Sestertiorum* masculino genere. *Sestertium* signabatur per H. S. *Sestertius* erat nummus ita dictus, quasi *Semis-tertius*, seu 4. pars Denarii Rom., et duos asses cum semisse valebat, seu duas libras aeris, et dimidiam alterius. *Sestertium* autem, cum subintelligitur pondo, singula millia nummorum *Sestertiorum* valet. Sic 100 *Sestertii* sunt Floreni 7 cum dimidio. 100 *Sestertia* sunt 7500 Floreni. Item 1000 *Sestertii* faciunt summam Florenorum 55. 1000 *Sestertia* Florenos faciunt 75 millia. Cum adverbio numerantes urimur, singula *Sestertia* centuplicantur, et sic decies *Sestertium* idem valet, quod 1000 *Sestertia*, sive decies centies millies nummorum *Sestertiorum*. *Quadrages Sestertium* sunt quater mille *Sestertia*, seu centies mille nummi Philippaci, sive Scura.

Severianus (Jul.), Rhetor praeclarus sub Hadriano Imperat., inter antiquos Rhet. Latinos memoratus a Francisco Pirhaeo.

Severus (Septimius), Afer, Rom. Imp. in omni fere genere disciplinarum versatus. An. 15. aetatis publice declamabat. Scripsit *Hist. Vitae* suae, et rerum suarum, quae desid. Orientis provincias, devictis Parthis, Arabibus, et aliis, Rom. Imperio restituit. Agnoscens, se ob morbum articulare a militibus contemni, lectica ad rumulantes vectus, supplicio ultimo affecit capita conjuratorum dicens: *Forsitan nesciebatis, caput imperare: non pedest* Obiit Imperii an. 18. ex morbo dicto an. Christi 211. Uxorem habuit Juliam, parum probatae famae, quae tamen multum litteratos fovebat. Hujus jussu Philostratus *Vitam Apollonii Thianaei* scripsit. Filio suo Antonino Caracallae nuptui dedit filiam Plautiani, Urbis Praefecti, qui tantum dotis, ei attribuit, quantum 50. reginis satis fuisset, si verum narrat Spartianus. Laudatur *Severus*, et citatur a Mart., et ab Statio, qui ad eum *Carmen Lyricum in 4. Sylvarum libro* scripsit, cum adhuc privatus esset, ac extra Urbem tranquillam vitam ageret.

Severus (Alex.), R. Imp. Mammaeae Christianae fil. cujus suasu dicitur Christum in larario suo habuisse, et coluisse. In ore semper habebat: *Quod tibi non vis, alteri ne feceris*: quod proculdubio a

Christiana matre didicerat. Christianis favisset, nisi ejus lateri adhaesisset Praef. pr., Christianis valde infensus. Occisus fuit cum matre in tentorio, an. aetatis 29: Christi 235 prope Moguntiam, perfidia Maximini, militibus tumultuantibus, cum imperasset an. 13. Fuit milit. arte, et multis Victoriis clarus. Vide *Ulpianus* in *U.* In hujus Imperat. numismatibus inscriptum legitur *Severus Alexander*: non *Alexander Severus*. Ita Eschinardius, Jesuita Italus in *Agro suo Romano*, ubi de *Coemeteriis* §. 38: ex quo intelligitur, ejus nomen *Alexandrum*, et ejus praenomen *Severum* fuisse.

Severus (*Aquilius*), Poeta Hisp. laudatus a S. Hier. de *Script. Eccles.*, scripsit, tam prosa, quam versibus, Volumen, totius suae vitae statum continens, quod desid. Obiit sub Valentiniano. Ita S. Hieron.

Severus, vir doctus, Mart. amicus, ad quem Mart., misit sua *Epigr.* Vide *lib. 5. Epigr.* in fine.

Severus (*Cassius*), Rhetor, et Poeta. summus aestimator P. Syri Mimi, cujus sententias declamando saepe usurpabat, teste Sen. in *Controv.* De eo multa in *Praef.* ad *lib. 3. Contr.*, ubi notatur, quod non ita bonus Declamator esset, quam Orator, ejusdemque eloquentissima, et satis longa hac super re responsio illic affertur. Tac. narrat, Augustum Caes. commotum fuisse ejus petulantia, qua viros, foeminasque illustres procacibus Scriptis diffinabat: quamobrem ejus *Satyrica Scripta* S. C. fuerunt flammis mancipata: quae tamen postea C. Caligula quaeri, et lectitari perausit. Vide *Cordus* in C. Quintil. de eo cum laude scribit: licet nonnulla ejusdem carpat *lib. 10. Orandi Validus* dicitur a Tac. *l. 4. Ann.* In eum est Hor. *Ode in lib. Epodon.* De eodem narratur, in summa inopia exsulem vixisse, et obuisse: adeo ut vix pannum haberet, quo verenda tegeret, cum §., et 20. an. exsulasset. Non confundendus cum *Cassio Severo* Historico, de quo postea, ubi de *Herennio Severo*.

Severus (*Corn.*), illustris Poeta, cujus aliquot *Carmina de Morte Cicer.* afferuntur, et laudantur a M. Sen. in *Suas. de morte Cic.* Laudatur etiam a Quint. *l. 10.*, ubi indicat, affectum reliquisse *Poema de Bello Siculo* morte praeventum. De eodem magna cum laude Ovid. *l. 4. de Ponto, Epist. 2.* et alibi. *Poema de monte Aetna*, Virgilio adscriptum, *Cornelii Severi* dicitur esse. Alia desid., quorum fragmenta aliquot afferuntur a Sosipatro, a Cornuto, vel Probo in *Persii Comment.*, et a Diomede, Grammaticis.

Severus, haeret., Tatiani discip., a quo *Severiani*, qui sub M. Aurelio usum vini cum Tatiano damnabant, quia ex uva, quae secundum eos a diabolo erat. Docebant etiam, mulierem Opus esse Satanac, et nuptias tanquam diabolicas rejiciebant. Docebant insuper, superiorem hominis partem, a capite ad umbilicum, Opus Dei esse; inferiorem autem esse Opus Diaboli. *Severianorum* scripta nulla superesse arbitror.

Severus (*Silius*), Poeta egregius, et, ut puto, Sili Italici fra-

ter. Vide Mart. lib. 9. *Epigr. de Obitu Severi Sili.*

Severus (*Hereennius*), vir litterarissimus. Ita Plin. Caec. *Epist.* 20. l. 4. In bibliotheca sua habebat imagines Corn. Nepotis, et T. Cassii. Verum is erat *Cassius Severus*, Historicus, diversus a Poeta, et Oratore. Eum Veronensem facit Scipio Major de *Veronensibus Scriptoribus* scribens: et citatur a Suet. de *Origine Vitellii*, a Tertul. Minutio Felice, et Lactantio. *Cassius* iste confunditur a nonnullis cum Cassio Hemina, antiquo *Annal. Scriptore*.

Sextilius (*Haena*), Poeta Hisp., quem in *Suass.* Seneca postponit Corn. Severo, addens, inaequa'em fuisse in suis versibus. Ibidem narrat, Carmen eo recitatur de Ciceronis proscriptione in aedibus Corvini, invitatum fuisse, ad eum audiendum Asinium Pollionem, memoriae Ciceronis infensum, qui cum audiret versum *Sextilii*

Desilendus Cicero est, latinaeque silentia linguae

aegre ferens audire, quod, Cicerone occiso, Latina lingua sileret, et hoc silentium defleandum esset (cum Pollio arbitraretur, se in Latino eloquio Cicerone inferiorem non esse) ad Messallam Corvinum conversus dixit: *Messalla tu quid tibi libitum sit in domo tua, videris: ego istum auditurus non sum, cui mutus videtur.* His dictis, illico consurgens, abiit. Hunc versum ait Seneca, non displicuisse Corn. Severo, qui cum multis aliis aderat. Is enim postea composuit, et recitavit versum consimilem, licet meliorem: hunc nempe:

Conticuere late tristes facundia linguae.

Alia *Sextilii* Carm. desid.

Sextius (*Q*), pater, Phil. Stoicus, teste L. An. Sen. vir magnus, et magnus Stoicus. Ejus liber, (ut puto de reb. philosophicis) lectus fuit in convivio apud Sen., qui eum valde commendat *Epist.* 65. ad *Lucil.* Hic liber, ut alia *Sextii* *Or.* desid. Idem Sen. eap. ult. *QQ. Nat.* loquitur de *Sextiorum* nova Secta, quam Romani roboris vocat, quaeque inter initia sua, cum magno impetu coepisset, extincta est. Hujus Sectae, ut arbitror, Auctores fuerant *Sextius* Pater, et ejus Filius, ambo insignes Philosophi.

Sextius, Orator pessimus, si fides habenda Catullo, qui narrat, sibi ab eo lectam *Orationem* in Actium petito'em, veneni, et pestilentiae plenam. Vide Catullum in *Carm. ad Fundanum*. Haec *Or.* desid.

Sextus, vir doctus, potens, et, ut videtur, Poeta. Ad eum misit Mart. lib. 5. suorum *Epigr.* ubi haec.

Sexte, palatinae cultor sacunde Minervae,

Ingenio frueris, qui proprio Dei.

Indicat de eo Martialis, Domitiano, carum fuisse, et in bibliotheca sua libros Pedonis, Marsi, et Catulli, Poetarum illustrium habuisse, quos inter locum libellis suis optat Martialis, a *Sexto* dari.

Sextus alter, Orator, et Poeta pauperrimus. De quo Mart. lib. 5. *Epigr.* indicat, Romam ivisse, ut panem quaereret, causas orando,

et Carm. pangendo. Verum nec *Carm.* nec *Orati.* ejus supersunt:

Sexatus, Cheronen., Plutarchi nepos, M. Aur. Imp. magister, valde laudatus a M. Aur. in suis *Opusculis*. Vixit tere semper Romae, ubi edidit *libb. 10. de Pyrrhonica disciplina*. Vide *Cael. Rhodig. lect. ant. l. 20. c. 26.*

SF

Sferus, sive *Sphaerus*, Libestus, et Praedagogus Augusti, cujus funus Augustus, nondum Imperator, cura-it: teste Dione Cassio.

SI

Siburius, Medicus, Marcelli Medici aequalis, citatur a Marcello, Theodesti M. Archiatro.

Silanus, sive *Sylvanus* (Cassius), Germanisi Caes. magister. Ita Plin. *H. N. l. 34.*

Silius (C), Italicus, Poeta Epicus, Orator, et tandem Cos., qui fl. an. 68. aerae Christianae. Eum Mart. laudat variis *Epigr.* Ejus *Poema de 2. Bello Punico lib. 17.* notissimum est: quod invenit Poggius in turre monasterii S. Galli in Helvetiis, tempore Conc. Constantiensis. Plures villas possidebat, quarum altera fuerat Ciceronis, Virgilii altera, in quibus multum librorum, statuarum, et imaginum. Ita Plin. Caecil. *l. 3. Epist.*, ubi etiam ait, Virgilii natalem diem, Neapoli praesertim viventem, solemniter celebrare, et ad ejus sepulchrum, ut ad templum accedere solitum. Obiit Neapoli morte spontanea, prae taedio insanabilis morbi, ex clavo sibi nato, primis Trajani Imp. annis. Reliquit filium Cos., et ipse patrem Consularem habuit. Sub ejus Consulatu Nero periit. Hispani contendunt, ex Italica, Hispaniae Colonia, ortum: Itali ex Italica quidam, urbe Italiae, Ejus *Orati.*, et *Carm.* multa desid. Mart. *lib. 11. Epigram.* haec habet de Silio Italico:

Silius haec magni celebrat monumenta Maronis,

Ingera sacundi, qui Ciceronis habet.

Haeredem, dominumque sui tumulique, larisque,

Non alium mallet, nec Maro, nec Cicero.

Vide Carmina Silii contra voluptatem, verbo *Deistae*.

Silius (C), Cos. design., et Orator, qui suasit legem Cinciam. Ita Tac. *l. 11. Ann.* Ea lege cautum erat, ne Oratores pro osanda causa mercedem acciperent. Vide *Suilius*.

Silo (Abrus), Latronis auditor, Poeta, et Declamator. De eo M. Sen. in *Suass.*

Silo, praecedentis, fil. Poeta, qui Pantomimis Fabulas scribebat. Ita Sen. in *Suass.*

Silo (Gabius), Declamator, de quo Sen. in *Controv.* De eo Augustus dicebat: *Nunquam vidi patrem familias disertiores.*

Silo, Phil. Epicureus, Virgilii, et Vari magister.

Simon, Magus, de quo in *Actibus Apost.* Gratiam patrandi miracula, et alia Spiritus Sancti dona, pecunia cinere ab Apostolis tenta-

vit. Ab eo Simoniaci dicti sunt. Romae sub Nerone magni habitus ob praestigias suas, e sublimi dejectus, S. Petri orationibus traditur coram Rom. pop. Sunt, qui dicant, erectam ei statuem cum Inscriptione: *Semoni Deo Sancto*. Verum non *Sancto*, sed *Sanco* in ea scriptum erat.

Simplicius, Phil. De eo narratur, interrogasse S. Augustinum, quid Deus ageret antequam mundum conderet? cui S. Doctor, ejus curiositatem irridens, et carpens, respondisse dicitur; tunc Deum in sylva versatum ligna scindendo, quibus combureret omnes secretorum suorum curiosos investigatores.

Sinus, Medicus, citatus a Plin. l. 21. *Hist. N.*

Sisenna (L. Corn.), Hist., et Orator antiquus. Cic. in *Bruto* eum laudat, tanquam bene Latine scribentem. Vide nihilominus verbo *Rufus* in R. Vertit in Latinum Aristidis *Graecas Fabulas*. Ita Ovid. l. 2. *Trist.*

Vertit Aristiden Sisenna, nec obfuit illi,

Historiae turpes inseruisse jocos.

De ejus stylo historico, et Latinitate, vide Cic. *de legib. l. 1.* Super sunt nonnulla *Sisennae Historiarum* fragm. illustrata a Riccobono. Ex illis constat, usurpasse multa obsoleta vocabula, de quibus Gel. non uno loco agit: ea, et phrases ejusdem citans, ac *Sisennae* exemplis Latina nonnulla, ab aliis notata, defendens, ac vere Latina esse demonstrans. Fuit Macri amicus, teste Cic. l. 1. *de leg.* Claruit Syllae temporib., cujus res scripsit, mente, et calamo parum liberis ob Syllae tyrannidem.

Sisinnius, vel *Sicinnius*, Christ. litteratus, magnus Phil., vir disertus, et in sacris litteris apprimè eruditus. Floruit sub Theod. seniore, cui dicere solebat: Discepciones non solum schismata non tollere, sed magis ad contentionem haereticos accendere. Idcirco, vitandas, ajebat, dialecticas concertiones, testesque adhibendas formulas fidei, ab antiquis Patribus editas.

Sixtus, Rom. Presbyter, S. Aug. amicus, quæst. suum Pelagiani jactabant. Scripsit contra Pelagianos, et laudatur a S. Aug. in *Epist.* ad eum.

SO

Socibianus, Poeta. De eo Mart. lib. 1. *Epigr.* indicat, plures Libb. scripsisse, quin dicat, de quo argumento. Solum dicit, inter alia, plura *Carmina* lucubrassè. Alii eum *Sosibianum* appellant.

Socion, Phil. Pythagoreus, L. An. Senecae magister, qui ei amor vitæ Pythagoricae inspiravit. Vide Sen. *Epist.* 109.

Solinus (C. Jul.), Gramm., Rom. Poeta et Hist. scripsit *de mundi mirabilibus* Opus, 70. capita continens, Po. histor. inscriptum, omnibus fere ex Plinii *Hist.* sumptis. Exstat frag. *Poematis* ejusdem inscriptum *Ponticon*. Vixit post Vespasianum. Citatur a S. Hieron., et Prisciano.

Corollarium X.

Soloeismus est impar, et inconveniens compositura partium *Orationis*. Ita *Asinius Capito* in *Litteris ad Clod. Thuscum*, teste *Gel.* lib. 5. c. 20. Ab antiquis Latinis *Straligo* dicebatur, tanquam *Sterotelligo* quaedam, seu versuta, et pravitas tortuosae *Orationis*. *Gellius* testatur, in Latinis *Scriptoribus Graecis*, et Latinis vocabulum *Soloeismus* non inveniri: antiquos autem Latinos usos vocabulo *Soloeus* pro eo, quod *Soloeismus* dicebatur juxta *Gellii* aetate. *Soloeus* autem dictum est a *Civitate Solis*, *Colonia Athenien.* a *Solone* deducta, in qua puritas *Atrici sermonis* corrupta, *Soloeus* dicebatur, unde *Soloeismus*. Gestu etiam *Soloeismus* nebat, qui in *Mimis*, et *Oratoribus* notabatur. In ingeniosissimi, et eruditissimi *Caramelii Trisnegisto*, ni fallor, est singularis *Triactatus*, quem olim *lega*, de *Ratione loquendi* per omnia *praecepta Corporis membra*: qua *ratione Mimi* utebantur.

Sopater, *Phil. Constantino M.* valde olim carus: postea ejus jussu occisus. Praefuit *Romae Scholae Plotini*. Vide *Atlavius* in *A.*

Soranus (*Val.*), *Poeta*, et *Theol. Ethnicus*, citatus a *Varrone* in lib. de cultu *Deorum*, ubi ex eo attert hos versus.

Jupiter Omnipotens, regum rex ipse Deusque:

Praegenitor, Genitrixque Deum, Deus unus, et omnes.

Fuit capite damnatus a *Senatu Rom.*, eoquod revelasset mysticum, et sacrum *Urbis nomen*, quod inter mysteria celatum vulgo *Romani* volebant. *Plutarchus* autem in *Proleum* ait, damnatum, quia revelavit nomen *Dei tutelae Urbis*. Quodnam esset hoc nomen, vel *Urbis*, vel *Dei*, *Rom. Historici* non promunt: fortasse, vel religione tacti, vel penae metu. *Cic. l. 3. de Divin.* vocat *Soranum*, *togatorum omnium litteratissimum*. Ejus tamen *OO. desid.*

Soranus, *Medicus Rom.* sub *Traiano*, qui multa scripsit de re medica, quae desid.

Sosigenes, celebris *Astron. Aegyptius*, quo usus est *C. J. Caesar* in anni correctione. Vide *Plin. lib. 18. c. 25. H. N.*

Sostratus, *Orator Alexand.* disertiss. *Augusto*, ob linguae petulantiam exosus. *Augusti* nam metuens, ad *Asium Phil.*, *Augusto* carum, confugit. Ejus secretor factus, saepe ei dicebat: *Docti doctos servavunt, si docti sint.* Servatus fuit, ut etiam *Alexandria*, ab ira *Aug. victoris* in gratiam *Asii*. *Sostratum* quemdam citatum invenies apud *Aelianum Hist. Animalium lib. 6. c. 52.* Non liquet, an idem iste cum *Alexandrino Oratore* fuerit.

SP

Sparsus, *Rhetor*. De eo *M. Sen. in Prooem. l. mihi 20. Contr.* ait, studuisse *Latronem imitari*, sed non *asscutum*, nisi cum eadem, quae *Latro*, diceret, additque, valenter, sed dure dixisse. Alibi ait, *Sparsus inter scholasticos sanus: inter sanos scholasticus: Declamator subtilis, sed aridus.*

Spartianus (J. Aelius), Hist. sub Diocl. ejus fuit, vel libertus, vel familiaris. Scripsit *Vitas Imperat., Caesarum, et Virorum Illustrium*, qui in spem principatus venerunt. Vtrum ex his *Historiis* multae desid. Vide *Lampridius* in *L.*

Spectacula. Vide *Histriones* in *H.* Feralia gladiatorum spectacula, et impudicae Fabulae, quae populo dabantur Romae, indicant, Ethnicos Romanos cultioris aevi a vera Sapientia fuisse destitutos, et parum humanos fuisse.

Sperarcus, Phil., cujus contubernalis fuit, et auditor Aug. Caes. V. Suet. in *Augusto* c. 79.

Spurina (Vestritius), Poeta Lyricus, et dux Rom. exercitus contra Bevetorum, quem sub Vespasiano vicit: qua victoria statuam meruit, Vespas. jussu, ei positam Romae.

Spurina, in Augurali, et Aruspicia peritiss., qui C. J. Caes. necem intra dies 30. eventuram praedixit, quorum dies ultimus fuit Idus Mart., quo die occisus in Senatu periit.

ST

Staius (Caelius), Poeta Comicus, Catonis Censorii aequalis, et amicus. Cicero namque de *Senect.* inducit Catonem, citantem *Statii* sententiam his verbis: *Seruntur arbores, quae alteri seculo prosint, ut ait Staius noster in Synephaebis.* Ejus OO. desid.

Staius (Annaeus), L. An. Senecae amicus, forsitan libertus, vel ex Annaeorm familia. Fuit Medicus, a quo L. Sen., durante lentitudine mortis, poposcit venenum, quo Athenis publico judicio damnati exinguebantur. Ita Tac. l. 15. *Annal.*

Staius (P. Papinius) Neapol., Poeta extemporalis, qui praeter nota Poetica Opera, quae integra habemus, affectam reliquit *Achileidem*. Scripsit etiam Tragoediam, *Agave* inscriptam, quam Paridi, Mimo ditissimo vendidit. Ita Juvenalis *Satyra* 7. Fuit a Domitiano agro Albano, et ter corona donatus in Albano Poetico certamine. Fuit etiam bis a Domitiano convivio susceptus cum Senatoribus, et Equitibus, ut ipse testatur. A multis Virgilio proximus inter Epicos habetur.

Staius (P. Papinius), praecedentis pater, Graece, et Latine valde doctus, Domitiani Imp. magister, qui multo auro multisque honoribus a discipulo fuit cumulatus. Plura scripsit, ut ejus filius testatur, qui in *Epicedio* ad eum lib. 5. *Sylvarum* indicat, Phil., et Poetam fuisse. *Statii* hujus scripta desid.

Statorius (Victor), Cordubae in Hispania natus, Poeta Comicus, cujus *Fabulas*, seu *Comoedias*, memoria dignissimas, testatur M. Seneca in *Suasor.* cum municipem suum appellans.

Statuarii, ex metallo signa, et statuas conficiebant. Sculptores ex marmore, vel ligno. Romanorum scripta de *Statuaria Arte* nulla supersunt.

Stella (Arruntius), Poeta insignis, a Mart. laudatus lib. 5. *Epigr.* Catullum in Carmine est imitatus, et Victorias Domitiani de Sarmas

tis panxit. Haec Opera desid. Arbitror, hunc esse *Stellam*, ad quem misit Statius *librum 1. Sylvarum*, et quem vocat *juvenem optimum*, et in *Poeticis studiis eminentissimum*.

S. *Stephanus*, Protomartyr. De ejus Sapiencia, cui resistere non poterant doctiores Hebraei Synagogae cum eo disputantes, vide *Acta Apost. cap. 6.*, et 7. Eum non divina solum, sed humana etiam Sapiencia fuisse praeditum arbitror, ut ejus consanguineus Saulus, Tarsensis, postea S. Paulus. Lapidatus a Judaeis, primus pro Christo vitam dedit, pro lapidantibus orans. De ejus reliquiarum inventione, vide *Lucianus in L. De miraculis*, per eas a Deo tactis, vide *Orosius in O.*

S. *Stephanus*, Papa, et M. passus pro Christo an. 180. Eccl. Supersunt fragm. ejus *Epist. ad S. Cyprianum*. Alia ab eo Scripta desid.

Stertinius vulgavit nonnulla de *Arte Rhet.* Ita Quintil. de hujus Artis Scriptoris loquens in *Oratt. Instit.* Forsitan hic erat *Stertinius*, de quo Mart. Vide *Avitus in A. Horat. in Satyris* loquitur de quodam *Stertino*, Phil. Stoico suae aetatis.

Stoici Philosophi, quorum Auctor Zeno, plures ex Romanis fuerunt, ac plura ingenio scripserunt. Verum notantur, ut arrogantes, et ut verborum magis, quam novi dogmatis Auctores. Apud Athenaeum *L. 14.* a Poeta Graeco vocantur *Mercatores nugarum: verborum arbitri, et Censores*. Contra eos scripsit Plutarchus.

Stolo (Licinius), legem tulit, quae vetabat, Civem Rom. supra 500. jugera habere. Ita Varro *lib. 1. de Re Rust.*

Strabo (Aemilianus), laudatus ab Apulejo in *Florida*.

Strabo, Geogr. notissimus, et Phil., qui sub Augusto floruit, et vixit usque ad Tiberii tempora. Scripsit Graeci Geographiam, cujus antiqua versio Latina desid., ut etiam si quid de Philosophia edidit.

Strabo (C. J. Caesar), Poeta, cujus fragmenta aliquot supersunt. Ferro petiit, ut ceteri, Caji Caesaris appellati. Fuit etiam Orator suavissimus, cujus eloquentiae genus secutus fuit C. J. Caesar Dictator, cum esset adolescens.

Stylus, vide *Latinus sermo in L. Alex. M.* dicere solebat, se virorum eruditorum stylum magis timere, quam hastas, et tela hostium.

SU

Succius, Poeta Comicus. Ejus Comoedia *Piscatoria* citatur a Fulgentio: *Comoediae* ejus desid.

Suetonius, vide *Tranquillus in T.*

Suetonius (Optatianus) scripsit *Vitam Taciti Imp.* Ita Vopiscus.

Suevius, Lat. Poeta, de quo Macr. in *Saturn.* non uno loco attatis ejus versibus. Ex ejus *Moreto*, quod Virgil. in suo unitatus fuit, supersunt nonnulla *Carin. de Nuce Persica*, seu *Mollusca*.

Suffenus, Poeta, in quem invehitur Catullus *Epigr. ad Varum*. De eo ait Catullus, plura panxisse Carin., in quibus, licet pessimis, valde sibi placebat. Unde proverbium in litteratos, sua nimis aesti-

mantes, qui *Suffeni* appellantur. En *Verrus Catulli* :

Idem infaceto est infacetior rure,

Simul Poemata attigit : neque idem unquam

Aequae est beatus, ac Poema cum scribit :

Tam gaudet in se, tamque se ipse miratur.

Vide *Aquinus* in *A*, ubi etiam de *Suffeno* pessimo Poeta in *Epigr. ad Calvum*. Nihilominus eum venustum, dicacem, et urbanum appellat, forsitan ironice, in *Epigr. ad Varum* : ubi etiam ait, omnes aliquid *Suffeni* habere, et nos non videre manticam, quae a tergo est.

Corollarium XI.

Suicidium inter Ethnicos Romanos, etiam cultiores, frequentissimum, et a Seneca, ac viris aliis doctis laudatum, multum detrabit eorum humanitati, et sapientiae : cultioresque redditos Romanos praeceptis Christianorum, quos barbaros appellabant, res ipsa loquitur, ut nihil dicam de sublati gladiatorum barbaricis ludis, et impudicissimis Scenicis Fabulis post Christianae religionis professionem. Vide *Latro* in *L*.

Suillius, Ovidii gener, quem Ovid. Vatem appellat *Epist. s. l. 4. de Ponto*. Ex hoc intelligitur, Ovidium filiam jam nuptam, cum exsul in Ponto debebat, habuisse.

Suillius, Orator mercenarius, et accusator sub Claudio complurium civium proborum. Vide Tac. *l. 12. Ann.* initio. Restitit in Senatu C. Silio, suadenti legis Cinciae instaurationem.

Sulla, Mathem., et Astrol., qui Caligulae Caes., de sua genitura, et fato eum consulenti, affirmavit, ejus necem adpropinquare.

Sulpicia, Poetria, Caleni uxor fidelissima sub Domitiano, in quem *Satyram* scripsit (quae exstat), cum Roma fuerunt Philosophi expulsi a Domitiano. Nitida, et pudica edidit Carmina vario metro, inter quae *libros Amorum*, et *Epistolarum* ad Maritum. Martialis, qui *Sulpiciam* saepe laudat, inter alia *lib. 10.* de ea ait:

Hac condiscipula, vel hac magistra

Esse doctior, et pudica, Sapho.

Idem Mart. hortatur uxores, et maritos, ut legant *Sulpiciae* Carmina, quibus discant primae maritos amare, et mariti, ut discant, caste amare uxores. Finem facit *Epigrammati* dicens :

Cujus Carmina qui bene aestimarit,

Nullam dixerit esse sanctiorem.

Verum, si *Sulpiciae* sunt duo versus, quos ei tribuit vetus Juvenalis scholiastes, non erat, cur multum ejus sanctitatem Mart. commendaret. Meminit etiam *Sulpiciae* Sidonius Apollin. in *Epist. ad Magnum Felicem*. Ipsa de se canit:

Quot denique millia lusi :

Primaque Romanas docui contendere Grajis,

Et salibus variare novis.

Argumentum *Satyræ Sulpicianae* erat de corrupto Reipub. Statu, Domitiani temporibus. In hanc *Satyram*, quae sola superest ex multis

millibz Carm. *Sulpiciae*, Commentarios edidit Boxhornius. Sunt, quos suspicentur, plura Carm., quae tribuuntur Catullo, Tibullo, Propertio, et Ausonio, *Sulpiciae*, et Caleni esse.

Sulpicius, Hist. Scripsit *Annales*, citatos a Corn. Nepote in *Annibal's Vita*. Forsitan hic fuit *Sextus Sulpicius*, alter ex 3. Legatus ad Graeciae Urbes pro legibus deligendis. Vide *Leges* in *L.*

Sulpicius (P), Cic. eum loquentem inducit in *Libris de Oratore*; et in *Bruto* ait, eum, omnium iudicio, primas cum C. Cotta inter Oratores suae aetatis tenuisse.

Sulpicius, Carthagin., Poeta, cujus versus de non cremanda *Aeneide* Virg. citat Cl. Donatus.

Sulpicius (C), Gallus, qui Cos. cum Marcello fuit, magnus Orator, ac ut videtur, non malus Philosophus. De eo in *Bruto* ait Cic., qui eum audivit, studuisse Crassum imitari: Verum Ciassi leporem in dicendo ei defuisse. Defendit Q. Minutium Scapulam, accusatum de vi a P. Lentulo apud CN. Baebium Praetorem. Ita ex Diario antiquo Urbis apud Reinesium. Habuit *Orationem* ad L. Paulli milites, qui contra Macedones pugnam inituri erant, et contra Ciassum regem Persen. Paulli exercitus Lunae defectu, seu eclypsi consternatus erat, et *Sulpicius* Oratione animum recuperavit, et pugnandi voluntatem, Super hoc Lunae defectu *lib.* composuit, ut puto, Philosophicum, vel Astronomicum. Vide Plin. *l. 2. H. N.*

Sulpicius (Severus), gente Gallus, qui claruit an. Christi 401. Ecclesiasticorum purissimus Scriptor appellatur ab Scaligero: Fuit S. Martini Turon. Episc., et S. Paullini Nolani discip. Perierunt plures ejus ad varios *Epistolae*. Supersunt aliqua ejus Opera historica caute legenda: nam ejus puritas in dogmate, magis quam in Latinitate, desideratur.

Sulpicius (Apollinaris), appellatur a Gellio *l. 12. c. 4. NN. vir in memoria nostra praeter alios doctus*. De eo narrat, jactatorem quemdam, et gloriosum venditorem Sallustianae lectionis, Socratica dissimulatione interrogando, cavillatum fuisse, ejusdemque philautiam compressisse.

Sulpicius (Servius), Orator, qui teste Quintil. *lib. 6. tribus Orationibus* insignis Oratoris famam comparavit, quae *Orat.* desid. In altera ex *Epist.* ad Cic. se excusat, quod. Orationis paupertate, eisdem verbis *Epistolae* saepe mittat: quam excusationem veram non agnoscit Cic. nec probat. Idem, ut puto, fuit Jurisconsultus ille clariss., qui *180. libb.* *Juris* edidit Cicero *Orat.* habuit pro *Servio Sulpicio*, in legatione ad M. Anr. Senatui adversantem, defuncto: in qua. virtutes ejus laudans, Senatui persuadere nititur, ut statua, et sepulchro, publicis expensis, eum ornet ob ejus in Reip. merita. De eo etiam eum laude loquitur *l. 2. de Orat. ad Q. Frat.* Eum p. aefert in *Juris* disciplina Q. Scaevoe in *Bruto*: atque *Sulpician* *Jus Civile* ad artem reduxisse, vel artem *Dialecticam* ad *Jus* attrulisse, quasi lucem

accendens, qua clarius paterent ea, quae ab aliis, aut respondebantur, aut agebantur. Oavit pro Aufidia, et juvenis in se suscepit accusationes plavorum civium. Vide Quintil. *lib. 4. 6*, et *12*. Ejus *Epist.* ad Cic., qua cum solatur in morte Tulliolae, indicat, quantum eloquentiae in eo esset.

Corollarium XII.

Supputandi Ars. Vide *Arithmetica* in *A: Numeri* in *N: Sestertium* in *S.* Haec Ars valde manca apud Romanos antiquos fuit. Illis namque prorsus ignota fuit ratio supputandi per Algebrae sublimem, et per calculum differentialem, qua utuntur Mathematici hac nostra aetate post Cavauerum, P. Greg. a S. Vincentio, Leinpitium, et Neuthonem.

Sura (Licin.), saepe Cos. sub Trajano, cui carissimus fuit. Erat Hispanus, et Barcinonae Tarraconem euntibus subeundus est in via publica arcus triumphalis, non procul Tarracone positus *Licinio Surae* cum honorifica Inscriptione, cujus verba nonnulla superesse vidi cum illac transibam. Ea legi potest in *Sylloge Inscript. Cataloniae* Cl. Josephi Finestienii. Est bene longum Mart. *Epigr. l. 7. ad Licinium Suram*, in quo, ut vir doctiss. commendatur. Verisimile est, non armis solum, sed et eloquentia floruisse, ob saepe dicta de peritiis ad magistratus obtinendos requisita praesertim sub optimis principibus, inter quos eminuit Trajanus, virorum litteratorum fautor.

Surdinus, Rhetor, de quo Sen. in *Suass.* cum laude agit. Inter alia de eo tradit, ingeniosum adolescentem fuisse, et in Latinum eleganter vertisse *Graecas Fabulas*, seu *Comoedias*, ut reor, versibus. Ex quo intelligitur, cum non Declamatorem solum, sed et Poetam fuisse. Seneca non dicit, quasnam *Graecas Fab.* in Latinum vertit. His, et aliis multis Versionibus Latinis caremus.

Sutrius, Poeta Comoediographus, citatur a Fulg. Planciade.

SY

Syagrius (Afran.), Praef. pr., idemque insignis Poeta. Ad hunc sunt plures Symmachi *Epist. l. 1.*, et plurimae leges directae a Theodosii filiis, jam Imperatoribus, quae exstant in *Cod. Theod.* Laudatur a Symmacho, ut vir doctus. Ad eum sunt nonnulla Ausonii Carmina. Meminit de eo etiam Sidon. Apoll. in *Epist.* Fuit Cos. cum Antonio quodam.

Corollarium XIII.

Sybillae, seu Vates foeminae, Virgines, quae Vaticinia sua versibus tradidere. Has inter Ethnicos floruisse indubitatum est. Quae autem lingua scriperint Vaticinia sua? non liquet. Verisimile autem est, nonnullas saltem Graeco serm. scripsisse. Virg. in *Ecloga*, *Pollio* affert *Sybillae* Cumaeae Latina carmina. Lactantius, et alii earum Vaticinia Graeco sermone citant. Videtur primis Eccl. seculis *Sybillarum* Carmina, et Vaticinia vulgata, et nota, tum Ethnicis, tum Christianis; alias isti eis usi non fuissent ad convincendos Ethnicos.

Ante Christi adventum, magna cura, fuerunt dicta Vaticinia a Romanis custodita, et in occulto habita, designatis XV Viris, qui ea interpretarentur: vitique illi consulebantur in extrac. din. eventis. De primis libris Sybillinis, a Tarquinio rege emptis, et postea cum Capitolio combustis, loquuntur Rom. Historici. Post Capitolii conflagrationem, jussu Augusti, quaesiti sunt libri Sybillini, qui ubivis tetraum essent, et eorum apographa, vel libri ipsi fuerunt Romam adportati. Hos autem libb. jussit Aug. recondi sub base Apollinis Palatini, et custodiri a XV Viris, Apollinis Sacerdotib. Tandem Vaticinia illa, jussu Theod. M. flammis tradita fuerunt ab Scilicone an. Christi 389. Vide *Tarquinus in T. Sybillini libri*, qui nunc leguntur, supposititii censentur. Legitimi, sive Graeca, sive Latina, sive barbarica lingua scripti desid. De Sybillis, et earum numero v. Lact. lib. 1. *Divin. Inst. c. 6.*, ubi Varro nem citat, et Fenestellam, qui de Sybillis scripserunt.

Sylla (L. Corn.), milit. virtute, odio in plebem Rom., et crudelitate sua in adversas partes notissimus: cum secundum Appianum de *Bello Civili lib. 1.* centum hominum millia, et eo plura, bello confecisse ipsemet testatus fuerit: domesticos autem hostes occidisse, Senatores 90., Consules 15., equestis ordinis ad 2000. Citatur a Gel. l. 20. c. 5. tanquam Historicus, qui scripsisse dicitur 22. libb. rerum suarum. Arhenaeus, lib. 5. tradit, scripsisse Latinas *Comoed. Satyricas*, quae desid. Cum ei Poeta obulisset *Epigr.* ejus laudes continens, versibus longiusculis, eum praemio affecit, ea conditione, ne Versus in posterum faceret. Quantumvis doctus esset, de eo dicere solebat C. J. Caesar, litteras nescivisse, quia Dictaturam deposuit. Verum, si Caesar ejus exemplum esset secutus, Dictaturam suam deponendo, odium in se civium non concitasset, et a conjuratis occisus non fuisset. Ex quo innuit, litteras Syllam magis, quam Caesarem scivisse, Dictaturam deponendo post bellum Civile. De eo dicit Livius, Dictatorem, seu Magistrum populi fuisse, tria docendo vitia, luxuriam, avaritiam, et crudelitatem. Innumeros servos libertate, et Civitate Romana donavit, eosdemque Cornelii nomine appellari voluit. Et hinc est, quod post Syllam plures Cornelii fuerint Romae, et in Provinciis, qui, humili loco, et genere, orti erant. Athenis captis, Apelliconis bibliothecam, Aristotelis, et Theophrasti libb. continentem, Romam transtulit. Mira felicitate in vita usus, *Felix* agnominari voluit: quam felicitatem soror Hortensii ingeniose, et feliciter expressit, ex ejus toga filum in theatro carpens: quo facto Syllae nuptias promeruit. Nihilominus Syllae finis parum felix fuit: cum morbo pediculati interierit, an. aetatis 60. U. C. 676. Post abdicatam Dictaturam an. unum superstes tantum fuit, et honorifico funete in campo Martio elatus. Vide Petavium *Rotion. temp.* A nonnullis Sulla non Sylla dicitur, Ejus *Vitam* vide apud Plutarchum.

Sylla. (Sex.). Carthag. a Plut. ejus aequali vir facetus, et doctus

appellatur in *Romuli Vita*, ubi ejus opinio de *Thalasso Nuptiali* seretur.

Sylla, quidam litterator, a Catullo memoratus in *Carm. ad Licin. Calvum*.

Syllanus, Orator, causam dixit pro Sexto Ruscio, apud Q. Cornificium accusato de vi a L. Torquato filio. Reus fuit absolutus 40. sententiis: damnatus 20. Ita in *Fragm. Tabular. diurn. Urbis ex Apographo Vossii*.

Syllanus (*Ulpus*), Orator, de cujus *Orat.* in Senatu habita, referente Praetore urbano, Fulvio Sabino, meminit Vopiscus in *Aureliano*.

Sylo (*Pompejus*), Rhetor, cujus saepe meminit Sen. in *Contr.* et *Suass.* ejus Sententias referens. In *Praef. ad lib. 3. Contr.* eum ut paucissimum Declamatorum notat.

Sylo, Poeta Comicus, memoratur a Sen. in *Suass.* Ejus *Fabulae*, seu *Comediae* desid.

Sylo (*Albutius*), magnus Orator. Is Mediolani, coram Procos. Pisone, tanto cum plausu causas orabat, ut opus esset populo, acclamanti, et plaudendi silentium per lictorem a Procos. indici, ut progredi orando posset:

Sylo, sive *Silo* (*Abrus*), vide *Silo* supra, quibus adde: Seneca in *Suass.* affert hos *Silonis* patris Versus inter declamandum de 300. *Laconibus* dictos.

Itc, agite, Danaï, magnum Paeana canentes:

Itc triumphantes: belli mora concidit Hector.

Animadvertit Sen. bene id dictum a *Sylone*, exponente Sententiam Porcii Latronis, quam paullo antea recitaverat: sed potuisse melius dici, uti revera melius Maro super illud, quod valde celebrabatur: *Belli mora concidit Hector*:

Quidquid apud durae cessatum est moenia Trojae,

Hectoris, Aeneaeque manu victoria Grajum

Haesit

Ex his constat, *Sylonem* non Rhetorem solum, sed et Poetam fuisse, ac Senecam judicium suum de Poetis Declamatoribus, filiis suis exponere voluisse: Vide Sen. in *Suas. 2. de 300. Laconibus*, et illic Porcii Latronis Sententiam.

Symmachus, antiquus Sacrarum litterarum Interpres, parum sanae doctrinae, de quo Eusebius, et S. Hieron. Fuit Samaritanus, deinde Judaeus: et postea Christianus, Ebionis erroribus infectus circa an. Christi 200.

Symmachus, Martialis aevo Romae magni nominis Medicus, si ratiq. discipulorum, qui eum sectabantur, habeatur. De eo Mart. *lib. 5. Epigr.*

Languēbam, sed tu comitatus protinus ad me

Venisti centum, Symmache, discipulis.

Centum me tetigere manus, aquilone gelatae:

Non habui febrem, Symmache, nunc habeo.

Ex hoc intelligitur Medicorum antiquus mos, secum ducendi discipulos, cum aegrotantes inviserent.

Symmachus (L. Aurel. Ammianus), Orator, Vir Consul., et Praef. Urbis, quem Honorius Imper. in *Epist.* ad eum, vocat *Parentem Charriss.*, quod indicat, Praef. pr. etiam fuisse. Erat Ethnicae superstitioni addictiss. a Senatoribus Ethnicis missus ad Christ. Imperatores, eorum rogatum, Senatus Rom. nomine, ut aram Victoriae, ad an. Christi 377. Gratiani Imp. jussu, per Gracchum, Praef. Urbis dirutam, restitui permitterent, et ne Vestales virgines abolerent, ob multa mala, quae Rom. imperio imminere putabantur, si antiquus Deorum cultus tolleretur. In *Relatione*, quae inter *Epist.* ejus legitur, exponuntur mala, quae jam Romanis acciderant ex imminuto, ut ipse putabat, Deorum cultu: quod occasionem dedit SS. Ambrosio, et August., ut etiam Orosio, et Prudentio, ad scribendum contra *Symmachum*. S. Ambrosii autem Scripto ad Imperatores contra *Symmachum* effectum est, ut nihil *Symmachus* impetraret. Postea S. Aug. scripsit *Libros* doctiss. de *Civitate Dei*, quibus ostendit, mala Romani imperii perperam tribui imminuto cultui Deorum, sed Romanorum vitiiis. Idem suavit Orosius Historicus. Prudentius postea Carminibus suis contra *Symmachum*, Deorum inanum cultum multo sale defricuit. Nihilominus, ut virum eloquentem, et doctum laudat *Symmachum* Prudentius, et Macrobius in *Saturn. lib. 5. c. 2.* ejus styllum, ut pinguem, et floridum commendat. In *Epistolis* suis *Symmachus* Sanctos appellat Episcopos tunc viventes, et pacavit Romae tumultum contra Bonifacium Papam ab Schismaticis pro Eulalio excitatum, Roma jussu Honorii, Eulalium, cui *Symmachus* ipse faverat, expellens. S. Augustinum Mediolanum misit, ut illic Rhetoricam doceret, quam Romae per annum integrum docuerat. De *Orationibus*, et aliis Scriptis suis, quae desid., loquitur ipse in *Epist. 30. ad Protadium lib. 4.* et ad eundem *Epist. 18.* ejusdem libri meminit bibliothecae suae. In *Epist.*, quae supersunt testatur; se filium in Graeco serm. erudire. Ejus filius doctus evasit, nam Praetorio munere functus fuit, teste patre in *Epistolis*, quarum 10. libri, qui supersunt, editi fuerunt a filio, qui Q. Flavius Memmius *Symmachus* appellabatur.

Symmachus, praecedentis pater, vir litteratus, et Poeta, qui Carm. sua mittebat ad filium, eum rogans, ut ea emendaret; additque in altera ex *Epist.* ad filium, sibi pudori non futurum, in doctrina a filio superari. Floruit sub Honorio, et puto, hunc esse *Symmachum* Poetam, quem Riciolius floruisse dicit an. Christi 410., nisi si de ejus filio, vel nepote loquatur.

Symposius (Caelius), cujus Aenigmata multa supersunt, incertae aetatis Poeta.

Sympronianus, Novatianus haereticus, contra quem scripsit 3. *Epistolas* S. Pacianus Barcinon. Episcopus. Haeretici hujus Opera perierunt.

Synesius, ex ethnico Phil. Christianus, et postea Ptolemaidos Epi-

scopus, a Theophilo, Alexand. Patriarcha, S. Hier. amico, circiter an. Christi 410, imperantibus Honorio, et Theodosio juniore. Exstant multae *Synesii Epist.*, et multae interciderunt. Scripsit de laudibus *Calvitii*.

Syriacus, Rhetor, cujus *Sent.* refert Sen. in *Contröv.*

Syricius, sive *Siricius*, patria Romanus, et Romanus Pont. sub Theodosio M. Consultus fuit ab Himerio Tarrac. in Catalonia Praesule, ad eum misso Bassiano Presbytero. Vide *Himerius* in *H.* Exstant *Syricii Decretales Epist.*, quae legitimae habentur a Criticis, ac inter alias ea, qua Himerio respondet, multa capita complectens. Plures, ut arbitror, desid. Sedit an. 13. Obiit an. Christi 388.

Syron, sive *Siron*, magister Virgilii, et Varii in Epicuri Philosophia.

Syrus (Publius), Mimographus insignis, Laberii in Arte sua aemulus, qui, etiam C. J. Caesaris judicio, multum Laberio faventis, ei palmam praeripuit. Leguntur plures *Syri* sententiae plane graves, et illustres, quarum, ut etiam Laberii, nonnullas afferunt M. Sen. lib. 7. *Contröv.*, et Gel. in *NN.* Verum integrae *Mimicae Fabulae* horum Poetarum non exstant, vel adhuc latent. Dominicus a Colonia de *Arte Rhetorica* lib. 1. de Elocutione, ubi de stylo vitioso disserit, tribuit P. Syro Versus de *Ciconia: Pietatis Cultrix, gracilipes* cet. qui sunt Petronii Arbitri. Forsitan error est Venetae editionis, qua utor, et non Auctoris. Ne vero lector mihi succenseat, quod P. Syri nullas *Sent.* post tot earum laudes producam, cum eae non adeo obviae sint: ei satisfacere non gravabor. Ac primo loco afferam illam, quam Cassius Severus omnibus Graecorum, et Latinorum sententiis praefert, Versum eo meliorem, vel Dictum aequae illustre, et grave, negans in eis inveniri:

Tam deest avaro quod habet, quam quod non habet.

Item *Desunt Luxuriae multa, Avaritiae omnia*

Item *O Vita misero longa, felici brevis!*

Hasce P. Syri sententias affert M. Sen. a Cassio recitatas, alias omitens, quae ad communem vitae, et familiaris sermonis usum sunt maxime commodae, et ut ait Gel. l. 17. c. 14. commodatissimae. Tales sunt istae.

Malum consilium est, quod mutari non potest.

Beneficium dando accipit, qui digno dat.

Ab alio expectes, alteri quod feceris.

Feras non culpes quod vitari non potest.

Cui plus licet, quam par est, plus vult, quam licet.

Comes facundus in via pro vehiculo est.

Haeredis fletus sub persona risus est.

Furor fit, laesa saepius patientia.

Inprobe Neptunum accusat, qui iterum naufragum facit.

Gravissimum est imperium consuetudinis.

Veterem ferendo injuriam, invitas novam.

Pars II.

2

Nunquam periculum sine periculo vincitur.

Nimum altercando veritas amittitur.

Pars beneficii est, quod petitur, si cito neget.

Lex Universi est, quae jubet, nasci, et mori.

Vide Macr. lib. 1. Saturn. c. 7., ubi multa de P. Syro, et Laberio. Olim pueris ediscendae tradebantur Syri Sententiae, ut indicat S. Hieron. in *Epist.* ad Laetam. Multae adhuc supersunt, quae leguntur in Collectionibus fragment. Vet. Poetarum Latinorum. Jam vero quoniam P. Syri pleraeque graves, et sensatissimae abductae sunt Sententiae, aequum est aemuli Laberii aliquot referre, quae leguntur in *Prolusionum Philosophicarum* (a) a nobis olim Barcinone editarum lib. 2., seu in *Candidato Famae, et Fortunae*, qui titulus est hujus libri: ubi haec scripsimus = . Neque Opus est, hic commemorare, quam sit difficile ad Famae, et Fortunae fastigium conscendere: quam difficile item illic consistere, et partis Fortunae, et Glorae bonis ex arte frui. Scite dictum olim a P. Syro est: difficilem admodum esse Glorae custodiam: Nec minus sapienter Laberius, Mimus alter, primi aemulus, et, vel Caesaris patroni judicio, a competitor in mimica laude superatus, de se, deque aliis, e superiore Famae, et Fortunae gradu dejectis:

Non possunt primi esse omnes omni in tempore.

Summum ad gradum cum claritatis veneris,

Consistes aegre, et citius, quam ascendis, decides.

Cecidi ego: cadet qui sequitur: laus est publica.

Fallacem igitur, et mendacem mundanam felicitatem agnoscamus, et fateamur necesse est = cet. Haec in prima lib. 2. *Prolusione*, quae est de *Honesto munerum Famae, et Fortunae Petitione*. Sed de P. Syro, et Laberio jam nimis fortasse multa: ad alia progrediamur.

Corollarium XIV.

S. *Littera*, quae *Sibilus*, vel *littera Sibilans* appellabatur ab antiquis Latinis, parum grata Romanis erat, et ab ea quantum poterant, abstinebant. Quamobrem saepe omissam eam videmus in Poetis antiquis in fine vocabuli. Videnus etiam in marmoribus simplicem litteram *s*, cum ea duplicanda erat. Legimus enim *Abese* pro *Abesse*: *Fuisse* pro *Fuisse*: quod indicat in pronuntiatione sine magno nisu litteram *s* pronunciasset, etiam cum duplicata erat. Dictum est in *Corollario* postremo de littera *C*. nonnunquam Auctorum nomina, quae scribi debebant per *c*, vel *ti* ante vocalem, scripta inveniri per du-

(a) Nonnullae ex his *Prolusionibus* dictae fuerunt in Regia, et Pont. Academia Cervariensi, unica Caraloniae, ac supra meritum laudatae ab omni laude dignissimo Hieron. Lagomarsinio in eruditissimis Commentariis ad J. Poggiani Epistolas, quos Academiae Cervariensi dicavit.

plieem s, ut *Cassius* pro *Catius*, et contra *Mussius* pro *Mutius*, et *Mucius*.

Corollarium I.

T*abulae*. Duodecim *Tabularum* leges, quas, ut dictum est, omnibus Philosophorum bibliothecis Cicero praefert, emendatae postea sunt a Romanis cultioribus, et humanioribus, quibus nonnullae visae sunt nimis durae, et inhumanae, ut jus virae, et necis parentum in filios, dominorum in servos, creditorum in debitores, quos *nexos* appellabant, vide *Jurisprudentia* in *J. Sublatæ* etiam sunt poenae gravissimae ob non magna delicta, ut mulrae aliae valde ridiculae, et superstitiosae. Vide *Gel. l. 20. NN. c. 1.*, ubi de his legibus *Favorini*, et *Sexti Caecilii* exstat curiosa disceptatio. Hae *Tabulae* primum roboreae fuerunt: postea leges *Tabulis* aereis fuerunt incisae. Vide *Leges* in *L: Tullius* in *T. Tabulae* Censoriae citantur a *Dionysio Halicarn. lib. 1. et 4. Antiquit.*, et *Tabularia publica*, et *privata* a *Cic. in Bruto*. In *Caerites Tabulas* referri dicebantur, qui, notae causa, a Censoribus suffragio in comitiis privabantur, ex eo quod *Caerites*, licet Cives Romani facti, jus suffragii non haberent: qua in re Romani parum grari in eos fuerunt.

Tacianus, sive *Tatianus*, Orator, et *Christ. Phil. S. Justini Martyris* discip., qui postea in varios errores incidit. Floruit sub *M. Antonino Vero*, et *L. Aurelio Commodo Imperatt.* Scripsit contra *Origenem*, teste *S. Hier. Epist. ad Magnum*, praeter innumera alia, quorum superest *Apologia* pro Christianis. Perijt *Harmonia Evangelistarum*, ab eo edita, vel latet.

Tacitus, Rom. Imperator, vir doctus, et prudens, a Senatu in Imperatorem electus, 6. menses imperium tenuit. Verum militari scelerere periit an. Christi 276. *Petavius* tamen tradit, febri correptum apud *Tarsum* obiisse. Gloriabatur, se ex *Hist. Corn. Tacito*, de quo mox, originem traxisse, et decies quotannis *Corn. Taciti* libros *Histor. describi* voluit, et jussit, in omnibus Rom. bibliothecis exemplaria *Taciti* reponi.

Tacitus (*Corn.*), praeclarus *Hist.*, et *Politicus*, Romanus *Eques*. Scripsit *Annalium* ab excessu *Augusti* libros 16., quorum 7, 8, 9, 10, et 11., ut irem finis 16. desid. Desunt etiam libro 5. *Annal. trienni* fere acta. Edidit insuper *Historiarum libb. 5: Vitam J. Agricolae*, socii sui, et *de Germania*: quae Opuscula, ut caetera ejus Opera, quae exstant, leguntur cum insignium Criticorum Adnotationibus, et Correctionibus. Praeter haec, et *Orationes* varias in foro habitas, edidit *libb. Facetiarum*, citatos a *Fulgentio*, nisi si alterius *Taciti* sint, qui libri desid. Utrum autem *Dial.* saepe citatus de *Oratoribus* sit *Taciti*, anve *Quintil.*? adhuc Critici dubitant, licet inter *Taciti* Opera edi solet. Ignoratur etiam, an ediderit *Historiam temporum Nervae, et Trajani*, quam senectae suae seposuisse ipse affirmat.

Neque liquet, an lucem viderit *Historia Domitiani*, cujus memoriae ipse *l. 11. Ann.* Sed fortasse hae *Hist.* continebantur in *30. Hist.* Voluminibus, in quibus *Vitas* Caesarum usque ad Domitiani obitum scripsisse Tacitus testatur S. Hier. in *Comment. ad Zaccharium Prophetam*: quae Volumina petierunt. Vixisse creditur post obita praecipua munia, tum Romae, tum in Germania usque ad Adriani tempora. De ejus ingenio, et eruditione multa cum laude Plin. Caec. ejus amicus, qui ad eum remittebat *lib. a se notatum*. Vide *Epist. 20. l. 7. Plinii*. Omnes fatentur, eum in depingenda Aulac Romanae illorum temporum imagine, in Caesarum, Aulicorum, et Pseudopoliticorum moribus, et artibus describendis parem non habere. Illud non ferendum, quod non semel in intimos humani cordis recessus, soli Deo notos, penetrare contenderit. Nonnunquam etiam impius, et mendax est in rebus Hebraeorum, et Christianorum narrandis, quae in re excusari non potest: eum tunc temporis multi Romae essent, ex quibus verum elicere potuisset, si, ut debebat, diligentem Historicum agere studuisset, et vix crediderim, eum libros Flavii Josephi de *Judeorum Antiquitatibus*, et *Sacra Biblia* non legisse. De *Taciti Operibus* exstat breve, et elegans J. Lipsii judicium, quod legi meretur. Multi Monita politica, ex Tacito accepta, scripserunt, inter quos J. Lipsius Latino, Arias Montanus Hispano, et Varii Galli suo idiomate. Arias Montani *Monita*, quae in Hispania non videriam, in Corsica emi, et puto, rara esse hujus Operis exemplaria. Operae pretium esset ea iterum typis mandari cum *Politicis Sententiis* ei adjunctis, Catalani Equitis *Setantini*, cujus nomen nunquam legeram, nec vero audieram, quod meminero, licet ille conterraneus meus fuerit. *Taciti stylus* a multis noratur, ut durus, et obscurus. At Muretus in altera ex suis *Praefationibus* eum vindicat a notis Criticorum.

Tacius, sive *Tatius*, a Dionys. Halic. *l. 2. Antiq. Rom.* Rex Sabinorum, seu Curetum appellatur: ab aliis *Dux*, qui postea cum Romulo, pace inter Rom., et Sabinos facta, Romae regnavit, ac tandem a Laurentibus dicitur interfectus. Vide *Romulus* in *R.* Fuit militari virtute, et arte clarus, ut etiam politicis disciplinis illius aetatis eruditus.

Tages, in *Haruspiciis*, quae scripsit, citatur a Fulgentio Planigiade, antiquo Grammatico.

Tanaquil, Uxor Tarquinii Prisci, Rom. Regis, foemina litteris, etiam Graecis, erudita. Ita Dion. Halic. *l. 4. Antiq. R.*

Tarpa, alio nomine *Maetius*, celebris Poetic. commissionum, seu certaminum iudex, ut indicat Hor. in *Arte*, et *lib. 1. Sat. 10.* Verisimile est, multa Opera Poetica edidisse, quibus magnum inter Poetas nomen, et celebritatem sibi comparavit: cum Poetae sui temporis ejus judicio starent. Verum de his *Operibus Tarpa* nulla mentio fit ab antiquis Scriptoribus, quos viderim. Solum in antiqua *Vita Terentii* de eo, tanquam de Scriptore, est sermo.

Tarrutius, ut *Histor.* citatur a *Plut.* in *Romulo*.

Tarquinius, *Priscus* dictus, §. *Rom. Rex*, qui 38. an. regnavit, fuit vir eruditus etiam Graecis litteris, teste *Dion. Halicarn. l. 4. Antig. R. Scriptum* reliquit *Ostentarium Arborarium*, citatum a *Macr.* in *Saturn.* Ex illo affert nonnulla *Cacl. Rhodig. l. 20. c. 7. lect. Antig.*, ubi de *Arboribus infelicibus*. Is *M. Tullium Duumvirum*, culeo insutum, in mare abjici jussit, eo quod *libram*, secreta *Civilium Sacrorum* continentem, ejus commissum custodiae, vel gratia, vel pecunia corruptus, *Petronio Sabino* describendum tradidisset. Ita *Val. Max. l. 2. c. 21. Utrum liber iste* compositus fuerit a *Tarquinio*, an ab alio ex Regibus, qui cum praecesserunt, anve ab alio privato? incertum. *Tarquinius* Regi, vel *Prisco*, vel *superbo* (nam in hoc *Historici* non conveniunt) oblatus fuerunt a *Sybilla*, foemina provectae aetatis, libri 9, *Oracula*, sive *Vaticinia* continentes. Pro 9. petivit anus illa ingentem pecuniae summam, quam cum dare *Tarquinius* recusasset; coram eo §. *libros* igni tradidit. Pro 6. aliis eandem summam mox petiit, quam, cum *Rex Sybillam* ridens, dare noluisse; 3. *libros* ex 6., qui supererant, combussit. Porro cum pro 3. postremis eandem summam posceret: tunc *Rex*, existimans, *libros* illos res magni momenti continere, protinus summam, quam posebat, ei numeravit, et suos *libros* fecit. *Romani Historici* in numero *librorum* variant. Vide *Gel. l. 1. c. 19.*, *Plin. l. 23. c. 23.*, *Solinum c. 8. Lact. lib. 2. c. 6. Div. Instit.* Vide *Sybillae* in *S. Tarquinius Priscus* fuit, cujus jussu, *Romae* exstructa fuit *Cloaca maxima*, opus magnificum. et immensi laboris. A *Decessoris* sui *Anci Martii* (qui ceremonias a *Numa* institutas, renovavit, et *Latinos*, victos, ad *Urbem* adscivit) filiis occisus fuit. Juvat hic atrexere, quoniam de *Regibus Romanis* facta mentio, *Romam* 244 fere annos sub *Regibus* fuisse, et *Rom. Remp.* post *ejectos Reges* usque ad *C. Jul. Caes.* annos 460. floruisse antiqua libertate. De annis, quos *Romulus*, et alii *Reges* regnarunt, dictum est verbo *Romulus* in *R.*

Tarquitius (T), ab aliis *Tranquillus*, ab aliis *Tarquinius* dictus (typographorum, ut arbitror, errore) scripsit de *rebus divinis*, et *librum* descriptum ex *Ostentario Thusco*. Citatur a *Lact. l. 2. c. 50.*, ubi de *Aesculapio*: ab *Ammiano l. 25.*, a *Plin.* in *Indice lib. 2. H. N.*, a *Macr. l. 2.*, et 3. *Saturn.*

Tatianus (C. Jul. *Rufinianus Ablavius*), *Rufiniani* *Oratoris* filius, *Fisci Patronus*, et multis *Praefecturis*, ac *Sacerdotiis Ethnicis* sub *Constantino M.* ornatus. Ei statuam posuerunt *Ordo*, et *Populus Abellinatium*. Ita *Inscriptio* vetus apud *Maffejum*, et *Muratorium*, quam exponit *David Runbkenius*, de *Rufiniano agens*.

Taurus, *Phil. Platonius* doctiss., *Gellii* magister. De eo saepe in *NN.* Fuit *Plutarchi* auditor, et plura edidit, inter quae *Commentarios in Platonem*, qui perierunt, vel latent.

Telephus, citatus ab Hor. l. 3. *Ode* 14. ; ut Poeta, qui videtur de *Tristibus*, et *Chronologicis* scripsisse. Diversum hunc arbitror a *Telepho*, Pergameno Gramm., qui plura Volumina de arte Grammatica, teste Suida, scripsit, et citatur ab Aeliano in *Hist. Animalium lib. 10. c. 42.* ubi de *Formicis*.

Telesinus, Poeta, cui Juvenalis *Sat. 7.* felicitiora tempora sub Trajano gratulatur.

Terentia, Ciceronis uxor, ex qua Cicero prolem suscepit. Fuit foemina docta, quae de fontibus Tullianis hausit Sapientiam, teste S. Hier. in Jovinianum. Postea a Cicerone, ob turbas domesticas repudiata, nupsit Sallustio, Ciceronis inimico. Vixit an. 103. teste Val. Max. lib. 8. c. 13. Plin. plures vitae annos ei tribuit.

Terentianus (Vulcatius), Hist., qui fl. sub Gordianis Imperatt., quorum *Vitas* scripsit. Ita Capitolinus.

Terentianus, Pref. pr. sub Juliano Apostata, cujus jussu occidit SS. Joannem, et Paullum, eo quod Jovem adorare noluissent. Postea Christianus factus, eorum *MM. Vitas*, et *Martyria* scripsit. Ita Histor. Eccles.

Terentius (Pub.), Afer Carthag. Terentii Lucani libertus, Poeta Comicus, Romae clarus, qui vivere desiit an. ante Christum 159. an. aetatis 37. Afranius Poeta ejus aequalis in *Compitalibus* ait: *Terentio similem non dices quemquam*: quidquid, sentiat Sedigitius, ei 5 locum inter Comicos tribuens. De Terentii elegantia Latinitate plura Cicero variis in locis, et alii Rom. antiqui. Verum quantacunque sit Terentii elegantia, non tantum fructus, quantum damni incauta juvenus ex eo capiet, nisi purgatus ei legendus tradatur: quod factum video a Jesuita Gallo, Juvencio, qui ei breves Adnotationes addidit, ad scholarum usum. Terentii Archaismos, et Hellenismos nimis frequentes, quos in Christianis Scriptoribus *Soloecismos* appellarent nonnulli Critici, generatim notavit Q. Moderatus Censorinus in *Paradoxis suis*, ut etiam nova, et obsoleta vocabula, quae in Christianis *barbara* dicerentur. Praeter illic relata *Adnot. 8. ad Dissert. 3.* addi possent haec: *Postidea* pro *Postea*: *Alterae* pro *Alterius*: *Suspectio* pro *Suspicio*: *Odio tuo* pro *Odio tui*: *Audaciter* pro *Audacter*: *Aperite* aliquis: *Neque haud dicas*: *Itaque ergo amantur*: *Etiā consultis verbis quoque*: *Olim fuit isti generi quemdam quaestum*: *Solui a Soleo*: *Sulto intelligens, quid intersit*: *Nulli, Servius Consilii* pro *nulius*: *Scibo a Scio*: *Hoc pater, hoc dominus interest*: *Congruo* pro *Congruo*: *Oportent*, et *oportebant*: *Ita nobis decet*: *Fructi*, *Ornati*, *Tumulti* in genitivo substantivorum in *usquartae* declinationis. Multo plura adnotavi in Plauto, quae libens omisi, Verbo *Plautus* in *P.* brevitati consulens. Nonnulla indicantur in *Paradoxis, de Vita, et morte Latinae linguae*. De Terentio, exstant C. J. Caesaris, et M. Tullii iudicia Versibus elegantibus expressa, quae legi possunt in antiqua *Vita Terentii*, vel a Donato, vel a Suet. scripta. Obiit Teren-

ius in Arcadiae oppido, Symphalo dicto, Coss. CN. Dolabella, et M. Fulvio Nobiliore, taedio amissarum *Fabularum* 100., et eo amplius in naufragio, cum e Graecia Romam remigraret. Ita Cosentius, si-
ve Coscomius, et alii scribunt. Ita etiam Porcius Licinius, qui ad-
dit, pauperie pressum fuisse.

Terentius (M), Orator. Orationem, accusatus, pro se habuit post
necem Sejani. In ea fatetur, se amicum Sejani fuisse. Ejus *Orat.*
Sent. affert Tac. *Ann.* l. 6.

Terentius, Reatinus Poeta. De eo Symmachus pater in *Epist.* ad fi-
lium ait, *Hebdomadon* lib. scripsisse, ac Epigrammatum adjectione con-
divisse, additque, se eum imitari studere.

Terentius (Libo), Poeta, Fregellanus. Forsitan hic erat *Libo*,
qui *Annales* edidit. Vide *Libo* in L.

Ternutius, Phil. et Mathem. Romae clari nominis. Varro eum ro-
gavit, ut Romuli conceptum in diem, et horam deduceret, et ex
ejus vita, rebus gestis, et institutis, secundum Astrologiae canones,
ejus mortis genus colligeret, de quo adhuc dubitabatur. Vide Plut.
in *Romulo*.

Corollarium II.

Tertius, Amanuensis S. Paulli, scripsit Corinthi *Epistolam* ad Ro-
manos, a S. Paulo dictatam. Et hic animadverto, (quod nescio an
ab alio animadversum fuerit), S. Paullum ad scribendum longam ad
Romanos Epistolam, non Graeco homine erudito, quem proculdu-
bio facile inter Christianos Corinthios invenire potuisset, sed ho-
mine Romano usum fuisse. *Tertius* enim, ut ejus nomen indicat,
Romanus, seu Latinus erat: cum, etiam in textu Graeco, nomen La-
tinum Τερτίος, non Τρίτος scriptum sit, et vix ullus Hellenismus
in dicta *Epistola* inveniat: ut inveniri plures solent, cum Scripta
sunt ex Graeco versa in Latinum. Haec, et alia, quae mox pro-
mam, mihi persuadent, *Epistolam* illam non Graeco, sed Latino
sermone a S. Paulo dictatam, et missam ad Romanos, et iccir-
co, Romano, non Graeco Amanuensi S. Paullum usum fuisse. Ut
vero Latino sermone scriberetur, multas rationes habere potuit S. Paul-
lus, coelesti prudentia instructus, et omnibus omnia fieri cupiens.
Non ignorabat Apostolus, multos ex Christianis Romanis in Graeco
sermone versatos parum fuisse, et *Epistolam* illam non intellectu-
ros, si Latino, seu vernaculo Romanorum sermone exarata non es-
set. Agnoscebat item, Romanis magis placitum Latinum sermo-
nem, cujus expertus non erat S. Paullus, Romanus civis, et Tarsi, ubi
scholae Romanae litteraturae erant, eruditus, (ut nihil dicam de
linguarum dono), et verisimile est, eum, ut ad Graecos Graece: ad
Hebraeos Hebraice, ita ad Romanos, Romane, seu Latine scripsis-
se, quo se magis Civem Rom. probaret, et iccirco *Tertii*, hominis
Rom. opera ad scribendum sine errore *Epistolam* illam usum fuisse.
Et hic obiter addo, nomen numerorum *Primus*, *Secundus*, *Tertius*

indere solitos Romanos filiis suis secundum nascendi ordinem, et numerum filiorum, quos habebant, ac *Tertium* hunc appellatum, quia ordine tertius ex eadem matre natus fuit. Haec pace Interpretum doctissimorum, qui aliter sentiunt, dicta sint.

Tertullianus (Q. Septim. Florens). Afer doctiss., primum Ethniscus, ac ut multis videtur, insignis Jurisconsultus: deinde optimus Christianus, et tandem haereticus, Montani sectator. Plura edidit Opera, in quibus errores non pauci, praesertim in iis, quae jam Montanista scripsit, inveniuntur, et idcirco caute legendus. Nonnulla ejus Opera perierunt, vel latent, ut *6. libri de Ecstasi: lib. unus contra Apollonium*, et *liber de Fato*, citatus a Fulg. Planciade. Vide Ludov. de la Cerda, Jesuitam Hispanum eruditiss., qui *Tertullianum* comment. illustravit. Cujacius arbitrat, eum fuisse Tertullianum illum Jurisconsultum, qui sub Septimio Severo floruit. Alii diversum arbitrantur. Inter *Tertul.* opera sunt plura heroico Carm. scripta, ut *5. libri contra Marcionem*, quos affectos reliquit. *Carmen de Judicio*, ut etiam de *Sodoma*, de *Jona*, et *Ninive*, quae S. Cypriano tribuuntur, *Tertulliano* nonnulli adscribunt. Haec ostendunt, illum Poetam, etiam fuisse. Obiit ineunte 3. Eccl. seculo. S. Cyprianus magni ejus scripta fecit, et magistrum eum appellare solebat honoris causa.

Tertullus, Orator, et Judaeorum nomine, S. Pauli Apostoli Accusator apud Felicem, Judaeae Praefectum. Ejus Oratio, sive Actio in S. Paullum, Latino sermone dicta a Tertullo coram Romano Praeside fuit. Vide *Acta Apost. c. 24.*, ubi narratur Tertulli Oratio, et S. Pauli pro se Defensio, Latino sermone proculdubio a S. Paulo data.

Tetradius, Poeta, Ausonii amicus, ad quem est Ausonii *Epistola Carm. scripta*, in qua eum tanquam Poetam insignem commendat.

Teucer (Octavius), in Gallia Grammat. Ita Suet. de *Il. Grammaticis*.

TH

Corollarium III.

Theatrum. M. Scaurus, Syllae privignus, cum Aedilis esset, Theatrum fabricavit capax 80. millium hominum, ornatum ternis mill. statuarum, et 360. columnis. Vide Plin. *l. 36. H. N.*, ubi expensae factae in ejus constructione, quae indicant immensas *Scauri* divitias.

Themison, Medicus Rom. Asclepiadis discip., qui, et scriptis, et curandi methodo, ei contrarius fuit, et idcirco parum eidem gratus. Ejus *Epistolicorum libri* citantur a Caelio Rhod. *lect. ant. lib. 27. c. 14.*

Themison, Apuleji Servus, Medicinae non ignarus, teste Apulejo in *Apologia* sua. Vel hic, vel praecedens laudavit Plantaginem.

Themisthius, Sophista, Constantinopoli sub Juliano Apostata Praetor, *Orationes* habuit ad Christianos Imperat. ante Honorium. In una ex illis suadet Valenti Ariano, qui Catholicos insectabatur, ut libertatem sentiendi circa Religionis dogmata omnibus concedat. In altera Ciceronem magnis ornat laudibus. Diversum ab hoc fuisse ar-

bitror *Themistium*, insignem *Aristorelis* Interpretem. *Petavius* notis illustravit *Oratt. Themistii*, quae extant.

Theoclius, *Histor.* scripsit de *Valeriano Imperat.*, et citatur, ut *Scriptor Caesarianus* a *Vopisco* in *Valeriano*.

Theodoreus, *Cyri* in *Syria* *Episc.* sub *Honorio* clarus doctrina, et eloquentia. Supersunt plura ejus *OO.* Alia desid.

Theodorus, *Poeta*, *Martiali* parum carus, vel potius exosus: quod indicatur *Epigrammate* in eum, cum ejus aedes conflagravit.

Pierios vatis Theodori flamma Penates

Abstulit. Hoc Musis: hoc tibi Phaebe placet?

O! Scelus o! magnum facinus, crimenque Deorum

Non arsit pariter, et domus, et dominus.

In eundem est *Epigr.* aliud *Mart. l. 5.*

Non donem tibi cur meos libellos,

Oranti toties, et exigenti,

Miraris Theodore? magna causa est,

Dones mihi ne tuos libellos.

Theodorus (*Mallius*), *Orator* insignis, a *Claudio* laudatur.

Theodorus, *Gadareus*, *Rhetorum* sectae auctor, et *Tiberii* *Caes. magister*, teste *Quintil. l. 3. Inst. Oratoriarum.*

Theodosius, *M. Imperator*, natione *Hispanus*, militari virtute, et Christiana pietate clarus, *Honorii*, et *Arcadii*, postea *Rom. Imperatoris* pater. Nulla ejus Scripta, exceptis *Epistolis*, et *Legibus* ab eo latis, quae in *Cod. Theodosiano* leguntur, habemus. Si *Theodosio Imperatori*, adhuc homini privato, suas *Fabulas* dicavit *Avianus*, ut multi arbitrantur, ex *Aviano* novimus, eum multa *Graeca*, et *Lat.* eruditione floruisse, qua, si *Claudio* credimus, instructum cupiebat *Honorius* filium. Etenim *Claudianus* in *Panegy. de 4. Honorii Consulatu*, *Theodosium* sic ad filium *Honorium* loquentem inducit.

Et quae mox imitere legas: nec desinat unquam

Tecum Graja loqui: tecum Romana vetustas.

Antiquos evolve duces: assuesce futurae

Militiae: Latium retro te confer in aevum.

Multa etiam *Claudianus* de ejus *Victoriis* in *Panegyri de tertio Honorii Consulatu*. *Oratorem* eum fuisse, nullus dubito, ex saepe dictis de *Oratoria*, et *Eloquentia Romanorum*. De ejus singul. humilitate, in *S. Ambrosium* veneratione, ac de ejus gestis contra *Arianos*, et haeret. alios, vide *Ecccl. Hist.* Illud in eo commendatione digniss. quod viros sapientes magno in pretio habuerit. Obiit *Mediolani*, an. *Christi* 395. aetatis an. 50., ut ait *Victor*; sed alii, plures vitae annos ei tribuunt. Imperavit an. 16.

Theodotion, *Ephesinus* *Sacrae Paginae* interpretes, multa addens, et multa demens in sua *Versione*. Primum *Christianus*, *Taciani* discipulus: deinde *Marcionis* *Sectator*, et tandem *Judaeus* circa an. *Christi* 184. Vide *Baron.* ad an. *Christi* 184.

Part II.

Theodosius, Junior, S. Pülcheriae frater, Octennis Imperator renunciatus post patris Arcadii obitum an. Christi 408. In Religione, et politicis Christianis artibus a S. Sorore fuit eruditus, cujus monitis, et consiliis in minore aetate sua obsequebatur, et secundum ea Imperium feliciter regebat. Natu major litterarum expertus non fuit, et viros doctos complures apud se habuit, Sacros Codices, et eorum Interpretes magna cura collegit, et asservari curavit, teste Socrate l. 7. *Hist. Eccl.* Ejus jussu compilatus fuit, et editus *Codex Theodosianus* dictus. Vide *Codex* in C. Una cum patruo Honorio plures an. imperavit. Obiit an. Christi 450. Vide *Eudocia* in E. *Paulinus* in P.

Theona (Lavius), ab Epistolis, et Scriba a libris Pontificalibus. Ita in *Inscriptione* quadam veteri apud Panvinium. Erat is maritus Agriae Triphosae vestifcae.

Theophanes, Mitylenaeus Historicus, CN. Pompejo familiaris, res gestas CN. Pompei scripsit. Ita Cic. in *Orat.* pro Archia Poeta.

Theophila, docta Poetria, amata a Canio, Poeta Gadit., laudata a Mart., qui eam Saphoni, Graccae Poetriae, comparat, sed hac castiorem dicit. Vide Mart. l. 7. *Epig.* ad Canium.

Theophilus. Scripsit de *re rust.*, et citatur a Palladio. Forsitan hic est *Theophilus* Phil. citatus a Pianciade.

Theophilus, Patriarcha Alex., S. Hier. amicus, qui Origenistas damnavit in Synodo, ab ipso coacta, et extinxit in Aegypto, teste S. Hieronymo, cujus sunt *Evist.* ad eum, et illius ad S. Hier. Scripsit varia Opera, laudata a S. Hieron., et ab eodem in Latinum conversa. Demolitus fuit celebre Serapidis Alexandrinum templum. Floruit sub Theodosio. Vide *Synesius* in S. De ejus simulacris cum S. Joan. Chrysostomo, Palladio Galata, et Rufino ob Origenistas, vide *Hist. Eccl.*

Corollarium IV.

Thermae, seu *Sudatoria*, et *Balnea* ex aquis calidis, quibus Romani lavabantur, primum modica aedificia: postea vero, in immensum auctis divitiis, et luxu ex devictis populis, *Thermas* aedificabant Romani, ut ait Marcellinus, instar Provinciarum cum ingentibus, et spaciosis porticibus, cum sylvis, cum natatilibus, cum lacubus, cum templis, et platæis, cum statuís, et columnis, aliisque magni pretii ornamentis. Celebres erant *Thermae* Neronianae tempore Martialis.

Thosillus, Mathem. Tiberii, in Rhodio diuturno secessu, vel exilio, contubernalis, quem praecipitare decreverat Tib., quia falsa sibi praenunciare putabat. V. Suet. in *Tib. c. 24.* Gratia Tiberii rerum potiti postea Romae floruit. Interrogatus a Tiberio, iam sene (de successore nempe sollicito, ac, ut parum in Caligulam, Germanici filium, prono, ita in Claudium propenso) quisnam ei esset successor, respondit, non magis Caligulam imperaturum, quam per Bajarum si num equitaturum. Quod dictum C. Caligulae imperanti causa

fuit extruendi pontem super illum sinum summis impensis, per quem ipse postea, more triumphantis, quadrigis vectus incedebat. Vide Suet. in *Caligula* c. 19.

Thuscus, Poeta, Ovidio coaevus. De eo cum laude Ovid. *de Ponto* l. 4. *Epist.* 16.

Thuscus (Corn.), Hist., et Declam. ineptus. Vide Sen. *Suas.* 2. Scaurum majestatis accusavit. Tacitus l. 6. *Ann.* cum Cornelium appellat, ubi de Servilio, et Cornelio, Scauri accusatoribus. Plinius in *H. N.* meminit cujusdam *Thusci*. Nescio, an hujus.

Thuscus (Clod.), citatus a Gellio in definitione *Soloecismi* l. 5. c. 20. in *Litteris ad Asinium Capitonem*.

TI

Tiberius, sive *Tyberius* (Cl. Nero), Caesar., Romae natus, et educatus, Graecis, Latinisque litteris instructus, plura edidit moroso, et obscuro stylo, teste Suet. in ejus *Vita*, ob quod reprehensus fuit a Vitrico Augusto. Suet. *Cap.* 67. promit partem *Epist.*, et partem *Orat. Tiberii* ad Senatum. Tacitus etiam in *Annal.* plures ex ejus *Orationibus* sententias affert. Filium amissum in Concione laudasse affirmat L. An. Sen. in *Consol. ad Martiam* c. 17., et Suet. testatur, cum an. 9. aetatis patrem defunctum laudibus mactasse *Orat.*, sive a se, sive ab alio composita. Fuit magnus Lat. sermonis assertor, et per Rom. Imperii provincias propagator. Vide Q. Mod. Censorinum in *Parad. Dissert.* 1., et ad hanc *Adnotationes*. Senatum consulebat, cum verbum aliquod non usitatum usurpabat. Vide *Capito* in *C. Pomponius* in *P.* In flore juventae, vivente Augusto, Oratorem agere non recusabat, defendendo, et accusando reos: et *Orationes* habuit pro Rege Archelao, pro Trallianis, et Thessalis. Majestatis accusavit Fannium Caepionem, et Varronem Muraenam, qui contra Aug. conjuraverant. Ita Suet. Corvinum Messallam, quem senem adolescens coluerat, imitari studebat in eloquentia. Non Orator solum, sed et Poeta *Tiberius* videri voluit. Ejus tamen Poetica OO. Graeca, et Latina aetatem non tulerunt. Inter ea erant *Lyrica* quaedam, inscripta *Querimoniae de C. J. Caesaris morte*. *Carmen* item edidit de nova stella, quae apparuit in V ejus Consulatu, quod *Carmen* laudatur a Plin. *lib.* 2. *H. N.* Juven. *Sat.* 10. meminit ejus *Epist.* ad Senatum de damnando Sejano. De artibus, quibus ambitionem suam in Senatu tegere conabatur, deque ejus pseudopolitica, multa Suet. in ejus *Vita*. Nonnulla tamen ab eo prudenter dicta, et facta narrantur, ut illud, cum rogaretur, ut novis tributis provincias oneraret: *Boni pastoris esse, oves tondere, non deglubere*. Gellius l. 13. *cap.* 18. initio, meminit ejus bibliot. publicae, in qua erat liber M. Catonis nepotis. *Tiberii* Vita fuit vitiis omnibus, crudelitate, luxuria, et vinolentia praesertim, ultra modum inquinata. Obiit, cum ad Capreas rediret, in Villa Luculliana. De ejus mortis genere varia est opinio, teste Suet. c. 72, et 73: Pop. Rom. de ejus obitu certior factus exul.

tavit. Omnibus quippe invisus erat propter suam crudelitatem, et tyrannidem, de quibus L. An. Sen. lib. 3. de *Benef.* c. 26. haec habet: *Sub Tiberio Cees. fuit accusandi frequens, et pene publica rabies, quae omni civili bello gravius Togatam Civitatem confecit. Excipiebatur ebriorum sermo: Simplicitas jocantium: Nihil erat tutum: omnis saevienti placebat occasio: nec jam reorum expectabatur eventus, cum esset unus. Multa Satyrica Carmina in ejus praesertim crudelitatem fuerunt-vulgata. In ejus Vinolentiam ignotus Poeta haec edidit.*

*Ternos vetusti congios salerni,
Uno die, convivii peractis,
Hausit potentum Romuli nepotum,
Regnator audax, arbiterque regum.
Exinde plebs Quiritum eum vocavit,
Non Claudium, Tiberium, Neronem,
Sed Caldium, Biberium, Meronem.*

Romanae foeminae, quibus per annos 700. vini usus, vigente lege Romuli, interdictus fuerat, solutae hac lege a *Tiberio*-fuerunt. Vixit an. 78. Ita Suet. Imperavit an. 23. Obiit an. Christi 37: secundum Marianam 38.

Tiberianus, Poeta sub Constantino M. citatur-a Servio, et Fulgentio, qui affert ex eo hunc versum:

Aurum, quo pretio reserantur limina Divis.

Finxit, ex Antipodis vento ad se latam *Epist.*, et hac occasione tractat de iis, quae pro, et contra Antipodas dici possunt. Fuit Tragoediographus: nam Fulgentius citat ejus *Tragoediam Prometheus*. Citat etiam ejus lib. de *Socrate*.

Tibullus (Albius), Rom. Eques, qui bona paterna dilapidavit. Fuit Poeta elegiacus insignis, sed impudicus; laudatur a Poetis, et Criticis antiquis. Comes fuit in exsilio ad Phaeacum insulam Messallae Corvini, cui erat carissimus, et quem laudat Carminibus suis. Obiit an. 24. aetatis non multo post Virg. Ejus mortem deslerit Ovid. De eo Horat. in *Ode lib. 1*, et *l. 1. Epist. 4*.

Tibullus, Poeta Comicus, diversus ab Elegiaco. Ejus Fabulam inscriptam *Helena* citat Fulg. et ex ea versum affert.

Ticida (C), Poeta Epigr. De eo Ovid. *Trist. l. 2.*, et Suet. de *Ill. Gram.*, ubi de *Val. Catone* afferens versum *Ticidae*, quo laudatur *Lydia*, Val. Catonis Poema. Hujus, et praecedentis Carmin. desid. Citantur versus aliquot *Ticidae* satis ingeniosi, et culti ab antiquis Grammaticis.

Ticius, Orator, cujus mollem, et effoeminatam actionem Tullius reprehendebat: unde Saltationis, quoddam genus fuit *Ticius* appellatum. Ita Quintil. *l. 11.*, ubi de *Actione*, et *Gestu Oratoris*.

Ticonius, Afer, in humanis, et divinis litteris eruditus. Sunt, qui tradant, eum Donatistam fuisse. Alii cum Possevino dicunt, contra Donatistas validissime scripsisse. Plura edidit, quae desid.

Superest solum *Tract. de 7. Regulis Sacrae Paginae interpretandae*, in *Bibliot. PP.* Ejus Epitomen affert S. Aug. l. 3. de *Doctr. Christ.* Citatur etiam a S. Aug. l. 2. *Retract.*, ubi praefert cujusdam sacri textus ab eo factam interpretationem S. Cypriani interpretationi.

Tigellinus, Neronis Aulicus, et ejus libidinum administer. Postulavit majestatis Petronium Arbitrum, aemulum suum, quem perdidit.

Tigellius, sive *Tigellus* (Hermogenes), Poeta, et Cantor, natione Sardu, ab Horatio notatus *Sat. 3.*, et *10. lib. 1.* Fuit Musicus, Augusto carus, qui inter Poetas chorum ducere ambiebat, ac de Poetis judicare. Forsitan judicium Horatii de eo nonnihil invidiae admissum habebat. Nam ut recte Hesiodus.

Odit faber fabrum, figuloque molestus est figulus,

: Cantor Cantorem lividus odit. Addere potuisset, et *Poetam Poeta*. In eum etiam invehitur vetus Horatii Interpres, dicens: *Sardi Tigelli putidum caput venit*, et Cic. *Ep. 25. lib. 7. Famil. de Tigello*, ait: *Eum additum jam tam puto Calvi Licinii Hipponae-taeo praekonio*; sed forsitan Cic. de *Tigellio* alio loquitur. Ab Horat. *Sat. 3.*, ut cerebrosus, inconstantissimus, decoctor, et semper magna loquens depingitur.

Timagenes, Histor. De eo M. Sen. l. 5. *Contr.* ait, fuisse acidae linguae, et nimis liberae: adeo ut, cum ei iratus Caesar multis de causis domo illum interdixisset: *Historias rerum a Caesare gestatum*, quas lucubrarat, combusserit, quasi, et ille Caesarem ingenio suo interdiceret. Fuerat servus, deinde cocus, ex coco leccicarius, et tandem Caesaris familiaris, et Historicus. Non liquet, an is fuerit *Timagenes*, Alexandrinus, a Gabino emptus, qui Romae docuit usque ad Augusti aetatem. Forsitan hic erat *Timagenes*, Sophista Alexandrinus, cujus aemulus fuit Hiarbitas. Amborum meminit Horat. *Epist. 19. lib. 1.*

Timolaus, unus ex 30. Tyrannis, quem ad Herennium fratrem scriptis testatur Trebellus Pollio, et forsitan hic est Auctor *Rhetor. ad Herennium*, qui Ciceroni, aut Cornificio tribuuntur.

Tiro (Sabinus), scripsit de re hortensi. Vide Plin. *H. N. lib. 19.*

Tiro (Tullius), cujus nomen nonnulli per y perperam scribunt, Libertus Ciceronis doctissimus, ei, et universae Tullii familiae admodum carus, ut ex *Epistolis* a Tullio, ab *Ajus* fratre, et filio ad eum absentem, et aegrotantem scriptis colligitur. Fuit magno ingenio, et memoria praeditus, quibus, industria sua adhibita, doctrinam non vulgarem comparavit. Vide *Notarius*, et *Notae* in *N.* Ordinavit patroni sui, scripta: et *Epistolas*, tum missas, tum acceptas a Cicetone in libros digessit post mortem, ut arbitror, Ciceronis. Hic enim *Epist. 5. lib. 16.* ad Atticum ait: *Mearum Epistolarum nulla est Συνοψη sed habet Tiro instar septuaginta: et quidem sunt a te quaedam sumendae: eas ego, oportet, perspiciam, corrigam, tum denique edentur.* Scripsit etiam Cicetonis *Vitam*, et alia, quae desid. De eo meminit Gellius variis in locis, in quibus indicat, magnum Criticum eum

fuisse, licet ejus crîsim non semper probet immo, nonnunquam repellat. *Tironis* judicium de *Catonis Oratione* pro Rhodiensibus affert Gel. l. 7. c. 3., ubi eum ab ingenio, doctrina, et antiquitatis cognitione laudat, ac adiutorem, et adminiculatorem studiorum *Ciceronis* fuisse affirmat. Verum plus ausum, ait, quam tolerari, ignoscique ei possit, *Catonem* reprehendendo. Praeter *Ciceronis Vitam*, cujus librum 4. citat *Asconius* in *Comment. ad Orat. pro Milone*, edidit de *Jocis Ciceronis libb. 3.*, qui a nonnullis *Ciceroni* tribuebantur. Vide *Macrobius lib. 2. Saturnalium c. 2.* Hi libri notantur a *Quintil. lib. 6. c. 2.*, eo quod in eis sint *Joci*, seu *Dicta* valde frigida, et sine delectu. In *Dial. de Oratoribus* citatur *Tiro*, qui *Ciceronis* occasum tradit, contigisse VII. Id. Decembris, *Pansa*, et *Hirtio Coss. Tironem* consensuisse in *Puteolano praedio* testatur *S. Hier.* in *Eusebii Chronico*, et verisimile est, illic obiisse. Canonem suorum *Scriptorum Tironem* *Cicero* appellabat; eum tamen notat in altera ex *Epistolis* propterea, quod perperam usus esset adverbio *fideliter*, de sua valetudine scribens.

Titianus (Jul.), *Maximini Imperatoris* magister, scripsit *libros Provinciaiarum*, laudatos a *Capitoliano*, et *Servio*. Vocabatur sui aevi *Simia*: eo quod omnes scite imitaretur. Alii eum *Tatianum* appellant. *Ausonius* laudat ejus *Fabulas*; *Diomedes* ejus *libros de Agricultura*; *Sidonius* demum citat ejus *Illustrium Foeminarum Epistolas*, et *Themata Virgilii*.

Titinius, Poeta, *Togatarum Fabularum* Scriptor, cujus meminerunt *Varro*, *Festus*, *Nonius*, et *Charisius*. Ejus *Fabulae*, seu *Comediae* desid.

Titius, Poeta memoratus ab *Hor. lib. 1. Epist. 3.*, et a *Cic. in Bruto*. Florebat non procul ab *Afranii* aetate. Forsitan hic fuit *Titius*, qui *Lyrica*, et alia carmina panxit, quae desid. Nec liquet an diversus ab hoc fuerit.

Titius, Rom. Eques, quem ut maximum Oratorem laudat *Cic. in Bruto*, licet Graecas litteras nesciret. Eum fuisse Poetam Tragicum, quem imitari *L. Afranius* studuit, ibidem indicat.

Titius, quidam, ut *Grammat.* citatur a *Macr. lib. 3. Saturnalium*. *Titius*. Ad eum est *Ciceronis Epist. lib. 5.*, in qua de ejus sapientia loquitur eum consolans.

Titus, Rom. Imp. *Vespasiani* filius, Romae natus, et educatus, Amor, et Deliciae generis humani ob suam beneficentiam dictus. Fuit singulari praeditus memoria, et docilitate ad omnes artes. Fuit item Latinae, et Graecae linguae peritus, ac ad orandum, et pangenda carmina promptus, facilisque usque ad extemporalitatem, ut tradit *Suet. in ejus Vita*. Ejus Poema de Cometa citatur a *Plin. l. 2. Hist. Naturalis*: quae *Historia* fuit a *Plinio* ei dicata. Necatus creditur a fratre *Domitiano*, imperandi cupido, clam ei in convivio propinato veneno. Imperavit an. 3., et in flore aetatis e vivis excessit. Nestoris annos vivere dignus. Obiit an. Christi 81. Ejus OO. desid.

Toga indumentum erat Romanorum, quod super tunicam gestabant, ut Graeci pallium. *Toga* candida induebantur Tirones ipso tirocinii die. *Tirones* autem dicebantur, non novi solum Milites, sed, et illi, qui Eloquentiam auspicabantur in foro. De M. filii tirocinio Aspini inito scribens M. Tul. in *Epist. ad Atticum*, Togam puram eam appellat. Tirones etiam militares *Candidati* dicti fuerunt a *toga* candida, quam induebant, cum Sacramento militari obstringebantur. Romani *Gens togata* appellabatur, et Gallia Cisalpina *Gallia togata*, quia apud Gallos istos toga in usu erat, qua Transalpini Galli non induebantur in *Gallia Comata*, et *Brachata*.

Torquatus (T. Manlius), Juris civilis, et Pontificii peritiss. Filium suum D. Syllanum severissime judicavit, auditis Macedonum querelis, quibus praefuerat, eum, et Repub., et domo sui indignum censens, ac a conspectu suo abesse iubens. Ita Val. Max. lib. 5. c. 8.

Torquatus, Orator, amicus Horatii, a quo ad coenam invitatur *Epist. 5. lib. 1.* Ab hoc defensus fuit Moschus Rhetor, beneficii reus. Ignoro, sit ne is L. Manlius *Torquatus*, quem nobilem, et facundum tuisse indicat *Ode lib. 4* ad eum. Hic Cos. fuit eodem anno, quo natus fuit Horatius. Originem ducebat ab illo Manlio, qui Gallum occidit, et torque spoliavit, ob quod *Torquatus* dictus.

Torquatus (L), Orator, subagresti vir ingenio. Accusavit de conjuratione Corn. Syllam, quem defendebat Hortensius: et ut constat ex *Tabulario* antiquo diurno Urbis, quod afert Funcius, ad V. Kal. Septemb. pro Sylla accusato a *Torquato*, causam dixit Cicero. Cum de caussa Syllae esset quaestio, *Torquatus* Hortensium appellavit *Dionysiam*, quae erat Saltatrix, et gesticularia quaedam notissima: cui Hortensius: *Malo*, inquit, *Torquate*, *Dionysiam* esse, quam, quod tu, agrestem hominem, intractabilem, et inelegantem.

Torquatus (C. Bellicius), Poeta sub Trajano clarus, coaetaneus C. Plinio Caecil., et L. Calpurnio Pisoni, illi, qui de *Continetia Vet. Poet.* scripsit, et Cos. fuit ordinarius cum Vettio, Rustico, Bolano an. U. C. 863.

Torquatus (L), diversus a praecedenti. Cic. *1. 1. de Finibus* eum, tanquam doctum Epicureum loquentem inducit, quin ei agreste ingenium tribuat. De eodem tanquam, jam fatis functo, loquitur multis eum mactans laudibus in *Bruto*, seu de *Cl. Orat.*

Toxotius, Poeta, et Vir Senatorius ex familia Antonini Imp. Floruit sub Maximino Imp. Nonnulla ejus Poemata legebantur J. Capitolini aetate. Forsitan ex eo originem traxit

Toxotius, Vir nobiliss., S. Paullae, Matronae Romanae doctissimae, filius, matris cura proculdubio litteris apprime eruditus, et optimis moribus informatus. Vide *Laeta* in L.

Trabeas (Q), Poeta Comicus, laudatus a Cic., qui nonnullos ejus Versus afert. Sedigitius ei 8 locum inter Comicos dat.

Trachallus, Orator, a Quint. laudatus l. 12. *Inst. Orat.* ob gratissimum vocis sonum in recitando suas *Orat.*, quae desid.

Tragoedi Latini antiqui. Horum paucissimae *Tragoediae* integrae ad nos pervenerunt. Fragmenta multarum collegerunt Stephani, Martinus del Rio, Hisp. Jesuita doctiss., et Scrivenerus. In Senecae integras *Tragoedias*, quae supersunt, insignes *Comment.* Martini del Rio habemus. Primos edidit an. aetatis 18., quos postea dedit auctiores, ex quibus partem dicavit J. Lipsio, ejus intimo amico, quem ex Orci faucibus se extraxisse dici, eum ad Catholicos redire amice hortatus tempore Belgicae ab Hispanis defectionis.

Trajanus (Ulpius Nerva), R. Imp. a Nerva adoptatus, de Rom. Repub. optime meritus, a Plin. Caecil. in celebri *Panegyrr.*, et gratiarum Actione pro suo Consulatu miris encomiis celebratus, praesertim a militari virtute, a litterarum, ac litteratorum amore, ac in hos beneficentia. Dionem Phil. secum in curru triumphali duxit, ut ejus doctrinam ornaret. Rebellantes Judaeos armis compressit, in Christianos ob religionem inquiri vetuit; multi tamen eo imperante fuerunt martyrio coronati. Scripsit *Dacica*, quorum *liber 1.* citatur a Prisciano l. 2: *Commentarios, et Constitutiones de re militari*, citatas a Vegetio Renato *de re militari* scribente. Haec, et alia OO. desid. Supersunt solum *Epist.* breves, sed gravissimae ad Plin. Caecil. Imperavit an. 19: vixit 64. Obiit in Cilicia apoplexia correptus an. Christi 117. (antea aqua intercute laborabat) cum arma in rebellantes Parthos pararet. *Optimi* Agnomen fuit ei inditum a Romanis, qui *Traiani* bonitatem Successoribus optabant. Herba parietaria ab Antonino Imper. appellabatur, quia nomen suum omnibus aedificiis publicis a se exstructis inscribi jubebat. Illud non omittendum, Trajanum contra exactiones, et tributa immodica dicere solitum: *Fiscum esse veluti lienem, quo excrescente, artus ceteri contabescunt.* Ita Sextus Aurelius in *Juliano*. Vide ejus Dictum memorabile ad Praef. pr. Verbo *Praefectura* in P.

Tranquillus (C. Suetonius), Romanus Litteratus, sub Suetonii nomine magis notus, et citatus. Fuit Orator, et Historicus nimio plus diligens: quippe qui potuisset plura impudica Imperatorum, quorum *Vitas* scripsit, sine damno praeterire, vel ea tantum generatim, et verbis honestioribus indicare. Multa edidit, quae desid. In 12. *Imperatorum Vitis* initium *Vitae C. Jul. Caesaris*, ab eo editae, non exstat. Ejus supplementum dedit Ludov. Vives, stylum suum Suetoniano accommodans. Scripsit etiam *lib. de Illustr. Gramm.*, qui exstat. Desiderantur *Ludicrae* ejus *Historiae*, citatae a Gel. l. 9. c. 7., et supersunt solum fragm. *de Claris Poetis*, et *de Cl. Rhetoribus*. Scripsit insuper, secundum Possevinum, *de Regibus: de Praetoribus: de Rom. Institutis: de Officiorum Institutione: de Signis, sive Notis: de Anno Rom.: de Vestium generibus: de Spectaculis: de Graecis Certaminibus, sive Ludis:* quae OO., ab antiquis citata, arbitror, in-

tercidisse. Floruit sub Adriano, cui fuit ab Epistolis. Suidas testatur, eum scripsisse contra 6. libros Didymi Chalcentrici, in quibus Cicero taxatur. Verum heque Opus istud comparet. Vide Ammianum lib. 22. In *Epist. Plinii Caec. ad Trajanum lib. 10.* legitur magnum Suetonii elogium.

Trasea (L. Paetus), Patavinus, Orator egregius, de quo Tac. l. 15. *Ann.*, ubi narrat ejus sententiam Senatui probatam. Vide *Antistius* in *A.* Occisus fuit jussu Neronis, accusante eum M. Eprio. Laudatur a *Mart. l. 1. et 4. Epigr.*, a *Plurarcho*, a *Suet. in Domitiano*. A *Tac. l. 16. Ann.* Virtus ipsa appellatur. *Trasea* magnum Patavii decus laudabatur tanquam Judex integerrimus a Nerone, ei infenso: Dicere enim solebat Nero: *Utinam tam me amaret Paetus, quam ipse Judex integerrimus est.* Amatus a Paeto fuisset proculdubio, si Nero amore dignus fuisset.

Trebatius (C. Testa), celeberrimus Jurisconsultus, ad quem sua *Topica* scripsit Cic. ejus amicus. *Trebatii liber de Religionibus* citatur a *Gel. l. 6. c. 12. NN.*, et a *Macr. l. 3. Saturn.* Cicero lib. 7. *Epist. Fam.* in *Epist.* ad C. J. Caes. (cui postea ille fuit a consiliis) eum commendans, dicit Caesari de eo: *Hominem probiorem, meliorem virum, prudentiorem esse neminem: Accedit: familiam ducit in jure Civili, singulari memoria, summa scientia.* Eum cavillatur Cicero, eo quod Epicureus factus esset: quae Secta Juris inimica dicitur.

Trebianus, Vir litteratus, Ciceronis amicus. Eum solatur Cic. *Epist. 21. lib. 6. Famil.* Videtur Pompei patres in bello civili secutus, et exsul tunc fuisse, cum ad eum Cicero scribebat.

Trebonius (C), Asiae Praef., amicus Ciceronis, ad quem misit Carmina inter navigandum scripta contra malum civem. Vide lib. 12. *Epist. Famil.* Alium librum eidem miserat, in quo collogerat salsa, et acuta dicta Ciceronis. Vide *Epist. ult. l. 15.* Ad eum antea miserat Cicero *Lib. de Orat.* Vide *Epist. 20. Cic. lib. 15. Trebonii OO. desid.*

Triarius (C), laudatus a Cic. in *Bruto*, et l. 1. de *Finibus*. Ejus *Orationem* vocat plenam litteratae senectutis. Indicat etiam, eum in *Histor.*, et *Poeticis* valde versatum fuisse. Ejus Scripta desid.

Triarius, Rhetor, citatus cum laude a Sen. in *Controv.* De eo tamen ait: *compositione verborum belle cadentium multos Scholasticos declarando delectabat: omnes decipiebat.* Addit insuper, reprehendisse in quadam *Controversia* ejus dicta laudantes: quo effecit, ut deinceps etiam ab ipso bene dicta tardius aliqui laudarent, insidias veriti.

Corollarium VI.

Tribuni plebis, qui erant Plebis veluti Patroni, et Tutores contra Patricios, magna auctoritate Romae pollebant. Hi ante valvas Curiae, ad quam intrare eis non licebat, subsellia sua habebant, et Decreta Senatorum diligentissime examinabant, ut siqua improbasent, rara esse non sicerent. Itaque veteribus Senatusconsultis littera *T.* addebatur ad indicandum, *Tribunis pl.* probata fuisse. Oportet

Part II.

bat, eos in Rom. legibus versatos esse, et Oratoriae non expertes: Saepe enim debebant plebem defendere *Orationibus* suis, resistendo Senatus Romani Decretis, seu Senatusconsultis, quibus plebem Patricii vexare tentabant leges infringendo, vel novas condendo, et hoc *intercedere* dicebatur: quod jus intercedendi cuilibet *plebis Tribunum* competeat. *Tribb. pl.* nunc majori, nunc minori numero fuerunt. Tribunitia potestas, quae tempore Syllae, plebis inimici, abolita fuerat, eo mortuo, fuit instaurata. Verum postea Caesares, rerum potiti, Tribunitiam potestatem, ut etiam Pontificatum Maximum sibi adjudicarunt. Quamvis a nonnullis inter Magistratus Tribunatus *pl.* non recenseatur, tanti tamen fiebat haec dignitas, ut multi ex Patriciis Plebej fierent, ut possent Tribunatum *pl.* obtinere. Innumerae *Tribunorum pl. Orationes*, quarum nonnullae populares turbas excitaverunt, ut de Gracchanis dictum est, desiderantur. Vide Scriptores de Rom. Magistratibus tractantes. Ex illis intelliges, Tribunitiam potestatem fuisse sacrosanctam, et inviolabilem: adeo ut Diis Sacer esset, et morte plectendus, qui Tribuno *pl.* vim inferret. *Tribunorum plebis* domus apertae diu, noctuque erant, ut omnibus, et quovis tempore aditus ad eos pateret, si quid esset cum eis agendum in favorem plebis, cujus iura tuebantur.

Trimatius, Vir doctus a Gel. appellatus. Scripsit *Iliada*, cujus lib. 2. citatur a Gel. l. 6. c. 6. NN.

Trio, Orator, et Accusator CN. Pisonis.

Corollarium VII.

Trismegistus (Hermes), Phil. Aegyptius, non multo posterior Mose, ex cuius Scriptis forsitan didicit superstitionem Ethnicorum rejicere, ac bene sentire de Deo, in cuius laudem plures hymnos paravit. Praeter plura Carm. lingua patria edita, scripsit *Dial.*, in quo Asclepius loquitur. De eo ait Lactantius lib. 6. *Divin. Instit.* c. 25., cum Prophetis tam re, quam verbis congruere. Eiusdem sententiam affert de Justitia, et de Dei cultu, ibidem Latino sermone expressam. Alibi eum citat afferens ejus Graeca verba ex lib. de *Sermone perfecto*: quae Opera ex lingua Aegyptia in Graecam versa primum arbitror, et postea ex Graeca in Latinam. Saltem ante S. Aug. aevum ejus Opera in Latinum versa fuerunt. Sunt, qui *Trismegisti Opera*, quae leguntur, supposititia putent, ut Svbillina.

Corollarium VIII.

Triumphus, summus honor Romae, ducibus victoribus hostium concessus, cum ex bello redibant. Poinpam triumphalem describit Cic. in *Pisonem*.

Corollarium IX.

Troja, celebris in Phrygia Civitas (unde oriundi per Aeneam, et Comites, ex ea, a Graecis capta, et combusta, in Italiam appulsi priusci Romani dicuntur) a Graecis expugnata nec fuit, nec Trojani a Graecis in bello victi, licet id tradat Homerus, cui consentit Vir-

gilius: quin immo Graeci a Trojanis victi, et fugati fuerunt. Ita nonnulli, qui confictum item reputant decennale Trojanum bellum, ab Homero decantatum.

Trosius, Gramm. M. Aurelii Imp. in Lat. Grammatica magister, *Tryphon*, doctus Judaeus, quo cum disputat S. Justinus M. in *Dial. cum Tryphone*.

TU

Tubero (L. Aelius), Jurisconsultus, qui scripsit de *Jure privato*, et *publico*. Fuit etiam Orator, quippe qui accusavit Ligarium, Pompejanas partes in bello Civili secutum, a Cicerone apud C. J. Caesarem eloquenter defensum. Damnatus fuisset hic a Caesare, nisi sua eloquentia Cicero eum eripuisset. *Tuberonis Oratio* contra Ligarium desid., et ipse, a Cic. in hac causa victus, dicitur foro valedixisse.

Tubero (Q.), citatus a Suet. in *C. J. Caesare*, ut Historicus, narrans, C. J. Caesarem, a primo suo Consulatu ad initium belli Civilis, CN. Pomp. haeredem instituisse, et testamentum suum ab ipso Caesare militibus pro concione recitatum fuisse.

Tubero, alius a praecedenti, Q. Ciceronis in Asia Legatus, quem laudat Cic. in *Epist. ad Q. Fratrem*. Fuit Hist., ut Cic. indicat *Epist. 1. ad Q. Fr. l. 1.*, ut etiam *Halicarn. Rom. Antiq. l. 1. c. 10*. Mihi persuadeo, hunc, ob nominum similitudinem, ab Scriptoribus cum praecedenti confundi, ut etiam cum L. Aelio Tuberone, de quo antea, *Ejus Hist. desid.*

Tubero (Q. Ael.), Jurisconsultus, vir praeae frugalitatis. Scripsit *Librum Histor.*, et *de Officio Judicis* ad C. Oppium, citatum a Gel. *l. 7. c. 9. NN.* Cicero in *lib. de Jure in artem redigendo*, (qui perit, et lectus fuit a Gellio, eum citante *l. 1. c. 22.*) aiebat, Doctrina juris hunc *Tubronem* majoribus suis superfuisse. Is Lucullum, ob aedificiorum amplitudinem, opulentiam, et magnifica opera, quibus terras, et maria occupabat, *Xerxem Togatum* appellabat. Alter ex *Tuberonibus*, *Hist. lib. 1.* loquitur de Servio Tullio, Rom. rege, et de ejus circa aetates judicio. Ita Gel. *l. 10. c. 29*.

Tucca (Plotius), Poeta Epicus, Virgilii amicus, et Augusto carus, cui una cum Vario, Virgilii defuncti *Aeneidos* Opus emendandum Augustus commisit, ut in lucem edcretur. Ab Horatio cum laude memoratur. *Tuccae OO. desid.*

Tucca, Poeta, de quo Mart. *l. 12. Epigr. ad eum*, indicans in omni Carminum genere fuisse versatum.

Tuditanus (C.), citatur a Gel. *l. 13. c. 14.* ejus *Commentarius 13.*, qui cum reliquis desid. Quo de argum. esset *Comment.* ille non dicit Gellius. Laudatur *Tuditanus* a Cic. in *Bruto* tanquam elegans Scriptor, et citatur a Plin. *l. 13. c. 13. H. N.*, et a Macr. *l. 1. Saturn. c. 13.*, et *16.*

Tullianus (Stratius), citatur a Macr. *l. 3. Saturn. c. 2.* ejus *Liber 1. de Vocab. rerum*.

Tulliola, Ciceronis filia, cujus Epistolas ad se citat Cic. in *Episte*,

ad Atticum. Omnium optima, et doctissima a patre appellatur in *Consolatione*, de ejus morte, et consecratione loquente. Ita Lact. *l. 1. Div. Instit. c. 15*. Fuit desponsata C. Pisoni, celebri Orat.: deinde Dolabellae nupta, et tandem Crassipedi, de quibus Cic. in *Epist.* In via Appia, e regione conditorii Ciceronis invenum: fuit sub Sixto IV Pont. muliebri cadaver, quod ex inscriptione conjectatum fuit, Tulliolae fuisse. Id erat aromatibus ita conditum, ut temporis injuriam non senserit. In eo visebantur capilli aureo reticulo impliciri summa omnium admiratione. Cadaver, in Urbem delatum, triidua mora computruit, medicamine amoto. Vide Cael. Rhod. *l. 3. c. 24. Lect. ant.*

Tullius (M), avus Ciceronis, Orator, qui restitit Gratio, ierenti legem tabellariam, cujus soror erat avia Ciceronis. Ita Cic. *l. 3. de leg.*

Tullius (M), Ciceronis pater, qui infirma usus valetudine in Arpinati villa aetatem egit in litteris. Uxorem habebat Elpiam, Ciceronis matrem, nobilem, et divitem foeminam. Vide Cic. *de leg. l. 2. paulo post initium*.

Tullius, Servus, et Scriba Ciceronis. De eo in *Epist. ad Rufum l. 5. Famil. Ciceronis*. Forsitan hic erat, vel Laurea, vel Tiro, postea liberti Ciceronis, eidem valde cari.

Tullius (M), Orator, cujus meminit Cicero *Epist. 3. l. 2. ad Q. Fratrem*. Accusavit Sestium de vi, qui defensus fuit a M. Tullio Cicerone. Accusatoris *M. Tullii Oratio* desid.

Tullius, Cimber Rhetor, in quem sunt Scazontes in *Catalectis veterum Poetarum*.

Tullius (Servius), sextus Rom. Rex, belli, et pacis artibus clarus. Is, cum 44. an. regnasset, a Tarquinio Superbo, ejus successore, et genere occisus fuit. Operam dedit studio Juris Civilis, ac de *Contractibus*, et *Delictis 50. leges* rogavit. Item de *Foenore*, de *Nexis*, de *Aere alieno*. Ita Dion. Halic. *l. 4. Ant. Rom.* Verisimile est, ex his nonnullas saltem inter *leges 12. Tabul.* inveniri. Multorum namque Jurisconsultorum fert opinio, leges Regias, quae in Jure Papyriano collectae erant, et in unum Juris corpus redactae, non omnes abolitas, ejectis Regibus; sed plures ab Appio Claudio, et Coruncano in *12. Tabulas* inseras fuisse. De *Servio Tullio* ait Dionys. Halic. *lib. 4. artibus*, et disciplinis fuisse eruditum cura Tanaquil, et Tarquinii Prisci, qui eum filii loco habuerunt, et ejus ingenio delectati, Successorem in regnum voluerunt. T. Livius in fine *l. 1. citat Servii Tullii Commentarios*, qui desid. Aul. Gell. *l. 10. cap. 28* meminit ejus de *Aetatibus* judicii. Plura de Servio Tullio vide apud Plut. de *Fortuna Romanorum*. Primus fuit, qui aes Romae signavit pecudis nota, unde *Pecunia* dicta. Antea permutationibus, vel aere non signato in contractibus utebantur Romani.

Corollarium X.

Quoniam in hoc *Syllabo* saepe a me facta mentio de *legibus 12. Tabularum*, ac multis ex antiquitatis studiosis non displicebit, Lati-

nitatem illorum temporum, idest post 300. an. ab Urbe condita, ex parte saltem agnoscere; non piget hic exscribere leges aliquot dictarum *Tabularum*, ut de reliquarum Latinitate conjectura fiat.

1. *Sei parentem puer verberet; ast oloe plorasit, puer Deiveis parentom sacer esto.*

2. *Sei hemonem fulmin Jobis occisit, nei supra cenna tollitod: hemmo sei fulmine occisus esit, ei joussta nulla fieri oporteto.*

3. *Pellecs asam Junonis ne tangito: sei tanget, Junoni crinibus demissis agnom foeminam ceditod.*

4. *Cuojus auspicio clase procincta opeima spolia capiuntur, Jovei Ferebrio bovem caeditod, cui cepit airis ducenta datier oportebit. Ceteras vide apud Jurisconsultos.*

Praefatae leges varie a variis describuntur. Quae a me sunt adductae conformes videntur Latinitati, et Orthographiae illius aevi, quae colligitur ex variis illius aetatis marmoreis Inscriptionibus, praesertim ex columnae rostratae C. Duillii incisa. Ut nunc, Augusti etiam aetate, ferrea, et horrida videbatur haec Latinitas, quia ea in usu amplius non erat. Verum antiquis Romanis forsitan fetrea, et horrida visa fuisset Latinitas aevi posterioris.

Turius. De eo indicat Cic. in *Orat. pro Balbo*, in Jure praedictorio valde versatum fuisse. Ignoro sitne hic *Turius*, de quo Horat. *Sat. 1. l. 2.*, tanquam de Judice iniquo, et venali loquitur.

Turnus, Poeta Satyr., Memoris frater. De eo Mart. *l. 11. Epigr.*

Turpilius, Poeta Comicus. Fl. an. 170. ante Christum. Citatur ejus dictum a S. Hier. in *Epist. ad Niceam*, et in *Chron.* tradit, obiisse an. U. C. 651. Plura fragmenta exstant a Grammaticis antiquis adducta ex *Turpili* Comoediis.

Turranus, Poeta Trag. Ovidii aequalis. Vide *Epist. 16. l. 4. de Ponto*.

Turrinus (Clodius), citatus a Sen. in *Prooemio lib. mihi 20. Controv.*, ubi judicium suum de ejus eloquentia filiis exponit.

Turrius, laudatus a Sen. in praefato *Prooemio*, ubi indicat, Hisp. Rhet. fuisse, valde sibi carum, adeo ut eum inter filios suos numeraret. Indicat insuper, ejus patrem valde disertum, et eloquentem fuisse.

Tuticanus, Poeta, amicus Ovidii a puero. Mutuam operam invicem sibi praestabant in emendandis Carminibus, quae componebant. Vide in *libb. Ovidii de Ponto Epist. ad Tuticanum*.

Tutillius, Rhetor insignis, qui floruit Quintiliani, et Martialis aetate. De eo Martialis *lib. 5. Epigr. ad Lupum*, ubi haec: *Famae Tutillum suae relinquat.*

TY

Tyrannio, Gramm. insignis, patria Amasaeus, Strabonis Geographi, civis sui, magister, ut Strabo testatur. Captivus Romam ductus fuit a Lucullo post victum Mithridatem. Ibi claruit, et dives evasit. Biblioth. habuit librorum ultra 3000., inter quos erant Opera Arist.,

quae possederat Apellico Tejus. Fuit Scriptor librarius Ciceronis. Ei namque Cic. suam bibliot. ordinandam commisit, et designationem, seu titulos librorum in operculis describendos demandavit: qua in re Ciceronis voluntati satisfecit. Videtur etiam Indices librorum confecisse, et curasse de conglutinandis Codicibus opera librationum Arici adjutus. Vide *Epist. 4.*, et *8. lib. 4. Epist. Cic. ad Atticum. Tyrannio* docebat Q. Fr. Cicetonis filium, qui egregie erudiebatur. Ita Cic. *Ep. 4. l. 2. ad Q. Fratrem*. Ejus proprium nomen erat *Theophrastus*. Dicitur postea fuit *Tyrannio*, quia puer pueros alios varie exagitabat, et vexabat.

Tityrus, Poeta, qui *Pastoritia* edidit. De eo Ovid. *l. 4. de Ponto Epist. 16.*

Corollarium XI.

Quae hic dicenda occurrunt de littera *T*, dicta sunt *Corollario 2.* in littera *A*, et *Corollario* postremo de littera *D*: quae vide. Quibus addi potest, vetetes nonnulla scripsisse, et pronunciassse per *T*, quae nunc per *S* scribuntur, et pronunciantur, ut *Mertare, Pulsare*, quae nunc *Mersare, Pulsare* dicimus, et scribimus. Nonnulla etiam nunc per *D* scribimus, quae olim per *T* scribebantur, ut *Alexander, Cassandra*, olim *Alexanter, Cassantra*. Per litteram *T* norabant Romani praenomen *Titus*: et Cael. Rhodig. contendit *Lect. antiq. l. 10. c. 8.* per litteram *longam*, quam de se anus Siaphila facete doctevit apud Plautum, non *I*, sed *T* litteram intelligendam, cujus cum transversa ttabe, ex qua suspendi volebat, figuram exhibitura erat.

VA

Vagellius, Poeta Lyricus, L. An. Senecae amicus. Eum citat Sen. *l. 6. NN. QQ. c. 2.* vocans inclium hunc ejus versum.

Si cadendum est mihi, coelo cecidisse velim

Valens (Statilius), Hist. *Traiani Vitae* Scriptor, citatus ab Spartiano in *Alexandri Severi Vita*.

Valens (Vectius), eloquens Medicus sub Claudio Caesare, de quo Plin. *l. 21.*

Valens, Episcopus Atianus, et Arianae factionis una cum Ursatio Coryphaeus, qui, sub Arianis Principibus, multis conciliabulis contra Nicenam fidem, et S. Athanasium praesederunt. Cum S. Hilario, propter fidem Catholicam exsule, disputare ausi illi non fuerunt. Ne disputarent cum eo, sedi suae restitui eundem procurarunt.

Valens, Impetator Atianus, frater Valentiniani, optimi Catholici, qui filium Gratianum novennem Augustum appellavit. Exstant in *Cod. Theod.* leges latae a Valentiniano I., et Valente, quibus Magistris Urbis, et ejus uxoribus immunitates conceduntur, ac de his, qui Romam studiorum causa adibant, multa optime decernuntur, ut in disciplinarum studio profectus faciant usque ad an. 20. aetatis, post quem ad patriam remeare jubebantur. Non licebat eis ad spectacu-

la, et convivia intempestiva frequenter adire, eisdemque legibus turpem inhonestamque famam, ac consociationes, proximas criminibus, fugiendas ab Scholasticis statuebatur. Item Roma expelli, et verberibus publice affici, qui non ita se gesserit, ut liberalium rerum dignitas possit. Imperavit *Valens* in Oriente an. 14. Vixit an. 50, et in turgurio combustus periit an. Christi 378.

Valentinianus I. Imp., vir bona um arrium studiosus, animo gravis, vitiorum osor, ingenio solers, sermone cultrissimus, et taciturnus. Pator, et fictor egregius, ac disciplinarum studii optimis legibus promotor. Vide *Valens* supra: *Pictura* in *P.* Obiit an. Christi 375: aetatis 55: Imperii 12. De eo multa cum laude doctrinae *Vegerius Renatus* in Opere de re militari.

Valentinianus II. Imp., *Grariani* frater, et *Valentiniani I.* fil. Citatur ejus *Oratio* ab *Ammiano*. In *Cod. Theod.* sunt plures hujus Leges, et Rescripta ad Praeff. pr. in favorem litterarum, et litterarorum. Extat etiam *Epist. ad Syricum Papam*, qua ejus electionem, acclamationibus populi Romae factam, approbat, et laudat, ac inter *Symmachi Epist.* sunt nonnullae ad *Symmachum* scriptae. Obiit Viennae in Gallia an. aetatis 17: Christi 392: Imperii an. 8. strangulatus in cubiculo ab *Arbogaste*.

Valentinus, haeresiarcha, Romae notus sub *S. Telesphoro* Papa 2. Eccl. Sec. Repulsam Romae passus in peririone Episcopatus in *Cypri* insula somniavit insana mulra de 30. Aeonibus masculis, et foeminis, minora quaedam saecula ab illis genira fingens, ex quibus Christum ortum affirmabat, multos alios errores addens ex disciplina *Platonica*. *Tertull.* ajebat, *Ovidium Metamorphoses* suas deleturum, et *Valentini* fabulosa saecula, et generationes agnovisset.

Valentinus (Val.), scripsit ficto nomine *Tapullam* legem. Ita *Festus Pompejus*. Forsitan hic est, qui *C. Cosconium* accusavit, et cujus carmen recitatum fuit in judicio: quo lecto absolutus fuit *Cosconius*, licet evidenter nocens, ob carmen inverecundum *Valentini*, et *Valentinus* accusator damnatus. Vide *Val. M. l. 8. c. 1.* Sunt qui eum non *Valerium*, sed *Laberium Valentinum* appellent.

Valeria: de hujus *Oratione* ad *Volumniam*, *Coriolani* matrem *Plut.* in *Coriolano*.

Valerius, Aedilis, et Orator ad populum reum egit *Q. Flavium Augurem*, qui absolutus fuit ob violentum dictum Accusatoris. Ita *Val. M. l. 8. c. 1.*

Valerius (L), Jurisconsultus, commendatur a *Cic.* in *Epist.* ad *Appium Pulchrum* tanquam unus ex intimis familiaribus. Vide *Epist. 1. lib. 3. Famil.* Indicat etiam, litteras ab eo accepisse. De ejus peritia in Juro ambigue scribit *Cicero* in eadem *Epist.*

Valerianus (Plin.), Medicus *Comensis*, secta *Empiricus* ante tempora *Constantini M.* Scripsit de re medica, omnia fere ex *C. Plinio Secundo* accipiens.

Valerianus, Imp. R. a Sapore Persarum rege victus, et mœncipii vilis loco habitus, ab eodem tandem pelle nudari, et saliri barbare jussus. In Vopisco, ejus *Vitam* scribente, sunt multa ejus *Epist.*, in quibus Aurelianus, postea Imperatorem, laudat. Jussit, sua scribi in libris linteis, et asservari in Libliot. Ulpia, ex quibus plura sumpsit Vopiscus, ut etiam ex scriniis Praef. Urbis, quae citat. In teriit an. Christi 260.

Valgius (T), Poeta, ex Consulari familia, qui fl. secundum Ricciol. 45. an. ante Christi aetram. Laudatur a Tibullo, et Horatio. Scripsit *Elegos*, ac, vel hic, vel alter ejusdem nominis, *Carmen de Aetna*, citatum a L. Seneca *Epist.* 62. ad Lucil. In antiqua *Vita Terentii* citatur *Valgius* in *Actaeone*, et nonnulli ejus versus afferuntur. Sunt etiam apud Servium, et S. Isidorum nonnulla *Valgii* Carmina. Tibullus *l. 4. Elegia* ad Messallam de eo ait,

Aeterno propior non alter Homero

et Hor. *l. 1. Sat. 10.* cum conjungit cum Vario, Virgilio, et aliis, quibus placere in primis optat.

Valgius (C), Apollodori Rhet. discipulus, qui diligentissime *Præcepta Rhetorices* Apollodori Latine tradidit. Ita Quint. *l. 3.*

Valla (L. Tuccius), Medicus, citatus a Plin. *l. 7. H. N.*

Vallius (Syriacus), Orator disertus, accusator J. Sabini, hominis, etiam in periculis, et miseriis faceti. V. *Sabinus* in S. Fuit Theodori Rhet. discip., ut ipse Brutio Nigro respondit, notatus quod parum distincte Caussam proposuisset. Ita Sen. in *Controversiis*.

Varius (Q), de quo, cum laude Oratoris, Cic. in *Bruto*. Fuit Hisp. Sucronensis. Ita Val. Max. *l. 3. c. 7.*, et Paedianus in *Comment. ad Orat. Cic. pro Scauro*. Accusavit Scaurum, et citatur a Quint. *lib. 5.*, ubi de *Usu Argumentorum*.

Varius (Lucius), Poeta de quo meminit Ovid. de *Ponto l. 4. Ep. 16.* Tacitus laudat L. *Varii Thiestem*, et Quint. *l. 10.* ait, *Varii Thiestem* cuilibet Graecorum Tragoediae comparari posse. Sunt qui affirmant, hanc *Tragoediam* esse Cassii Parmensis, cujus scripta, jussu Augusti, fuerunt a Vario Athenis combusta, eo quod arma contra Aug. pro M. Ant. tulisset, et *Varium*, ceteris Cassii scriptis igni traditis, sibi *Tragoediam* illam reservasse, et attribuisse indigno plagio. Ita Raphael Regius in Quint. Hic L. *Varius* fuit Poeta Epicus, et Gramm. cui Aug. una cum Tucca *Aeneidem* Virg. emendam tradidit. Erat Virgilii amicus et ab eo haeres institutus. Virgilius cum *Varium*, non *Varium*, appellat *Ecloga 9*:

Vare: tuum nomen, superet modo Mantua nobis,

Cantantes sublime ferent super aetera cygni:

quibus indicat, Mantuanum fuisse. Horat. cum laudat *l. 1. Sat. 10.* *Varium* cum vocans, ut etiam *Ode*, mihi *5. lib. 1.* de eo tanquam de insigni Epico mentionem faciens. Testabatur, Virgilium paucos versus uno die composuisse. Ita Quint. *l. 10.* Nonnulla *Varii Carm.*

de morte avert. Mact. l. 6. c. 1. Saturn. Ejus OO. desid.

Varro (M. Teren.), Romanorum doctiss. Ciceronis aequalis, et amicus. Erat Philosophus, Hist., Gramm., Poeta, Orator, ac in Ethnica Theol., ut in omni antiquitate versatissimus, adeo ut 41. libb. *Antiquit.* scripserit. Vide S. Aug. l. 6. de Civ. Dei, et Cic. l. 1. QQ. Acad. initio. Forsitan hi libri erant *Annales*, quorum undecimum laudat Nonius, notans eum *Paupertates* in plurali usum fuisse. Vide etiam Quint. l. 10., ubi de *Copia verborum*. Innumera Opera edidit, quorum fragmenta collegerunt viri eruditi, inter quos Riccobonus Criticus Rhodiginus. In *libris de Imaginibus*, sive de *Hebdomadibus* de se scripsit Varro, quae sequuntur: Ego quoque jam 12. annorum hebdomadam sum ingressus, et ad hunc diem 70. hebdomadas librorum conscripsi, ex quibus aliquot, cum proscriptus essem, direptis bibliothecis meis, non comparuerunt. Haec proscriptio, ab Antonio Triumviro decreta, contigit an. U. C. 710. De ejus bibliotheca meminit Cic. in *Epist.* ad eum l. 9. *Famil.* Inter libros, quos edidit, numerantur minimum 24. de lingua Lat., quorum nonnullos Ciceroni dicavit, ut ei Cic. *libros Acad.* QQ. Item *liber de Historia* citatus a Gel. l. 16. c. 9: *libri de Repub.*, quorum vigesimum citat Nonius c. 2. Claruit magis eruditione, et doctrina, quam sermonis elegantia. Affectavit enim in stylo antiquitatem, usus multis vocabulis, suo aevo jam exsoletis, duris, horridis, et etiam sordidis. Leguntur item in eo multae constructiones, Grammaticorum praeceptis parum conformes, quae in veteribus Christ. Scriptoribus tanquam Soloecismi a Criticis notarentur. Varroni condonari potest inelegantia: si enim multum de verbo- rum delectu sollicitus fuisset, non ita facile tot opera edere potuisset, quae eo numero fuerunt, ut videatur, nullum ei tempus aliorum lectioni, nec suorum correctioni superfuisse. Quae ratio valere debet pro Scriptis Latinis priscorum Christianorum, et Patrum, quorum nonnulli, ut S. Aug. plura, quam Varro scripsere. Inter Ciceronis *Epistolas* sunt aliquae a Tullio ad Varronem scriptae; sed animadverti, ne unam quidem Varronis ad Cic. inveniri. Forsitan eas praetermisit Tiro Tullius, quia minus elegantes, quam aliorum erant. Revera ipse fatetur in *libris de lingua Latina*, Ciceroni dicatis, se verbis Poetarum elegantibus delectari, sed non uti: verbis antiquis post Regem Romulum usitatis uti, sed non delectari. Addere poterat se res magis, quam verba, dare voluisse. Tituli Operum editorum a Varro- ne videri possunt in Riccobono inter Fragmenta ab eo collecta. Nonnullos Varronis libros valde breves fuisse arbitror, ut *Satyrae Menippaeae*, quas Menippum Graecum Satyricum imitatus, lucubra- vit. Obiit centenario major ante Christi aeram an. 35. Ita Ricciol. vixitque 10. fere an. post mortem Ciceronis. Multa Varroni honori- fica, quae praetermitto, legi possunt lib. 1. Acad. QQ. Cic. initio, ut etiam in *Parad. Censorini de Vita, et Morte Lat. linguae, Dissert.* 3., et in eam *Adnot.* Plura item in Responsione, sermone Italo edi-

Pars II.

u

ta, cui titulus: *Relazione autentica dell' accaduto in Parnasso &c.* ubi pro Varrone contra Lagarinum testimonia Plinii Hist. Suetonii et S. Isidori in *Paradoxis* omissa, adducuntur. Varronis esse dicitur *Epigr.* de Licinio, Augusti liberto, et tonsore magnifice tumulato. En illud:

Marmoreo Licinius tumulo jacet; at Cato nullo:

Pompejus parvo: credimus esse Deos?

D. Brutus in *Epist.*, quadam ad Cic. l. 11. *Famil.* indicat, ditissimum fuisse.

Varro (C. Visellius), Orator, Ciceronis consobrinus, laudatur a Cic. in *Bruto*, ut perfectus in litteris, ac in Jure Civili sub disciplina Aculeonis, ejus patris.

Varro, Poeta, Martialis coaevus, ad quem est *Epigr.* l. 5., videtur Lyricus, et Comicus fuisse.

Varro (P. Tsen.), Poeta Atacinus, cujus mentionem facit Hor. l. 1. *Sat.* 10. Natus creditur in oppido Galliae Narbon. prope flumen *Aax.* dictum, an. U.C. 672. Nonnulli dant ei *Lucii* praenomen. Alii eum confundunt cum M. Terentio Varrone. Scripsit *Satyras*, Horatio parum probatas, et *Bellum Seguanum* carm. heroico libris aliquot, quorum secundus citatur a Prisciano l. 10. Edidit insuper *Argonauticon libb.* 4. citatos a Val. Probo in Virgil. De eo Sen. *Contr.* 16., et Quintil. lib. 10. testatur, Virgilium non dedignatum Varronem Atacinum imitari. Testatur etiam hic lib. 1., ubi de *Grammatica*, Varronem (omitit illic praenomen) res physicas scripsisse. Vitruvius citat, vel hunc, vel alium Terentium Varronem, qui de *Architectura* scripsit. De Atacino etiam Festus verbo *Tutum*. Varronis hujus OO. desid.

Varus (Quintilius), Cremon., a Virg. amico laudatus in *Eclogis*, nisi si illic de *Vario* sit sermo. In Germania periit, imperante Augusto, cum toto, cui praeerat, exercitu, victus a Germanis. Augustus hac clade adeo commotus fuit, ut caput interdum foribus illideret, dicens ira extra se raptus; *Vare legiones redde*. Horat. Virgilium solatur in *Vari* morte, quam aegerissime ferebat *Ole* quadam l. 2., et illic *Varum* multis laudibus extollit. Eusebius in Chron. ejus mortem adscribit an. U.C. 730.

Varus, Poeta Martialis coaevus. De lib. 8. *Epigr.*

Cum facias versus, nulla non lu., ducentos

Vare, nil recitas: non sapis, atque sapis.

Vatinius, Rom. Eques, probrosae vitae, et Orator, qui in quadam *Orat.* ab eo habita, Ciceronem *Consularem Scurram* appellavit. A Cic. autem reus postulatus, tam acerbe exagitatus fuit, ut, descriptis ejus flagitiis, in summum populi Rom. odium incurrerit. Unde *Vatiniuum Odium* in proverbium abiit pro ingenti odio significando. Non liquet, an is sit *Vatinius* a Calvo accusatus. Vide *Calvus* in C. Hic *Vatinius*, qui a Cicerone accusatus, corruptis pecunia Judicibus, absolutus evasit; postea a Cicerone defensus, in judicio da-

maritus fuit. Ita Cic. in *Epist.* ad Lentulum. Seneca eum vocat hominem natum, et ad risum, et ad odium: Scurram venustissimum, et dicacem. Macrobius ait, fuisse a populo in ludis gladiatorii lapidatum.

VE

Vectius Augur, et Vates in Augurali disciplina insignis. De eo tradit Varro in *libris Antiquitatum*, eum praenunciassse, Romanum Imperium post 1200. annos finem habiturum. Quod videtur accidisse post multas barbarorum in illud incursiones, cum Augustulus fuit ad Imperio per Odoacrem dejectus prope finem s. Ecclesiae Seculi. Quo loco ejus vaticinium habuerint Romani? nescio. Illud scio, Varg. sine fine futurum R. Imperium cecinisse.

Vegetius (P), scripsit de arte Veterinaria, seu de *Mulo-Medicina* lib. 4. Floruisse videtur in fine 4. Eccl. seculi. *Vegetius* isre perpetuam cum *Vegetio* Renato confunditur. Vide *Renatus* in R.

Vellejus (C), Senator, et Phil. princeps Romae Epicureorum Ita Cic. de *Nat. Deorum*, qui eum pro Deo Epicureorum loquentem indicat. Non confundendus cum C. *Vellejo Paterculo*.

Venatus (Cl.), Orator praeclarus sub Alex. Severo. Ita Lampridius, *Venonius*, Rom. Historicus, de quo Cic. in *Epist.* ad Atticum, dolens, se ejus Historias non habere. Verum jam eas legerat, cum de *Legibus* scribebat. Nam lib. 2. eum inter exiles, et nudos Scriptores historicos numerat.

Venusianus (Petronius), Poeta, cujus aliquot supersunt fragmenta.

Veranius, Orator, alter ex Accusatoribus CN. Pisonis. Ita Tac. l. 3. *Ann.*

Veranus, scripsit de *Verbis Pontificalibus*, et citatur a Macrobio lib. 3. *Saturn.* Fortasse hic non *Veranus*, sed *Veratius* appellabatur, cujus *Pontificales Quaestiones* citantur ab eodem Macrobio lib. 3. *Saturn.*, et error typographicus in ejus nomen irrepsit: quo errore, ex uno bini Auctores facti sunt.

Corollarium I.

Verba, seu vocabula. His ut pecuniis, cujus aestimatio nunc major, nunc minor est, uti debemus. Ac quemadmodum jus novae cudendae, et antiquandae pecuniae penes Principem est, ita penes populum est jus, et norma loquendi, seu nova verba cudendi, et usitata antiquandi, ut recte Horatius in *Arte*. Vide *Oratores* in O.

Verinus (CN. Egnatius), cujus liber historicus citatur in collectione Fragmentorum Vet. Histor.

Verrius (Cloacius), Gramm. citatus a Gell. l. 16. c. 12., ut Auctor operis de *Verbis Latinis, et Graecis*: quod Opus desid.

Corollarium II.

Versiones. Dictum alibi est, Romanos valde diligentes fuisse in vertendis in Latinum aliarum nationum Operibus illustrioribus. Versiones autem antiquae Latinae praedictorum Operum, praesertim Graecorum,

qui disciplinas omnes illustrarunt, tum ab Ethnicis tum a Christianis factae ante Honorium, vel latent, vel interciderunt: adeo ut ne sacrorum quidem Bibliorum antiquae *Versiones* integrae ad nos pervenerint. Earum fragmenta, Italiae in primis, seu antiquae Vulgatae, magis communis, et receptae, solum manent in Sanctorum Patrum Scriptis. Vide *Biblia* in *B. Versio* vulgata Latina Sacrae Paginae, qua ut authentica utitur Romana Ecclesia decreto Conc. Tridentini, post aliquot correctiones, jussu Roman. Pontiff. factas, in rebus, quae bonis moribus, et rectae Fidei non adversantur, nondum libera a mendis evasit, ignorantia, vel incuria Exscriptorum.

Vertacus (*Julianus*), antiquus Mathematicus, citatus a Sidonio Apollinare in *Epist.* ad Pontium Leontium, praefixa *Carm. XXII.*

Verus (*Aur. Antoninus*), una cum M. Aur. Antonino Philosopho, Rom. Imperator, magnus poetarum fautor, et patronus fuit. Capitolinus ejus *Vitam* scribens tradit, in pueritia Versus cupide fecisse, sed invita Minerva: et cum esset Imperator, ab amicis poetis, disertis, et eruditis, quos secum habebat, in pangendis Carminibus adjutum fuisse. Obiit apoplexia correptus post 9., aut 10. annos Imperii circiter an. Christi 171. In Inscriptionibus, et Numismatibus antiquis hic, et M. Aur. Phil., qui una post Antoninum Pium imperarunt, *Divi fratres* appellantur.

Verus (*Aurelius*), Hist. scripsit *Vitam Trajani*, citatam ab Spartiano in *Vita Alex. Severi*. Ignoro, an ex eadem familia esset *Verus* Praef. pr. ad quem sunt leges Theodosii, et Valentiniani, honorificae Episcopis, Presbyteris, et Levitis, quae leguntur in *Cod. Theod.*

Vespasianus (*Flav.*), in Sabinorum oppidulo quodam natus, inter optimos Rom. Imp. numerandus. Fuit civilis, et militari prudentia clarus, ut etiam amore litterarum, et litteratorum. De Judaeis triumphavit, una cum filio Tito; deletis Hierosolymis per Titum. Instauravit suam oeconomiam, (quam nonnulli avaritiam appellabant) rationes Rom. Reip., quae ante ipsum ob bella civilia multa interrimenta passae fuerant: Refecit Capitolium, et 3000. tabularum aerearum, quae cum Capitolio, conflagrant, quae-itis undique exemplaribus eorum, quae in eis scripta erant, instrumenta pulcherrima confecit, in quibus continebantur pene omnia ab Urbis exordio Jurisconsulta, Plebiscita, ut etiam Societates, Foedera, et Privilegia cuicunque concessa. Primus fuit, qui annum minerval ex fisco Rhetoribus designavit, atque constituit. Fovit etiam excellentes Poetas, et Artifices. Ipse autem ingenio minime tardus, et inficetus fuit: Vide *Florus* in *F.* Suam eruditionem scire, et opportune ostendebat, cum aliquem notabat, ei versus Homeri applicans, non sine cavillis, et facetiis urbanis. Ita Suet. in *Vespas. c. 8.*, et 18. Imperavit an. 10. Obiit an. Christi 79. Vixit an. 69. De eo dixit Tacitus, solum imperantium mutatum in melius fuisse. Mariana in *Hispaniae Latina Historia* affert elegantem *Vespasiani Epist.* inven-

tam Saborae, incisam tabulae aeternae.

Corollarium III.

Vestales erant Virgines, Cereris sacra curantes, quae stupri convictae, vivae sepeliebantur in campo ob id *scelerato* dicto. Earum munus erat, ignem perpetuum custodire. Quae extingui ignem passa esset, a Pont. Max. flagris caederetur. Ad eas etiam spectabat arcanum imperis pignus adservare, quod Palladium putabatur, Deaeque sacra adsidue facere. Ob has curas multis privilegiis gaudebant, ut reum obvium a supplicio liberare: testamentum condere: lictorem, jus trium liberorum, et locum honestiorem in spectaculis habere: carpento vehi: vittis, et veste praetexta uti: in deprecando magna auctoritate pollere: Viri insuper etiam primarii eis locum in via portorem cedebant. Vide *Pontifices* in *P.* Quae *captae* erant, per 30. annos suo ministerio erant obstrictae, post quos nubere poterant. Primis 10. annis sacra discabant: decennio proximo ea exercebant: tertio decennio juniores ea docebant. Hoc Sacerdotium cum aliis Ethnicae superstitionis, imperante Theodosio M. e medio sublatum fuit. Vide *Symmachus* in *S. De Vestalibus* Plut. in *Problem.*, et an *seni* sit gerenda *Resp.*?

Vestalis (Fabius), scripsit de *Pictura*. Ita Plin. l. 35. *H. N.*

Vestilius (Sex.), accusatus sub Tib., quod quaedam contra J. Caes. scripsisset, ejus impudicitiam notans, se interemit. *Vestilli Scripta* desid.

Veturia, Coriolani mater. Ejus *Oratio*, qua filium, Romanis iratum placavit, memoratur a Livio, ejus Sententias afferente l. 2. *Hist. R.*

Veturius (Titus), magister Alex. Severi. Ita Lampr. in *Severo*.

UG

Uganius, Poeta, cujus nonnulli exstant versus. Flor. an. 68. ante Christi aeram.

VI

Victor (Aurel.), Cos., et Hist. sub Theod. M. scripsit brevi stylo Vitas Imperat. Scripta ejus, quae exstant, debemus Andreae Schotto, qui ea invenit, et prius edidit. S. Hieron. in *Epist.* ad Paullum Concordiensem petit, sibi mitti Aurelii Victoris Historiam propter notitiam persecutionum.

S. *Victor*, Papa, et M. Afer, passus sub Severo initio 3. Eccl. Seculi, scripsit de *Paschate*. Supersunt nonnullae ejus *Epist.* aliae desid. Theodorum Byzantinum, prave de Christo sentientem, ab Ecclesia ejecit. Sedit an. 9., et 2. fere menses.

S. *Victorinus*, Episc. Pictav., et M. passus sub Valeriano, et Gallieno, scripsit, teste S. Hier. *Commentt. in Apocalyp.* in quibus ait, Neronem in fine mundi Antichristum futurum: De eo loqui videtur etiam in *Epist.* ad S. Paullinum, Nolae postea Episc.

Victorinus (Cl. Marius), Massil. Orator Christ. scripsit Carmine *Epico 3. libros in Genesim*, et *Epist.* ad Salomonem Abbatem. Obiit sub

Valentiniano, et Theod. M. Ita Gennadius, qui eum, ut etiam S. Hier. *Victorinum* vocat; licet ab aliis *Victor* appelletur.

Victorinus (Fab. Marius), Afer, celebris Romæ eloquentiæ Professor publicus, et plurius Senatorum magister, qui sub Juliano Apostata Christianam professionem publico docendi magisterio prætulit. Sunt qui dicant, ei erectam statuam in foro Trajani: Laudatur a S. Aug., qui testatur, plures Platonicos libros in Latinum ex Graeco vertisse, et contra Manichæos *binos libb.* edidisse. *Poema* etiam de *Machabæis* lucubrasse dicitur, eique tribuitur *Hymnus de Homou-sio*, et *Poema de Christo Deo*, et *Homing*. S. Hier. in priore *Apologia* contra *Rufinum* loquitur de ejus *Comment. in Ciceronis Dialogos*. In Bibliot. PP. sunt nonnulla *Victorini* Opera, quæ forsitan sunt alterius *Victorini*. Supersunt etiam *Fragm. Victorini de Orthographia*, et *ratione metrorum*. Sancto Augustino *Victorini* hujus, in senecta ætate ad Christum conversi, exemplum a Simpliciano propositum fuit, ut Christi fide, et baptismo initiaretur.

Victorinus, Tolosanus Sacrae aulae comes, laudatus a Numatiano in *Itinerario*, qui ejus virtutes, prudentiam in primis, et sapientiam commendat. De eo ait, summos honores ruris amore contempsisse.

Victorinus (C. Marius), (sic eum appellat S. Hier. *Prosem.* in *Epist. S. Paulli ad Galatas*,) Afer, Christ. auctor, scripsit contra Arianos sub Constantio, et *Comment. in Epist. S. Paulli*, S. Hieronymo parum probatos. Nonnulli tradunt, Virum Consularem fuisse. Verum existimarem, hunc eundem esse cum præcedenti, de quo S. Aug. in *lib. 8. Confess.*

Victorius, quem Quintil. virum litterarum flagrantissimum appellat, ei dedicans suas *Oratorias Institutiones*.

Vigilantius, haereticus, quem S. Hier., qui eum refutavit, *Dormitantium*, et Calagurritanum cauponem vocat. Damnabat cultum reliquiarum SS. Martyrum, et Vigiliis ad eorum sepulchra: austeritates item, et jejunia. Erat Gallus natione, licet Parochus esset Diæcesis Barcinon. in Catalonia. Supersunt nonnulla fragmenta Scriptorum *Vigilantii* in S. Hieronymo, contra eum scribente ad preces *Desiderii*, et *Riparii*, qui S. Doctore *Vigilantii* librum miserunt. Heic non prætermittendum, fuisse etiam Calagurrim in Gallia.

Vindex, Orator. De ejus in *Neronem Oratione*, vide Sueton. in *Nerone c. 41.* Haec *Or.*, et aliae, siquas edidit, desid.

Vindex (Nonius), Statii amicus, Poeta, et optimus Judex Operum excellentium antiquorum Pictorum, Statuariorum, et Sculptorum, quæ collecta in Musæo habebat. Vide Statium *l. 4. Sylv.*

Vindicianus, Valentiniani I. medicus, laudatus a S. Aug. in *libb. Confessionem 4.*, et 7. tanquam Princeps Archiatrorum. Ad eum est lex *Gratiani Imp.*, et *Valentiniani Juni de Medicis*, an. Christi 379. quæ exstat in *Cod. Theod.*

Vinnius, Orator Romæ egregius sub Aug., qui de eo dicebat, in-

genium in numerato habere. Fuit summus Ovidii amicus. Ita Sen. lib. mihi 10., *Contray. 4.*, ubi errore, ut puto, typogr. *Unicus* pro *Vinitius* legitur. De consanguineo enim Martialis, qui *Unicus* appellabatur, ad quem sunt Mart. *Epigr.* loqui non poterat Seneca. Causas ex tempore orabat, sed nolebat extemporalis Orator videri, nec sibi id in laude poni. Ita Sen., qui testatur, ex Civibus neminem praesentius ingenium ad agendas causas habuisse; quidquid enim longa meditatio ei praestatura erat, prima animi intentio dabat. V. Sen. *Declam. mihi 1. lib. 2.*

Virgilius, sive *Vergilius* (P. Maro, natus an. U. C. 674.), Poeta Mantuanus, Latinorum Epicorum Princeps, quem nonnulli Homero praeferunt. Florebat an. 10. ante Christi ortum sub Aug., cui carus erat. Edidit nonnulla, quae desid., et alia ei tribuuntur, quae ejus non sunt. Plura ab Homero mutuatus est, praesertim comparationes, ut videre est apud Macrobiū in *Saturn.*: multa item ex Ennio, ea meliora reddens. V. *Ennius* in *E. Aeneiden* imperfectam reliquit, quod Opus, quia morte praevenit emendare non potuit, igni tradi jusserat, quod Augustus non permisit. Vide *Tucca*, *Varus*, in suis litteris. Joan. Harduinus oleum, et operam perdidit, conatus probare: *Aeneiden Virgilii* non esse, licet *Georgica*, et *Eclogas* illi tribuat. Obiit, e Graecia redux Brundisii an. U. C. 735., unde ejus ossa Neapolim, ubi diu vixerat, et sepeliri optabat, fuerunt Augusti jussu translata. Suo Sepulchro inscribi jussisse dicitur hoc Epitaphium.

*Mantua me genuit: Calabri rapuere: tenet nunc
Parthenope: cecini Pascua, Rura, Duces*

Recens autem Neapoli inventum est brevius Epitaphium Virgilii.

Sistite viatores, quaeso. Pauca legite: Hic Mæro situs est

De ejus Operibus Ovid.

Tityrus, et segetes, Aeneiaque arma legentur

Roma triumphati dum caput orbis erit.

Plura *Poemata* ei tribuuntur, de quorum germanitate merito dubitatur. Ego vix crediderim, *Priapeja* ejus esse, quae quidem in latrinas, vel in ignem mitti satius fuisset, quam Josephi Scaligeri, et aliorum *Commentariis* illustrari. Semel causam oravit in foro, quae *Oratio* non exstat. Cum coram Cicerone, et aliis *Eclogam* quandam valde juvenis recitaret, a Tullio, *Mignae Spes altera Romae* est appellatus. Bibliothecam habuit librorum refertissimam, quam viris eruditis omnibus patere volebat. Erat bene moratus, mitissimo ingenio, et disciplinis omnibus eruditus. Eruditionem suam insigni modestia ornabat, et viros doctos multo honore sine invidentia prosequetur: quo impetravit, ut omnibus, etiam Poetis sui temporis illustrioribus, carus esset. Nihilominus non defuerunt illi obrectatores. Fuit, qui scripsit *Antibucolica*, et *Antiaeneida*. Cum publice recitaret ex *Georgicis* illud: *Nudus ara: sere nudus*, quidam Poeta fece-

tus, qui aderat, protinus subjunxit: *Habebis frigora, febrem.* C. Caligula volebat in omnibus bibliothecis scripta, et imagines *Virgilii* abolere. Macrobi. in *Saturn.* l. 1. c. 24. affert fragm. *Epist. Virg.* ad Aug. quae integra non exstat. Sunt nonnulli, qui arbitrentur, potuisse *Virgilium* nobiliorem originem Romanis, et Augusto dare, asseruendo, quod nonnulli faciunt, Trojanos non victos a Graecis, sed hos a Trojanis superatos, et fugatos fuisse. Poterat Aeneas cum aliis in Italiam venire, quin Troja flammis tradita fuisset, et quin Aeneas patriam proderet. Romanos a victis Trojanis, et ab Aenea proditore originem trahere, res mali ominis videtur, ac Romanis parum gloriosa. Vide *Troja* in *T.*

Virgilius, Poeta Mimographus sub Hadriano, et Antonino. Hujus *Mimicae Fabulae* desid.

Virgilius (M), Trib. pl., et Orator, qui diem dixit Syllae Dictatori. Dicebat perum, seu raro orabat. Ita Cic. de *Cl. Oratoribus*. V. *Magius* in *M.*

Virginus, sive *Verginius*, Rhetor. Is interrogabat Antisophistem suum, quot passus declamasset? quia cursitando declamabat. Eum *Flavium* appellat Quintil., qui lib. 3. tradit, eum de *Arte Rhet.* accurate scripsisse, et libro 4. eundem erroris accusat. Vide *Quint.* l. 7, et 11., ubi de *Gestib. Oratoris*. Hujus OO. desid. Quintil. indicat, contemporaneum suum fuisse.

Viscus, bini ejusdem nominis Poetae, forsitan ex eadem familia, Romae noti, citantur ab Hor. l. 1. Sat. 10.

Viselius, Rhetor, scripsit non negligenter de *Verborum, et Sententiarum figuris*. Ita Quint. l. 9.

Vitellius, Orator, alter ex Accusatoribus CN. Pisonis. Ita Tac. l. 3. Ann. Suasit in Senatu nuptias Claudii Caesaris cum Agrippina. Ita Tac. l. 12. Ann.

Corollarium IV.

Vitriaria Ars, seu vitrea vasa, et crystallina conficiendi ratio, ignota videtur Romae fuisse usque ad aevum Augusti. Si male non memini, Tiberius Roma vitriarios artifices ejecit, quia vitrea, et crystallina vasa pluris, quam argentea aestimari coeperant. Illud mirum, apud Sinas ignoratam hanc Artem usque ad praesens seculum fuisse.

Vitruvius (M. Pollio), patria Veron. secundum Matheum, celebris Architectus C. J. Caesaris, cujus bellicis tormentis; et machinis praefectus erat. Ejus libri 10. de *Architect.* sunt notissimi, quos Augusto dicavit. In Praef. mentionem facit nonnullorum Romanorum, qui de *Architectura* scripsere, sed parum scite. Ejus libri inventi fuerunt a Poggio cum aliis in S. Galli celebri monasterio. Fuit non in *Architectura* solum, sed et in aliis disciplinis versatus: quod in Architectis ipse requirit. Verum ejus dictio, ut tenuis et plebeja a Criticis notatur, forsitan quia ignorant artis vocabula, parum ab aliis Scriptoribus usurpata.

Ulpianus (Domitius), patria Tyrius, Jurisconsultus notissimus, Christianis infensus sub Severo Alex. Imp., quem alias in Christianos propensum ad eos insectandos excitavit. In proprietate Latini sermonis, quamvis Asiaticus, nimius fuit; adeo ut *Spinarum collector* diceretur. Semper quippe dubia, et lites movebat super Latinorum verborum proprietate. Occisus fuit a Praetorianis, quibus praeerat: eisdem inivisus, quia superbe nimis cum eis agebat. Saepe contra eorum furorem ab Alexandro, purpura sua eum tegente, protectus fuerat. Verum tandem ab eis oppressus interiiit.

UM

Umbritius, Haruspex peritiss., Juvenalis amicus, quem *Sat. 3.* loquentem inducit de vitiis Romanorum. De eo Plin. *l. 10. c. 4. H. N.*

UN

Unicus (M), Martialis consanguineus, et Poeta, valde commendatus a Mart. *lib. 12.* Habuit fratrem etiam Poetam, cui uni cedere debebat, Martialis iudicio, in pangendis carminibus.

VO

Corollarium V.

Vocales litterae nonnullae magnam inter se affinitatem habebant in pronuntiatione apud priscos Rom., et multa indifferenter scribebantur per *e*, per *i*, et *ei*. Vide in littera *I.* *Corollarium* postremum.

Voconius (Victor), Poeta Epigr., et Elegiacus sub Trajano, et Adriano, Erat patria Romanus, et ex equestri Ordine. Fuit Flamen Dialis, intimus Plin. Caecili amicus. De eo in variis *Epist.* Plinius cum laude, et Mart. *l. 4. Epigr.* Adrianus ejus sepulchrum decoravit hoc versu, teste Apulejo in *Apologia*.

Lascivus versu; mente pudicus eram

Verum, ut recte M. Ant. Muretus,

Raro moribus exprimit Catonem.

Quisquis versibus exprimit Catullum.

Vocula, Orator, et Rom. exercitus dux. Tacitus *l. 4. Hist.* affert nonnullas Sent. ejus *Orationum* ad milites, quae desid.

Volcatius, Jurisconsultus, Cesellii magister, de quo Plin. *lib. 8. Hist. N.* Alium fuisse censeo a *Volcatio*, qui a 6. digitis, quos in manibus habebat, *Sedigitius* appellatus fuit. Vide in *S. Sedigitius*.

Volumnius (P), Hist., qui scripsit de praelio pugnato a Bruto, et Cassio contra Aug., et Antonium. Plures hujus nominis, omisso praenomine, memorantur ab antiquis Scriptoribus, unde nascitur confusio, de qua saepe dixi. Tullius in *Epistolis ad Volumnium*, quae leguntur *lib. 7. Famil.* indicat, eum virum doctum, elegantem, et facetum fuisse.

Volusius, *Annalium* Scriptor, de quo Catullus. Sunt, qui putent, eum Patavinum, seu Paduanum fuisse ob Catulli versum.

At *Volus* *Annales Paduam morientur ad ipsam.*

Verum aliqui non *Paduam*, sed *Aduam*, quod Liguriae erat oppi-

Pars II.

dum, legunt. Catullus parum probabat *Volusii Annales* (an versibus scriptos? non liquet); eos enim *cacatam chartam* appellat, ac plenos turis, et infacetiarum. Quin etiam Vulcano eos sacrificavit, seu igni tradidit. Si ad nos pervenissent, Judicati posset, utrum Catullus recte, an secus de illis iudicaret, et an versu, anve prosa scripti essent: quod Catullus non indicavit.

Vopiscus (Flav.), Hist. sub Dioclet., et Maximiano Imp. Edidit *Vitas* aliquot Imperat. Roman. usque ad Dioclet., librariotum, vel ignorantia, vel incuria depravatas. Fuit patria Sytaeusanus, et Suetonium imitatur in *Caesarum Vitis* conscribendis, ac inter 5, aut 6 Scriptores *Historiae Augustae* post Suetonium accuratior censetur.

Vopiscus (Manlius). De eo ait Statius *Epist.* praemissa *lib. 1. Sylvarum*, litteras pene fugientes vindicasse. Forsitan hic patet, vel avus Flavii fuit.

UR

S. *Urbanus*, Rom. patria, et Rom. Pontifex, sanctitate, et doctrina clatus, sub Alex. Severo Imp. Scripsit *de bonis, Ecclesiae attributis, in profanos usus non convertendis*. Sedit annos fere 7., et Martyrio coronatus post multos, exemplo, et monitis suis ad Christum adductus: inter quos Valerianus, Beatae Caeciliae sponsus, et Tiburtius Valeriani frater, postea martyrio laureati, numerantur.

Urbicus (Aggenus). Scripsit in Jul. Frontinum *Commentt.* libris duobus, et de *Controversiis agrorum*. Floruit ante Theodosii M. tempora, et sunt, qui putent, ante Antoninum Pium vixisse.

Ursatius, vide *Valens* supra.

Ursulus (Statius), Tolosanus Rhetor in Gallia, ubi celeberrime, teste S. Hieronymo in *Chron.*, Rhetoricam docuit. Floruit sub Nerone. S. Hieronymus eum *Surculum* vocat; errore, ut arbitror, typographico, pro *Ursulus*, quo nomine eum appellat Suet. *de Cl. Rhet.*

Ursus (Flav.), amicus Papinii Statii, qui eum appellat *Juvenem candidissimum, et sine desidia jactura doctissimum* ad Meliorem scribens, et ad eum mittens *lib. 2. Sylvarum*. Eum consolatur de amissione pueri delicati *Sylva 6. lib. 2.*

VU

Vulcanius, Aruspex, citatus a Servio ad Virgili *Eclogam 6.* Illic in Concione disseruit de Stella, seu Cometa, qui apparuit post necem C. J. Caesaris, dicens, quid praenunciaret: dixit etiam, se statim moriturum, quod accidit, nondum finita Concione.

Vulcatius scripsit *Commentarios in Cicer. Oratt.*, quos citat S. Hieron. in priore Apologia contra Rufinum. Hi *Commentt.* desid. Hunc *Vulcatium* diversum censeo a *Vulcatio* Gallicano, de quo in littera *G. Corollarium VI.*

Littera *V* nunc consonans, nunc vocalis est, soletque diversa figura scribi cum est consonans, et cum vocalis. Cum consonans hac *V*: cum vocalis sic *U*. Romani antiqui unica *V*, quam nos conso-

nantem vocamus, etiam pro vocali utebantur, ut videre est in antiquis Inscriptionibus. In nonnullis Romanis Inscriptionibus temporum J. Caesaris, et Claudii pro *V* consonanti Digamma Aeolicum positum invenitur. Sed hae Inscriptiones sunt rarae, in quibus scribitur *Diage* pro *Divae*: *Ampliait* pro *Ampliauit*: *Terminait* pro *Terminavit*. Nonnunquam *V* consona loco *B* scripta invenitur in antiquis Roman. Scriptis, ut *Vonitas*, *Amavilis*, *Venemerenti*, *Incomparavilis*. Vide alia in litterae *B* postremo *Corol.* Littera *V* consona utebantur Rom. pro numero quinario.

XA

X *Anta* (*Sextia*), foemina libraria, quae, vel pacta mercede, vel spe lucri libros describebat. Hujus fit mentio in veteri *Inscriptione*, quae affertur in *Thesauo Vet Inscriptionum*. Oportebat, eam ineruditam non esse, ut recte varia Opera describeret.

XE

Xenarchus, Phil. Peripat., qui primum Alexandriae, postea Romae docuit. Fuit Augusto gratus, et usque ad senectutem in honore habitus. Demum luminibus orbatus fuit. Ita Strabo *lib. 18. Geogr.*

Xenocles, Orator clariss., qui Romae accusatus in Senatu eo quod belli Mithridatici temporibus in Mithridatem fuisset propensus, et Romanis contrarius, magna cum laude in Senatu pro se, et pro Asia oravit. Ita Strabo *l. 13*. Haec, et aliae *Xenoclis* Oratt. desid.

Xenophon, Cos patria, Claudii Caes. Medicus, eidemque valde carus. Ejus precibus annuens Claudius S. C. fieri jussit, quo Insula Coa, Coos, sive Cos immunis esset propter Aesculapium, ex cujus familia originem traxisse gloriabatur *Xenophon*: propter Caem, Latoniae parentem: propter Argivos vetustissimos, et tandem propter Insulanorum merita in Rom. Remp. Ita Tac. *l. 12. Ann.* Mirari subit, in hoc S. C. mentionem non factam Hippocratis, Medicorum principis, patria Coi, nec Apellis, pictoris celeberrimi in eadem Insula nati: quod nec Claudius, nec Senatores, nec *Xenophon* ignorabant. Utrum hic *Xenophon* fuerit ex familia *Xenophontis* Graeci Philosophi, et Ducis insignis? non liquet.

XY

S. Xystus II., Papa, et M., patria Athenien. ex Phil. Ethnico Christi discip., et postea Rom. electus Pontifex. Ejus Diaconus erat S. Laurentius, cui praedixit, cum ad Martyrium ipse duceretur, post triduum pro Christo vitam durissimo martyrio daturum, ac de Tyranno gloriosissime triumphaturum: quod contigit. Uterque passus fuit Romae, imperante Valeriano, an. Christi 261. Sedit menses 11. dies 12.

Corollarium.

Ante Claudium Caesarem parum erat in usu inter Romanos littera *X*, quia nimis aspera eis videbatur. Loco hujus litterae, quae est

nextum quoddam ex *e*, et *s*, vel ex *g*, et *s*, duabus hisce litteris utebantur, et scribebant non *Lex*, *Rex*, *Grex*, *Dux*, ut nunc, sed *Legs*, *Rege*, *Gregs*, *Dugs*: vel *Lees*, *Rees*, *Grees*, *Dues*, ut videte est in variis prisca Inscriptionibus. Nihilominus in antiquissima Inscriptione columnae rostratae C. Duillii, qui primus navali praefectio Poenos vicit, reperitur littera *x*. A vocibus *Axilla*, *Maxilla*, *Vexilla*, *Paxillus*, *Taxillus* litteram *x* Romani exemerunt, eas contrahendo, et ex illis cum eadem significatione fecerunt *Ala*, *Mala*, *Vela*, *Palus*, *Talus*; errantque, qui putant, illas esse harum vocum diminutiva vocabula. Romani littera *x* utebantur pro numero denario, et multiplicabant hanc litteram.

Y

Littera *Y*, Latina non est, sed Graeca. Terentianus Maurus antiquus Grammaticus tradit, olim Romanos usurpasse in scripturis litteram *u* vocalem pro *y*, quia volebant peregrina uti littera in Latinis dictionibus, et scribebant, ac pronunciabant *Sulla* pro *Sylla*. Idem testatur Cicero in lib. de Oratore dicens, antiquos scripsisse *Phruges* pro *Phryges*: *Purhus* pro *Pyrrhus*. Cassiodorus, et ante eum Donatus, observat, antiquos Rom. scripsisse *Suria* pro *Syria*, *Sura* pro *Syra*: quod Ciceronis, et Terentiani Mauri dicta confirmat. Terentianus de litteris agens haec habet:

Tertiam Romana lingua, quam vocant Y, non habet.

Hujus in locum videtur U Latina subdita

Quae vicem nobis rependit interim vacantis Y:

Quando communem Latino reddit, et Graeco sonum.

De hac littera, quae accepta dicitur ab ordine a gruibus servato in volando, vide Quintil. lib. 12. c. 10., ubi ait, litteras *Z*, et *Y* esse soni jucundissimi, quibus Romani catebant, et eas a Graecis mutuasae, cum eorum verbis uti volebant, ut *Zephyrus*. Graeci autem *Y* pronunciabant, ut nunc Galli diphthongon *ou*, quae pronuntiatio valde suavis est, et media inter *o*, et *u*. Non desunt tamen insignes Grammatici, qui putent, eundem reddi sonum per *i* Latinum, ac per *y* Graecum, et in vocibus jam Latinis, licet Graecis origine, utendum Latina *i* loco *y* Graeca. Similiter dicunt, vocabula, in quibus Graeci utuntur litteris *K*, vel *Z*, si Latina jam facta sint, utendum littera *c* pro *k*, et littera *s* geminata loco *z*, sic *Calendae*, non *Kalendae*: *Patrisso*, non *Patrizo*. Unusquisque in re haud magni momenti abundet in sensu suo: quod dictum velim de aliis, quae sub dubio a nobis tradita sunt in hoc *Syllabo*, ut etiam de *is*, in quibus mea opinio cum communi opinione non consentit. Illud non omittendum, Graecam *Y* litteram Pythagoricam appellari: eo quod ea Pythagoras uteretur pro Symbolo humanae vitae, in qua duae viae: altera recta, sed ardua virtutis: obliqua altera, et pro-

na, quae vitiorum est. Graeca enim y aliter, ac typis Latinis edi solet, debet scribi: per duas nempe lineas, unam rectam, alteram obliquam cum declivio in lineae fastigio.

ZE

Zeno Gramm. Tiberio familiaris, qui, quia exquisitius, seu, ut ego existimo, cum affectatione, (qua nihil odiosius) loquebatur, et scribebat, in Cynaram fuit a Tiberio relegatus: nimio sane rigore punitus ob levem culpam.

S. *Zeno*, Episcopus Veronensis, qui paullo ante S. Ambrosium floruit, an. nempe Christi 360. Ejus stylus cum brevitatem multa complectens, ut etiam ejus eruditio, merito a Criticis Ecclesiasticis commendatur.

Zenobia, Odenati, Palmyrenorum regis, uxor, virilis foemina, belli, et pacis artibus clara: primum Hebraea, religione, postea Christiana. Non solum Hebraeam linguam, et Aegyptiam perfecte callebat, sed et Graecam, et Latinam, in quibus a Longino fuit erudita. In *Epitomen* redegit dicitur Aegypti, et Orientis *Historias*. Vide *Samosathaeus* in S.

Zenodotus, Romae docuit sub Adriano. Scripsit *Epitomen* Proverb. Didymi, et *Genethliacum* Adriani. Sallustii item *Historias* in Graecum convertit.

ZO

Zosimus, Ethnicus Hist. sub Honorio, parum veridicus in rebus Christianorum, maxime contra Constantinum M. pro Juliano Apostata scribens. Photius de eo agens ait, saepenumero adversus pios latrare, et pios Principes, Eunapii exemplo, eliminari. Leunclavius, Auctor damnatus, Apologiam pro eo edidit.

S. *Zosimus*, Romanus Pont., qui Ecclesiae praeerat, imperante Honorio, fuit vir doctrina clarus, et damnavit Caelestium, Pelagianismi propagatorem. Scripsit plures Epist. super Caelestio, (qui eum suis artibus, et simulatione deluserat) ad Africanos Episcopos, a quibus Pelagius, et Caelestius damnati fuerant. S. *Zosimus*, agnita Caelestii fraude ex Africanorum Praesulum litteris, eum damnavit. Supersunt 13. S. *Zosimi* *Epist.* plenae roboris, et Apostolicae auctoritatis, multasque alias perisse arbitror, vel latere. Quae supersunt legi possunt in *Labbeana Conciliorum Collectione*.

Zostrianus. Scripsit Lib. apocryphum, quem Amelius refutavit. Vide *Amelius* in A. Quisnam et unde fuerit Zostrianus? exploratum non habeo.

Corollarium.

Z littera est compendium litterarum d, et s. Antiquiores Romani quae nunc per z, per d, et s. scribebant, et nonnunquam per solum d, ut *Medentius* pro *Merentius*. Nonnunquam per duplicem s, ut *Gassa* pro *Gaza*, quod faciebant, ne littera peregrina uterentur. Vide dicta pag. 164., ubi de littera Y.

*Veteres nonnulli Litterati Romani, incogitantia praetermissi in
Manuscripto, Typographis tradito, et suo loco addendi
in littera A.*

AS

A *Stryanax* (*Maconius*), Hist. sub Gallieno, nonnulla edidit de
Macriano Imperatore, et ejus filio. Ita Trebellius Pollio in
Macriano. *Astyanactis* Scripta desid.

Asydus, Rhetor, et Declamator. Eum M. Sen. in *Suatoris* venu-
stissimum inter Rhetores scurram vocat.

AT

Aterianus (*Jul.*), Hist. nonnulla scripsit de 30. Tyrannis, qui tem-
poribus Valeriani, et Gallieni Imperii Rom. quietem perturbarunt.
Ita Treb. Pollio in *Vita Victorini*. *Ateriani Historiae* desid.

Aterius, *Asinii Pollionis* filius, Rhetor, seu Declamator. Seneca
in *Prooemio* lib. 4. Contr. multa de eo disserit. Illic narrat ejus in
declamando, etiam ex tempore, facilitatem, et in recitando veloci-
tatem. Inter ejus Oratorias virtutes nonnulla ridicula, et vitiosa no-
tat. Librum edidit de *Comparatione patris sui cum Cicerone*, quem alii
ejus fratri *Asinio Gallo* tribuunt. Liber praefatus intercidit, vel la-
tet. Incompertum mihi est, an de hoc *Aterio* loquatur L. An. Sen.
de *Benef.* lib. 5. c. 39., ubi *Aterium*, et *Aruntium* notat, ut testa-
mentorum captatores, et hujus artis professores. Vide *Gallus* in *C*:
Pollio in *P*.

Finem impono huic Syllabo, seu Specimini Veteris Romanae lit-
teraturae, cet. Phaedri versibus in Epilogo libri 4. Fabul. ad *Euthychum*.

Supersunt mihi, quae scribam, sed parco sciens;

Primum, esse ne tibi videar molestior,

Distingit, quem multarum rerum varietas:

Deinde, siquis eadem forte conari velit,

Habere, ut possit aliquid Operis residui.

O. S. C. S. M. E. C. E. F. V

I N D E X
D I S S E R T A T I O N U M
P A R T I S I.

1. *D*E seculis, quae a Criticis Barbara appellantur, in qua utrum Barbara ea dicenda ob corruptum in eis Latinum sermonem? pag. 54.
2. De Conciliis generalibus in Oriente ante Honorii excessum celebratis, in qua expenditur, an fuerint Latino, anve Graeco sermone habita? pag. 102.
3. De Usu promiscuo Graecae, et Latinae linguae in toto Romano Imperio. pag. 105.
4. De Lucani Pharsalia, an Poema Epicum? et utrum Lucanus, Poeta, anve purus Historicus sit appellandus? pag. 200.

P A R T I S I I.

1. *D*E Romuli, et primorum, seu antiquiorum Romanorum litteratura. pag. 87.
2. De Materia Scriptoria, qua veteres Romani Litterati utebantur, praesertim de Charta, seu Papyro Aegyptia, et de Pergamena, seu Membranacea. pag. 102.

I N D E X
PRAECIPUORUM CONTENTORUM
I N C O R O L L A R I I S
P A R T I S I.

A

*A*cademici Philosophi quinam, et quo a Pyrrhonicis, et Dogmaticis differrent? p. 4. Cur Ciceroni Academicorum Secta praes aliis placuerit? ibid. De nova, et veteri Academia, ibid.

Acclamations, usitatae Romae cum publice nova Poetica. Opera ab Auctoribus recitabantur, pag. 7. Formulae Acclamationum, ibid. In usu erant etiam in templis veterum Christianorum, cum Conciones, seu Homiliae recitabantur, ibid.

Acta Senatus, et Urbis ab Scribis in tabulas referabantur pag. 8., et 9. Haec Acta ad Praesides provinciarum, et ad amicos absentes mit-

- ti solebant, ibid. Horum Actorum Exemplaria in Ciceronis Epistolis, ibid. Narrationes horum Actorum Diaria etiam, et Ephemerides appellabantur, ibid.*
- Aediles**, qui, et quodnam eorum munus? pag. 11. *Aetas ad Aedilicium Magistratum requisita. Vide Magistratus in M.*
- Aegyptii**. Eorum doctrina p. 11. *A quibus accepta? ibid. Geometriae inventores. Vide Geometrae in G.*
- Aerarium**, Rom. sacrosanctum, et ubi situm? p. 13. *In illud inferebantur Acta publica, pecunia, ut etiam argentum, et aurum non signatum, victis populis ereptum, ibid. Immensae divitiae Aerarii Rom. ibid. A C. J. Caes. expilatum, ibid.*
- Aerates Latinae linguae varie a Criticis recensitae, et divisae, pag. 14. Nonnulli confundunt Aetatem auream cum Actatibus, quae auream praecesserunt, ibid. Actas requisita ad Magistratus obtinendos: vide Magistratus in M. De Aetate, in qua Cicero publice orare coepit, Vide Gellium lib. 15. c. 18 Noctium Atticarum.**
- Agricultura a Romanis exulta, pag. 17. Ei non obest Disciplinarum studium, pag. 89 Partis II.**
- Algebra sublimis a Romanis antiquis ignorata. Vide Supputandi Ars in S.**
- Amphitheatrum. Ejus forma, qua a Theatro differebat, p. 22. Plura Romae fuerunt Amphitheatra magnifica, ibid. In eis varia spectacula populo dabantur, ibid. Vespasiani Amphitheatrum, quam excellentem, et ubi situm? ibid. Quot spectatorum capax? p. 23.**
- Anagnostae Romani quinam, et quodnam eorum munus? p. 23.**
- Analogia in Latino sermone, quid? pag. 23.**
- Angeles, Genii ab Ethnicis dicti, pag. 24. Non recte Genii a Christianis appellantur, ibid. Antiquissima traditio de Angelis custodibus, etiam apud Ethnicos conservata, ibid. De Angelo, seu Genio Socratis, ibid.**
- Annales Romani a Pontificibus Ethnicis scripti, et eustoditi ab initio V. C. combusti fuerunt a Gallis, eum Romam expugnaverunt, et ceperunt, pag. 25. Quid de illis Cic., et Livius? ibid. Posteriorum Annalium varii Scriptores Romani, ibid. Vide Scripta in S.**
- Antiquarii Romani, qui? pag. 27. Tiberius, et M. Antonius reprehensi ab Augusto, ut Antiquarii, ibid. Vide Varro in V.**
- Apologiae pro Christ. Religione, Imperatoribus Romanis, et Senatui oblatae, p. 33. Vide Apollonius: Athenagoras in A, et Quadratus in Q. Ab Aristide, Hadriano. Imperat. oblata non sine fructu. Vide Aristides in A.**
- Aquae Romanae, et earum ductus magnifici. Vide Agrippa in A. Frontinus in F.**
- Apotheosis, seu in Deos relatio apud Romanos Ethnicos usitata p. 33. Ejus ritus indicatus, ibid.**
- Arithmetica. Vide Supputandi Ars Parte 2.**
- Artes utiles, et ludicae praeorum Romanorum, p. 41.**
- Artifices Romani antiqui pares non fuerunt Aegyptiis, et Graecis in Artefactis, pag. 41.**

Aruspices, sive **Haruspices** qui, quot *Romae initio*, et quodnam eorum munus? p. 42. **Aruspicum numerus auctus**, *ibid.* **Aruspicum collegium**, *ibidem*. *A Constantino M. lege suppressi, ut etiam Augures, ibidem.*

Aruspicina Ars ab *Ethruscis accepta, ibidem.*

As, sive *aeris libra*, *nummus Rom. antiquus, pag. 42. Assis in partes divisio, ibidem.*

Athei, quinam a *Romanis Ethnicis dicti? pag. 44. Pauci inter Romanos mente, et palam Athei, ibidem. Quid de Epicureis senserit Cicero, ibid.*

Athenae Disciplinarum ingenuarum olim Emporium, *pag. 44. Athenis Graece, et Latine declamabatur Ciceronis aetate. Vide Cicero in C. Ostracismi lex Athenis viguit, et postea sublata, p. 44. Multi Athenis luxum, silem Graecam, seu fallendi Artem, et vitia alia addiscebant magis, quam Artes ingenuas, ibid.*

Augures, qui, et a quo *Romae instituti? p. 48. Quodnam eorum munus? ibidem. Viri eruliti, et illustres eorum Collegium componebant, ibid. Viri docti, et Augures ipsi Auguria contemnebant, et solum, ut populo obsequerentur, ea observabant, ibid. Auguralem artem vanam putabant, ibid. Vide Aruspices.*

Auctores citati saepe confunduntur, p. 5., et 6. *Unde oriatur confusio? ibidem. Saepe appellantur eodem nomine, et cognomine Auctores diversi, et saepe idem Auctor citatur, nunc sub solo nomine, nunc sub solo cognomine, et duo Auctores videntur, cum unus, et idem sit, ibid. Saepe ex unius litterae in nominibus Auctorum immutatio- ne confusio nascitur, ibid.*

B

Barbara secula perperam *Barbara appellantur ob corruptam in eis Latinitatem, p. 54. Singulae nationes, diverso sermone utentes, comparate ad alias Barbarae sunt, pag. 54. Sermo Rom. primorum seculorum comparate ad Augusti seculum Barbarus, ibid., et p. 55.*

Barbari. *Horum incursus in Romani imperii provinciis, Honorio imperante, et post eum. Vide Honorius in H. Damna ab eis illata Disciplinis, vide Praefationem, et pag. 103.*

Biblia sacra in Latinum versa primis Ecclesiae seculis p. 64. *Vide Versiones in V.*

Bibliothecae publicae, et privatae, tum Romae, tum in Provinciis generatim, p. 64., et 65.

Botanica, seu herbarum, et plantarum, ac earum salubris, vel noxiae vis notitia pars nobilissima Medicinae, p. 66. *A Romanis antiquis exculta, ibid.*

De littera B, p. 68., et 69. *Plura, quae nunc per V scribuntur, Romani antiqui per B scribebant, ibid.*

C

Calculus differentialis, vide Supputandi Ars in S. Pars II.

- Canones innumerī Latini Conciliorum deperditi, pag. 78.
- Carpina Saliaria, Marti cantata, p. 55.
- Chaldaei, seu Genethliaci ex tota Italia a Rom. Senatu, et Imperatoribus ejeti, p. 73. Verorum Chaldaeorum doctrina, a quibus accepta? p. 74. In Astronomia valde periti, ibid. Doctrinam in Aegyptum intulerunt, ibid.
- Censores Romae quinam? p. 90. Eorum munus, et magna auctoritas, ibid. Populum singulis quinquenniis lustrabant: unde lustrum quinquennale spacium, ibid. Lustrandi ritus, ibid.
- Circitores, qui? p. 95. Fere omnes Romae Graeci erant, multam doctrinam jactantes, praesertim in Medicina peritiam, ut crumenas Romanorum emungerent, populum ludicris artibus oblectando, ibid.
- Circus. In eo multi ludi, et spectacula populo Rom. dabantur, p. 95. Circus Flaminius insigne aedificium, valde frequentatum, ibid.
- Codex, pars Corporis Juris Civilis, p. 180. Codex Papyrianus: Vide Papyrius. Codex Theodosianus, a quo collectus, et illustratus, et quanam contineat? p. 99.
- Collegia sacra, et litterata priscorum Roman., p. 99. De Artificum Collegiis, ibid.
- Coloniae innumerae Romanorum in Provinciis, p. 100. Erant veluti Romae suburbia, et Imperii propugnacula, ibidem. Aliae Latinae, aliae Romanae, ibidem. Per eas Latina lingua propagata, ibid. Quo a Municipiis differrent? ibid. Vide Municipia in M.
- Comitia pop. Rom., ubi, et quamobrem celebrata? pag. 100., et 101. Alia Tributa, alia Centuriata, Curiata alia, ibid. Qua ratione suffragia in electionibus, et legum adprobatione a populo dabantur, ut etiam in judiciis de causis gravioribus? ibid. Cur Calata dicta? ibid.
- Concilia Ecclesiastica, ante Honorii excessum celebrata, complura considerantur, pag. 102.
- Consules Romae bini ad annum eligebantur, p. 105. Praecipua in Rom. Repub. post Reges ejectos dignitas, ibid. Semel Consul iterum eligi non poterat nisi post 10. annos, ibid. Oportebat, viros doctos, et et eloquentes esse, ibid. Aetas ad Consulatum requisita. Vide Magistratus.
- Convicia: quibus Romani Oratores se invicem dehonestabant, p. 124. In Annot. Vide Oratores.
- De littera C, quae ante inventam litteram G inserviebat ad scribenda plura vocabula, quae per G pronunciabantur, pag. 116. Per C numerum centesimum Romani notabant, ibid. C littera in Senatorum calceis: vide Senatores. In Tabellis Judicum, p. 116. Olim pronunciabatur, ut K, etiam cum vocalis i. sequebatur, ibid.

D

- Deistae. De Deistis antiquis, et recentibus, p. 118., et 119. Multi ex his larvati Athei, ibidem? Epicuri Sectae promotores, ibid. Quid de cultu veri Dei, seu de Religione sentiant? ibid. Vide Epicurei.

- Denarius Romanus antiquus**, p. 119. *Ejus valor, ibidem. Vide As et Nummus: Sesterium.*
- Diaria, sive Ephemerides Romanae urbis**, p. 120. *Quaenam in illis contenta? ibid. Fere omnia deperdita, ibid. Vide Acta. Ephemerides.*
- Dicta notabilia innumera sparsim per totum Opus.**
- Dictator, summa, ac fere regalis ejus Romae dignitas**, p. 120. *Eli-gebatur ad 6. menses in magno Reip. periculo, ibidem. Ejus auctoritas, ibid. De Syllae, et J. Caesaris Dictatura, vide Sylla in S.*
- Diphthongus, quid? et qua ratione a Romanis antiquis efferebatur?** p. 123. *Ejus necessitas in Latinis vocabulis, p. 123., et 124. Multa, quae per diphthongon olim scribebantur, nunc sine ea scribuntur, ibid.*
- Disciplinae, et Artes ingenuae a Christianis auctae, et illustratae multis inventis, quae Romanis Ethnicis, etiam doctioribus, ignota fuerunt.** p. 41. *Earum utilitas, et inutilitas, p. 124. Vide Romulus in R.*
- Discipuli, quando, et qua occasione coeperunt Auditores appellari?** *Vide Latro in L.*
- Divini, seu Vates fatidici**, p. 124. *Complures Romani praeter Cic. de Divinatione scripserunt, ibid. Libri Divinorum, seu Vatum fatidicorum innumeri jussu Augusti combusti. Vide Libri.*
- Divitiae Romanorum immensae**, p. 124.
- De affinitate litterae D cum T**, p. 127., et 128. *Multa indifferenter olim scripta cum D, et cum T, ibid. De usu litterae D in fine plurium vocabulorum antiquorum, ibid. Per litteram D numerum quingentesimum Romani notabant, ut etiam Deus, Divus, Dominus, Dedit, Domus, alia, ibid.*

E

- Eloquentia priscorum Romanorum**, p. 129. *Sine ea aditus ad honores, et Magistratus non patebat, ibid. Ejus difficultatem exaggerat Cicero, ibid. Eloquentia forensis Canina facundia ab Appio appellabatur, ibidem. Cur? Vide Convicia, Oratores.*
- Ephemerides Ecclesiasticae, sive Diaria veterum Christianorum Romanae**, p. 135. *Quid continerent? ibid. Innumerae deperditae, ibidem.*
- Epicurei. De his Philosophis**, pag. 131. *Vide Deistae.*
- Episcopi ante Honorium humanis, et divinis litteris eruditi**, p. 132. *Post Constantinum in Jure Civili peritos esse oportebat, ibid.*
- Epistolae innumerae Latinae vet. Rom. olim editae de negotiis gravissimis, et de rebus ad disciplinas spectantibus desiderantur** pag. 132. *De Epistolis Decretalibus Roman. Pontificum ante Syricum, quid sentiant Critici? ibid. Epistolae, seu litterae formatae, pacificae etiam dictae, ab Episcopis antiquis datae fidelibus, alio proficiscentibus, ibid.*
- Equestris ordo Seminarium Senatorum**, p. 132. *Census annuus requiritus, ut huic Ordini Civis Rom. adscriberetur, ibid. Vide Judices, Ordo.*
- Exules Romani complures ex viris doctissimis, et nobilissimis**, p. 135. et 136. *Exsilii poena inter Romanos ignominiosa non erat: inter Athenienses saepissime gloriosa, ibid.*

E littera magnam affinitatem in pronuntiatione cum O, apud Romanos antiquos habebat p. 136. Idcirco multa per O, et E indifferenter scribebantur, ibid.

F

Familia: quo differrent inter Romanos Gens, et Familia? p. 137. Familiae ante Honorii excessum Romae ditissimae, ibid.

Fasti Romani, Diaria etiam dicti. Vide Acta: Diaria.

Fasti, et nefasti dies quinam dicerentur, pag. 138.

Feciales Romani qui, et quodnam eorum munus? p. 140.

Fiscus, quo ab Aetario differat? p. 142. Trajani Imp. dictum celebre de Fisco. Vide Trajanus.

Flamines Romani, inanium Deorum Sacerdotes, a Numa 3. primum instituti, Dialis, Martialis, et Quirinalis, p. 143. His tribus 12. postea additi, **Flamines Minores** dicti, ibidem. Dialis, seu Jovis Sacerdos caeteris excellentior, ibid. De Flamine, et Flaminica Diali curiosa, et ridicula indicantur, ibid. Oportebat in Ethnica Theologia, et superstitionis ritibus esse versatos, p. 144. Rituales libri Flaminum, jussu Theodosii combusti, et extincta Flaminum Collegia in toto Rom. Imperio, ibid.

Feminae Romanae inverecunde doctrinam affectantes, p. 149. Romuli lege abstemine, p. 86. Partis 2. Ea lex a Tiberio abrogata. Vide Tiberius in T.

Funambuli Romae, p. 148.

F littera Phi Graecorum respondet, p. 150. In nonnullis vocabulis antiqui Romani usurpabant F loco H, seu loco aspirationis, ibid. Littera 3 inversa, sic, Digamma erat Aeolicum, quo, loco V consonae, C. J. Caesar, et Claudius utebantur, ibid.

G

Gabii. Horum civitas Palatino monti proxima, p. 150. Apud Gabios erant ingenunrum disciplinarum Scholae ante Romam conditam, ibid. Ad has missi Romulus, et Remus, et in eisdem eruditi. Vide pag. 88. Partis secundae.

Galli natione. Eorum laudes, pag. 154. Galba universae Galliae jus Rom. Civitatis concessit, ibid. Romani filios mittebant in Galliam, ut illic in litteris erudirentur, ibid. Eorum Scholae, ibid.

Geographi, et Geographia, p. 156.

Geometriae, et Geometria, p. 156. Geometria Aegyptis debetur, ibidem. Plato Aegyptum in Scholam suam non admittebat, ibid. A Pythagora ob Geometricam inventam demonstrationem Hecatombes Sacrificium Musis peractum, fabulosum, ibid.

Gladiatores Romae suas scholas habebant, p. 157. Gladiatorum spectacula, a Romanis data, inhumana, et barbara. Vide Graeci.

Globus, seu Machina volatilis, recens inventa, ignota Veteribus non fuit, pag. 41.

Graeci, contemptores olim Romanorum, quos barbaros appellabant, co-

- tum linguam, et litteraturam postea extoluerunt, pag. 159. Graeci variae doctrinae jactatores irrisi a Juvenale, ibid. Mendaces in Historia, ibid. Graeci Philosophi contentiones magis, quam veritatis studiosi, ibid. Quo quisque magis Graece sciebat, ita nequissimus erat, ibid. Ineptiis cumulatim ineptiae vitium non agnoscebant, ibidem. Romanis humaniores in ludis, et spectaculis, ibid. Quisnam Graecos Philos. inter se dissidentes ad concordiam revocare contenti derit? Vide Gellius in G.*
- G**rammatici, Litterati, et Critici olim dicti, pag. 160. Quo a Grammatistis, et Litteratoribus differrent? ibid.
- G**rammatica. Celebres Grammaticae Scholae Romae, p. 160. A viris clarissimis illustrata, ibid., et pag. 161. In corpore Juris est titulus ad Grammaticam spectans, p. 161. *Lis Grammaticalis ad Senatum Regium Parisiensem delata, ibid. Grammaticae laudes, ibid. Cur Trivialis doctrina appellata? ibid.*
- G** littera a Caribilio inventa. Vide dicta de littera C, pag. 116.

H

- H**ebraei, quos barbaros Graeci, et Romani appellabant, his doctiores, p. 163. Hebraeorum Scholae: ibid. Ex Hebraeis disciplinae in Aegyptios, Phoenices, et Graecos propagatae, ibid. Graeci, et Romani parum grati in Hebraeos eorum magistros, pag. 74.
- H**ispani, Periti ab Horatio merito appellati, pag. 167. Hispanis jus Romanae civitatis a Vespasiano concessum, ibid. Hispani Baetici, et Iberi Latina lingua, et moribus Romani facti Strabonis aeco, ibid.
- H**istriones, et Mimi Romae p. 168. Histriones celebres ibid., et verbo Mimi in M.
- H**istorici Romani minus accurati in Genealogiis, quam Hebraei, pag. 166. Innumerae Historiae Romanorum, tum Ethnicorum, tum Christianorum deperditae, ibid.
- H** Aspiratio, non littera. De ejus usu in vocabulis Latinis, p. 172.

I

- I**mperatores, et Imperium Romanum. De his multa, pag. 173., et 174.
- I**ndex, seu Syllabus. Labor Indicibus librorum, et Auctorum impendendus, improbus: Vide Praefationem pag. VII. Indices librorum in Pergamenis fieri a Romanis solebant, vide Dissert. 2. Partis 2.
- J**udices Romae primum soli Senatores, deinde soli Equites, tandem Judicia ad Senatores, et Equites revocata, pag. 177. In Judices iniquos poenae constitutae, ibid.
- J**udicia, Latino sermone, etiam in provinciis, exercita, ibid. *Expertus Latini sermonis Judex esse non poterat, ibid. Petronii Satyrica Carmena in Judices sui aevi, ibid.*
- J**urisconsulti Romani in sectas divisi, pag. 180. et 181. *Jus de Jure respondendi ad quosdam restrictum: postea ampliatum, ibid. Corpus Juris Civilis Romani, ex quibus coalescit? ibid. Justiniani jussu a Triboniano, et Sociis ordinatum, ibid.*

Jurisprudentia, Facultas nobilissima a Romanis in primis exculta, pag. 131. Jurisprudentia, et Juris Civilis laudes, ibid.

Jus Civile Romanorum per multa secula inter ceremonias inanum Deorum additum, p. 181. A quo divulgatum? ibid. A Christi Principibus emendatum, ibid. Vide Leges: Tabulae. Jus Papyrianum antiquissimum, vide Papyrius in P

I littera. De ea multa circa Orthographiam, et Pronunciationem a veteribus Romanis usitatam in vocabulis, litteram I habentibus, pag. 182., et 183. I littera alia vocalis alia consonans, ibid. Eundem sonum habebat secundum aliquos, ac Y Graecorum, ibid. Magnam affinitatem I vocalis cum U vocali in pronuntiatione habebat, ibid.

K

Kalendaria antiqua Romanorum, p. 183.

K littera non Latina, sed Graeca pro C a Romanis raro usurpata, p. 184. Vocabula Latina, origine Graeca, per C a Romanis frequentius scripta, ibid.

L

Latinitas, seu Latinus sermo, ne Ciceronis quidem aevo, purus fuit, pag. 187. et 188. Romanorum cura in propagando Latino sermone per provincias Rom. Imperii, ibid. Judicia Latino sermone Romae, et in provinciis exercebantur. Vide Judices.

Leges Romanae Tabulis 12. incisae, quo anno U. C. latae, et ratae habitae? p. 189. A quibus Romam adportatae, et a quibus ordinatae? p. 190. Leges Romae ferri non poterant inconsultis Auguribus, et populo non rogato, p. 189. Promulgandi eas ritus, p. 190. In Capitolio asservabantur aereis tabulis incisae Ciceronis aevo, ibid. 12. Tabul. leges omnium Philosophorum bibliothecis a Cicerone praefatae, vide Tabulae in T.

Libertas Romanae Reip. post Reges ejectos quantum duraverit, et quando perperita? Vide Imperium.

Liberti Romae qui? p. 191. Assumebant Patroni nomen, et manebant sub Patroni clientela, ibidem. Multi servi ob insignem doctrinam, et fidelitatem libertatem impetrabant, seu Liberti fiebant, ibid.

Libri Fatidici: Lintei: Elephantini: Pontificales Romanorum, quid continerent, et ubi asservati? p. 192. Libri haeticorum, quo pacto vegeti? p. 193. Libri Apocryphi Christianorum quinam? ibid. Libri sacri Christianorum. Vide Biblia in B.

Libraria, quo differat a Bibliotheca in Latino sermone? pag. 193. Librariae Romae insigniores, ibid.

Librarii. Ciceronis, et S. Hieron. querelae de Librariis p. 193. Quamobrem? ibid.

Litterae Latini Alphabeti p. 197.

Luxus priscorum Romanorum p. 206.

L littera de ea pag. 207. Per eam numerus quinquagesimus notabatur, ibid. Item Praenomen Lucius, Lex, Legatum, Lustrum, alia, ibid.

INDEX

175

PRAECIPUORUM CONTENTORUM IN COROLLARIIS

P A R T I S I I.

M Agi, seu Magiam exercentes, una cum Mathematicis, fuerunt ab Italia expulsi sub Tiberio p. 3. Foeminae Magicam artem exercentes Horatii aevo, quatenam insigniores? *ibid.*

Magistratus Romani a populo in comitiis eligebantur. *Vide Comititia Nobiles Romani populares, et nonnunquam Plebej fiebant in libera Repub., ut Magistratus impetrarent, ibid. Aetas requisita ad Magistratus obtinendos, ibid. Petitores Magistratuum candidati incedebant, et Candidati appellabantur, ibid.*

S. Marcus Evangelium scripsit Romae Latino sermone, pag. 6.

Mathematici quinam Romae appellabantur, et quando Roma, et ex Italia pulsi? pag. 11.

Mathesis inter rudimenta puerorum ab antiquis recensita p. 11. Parum a Romanis ante Honorium exulta, si cum nostri aevi Matheseos cultioribus Romani conferantur, *ibid.*

Medici, seu Medicinam exercentes per multa secula Romanis exosi, nec Romam admissi. *Vide Archagathus: Cato in suis litteris. Deum magno in honore habuit, pag. 14. Medicorum sectae, ibid.*

Medicina Artium omnium antiquissima, *ibid. A quibus inventa? p. 14, et 15. Antiqua, et recentior Medicinae Divisio, ibid.*

Memoria. Ars memorandi, a quo inventa? pag. 16. Insigni praediti memoria quinam ex Romanis? *Ibidem. Magna memoriae vis cum magno ingenio conjungi potest, ibid. L. An. Senecae dictum de Memoria p. 17. Themistocles Artem obliviscendi discere optabat. ibid.*

Militaris Ars, ab antiquis Romanis maxime exulta, p. 19. Litterarum studia eidem prosunt. *Vide Agricultura.*

Mimi, et Pantomimi antiqui Romae celebres, pag. 19, et 20. *Vide Histriones. Oportebat, eos non ineruditos esse, ibid.*

Mulieres Romanae suum Senatum habuere, in quo plura ridicula decernebant, p. 24. In Senatum Romanum, frementibus Senatoribus, sub Heliogabalo admissae, *ibid. Postea factum S. C., quo poena capitis decernebatur contra eos, qui in Senatum Romanas foeminas ingredi procurassent, ibid.*

Municipia, vide pag. 23, et verbo Coloniae.

Musica, vide pag. 23.

M littera. De ea pag. 24. Per eam numerum millesimum Romani notabant, et plura alio, *ibid.*

N

Nautica Ars, exulta a Phoenicibus, Aegyptiis, Graecis, et Romanis

antiquis, pag. 39. Acus nautica an eis nota? ibid. A Romanis, et aliis antiquis minus exulta, quam a nostri aevi nautis: tum, quod ad navigandum: tum quod ad naves architectandas spectat, ibid.

Nicostrata, Evandri mater, Latinarum litterarum inventrix, p. 30. Bellum Trojanum ante Homerum versibus scripsit, ibid.

Nobiles Romani, quo signo Romae et in provinciis agnoscebantur? p. 31. Nobilitas in astragalis quid? ibid.

Nomenclatores qui, et eorum munus, cum candidatos, et alios per Urbem comitabantur? pag. 31.

Notarii quinam, et quodnam eorum munus? p. 31.

Notae sine litteris in scripturis usurpari solitae, quot, et a quibus inventae? p. 32. Erant signa rerum, non vocum, ibid. Notae litteratae variae, quas Cyfras nunc appellamus, ibid.

N littera media, et spuria. Vide Nigidius in N. Alia de littera N, pag. 39.

O

Oratores Graeci, et Romani. Multa de illis, pag. 41., et 42.

Oratoria Ars, a Romanis multum exulta, et magni habita, et quamobrem? Vide Eloquentia in E. De forensibus Oratoribus, deque eorum virtutibus, et vitiis, p. 142.

Ordines Civium Romanorum diversi, pag. 43.

Orthographia, qua utebantur prisci Romani, sensim valde immutata, pag. 44. Vide Pronunciatio: Punctum in P.

Ostracismus quid? Vide Athenae in A. Ostracismi lex, quae Athenis viguit, barbara, et perniciosa, tandem sublata, ibid.

O littera: De ejus affinitate in pronunciatione penes antiquos Romanos cum litteris aliis, pag. 45., et 46. Scripta olim per O, postea per U scripta, p. 45. Scripta olim per Au postea per O scripta, p. 46. Nonnullae Italiae Civitates O non usurpabant, aliae U carebant, ibid.

P

Pandectae, Digesta etiam dictae, pars Corporis Juris Civilis, p. 49. Quid continent? ibid. Ubi, et quando Pandectarum libri, qui latebant inventi? ibid.

Papyrianus codex legum regiarum: vide Papyrius. Fragmenta ejus a quo collecta? ibid.

Parochi, apud antiquos Romanos qui, et quodnam eorum munus? Vide Curiones in C.

Patriarchae in Ecclesia qui? pag. 51. Antiqui, et recentiores Patriarchatus, p. 32., et 52.

Patricii Romani qui? p. 52. Suo jure Senatores erant, modo censum annuum necessarium haberent, ibid. Quantus hic census? ibid. Patricii non semel Plebeii fiebant, ut Plebis Tribunatum obtinerent, p. 146.

Pecunia Romanorum antiquorum. Vide As, Sestertium in suis litteris. A quo, et quo anno argentum, et aurum Romae signari coeperit? pag. 14.

- Philosophi.** *De eorum varia Romae Fortuna. Vide Apollonius in A. De eorum Sectis, vide Academici in A: Epicurei in E: Stoici in S. Vide alia, p. 57., et verbo Gellius in G.*
- Phoenices** Josue arma fugientes per varias provincias dispersi, pag. 57. *Disciplinas, et Artes a Cadmo acceptas in Graeciam, et Africam attulerunt, ibid. Columna Phoeniciis litteris inscripta prope Caesaream Tyngen inventa, ibid.*
- Pictura** muta Poesis, et Poesis loquax **Pictura**, p. 58. *A Rom. ex-culta, ibid.*
- Poetae.** *Multa de Romanis Poetis, pag. 64., et 65. Initio Urbis conditae, sub Romulo, Poetae, ibid. Poetae Satyrnici ante Lucilium Romae, quidquid dicat Horatius: ibid. Tempore Horatii, et Plinii junioris magna Romae Poetarum copia, ibid. Quosnam Poetas in suam Remp. Plato non admittat? ibid. In quo versuum genere Romani Poetae Graecos superarint? pag. 66.*
- Pontifices** Max. Ethnici, et Christiani. *Multa de utrisque, pag. 69. De ritu capiendi Vestales ab Ethnicis Pontificibus observato, ibid. Unde dicti Pontifices? ibid. Romani Imperatores sibi Pontificatum Maximum arrogarunt, ibid. Imperatores Christiani usque ad Gratianum insignia Ethnici Pontificatus Maximi gestabant, ibidem. Quamobrem? ibid.*
- Praefectura Praetorii**, quae, pag. 72. ? *Praecipuus extraordinarius Magistratus Principi proximus, ibid. Ejus Jurisdictio, ibid. Gladius ei ab Imperatoribus solemniter ritu tradebatur, ibid. Celebre dictum Trajani, cum gladium Praef. pr. tradebat, ibid.*
- Praetores Romae** quot, et quodnam eorum munus? p. 72. *Magistratus Consulatus proximus, ibid. Cum Consules ad bellum ibant, loco Consulum Romae praecerant, ibid. Aetas ad Praeturam requisita. Vide Magistratus.*
- Princeps**, proprium nomen Grammatici, praetermissi in littera P, de quo Suetonius Lib. de Illustr. Grammaticis c. 4., haec tradit: *Me quidem adolescentulo, repeto, quemdam, Principem nomine, alternis diebus declamare, alternis disputare, nonnullis vero mane disserere, post meridiem, remoto pulpito, declamare solitum. Forsitan hic erat, vel nepos, vel consanguineus noti tibicinis ejusdem nominis, qui Mimo Bathyllo operam in scena dabat Augusti aeo, et cujus statibus*
- Solebat excitari saltantis vigor.
- Vide Phaedri Fabulam 7. lib. 5., ubi lepida de hoc tibicine narratur.*
- Pronunciatio** Vet. Romanorum Scripturae conformis non erat, p. 75. *Sensim immutata, ibid. Tandem post Augusti aevum Romani pronuntiabant perinde, ac scribebant, ibid.*
- Punctum**: quo pacto veteres Romani Puncto pro interpunctione, scribendo, uterentur? pag. 78.

Pars II.

8.

Punica bella praecipua, in quibus Romani victores Poenorum fuerunt, quot, et quantum durarint ? p. 78. *Quisnam primus praelio mariiūm Poenos vicit* ? Vide Duellius in D.

Puteal Romae quid ? p. 78. *ubi situm* ? *ibid.*

P littera. Nonnulla de hac littera pag. 79.

Quantitas Syllabarum. Vide Pronunciatio in P. Quo pacto vet. Romani in pronuntiatione indicabant Vocales breves, et longas ? pag. 79. *Latini carent vocalibus perpetuo brevibus, et perpetuo longis, quas Graeci habent, ibid. Variatus in scriptura usus notandi vocales breves, et longas, ibid.*

Quaestores quinam Romae Urbani, quinam Castrenses ? et *quaenam eorum munerat* ? pag. 79, et 80. *Erat infimus Magistratus, ibid. Quae nam aetas ad eum obtinendum requisita, ibid.*

Quirites Cives Romani Sabino vocabulo appellati, pag. 81.

Q littera. Ea saepe usi antiqui Romani loco C, et contra in multis vocabulis, pag. 81, et 82. Q littera nexus reputata litterae c, et u: ibid.

Reges Roma expulsi quando, et quamobrem ? pag. 82. *Quot fuerunt, et quot annos Romae regnarunt* ? pag. 87.

Rex sacrorum quisnam, et quodnam ejus munus ? pag. 82. *Ei non licebat cum populo agere, nec Magistratum obtinere. ibid. Ejus Domus Regia appellabatur, et ejus uxor Regina, ibid.*

Rhetores. Quibusnam, diversis temporibus, attributum Romae Rhetoris nomen ? pag. 83. *Rhetores Roma ejecti quo tempore, et quamobrem* ? *ibid.* *Rhetorum sectae diversae, pag. 83. Ciceronis aevo Rhetorum turba, ibid.*

Ritus Romanorum Ethnicorum in Sacrificiis, ubi de victimis altis, et nigris, et de ritu eas immolandi, pag. 83.

Roma. Ejus initia, p. 85: quo anno a Romulo fundata, ibid. Ejus ambitus variis temporibus, pag. 87. Incolarum numerus incredibilis sub Claudio, pag. 87.

Romani unde orti ? pag. 84. *Eorum doctrina, et a quibus accepta* ? *ibid.* *Eorum ingenia, et studia, ibid. Eorum supersitio in inanum Deorum cultu, ibid. Romanorum praenomina, nomina, cognomina, et agnomina, quo pacto Romanos distinguerent, et qua ratione diversis temporibus Auctores citarentur* ? pag. 84, et 85. *De Romanorum fortuna prospera, et adversa, ibid. Romani litteram R, quam Caninam appellabant, difficulter pronuntiabant, pag. 94.*

R littera a Romanis commutari solebat cum S in medio, et sine vocabulorum, tum in scriptura, tum in pronuntiatione, pag. 94.

Salutandi Ars inter nationes omnes communis, an Romanorum scriptis tradita, et illustrata ? pag. 96.

Satyrici Poetae legibus 12. Tabul. coerciti. Vide Poetae.

Scholae publicae Romae, in quibus etiam puellae grandiusculae, litteris insituebantur, an. U. C. 301. pag. 100. Scholae Grammaticae Romae. Vide Grammatica. Scholae Latinae Litteraturae etiam in Orientis provinciis, pag. 100. Scholae Gladiatorum. Vide Gladiatores in G.

Scribae Romani. Eorum decuriae, et munus, pag. 101. Romae Scribae tanto in honore non erant, quanto Athenis, ibid. Romae non poterant Magistratus obtinere, nisi positis tabulis, ibid. Erant viri ingenui, et juniorum Magistratum doctores, ibid.

Scripta antiqua Romanorum a Gallis combusta, pag. 100. Innumera Latina Scripta Romanorum deperdita, ibid. Non pauca, quae latebant, inventa, et a quibus? Vide dicta in Praefatione, et sparsim per totum Opus.

Scriptores Romani. Eorum multitudo, pag. 102. Vide Historici: Poetae. Sectae variae Jurisconsultorum, p. 180, et 181. primae Partis. Philosophorum: vide Graeci. Rhetorum: vide Rhetores.

Senatus Romanus, a quo institutus, ex quibus compositus, et quibus in locis Romae cogebatur? pag. 109. In Senatum adlecti, quem annum sensum habere debebant? Vide Patricii in P. Senatores ex Italia excedere non poterant Augusti aetate sine Imperatoris facultate, ibid. Quinam Pedarii dicti? ibid. Litteram C in calceis gestabant, et cur? ibid. Aetas requisita ad Senatorium munus. Vide Magistratus.

Sententiae insignes nonnullae P. Syri Mimi, et Laberii, p. 129, et 130. Servi non pauci Romae, doctrina clari: sparsim per totum Opus. Vide Liberti.

Sestertius, et Sestertium Romana pecunia valde diversi valoris, pag. 115. Unde Sestertius dictus? ibid.

Sicilicium quid, et cujus usus? Vide Litterae in L.

Soloecismus quid, et unde dictus? pag. 120. Fieri potest, etiam in gestu, ibid.

Statuarii, quo ab Sculptoribus differant? p. 121. verbo Statuarii.

Stoici Philosophi, ut arrogantes notati, et ut nugarum mercatores, p. 122. Contra eos scripsit Plutarchus eos irridens, ibid.

Suicidium inter Ethnicos Romanos frequens, et ab Stoicis laudatum, pag. 123. Parum commendat eorum sapientiam, et humanitatem, ibid.

A Christianis humanitatem Ethnici didicerunt, ibid. Vide Latro in L.

Supputandi Ars valde manca apud antiquos Romanos, pag. 125. Algebra sublimis, et Calculus differentialis Romanis praeis ignotus, ibid.

Sybillae, seu Vates foeminae versibus vaticinabantur inter Ethnicos. p. 125. Sybillarum numerus, ibid. Earum Libri Romae diligenter custoditi, ibid.

Vide Tarquinius in T. Combusti cum Capitolio, ibid. Quaesita Exemplaria in provinciis jussu Augusti, et magna cura custodita a XV Viris, ibid.

Combusta haec tandem jussu Theodosii ab Stolicone, ibid. Libri Sybillini, qui nunc leguntur, suppositi sunt, ibid.

S littera non duplicabatur a Romanis, pag. 130. Erat parum grata Romanis, ibid.

Tabulae 12, in quibus Romanorum leges post Reges ejectos incisae: Vide Leges in I. Parte, et pag. 131. in Parte II. Tabulae Censoriae, ibid. Tabulae Cerites. In eas referri quid esset? ibid. Nonnullae leges 12 Tabularum inhumanae, ibid. 12. Tabularum leges nonnullae descriptae, pag. 149.

Theatrum. Vide Amphitheatrum in A.

Thermae, seu Balnea sudatoria instar provinciarum Romae, p. 138. **Thermae Neronianae**, ibid.

Tirones qui? Vide Toga.

Toga, Indumentum Romanorum, ut Pallium Graecorum, p. 143. **Genus Togata Romani appellabantur**, ibid. **Toga candida Tirones Militares, et alii, quos Candidatos appellabant, induebantur**, ibid. **Galliae pars Toga utebatur, et Gallia Togata** idcirco fuit olim appellata, ibid.

Tribuni pl. tutores plebis contra Patricios, p. 145. **Ante Curiae valvas subsellia sua habebant**, ibid. **Decreta Senatus diligenter examinabant, et jus intercedendi, seu ea improbandi habebant**, ibid. **Senatusconsulta eisdem probata rata erant, et littera T notabantur**, ibid. **Aedes Tribunorum pl. diu, noctuque omnibus patebant**, ibid. **Tribunicia potestas Sacrosancta**, ibid. **Sublata a Sylla, et postea restituta**, ibid. **Imperatores sibi arrogarunt Tribuniciam potestatem in perpetuum**, ibid.

Trismegistus, Aegyptius Phil. Mose posterior, a quo veri Numinis cultum didicit, pag. 146. **In Dei laudem hymnos panxit**, ibid. **Scripta, ei attributa, supposititia a nonnullis censentur**, ibid.

Triumphus summus honor Romae belli ducibus attributus, cum ex bello hostium victores Romam redibant, p. 146. **Triumphalis pompa a Cicerone descripta**, ibid. **Quisnam primus quadrigis vectus Romae triumphum egit?** pag. 77.

Troja, unde Romani per Aeneam, et comites, si vera narrant Rom. Historici, ducebant originem, victa, et combusta a Graecis non fuit secundum nonnullos, quicquid Homerus, et post illum alii scripserint, p. 146.

T littera. De ea vide dicta Coroll. 2. in littera A, et Coroll. postremo in littera D. Nonnulla, quae nunc per S scribuntur, olim per T scribebantur, pag. 150. **T littera, an littera longa, quam Staphila de se facere volebat, ex trabe se suspendens apud Plautum?** ibid. **Littera T addebatur Senatusconsultis, a Tribb. pl. adprobat, pag. 145.**

V

Vaticinium de Imperii Romani occasu post 1200. annos ab ejus exordio, adimpletum fuit Augustulo imperante prope finem s. Eccl. seculi. Vide Vectius, p. 155. Virgilius hoc Vaticinium perperam refutavit canens, Jovem Romae imperium sine fine dedisse, ibid. **Occasus Romani Imperii causa quae?** Vide Luxur in L.

Verba, seu vocabula: qua ratione illis utendum? p. 155. **Varro agebat,**

se verbis Poetarum delectari, sed non uti: antiquis uti, sed non delectari. Vide Varro pag. 153.

Versiones variae antiquae Latinae ex Graeco, et ex linguis aliis deperditae, pag. 156. Romani antiqui valde diligentes in vertendis exterorum Operibus illustrioribus, p. 155.

Versio vulgata Latina antiqua Sacrae Paginae deperdita, pag. 155. Quatenam nunc Autentica? ibid. Emendata haec in multis, ad fidem, et mores non spectantibus, nec adhuc perfecte emendata, ibid.

Vestales Virgines, Cereris sacerdotes, quae, et quodnam earum munus? pag. 157. Stupri convictae, vivae sepeliebantur, ibid. Flagris caedebatur, quae ignem extinguere sinebat, ibid. Earum dignitas, et privilegia ibid. Earum Collegium suppressum a Theodosio M. ibid. Vide Pontifices in P: Symmachus in S.

Vitriaria Ars, seu vasa vitrea, et Crystallina conficiendi ratio Romanis ignota usque ad Augusti aevum, p. 160. Ignota etiam Sircis seu Seribus usque ad praesens seculum, ibid. Artifices Vitriarii Roma a Tiberio Caesare ejecti, quamobrem? ibid.

Vocales litterae nonnullae valde inter se affines in pronuntiatione apud priscos Romanos, p. 161.

V littera alia consonans, vocalis alia, p. 162., et seq. Antiqui Romani unica V, nunc consonante, pro vocali, et pro consona indifferenter utebantur. Vide Corollarium postremum in littera F Partis 1. Littera V utebantur in multis vocabulis loco Y, p. 164.

X

X littera parum inter Romanos ante Claudium Caesarem usitata, p. 163. Multa, scripta postea per X, scripta inveniuntur per C, et S, et per G, et S, ibid. Nihilominus in columna Rostrata C. Duillii invenitur littera X, ibid. Ea utebantur pro numero denario indicando, ibid.

Y

Y Graeca littera, a Romanis solum usitata in vocabulis Graecis origine, et in nonnullis omissa, pag. 164. Ejus loco utebantur, vel U, vel I Latina, ibid. Sonus ejus qualis? ibid.

Z

Z littera est compendium litterarum D, et S, pag. 165. Nonnulla quae nunc per Z scribuntur, inveniuntur exarata a priscis Romanis per D, alia per duplicem S, ibid. Romani parum libenter peregrinis litteris utebantur ibid.

AUCTORIS HUIUS SYLLABI JUDICIUM

DE FABRICII VETERE BIBLIOTHECA LATINA,

AB ERNESTO EMENDATA, ET AUCTA,

AD V. CL. HIERONYMUM FERRIUM,

in Publ. Ferrariensi Gymnasio Humaniorum Litterarum
Professorem.

MAjori ex parte lucubrato, et ad umbilicum fere perducto hoc *Specimine Veteris Romanae Litteraturae* cet. a te, Vir Cl. supra meritum commendato, *Bibliothecam Vet. Latinam* Fabricii, ab Ernesto emendatam, et auctam mihi humanissime, praeter libros alios, commodavit *Conterraneus* (a), et *Contubernalis* olim meus, publicae Ferrariensi bibliothecae Praefectus, in librorum tum Graecorum, tum Latin., eorumque editionum historia, et $\chi\rho\iota\sigma\tau\iota$ versatissimus, Lucianus Gallissá. *Bibliothecam* illam cum in manibus meis viderent nonnulli ex sodalibus, instanter ex me quaesierunt, quid de ea sentirem? Respondebam, tutum non esse, sed plenum opus alcae, de tam laudato a multis Opere libere judicare. Verum quandoquidem Ernestus (exemplo forsitan Vett. Romanorum, qui nefas non duxerunt, a minus doctis doctiores, per quos profecerant, censoria virgula notari) de Fabricii *Bibliotheca* iudicium suum expromere, ac ejus vitia castigare non dubitaverit: aequo animo eum latum addidi, si quis, licet minus eruditus, audebit de emendatione, et editione praefatae *Bibliothecae*, ab eodem curata, sensum suum candide aperire; quod faciam, pro certo habens, qui de Judicio nostro, deque hoc *Specimine*, seu *Syllabo Historico*, et *Critico*, quem typis damus, judicent, et errata castigent, non defuturos. Et hoc quidem nos minus aequo animo, modo sine Hipponactae praekonio fiat, neutiquam feremus. Summa enim acquirate fit, ut, qui priores tempore judicant, a posterioribus, vel aequalibus judicentur: cum, et in multis deliciamus, et secundum Jurisconsultos *Digesti*, *Quod quisque juris, Lege* 1, idem jus nobis dici, quod aliis diximus, acquisissimum habeatur.

Jam vero nemo ullus ierit inficias, plura in hacce Fabricii, seu Ernesti, *Bibliotheca* contineri valde utilia noscere cupientibus, cum varias, et multiplices editiones veterum Latinorum Operum, quae

(a) *Vocabulis istis militaribus utitur fortassis Auctor, quia de eo loquitur, quocum eidem sacrae militiae olim adscriptus in Hispania fuit.*

aetatem tulerunt, et hodieum supersunt, tum etiam eorum illustratores: qui praecipuus Fabricii scopus in sua edenda *Bibliotheca* fuisse videtur. Multa item scitu digna ad Historiam litterariam spectantia de Auctoribus antiquis in ea legi: licet multo plura minus nota in aliis sparsim inveniuntur, quorum nonnulla addere potuisset Ernestus, quando sibi proposuerat, Fabricii *Bibliothecam* auctam dare. Illud vero, (quod bona cum Ernesti venia dictum velim) non admodum probatur: quod nempe a viro doctissimo nuda saepe nomina Auctorum Latinorum, in plerisque *Indicibus* adductorum, reliquerit, quin de eorum aetate, professione litteraria, muniis, patria, natione quidquam tradiderit: quae scire lecrores non poeniteret. Minus adhuc probatur, quod in diversis *Indicibus* iidem Auctores non pauci repetiti legantur, quodque inter eos complures reperiantur, quorum, ut iterum etiam ad eos spectantium, notitia, quamvis in Graeca *Bibliotheca* locum sibi jure vendicet, in Latina omitti sine jactura poterat: cum Latialis litteraturae expertes illi prorsus fuerint, nullumque cum Romanis commercium habuerint, quod sciamus.

Nec dissimulandum, multos desideraturos in hac Ernestina editione *Indices Alphabeticos* Romanorum Litteratorum, quorum mentionem fecerunt in Operibus suis Tullius, T. Livius, Petronius, Tacitus, Suetonius, Martialis, et alii antiqui Latini Scriptores, qui eruditorum manibus teruntur. Quos *Indices* si addidisset Ernestus, et eis auxisset Fabricii *Bibliothecam*, in qua alios *Indices* invenit; rem praestitisset lectoribus non ingratam: praesertim si majorem curam in citationibus, et in Lipsiensis suae editionis correctione adhibuisset, antilogiasque, vel suas, vel Fabricii devitasset: si insuper ad copiosum generalem Indicem, sine Auctorum repetitionibus, particulares *Indices* redegisset, non praetermissa aetate, in qua praecipui saltem Auctores Latini, quorum Opera non exstant, traduntur floruisse. Tunc sane poterat in fronte Fabricianae *Bibliothecae* verius inscribi: *melius delectam: rectius digestam*, et auctam ab Ernesto eam fuisse. Haec ego, ut morem gererem iis, qui Judicium meum de nova Mac Fabricii *Bibliothecae* editione, ab Ernesto procurata, noscere discupiebant. Quae, si tibi, vir doctissime, (cui etiam multa mihi commodata ex selecta tua bibliotheca volumina, et ad me a te singulari humanitate delata, ad hoc Opus lucubrandum debeo) si, inquam, probata fuerint: tunc mihi, ac, ut puto, aliis, et gratius, et probabilius hoc Judicium meum erit, non quia meum, sed quia tuum. Vale.

E R R A T A ,
ferè omnia in una tantum , aut altera littera , emendanda :

IN PARTE I.

Pag. 1. linea 15. lege *Byzantium*. Pag. 4. lin. 8. lege *Aesii*. Pag. 11. lin. antepenult. lege *Philostrato* pro *Philastrio*. Pag. 30. lin. 35. lege *Phoenicoptero*. Pag. 32. lin. antepen. lege: *Nisi si mentitur* pro *Si non mentitur*. Pag. 39. lege in *Arte* pro in *Satyris*. Pag. 41. lin. 20. post *Atheos* adde *appellabant*. Pag. 61. lin. 14. lege *Hieronymo*. Pag. 65. lin. 11. lege *Ravennate*. Pag. 93. lin. 9. lege 16. pro 15. Pag. 96. lin. penult. lege *Charchedoniacon*. Pag. 98. lin. 5. lege *Nonnulli*. Pag. 112. lin. 13. lege *Crispus*. Pag. 148. lege *Prædicatorio*. Pag. 151. lin. 2. lege *expeditione*. Pag. 166. lin. 15. lege *Neocaesarenses*. Pag. 203. lin. 22. lege *reddebant*.

IN PARTE II.

Pag. 6. lin. 23. lege *habitis*. Pag. 57. lin. 40. lege *Phoeniciis*. Pag. 64. lin. 9. lege *Illyricum*. Pag. 67. lin. 9. lege *Manilium* pro *Manium*. Pag. 71. lin. 35. lege *die*. Pag. 72. lin. 4. lege *decepti*. Pag. 130. lin. ult. in *Adnot.* lege *Poggiani*. Pag. 176. lin. 37. pro pag. 32. lege p. 51.

Die 14. Jan. 1784. Imprimatur
F. V. A. Cavalloni Vic. Gen. S. Off.
Ferrariae.

Die 1. Mar. 1784. Imprimatur
Dominicus Laurenti Vic. Gen.

MAG 2013869

